Handbogsrest 2

Betænkning fra renteskatteudvalget

Den skattemæssige behandling af renter og andet kapitalafkast

APRIL 198

ex. 2
DET JURIDISKE LABORATORIUM VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

Betænkning nr. 949



ISBN 87-503-4070-0

Fi 03,0-180-bet.

J. H SCHULTZ A/S
KØBENHAVN

Indholdsfortegnelse

Side

Sammenfatning af udvalgets overvejelser S1

1. Centrale problemstillinger S1

2. Afvejningshensyn . . . . . S 4

3. Beskatningssystemer . . . . . S 5

3.1 Realindkomstbeskatning . . . . . S 5

3 . 2 Realrentebeskatning . . . . . S 10

3.3 Den direkte forbrugsskat . . . . . S 10

3.4 Asymmetriske rentebeskatningsforslag . . . . . S 12

3.5 Nominelle og symmetriske indkomstskatte-systemer . . . . . S 15

4. Renteskatteordningen . . . . . S 16

4.1 Renteskatteordningen som en opkrævningsform . S 17

4.2 Renteskatteordningen som en proportional beskatning af renter . . . . . S 18

4.3 Renteskatteordningen som en kildeartsbeskatning . . . . . S 20

5. En generel proportional kapitalafkastbeskatning .. S 24

6. Skattesatsens højde S26

7. Modifikationer inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem . . . . . S 26

7.1 Skattefrie institutioner og ordninger . . . . . S 27

7.2 Argumenter for og imod ens marginalbeskatning . . . . . S 28

7.2.1 Skattearbitrage . . . . . S 28

'7.2.2 Fordelingsmæssige hensyn/evnebetragtninger . . . . . S 29

7 . 3 Konklusion om modifikationer . . . . . S 30

8. Beskatning af kursgevinster/-tab S31

Side

8.1 Afgrænsning og kritik af de tilfælde, hvor der sker beskatning efter gældende regler . . . S 32

8.2 Skattearbitrage . . . S 34

8.3 Størrelsen og den tidsmæssige placering af kursgevinster/-tab . . . S 36

8.4 Generel beskatning/ikke-beskatning af kursgevinster/- tab sammenholdt med det almindelige indkomstbegreb . . . S 38

8.5 Beskatning af kursgevinster/-tab under en definitiv rentekildeskat . . . S 39

8.6 Afsluttende om beskatning af kursgevinster/-tab . . . S 39

9. Indekserede fordringer . . . S 40

9.1 To fordringstyper . . . S 40

9.2 Skattearbitrage . . . S 41

9.3 Beskatning efter gældende ret . . . S 41

9.4 Beskatningsproblemer . . . S 42

9.4.1 Realbeskatning af traditionelle fordringer . . . S 42

9.4.2 Beskatning af indekstillæg . . . S 43

9.4.3 Proportional beskatning . . . S 43

9.5 Konklusion om beskatning af indekstillæg .... S 43

10. Beskatning af de skattefrie institutioner . . . S 44

10.1 Beskrivelse af den eksisterende begunstigelse af placeringer i pensionsøjemed . . . S 44

10.2 Begunstigelsens konsekvenser . . . S 45

10.3 Beskatningsgrundlaget . . . S 46

10.4 Skattesats . . . S 47

10.5 Overgangsordning . . . S 48

10.6 Beskatningstidspunkt for indskudte midler .. S 49

10.7 Andre skattebegunstigede kapitalanbringelser S 49

11. Provenumæssige overvejelser . . . S 50

11.1 Renteskatteordningen . . . S 50

11.2 Beskatning af skattefrie institutioner og ordninger o. lign . . . S 52

11.3 Konklusion . . . S 53

12. Udvalgets sammenfattende konklusion . . . S 53

Side

Kapitel 1; Beskatning af kapitalindtægter og -udgifter og de økonomiske sammenhænge

1.1 Forskellige beskatningssystemer . . . 1

1.2 Egenskaber ved et hensigtsmæssigt beskatningssystem . . . 4

1.3 Fleksibilitet . . . 6
1.3.1 Tilpasningsevne til ændrede forudsætninger 6
1.3.2 Ændringer i skattesatser . . . 7

1.4 Beskatning og opsparing . . . 8
1.4.1 Sammenhængen mellem opsparing og rente ... 8
1.4.2 Skat på kapital eller arbejde: Principielle overvejelser . . . 11
1.4.3 Skat på kapital eller arbejde: Praktiske hensyn . . . 12

1.5 Investeringer, skat og inflation . . . 13
1.5.1 Ingen skat eller inflation . . . 13
1.5.2 Beskatning . . . 14
1.5.3 Beskatning og inflation . . . 15

1.6 Generel proportional kapitalafkastbeskatning 16

1.7 Niveau for kapitalafkastbeskatning . . . 20

1.8 Lejeværdi . . . 24

1.9 Formuebeskatning . . . 25

1.10 Beskatningsgrundlag og skattesatser . . . 27

1.11 Skat, inflation og rente . . . 28
1.11.1 Fisher-teorien . . . 28
1.11.2 Den indenlandske skatteovervæltningsteori 28
1.11.3 Den internationale skatteovervæltningsteori . . . 29

Kapitel 2: Kortfattet oversigt over de nugældende regler

2.1 Indkomstbegrebet . . . 32
2.1.1 Generelt . . . 32
2.1.2 Udestående fordringer, f.eks. obligationer, pantebreve og gældsbreve . . . 33

Side

2.1.3 Afskrivning 33
2.1.4 Kapitalgevinster 33

2.2 Beskatning af vederlag for finansiering 35
2.2.1 Renter 35
2.2.2 Kursgevinst/-tab 36
2.2.2.1 Kreditor 36
2.2.2.2 Debitor 38
2.2.3 Indekstillæg 39
2.2.4 Symmetrien i reglerne . . . 40
2.2.4.1 Beskatning af renter 40
2.2.4.2 Beskatning af kursgevinst og -tab samt indekstillæg hos kreditor 40
2.2.4.3 Beskatning af kursgevinst og kurstab samt tab på indekslån hos debitor 41
2.2.5 Finansieringsvederlag og inflation 42
2.2.6 Sammenhængen mellem finansieringen og beskatningen af det finansierede aktiv 42

Kapitel 3: Sektorfordeling af renteindtægter og -udgifter

3.1 Indledning 44

3.2 Skattesystemer og omfanget af rentebeskatning ... 47

3.3 Personligt skattepligtige 50
3.3.1 Renteindtægter og -udgifter 1975-82 50
3.3.2 Fordeling af husstandes nettorenteindtægter i 1979 50

3.4 Selskabsskattepligtige 53
3.4.1 Pengeinstitutterne 53
3.4.1.1 Renteindtægter og -udgifter 1975-80 53
3.4.1.2 Kursgevinster og -tab på fast forrentede fordringer 1975-80 54
3.4.1.3 Indekstillæg 56
3.4.2 Andre selskabsskattepligtige 57

3.5 Ikke skattepligtige 60
3.5.1 Den offentlige sektor 60
3.5.1.1 Staten 60
3.5.1.2 Primær- og amtskommunerne 60
3.5.2 Danmarks Nationalbank 62

Side

3.5.3 Realkreditinstitutter og erhvervsfinansieringsinstitutter . . . 64
3.5.3.1 Realkreditinstitutter . . . 64
3.5.3.2 Kontantlåneordningen . . . 66
3.5.3.3 Erhvervsfinansieringsinstitutter 66
3.5.4 Pensionskasser, forsikringsselskaber, ATP- og LD-fonden . . . 69
3.5.5 Almennyttige boligselskaber . . . 72
3.5.6 El-, gas- og fjernvarmeværker og havne ... 73
3.5.7 Andelsselskaber, foreninger og fonde . . . 74
3.5.8 Skattebegunstigede konti . . . 75
3.5.9 Udlandet . . . 79

Kapitel 4; Renter, inflation og skat . . . 80

Kapitel 5; Skattebegunstigede kapitalanbringelser

5.1 Indledning . . . 87
5.2 De nugældende skattereglers konsekvenser for den disponible forrentning . . . 88
5.2.1 Oversigt over de skattebegunstigede placeringstyper i livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m . . . 88
5.2.2 Skattereglernes betydning for den disponible forrentning . . . 91
5.2.2.1 Fradrag for indbetalinger og beskatning af udbetalinger . . . 91
5.2.2.2 Beskatning af rentetilskrivninger 93
5.2.2.3 Skattereglernes samlede betydning for den disponible forrentning .. 102
5.2.2.4 Beregningsgrundlag ved en beskatning af de finansielle institutioners renteindkomst . . . 104
5.3 Hvem benytter de skattebegunstigede kapitalanbringelsesmuligheder? . . . 106
5.4 Om beskatning af rentetilvæksten . . . 112
5.4.1 Nuværende beskatning af rentetilvæksten .. 113
5.4.2 Særlige forhold ved beskatning af pensionsplaceringer . . . 114
5.4.2.1 De pensionsmæssige konsekvenser af en beskatning af rentetilvæksten . . . 115
5.4.2.2 De finansielle institutioners forpligtelser . . . 124

Side

5.5 Alternative skattemodeller 128
5.5.1 Skattemodeller 128
5.5.1.1 Model 1: Individuel beskatning . 128
5.5.1.2 Model 2: Renteskatteordningen .. 129
5.5.1.3 Model 3: Almindelig selskabsbeskatning 130
5.5.1.4 Sammenligning af model 3 med model 2 132
5.5.2 Modifikationer til de skitserede modeller 132
5.5.2.1 Realbeskatning 133
5.5.2.2 Nominel beskatning med realafkastklausul 134
5.5.2.3 Beskatning af overrente 136

5.6 Tilpasning til en beskatning 138

5.7 Kapitalplacering i udlandet 139

5.8 Overgangsordninger 142

5.9 Udvalgets konklusion 144

Kapitel 6: Renteskatteordningen

6.1 Renteskatteordningen defineret 148

6.2 Årsager til overvejelser af renteskatteordningen 148
6.2.1 Forvridning af opsparings- og investeringsmønstret 148
6.2.2 Begrænset og fuldstændigt skattefritagne subjekter 153
6.2.3 Diverse fordele forbundet med renteskatteordningen 154
6.2.4 Ens værdi af rentefradrag 155

6.3 Renteskatteordningen og indkomstbegrebet 157
6.3.1 Fra enhedsbeskatning til kildeartsbeskatning. Renter, erhvervsindkomst og kapitalafkast 157
6.3.2 Skattefrie subjekter, begrænset skattepligtige og skattesubjekter med et særligt indkomstbegreb 160
6.3.3 Indkomstarter, der omfattes af renteskatteordningen 161
6.3.3.1 Kursgevinster/-tab under renteskatteordningen 161
6.3.3.2 Andet finansielt vederlag under renteskatteordningen 162

Side

6.3.4 Den tidsmæssige placering af renteindtægter og -udgifter . . . 163

6.4 Den definitive rentekildeskatteordning . . . 164

6.4.1 Skatteligningen af renter under den definitive rentekildeskatteordning . . . 165

6.4.2 Indkomstafhængige ydelser og tilskud under den definitive rentekildeskatteordning . . . 167

6.4.3 Rentebetalinger over grænserne under den definitive rentekildeskatteordning . . . 171

6.4.4 Formuebeskatning under den definitive rentekildeskatteordning . . . 172

6.4.5 Virksomhedsbeskatning og renteskatteordningen . . . 173

6.4.6 Investeringsforeninger, beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier m.v. og renteskatteordningen . . . 177

6.4.7 Virksomhederne og renteskatteordningen .. 179

6.4.7.1 Indledning . . . 179

6.4.7.2 Hvorledes vil en renteskat påvirke virksomhederne? . . . 180

6.4.7.2.1 Generelt . . . 180

6.4.7.2.2 Simulationsmodellen . . . 181

6.4.7.2.3 Beskrivelse af data . . . 185

6.4.7.2.4 De individuelle eksempler 189

6.4.7.3 Sammenfatning . . . 204

6.4.8 Renteskatteordningens umiddelbare sektorvirkninger . . . 206

6.4.8.1 Renteskatteordningens umiddelbare virkninger for personligt skattepligtige . . . 208

6.4.8.1.1 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved gennemsnitlige kommuneskatteprocenter . . . 209

6.4.8.1.2 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved individuelle kommunale udskrivningsprocenter . . . 216

6.4.8.1.3 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved individuelle kommunale udskrivningsprocenter efter alder, socio-økonomisk gruppe, skattepligtig indkomst og aktiver . . . 224

6.4.8.1.4 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved individuelle udskrivningsprocenter efter alder, socio-økonomisk gruppe, skattepligtig indkomst og aktiver. Standardberegninger . . . 229

6.4.8.2 Renteskatteordningens umiddelbare virkninger for selskaber, især med henblik på pengeinstitutter o.lign. . . . 233

6.4.8.3 Skattefrie institutioner m.v. .. 237

6.4.8.3.1 Almennyttige boligselskaber . . . 237

6.4.8.3.2 Kooperative indkøbs-, produktions- og salgsforeninger . . . 238

6.4.8.3.3 Realkreditinstitutter m.v. 239

6.4.8.3.4 Den offentlige sektor 239

6.4.8.4 Overgangsregler og overgangsperiode . . . 240

6.5 Andre udformninger af renteskatteordningen . . . 245

6.5.1 Renteskatteordningen: med og uden registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter . . . 245

6.5.2 Renteskatteordningen: definitiv eller foreløbig . . . 248

6.5.3 Opkrævningsform: løbende renteskattetræk eller ej . . . 249

6.5.4 Overgangsregler og overgangsperiode . . . 249

6.6 Renteskatteudvalgets konklusion om renteskatteordningen . . . 250

Kapitel 7: Beskatning af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer

7.1 Problemstilling . . . 252

7.1.1 Finansielt afkast og dets komponenter ... 252

7.1.2 Nominel- eller realbeskatning . . . 254

7.1.3 Kursgevinster/-tab: Pålydende og effektiv rente på fast forrentede fordringer . . . 254

7.1.4 Kursgevinster/-tab på fordringer og gæld i udenlandsk valuta som følge af valutakursændringer . . . 255

7.1.5 Undersøgte kombinationer af indkomstskattesystemer og beskatningsregler for kursgevinster /-tab . . . 257

Side

7.2 Beskatning af kursgevinster/-tab efter gældende skatteregler . . . 259

7.2.1 Skattearbitrage begrundet i bl.a. den forskellige skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab . . . 261

7.2.2 Juridiske grænsedragningsproblemer i gældende ret . . . 270

7.2.3 Størrelsen og den tidsmæssige placering af kursgevinster/-tab efter gældende ret 273

7.2.3.1 Kursgevinster/-tab på kreditors hånd . . . 273

7.2.3.2 Kursgevinster/-tab på debitors hånd . . . 274

7.2.4 Skattefrie institutioner og ordninger i relation til beskatning af kursgevinster/-tab . . . 276

7.2.4.1 Kontantlåneordningen . . . 277

7.2.4.1.1 Provenumæssige konsekvenser . . . 278

7.2.4.1.2 Kontantlåneordningens intentioner . . . 280

7.2.4.2 Statens indenlandske låntagning siden 1975 . . . 283

7.2.5 Beskatning af kursgevinster/-tab efter gældende skatteregler for begrænset skattepligtige subjekter . . . 286

7.3 Beskatning af kursgevinster/-tab i et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af indkomst . . . 288

7.3.1 Beskatning af kursgevinster/-tab i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfælde . . . 288

7.3.1.1 Beskatningsregler for kursgevinster/-tab og skattearbitrage ... 288

7.3.1.2 Afkast efter skat af forskellige placeringsformer . . . 289

7.3.2 Generel beskatning af kursgevinster/-tab 289

7.3.2.1 Beskatningsregler for kursgevinster/-tab og skattearbitrage 290

7.3.2.2 Afkast efter skat af forskellige placeringsformer . . . 291

7.3.2.3 Opgørelse af kursgevinster/-tab: den skattemæssige anskaffelseskurs . . . 292

7.3.2.4 Beskatning af kursgevinster/-tab og indlåsningseffekter . . . 294

7.3.2.5 Størrelse og tidsmæssig placering af kursgevinster/-tab . . . 295

Side

7.3.2.6 Generel beskatning af kursgevinster/-tab sammenholdt med det almindelige indkomstbegreb 299

7.3.3 Ingen beskatning af kursgevinster/-tab 300

7.3.3.1 Beskatningsregler for kursgevinster/-tab og skattearbitrage ... 300

7.3.3.2 Afkast efter skat af forskellige placeringsformer 301

7.3.3.3 Nærings- og anbringelsestilfældene 302

7.4 Beskatning af kursgevinster/-tab i et indkomstskattesystem med proportional beskatning af renter 305

7.5 Beskatning af kursgevinster/-tab i et indkomstskattesystem med proportional beskatning af al kapitalafkast 307

7.6 Renteskatteudvalgets sammenfatning om beskatning af kursgevinster/-tab 308

Kapitel 8: Indekserede fordringer

8.1 Indledende bemærkninger 310

8.2 Rentesatser og beskatning 311

8.3 Ændringer i den økonomiske udvikling 318

8.4 Skattearbitrage 319

8.5 Beskatning af indekstillæg efter gældende ret .. 320

8.5.1 Indekstillæg sidestilles med kursgevinster/-tab 320

8.5.1.1 Beskatning af indekstillæg hos kreditor 320

8.5.1.2 Fradragsret for indekstillæg hos debitor 322

8.5.2 Opgørelse af fortjeneste og tab på aktiver finansieret med indekslån 323

8.6 Beskatning af indekstillæg og kursgevinster/-tab på indekslån i et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af indkomst 325

8.6.1 Indekstillæg 325

8.6.2 Kursgevinster/-tab på indeksregulerede fordringer 326

Side

8.7 Beskatning af indekstillæg og kursgevinster/-tab på indekslån under renteskatteordningen og under generel, proportional kapitalafkastbeskatning .. 327

8.8 Renteskatteudvalgets sammenfatning om beskatning af indeks.tillæg 327

Forkortelsesliste 331

Bilag 3.1; Husstandes renteudgifter, renteindtægter og nettorenteindtægter belyst ved spredning, median og kvartiler.

Bilag 3.2; De personlige nettorenteudgifters fordeling efter husstandes økonomiske, socioøkonomiske og demografiske status.

Bilag 4.1; Problemer ved gennemførelse af realrentebeskatning.

Bilag 5.1; Beregningsgrundlag ved en beskatning af de finansielle institutioners kapitalafkast.

Bilag 5.2; Lovgrundlag og funktionsmåde for livsforsikringsselskaber og pensionskasser m.v.

Bilag 7.1; Kommissorium for arbejdsgruppen vedrørende den skattemæssige behandling af kursgevinster og -tab på finansielle fordringer og arbejdsgruppens sammensætning.

Bilag 7.2; Kontantlåneordningen og provenutab.

Bilag 7.3: Opgørelsesmetoder ved generel beskatning af kursgevinster/-tab.

Indledning

Udvalget, der begyndte sit arbejde i februar 1981, har haft følgende sammensætning:

Advokat Lida Hulgaard
Professor, dr. oecon. Niels Chr. Knudsen
Professor Thorkil Kristensen (formand)
Professor, dr. polit. Niels Chr. Nielsen
Lektor, cand. polit. Christen Sørensen

Som sekretariat for udvalget har fungeret cand. polit. Carsten Andersen og stud. polit. Henrik Andersen. Desuden har stud. polit. Timm Larsen og adjunkt, cand. polit. Michael Møller ydet bidrag til udvalgets arbejde. Skrivearbejdet er forestået af Else-Marie Pedersen og Rigmor Lundgaard.

Udvalget har haft forskellige drøftelser med repræsentanter for forsikringsbranchen og overvejet deres kommentarer vedrørende spørgsmålet om beskatning af renteindkomster o. lign. i pensionskasser og livsforsikringsselskaber m.v. Statsanstalten for Livsforsikring har gennemført en række beregninger for udvalget, jf. kap. 5. Udvalget har endvidere modtaget en henvendelse fra Realkreditrådet i nov. 1981, hvor der peges på de særlige problemer, som en evt. renteskatteordning ville medføre for realkreditinstitutterne og deres virke.

På grund af den begrænsede tid, der har været til rådighed, har det ikke været muligt systematisk at behandle de juridiske

og administrative problemer, en gennemførelse af de skitserede forslag ville rejse.

Udvalget har afholdt i alt 18 møder samt en arbejdsuge.

København den 20. april 1982.

Lida Hulgaard

Niels Chr. Knudsen

Thorkil Kristensen
(formand)

Niels Chr. Nielsen

Christen Sørensen

Udvalgets kommissorium

Kommissoriet for udvalget om den skattemæssige behandling af renter

Regeringen har besluttet at nedsætte et udvalg, der skal undersøge behovet og mulighederne for en ændret skattemæssig behandling af renter, således at erhvervsvirksomheder og husholdninger i højere grad end efter de gældende regler tilskyndes til i perioder med udbredte inflationsforventninger at foretage samfundsøkonomisk mere hensigtsmæssige investerings- og opsparingsdispositioner.

Udvalget er frit stillet med hensyn til at overveje mulige løsninger.

Det forventes dog, at udvalget i sine overvejelser vil inddrage den renteskatteordning, som er beskrevet af indkomstskatteudvalget, samt andre mulige former for symmetriske løsninger.

Det forventes tillige, at udvalget inddrager den skattemæssige behandling af beslægtede former for kapitalafkast og kapitaludgift i sit undersøgelsesarbejde, f.eks. spørgsmål om kursgevinst og -tab, indekserede fordringer m.v.

Såfremt udvalget mener at kunne pege på ønskelige ændringer i skattereglerne for renter m.v., må udvalget gøre rede for, hvorledes sådanne ændrede regler nærmere skal praktiseres, og hvilke administrative konsekvenser et forslag må antages at have. Udvalget skal endvidere forsøge at vurdere, hvilke virkninger et forslag kan antages at have for opsparing, investering, produktion og beskæftigelse, og for virkningen på de offentlige finanser samt for indkomst- og formuefordelingen mellem forskellige befolkningsgrupper.

Sammenfatning af udvalgets overvejelser

1. Centrale problemstillinger

Udvalgets kommissorium dækker over en række forskellige mere konkrete problemstillinger, hvoraf adskillige har spillet en fremtrædende rolle i den økonomisk-politiske debat i de senere år. På det generelle plan gælder dette først og fremmest de forvridninger, der som følge af samspillet mellem skat, inflation og rente sker i afkastmuligheder ved forskellige anbringelser og i finansieringsomkostninger. En væsentlig årsag til forvridningerne er de store forskelle i marginalbeskatningen, der især får betydning, fordi skattereglerne som hovedregel ikke sondrer mellem den del af renten, der er kompensation for inflationens værdiforringelse af kapitalen, og den del af renten, der er et egentligt afkast for at stille kapital til rådighed. Dette kan illustreres med et enkelt eksempel. Antag, at realrenten før skat under et stabilt prisniveau er 3%, og at den nominelle rente ved en inflation på 10% er 20%. I så fald fås følgende tal for renten efter skat og inflation for forskellige skattesatser:

Skattesats	Realafkast efter skat	
	Ingen inflation	10% inflation
0	3%	10%
40	1,8%	2%
70	0,9%	÷4%

1) Realafkastet efter skat fremkommer ved fra det nominelle afkast først at fradrage skatten og derefter at fradrage inflationen. Ved en skatteprocent på 70% reduceres det nominelle afkast på 20% først med 14% til 6%. Derefter fradrages inflationen på 10%, således at afkastet bliver et negativt afkast på ÷4%.

Det ses bl.a., hvorledes inflationen under de givne forudsætninger øger afkastet for lave skattesatser og reducerer afkastet for høje skattesatser. Modsat bliver finansieringsomkostningerne høje for lave skattesatser og lave for høje skattesatser.

Når kommissoriet betoner tilskyndelse til i højere grad end efter de gældende regler i perioder med udbredte inflationsforventninger at foretage samfundsøkonomisk mere hensigtsmæssige investerings- og opsparingsdispositioner, skal det bl.a. ses i sammenhæng med disse forvridninger i afkastmuligheder og finansieringsomkostninger. Mere generelt indebærer et ønske om at fremme hensigtsmæssige opsparings- og investeringsdispositioner dels, at der skal være en samfundsmæssig rimelig overensstemmelse mellem det økonomiske incitament til opsparing og afkastkravet til investeringer og dels, at reglerne skal bidrage til, at opsparingen og investeringerne har et samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt omfang.

Skattereglernes nuværende udformning påvirker ikke alene opsparingens og investeringernes samlede omfang, men nok i endnu højere grad deres sammensætning. Her har begrebet skattearbitrage i særlig grad tiltrukket sig opmærksomhed. Skattearbitrage forekommer, når der foretages finansielle transaktioner med det hovedformål at opnå skattebesparelser, og uden at de er begrundet i indtjeningsmuligheder ved de underliggende økonomiske forhold. Sådanne tilfælde forekommer i mange varianter. De mest enkle eksempler vedrører optagelse af kontantlån, hvor alle finansieringsomkostninger er fradragsberettigede i form af renter, og anvendelse af låneprovenuet til køb af aktiver, hvis afkast kun delvis beskattes eller beskattes lempeligt på anden måde. Eksempler på anbringelsesmuligheder er kapitalpensioner med skattefrie renteindtægter, obligationer med skattefrie kursgevinster og indeksobligationer med skattefrie indekstillæg.

En væsentlig baggrund for udvalgsarbejdet har også været den store forskel mellem de fratrukne renteudgifter og de beskattede renteindtægter. Dette illustreres af nedenstående tal for de personligt beskattede renteindtægter og fratrukne renteudgifter:

	Renteudgifter Mia.kr.	Renteindtægter Mia.kr.	Difference Mia.kr.
1978	34.2	12.2	22.0
1979	42.3	14.4	27.9
1980	52.4	18.1	34.3
1981	62.6	22.4	40.2

Størstedelen af det store rentegab mellem fratrukne renteudgifter og beskattede renteindtægter forklares af tre forhold. En del af renteindtægterne tilfalder de skattefrie institutioner. En del af rentegabet modsvares af pengeinstitutternes rentemarginal. 0g en del af renteindtægterne tilfalder udlandet. En væsentlig del af den store forskel mellem personligt beskattede renteindtægter og fratrukne renteudgifter beskattes således andre steder i det økonomiske system, først og fremmest i pengeinstitutterne. Hvortil kommer, at renteudgifter til udlandet normalt vil medføre beskatning i udlandet. Hvis det ønskes, at renteindtægter beskattes, og at renteudgifter er fradragsberettigede, kan denne del af rentegabet derfor ikke henføres til skattereglernes udformning, men skyldes alene gældsætningen til udlandet.

En udvidelse af beskatningsgrundlaget til at omfatte hidtil ubeskattede institutioner medfører et større skatteprovenu, hvis anvendelsesmuligheder også har haft en central placering i den økonomisk-politiske diskussion. Et ønske har været at anvende et eventuelt merprovenu til forlængelse af proportionalstrækket for den personlige indkomstbeskatning. Andre ønsker er gået mere i retning af tilførsel af billig kapital til erhvervslivet. Mulighederne for sådanne tiltag afhænger ikke alene af størrelsen af et eventuelt merprovenu fra en skatteomlægning, men også af i hvilket omfang et givet nettoprovenu i det hele taget vil være et holdbart grundlag for skattelettelser og/eller forøgede udgifter.

For så vidt kan udvalget tilslutte sig en central placering af de ovenfor skitserede problemstillinger i forbindelse med en skattereform. Udvalget vil dog samtidig gerne fremhæve det be-

tænkelige ved i høj grad at basere en skatteomlægning og den hertil hørende argumentation på tidsaktuelle karakteristika som f.eks. det aktuelle inflationsniveau, en stor forskel mellem fratrukne renteudgifter og beskattede renteindtægter, en omfattende arbejdsløshed, store underskud på de offentlige budgetter, betalingsbalanceunderskud og udlandsgæld, samt dårlige indtjeningsmuligheder i store dele af erhvervslivet. En skattereform må vurderes i et langsigtet perspektiv, både fordi den i sig selv medfører radikale forandringer, og fordi den nødvendiggør en langvarig overgangsperiode. Det ændrede beskatningssystem må derfor have en indbygget fleksibilitet over for ændrede forudsætninger og have tilpasningsevne til en fremtid, hvor de nævnte tidsaktuélle karakteristika helt kan have ændret sig.

2. Afvejningshensyn

I bedømmelsen af, hvad der vil udgøre et hensigtsmæssigt system af beskatningsregler, indgår en afvejning af mange forskellige hensyn. Udvalget har fundet det formålstjenligt mere eksplicit at beskæftige sig med nogle af de væsentlige hensyn, der må afvejes, og med egenskaberne ved et hensigtsmæssigt beskatningssystem.

Først og fremmest må det naturligvis kræves, at ændringer i beskatningsreglerne bidrager til at reducere nogle af de væsentlige problemer, der er omtalt i det forudgående, f.eks. at reducere skattearbitragemulighederne og at fremme hensigtsmæssige opsparings- og investeringsdispositioner.

Udvalget har endvidere tillagt det afgørende betydning, at reglerne er symmetriske for det enkelte skattesubjekt, således at indtægter og udgifter af samme art behandles skattemæssigt ens. Det betyder bl.a., at renteindtægter og renteudgifter ikke kan behandles skattemæssigt forskelligt for samme person.

Udvalget har også tillagt det betydning, at det formulerede regelsæt opbygges af klare og let forståelige regler, der så vidt, som det er muligt, opleves af skatteyderne som acceptable og rimelige. Heri indgår også, at de fordelingsmæssige konsekvenser skal være acceptable.

Reglerne bør tillige være billigst muligt at administrere. Bl.a. bør skønsmæssige vurderinger undgås, og faste regler foretrækkes, også af hensyn til at økonomiske dispositioner kan foretages i sikker forvisning om de skattemæssige konsekvenser. Det vil være at foretrække, om reglerne i videst muligt omfang er selvkontrollerende, eksempelvis ved at der indbygges en modgående økonomisk interesse mellem kreditor og debitor.

Endelig er det, som allerede nævnt, væsentligt, at reglerne er fleksible og har den fornødne tilpasningsevne til ændrede forudsætninger.

3. Beskatningssystemer

I henhold til kommissoriet er det udvalgets opgave at overveje forskellige beskatningssystemer, specielt med henblik på beskatning af kapitalafkast. Indkomstskattesysterner afviger fra hinanden på en række centrale punkter:

- real beskatning/nominel beskatning
- symmetrisk beskatning/asymmetrisk beskatning
- totalindkomstbeskatning/beskatning efter kilde
- proportional beskatning/progressiv beskatning.

Nedenfor gives en sammenfattende oversigt over de af udvalget overvejede indkomstskattesystemer ud fra disse hensyn. I denne indledende oversigt inddrages endvidere nogle af de i sammenfatningens pkt. 2 formulerede hensyn. De til et progressivt skattesystem knyttede arbitragemuligheder er dog behandlet i sammenfatningens pkt. 4, 5 og 7.

3.1 Realindkomstbeskatning

I kommissoriet er det som noget centralt fremhævet, at overvejelserne må ske under hensyntagen til inflation. Real kontra nominel beskatning overvejes derfor indledningsvist. Som nævnt i kapitel 2 er det gældende indkomstskattesystem i hovedtræk baseret på nominelle principper. Dette betyder f.eks., at der ved beregning af vareforbrug og skattemæssige afskrivninger ikke tages hensyn til, at råvarer og især produktionsudstyr og

bygninger kan være indkøbt i perioder med et lavere prisniveau end det for indkomståret gældende prisniveau. Der tages i et nominelt indkomstskattesystem heller ikke hensyn til, at gældsbyrden og værdien af nominelle aktiver som indskud i pengeinstitutter og obligationer udhules af inflation. I et realt indkomstskattesystem forsøges det derimod at opgøre den skattepligtige indkomst, som den ville have været, såfremt det generelle prisniveau ikke havde ændret sig. Den nominelle indkomst inflationskorrigeres.

Et skattesystems indvirkning på rentedannelsen er specielt i en tid med inflation af afgørende betydning. Forventninger om fortsat inflation får renten til at blive højere, end den ellers ville have været. Det højere renteniveau forårsaget af inflationsforventninger bevirker i et nominelt indkomstskattesystem, at skatten i forhold til realrenten stiger. I det omfang skatten overvæltes i form af et højere renteniveau, således at renten på nominelle fordringer stiger mere end svarende til inflationsstigningen, vil dette være af betydning for, hvorledes overgangen fra et nominelt til et realt indkomstskattesystem vil indvirke på opsparings- og investeringsdispositioner.

Virkningerne på renten af en isoleret overgang fra et nominelt til et realt indkomstskattesystem her i landet er - afhængig af de i afsnit 1.11 i betænkningen resumerede rentedannelsesteorier - anført i nedenstående skema.

Uanset hvilken af de tre anførte renteteorier der måtte være af størst betydning, fremgår det af skemaets sidste kolonne, at overgang fra nominel beskatning til realindkomstbeskatning i en tid med inflation reducerer forskellen mellem det privatøkonomiske afkast af opsparing (realrente efter skat) og det samfundsøkonomiske afkast (realrente før skat). Årsagen er ganske enkelt, at denne overgang bevirker en lavere beskatning i forhold til realrenten. Realindkomstbeskatning giver således i en inflationstid bedre overensstemmelse mellem incitament til opsparing (realrente efter skat) og afkastkrav til investeringer (realrente før skat).

Rentevirkninger ved overgang fra nominel til real indkomstbeskatning

	Realrente før skat	Realrente efter skat	Forskel mellem realrente før og efter skat
Fisher-teorien	Uændret	Højere[a)]	Mindre
Den indenlandske skatteovervæltningsteori	Mindre	Uændret	Mindre
Den internationale skatteovervæltningsteori[b)]	Uændret	Højere	Mindre

a) Niveauet for forskellen afhænger af skattesats og inflationsniveau.

b) Gælder kun ved skatteovervæltningsskattesatsen. Ved højere skattesatser fås i forhold til nominel beskatning højere realrenter efter skat og omvendt for lavere skattesatser.

c) I overensstemmelse med den helt overvejende hovedregel er forudsat, at de udenlandske indkomstskattesystemer er nominelle systemer.

Renteskatteudvalget er i sine videre overvejelser gået ud fra, at rentedannelsen afspejler elementer af alle 3 teoridannelser; den internationale skatteovervæltningsteori indgår efter udvalgets opfattelse dog med stor vægt i rentedannelsen. På kort sigt især er rentedannelsen endvidere afgørende påvirket af andre end de her nævnte faktorer. Den førte penge- og kreditpolitik skal fremhæves.

Indførelse af realindkomstbeskatning vil derfor efter udvalgets opfattelse føre til en stigning i realrenten efter skat, fordi den lavere rentebeskatning kun i begrænset omfang vil medføre et fald i det nominelle renteniveau. De privatøkonomiske afkastkrav til investeringer vil følgelig blive forøget. Skal investeringsaktiviteten ikke falde, er det en nødvendig forudsætning, at ikke blot renter, men også andet afkast realindkomstbeskattes. Dette forudsætter bl.a., at der gives adgang til afskrivning på genanskaffelsespriser og til brug af genanskaffelsespriser ved opgørelse af vareforbrug.

Ved inflationstakter og -forventninger af det nuværende omfang må de skattemæssige afskrivningsregler endvidere være gunstigere end svarende til "sande" reale afskrivninger, såfremt

overgangen til et realindkomstskattesystem ikke skal forringe investeringsincitamentet .

Efter realindkomstskattesystemer opgøres på traditionel måde en nominel indkomst, der herefter inflationskorrigeres. Der findes ikke nogen entydig eller korrekt metode til inflationskorrigering, hverken med hensyn til hvilke poster, der inddrages, eller til selve opgørelsesmetoden. Da renteskatteudvalget må vurdere, at realindkomstbeskatning:

- ikke giver enkle og let forståelige regler, men tværtimod fører til meget komplicerede og vanskeligt forståelige regler
- ikke er enkel og billig at administrere, men tværtimod må antages at føre til meget vanskelige administrative problemer

kan udvalget ikke på det nuværende grundlag anbefale en introduktion af realindkomstbeskatning. Efter sin sammensætning har udvalget i betragtning af den til rådighed stående tid og ressourcemængde ikke kunnet gå ind i en detaljeret kortlægning og udredning af de med et realindkomstskattesystem forbundne mange regnskabsmæssige, forståelsesmæssige og administrative problemer. Nedenfor gives imidlertid i punktform en oversigt over en række af de problemer, der indgående må kortlægges og vurderes, såfremt et realindkomstskattesystem overvejes indført.

- Det må besluttes, om inflationskorrigering alene skal ske på basis af udviklingen i et enkelt, generelt prisindeks eller på basis af flere specielle indeks. I den internationale debat om inflationsrensede regnskaber har der været en udvikling i retning af at foretrække metoder, der baseres på flere aktiv-specifikke indeks. I Island, hvor realindkomstbeskatning er indført fra og med indkomståret 1979, sker inflationskorrigeringen derimod ud fra et enkelt indeks - nemlig byggeomkostningsindekset. Hvor inflationskorrigerede resultatopgørelser tænkes anvendt som beskatningsgrundlag, er der i det hele taget en tendens til at foretrække metoder, der anvender et enkelt, generelt prisindeks [2)]. Anvendelse af et enkelt prisindeks letter

1) Se herom nærmere i: Det økonomiske Råd, Formandskabet, Dansk Økonomi, maj 1981, København 1981, side 49-54.

20 Se f.eks. H.J. Hofstra 1978. Inflation adjustment and the tax system. OECD.

selve inflationskorrigeringen og reducerer subjektive momenter. I Lovforslag nr. L 131 af 25. feb. 1982 om pristalsregulering af afskrivningsgrundlaget m.v. er det også foreslået at anvende et enkelt indeks: reguleringspristallet.

- Uanset hvilken metode til inflationskorrigering, der vælges i skattemæssig sammenhæng, må det besluttes, om metoderne skal anvendes i rene udformninger, eller om forenklinger med hertil hørende vilkårligheder skal tillades. I Island besluttede man, at en rendyrket inflationskorrigering var alt for indviklet til at kunne anvendes i praksis.
- Det må overvejes, hvor grænsen skal gå mellem monetære og reale aktiver. Skal aktier f.eks. betragtes som et nominelt eller realt aktiv? Dette er især af betydning i relation til datterselskaber, såvel inden- som udenlandske.
- Inflationskorrigering af monetære aktiver og passiver kan ske på flere måder. I bilag 4.1 er således beskrevet to metoder: den specifikke og den generelle metode. I Island anvendes rent teknisk en tredie måde, idet inflationsfradraget beregnes som inflationsrate gange monetære netto-aktiver ved periodens begyndelse. Den islandske metode er derfor dog i virkeligheden en variant af den specifikke metode. I Sverige er en anden variant af den specifikke måde foreslået, idet inflationsfradraget på den enkelte fordring højest kan udgøre rentebeløbet, ligesom inflationstillægget på et lån højest kan udgøre et beløb svarende til renteudgifterne.
- Skal prisindekset til inflationskorrigering være kendt inden regnskabsperiodens begyndelse, eller skal det faktiske prisforløb lægges til grund for inflationskorrigeringen?
- Forskudte regnskabsår vil komplicere en inflationskorrigering. Det må derfor overvejes, om adgangen til at bruge forskudte regnskabsår skal indskrænkes eller evt. helt afskaffes.
- Inflationskorrigering nødvendiggør, at der anvendes bestemte og fastholdte varelagervurderingsprincipper, f.eks. FIFO (first in - first out).
- Inflationskorrigering betyder i en række tilfælde, at ikke-realiserede gevinster beskattes. I Island er der for at reducere eller eliminere en sådan beskatning givet adgang til specielle afskrivninger.

3.2 Realrentebeskatning

I den skattepolitiske debat indgår også mellemformer mellem nominelle og reale indkomstskattesystemer. Realrentebeskatning kan ses som en sådan mellemform. Ved realrentebeskatning inden for rammerne af et i øvrigt nominelt indkomstskattesystem forsøges alene at korrigere for inflationens udhuling af realværdien af rentebærende aktiver og passiver. Det er således alene de reale rentebeløb mod nu de nominelle rentebeløb, der under en realrentebeskatning indgår i skattegrundlaget [1].

Realrentebeskatning må som ovenfor anført antages at medføre øgede afkastkrav til private investeringer. Der må derfor åbnes op for indekserede afskrivninger og for opgørelse af vareforbrug baseret på genanskaffelsespriser, såfremt incitamentet til private investeringer ikke skal falde. I lovforslag nr. L 131 af 25. februar 1982 er det foreslået, at afskrivningsgrundlaget pristalsreguleres med reguleringspristallet. Et vigtigt element i et realindkomstskattesystem ville dermed være gennemført.

De mange problemer af regnskabsmæssig, forståelsesmæssig og administrativ art, som udvalget har anført i tilknytning til en generel realindkomstbeskatning, gælder imidlertid i ikke mindre grad for partielle reformer som en realrentebeskatning, evt. kombineret med indekserede skattemæssige afskrivninger. Udvalger kan derfor ikke anbefale indførelse af realrentebeskatning

3.3 Den direkte forbrugsskat

Realbeskatning med tilhørende opgørelse af den enkelte husstands skattegrundlag er i de senere år ofte blevet diskuteret

1) Som beskrevet i sammenfatningens pkt. 3.1 kan inflationskorrigering af renter ske på flere måder.

2) Det må endvidere påpeges, at en isoleret gennemførelse af realbeskatning eller realrentebeskatning nok vil reducere, men ikke eliminere de eksisterende skattearbitrageproblemer.

   Desuden gælder det specielt for partielle realbeskatningsreformer, at det nøje må overvejes, om realbeskatning på nogle områder og nominel beskatning på andre områder er ønskelig og forligelig på langt sigt i en tid med betydelig inflation.

i forbindelse med den direkte forbrugsskat . Skattegrundlaget er her den enkelte husstands årlige forbrug, der igen er lig indkomst minus opsparing. Den direkte forbrugsskat kan derfor også udskrives efter en progressiv skala med bundfradrag på samme måde som en progressiv indkomstskat.

I 1950'erne var der første gang en mere omfattende international debat om den direkte forbrugsskat. Dengang - og ikke mindst her i landet via Betænkning nr. 202/1958 [2] - var hovedindvendingerne mod den direkte forbrugsskat især af administrativ art. I den genopståede diskussion af den direkte forbrugsskat er det derimod et hovedsynspunkt, at den direkte forbrugsskat har en række administrative fordele i sammenligning med traditionelle indkomstskattesystemer, idet:

- Ved opgørelsen af skattegrundlaget til direkte forbrugsskat er det kun nødvendigt at anvende prisoplysninger fra indkomstperioden. Ved opgørelse af nominel og real indkomst i traditionelle indkomstskattesystemer indgår også historiske priser.
- Kapitalgevinster/-tab volder ikke særskilte problemer i et direkte forbrugsskattesystem. Forbruges f.eks. kapitalgevinsterne, beskattes de - ellers ikke. Følgelig giver den direkte forbrugsbeskatning ikke indlåsningseffekter som traditionelle indkomstskattesystemer med beskatning af realiserede kapitalgevinster. Den direkte forbrugsskat giver endvidere også samme beskatning af finansielt afkast uanset placeringsmåde.
- Den direkte forbrugsskat er i sin natur et realindkomstskattesystem, fordi skattegrundlaget opgøres i priser fra samme periode (forbrugspriser).
- Den direkte forbrugsskat evt. kombineret med en proportional indkomstskat giver endvidere en konsekvent udformet virksomhedsbeskatning, hvor opsparing beskattes ens i selskaber og enkeltmandsejede virksomheder.

1) US Treasury 1977, Blueprints for Basic Tax Reform, Government Printing Office, Washington D.C.
The Institute for Fiscal Studies 1978. The Structure and Reform of Direct Taxation. London (Meade-kommissionen).
SOU 62. 1976. Progressiv utgiftsskatt - ett alternativ? Stockholm.
Lodin, S.O. 1978. Progressive Expenditure Tax - an Alternative? Stockholm (engelsk version af SOU 62. 1976. med mindre ændringer).

2) Betænkning nr. 202, Betænkning om forbrugsbeskatning. København 1958. Kaldor's bog fra 1955: "An Expenditure Tax", London 1955, var en af hovedårsagerne til, at Betænkning nr. 202 blev skrevet. I Betænkning nr. 202 blev Kaldor's metode til opgørelse af skattegrundlaget imidlertid misforstået. Skattepolitisk, Oversigt, nr. 5/1956, side 113-23 giver imidlertid en korrekt fremstilling heraf.

I relation til opsparings- og investeringsdispositioner skal fremhæves, at der ikke er forskel mellem renter før og efter skat under den direkte forbrugsskat, idet renteindtægter og -udgifter ikke udløser en beskatning under dette system. Dette betyder, at der ikke bliver forskel mellem de privatøkonomiske og samfundsøkonomiske omkostninger ved gældsstiftelse.

Indførelse af direkte forbrugsskat i en lille åben økonomi, der er omgivet af lande, der udelukkende anvender indkomstskattesystemer, giver incitament til indtjening her i landet og forbrug i udlandet (ved emigration). I det hele taget vil en isoleret indførelse af direkte forbrugsskat føre til skattemæssige vanskelige problemer ved såvel kortvarige som permanente flytninger over grænserne. Udvalget vil endvidere fremhæve, at den direkte forbrugsskat indebærer et grundlæggende brud med hidtidige opgørelsesmetoder ved skattegrundlagets beregning. Udvalget har i betragtning af den til rådighed stående tid og ressourcemængde ikke kunnet gå ind i en detaljeret kortlægning og udredning af de med den direkte forbrugsskat forbundne betydelige regnskabsmæssige, forståelsesmæssige og administrative problemer.

Udvalget kan i den øjeblikkelige situation ikke anbefale indførelse af realbeskatning, real rentebeskatning eller direkte forbrugsskat. I et mere langsigtet perspektiv og under ændrede inflationsforudsætninger, vil udvalget dog ikke nødvendigvis afvise hverken realindkomstbeskatning eller den direkte forbrugsskat. En konklusion om disse beskatningssystemers egenskaber og praktiske muligheder må forudsætte et specielt udredningsarbejde koncentreret herom [1]. For så vidt angår den direkte forbrugsskat må det påpeges, at et sådant gennemgribende og radikalt nyt beskatningssystem specielt i relation til omverdenen vil kunne volde problemer.

3.4 Asymmetriske rentebeskatningsforslag

I kommissoriet for renteskatteudvalget er det fremhævet, at der i hvert fald skal overvejes beskatningssystemer, der indebærer en symmetrisk behandling af finansielt afkast.

Tidligere har asymmetriske beskatningsforslag flere gange været foreslået eller overvejet specielt for renter; intet for-

1) I Sverige foregår for tiden dels en udredning om realindkomstbeskatning og dels en udredning om den direkte forbrugsskat.

slag i den retning er dog blevet gennemført. Asymmetrien har især taget udgangspunkt i en sondring mellem såkaldte private- og erhvervsmæssige renter. Følgende forslag har været fremført:

a. Private nettorenteudgifter giver adgang til fradrag i indkomstskatten med en andel svarende til skattesatsen på proportionalskattestrækket, mens private nettorenteindtægter på sædvanlig måde indgår i opgørelsen af skattepligtig indkomst. Erhvervsrenter indgår som renter efter gældende ret ved opgørelsen af skattepligtig indkomst.(Foreslået den 4. december 1979, Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove m.v.) .

b. Som a, men brutto. Private bruttorenteudgifter giver fradrag i skatten, mens private bruttorenteindtægter indgår i skattepligtig indkomst. Erhvervsrenter indgår som renter efter gældende regler ved opgørelsen af skattepligtig indkomst (foreslået den 22. januar 1976, Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove m.v. Endvidere blev denne metode foreslået den 27. feb. 1980 ved ændringsforslag til lovforslaget af 4. december 19 79).

c. Som a, bortset fra at private nettorenteudgifter ikke giver fradrag (overvejet i Betænkning nr. 805).

d. Som b, bortset fra at private bruttorenteudgifter ikke giver fradrag (overvejet i Betænkning nr. 805).

Grænselinien har endvidere også været foreslået sat anderledes end ved privat/erhverv, idet det har været overvejet at sætte en linie ved renter i ejerboliger/andre renter. I Betænkning nr. 734/1975, Betænkning om beskatningsregler for ejerboliger, er samtlige ovenstående fire kombinationer overvejet.

De metoder, der i tidens løb har været foreslået anvendt til fordeling på private og erhvervsmæssige renter eller efter andre grænser, kan opdeles i to hovedgrupper: de skematiske regler og de regler, der direkte søger at fordele efter låneformål. Problemerne med de skematiske regler er bl.a., at de kan føre til åbenbart urimelige resultater. Til gengæld har skematiske regler den fordel, at skatteyderne ikke kan være i tvivl om regelgrundlaget for rentefordelingen. Fordeling efter låneformål er omvendt et

højst usikkert grundlag for fordeling. Forslag om rentefordeling efter låneformål har tillige været ledsaget af forslag om en eksplicit omvendt bevisbyrde. Følgende formulering indgik således i lovforslaget af 4. december 1979. Renter af gæld kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst "såfremt den skattepligtige godtgør, at renteudgiften er afholdt som driftsudgift i forbindelse med erhvervsmæssig virksomhed i det pågældende indkomstår".

Renteskatteudvalget har bl.a. på baggrund af tidligere betænkningsarbejder måttet konkludere, at det er meningsløst at sondre mellem renteindtægter/-udgifter efter art. [1]

En sådan fordeling nødvendiggør, at det kan slås fast, hvad provenuet af et bestemt lån er anvendt til, hvilket ved anskaffelse af både erhvervsaktiver og private aktiver er helt vilkårligt. Forsøges alligevel, bliver resultatet enten en klar, men vilkårlig fordeling eller en fordeling baseret på et uklart retsgrundlag. Virksomhedsskatteudvalget har måske mest markant udtrykt umuligheden af at opstille et klart retsgrundlag til fordeling af renter efter formål, idet dette udvalg alt i alt har fundet det rigtigst ikke at opstille bevisbyrderegler, idet sådanne regler "ville endda i et vist omfang virke besværliggørende", (Betænkning nr. 925, side 99-100)[2].

1) I de lande, hvor en sondring mellem renter af privat og erhvervsmæssig gæld søges praktiseret, har det givet anledning til betydelige vanskeligheder og stor usikkerhed.
I Vesttyskland, hvor kun renter af ervhervsmæssig gæld har været fradragsberettiget siden 1974, er det således ved dom bestemt, at renter af en kassekredit for en personligt drevet virksomhed skal opsplittes efter forholdet mellem de enkelte erhvervsmæssigt eller privat foranledigede bevægelser på kontoen. Afgrænsningen i andre tilfælde er endnu genstand for løbende retssager.
I Finland kan renter af erhvervsmæssig gæld ligeledes fradrages uden begrænsninger, mens renter af anden gæld siden 1975 kun har kunnet fradrages op til et vist maksimum. Loven pålægger her den skattepligtige at redegøre for, til hvilket formål den optagne gæld er blevet anvendt. Den finske professor i skatteret, Edward Andersson, kommenterer retstilstanden vedrørende dette spørgsmål på følgende måde:

> "Skatteprocesser kring denna fråga har redan oppstått. Det finns knappast ofruktbarare frågor att besvära skattedomstolarna med. Då lagen lägger hela bevisbördan på den skattskyldige, är han i en svår situation, ifall skattemyndigheterna tar en oförstående attityd".
>
> (Skattenytt , nr. 12, 1978).

2) Progressivt beskattede selvstændige erhvervsdrivendes interesse i renternes placering under hhv. en virksomhedsskatteordning (som skitseret i Betænkning nr. 925) og en ordning med lavere fradragsværdi/beskatning af private renter ville i øvrigt være diametralt modsatte; jf. flg. oversigt.

(Fodnoten fortsættes på næste side)

Bevisbyrderegler er egnede til at løse konflikter, hvor det drejer sig om at sikre sig bevis, men ikke til at løse de problemer, som et uklart kriterium giver anledning til. Renteskatteudvalget kan derfor ikke se mangelen af et retsgrundlag som en fordel, men må tværtimod i henhold til de opstillede kriterier pege på fordelen af klare, enkle og kendte regler.

Selv om det havde været muligt og meningsfyldt at sondre mellem private renter og erhvervsrenter, måtte renteskatteudvalget alligevel afvise asymmetriske regler for renter på grund af den hermed følgende forvridning af formuedispositionerne. Sålænge målet endvidere er at beskatte årets forbrugsmulighed, må der gives fradrag for renteudgifter, ligesom renteindtægter må indgå i den skattepligtige indkomst, se herom nærmere i betænkningens afsnit 6.2.4. Argumentet om, at skattefradragsretten skal have samme værdi for alle, bygger i et progressivt skattesystem i virkeligheden på en forudsætning om, at renteudgifter og renteindtægter ikke bør indgå i opgørelsen af skattepligtig indkomst . Asymmetriske regler for renter betyder desuden, at skattetrykket på personer med ens økonomisk evne før skat bliver afhængig af fordelingen af indkomsten over livsløbet. Bruttoløsninger betyder også, at der diskrimineres mod opbygning af finansielle aktiver til sikring af f.eks. uforudsete udgifter. Endelig vil asymmetriske regler give incitament til omdannelse af private renteudgifter til andre fradragsberettigede udgifter eller mindre skattepligtige indkomster.

Renteskatteudvalget må derfor alt i alt afvise asymmetriske renteskatteregler.

3.5 Nominelle og symmetriske indkomstskattesystemer

Renteskatteudvalget har på baggrund af foranstående overve-

(Forts. af fodnote 2) fra foregående side)

Placering af renteudgifter efter størst umiddelbar fradragsværdi og renteindtægter efter mindst umiddelbar beskatning

	Virksomhedsbeskatning som i Betænkning nr. 925	Begrænset fradrag for og beskatning af private renter
Renteudgifter	Personlig økonomi	Virksomhedsøkonomi
Renteindtægter	Virksomhedsøkonomi	Personlig økonomi

1) En person med en marginalskatteprocent på 70 skal godt nok selv kun udrede 30 kr. ud af hver 100 kr. i renteudgift, mod 60 kr. for en person med en marginalskatteprocent på 40. For at dække de 30 kr. respektive de 60 kr. efter skat skal begge de betragtede personer dog indtjene 100 kr.

jeiser og vurderinger koncentreret det mere indgående udredningsarbejde om nominelle og symmetriske indkomstskattesystemer. Inden for denne referenceramme har udvalget, ud fra en forudsætning om at der ønskes opretholdt et personligt skattesystem med en vis progression, koncentreret sig om flg. beskatningsformer:

- renteskatteordningen
- generel proportional kapitalafkastbeskatning
- modifikationer inden for rammerne af de± gældende indkomstskattesystem.

De to førstnævnte ordninger bryder med totalindkomstbegrebet, idet renter hhv. kapitalafkast udskilles til særskilt kildeartsbeskatning efter disse ordninger. Renteskatteordningen, generel proportional kapitalafkastbeskatning og modifikationer inden for rammerne af gældende indkomstskattesystem beskrives og vurderes i hhv. sammenfatningens pkt. 4, 5 og 7.

4. Renteskatteordningen

I henhold til sit kommissorium og på baggrund af de foranstående overvejelser har udvalget foretaget en gennemgang af den renteskatteordning, som er behandlet i betænkningen: "Den skattemæssige behandling af renteindtægter og -udgifter", Betænkning nr. 805, København 1977.

Hovedindholdet i renteskatteordningen fremgår af s.67-68 i Betænkning nr. 805:

Ved renteskatteordningen holdes renteindtægter/-udgifter uden for opgørelsen af den skattepligtige indkomst, samtidig med at der indføres en definitiv kildebeskatning af renteindtægter/-udgifter. Renteindtægter bliver efter renteskatteordningen definitivt beskattet ved, at debitor ved rentens betaling tilbageholder en ved lov fastsat procentdel (renteskat) af det forfaldne rentebeløb. Debitors ret og pligt til at indeholde renteskat suppleres med en godtgørelsesordning, hvorefter debitor er berettiget til en godtgørelse af samme stør-

reise som den indeholdte renteskat. Godtgørelsen, der er kompensation for rentefradragsrettens bortfald, anses som udlignet af den tilbageholdte renteskat. Renteskatteordningen betyder således, at renteindtægter/-udgifter bliver underkastet en proportional beskatning med samme skatteprocent for alle kreditorer/debitorer.

Udvalgets gennemgang af renteskatteordningen findes i kapitel 6. Det er efter udvalgets opfattelse hensigtsmæssigt at opdele karakteristikken af renteskatteordningen i to led:

1) Renteskatteordningen er en opkrævningsform for beskatningen af renter

2) Renteskatteordningen indebærer en proportionalbeskatning af renter

og dernæst at diskutere disse to karakteristika hver for sig.

4.1 Renteskatteordningen som en opkrævningsform

Opkrævning af definitive og proportionale skatter sker mest hensigtsmæssigt ved skattekilden. Da renteskatteordningen i Betænkning nr. 805 blev udformet som en i hovedreglen definitiv og proportional skat, antog man følgelig, at renteskatten skulle beregnes og tilbageholdes løbende ud af hver enkelt rentebetaling. Sammenhængende hermed gik man i Betænkning nr. 805 et skridt videre, idet man foreslog, at renter ikke længere skulle selvangives. På grund af debitors og kreditors eksakt modgående interesser f.s.v. angår renter, vil renteskatteordningen være selvkontrollerende; f.eks. vil hidtil ikke-selvangivne renteintægter blive belagt med renteskat. Skatteväsenets kontrol med rentebetalinger skulle derfor principielt blive overflødig. Dette gælder dog ikke for regnskabspligtige, idet skattemyndighederne stadig må kontrollere, om renteindtægter/-udgifter korrekt udtages af regnskaberne i forbindelse med opgørelse af den skattepligtige indkomst, jfr. nærmere herom i afsnit 6.4.1.[1)]

1) I relation til skatteunddragelsesproblemet mindskes behovet herfor også af den siden 1978 fungerende rentekontrolordning. Der mindes tillige om, at den netop vedtagne ændring af reglerne om realkreditlån ved ejerskifte drastisk vil reducere mængden af private pantebreve.

Efter udvalgets opfattelse er der imidlertid derudover en række årsager til, at renteindtægter og -udgifter under alle omstændigheder må registreres. For det første kan man vanskeligt tænke sig, at udmålingen af sociale ydelser vil være uafhængig af renteindtægter og -udgifter, hvilket gør registrering nødvendig. Dét samme tilsiger kontrollen med formueopgørelser med henblik på fastsættelse af formueskatter, arve- og gaveafgifter m.v. Da det desuden er udvalgets opfattelse, jf. nedenfor, at gennemførelsen af renteskatteordningen vil forudsætte dels permanente særordninger for visse virksomhedstyper og for selvstændige næringsdrivende, dels relativt langvarige overgangsordninger, kan udvalget ikke anbefale, at en evt. indførelse af renteskatteordningen sker i form af en definitiv kildeskat uden registrering og selvangivelse af renter.

4.2 Renteskatteordningen som en proportional beskatning af renter.

Langt vigtigere end opkrævningsformen, og uafhængig heraf, er renteskatteordningens karakter af at være en proportional beskatning af renteindtægter og -udgifter. Dette indebærer, at samme renteudgift giver samme skattelettelse for alle, uanset indtægt i øvrigt, men til gengæld også samme - og tilsvarende - beskatning af renteindtægter hos alle skattepligtige. I Betænkning nr. 805 er det forudsat, at satsen for den proportionale renteskat er 40 pct., begrundet dels i, at dette svarer til selskabsskatten, dels i at de 40 pct. kun afveg lidt fra den typiske marginalskat på nederste trin af indkomstskatteskalaen. Udvalget er i sine eksempler og beregninger gået ud fra en renteskattesats på 40 pct. Det er imidlertid primært en regneteknisk forudsætning. Der er, efter udvalgets opfattelse, intet i vejen for, at en anden procentsats kunne vælges, jf. også sammenfatningens pkt. 6.

Foruden at være en proportional beskatning af renter indebærer renteskatteordningen imidlertid også et fundamentalt brud med det hidtil gældende grundlag for udskrivelse af indkomstskatter i Danmark. Princippet i de nugældende regler er, at al indkomst beskattes under ét, og såfremt der er tale om personlig indkomst, beskattes den i henhold til en progressiv skatte-

skala, jfr. afsnit 6.3. Efter det gældende skattesystem opdeles indkomsten altså ikke efter indkomstkildens art. Dette vil afgørende ændres, såfremt renteskatteordningen indføres, idet den samlede indkomst opdeles i to komponenter: renteindtægter og -udgifter på den ene side og øvrig indtægt på den anden side. Der vil ved et sådant kildeartssystem ikke være mulighed for at modregne negative nettoindtægter fra den ene kilde i positive nettoindtægter fra den anden kilde.

Det vil i det store *og* hele være dækkende at sige, at de fordele, som renteskatteordningen efter udvalgets opfattelse vil indebære, især er knyttet til ordningens karakter af at være en proportional skat, medens de ulemper, man ser, og som forekommer betydelige, især er knyttet til ordningens karakter af at være en kildeartsbeskatning med en efter udvalgets opfattelse helt uhensigtsmæssig grænsedragning mellem de to forskellige indkomstkilder. Den sidstnævnte problemstilling vil derfor blive behandlet særskilt i det følgende underafsnit.

Indfører man en ensartet proportional beskatning af renter, vil dette i høj grad medvirke til at formindske de forvridninger i opsparings- og investeringsmønstret, der er en følge af det meget store spænd mellem de eksisterende marginalskatteprocenter, forvridninger der yderligere forstærkes af kombinationen af høj inflation og beskatning af hele den nominelle rente, selvom en del af denne rente i virkeligheden er kompensation for inflationen. Problemstillingen illustreres ofte som i nedenstående skema.

Disponibel realrente på et etårigt kontant-lån under alternative pris- og skatteforudsætninger

	Situation 1: Lav inflation	Situation 2: Høj inflation
Rente, pct. p.a.	6	16,2
Prisstigning, pct. p.a.	2	8
Marginalskatteprocent:	---------- pct.p.a.	----------
0	3,9	7,6
40	1,6	1,6
70	-0,2	-2,9

Anm.: Tabellens tal under situation 2 er beregnet under forudsætning af:
1) at indkomstskatten er overvæltet med 40 pct. i renten
2) at prisstigningen fuldt ud er overvæltet i renten, således at den disponible realrente er den samme ved en marginalskatteprocent på 40.

Den ændrede adfærd m.h.t. opsparingens størrelse og dens placering, som renteskatteordningen må antages at give anledning til, er nærmere diskuteret i afsnit 6.2.1.

I Betænkning nr. 805 er der fremdraget en række fordele, som direkte eller indirekte er knyttet til den indsnævring i marginalbeskatningen af renter, som renteskatteordningen medfører:

> "muligheder for en udvidelse af ægtefællers særskilte beskatning til også at omfatte afkast af formue", (Betænkning nr. 805, side 13).
>
> ophævelse af "de eksisterende uligheder mellem personer med renteindtægter og personer med renteudgifter - uligheder, der især har begunstiget personer med høje indkomster og nettorenteudgifter", (Betænkning nr. 805, side 25). Se endvidere afsnit 6.2.1.
>
> renteskatteordningen "har væsentlige træk til fælles med en realrentebeskatning, idet den utilsigtede forskelsbehandling mellem højt og lavt beskattede - som følge af samspillet mellem rente, inflation og nuværende skatteregler - fjernes", (Betænkning nr. 805, side 30). Se også afsnit 6.2.1.
>
> "renteskatteordningen vil med den lave beskatning af renteindtægter bidrage til, at de højere indkomstgrupper i øget omfang efterspørger obligationer m.v. til gavn for kursniveauet - og i mindre omfang efterspørger fast ejendom i værdisikringshensigt - til gavn for en afdæmpning af ejendomsprisstigningerne", (Betænkning nr. 805, side 75).

4.3 Renteskatteordningen som en kildeartsbeskatning

Som fremhævet foran, bryder en separat rentebeskatning på afgørende måde med den enhedsbeskatning, der kendetegner det nuværende danske indkomstskattesystem, jfr. betænkningens afsnit 6.3.

Indførelsen af en kildeartsbeskatning, hvor indkomsten opdeles i to komponenter, renter og ikke-renter, har den umiddelbare konsekvens, at negativ indkomst fra én indkomstkilde (f.eks. renter) ikke ved skatteberegningen kan modregnes i positiv indkomst fra den anden kilde (ikke-renter , dvs. al anden indkomst). De skattemæssige virkninger heraf er indgående diskuteret i kapitel 6.

For lønmodtagere vil renteskatteordningens virkninger afhænge af forskellen mellem renteskattesatsen og den marginale beskatning af indkomsten i henhold til det nugældende system. Med en renteskattesats på 40 pct. vil en lønmodtager med nettorenteudgifter normalt få sin beskatning forøget, alt andet lige, medens en person med nettorenteindtægter omvendt vil få en lettelse. Jo højere marginal indkomstskattesats desto større ændring i beskatningen, alt andet lige.

For selvstændige næringsdrivende bliver stillingen i princippet den samme. I praksis vil renteskatteordningen imidlertid isoleret set medføre en betydelig skærpelse af beskatningen af selvstændige næringsdrivende, idet disse i reglen har betydelige nettorenteudgifter. En selvstændig næringsdrivendes gæld vil i vidt omfang være erhvervsmæssigt betinget, og den tilsvarende renteudgift vil som driftsomkostning få en anderledes, og ringere,skattemæssig stilling end øvrige driftsomkostninger. Det kan for udvalget at se være vanskeligt at begrunde, at omkostningerne ved at optage et lån skattemæssigt skal behandles anderledes end afkastet fra det kapitalgode, f.eks. en maskine, en bygning eller goodwill, som er anskaffet på basis af lånet. En tilsvarende betragtning kunne i øvrigt anlægges på forholdet mellem lejeværdiansættelse for ejerboliger og renteudgifter i forbindelse med erhvervelse af boligen.

I afsnit 6.4.7.2.4 (eksemplerne 5 og 6) er det med konkrete regnskabstal vist, hvorledes renteskatteordningen kan skærpe den samlede beskatning af indehavere af landbrug.

For selskaber stiller situationen sig anderledes, i hvert fald i det omfang selskabsskattesatsen og renteskattesatsen er ens. I afsnit 6.4.7.2.4 er det vist, at selskaber med positivt resultat både før og efter renter kun i ringe "grad vil blive berørt af renteskatteordningen. Selskaber med positivt resultat før renter, men så store renteudgifter, at det

samlede resultat bliver negativt, vil få fordel af renteskatteordningen. Forklaringen er, at sådanne virksomheder vil få forbedrede muligheder for at udnytte de gældende afskrivningsregler.

For sådanne virksomheder, hvortil typisk hører virksomheder i vækst og nyetablerede virksomheder, vil renteskatteordningen indirekte virke som en investeringstilskudsordning eller som en ordning med "negativ indkomstskat". Tilsvarende kan gælde for selvstændige. Eksemplerne i ovennævnte afsnit viser, at der kan være tale om ganske betydelige beløb.

Blandt selskaberne repræsenterer pengeinstitutter o.lign. et særligt problem, idet de har en stor positiv renteindtægt (rentemarginalen), som i dag alene beskattes i det omfang, den ikke medgår til at dække underskuddet fra øvrige aktiviteter. Såfremt hele rentemarginalen beskattes med 40% vil den resterende del ikke kunne dække nettoomkostningerne ved pengeinstitutternes drift i øvrigt. Problemkredsen er mere indgående diskuteret i afsnit 6.4.8.2 i betænkningen.

Som det fremgår af ovenstående er der, efter udvalgets opfattelse, betydelige problemer knyttet til den omstændighed, at renteskatteordningen vil indebære et kildeartsbeskatningssystem, ikke mindst i relation til selvstændige næringsdrivende og pengeinstitutter o.lign. I Betænkning nr. 805 er det foreslået, at der indføres forskellige permanente særordninger, som skulle løse det omtalte modregningsproblem for disse grupper af virksomheder. For pengeinstitutters og andre kreditformidleres vedkommende foreslås det i Betænkning nr. 805, at deres skattepligtige indkomst opgøres som hidtil, hvorefter renteskatteordningen for disse virksomheder alene kommer til at fungere som en S conto ordning. For landbrug har man som en mulig løsning peget på, at "en nærmere angivet procentdel af ejendomsværdien for landbrugsejendommen (T stuehus) trækkes fra i den progressivt beskattede personlige indkomst og i stedet beskattes med 40%. Fradraget skal dog højst kunne udgøre et beløb svarende til den faktiske nettorenteudgift" (Betænkning nr. 805, side 76). I afsnit 6.3.1 er det fremhævet, at forskellige permanente særordninger for selvstændige næringsdrivende vil give disse en gunstigere stilling end lønmodtagere, medmindre

man gennemfører en sondring mellem privat og erhvervsmæssig gæld . Som tidligere anført finder udvalget, at en sådan sondring er meningsløs. Der vil endvidere bestå afgrænsningsproblemer af betydelig art.

En mulig løsning for selvstændige næringsdrivende ville være at omdanne virksomheden til et aktie- eller anpartsselskab. Bortset fra de praktiske og skattemæssige konsekvenser heraf, vil en række virksomheder blandt de liberale erhverv og ikke mindst landbruget være afskåret herfra.

Det synes almindeligt antaget, at de selvstændige næringsdrivendes problemer vil kunne løses i forening af renteskatteordningen og den virksomhedsskat, der er foreslået i Betænkning nr. 925 fra udvalget om virksomhedsbeskatning. I afsnit 6.4.5 er det vist, at dette ikke er tilfældet, medmindre man vil fastsætte regler for placeringen af virksomhedsejerens finansielle aktiver og passiver i henholdsvis virksomheds- og privatsfæren. Sådanne regler vil i realiteten indebære, at man skal sondre mellem privat og erhvervsmæssig gæld.

Renteskatteordningen i sig selv vil betyde en forøgelse af den samlede indkomstbeskatning. Den endelige fordelingsmæssige virkning vil afhænge af, i hvilket omfang man vil fastholde den samlede beskatning, dvs. give skattelettelser på andre områder, og hvorledes en evt. lettelse vil blive udformet. Renteskatteordningens umiddelbare fordelingsmæssige konsekvenser er behandlet i betænkningens afsnit 6.4.8, hvor det er forudsat, at merprovenuet fra renteskatteordningen er anvendt til en forlængelse af proportionalskattestrækket. Analysen i afsnit 6.4.8 er baseret på Danmarks Statistiks selvangivelsesundersøgelse fra 1979, der er den senest offentliggjorte. Med 1979-tallene som udgangspunkt er der basis for en forlængelse af proportionalskattestrækket med knap 25.000 kr. Ved beregningen er der ikke taget hensyn til det mindre provenu, som overgangsregler og permanente særordninger vil bevirke. Overført til 1982-tal, skønnes forlængelsen at kunne blive over 30.000 kr. I afsnit 6.4.8.1.1 og 6.4.8.1.2 er der gjort rede for renteskatteordningens fordelingsvirkninger, og der er herunder vist hvilke kombinationer af nettorenteudgifter og skattepligtig indkomst, der vil få en mindre/større disponibel indkomst efter renteskatteordningen.

I afsnit 6.4.8.1.3 redegøres der for renteskatteordningens fordelingsvirkninger grupperet efter hovedpersonens alder og socioøkonomiske gruppe samt efter husstandens skattepligtige indkomst og aktivernes størrelse. Det fremgår heraf, at det især er selvstændige - bortset fra landmænd med beskedne skattepligtige indkomster - samt yngre funktionærer med ejerboliger, der vil få deres stilling forringet ved indførelse af renteskatteordningen.

5. En generel proportional kapitalafkastbeskatning

Det fremgår af den foranstående redegørelse, at renteskatteordningen vil skabe nogle meget betydelige problemer, og at ordningens gennemførelse vil forudsætte et omfattende system af permanente særordninger, evt. kombineret med regler vedr. adskillelse mellem privat og erhvervsmæssig gæld hos selvstændige næringsdrivende. Det fremgår endvidere, at de afgørende problemer knytter sig til den omstændighed, at renteskatteordningen indebærer en opdeling af indkomsten efter to kilder: renter og øvrig indkomst.

Efter udvalgets opfattelse består problemet deri, at grænsen mellem de to indkomstkilder er uhensigtsmæssigt placeret. Vil man en kildeartsbeskatning efter de principper, som renteskatteordningen indebærer, forekommer det mere logisk og hensigtsmæssigt at flytte grænsen, således at den går mellem kapitalafkast på den ene side, og arbejdsindkomst på den anden side.

Denne mulighed er også antydet i Betænkning nr. 8 05, hvor det anføres som en mulig særordning for landmænd, at "faktiske nettorenteudgifter inden for et beløb svarende til en lovfæstet procent af ejendomsværdien kan give fradrag i indkomstopgørelsen i stedet for rentegodtgørelsen på 40 pct.", (Betænkning nr. 805, s. 10). Yderligere anføres det, "Den særskilte renteskatteordning nødvendiggør ikke ændringer i beskatningen af afkastet af andre typer formuegoder, f.eks. lejeværdi af egen bolig, aktieudbytte m.v., men hensynet til at ligestille forskellige kapitalplaceringer og til at lette omstillingen til renteskatteordningen tilsiger, at man positivt overvejer til-

svarende beskatningsprincipper også for lejeværdi af egen bolig og aktieudbytter mv.", (Betænkning nr. 805, side 68).

I kapitel 1, specielt afsnit 1.6, har udvalget nærmere beskrevet principperne i en generel proportional kapitalafkastbeskatning, og herunder redegjort for, hvorledes en sådan ordning vil eliminere de fleste af de problemer, som følger af, at renter isoleret udtages fra den skattepligtige indkomst til særskilt beskatning. En generel kapitalafkastbeskatning vil også eliminere det incitament til indkomstomdannelse, som renteskatteordningen skaber. Under renteskatteordningen vil andre former for kapitalafkast blive forsøgt omdannet til renteindtægter, hvis disse beskattes mildere, og modsat vil renteudgifter blive forsøgt omdannet til andre former for kapitalfradrag (f.eks. til afgifter og gebyrer eller til leasingudgifter), hvis disse giver anledning til et større skattefradrag.

De ulemper og problemer, der er knyttet til renteskatteordningen, evt. i kombination med en virksomhedsbeskatning, er efter udvalgets opfattelse så store, at man ikke kan anbefale en isoleret gennemførelse af renteskatteordningen. Derimod finder udvalget, at man i stedet bør overveje at indføre en generel proportional kapitalafkastbeskatning, jf. afsnit 1.6. En sådan beskatningsform vil mere konsekvent end renteskatteordningen reducere og i visse tilfælde eliminere eksisterende forvridninger i investerings- og opsparingsmønstret uden at være behæftet med en række af de ulemper, som er knyttet til renteskatteordningen. Den vil, som også anført i Betænkning nr. 805, skattemæssigt ligestille kapitalplaceringer generelt og ikke alene placeringer i rentebærende fordringer. Det er yderligere udvalgets opfattelse, at den grænsedragning mellem renter på den ene side og al anden form for indkomst på den anden side, som renteskatteordningen bygger på, er så uhensigtsmæssig, at renteskatteordningen vil være uegnet som et led i en evt. overgang fra det nuværende skattesystem til et system med en generel proportional kapitalafkastbeskatning.

Indførelse af en generel proportional kapitalafkastbeskatning vil rejse en række betydelige praktiske problemer, som ikke kan løses uden yderligere undersøgelser. Det gælder ikke mindst spørgsmålet om fastlæggelse af kriterier for opdelingen af selvstændige næringsdrivendes samlede indkomst på kapital-

• afkast og arbejdsindtægter. Forskellige muligheder er omtalt i afsnit 1.6, men en mere tilbundsgående analyse af dette forhold og af andre problemer knyttet til en generel kapitalafkastbeskatning har tidsmæssigt ligget uden for grænserne for udvalgets arbejde.

6. Skattesatsens højde

Både ved renteskatteordningen og en generel proportional kapitalafkastbeskatning skal der tages stilling til skattesatsens højde. I begge tilfælde taler administrative hensyn og arbitragehensyn for en beskatningsprocent i nærheden af selskabsskattesatsen og laveste marginale skatteprocent, dvs. ca. 40%. Afgørende for skattesatsens højde er imidlertid også de påregnelige konsekvenser for økonomisk adfærd, og her er billedet mindre entydigt.

Hvad angår en generel proportional kapitalafkastbeskatning må det forventes, at en lav skattesats - og tilsvarende begrænsede fradragsmuligheder for kapitaludgifter - vil virke stimulerende for både opsparing og investeringer. Samtidig vil en lav kapitalafkastbeskatning under de nuværende inflationsforhold virke som en tilnærmelse til en realafkastbeskatning og direkte forbrugsskat og i et vist omfang have de med disse beskatningsformer forbundne fordele. En lav kapitalafkastbeskatning vil stille større krav til overgangsperiodens længde.

For en renteskatteordning vil en lav skattesats være væsentlig mere problematisk, da kapitalindtægter og -udgifter generelt ikke beskattes symmetrisk. En lav skattesats vil reducere fradragsværdien af renteudgiften, men vil ikke reducere beskatningen af erhvervsindtægter. Afkastet efter skat vil derfor falde. Det forventede resultat vil være mindre investeringsaktivitet.

7. Modifikationer inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem

Inddragelse af skattefrie institutioner og ordninger under beskatning samt nedsættelse af de højeste marginalskatteprocenter er de to væsentligste forudsætninger for, at det danske indkomstskattesystem skal kunne karakteriseres som et indkomstskat-

tesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af forskellige subjekters indkomst

7.1 Skattefrie institutioner og ordninger m.m.

Finansiel placering subsidieres efter det gældende skattesystem især via eksistensen af skatteundtagne og skattefritagne institutioner, via skattefrie ordninger, via bestemmelsen i SEL§1, stk. 1, nr. 6 og via henlæggelsesreglerne for livsforsikrings- eg skadesforsikringsselskaber. I den efterfølgende oversigt er anført de institutioner og ordninger m.m., der er af væsentlig betydning for omfanget af den nuværende skattesubsidiering af placeringer og lån [2]. I kapitel 3 er der en mere omfattende oversigt over skattefrie institutioner og ordninger m.m.

Skatteundtagne og skattefritagne

Pensionskasser

ATP

Lønmodtagernes Dyrtidsfond

Realkredit- og erhvervsfinansieringsinstitutter

Skattefrie ordninger

Indekskonti

Børneopsparingskonti

Selvpensioneringskonti

Kapitalpensionskonti

Foreninger m.v., jf. SEL § 1, stk. 1, nr. 6

Interesseorganisationer

Foreninger

Fonde

Legater

Stiftelser

Selvejende institutioner

Henlæggelser, jf. SEL § 13, stk. 2

Livs- og skadesforsikringsselskaber

1) De indkomstafhængige ydelser og tilskud betyder, at ikke blot skatte-, men også transfereringssystemet må ændres, såfremt forskellen i den samlede effektive marginalbeskatning ønskes reduceret.

2) For en nærmere præcisering af betingelserne for skatteundtagelse og skattefritagelse m.m. henvises bl.a. til Ligningsvejledningen for selskaber.

3) Se kapitel 5 for en nærmere redegørelse.

Det er skattereglerne for ovennævnte institutioner og ordninger m.m., der bl.a. må ændres, såfremt spændvidden i de placeringsafhængige marginalskattesatser skal reduceres. Hertil kommer som nævnt, at de højeste marginalskattesatser i personbeskatningen må nedsættes, såfremt det danske indkomstskattesystem skal kunne karakteriseres som et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af forskellige subjekters indkomst.

Inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem vil det altid være et problem, hvor grænsen skal sættes for beskatning/ikke-beskatning. Et tilsvarende grænsedragningsproblem foreligger ved generel proportional kapitalafkastbeskatning. Ved den definitive rentekildeskatteordning antager dette grænsedragningsproblem en anden karakter, idet samtlige subjekter beskattes af renteindtægter respektive får fradrag for renteudgifter, med mindre andet eksplicit vedtages; se herom nærmere i afsnit 6.2.2.

Det andet hovedproblem, der må tages stilling til i et traditionelt indkomstskattesystem, er, hvor stor spændvidden i marginalbeskatningen af forskellige skattesubjekter skal kunne være . Renteskatteudvalget skal alene anføre argumenter for og imod forskelle i marginalbeskatningen. Det skal i den forbindelse præciseres, at nedenstående betragtninger er opstillet under forudsætning af, at det gældende totalindkomstprincip opretholdes. Niveauet for beskatningen diskuteres endvidere ikke, det er alene forskellene i marginalbeskatningen, interessen koncentreres om.

7.2 Argumenter for og imod ens marginalbeskatning

7.2.1 Skattearbitrage

Som beskrevet og eksemplificeret i bl.a. kapitlerne 5-8 er der betydelige muligheder for skattearbitrage i det gældende indkomst-

1) Det er ikke blot her i landet, at skattebelastningen af finansielt afkast er stærkt varierende fra placeringsmåde til placeringsmåde. En sådan varierende beskatning synes tværtimod at være et karakteristisk træk ved de fleste indkomstskattesysterner i praksis.

skattesystem på grund af betydelige forskelle i marginalbeskatningen af forskellige subjekter og forskellig skattemæssig behandling i øvrigt af indtægter og udgifter af samme art hos forskellige skattesubjekter (eksempelvis kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer, jf. kapitel 7) og endog hos ét og samme skattesubjekt. En af årsagerne - og givetvis en meget væsentlig årsag - til det betydelige gab mellem selvangivne renteudgifter og -indtægter for personligt skattepligtige er netop disse arbitragemuligheder. Med den stadig større forskel i marginalbeskatningen er incitamentet til at udnytte disse muligheder naturligvis øget. Kapitalens mobilitet og muligheden for samtidige positive og negative kapitalpositioner betyder, at de foreliggende muligheder vil blive udnyttet i et ikke ubetydeligt omfang. Arbitragehensyn taler således for ens marginalbeskatning.

7.2.2 Fordelingsmæssige hensyn/evnebetragtninger

Progressionen i indkomstbeskatningen begrundes hovedsagelig med evnebetragtninger. Det forhold, at det er muligt at placere sine midler i f.eks. selskaber og investeringsforeninger, hvor skattesatsen typisk er lavere end satsen på proportionalstrækket i den personlige udskrivningsskala, og ikke mindst det forhold, at det er muligt at placere sine midler i reelt skattefrie institutioner og ordninger m.m., betyder imidlertid under hensyn til kapitalens mobilitet og muligheden for samtidige negative og positive kapitalpositioner, at det bliver vanskeligt eller umuligt at opretholde en reel progression. I et betydeligt antal tilfælde bliver progressionen vendt til proportionalitet eller endog til degressivitet p.g.a. disse forhold. I kapitel 7 er det i en række eksempler vist, hvorledes skattefrie kursgevinster kan udnyttes til reduktion af den skattepligtige indkomst via arbitragetransaktioner. I kapitel 5 er det vist, hvorledes indskud i pensionsøjemed kan reducere den skattepligtige indkomst.

Såfremt progressionen skal være effektiv, er det nødvendigt i skattemæssig forstand at henføre al indkomst til de personligt skattepligtige [1]. Afkast af kapital i f.eks. aktie-

1) Herved udelukkes også skattearbitrage, jf. afsnit 1.2 i betænkningen.

selskaber, pensionskasser, investeringsforeninger m.v., som den enkelte person er "medejer" af, skal således indgå i denne persons skattepligtige indkomst, såfremt progressionsmålsætningen effektivt skal opfyldes.

Opstilles et mindre ambitiøst krav om, at progression ikke skal kunne vendes til degression, må skattesatsen for ikke-personlige subjekter, der her i landet beskattes proportionalt, svare til skattesatsen på den personlige udskrivningsskalas proportionalskattestræk.

Skattesubsidiering af pensionsordninger med tilhørende langvarig binding af de placerede kapitaler har været udtryk for en tilsigtet politik. Den specielt i de senere år stærkt øgede forskel mellem renteniveau og inflationsniveau har imidlertid forøget subsidieringselementet knyttet til disse ordninger, jf. kapitel 5. Ønsket om at påvirke befolkningens handlemåde kan imidlertid begrunde fortsatte forskelle i marginalbeskatningen.

7.3 Konklusion om modifikationer

Sammenfattende kan der om de her diskuterede modifikationer inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem, der f.eks. kunne begrænse forskellene i marginalbeskatningen til et interval mellem 40 og 60 pct., konkluderes, at de diskuterede arbitrageproblemer ville blive afgørende reduceret, men dog ikke elimineret. Der vil endvidere ved marginalskattesatser på mindst 40 pct. - især i et nominelt indkomstfkattesystem - fortsat være betydelig forskel mellem det privatøkonomiske afkastkrav (realrenten efter skat) og det samfundsmæssige afkast (realrenten før skat).

Det fremgår således, at de diskuterede modifikationer hverken ud fra fordelingsmæssige eller allokeringsmæssige synspunkter vil føre til et perfekt indkomstskattesystem. Gennemførelse af modifikationer inden for rammerne af det nuværende indkomstskattesystem har imidlertid den åbenbare fordel, at de vil lette senere gennemførelse af såvel renteskatteordningen som en generel proportional kapitalafkastbeskatning, såfremt dette måtte ønskes, idet spændet mellem marginalskattesatserne reduceres.

I henhold til kommissoriet har renteskatteudvalget skullet overveje beskatningen af finansielt afkast. Finansielt afkast i form af kursgevinster/-tab og indekstillæg på rentebærende fordringer er også inden for det gældende skattesystems ram-

mer nærmere overvejet i sammenfatningens pkt. 8 og 9 samt i kapitlerne 7 og 8. I sammenfatningens pkt. 10 og i kap. 5 er endvidere beskatningen af skattefrie institutioner nærmere overvejet. De her behandlede problemer er også relevante under renteskatteordningen og generel proportional kapitalafkastbeskatning.

8. Beskatning af kursgevinster/-tab

Kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer opstår som følge af flere faktorer. Kursen afhænger bl.a. af rentefod, løbetid og sikkerhed.

Kursen vil for det første indrette sig efter den til enhver tid gældende markedsrente. Ændringer heri resulterer derfor i kursgevinster/-tab for fastforrentede fordringer. Størrelsen af disse kursgevinster/-tab ville kunne reduceres, hvis den pålydende rente mere variabelt tilpassedes markedsrenten.

For det andet afhænger kursen af løbetiden. Kursen stiger gradvist efterhånden, som det aftalte indfrielsestidspunkt nærmer sig, og herved opstår kursgevinst/-tab. Også forventningerne til udtrækning eller ekstraordinær indfrielse påvirker kursen.

For det tredie afhænger kursen af fordringens sikkerhed. Kursgevinst/-tab kan derfor bero på ændringer heri, som kan forekomme f.eks. ved ændringer i pantets værdi eller i debitors solvens. Tabes hele fordringen som følge f.eks. af debitors konkurs, foreligger der ikke et kurstab efter den sædvanlige forståelse af dette begreb. I det omfang sådanne tab og kurstab undergives forskellig skattemæssig behandling, bliver det nødvendigt med en afgrænsning mellem disse to tilfælde. Det er ikke nødvendigt efter gældende ret, hvor kurstab og tab af selve fordringen behandles efter samme regler.

Disse faktorer indgår alle ved kursansættelsen med en eller anden vægt. Nyoprettede pantebreve af sædvanligt indhold kan i praksis ansættes nogenlunde sikkert på basis af den omsætning, der foregår på det åbne marked. Derimod er skønsmæssig ansættelse af mere atypiske fordringer en vanskelig opgave. Disse skøn kendes efter de gældende regler, f.eks. ved overdragelse af fordringer ved arv eller gave og opgørelse af fortjeneste efter lov om særlig indkomstskat. Her giver de anledning til megen uenig-

hed mellem skatteydere og skattemyndigheder. De skematiske regler for kursansættelsen, som er opstillet med hjemmel i LL § 21 A efter indførelsen af kontantprincippet ved formueopgørelsen, vil ikke være tilstrækkeligt nøjagtige til brug for indkomstopgørelsen.

Selv om kursgevinster/-tab er vederlag for finansiering ligesom renter, har de således en ganske anden karakter, der er væsentlig ved valg af beskatningsregler.

Udvalget har i første række vurderet beskatningsreglerne med det hovedsigte at undgå forvridninger i de økonomiske dispositioner og skattearbitrage og har derfor især undersøgt symmetriske ordninger, hvorved her forstås, at kursgevinster/-tab beskattes ens hos alle skattesubjekter og ens hos kreditor og debitor. Udvalget er ikke gået ind i en mere detaljeret undersøgelse af forskellige mellemformer, der gennem tiderne har været foreslået.

Kursgevinster/-tab på fordringer og gæld i udenlandsk valuta som følge af valutakursændringer er ikke inddraget i overvejelserne.

8.1 Afgrænsning og kritik af de tilfælde, hvor der sker beskatning efter gældende regler

Det følger af næringsbegrebet i SL§§ 4-6, at pengeinstitutter og andre, der foretager erhvervsmæssigt udlån af penge eller handler med obligationer, pantebreve o.lign. værdipapirer, skal medregne kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst. Det samme gælder, hvis pantebreve og fordringer modtages som vederlag for erhvervsmæssig omsætning af varer og fast ejendom, arbejdsydelser o.lign. For en del skattepligtige er det en vanskelig afgrænsning, om et bestemt pantebrev er erhvervet som led i en erhvervsmæssig virksomhed eller uden for denne.

Spekulationsbegrebet volder her som andre steder store bevismæssige vanskeligheder. Spekulation defineres på den måde, at man ved erhvervelsen har haft til formål at opnå fortjeneste ved videresalg. Da formålet med at erhverve rentebærende fordringer altid vil være at få en forrentning af den investerede kapital, er det uhyre vanskeligt at skille nogle tilfælde ud, hvor formålet tillige har været at opnå fortjeneste ved videre-

salg. I praksis sker der sjældent beskatning uden for næringssituationen alene begrundet i en spekulationsbetragtning, og reglen har derfor ingen fiskal betydning. Derimod forhindrer dens eksistens antagelig hensigtsmæssige økonomiske dispositioner i en del tilfælde, idet man afstår fra at afhænde pantebreve eller acceptere indfrielse til underkurs af angst for eventuel spekulationsbeskatning.

Spekulationsregien har fået fornyet aktualitet efter afskaffelse af lovreglen om indenlandske statslån, hvori det tidligere udtrykkeligt var bestemt, at kursgevinst/-tab var den skattepligtige indkomst uvedkommende bortset fra de tilfælde, der er omfattet af LL § 4. Dette har skabt yderligere et behov for at få retsstillingen afklaret ved lov, idet det fortsat er uvist, om og i hvilket omfang Spekulationsregien kan finde anvendelse, navnlig ved anskaffelser af en betydelig post statsgældsbeviser o.lign. for lånte midler.

Spekulationsbegrebet blev for aktiers vedkommende afskaffet i 1962 og erstattet af en fast 2 års-regel, der nu er blevet til en 3 års-regel.

Uanset om man vælger at undtage eller at inddrage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst i videre omfang end i dag, er det udvalgets opfattelse, at spekulationsreglen med fordel kan afskaffes i relation til obligationer, pantebreve o.lign. rentebærende fordringer.

Reglen i LL § 4 omhandler dels banker o.lign., der i forvejen er omfattet af næringsbegrebet i SL§§4-6, dels forsikringsselskaber, der ikke omfattes af dette næringsbegreb, og endelig en ikke nærmere defineret gruppe af virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i offentlige obligationer, private pantebreve og fordringer. I praksis finder sidste del af bestemmelsen vistnok kun anvendelse på nogle af de virksomheder, der beskattes efter selskabsskatteloven, det vil sige især aktie- og anpartsselskaber. Bestemmelsen har fundet anvendelse på virksomheder, der også har anden aktivitet end besiddelse af finansielle fordringer, og afgrænsningen er meget usikker og giver anledning til mange problemer. Det forhold, at personer ikke omfattes af bestemmelsen, forvrider de økonomiske beslutninger, idet f.eks. interessentskabsformen foretrækkes fremfor anpartsselskabsformen til investeringer af den pågældende type.

Det er udvalgets opfattelse, at LL § 4 stk. 1 bør tages op til fornyet overvejelse i forbindelse med de generelle overvejelser om beskatning af kursgevinster/-tab, i hvert fald med henblik på en mere hensigtsmæssig afgrænsning af de skattesubjekter, der omfattes af bestemmelsen, men også for at overveje om det overhovedet er hensigtsmæssigt at udsondre de omtalte skattesubjekter under en sådan særlig regel.

Med hjemmel i SL § 4 beskattes kursgevinster på kortløbende fordringer, der anses som et vederlag, som ikke har karakter af en formuebevægelse og derfor ikke omfattes af SL § 5. Også her er afgrænsningen vanskelig, fordi gevinsten ofte har samme karakter som kursgevinster, således at løbetiden er den eneste udskillende faktor. Der er ikke i praksis fastlagt en præcis tidsgrænse. Hvis man ønsker at opretholde beskatning af kursgevinster på kortløbende fordringer, kan denne praksis efter udvalgets opfattelse med fordel erstattes af mere præcise regler, eventuelt med en fast tidsgrænse og med en undergrænse for den pålydende rente, som en forudsætning, der skal opfyldes, for at der opnås skattefrihed for kursgevinster.

Efter praksis indgår kursgevinster/-tab kun i yderst begrænset omfang i debitorernes indkomstopgørelse. Beskatning og fradrag sker med hjemmel i SL §§ 4-6 og afhænger af, om der påvises en direkte og snæver forbindelse mellem en erhvervsmæssig aktivitet og kursgevinsten/-tabet. Stort set de eneste eksempler herpå er lån i forbindelse med finansieringsvirksomhed og lån optaget til finansiering af vareomsætning, herunder salg af fast ejendom som led i næring og i spekulationsøjemed.

8.2 Skattearbitrage

Som det er fremgået, er den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab efter gældende ret på en række punkter asymmetrisk. Kursgevinster/-tab behandles forskelligt, dels hos forskellige skatteydere, dels i visse tilfælde også hos *én* og samme skatteyder. Heller ikke kursgevinster på offentlige obligationer og på private pantebreve behandles ens i alle tilfælde.

Denne asymmetriske behandling kan give anledning til skattearbitrage. Som eksempler kan nævnes, at en person, der ikke beskattes af kursgevinster, foretager udlån til lav rente med tilsvarende større kursgevinst til en låntager, der kan fratræk-

ke kurstab. I så fald opnår långiver en skattebesparelse i forhold til udlån med en pålydende rente svarende til markedsrenten. Også forskelle i marginalskatteprocenten mellem låntager og långiver kan udnyttes til skattearbitrage. En långiver med en skatteprocent på 70 og en låntager med en skatteprocent på 40 vil tilsammen kunne have fordel af, at låneforholdet har en relativt lav rente og tilsvarende større kursgevinst/-tab, fordi renten beskattes med 70% hos kreditor og kun giver en skattebesparelse på 40% hos debitor, mens kursgevinster/-tab behandles ens hos begge. Den forskellige behandling af rente og kursgevinst/-tab hos én og samme skatteyder giver i sig selv mulighed for skattearbitrage. Skatteyderen kan således erhverve obligationer o.lign. med lav pålydende rente ved hjælp af lån til høj pålydende rente og derved transformere rente til kursgevinst.

Ved lov er der givet realkreditinstitutterne adgang til systematisk at udnytte denne asymmetri med de såkaldte kontantlån. Princippet er at fremskaffe midler til udlån ved salg af obligationer med en rente på op til 12% og udlåne provenuet til en pålydende rente, der svarer til den effektive rente på de solgte obligationer. Herved opnår låntager, at hele vederlaget for lånet har form af en fradragsberettiget rente, mens långiver erhverver dels en skattepligtig rente, dels en kursgevinst, der som hovedregel vil være skattefri.

På samme måde udbydes indenlandske statslån til en rente, der er lavere end markedsrenten, hvorfor gældsbeviser og obligationer sælges til underkurs med deraf følgende skattefri kursgevinst for en betydelig del af investorerne.

For de 4 store realkreditinstitutter er de af kontantlånene følgende emissionskurstab i 1980 opgjort til i alt ca. 14,7 mia. kr., mens det tilsvarende tal for de indenlandske statslån i 1980 var ca. 2,2 mia. kr. Ikke alle kursgevinster tilfalder dog skattefrie investorer.

De nævnte arbitragemuligheder vil blive mindre, hvis forskellene i marginalskatteprocent for de forskellige skatteydere mindskes, og en del arbitragemuligheder vil helt blive elimineret ved ens proportionalskat af renter eller kapitalafkast for alle. Så længe der gælder forskellige beskatningsregler for kursgevinster/-tab for forskellige skatteydere, vil der fortsat være mulighed for skattearbitrage. Også disse muligheder reduce-

res meget kraftigt, hvis der indføres ensartede regler for alle, uanset om man vælger generelt at beskatte kursgevinster/-tab eller generelt at holde dem uden for beskatningen. I sidstnævnte tilfælde må det forventes, at markedskræfterne vil eliminere den mulighed for skattearbitrage, der beror på, at renter er skattepligtige, kursgevinster/-tab ikke.

Hvis man ønsker at undgå skattearbitrage på dette område, er midlerne således at gøre skatteprocenterne ens for alle og at beskatte kursgevinster/-tab efter samme regler hos alle.

8.3 Størrelsen og den tidsmæssige placering af kursgevinster/-tab

Efter de nugældende regler opgøres kursgevinster/-tab nominelt som forskellen mellem på den ene side en anskaffelsessum og på den anden side det beløb, der indvindes ved indfrielse eller afståelse, i de tilfælde, hvor kursgevinster/-tab indgår i indkomstopgørelsen.

Anskaffelseskursen giver ikke anledning til vanskeligheder i de tilfælde, hvor værdipapirer er købt eller lån ydet til aftalt kurs. Hvis fordringen derimod er opstået på anden måde, f.eks. ved salg eller køb af fast ejendom, må kursen ansættes efter et skøn.

På tilsvarende måde er det let at fastsætte afståelsessummen, når der foreligger indfrielse eller salg, mens kursansættelsen giver anledning til vanskeligheder, når forholdet afvikles på anden måde, f.eks. ved debitorskifte, ved salg af fast ejendom eller ved gave og arv.

Opgørelse af kursgevinster/-tab på denne måde, hvorefter den oprindelige anskaffelsessum lægges til grund ved beregningen, indebærer ikke, at rentebærende fordringer med samme effektive rente også giver samme effektive rente efter skat, uanset denne rentes sammensætning på direkte rente og kursgevinst.

Udvalget har undersøgt, om det ville være muligt at opstille definitioner af og beregningsmetoder for kursgevinster/-tab, der ville sikre dette, men har måttet konkludere, at det antagelig ikke vil være muligt at opstille sådanne generelle regler, der fører til den ønskede lighed for alle lånetyper. I øvrigt finder udvalget det relativt mindre afgørende, hvordan kursgevinst/-tab præcis opgøres, så længe der er væsentlig forskel på beskatningen for én og samme skatteyder og dermed på afkastet, afhængig af hans placering af sine midler.

Ved nominel beskatning af kursgevinst/-tab tager man ikke hensyn til de særlige forhold, som inflationen skaber på kapitalmarkedet. Har man ved anskaffelsen undervurderet den faktiske inflation, vil det, der nominelt konstateres som kursgevinst, realt kunne indebære et tab.

Skal der ved opgørelsen af fortjenestens størrelse tages hensyn til pengeforringelsen, kan det ske ved en realbeskatning af afkastet af disse fordringer, hvori kursgevinst/-tab indgår som en del af den samlede effektive rente. Der henvises herom til udvalgets bemærkninger i sammenfatningens pkt. 3.

Som det er i dag, modificerer den manglende beskatning af kursgevinster/-tab inflationens indflydelse på realrentens størrelse. Såvel på kreditor- som på debitorsiden gælder det, at den effektive rente efter skat kan være positiv, hvor den ved uændret renteniveau ville være negativ, hvis såvel rente som kursgevinster/-tab blev beskattet. Skattefriheden for kursgevinster/-tab kan således opfattes som en tilpasning af skattesystemet til inflationen uden indførelse af realbeskatning, om end resultaterne er nok så vilkårlige.

Beskatningen sker som hovedregel i takt med lånets indfrielse, således at den del af kursgevinsten/-tabet, der henføres til hvert enkelt afdrag, indtægtsføres eller fradrages i det år, afdraget betales. De i LL § 4 omtalte skattepligtige kan dog få tilladelse til at anvende andre metoder, især det såkaldte lagerprincip. Ved finansiering af fast ejendom, der omsættes som led i næring eller i spekulationsøjemed, indgår kursgevinst/-tab ved opgørelsen af fortjenestens størrelse og ikke løbende i takt med indfrielsen.

På grund af den store udbredelse af fordringer med kursgevinster/-tab, vil en generel inddragelse af disse gevinster/-tab under beskatning medføre et meget stort antal administrative afgørelser, hvoraf en del vil bero på usikre skøn om kursværdien ved den pågældendes indtræden og udtræden af forholdet. Dette er især tilfældet på debitorsiden. Som eksempel kan nævnes, at der skal ske en kursansættelse af samtlige de gældsposter, som overtages ved køb af fast ejendom, og opgørelse af kursgevinst/-tab ved hver eneste afdragsbetaling.

De i dette afsnit omtalte vanskeligheder indeholder efter udvalgets opfattelse væsentlige argumenter imod indførelse af generelle regler om beskatning af kursgevinster/-tab.

8.4 Generel beskatning/ikke-beskatning af kursgevinster/-tab sammenholdt med det almindelige indkomstbegreb

Efter det nugældende skattesystem beskattes kursgevinster/-tab på fordringer og gæld, der opstår ved salg eller køb af andre aktiver, kun i de tilfælde, hvor nævnte salg eller køb sker som led i næring. I disse tilfælde medregnes fortjeneste og tab på aktivet i den skattepligtige indkomst. Ved denne opgørelse nedskrives den modtagne fordring til kursværdi. Eventuel kursgevinst indgår herefter i indkomstopgørelsen, efterhånden som den erhverves. På denne måde sker der en tidsmæssig fordeling af den skattemæssige gevinst ved hele dispositionen.

Ved en generel beskatning af alle kursgevinster/-tab inddrages også gevinst/-tab på fordringer m.v., der er erhvervet ved salg eller køb af aktiver, hvor fortjenesten enten ikke beskattes eller beskattes som særlig indkomst. Dette gælder uanset årsagen til gevinst eller tab, f.eks. også tab af det modtagne pantebrev efter tvangsauktion. Tilsvarende problem opstår, hvor debitor f.eks. som led i en akkord indfrier en fordring til underkurs.

Gennemførelse af generel beskatning af kursgevinster/-tab forudsætter en analyse af skattesystemet som helhed med hensyntagen til alle de faktorer, der indgår ved kursansættelsen af fordringer og gæld, og dermed har betydning for, om der erhverves kursgevinster eller -tab.

Udvalget er ikke gået ind i nærmere overvejelser herom.

Vælger man i stedet at undtage samtlige kursgevinster/-tab fra beskatning for alle uanset erhverv, vil det i forhold til det nuværende skattesystem betyde en væsentlig ændring navnlig for pengeinstitutter og andre, der driver erhvervsmæssigt pengeudlån, og for forsikringsselskaber og lignende. Her kan den skattepligtige indkomst blive nul eller negativ, hvor driftsresultatet incl. kursgevinster er positivt. Indføres der ensartet proportionalskat for kapitalafkast for alle, må det antages,

at skattefriheden vil give sig udslag i kursgevinsternes/-tabenes størrelse ved hjælp af den almindelige markedsmekanisme. I denne sammenhæng må det erindres, at selv om nogle pengeinstitutter eventuelt ikke skulle komme til at betale indkomstskat, kan det ikke sluttes, at de ikke kommer til at bære indkomstskat. Mindre skattebyrde p.g ,a. investeringer i fordringer, hvis afkast kun delvis beskattes, vil blive modsvaret af en mindre samlet indtjening.

Også på dette område må det inddrages i en større sammenhæng, om arbitragesynspunktet eller næringssynspunktet bør prioriteres højest.

8.5 Beskatning af kursgevinster/-tab under en definitiv rentekildeskat

Debitors kurstab og kreditors kursgevinst vil ikke altid svare til hinanden, ligesom debitor vil have langt sværere ved at opgøre kreditors kursgevinst/-tab end renten • Det vil derfor ikke være praktikabelt at inddrage kursgevinster/-tab under en sådan ordning.

8.6 Afsluttende om beskatning af kursgevinster/-tab

Sammenfattende er det udvalgets konklusion, at det bestående system indebærer en segmentering af låne- og fordringsmarkedet og betydelige muligheder for skattearbitrage. Dette anser udvalget for uheldigt, og udvalget anbefaler derfor fjernelse eller indskrænkning af forskellene i beskatningsprocenterne og ensartet beskatning af kursgevinster/-tab hos de forskellige kreditorer og debitorer.

Udvalget kan ikke anbefale en generel inddragelse af alle kursgevinster/-tab under beskatning, især på grund af de betydelige praktiske og administrative vanskeligheder herved.

Udvalget er snarere tilbøjelig til at anbefale, at kursgevinster/-tab generelt fritages fra beskatning, men gør opmærksom på, at dette indeholder et brud med nogle grundlæggende principper i det bestående system om beskatning af alt afkast af erhvervsmæssig virksomhed ud fra et næringssynspunkt. Spørgsmålet kan derfor næppe afgøres uden en mere generel undersøgelse af dette aspekt, som har ligget uden for udvalgets kommissorium.

9. Indekserede fordringer

9.1 To fordringstyper

Indekserede fordringer adskiller sig fra traditionelle fordringer derved, at kapitalen, dvs. restgælden, ved hver termin opskrives med et indekstillæg, der svarer til prisstigningen siden sidste termin. Renter og afdrag beregnes så af den således prisregulerede kapitalværdi.

Det betyder, at indeksfordringer vil være værdifaste i en inflationstid. Derfor kan renten være lavere end renten for traditionelle fordringer, der både skal give dækning for pengenes forventede værdifald (inflationsdækning) og derudover en acceptabel realindkomst, realrenten.

Der er også en anden årsag til, at de to rentesatser kan være forskellige i en inflationstid. Ved traditionelle fordringer beskattes nu den fulde rente, altså både inflationsdækningen og realrenten. Ved indeksfordringer er selve renten en realrente, idet inflationsdækningen her klares ved indekstillægget til kapitalen, der normalt betragtes som skattefrit, i hvert fald hos almindelige skatteydere. Her beskattes altså kun realrenten.

Situationen kan illustreres med følgende skema, hvor der forudsættes en årlig inflation på 10 pct. Renten forudsættes at være 20 pct. for traditionelle fordringer og 3 pct. for indeksfordringer. Renter og skat antages at forfalde ved årets udgang.

	Realrente efter skat	
Marginalskat Pct.	Traditionelle fordringer Pct.	Indeksfordringer Pct.
0	9.1[a)]	3.0
40	1.8	1.8
70	-3.6	0.9

a) Kapital + rente pr. 100 kr. efter 10 pct. prisstigning: 120:110=109.1

Kombinationen af inflation og skat giver meget store forskelle i realrenten efter skat for traditionelle fordringer, men meget mindre for indeksfordringer.

9.2 Skattearbitrage

Ved en beskatningsprocent på 70 og inflationsforventninger på 10% vil der kunne opnås en forventet gevinst ved at optage traditionelle lån og sætte pengene i indeksfordringer. For ubeskattede kan der modsat opnås en forventet gevinst ved at optage lån på indeksmarkedet og sætte pengene i traditionelle fordringer.

Hvor stor den faktiske gevinst bliver, beror på inflationens faktiske størrelse. Bliver inflationsraten højere end 10%, bliver gevinsten større ved 70%'s beskatning og mindre for ubeskattede. Det er i alle tilfælde dem, der befinder sig ved skatteskalaens yderpunkter, der har størst fordel af sådanne transaktioner.

9.3 Beskatning efter gældende ret

Indekstillæg sidestilles i de fleste tilfælde med kursgevinster og -tab. Det betyder, at indekstillæg ikke henregnes til skattepligtig indkomst, med mindre fordringen er erhvervet som led i næring eller i spekulationshensigt eller af en virksomhed, der beskattes efter anbringelsesreglen i LL § 4 stk. 1. På samme måde er indekstillæg hos debitor som altovervejende hovedregel ikke fradragsberettiget. I forhold til kurstab er fradrag for indekstillæg yderligere begrænset ved LL § 4 stk. 3, idet banker, forsikringsselskaber og andre virksomheder, der beskattes efter anbringelsesreglen, ikke kan fradrage tab ved indeksregulering udover gevinst ved indeksregulering efter udviklingen i samme indeks.

Indekstillæg kan antagelig ikke indregnes ved opgørelsen af afskrivningsgrundlaget, jfr. AL § 29 B, der udelukker prioriteringsomkostninger, herunder kurstab, og indgår heller ikke i opgørelsen af fortjeneste og tab efter lov om særlig indkomstskat. Derimod antages det, at indekstillæg indgår i opgørelsen af fortjeneste og tab på fast ejendom og andre aktiver, erhvervet som led i næring eller i spekulationsøjemed.

Da indekstillæg og kursgevinst/-tab er forskellige former for finansieringsvederlag, der ikke uden nærmere overvejelse bør behandles analogt, ligesom retsstillingen på mange områder er

usikker, er der efter udvalgets opfattelse et betydeligt behov for en lovgivning om beskatningen af indekstillæg, som indførelsen af indekslån i realkreditten har forstærket.

Specielt gør udvalget opmærksom på, at indekstillæg efter gældende regler beskattes hos forsikringsselskaber o.lign. og ved uændrede regler vil blive inddraget under beskatning i pensionskasser o.lign., hvis der indføres aktieselskabsbeskatning af disse institutioner.

Det er endvidere uklart, hvad betingelsen i LL § 4 stk. 3 om udvikling i samme indeks betyder for de nyindførte realkredit-indekslån, hvor indeks'et hos debitor og obligationsejer ikke behøver at være det samme.

9.4 Beskatningsproblemer

Der er to årsager til, at de omtalte arbitragemuligheder er så store. Den ene er, at beskatningen af traditionelle fordringer i en inflationstid omfatter mere end realrenten, medens den for indeksfordringer netop kun omfatter realrenten. Den anden er de store forskelle i marginalskat.

Der er derfor tre muligheder for at modvirke skattearbitragen. Man kan reducere beskatningen af traditionelle fordringer, forøge beskatningen af indeksfordringer eller mindske forskellene i marginalskat.

9.4.1 Realbeskatning af traditionelle fordringer

Hvis der gennemførtes realrentebeskatning af traditionelle fordringer, ville skatten ved 10 pct. årlig inflation blive reduceret stærkt. Skattegrundlaget ville i stedet for de 20 pct. rente blive de 9.1 pct. realrente. I praksis ville det nok blive lidt mindre, idet den reducerede beskatning ville sænke renteniveauet. Falder renten f.eks. fra 20 til 18 pct., vil realrenten blive 7.3 pct., og realrenten efter skat ville så blive 4.4 pct. ved marginalskat 40 pct. og 2.2 pct. ved 70 pct. skat.

I så fald måtte også indeksfordringer have en rente på 7-8 pct. for at være konkurrencedygtige, da realrenten nu ville være beskatningsgrundlag for begge fordringstyper.

En realrentebeskatning vil imidlertid rejse en række komplicerede problemer, jf. pkt. 3 i sammenfatningen og kapitel 4.

9.4.2 Beskatning af indekstillæg

Hvis man i stedet ville nærme de to fordringstyper til hinanden ved at øge beskatningen af indeksfordringer, kunne det ske ved at beskatte indekstillægget.

En generel beskatning af indekstillægget ville være en væsentlig afvigelse fra den nugældende retstilstand og stride mod de realværdiprincipper, der ligger til grund for indførelse af indekserede fordringer.

9.4.3 Proportional beskatning

Uanset efter hvilke opgørelsesprincipper, man beskatter nominelle fordringer og indekserede fordringer, vil arbitrage-problemet reduceres væsentligt ved en proportional rentebeskatning eller en proportional kapitalafkastbeskatning.

9.5 Konklusion om beskatning af indekstillæg

Sammenfattende er det udvalgets opfattelse, at realbeskatning af traditionelle fordringer i den aktuelle situation må afvises, samt at beskatning af indekstillægget på indekserede fordringer vil være uhensigtsmæssig. En nødvendig forudsætning for, at nominel beskatning på visse områder og realbeskatning på andre områder kan fungere hensigtsmæssigt side om side, er dog, at der gennemføres en betydelig indsnævring af forskellene i de marginale skattesatser.

Hvis indekstillæg generelt undtages fra beskatning, bevirker det problemer andre steder i skattesystemet, hvor indkomst opgøres og beskattes nominelt. Som et eksempel kan nævnes opgørelse af fortjeneste og tab på fast ejendom, der er finansieret med indekslån, især hvor fortjenesten beskattes som almindelig indkomst. Besluttes det, at indekstillæg generelt ikke skal indgå i indkomstopgørelsen, og dermed heller ikke træk-

kes fra i den skattepligtige fortjeneste, bliver det mere åbenbart, at en nominel beskatning af kapitalgevinster er uheldig. Jo længere tid, det pågældende aktiv har været i skatteyderens besiddelse, desto større er problemet. Vanskelighederne består ikke kun ved finansiering med indekslån, men eksisterer principielt uanset finansieringsform.

10. Beskatning af de skattefrie institutioner

En betydelig andel af den samlede aktivmasse bliver i dag forrentet uden skattemæssige konsekvenser. Sådanne skattebegunstigede placeringer i pensionskasser, livsforsikringsselskaber, pengeinstitutter, ATP-fonden, LD-fonden bliver behandlet i kapitel 5.

10.1 Beskrivelse af den eksisterende begunstigelse af placeringer i pensionsøjemed

I det nuværende indkomstskattesystem bliver kapitalplacering i livsforsikringsselskaber og pensionskasser m.m. begunstiget i forhold til andre placeringstyper. Forskelsbehandlingen består væsentligst i, at afkastet af de indbetalte beløb ikke bliver beskattet hverken hos indskyderne eller i de institutioner, der forvalter de indskudte midler. Skattefriheden for rentetilskrivninger og andet kapitalafkast får særlig stor betydning i perioder med høj rente og høje indkomstskattesatser. Over en 30-årig periode bliver værdien af en givet årlig indeksreguleret indbetaling f.eks. ved en rente på 12% p.a. og ved en inflationsrate på 10% p.a. ca. 3 gange så stor, hvis rentetilvæksten er skattefri, som hvis den beskattes med 70%. Hvis renten er 21%, bliver værdien af den begunstigede placering derimod ca. 10 gange større end værdien af den afkastbeskattede placering. Via skattefriheden for kapitalens løbende afkast begunstiges placeringer i de her behandlede institutioner altså i betydelig grad; jo højere renten er, og jo højere skattesatsen er for kapitalafkast i øvrigt, jo større betydning får den forskellige skattemæssige behandling.

Fradragsret for indbetalinger til pensions- og livsforsikringsordninger er derimod ikke i sig selv en begunstigelse. Der er blot tale om, at beskatningen flyttes fra ind- til udbetalingstidspunktet, idet udbetalingerne ved de mest betydende pensionsordninger indgår i den almindelige skattepligtige indkomst. Hvis udbetalingerne imidlertid beskattes lempeligere end, hvad der svarer til indbetalingernes fradragsværdi, begunstiges disse placeringer yderligere i forhold til andre kapitalanbringelser. Dette er dog et moderat problem i forhold til skattefriheden for kapitalens afkast.

At beløbene beskattes ved udbetaling ændrer ikke ved det forhold, at disse placeringer begunstiges via den skattefri rentetilvækst. Beskatningen på udbetalingstidspunktet modsvares af fradragsretten på indbetalingstidspunktet, og konsekvensen heraf for størrelsen af den disponible kapital afhænger af forholdet mellem skattesatserne på hhv. ind- og udbetalingstidspunkterne. En beskatning af rentetilvæksten vil derfor kun betyde, at denne form for placering ligestilles med alle andre former for kapitalplacering. Ønsker man at ophæve den skattemæssige særbehandling, er det derfor hele afkastet uden fradrag for udbetalte pensions- og forsikringssummer, der skal danne beregningsgrundlag for en beskatning.

10.2 Begunstigelsens konsekvenser

Skattebegunstigelsen fører en række konsekvenser med sig. Den påvirker skatteydernes placeringsdispositioner gennem et incitament til lange og bundne kapitalplaceringer i de skattefri institutioner. Skattereglerne muliggør endvidere skattearbitrage; en højtbeskattet person kan optage et rentefradragsberettiget lån til finansiering af en pensionsforsikring, hvor der ikke svares skat af kapitalafkastet. Ligeledes fører skattereglerne nogle fordelingsmæssige konsekvenser med sig. Såvel for pensionsordninger i forbindelse med ansættelsesforhold som for privat tegnede livs- og pensionsforsikringer er det i særlig grad skatteydere i de højere indkomstgrupper, der benytter de skattebegunstigede placeringsmuligheder. Eksistensen af de skattefri institutioner er også en medvirkende årsag til, at de samlede skattepligtige renteindtægter udgør et langt mindre beløb

end de samlede fradragsberettigede renteudgifter ved den personlige indkomstbeskatning.

Renteskatteudvalget kan derfor anbefale, at der gennemføres en beskatning af afkastet af kapitalanbringelser i pensionskasser, livsforsikringsselskaber, pengeinstitutter m.v. Ændringen kan gennemføres isoleret som en modifikation til det eksisterende indkomstskattesystem eller som et led i en større skattereform, hvorved der indføres en generel kapitalafkastbeskatning. Ved en beskatning af disse institutioner fjernes en væsentlig årsag til det nuværende store spænd mellem de disponible rentesatser for forskellige placeringstyper. Er der tale om en isoleret beskatning af de skattefrie institutioner, er dette ensbetydende med en forøgelse af den samlede beskatning af kapitalafkast, hvilket kan tænkes at bevirke en rentestigning, såfremt den nuværende skattefrihed har bidraget til et lavere renteniveau, end man ellers ville have haft. Dette taler for, at beskatning af skattefrie institutioner gennemføres, samtidig med at marginalbeskatningen af andre former for kapitalafkast reduceres. Begge dele vil virke i retning af at reducere de nuværende store forskelle i marginalbeskatning af kapitalafkast.

10.3 Beskatningsgrundlaget

En beskatning kan udformes på to principielt forskellige måder: Skatten kan enten pålignes på basis af de individuelle forsikringskontrakter, eller den kan pålignes den finansielle institution som helhed på basis af dennes samlede indkomst. Ved en individuel beskatning vil det være nemt at indarbejde særordninger for særlige kontrakttyper, men generelt vil en institutionsbeskatning være meget enklere at administrere. For pensionskasser, livsforsikringsselskaber, ATP- og LD-fonden vil det derfor være mest hensigtsmæssigt at udforme skatten som en institutionsbeskatning; for de begunstigede ordninger i banker og sparekasser kan man imidlertid næppe forestille sig andet end en individuel beskatning.

Som der argumenteres for i pkt. 5 i sammenfatningen,er udvalget af den opfattelse, at såfremt der skal brydes med det nuværende skattesystems totalindkomstprincip, udgør kapitalafkast generelt et mere helstøbt og hensigtsmæssigt alternativt skattegrundlag end renteindkomst specielt. For de hidtil skattefri institutioner kan udvalget derfor anbefale en almindelig selskabsbeskatning, hvor skattegrundlaget udgøres af institutionernes samlede indtægter med fradrag for omkostninger og afskrivninger. Dette indkomstbegreb adskiller sig fra livsforsikringsselskabernes nuværende skattepligtige indkomstbegreb derved, at indskud og forsikringspræmier ikke medregnes, og ved at forsikringsydelser (udbetalinger) og henlæggelser til præmiereserve, bonusfonds m.m. til gengæld ikke fradrages ved opgørelsen af den nye skattepligtige indkomst. Den nærmere afgrænsning af indkomstbegrebet må ses i sammenhæng med skattesystemet i øvrigt. Det gælder spørgsmålet om skattepligt for kursgevinster/-tab, det gælder den skattemæssige behandling af indekstillæg, og det gælder f.eks. også spørgsmålet om skattepligt for aktieudbytte, som ved en generel kapitalafkastbeskatning vil blive endeligt beskattet i aktieselskabet.

10.4 Skattesats

Den anvendte skattesats må som udgangspunkt være den skattesats, som er almindeligt gældende for kapitalafkast, f.eks. 40%. Hvis man ophæver enhver skattemæssig særbehandling, vil disse placeringer kun ved forsikringselementet adskille sig fra alle andre kapitalplaceringer. Ophæver man skattebegunstigelsen fuldstændigt, fjerner man derfor en del af pensionsinstitutionernes nuværende eksistensgrundlag [1]. Ønsker man fortsat at præmiere de langsigtede placeringer, der her er tale om, kan det gøres på flere måder, f.eks. ved at anvende en lavere skattesats. Hvis forholdet mellem rente og inflation skulle ændre sig, kan man endvidere overveje at tage skattesatsen op til revision. Man kunne også overveje at indbygge en form for værdisikring i skattesystemet, f.eks. ved at lade skattesatsen variere afhængigt af forholdet mellem renten og inflationsraten. Der kan imidlertid

1) Opretholdes LL§.4 for livsforsikringsselskaber m.m., mens kursgevinster/-tab som hovedregel forbliver skattefrie for andre skattepligtige, vil en ensartet beskatning af det løbende kapitalafkast medføre en skattemæssig diskriminering af placeringer i disse institutioner.

være grund til at påpege, at jo længere man via særordninger for disse placeringstyper bevæger sig væk fra den generelt gældende skattesats, jo flere af de uhensigtsmæssige egenskaber, som det må være formålet med en skattereform at eliminere, vil fortsat bestå.

10.5 Overgangsordning

Hvis man vil undgå drastiske og hurtige ændringer i de enkelte personers og institutioners økonomiske forhold p.g.a. en beskatning, vil en overgangsordning være nødvendig.

Renteskatteudvalget er af den opfattelse, at afkastet af fremtidige indbetalinger - hvad enten de vedrører eksisterende eller nytegnede kontrakter - straks bør indgå i skattegrundlaget med det fulde beløb. Derved vil de adfærdsmæssige konsekvenser straks slå igennem på placeringsmønstret. De provenumæssige konsekvenser vil derimod være mindre.

Det må overvejes, om også afkastet af tidligere indbetalinger efterhånden bør inddrages under beskatning i større eller mindre omfang. Her opstår der imidlertid problemer i de tilfælde, hvor de finansielle institutioner har afgivet bindende tilsagn om en høj forrentning. Normalt forpligter livsforsikringsselskaberne - og i forskellig udstrækning også de øvrige institutioner - sig til at forrente de indskudte midler med den såkaldte grundlagsrente, i reglen 4 1/4 – 4 1/2 % p.a. Opnås der en højere indtjening, giver det mulighed for udlodning af bonus. I nogle tilfælde er der imidlertid givet bindende tilsagn om en væsentligt højere grundlagsrente, helt op mod 20%. Det er tilfældet ved livrentekontrakter uden bonus, og noget lignende gør sig gældende ved aktuelle renteforsikringer med fast pensionstillæg. Mange firmapensionskasser har ligeledes givet faste pensionstilsagn. Beskatning af afkastet af tidligere indbetalinger vil i disse tilfælde skulle bæres af andre end indehaverne af pensionskontrakterne. Skatten vil skulle bæres af de øvrige forsikringstagere i form af mindre bonus eller af firmaerne i form af højere pensionsbidrag. I enkelte tilfælde har selskaberne påtaget sig så store forpligtelser, at en beskatning kan tænkes at medføre* konkurs. Afkastet af indbetalte beløb vedrørende kontrakter af dis-

se typer må derfor holdes uden for beskatning. Valget står således mellem at inddrage dele af afkastet af den eksisterende aktivmasse i beskatningen eller helt at friholde det for beskatning.

Et ønske om at bevare den skattemæssige liaestillina af afkastet af alle tidligere indbetalinger uanset kontrakternes forskellige udformning udelukker særordninger for visse kontrakttyper og vil derfor føre til fortsat skattefrihed for afkastet af allerede indbetalte beløb. Stræber man derimod efter en ligestilling mellem fremtidige og tidligere indbetalingers afkast, må man gradvis indføre en beskatning med særordninger for de omtalte kontrakttyper. Provenumæssige hensyn kan ligeledes tale for en gradvis inddragelse i skattegrundlaget. Da de hidtidige indbetalinger i mange tilfælde er foretaget som led i kollektive overenskomster, vil en beskatning tillige skulle vurderes i sammenhæng med det bestående overenskomstmæssige aftalesystem.

10.6 Beskatningstidspunkt for indskudte midler.

Vælger man at ophæve skattefriheden for kapitalafkast af disse placeringer, adskiller de sig stadig fra andre placeringstyper på ét punkt: beskatningstidspunktet for de indskudte midler. Som tidligere nævnt fører beskatning på indbetalingstidspunktet (dvs. ingen fradragsret for indbetalinger) til det samme resultat som beskatning på udbetalingstidspunktet, såfremt der anvendes den samme skattesats. Er skattesatsen ved udbetaling lavere, ligger der imidlertid et subsidieelement heri. Ved overvejelse af, om det nuværende beskatningstidspunkt skal opretholdes, må det tages i betragtning, at man ved beskatning på udbetalingstidspunktet normalt frasiger sig muligheden for at beskatte ydelser til personer, der på udbetalingstidspunktet er bosat i udlandet. Dette kan fremover tænkes at blive af større betydning end nu.

10.7 Andre skattebegunstigede kapitalplaceringer

Skattebegunstigede kapitalanbringelser findes også i andre end de her omtalte institutioner, som f.eks. fonde, foreninger, legater m.m. Skal det være en almindelig regel, at kapitalafkast skattemæssigt søges behandlet ensartet, må det også gælde

for disse institutionstyper. Hele fondsproblematikken er for øjeblikket til behandling i et udvalg under Justitsministeriet. For en nærmere redegørelse for disse institutioners forhold henvises derfor til fondsudvalgets kommende betænkning.

11. Provenumæssige overvejelser

11.1 Renteskatteordningen

Analysen af de umiddelbare økonomiske virkninger - herunder især af fordelingsmæssig art - for personligt skattepligtige af den definitive rentekildeskatteordning er i afsnit 6.4.8.1 gennemført under forudsætning af, at merprovenuet af renteskatteordningen anvendes til forlængelse af proportionalstrækket Baggrunden for denne fremgangsmåde er de fra politisk side udtrykte ønsker om netop denne anvendelse af merprovenuet.

Selvangivne nettorenteudgifter for personligt skattepligtige androg i 1979 knap 28 mia. kr. Uden ændring af progressionstrinene i den statslige udskrivningsskala ville indkomstskatterne alt i alt stige med godt 14½ mia. kr., hvis renterne udgår af skattegrundlaget [2]. Rentegodtgørelsen for personligt skattepligtige, regnet netto, vil imidlertid udgøre omkring 11 mia. kr. ved en renteskattesats på 40, hvorfor der ud fra en provenubetragtning er 3 $^{1}/_{2}$ - 3 $^{3}/_{4}$ mia. kr. til rådighed til en forlængelse af proportionalstrækket. Proportionalstrækket kan som anført i afsnit 6.4.8.1.3 forlænges med knap 25.000 kr. Over 80 pct. af samtlige skattepligtige ville herefter befinde sig på proportionalstrækket mod nu knap 75 pct. Det skal her fremhæves, at det i disse beregninger er forudsat, at renteskatteordningen er fuldt og helt gennemført, dvs. at der ikke er ta-

1) Forlængelsen af proportionalstrækket blev beregnet under forudsætning af, at den samlede landsgennemsnitlige skatteprocent på dette stræk blev fastholdt, idet de af renteskatteordningen muliggjorte nedsættelser af de kommunale udskrivningsprocenter blev opvejet af forhøjelser af de statslige proportionale indkomstskatter.

2) Den gennemsnitlige skattebesparelse på renteudgifter udgjorde således ca. 54 pct. i 1979. Ved vurdering af dette tal må erindres, at renteudgifter, der fører til negativ skattepligtig indkomst, ikke giver skattebesparelse med mindre LL § 15 (underskudsfremføring) eller KSL § 26 (overførsel til ægtefælle) kan benyttes. I beregningen af de 54 pct. og de i teksten anførte tal er der set bort fra virkningen af LL § 15.

get hensyn til det mindre provenu, som overgangsregler og permanente særordninger vil bevirke.

Det er ikke blot merprovenuet fra renteskatteordningen, der har været foreslået anvendt til en forlængelse af proportionalstrækket. Provenuet fra en evt. beskatning af skattefrie institutioner og ordninger m.m. er også - i hvert fald delvist - foreslået anvendt til en forlængelse af proportionalstrækket. Som udgangspunkt for betragtninger herom er i nedenstående skema anført de til forskellige forlængelser af proportionalstrækket forbundne provenutab for staten. Det fremgår af skemaet, at en gennemført proportionalbeskatning umiddelbart ville indebære et provenutab for staten på over 5 mia. kr. baseret på 1979-tal. En forlængelse af proportionalstrækket med yderligere 10.000 kr. ud over den til renteskatteordningen henførte forlængelse på knap 25.000 kr. ville umiddelbart indebære et provenutab for staten på knap 1 mia. kr. 88 pct. at de skattepligtige ville hermed befinde sig på proportionalstrækket.

Provenutab for staten ved en yderligere forlængelse af proportionalstrækket efter renteskatteordningens indførelse

Forlængelse af proportionalstrækket, 1979 kr.	Provenutab for staten i 1979	Proportionalgrænse, 1979-tal	Skattepligtige på proportionalstrækket
--- kr. ---	-- mia. kr. --	-- kr. --	---- pct. ----
10.000	0.9	112.000	88
20.000	1.6	122.000	91
30.000	2.2	132.000	93
40.000	2.6	142.000	95
50.000	2.9	152.000	96
60.000	3.2	162.000	96
70.000	3.5	172.000	97
80.000	3.7	182.000	98
90.000	3.9	192.000	98
100.000	4.0	202.000	98
Proportionalbeskatning	5.3	-	100

Anm.: Beregningerne er baseret på den senest foreliggende selvangivelsesundersøgelse for 1979.

11.2 Beskatning af skattefrie institutioner og ordninger o. lign.

Skøn over provenuet af en evt. beskatning af skattefrie institutioner og ordninger er forbundet med betydelig usikkerhed. I relation til pensionsinstitutterne er der redegjort herfor i afsnit 5.9. Provenuet afhænger dels af skattesatsen, dels af om det alene er afkastet af nye indbetalinger, der vil blive beskattet, eller om der også vil ske en delvis beskatning af afkastet af tidligere indbetalinger. Hertil kommer, at placeringsmønstret vil blive afgørende påvirket af forholdet mellem skattesatserne for pensionsinstitutterne og skattesatserne for andre subjekter. Isolerede provenubetragtninger for enkelte sektorer er i det hele taget af meget ringe betydning for overvejelser om muligheder for skattelettelser på andre områder f.eks. i form af forlængelse af proportionalstrækket. Det afgørende i denne sammenhæng er, i hvilket omfang en isoleret beskatning af f.eks. skattefrie institutioner påvirker den samlede forbrugs- og investeringsefterspørgsel.

Specielt for så vidt angår beskatning af langsigtede og bundne placeringer kan der være grund til at overveje, om forbrugsefterspørgselen reduceres i samme omfang af en krone i skat på pensionsinstitutterne som af en krone i almindelig indkomstskat. Navnlig på kort sigt er der grund til at tro, at dette ikke er tilfældet.

For det første er afkastet af de skattebegunstigede formuer i det nugældende system bundet i de skattebegunstigede institutioner. Såfremt forbrugerne ikke reagerer på denne binding ved at reducere deres øvrige opsparing, vil beskatningen alene medføre en overflytning af privat opsparing i pensionskasser m.v. til offentlig opsparing, hvorfor den private forbrugsefterspørgsel ikke falder på kort sigt. På langt sigt, når de mindre pensioner kommer til udbetaling, vil den private forbrugsefterspørgsel ud fra den her antagne forudsætning omvendt blive reduceret. Ovenstående ræsonnement bygger på en forudsætning om, at forbrugerne enten frivilligt eller f.eks. tvunget af kreditrestriktioner handler kortsigtet. En sådan adfærd må givetvis forventes af mange pensionskassemedlemmer, forsikringstagere m.v.

Såfremt der er en positiv sammenhæng mellem opsparing og renteafkastet, vil en rente- eller afkastbeskatning reducere opsparingen. Forbrugsefterspørgselen vil derfor for det andet også alt an-

det lige øges på kort sigt under denne forudsætning. Som nævnt i afsnit 1.4.1 er der ingen klare og endelige konklusioner om sammenhængen mellem opsparing og rente, men nyere undersøgelser indikerer en positiv sammenhæng. I disse undersøgelser forudsættes, at forbrugs- og opsparingsadfærden bestemmes i et livstidsperspektiv. Det er endvidere alene den samlede opsparing, der betragtes, og f.eks. ikke en enkel omend betydelig placeringsform som indskud i pensionsinstitutter. Alt i alt må det dog anses for mest sandsynligt, at beskatning af afkast af hidtil begunstigede placeringer også reducerer incitamentet til opsparing for forbrugere, der planlægger i et livstidsperspektiv. Størrelsesordenen af de heraf følgende forbrugsvirkninger er naturligvis endnu mere usikker.

11.3 Konklusion

Konklusionen af ovenstående gennemgang er, at det i hvert fald på kort sigt ikke er muligt at anvende provenuet fra en evt. beskatning af de skattefrie institutioner fuldt ud til reduktion af de personlige indkomstskatter f.eks. i form af en forlængelse af proportionalstrækket uden en ledsagende stigning i forbrugsefterspørgselen. Mulighederne for på kort sigt at forlænge proportionalstrækket som følge af en evt. gennemførelse af renteskatteordningen er endvidere ikke alene begrænset af overgangsregler og særordninger. Som beskrevet i afsnit 6.4.7 må der specielt i den nuværende konjunktursituation forventes hurtigere skattemæssige afskrivninger med heraf følgende provenutab for det offentlige i forbindelse med en renteskatteordning. Også i denne sammenhæng er det imidlertid afgørende, hvordan forbrugs- og investeringsefterspørgselen reagerer.

12. Udvalgets sammenfattende konklusion

Som nævnt i sammenfatningens pkt. 3.5 har renteskatteudvalgets mere indgående udredningsarbejde været koncentreret omkring renteskatteordningen, generel proportional kapitalafkastbeskatning og om modifikationer inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem.

Såvel renteskatteordningen som generel proportional kapitalafkastbeskatning bryder som kildeartsskattesystemer med det nuværende totalindkomstprincip. Såfremt der ønskes gennemført en kildeartsbeskatning, er det udvalgets opfattelse, at en generel proportional kapitalafkastbeskatning, hvor grænsen mellem indkomstkilderne sættes ved arbejdsindkomst kontra kapitalafkast, bedst opfylder de hensigter, det var formålet at opnå med renteskatteordningen. En sådan beskatningsform vil mere konsekvent end renteskatteordningen reducere og i visse tilfælde eliminere eksisterende forvridninger i investerings- og opsparingsmønstret. Samtidig undgås som fremhævet i sammenfatningens pkt. 5 en række ulemper.

Generel proportional kapitalafkastbeskatning indebærer, at der må opstilles kriterier til fordeling af selvstændiges indkomst på arbejdsindkomst og kapitalafkast. Om det er muligt at opstille kriterier, der vil blive opfattet som acceptable, har udvalget ikke taget stilling til.

Udvalget har endvidere undersøgt forskellige modifikationer inden for rammerne af det bestående indkomstskattesystem. Der er især peget på den forvridning af placeringsmønstret, der er en følge af eksistensen af skattefrie institutioner og ordninger m.m. i det nuværende skattesystem. Beskatning af skattefrie institutioner og ordninger m.m. og nedsættelse af de højeste marginalskatteprocenter vil afgørende reducere, men på ingen måde eliminere skattearbitragemulighederne i forhold til nu. I denne henseende vil en generel proportional kapitalafkastbeskatning være langt mere konsekvent. På ét punkt er der dog overensstemmelse mellem de to systemer, idet skattepligten efter begge udstrækkes til i princippet samtlige subjekter.

Afslutningsvis skal udvalget blot pege på, at en generel gennemførelse af proportional beskatning ville eliminere såvel arbitragemuligheder som betydningen af at sondre mellem indkomst fra forskellige kilder.

KAPITEL 1:

Beskatning af kapitalindtægter og -udgifter og de økonomiske sammenhænge

1.1 Forskellige beskatningssystemer

Beskatningen af kapitalindtægter og -udgifter kan udformes på mange forskellige måder. I relation til de økonomiske sammenhænge og påvirkningen af den økonomiske adfærd er det afgørende ved en indkomstbeskatning først og fremmest hvilke typer af indkomster, der beskattes, hvordan de pågældende indkomster opgøres, og hvor hårdt de beskattes, samt i hvilket omfang skatten virker marginalt, dvs. rammer den sidst indtjente krone; Dertil kommer administrative omkostninger i forbindelse med indkomstopgørelse, skatteopkrævning og kontrol. Det samlede samfundsmæssige ressourceforbrug ved et givet beskatningssystem omfatter ikke alene administrationsomkostningerne for det offentlige, men også f.eks. omkostningerne i virksomhederne og den tid, den enkelte skatteyder anvender på udfyldelsen af sin selvangivelse og andre skatteproblemer. Dette samfundsmæssige ressourceforbrug er formentlig efterhånden så stort, at besparelsesmuligheder her er en væsentlig selvstændig faktor ved valget af et hensigtsmæssigt beskatningssystem.

Vedrørende fordelingen af skattebyrden mellem forskellige typer af indkomster, går hovedsondringen mellem kapitalafkast, arbejdsindtægter og forbrug som beskatningsgrundlag. Hvad angår indkomstopgørelsen, er et af hovedproblemerne, om - og i hvilket omfang - den nominelle indkomst skal korrigeres for inflationen for at nå frem til et realt indkomstbegreb. Et hermed beslægtet problem er, hvordan kapitalgevinster skal indgå i indkomstgrundlaget. Vedrørende hvor hårdt forskellige former for indkomst skal beskattes, er et hovedproblem, om der skal være en fælles opgørelse af alle indkomster i den enkelte periode til en totalindkomst, som så beskattes (progressivt), eller om man skal

have en såkaldt kildeartsbeskatning, hvor beskatninaen fastsættes separat for de enkelte arter af indkomst, og hvor skattetrykket derfor kan være forskelligt for forskellige typer af indkomst. Begrundelsen for sådanne forskelle kan være, at den samfundsmæssige byrde ved ændret økonomisk adfærd på grund af beskatning er forskellig ved forskellig fordeling af skattebyrden på forskellige indkomstkilder. Af central betydning for valget mellem en totalindkomstopgørelse for det enkelte år eller en kildeartsbeskatning er det også, om fordelingspolitikken skal baseres på indkomstulighederne i det enkelte år eller baseres på indkomstuligheder vurderet over en længere periode, f.eks. uligheder i livsindkomster og i de totale forbrugsmuligheder hele livet igennem. I første tilfælde vil et årligt total-indkomstbegreb (som det nuværende system) stå mere centralt. I sidstnævnte tilfælde vil en kildeartsbeskatning stå mere centralt.

Overvejelser som de her anførte har givet anledning til en række forskellige forslag til ændringer i beskatningssystemet. Som nogle af de vigtigste kan nævnes:

1) En udvidelse af beskatningsgrundlaget i det nuværende system ved at inddrage forskellige hidtil ubeskattede indtægter, f.eks. afkastet af kapital placeret i pensionskasser og livsforsikringsselskaber og ved at fjerne nogle af de eksisterende fradrag. Herved tilsiates dels at fjerne skattemæssige forskelsbehandlinger mellem forskellige former for indkomst, og dels at eliminere skattemæssige arbitragemuligheder, som sådanne forskelle kan give anledning til. Videre tilsigtes det ved udvidelsen af beskatningsgrundlaget at få lavere marginale beskatningsprocenter.

2) Indførelse af et egentligt realindkomstbeskatningssystem, hvor inflationens skattemæssige konsekvenser tilstræbes fjernet i det omfang, det er muligt, bl.a. ved kun at beskatte realafkastet af finansielle fordringer og ved kun at give fradrag for realrenteudgiften. Tilsvarende skal virksomhedernes skattemæssige overskud opgøres realt, bl.a. ved anvendelse af indekserede afskrivninger og indeksering af vareforbruget.

3) Realrentebeskatning, hvor inflationens virkninger tilstræbes elimineret for så vidt angår renteindtægter og renteudgifter.

4) Det nuværende system kombineret med et kreditsystem, der hovedsagelig er baseret på indekslån og indeksobligationer, idet synspunktet er, at inflationens uheldige konsekvenser i et nominelt skattesystem hovedsagelig knytter sig til de monetære poster.

5) En endelig renteskatteordning, hvor debitor kun betaler f.eks. 60 procent af renten, og hvor kreditor tilsvarende kun modtager 60 procent af renten, og hvor renteindtægter og -udgifter til gengæld er selvangivelsen uvedkommende.

6) En kildeartsbeskatning i form af en generel proportional kapitalafkastbeskatning.

7) Helt at fjerne beskatningen af kapitalindtægter og fradragsmulighederne for kapitaludgifter.

8) En direkte forbrugsskat, hvor beskatningsgrundlaget er beskatningsenhedens samlede forbrug.

9) Et virksomhedsbeskatningssystem, hvor personlige virksomheder beskattes som aktieselskaber, men hvor udtræk.er fradragsberettiget og til gengæld beskattes som personlig indkomst hos ejeren.

Mange af disse forslag har som et væsentligt direkte formål at fjerne eller reducere inflationseffekterne i skattesystemet. Det gælder i særlig grad forslagene 2, 3 og 4.

Videre gælder det, at forslag 7 (helt at fjerne beskatningen af kapitalafkast) og forslag 8 (direkte forbrugsskat), til trods for at de umiddelbart virker meget forskellige, i væsentlig grad har det samme skattemæssige indhold og de samme samfundsøkonomiske konsekvenser. I begge tilfælde fjernes inflationens konsekvenser i det indenlandske skattesystem. Desuden fjernes i begge tilfælde den dobbeltbeskatning af opsparing, der er indeholdt i det nuværende skattesystem, hvor opsparingen beskattes både, når den indtjenes (men ikke disponeres over til forbrug), og ved at dens afkast beskattes. Begge forslag medfører således, at realrenten er den samme før og efter skat, således at beskatningen ikke påvirker den enkeltes muligheder for at fordele sit forbrug over livsforløbet. I begge tilfælde vil det økonomiske incitament til opsparing være det samme som afkastkravet til investeringer. I det omfang opsparing og kapitaldannelse afhænger positivt af det økonomiske incitament til opsparing, vil forbrugsbeskatning eller lav kapital-

indkomstbeskatning alt andet lige kunne medføre øget opsparing og kapitaldannelse.

1.2 Egenskaber ved et hensigtsmæssigt beskatningssystem

Efter udvalgets opfattelse er der en række naturlige og væsentlige krav, der må stilles til egenskaberne ved et hensigtsmæssigt fungerende beskatningssystem. Disse krav er ikke indbyrdes uafhængige, og de kan heller ikke alle tilgodeses fuldt ud inden for rammerne af et enkelt beskatningssystem. Men de udgør nogle af de væsentligste hensyn, som må afvejes ved det endelige valg af beskatningssystem. Sådanne krav er

a. Skattereglerne skal være symmetriske for det enkelte skattesubjekt, således at indtægter og udgifter af samme art hos samme skattesubjekt behandles ens.

b. Der må ikke være mulighed for skattearbitrage, hvorved forstås, at der ved finansierings- og placeringsdispositioner kan opnås en indtjening alene på grund af skattereglernes udformning og uden at der nødvendigvis er nogen indtjeningsmulighed ved de underliggende økonomiske transaktioner. Dette indebærer for det enkelte skattesubjekt krav om symmetri i henseende til ens behandling af indtægter og udgifter af samme art (jvf. pkt. a). Dette er dog ikke tilstrækkeligt. Skattearbitrage vil også kunne foretages af koalitioner af skattesubjekter, der er udsat for forskellig skattemæssig behandling. For at undgå denne skattearbitrage kræves det, enten at alle kapitalindtægter og kapitaludgifter beskattes på samme måde, og med symmetrisk behandling af indtægter og udgifter, hos den enkelte skatteyder, herunder også f.eks. afkast af aktiver og renteudgifter i aktieselskaber og pensionskasser, som den pågældende er "medejer" af, eller også kræves det, at beskatningen af samme art af kapitalindtægt er den samme for alle skatteydere. Den første mulighed udelukker separat beskatning af aktieselskaber, pensionskasser og andre tilsvarende institutioner, da beskatningen skulle svare til de enkelte skatteyderes beskatning af andre kapitalindtægter og udgifter, som kan være forskellig for forskellige skatteydere. Den anden mulighed indebærer, at samme type af kapitalindtægt eller kapitalfradrag skal beskattes ens hos alle. Kursgevinster

skal således beskattes ens hos alle. Renter skal beskattes ens hos alle. Skattefradraget ved renteudgifter skal være ens for alle. Disse artsskatter på forskellige former for kapitalindtægter og kapitaludgifter må nødvendigvis være proportionale.

c. Udvalget har fundet arbitrage- og symmetriproblemerne så væsentlige, at man har anset det for et selvstændigt væsentligt mål, at de betydelige forskelle i marginale skattesatser for kapitalindtægter og kapitalfradrag indsnævres. Disse forskelle spænder fra 0% for de skattefrie institutioner til ca. 70% for den højeste personlige marginale skattesats, og endnu højere når hensyn tages til formuebeskatning, dobbeltbeskatning af aktieselskaber samt socialindkomstmæssige konsekvenser.

d. Klare, enkle og af alle letforståelige regler

e. Let at kontrollere, helst selvkontrollerende ved, at der indbygges modgående interesser og undgås, at der dannes en fælles interesse mellem debitor og kreditor i at lave omgåelses foranstaltninger.

f. Lavest mulige omkostninger til administration af det samlede skattesystem, både i virksomheder og husholdninger, samt hos ligningsmyndigheder, skatteadministrationen i øvrigt og domstolene.

g. Fremme hensigtsmæssige opsparings- og investeringsdispositioner. Dette krav indebærer dels, at der skal være en samfundsmæssig rimelig overensstemmelse mellem det økonomiske incitament til opsparing og afkastkravet til investeringer, og dels at reglerne skal bidrage til at opsparingen og investeringerne har et samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt omfang.

h. Acceptable fordelingsmæssige konsekvenser.

i. Indekserede fordringer skal kunne indpasses i systemet.

j. Reglerne skal opleves af skatteyderne som acceptable og rimelige.

k. Reglerne skal være fleksible og kunne fungere hensigtsmæssigt under varierende forudsætninger. (Dette krav er mere uddybende behandlet i det følgende afsnit 1.3).

1.3 Fleksibilitet

Skal et beskatningssystem være hensigtsmæssigt på længere sigt, må det have en vis fleksibilitet og en indbygget tilpasningsevne til ændrede forudsætninger. Desuden kan det være ønskeligt, om det, ud fra konjunktur- og fordelingsmæssige hensyn, er let at foretage ændringer i skattesatser m.v.

1.3.1 Tilpasningsevne til ændrede forudsætninger

I den aktuelle diskussion af et hensigtsmæssigt beskatningssystem indgår på meget afgørende måde nogle tidstypiske karakteristika af de økonomiske forudsætninger for skattesystemet:

1. Høj inflation.
2. Store skattemæssige provenutab, fordi de skattemæssige rentefradrag væsentligt overstiger de beskattede renteindtægter.
3. Stor arbejdsløshed.
4. Betalingsbalanceunderskud og stor udlandsgæld.
5. Lavt opsparings- og investeringsniveau.
6. Betydelige underskud på de offentlige budgetter.
7. Dårlig indtjening i store dele af erhvervslivet, herunder specielt i landbruget.

Til trods for den rolle, disse forudsætninger har spillet for bestræbelserne på at reformere beskatningssystemet, forekommer det betænkeligt i høj grad at binde et skattereformforslag til dette sæt af forudsætninger. Inden for en overskuelig fremtid kan de økonomiske forudsætninger være nogle ganske andre. Er målet en skattereform, der skal fungere på længere sigt, må man derfor være forberedt på, at de økonomiske forudsætninger kan ændre sig, og den foreslåede skattereform må have den fornødne tilpasningsevne hertil. 0g i betragtning af de lange overgangsperioder, der under alle omstændigheder vil være tale om, er det i virkeligheden kun meningsfuldt at vurdere et vidtgående skattereformforslag i et langsigtet perspektiv.

Disse overvejelser gør det betænkeligt i for høj grad at basere argumentationen for et skattereformforslag på de nævnte tidstypiske karakteristika, f.eks. den høje inflation og de ubeskattede renteindtægter. Målet må være en argumentation, der og-

så er holdbar, hvis inflationen er lav, og som også er holdbar, hvis det offentliges provenutab på rentebeskatningen er afløst af en nettorenteskatteindtægt. F.eks. ville en kombination af mindre betalingsbalanceunderskud (som er en af årsagerne til, at de fratrukne renter overstiger de beskattede renter) og øget underskud på de offentlige finanser teoretisk set over en kort årrække kunne medføre, at det offentlige selv med de nugældende regler får en nettorenteskatteindtægt. Under de nuværende arbejdsløshedsforhold kunne der måske også være grund til at foretrække skatteregler, der begunstigede efterspørgslen efter arbejdskraft. Men også denne situation kan forhåbentlig ændre sig.

1.3.2 Ændringer i skattesatser

Der er fordele ved et system, hvor det er enkelt at ændre skattesatser. Herved bliver det lettere at føre en aktiv konjunktur- og fordelingspolitik. Hvis f.eks. det danske renteniveau overvejende er bestemt af det udenlandske renteniveau, vil man kunne påvirke realafkastet efter skat ved at ændre kapitalafkastbeskatningen. En let adgang til at ændre skattesatserne har naturligvis også ulemper. Investorer og opsparere vil ikke kunne træffe deres dispositioner i sikker tiltro til de fremtidige skatteregler, og der kan opstå forventninger om ændringer i beskatningsreglerne. Sådanne forventninger kan i sig selv have uheldige konsekvenser. Alt i alt må det doa antaqes, at fleksibilitet i form af en forholdsvis let adgang til ændringer i skattesatser er en positiv egenskab. Det er vanskeligt konkret at vurdere fleksibilitetsegenskaberne for alle de forskellige skattereformforslag, der har været fremført. Men i almindelighed må det vel antages, at en proportional skat er mere fleksibel end en progressiv skat, og at en skat med få undtagelsesbestemmelser og særordninger er mere fleksibel end en skat med mange undtagelsesbestemmelser og særordninger.

1.4 Beskatning og opsparing

Forskellige udformninger af skattesystemet medfører forskellig skattebyrde på opsparing. Det er følgelig af betydning, hvorledes opsparingens størrelse og sammensætning reagerer herpå. Det første problem er at vurdere, om der er en sammenhæng mellem opsparingens størrelse og det afkast, der kan opnås af opsparingen. Dette sker i afsnit 1.4.1. I et videre perspektiv må skattebyrden på opsparing sammenholdes med skattebyrden på andre former for indtægt, først og fremmest arbejdsindkomster. Dette sker i afsnit 1.4.2 og 1.4.3. Det første af disse afsnit indeholder nogle mere principielle overvejelser, medens det andet afsnit i højere grad tager udgangspunkt i de faktisk gældende institutionelle forhold.

1.4.1 Sammenhængen mellem opsparing og rente

Det første spørgsmål er, hvorledes den samlede opsparing reagerer på en renteændring. Herom er der ikke enighed. I princippet kan man forestille sig to muligheder. Man kan betragte renten som en kompensation eller belønning for at spare op. Jo større denne belønning er, desto mere vil man spare op. Modsat kan det argumenteres, at hvis man vil opspare en given sum på et givet tidspunkt i fremtiden, skal man opspare mindre nu, jo højere renten er. Thi jo højere renten er, desto hurtigere vil den løbende opsparing vokse, og desto mindre behøver man at lægge til side for at nå et beløbsmæssigt givet opsparingsmål på et givet tidspunkt.

Teoretisk set kan højere rente således tænkes at indebære både mindre og større opsparing.

Da opsparingstilbøjeligheden er af væsentlig betydning for den økonomiske udvikling, er det naturligt, at sammenhængen mellem opsparing og rente har tiltrukket sig stor opmærksomhed. Der er da også forsøgt foretaget en hel del undersøgelser af denne sammenhæng. De fleste af disse undersøgelser er imidlertid af begrænset værdi. Først og fremmest må man vsre opmærksom på, at den rente, der måtte være af betydning for opsparingen, er renten efter skat og inflation. At renteniveauet i dag er højere end for 10 år siden, er ikke i sig selv nogen grund til at forvente, at opsparingen er større end for 10 år siden. Inf la-

tionen og skattetrykket er jo også større end for 10 år siden. Man kan derfor ikke uden videre sarsmenligne den nominelle rente på 20% i dag med den nominelle rente på 11% for 10 år siden. 20% i 1982 er ikke nødvendigvis højere end 11% i 1972. I stort set alle undersøgelser af sammenhængen mellem rente og opsparing - bortset fra nogle få af de allerseneste - er det imidlertid præcis det, man har gjort. Disse tidligere undersøgelser er derfor af begrænset værdi.

Herhjemme er der ikke foretaget egentlige analyser af sammenhængen mellem rente og opsparing. Der findes enkelte nyere amerikanske undersøgelser og analyser vedrørende sammenhængen mellem opsparing og renten efter skat og inflation. For USA's vedkommende tyder de på, at der kan være en ganske væsentlig positiv sammenhæng mellem rente og opsparing.

Sådanne resultater skal naturligvis tages med al mulig forbehold. Dels er der kun foretaget få undersøgelser, og der er mange forbehold og usikre forudsætninger i de foretagne undersøgelser. Dels kan man naturligvis ikke uden videre overføre resultater fra USA til Danmark, da de institutionelle forhold er forskellige i de to lande.

Analyserne viser imidlertid, at sammenhængen mellem rente og opsparing, og dermed udformningen af beskatningssystemet, potentielt kan være af overordentlig stor betydning for det økonomiske forløb og den økonomiske velfærd. Det kan tilføjes, at mange af de økonomer i forskellige lande (bl.a. USA, England og Sverige), der har argumenteret for større vægt på forbrugsbeskatning, har lagt vægt på, at forbrugsbeskatning - fordi opsparingen ikke beskattes, før den forbruges - medfører større incitament til opsparing og kapitaldannelse.

1) M.o. Boskin ("Taxation, Saving and the Rate of Interest", Journal of Political Economy April 1978) kommer frem til, at der er en væsentlig positiv sammenhæng mellem rente og opsparing. L.H. Summers ("Capital Taxation and Accumulation in a Life Cycle Growth Model", American Economic Review September 1981) kommer frem til, at der kan være en særdeles stærk positiv sammenhæng mellem rente og opsparing i en ligevægts-vækstsituation.

Det skal præciseres, at der i disse velfærdsmæssige vurderinger af opsparingens rolle er anlagt et langsigtet perspektiv, hvor både opsparings- og investeringsniveauet har tilpasset sig de ændrede beskatningsforhold. På kort sigt er opsparingens rolle en ganske anden, idet øget opsparing reducerer den samlede efterspørgsel. Hvis denne efterspørgselsbegrænsning skal undgås, må øget privat opsparing derfor alt andet lige modsvares af reduceret offentlig opsparing. I betragtning af de drastiske ændringer, en skattereform medfører, og de lange overgangsperioder, der vil blive tale om, må det i vurderingen af opsparingens samfundsøkonomiske rolle være naturligt at lægge afgørende vægt på de langsigtede perspektiver.

Hvis der skal opsummeres, så er der ingen endelige og klare konklusioner vedrørende sammenhængen mellem opsparing og rente, men meget i de seneste undersøgelser synes at tyde på, at der kan være en ganske væsentlig positiv sammenhæng mellem rente og opsparing. I så fald vil et af høje skattesatser reduceret incitament til opsparing og øget incitament til gældsstiftelse indebære et betydeligt velfærdstab for samfundet.

Det bør tilføjes, at et højere opsparings- og investeringsniveau naturligvis ikke er et mål i sig selv. Målet er ikke at opspare mest muligt og at foretage flest mulige investeringer. Opsparing og investeringer har en pris i form af en mindre forbrugsmulighed nu [1], og denne pris må sammenlignes med det merforbrug, man til gengæld får mulighed for i fremtiden. Når beskatningssystemets udformning skal vurderes, er det derfor udfra, hvorledes det påvirker denne afvejning mellem nutid og fremtid. Spørgsmålet er, om det får borgerne til at disponere anderledes, end de egentlig ønskede at disponere, og om der er rimelige muligheder for at reducere sådanne uheldige incitamentseffekter

1) Opsparing kan naturligvis også fremkomme ved mindre gældsstiftelse eller ved hurtigere tilbagebetaling af den eksisterende gæld.

2) Det kan ganske vist argumenteres, at denne pris er lav i en situation som den nuværende, hvor der er rigeligt med ledige ressourcer. Imidlertid er de strukturelle problemer i økonomien, herunder det "permanente" betalingsbalanceunderskud, så store, at der næppe vil være mulighed for øgede investeringer uden samtidigt at reducere forbruget. I modsat fald vil der ske en væsentlig forringelse af betalingsbalancesituationen.

3) Dertil kommer det yderligere problem, at den opsparede kapital kan bevæge sig andre steder hen, hvor skattebyrden er lavere.

1.4.2 Skat på kapital eller arbejde: Principielle overvejelser

Skat på kapital eller på kapitalafkast kan på uheldig måde reducere incitamentet til opsparing og investeringer. Isoleret betragtet kan dette problem let løses ved at reducere den pågældende skat. Skal man imidlertid opnå et givet skatteprovenu, skal der sættes andre skatter i stedet, f.eks. skærpet beskatning af arbejdsindtægter. Skatter på arbejdsindtægter har imidlertid også uheldige incitamentseffekter, idet de kan påvirke lyst og villighed til at arbejde, dvs. påvirke arbejdskraftudbudet. Arbejdskraftudbudet bestemmes bl.a. af en afvejning mellem værdien af en times fritid og værdien af de goder, man kan købe for en times arbejde. Ved øget beskatning af arbejdsindtægter reduceres den mængde af goder, man kan købe for en times arbejde, og man får et incitament til at foretrække mere fritid [1]. Dertil kommer, at skærpet beskatning af arbejdsindtægter vil stimulere såkaldt sort arbejde, natural- og bytteøkonomi og andre former for undergrundsøkonomi.

Dilemmaet er derfor, at ved at reducere beskatningen af kapitalafkast kan man nok reducere eventuelle uheldige incitamenter vedrørende opsparing og investeringer. Men hvis man skal have samme skatteprovenu, får man i stedet uheldige incitamenter på andre områder. Problemet er derfor ikke at reducere de uheldige incitamenter et enkelt sted i det økonomiske system, men at reducere den samlede sum af uheldige incitamenter.

Sagt på en anden måde, så skaber enhver skat et undvigelsesforsøg, og man må derfor beskatte alternativerne, så undvigelsesmulighederne bliver mindst mulige. Herved bliver den samlede ændring i samfundets ressourceudnyttelse som følge af beskatning mindst mulig. Beskatter man f.eks. "aktive" placeringer, må man tilsvarende beskatte "passive" placeringer, hvis man vil undgå ressourceforvridninger fra aktive til passive placeringer.

Det kan derfor konkluderes, at når skatter påvirker ressourceanvendelsen, er det ikke et problem, der kan betragtes isoleret

1) I princippet kan man også forestille sig den modsatte sammenhæng, nemlig at man ved højere skat vil arbejde mere for at bevare sin disponible realindkomst.

for den enkelte beskatningsform. Det må anskues i sammenhæng med det samlede system af beskatningsformer og de samlede ændringer i den samfundsmæssige ressourceanvendelse.

Om man har det nuværende indkomstskattesystem, en renteskatteordning eller f.eks. en generel proportional kapitalafkastbeskatning, påvirker ressourceanvendelsen på kapitalmarkedet, opsparing og investeringer, men disse ændringer i ressourceanvendelsen kan ikke vurderes isoleret, men må ses i sammenhæng med de ændringer, der samtidig sker på arbejdsmarkedet, fordi beskatningen af arbejdsindtægter også ændres.

1.4.3 Skat på kapital eller arbejde: Praktiske hensyn

En renteskatteordning, en forbrugsskat, en realrentebeskatning, det nuværende indkomstskattesystem og andre foreslåede beskatningssystemer medfører forskellig fordeling af skattebyrden på arbejdsindtægter og kapitalafkast. Dette er af væsentlig betydning for vurderingen af de forskellige beskatningssystemers fordelagtighed. Blandt de elementer, der skal indgå i en afvejning af skattebyrdens fordeling på kapital eller arbejde kan nævnes følgende:

a) Flere nyere undersøgelser og analyser synes at tyde på, at incitamentsproblemet er af større betydning for opsparing og investeringer end på arbejdsmarkedet.

b) Trods alle restriktioner er kapitalmarkedet et friere marked end det institutionaliserede arbejdsmarked og reagerer derfor med overvejende sandsynlighed også kraftigere på en ændret incitamentsstruktur.

c) Kapitalafkast kan både være positiv og negativ. Man kan have både renteindtægter og renteudgifter. Netop derfor har det vist sig problematisk inden for rammerne af det nuværende beskatningssystem at føre en effektiv fordelingspolitik ved en progressiv kapitalafkastbeskatning.

d) Kapitalafkast beskattes mildere end arbejdsindtægter i de fleste lande, eftersom de fleste andre lande har ret betydelige lønskatter - eller arbejdsgiverafgifter, som de også kaldes.

e) Ved den nuværende opgørelse af beskatningsgrundlaget - og herunder det store gab mellem fratrukne renteudgifter og beskattede renteindtægter - giver den samlede kapitalafkastbeskatning formentlig et negativt provenu. En lavere beskatning vil i så fald kunne give et merprovenu, som kan anvendes til reducering af beskatningen af arbejdsindtægter. Valget er derfor i et vist omfang ikke mellem beskatning af kapitalafkast og beskatning af arbejdsindtægter. Tværtimod kan lavere kapitalafkastbeskatning i et vist omfang ledsages af lavere beskatning af arbejdsindtægter, således at uheldige incitamentseffekter kan reduceres både på kapitalmarkedet og på arbejdsmarkedet.

f) Fordelingsmæssige konsekvenser af hvorledes skattebyrden fordeles på kapital og arbejdsindtægter.

1.5 Investeringer, skat og inflation

Valg af beskatningssystem og beskatningsniveau er af betydning for såvel investeringsomfanget som investeringernes sammensætning. En analyse heraf er kompliceret selv under ideale forudsætninger. En sammenligning med de nugældende forhold kompliceres yderligere af, at de nugældende forhold langtfra udgør ideale analyseforudsætninger. En sammenligning med de nugældende forhold kræver derfor en vurdering af og stillingtagen til, hvordan de eksisterende forvridninger i skattesystemet og i kreditvilkårene øver indflydelse på investeringsomfanget og investeringernes sammensætning.

Strukturen i de følgende overvejelser vil være først at redegøre for sammenhængen mellem rente og investeringer under ideale forhold uden skatter og inflation. Dernæst analyseres beskatningens indflydelse på investeringsadfærden. Endelig tages til sidst de yderligere komplikationer op, der forvoldes af inflationen.

1.5.1 Ingen skat eller inflation

Hvis renteniveauet i samfundet betegnes r, vil denne rente være afkastkravet til investeringer, forudsat at der er tale om et perfekt kapitalmarked. Dette gælder, uanset om investeringerne finansieres med egenkapital eller med fremmedkapital. Hvis en

investering finansieres med fremmedkapital, er r omkostningerne til kapitalanskaffelse. Hvis en investering finansieres med egenkapital, er r det afkast, man ville have kunnet opnå ved en alternativ anvendelse af den investerede kapital.

Efterspørgslen efter kapitalgoder falder derfor ved et højere renteniveau. Dette gælder såvel for kapitalgoder, der anvendes direkte af forbrugerne, som for kapitalgoder, der anvendes til produktion af goder, som sælges til forbrugerne. En ret væsentlig del af de samlede investeringer består af kapitalgoder, der erhverves af forbrugerne direkte, nemlig ejerboliger og varige forbrugsgoder. Jo højere renten er, desto højere er prisen på disse kapitalgoders afkast, og jo mindre bliver følgelig efterspørgslen efter disse kapitalgoder. Tilsvarende sammenhænge gælder for kapitalgoder, der anvendes til produktion af goder, der efterspørges af forbrugerne. Højere rente betyder dels, at prisen på de producerede goder bliver højere, dels at der vil være en tendens til at producere disse goder ved hjælp af relativt mindre kapital og relativt mere arbejdskraft. Begge dele trækker i retning af at sænke efterspørgslen efter kapitalgoder og dermed at sænke investeringsniveauet.

1.5.2 Beskatning

Det forudsættes, at overskuddet opgøres økonomisk korrekt, samt at overskuddet efter renteudgifter beskattes med en proportional skat. I så fald har skattesatsens højde ingen indflydelse på investeringernes rentabilitet, hvis investeringerne er finansierede med fremmedkapital. Den skattemæssige fordel, der opnås ved, at renter er fradragsberettigede, modsvares af, at afkastet af investeringer også beskattes. Hvis renteniveauet er det samme, vil de samme investeringsprojekter derfor være rentable ved høj og lav beskatning. Derimod reduceres naturligvis afkastet efter renter og skat, og dermed selvfinansieringen og udbyttebetalingsevnen, mest ved en høj skattesats. Dette kan under ufuldkomne kapitalmarkedsforhold tænkes at have negative konsekvenser for investeringstilbøjeligheden.

Hertil kommer konsekvenserne af en række ufuldkommenheder og forvridninger i det eksisterende beskatningssystem og i de gældende kreditmarkedsvilkår. Eksempelvis svarer afskrivningerne

som regel ikke til kapitalens faktiske henfald. Typisk (under et stabilt prisniveau) er de skattemæssige afskrivninger større **end** de sande afskrivninger. Herved stimuleres investeringerne af mulighederne for at udskyde skattebetalingerne. Denne "udskydelsesfordel" vil være størst ved høje skattesatser, således at højere skattesatser teoretisk set godt kan tænkes at medføre større investeringstilbøjelighed

Trods sådanne muligheder må det dog formodes, at den almindelige tendens vil være, at højere skat medfører mindre investeringslyst.

For egenkapitalfinansiering i form af selvfinansiering ved henlæggelser gælder det, at et alternativ til realinvesteringer vil være placering på kapitalmarkedet. Renteniveauet (korrigeret for risikoforskelle) vil derfor udgøre en undergrænse for det afkast, der må kræves af realinvesteringer. For egenkapitalfinansiering mere generelt gælder det, at afkastet af egenkapital i aktieselskaber først beskattes med selskabsskat og senere beskattes igen, når der tages ud i form af udbytte eller realiserede kursgevinster (realiserede kursgevinster er dog nu skattefrie for minoritetsaktionærer, der har ejet aktierne i mere end tre år). En forhøjet selskabsskat reducerer afkastet efter skat af egenkapitalfinansierede investeringer, som herved bliver mindre attraktive i forhold til alternative placeringer.

Forudsættes det, at investeringer i aktieselskaber i almindelighed skal finansieres i hvert fald delvis med egenkapital, er konklusionen, at højere selskabsbeskatning vil gøre færre investeringsprojekter rentable og derfor virke hæmmende på investeringsomfanget. Hvis øget beskatning medfører højere rente, vil tendensen til fald i investeringerne blive yderligere forstærket.

1.5.3 Beskatning og inflation

Er der både skat og inflation, bliver analysen af beskatningsreglernes indflydelse på investeringsadfærden endnu mere kompliceret. I et nominelt beskatningssystem er inflationen i sig selv

1) Tilsvarende kan meddelelse om fremtidige skattenedsættelser virke investeringsfremmende, idet det gælder om i størst muligt omfang at udnytte de større fradragsmuligheder under de gældende højere skattesatser.

en form for beskatning. Eksempelvis inddrages i et vist omfang nominelle kapitalgevinster på lagre i beskatningsgrundlaget, ligesom nominelle afskrivninger baseret på historiske anskaffelsespriser undervurderer de faktiske reale afskrivninger. I det omfang virksomhedernes beskatnina under inflation er baseret på nominel indtjening, sker der i særdeleshed en skærpelse af beskatningen af egenkapitalfinansiering. Det må formodes, at en lenpelse af denne beskatning ved f.eks. en lavere selskabsskattesats eller mindre inflation vil medføre større investeringstilbøjelighed.

Det ene yderpunkt er et rendyrket nominelt system, hvor hele den nominelle gevinst beskattes. Her vil en skattesænkning væsentligt stimulere de orivate investeringer. Det andet yder punkt er et konsekvent realt beskatningssystem, hvor en skattesænkning langt mere moderat vil virke investeringsstimulerende, og hvor den mere generelle tilpasning i økonomien - herunder ændringer i renteniveauet - må inddrages i argumentationen. Den faktiske situation er antagelia et sted imellem.

Det må således forventes, at en skattesænkning vil fremme investeringslysten, og at en skatteforhøjelse vil virke reducerende på investeringsomfanget.

1.6 Generel proportional kapitalafkastbeskatning

En række af de i afsnit 1.2 formulerede krav til egenskaber ved et hensigtsmæssigt beskatningssystem - især kravet om indsnævring af de store forskelle i marginale skattesatser, ønsket om symmetri og modgående interesser, ønsket om enkle regler samt ønsket om at undgå skattearbitrage - leder frem til, at en ideal beskatning af kapitalafkast er en proportional skat. Når en proportional skat kan forekomme specielt ønskværdig ved beskatning af kapitalafkast, er grunden, dels at kapitalen er særdeles mobil mellem forskellige anvendelsesformer, dels at kapitalafkast optræder både som en indtægt og som et indkomstfradrag (typisk en renteudgift). Disse forhold gør bl.a., at det er tvivlsomt, om fordelingspolitisk velbegrundede intentioner opfyldes af en progressiv kapitalafkastbeskatning. Meget i det historiske forløb synes at tyde på, at de fordelingspolitiske konsekvenser i et betydeligt omfang har været uhensigtsmæssige. Dertil kommer, at kon-

sekvenserne m.h.t. samfundsmæssigt hensigtsmæssige opsparings- og investeringsdisnositioner måske heller ikke har været alt for attraktive [1].

Indskrænkes den proportionale kapitalafkastbeskatning til alene at omfatte renteindtægter og -udgifter, er det nødvendigt at sondre mellem renteindtægter og andre former for kapitalafkast og tilsvarende mellem renteudgifter og andre former for kapitaludgifter. Dette giver anledning til en række problemer:

1. Det er vanskeligt at finde en logisk begrundelse for på denne måde at sondre mellem og skattemæssigt forskelsbehandle forskellige former for kapitalafkast og forskellige former for kapitaludgifter.

2. Der er en række praktiske og administrative problemer, som vanskeliggør sondringen mellem renter og andre former for kapitalindtægter og -udgifter.

3. Der skabes et incitament til indkomstomdannelse, således at andre former for kapitalafkast vil blive forsøgt omdannet til renteindtægter, hvis disse beskattes mildere. Modsat vil renteudgifter blive forsøgt omdannet til andre former for kapitalfradrag, hvis disse giver anledning til et større skattefradrag.[2]

4. De ovennævnte forhold vil have forvridende effekter for udnyttelsen af samfundets produktive ressourcer.

5. Ved en proportional renteskat vil anbringelser i udlån og lignende former for rentebærende fordringer blive stillet gunstigere end egenkapitalfinansiering af erhvervslivets investeringer i forbindelse med produktionsudvidelser og skabelsen af nye arbejdspladser.

1) Den reducerede rentefradragsret, som er indeholdt i en proportional kapitalafkastbeskatning, er således ikke begrundet med det ofte fremførte argument, at rentefradragsrettens værdi er forskellig for personer med forskellig marginal skattesats. Denne forskel modsvares af, at den marginale indtægt også beskattes forskelligt. Personer med en høj marginal skattesats skal tjene mere for at kunne dække en given renteudgift efter skat. For aktiver, hvis afkast beskattes, gælder det også, at rentefradraget modsvares af en beskattet indtægt.

2) Eksempelvis kan renten omdannes til afgifter og gebyrer eller til leasingydelser.

6. Ved en proportional renteskat vil selvstændigt næringsdrivende med beskeden eller negativ totalindkomst kunne rammes af en progressiv personbeskatning, samtidig med at skattebesparelsen ved renteudgifter kun er f.eks. 40%. Dette problem kan reduceres eller elimineres ved en generel proportional kapitalafkastbeskatning .

Det er afgørende, at beskatningsgrundlaget er kapitalafkast og ikke udtræk fra virksomhederne. Forslaget til virksomhedsbeskatning med udtrækket fra virksomhederne som en del af det personlige beskatningsgrundlag og med fradragsret i virksomhederne for udtrækket er ganske uegnet.[2)]

En af årsagerne hertil er, at udtræk kan have andre former end overførsel af midler fra virksomhedssfæren til privatsfæren, navnlig på den måde, at virksomhedsejeren stifter gæld i stedet for at hæve af det indtjente overskud. Der findes intet egnet kriterium til at afgøre, om aktiver og gæld retteligt skal henføres til virksomheden eller til den private formuesfære, hvilket imidlertid er helt afgørende for beskatningen.

Hvis virksomhedsejeren selv kan bestemme, hvilke aktiver og passiver der skal henføres til de 2 sfærer, er der vidtgående muligheder for udskydelse af forskelsbeskatningen (det vil sige forskellen mellem den progressive personskat og virksomhedsskatten), også hvor virksomheden har en indkomst, der svarer til en betydelig arbejdsløn til virksomhedsejeren, og denne har et anseligt privatforbrug.

Hvis skattemyndighederne skal kunne tilsidesætte virksomhedsejerens beslutning om aktivers og passivers henførelse til de respektive sfærer, har det betydelige konsekvenser for virksomheden og dens ejer, dels fordi afkastet beskattes med en anden pro-

1) I indkomstskatteudvalgets redegørelse i betænkning nr.805, side 68, er man kort inde på nogle overvejelser om en generel kapitalafkastbeskatning: "Den særskilte renteskatteordning nødvendiggør ikke ændringer i beskatningen af afkastet af andre typer formuegoder for eksempel lejeværdi af egen bolig eller aktieudbytte m.v., men hensynet til at ligestille forskellige former for kapitalplacering og til at lette omlægningen til renteskatteordningen tilsiger, at man positivt overvejer tilsvarende beskatningsprincipper også for lejeværdi af egen bolig og aktieudbytte m.v.".

2> Se nærmere Lida Hulgaard i SPO 1982, p. 2-10, og nedenfor i afsnit 6.4.5 om renteskatteordningen og virksomhedsbeskatning.

cent, dels fordi udtræk fra virksomheden forskelsbeskattes. Manglen på egnede kriterier vil gøre skattemyndighedernes afgørelser ganske vilkårlige.

Disse problemer løses ikke af renteskatteordningen, idet det stadig vil være afgørende for den samlede beskatning, om f.eks. renteindtægter erhverves af virksomheden og hæves af virksomhedsejeren med deraf følgende forskelsbeskatning, eller renteindtægterne anses for erhvervet personligt. Ganske tilsvarende gælder renteudgifter, hvor renteudgifter i virksomhedssektoren afholdes af virksomhedens indtjening og således reducerer dens overskud, mens renteudgifter i den private sektor maske betales af midler, der udtrækkes af virksomheden og dermed undergives forskelsbeskatning.

En proportional beskatning af kapitalafkast nødvendiggør en sondring mellem kapitalafkast og arbejdsindtægter (svarende til problemstillingen for hovedaktionærselskaber). Denne sondring bør i givet fald baseres på skabeloner og faste regler, således at retsgrundlaget kendes på forhånd af alle parter, og tvistigheder og uklarheder så vidt muligt undgås. Faste regler giver måske ikke fuld retfærdighed, men på længere sigt medfører det givetvis størst retfærdighed, om alle ved, hvilke skattemæssige konsekvenser det har, når bestemte dispositioner foretages. Faste regler kan naturligvis virke ressourceforvridende, men dette er næppe et afgørende problem på længere sigt, hvor en eventuel forskelsbehandling til fordel eller ulempe for bestemte grupper af selvstændige næringsdrivende som hovedregel i højere grad vil påvirke den pågældende branches størrelse end de pågældendes indtjeningsmuligheder.

Hvilke kriterier for opdelingen af selvstændigt næringsdrivendes samlede indkomst på kapitalafkast og arbejdsindtægter, der er mest hensigtsmæssige, kan ikke afgøres uden yderligere undersøgelser. Umiddelbart kan man forestille sig tre muligheder. Man kan fastlægge en minimumsløn, eventuelt afhængig af et mål for virksomhedens størrelse, og definere det resterende overskud eller underskud som kapitalafkast. Man kan også starte med at definere en minimumsforrentning af egenkapitalen som kapitalafkast og lade den resterende indtægt være arbejdsindtægt. Eller man kan fast-

lægge et bestemt forhold, hvorefter den samlede indtægt fordeles på kapitalafkast og arbejdsindtægt.

Problemerne ved at sondre mellem arbejdsindtægter og kapitalafkast vil blive reducerede, hvis et eventuelt merprovenu fra en skatteomlægning anvendes til at forlænge proportionalstrækket for den personlige indkomst, og således at denne proportionalskattesats ikke er væsentligt forskellig fra den proportionalskattesats, der gælder for kapitalafkast.

For aktieselskaber er en proportionalbeskatning af kapitalafkast med f.eks. 40% ensbetydende med, at dividendeudlodninger ikke skal beskattes som personlig indkomst. Kursgevinster på aktiebeholdninger skal heller ikke beskattes. Situationen kan for en virksomhed finansieret med lån og egenkapital beskrives på den måde, at fremmedkapitalens renteudgifter vil blive beskattet hos rentemodtageren med 40% (som evt. kan tilbageholdes som kildeskat i den rentebetalende virksomhed). Resten af indtjeningen tilfalder egenkapitalen og skal også beskattes med 40%, således at der er skattemæssig ligestilling mellem fremmedkapitalfinansiering og egenkapitalfinansiering. Betales disse 40% skat i virksomheden som selskabsskat, vil udbyttebetalinger og kursgevinster være skattefrie (og kurstab ikke fradragsberettigede). Aktieselskabsskatten på 40% vil altså fungere som en definitiv kildeskat. De komplicerede regler vedrørende godtgørelsesprincippet vil bortfalde.

1.7 Niveau for kapitalafkastbeskatning

Forestiller man sig en proportional beskatning af al kapitalafkast (og hertil svarende fradragsmuligheder for renteudgifter og andre former for kapitaludgifter, incl. negativt kapitalafkast i form af underskud), er et af de spørgsmål, der skal tages stilling til, hvor høj denne skattesats skal være. I afgørelsen heraf indgår en række forskellige elementer, bl.a.:

1) Problemet bliver så, hvorledes dette forhold skal fastsættes. En mulighed er at lade dette forhold være bestemt af forholdet mellem en minimumsløn (f.eks. gennemsnitslønnen for en faglært arbejder eller måske en virksomhedslederløn) og en minimumsforrentning af den investerede egenkapital. Den proportionale fordeling på arbejde og kapitalafkast kan eventuelt suppleres med en regel om, at den første del af indtægten indtil svarende til gennemsnitslønnen for en faglært arbejder altid er arbejdsindtægt.

1. Konsekvenser for opsparing og investeringer.
2. Provenumæssige konsekvenser.
3. Forholdet til udlandet.
4. Indkomstomdannelsesmuligheder.
5. Fordelingsmæssige hensyn.

Forestiller man sig alene en renteskatteordning, således at de nuværende beskatningsforhold for andre former for kapitalafkast bevares, kan en lav renteskattesats meget vel tænkes at hæmme investeringer, fordi rentefradragsretten reduceres. Samtidig øges opsparingsincitamentet, ved at renteafkastet efter skat forøges.

Konsekvenserne af forskellige niveauer for en proportional kapitalafkastskat, der omfatter alle former for kapitalafkast, er usikre, men det må anses for overvejende sandsynligt, at en lav skattesats vil virke stimulerende på både opsparing og investeringer i et langsigtet perspektiv

De provenumæssige konsekvenser af forskellige niveauer for en kapitalafkastbeskatning kan ikke fastlægges uden, at der samtidigt tages stilling til beskatningsgrundlaget [2]. Med den nuværende opgørelse af beskatningsgrundlaget vil en lav kapitalafkastskattesats formentlig medføre større skatteprovenu end en høj skattesats. Dette skyldes først og fremmest den store forskel mellem de fratrukne renteudgifter og de beskattede renteindtægter. Selv med væsentlige udvidelser af beskatningsgrundlaget for en kapitalafkastskat kan det ikke udelukkes, at konklusionen vil blive den samme, at en lav skattesats betyder et større skatteprovenu end en høj skattesats.

På længere sigt vil ændringer i den offentlige gæld og i gælden til udlandet dog væsentligt kunne ændre sammenhængen mellem skattesatsens højde og skatteprovenuets størrelse. En mindre udlandsgæld og en større offentlig indlandsgæld vil reducere tendensen til, at en lavere skattesats medfører større skatteprovenu.

I relation til udlandet gælder det, at der er forskel i de

1) Jf. den mere detaljerede diskussion i afsnit 1.4 og afsnit 1.5.

2) Udover af det faktiske økonomiske afkast af realkapital er det opgjorte afkast af realkapital afhængig af afskrivningsregler, lejeværdiregler, huslejeregler for privat udlejningsbyggeri og i socialt byggeri, samt af hvorledes man fordeler de selvstændigt næringsdrivendes samlede indtægt på løn og kapitalafkast. Eksempelvis gælder det vel for landbruget, at den samlede indindtjening for øjeblikket er utilstrækkelig til at aflønne både kapital og arbejde.

privatøkonomiske og de samfundsøkonomiske omkostninger ved gældsstiftelse. Hvis den enkelte borger eller virksomhed optager et lån, kan kalkulen f.eks. se således ud:

18% nominel rente
6% efter 66 2/3% skat
-4% efter 10% inflation.

Hvis samfundet låner til samme rente i udlandet, ser kalkulen således ud:

18% nominel rente
8% realrente efter 10% inflation.

Der er ingen rentefradragsret for nationer. Låneomkostningerne er derfor 18%, uanset hvor høj skatten er, og uanset at renteomkostningerne kun er 6% efter skat for den enkelte borger. Disse overvejelser gælder også den modsatte vej i forbindelse med afkast af opsparing. Det samfundsmæssige afkast af opsparing er 18%, hvorimod den enkelte borgers afkast af opsparing under de angivne forudsætninger kun er 6%.

De samfundsmæssige afkastmuligheder og de samfundsmæssige finansieringsomkostninger er således meget høje. Den beregnede samfundsmæssige realrente på 8% er formentlig i underkanten af et realistisk skøn. Det reale afkastkrav, der stilles til private realinvesteringer, er betydeligt lavere. Ved indeksfinansiering til 3% er det reale afkastkrav kun 3%, hvis det forudsættes, at afskrivningerne er økonomisk korrekte, og at kun realindtægten beskattes. Sådanne idealiserede forudsætninger er naturligvis ikke fuldt ud opfyldt i praksis, men til gengæld subsidieres erhvervslivets investeringer med billige lån og andre former for subsidier. Den reale kompensation for privat opsparing er endnu lavere. Ved en marginal skatteprocent på 50% og anbringelse i indekserede fordringer, vil den økonomiske kompensation for at spare op være 1½%. Samfundsmæssigt er disse store realrenteforskelle uheldige. Umiddelbart at tilnærme afkastkravet for private investeringer til den samfundsmæssige realrente på måske mere end 8% vil dog uden andre drastiske omlægninger af økonomien ramme det private investeringsomfang hårdt. De priva-

te investeringer har i forvejen været vigende gennem flere år[1].

Tilbage står, at den realrente, som betales for udlandsgælden, formentlig overstiger afkastet af de private investeringer (kapitalens grænseproduktivitet). Det forekommer ikke realistisk at betragte dette problem som et fænomen, der kun er af midlertidig karakter, og som kan tilskrives den monetaristiske højrentepolitik i andre lande. Tværtimod kan det, som det argumenteres senere i afsnit 1.11, ikke afvises, at den nuværende høje realrente vil fortsætte, så længe der er høj international inflation.

Indkomstomdannelsesmuligheder udgør et generelt problem, når der er forskelle i skattesatser. Indfører man en renteskatteordning, men ikke en generel kapitalafkastbeskatning, vil der, hvis skatten af andre former for indkomst er højere end renteskatten, være et incitament til at omdanne fradrag fra rentefradrag til andre former for fradrag, og til at omdanne andre former for indtægter til renteindtægter. Tilsvarende, hvis man gennemfører en proportional kapitalafkastbeskatning uden at indføre en tilsvarende proportionalbeskatning for arbejdsindtægter, vil der, hvis skatten af arbejdsindtægter er højere end kapitalafkastskatten, være et incitament til at omdanne arbejdsindtægter til kapitalafkast. Problemet opstår f.eks. i personligt ejede virksomheder, hvor arbejdsindtægt og kapitalafkast ikke lader sig adskille på en logisk entydig måde. Det svarer helt til det problem, man allerede har, når lønnen til direktører i hovedaktionærselskaber skal fastsættes[2].

De fordelingsmæssige konsekvenser af forskellige niveauer for kapitalafkastbeskatningen er vanskelige at vurdere på længere sigt. På kortere sigt vil en lavere skat være til fordel for personer med formuer, der giver et positivt afkast (men altså ikke f.eks. landbrugere og parcelhusejere, der har så store renteudgifter, at de mere end opvejer realaktivernes afkast). På længere sigt vil en overførsel til næste generation af den

1) Det Økonomiske Råds formandsskab har i sin halvårsrapport fra maj 1981 forsøgt at skønne over den reale afkastevne i erhvervslivet. Man kommer her frem til et realafkast før skat på 10% i 1978 og 7% i 1979. Dette er dog gennemsnitstal (for en måske ikke repræsentativ stikprøve), hvor det afgørende for investeringsaktiviteten er afkastet af den sidst investerede krone (marginalafkastet). Sådanne beregninger må nødvendigvis være behæftet med en betydelig usikkerhed. Dertil kommer, at risikobehæftede afkast i erhvervslivet ikke umiddelbart kan sammenlignes med f.eks. en indeksrente på 3%, uden at der tages højde for risikoforskellen.

2) Jf. den mere detaljerede diskussion af disse problemer i afsnit 1.6.

ulighed, der eventuelt skabes herved, delvis kunne undgås ved højere gave- og arveafgifter. Endvidere vil et højere opsparings- og investeringsniveau på længere sigt medføre et større kapitalapparat pr. beskæftiget og dermed et højere lønniveau.

1.8 Lejeværdi

Lejeværdien er et udtryk for det afkast, der fås af den kapital, man har investeret i sin egen bolig. Derfor udgør lejeværdien en del af beskatningsgrundlaget. Køb af egen bolig er en kapitalplacering, og lejeværdien er et kapitalafkast. Hvis al kapitalafkast skal beskattes med samme skattesats, indebærer den konsekvente løsning, at lejeværdien også beskattes med denne skattesats • Dernæst skal det bemærkes, at lejeværdien i princippet er en realrente. Det er derfor misvisende ved fastlæggelse af lejeværdier at tage udgangspunkt i nominelle rentesatser. I et kapitalmarked, hvor der eksisterer indeksobligationer, vil et muligt udgangspunkt for lejeværdifastsættelsen være renten på sådanne indeksobligationer. Følger huspriserne den almindelige prisudvikling, vil situationen ved 100% indeksfinansiering være den, at lejeværdien vil modsvare renteudgifterne på indeksobligationer, og inflationsgevinsten på ejerboligen vil modsvares af gældsopskrivningen af indeksbelaningen [2]. I praksis er det muligt, at der vil være fordele ved at erstatte lejeværdiprincippet med en ejendomsskat. Er lejeværdien 2.5% af boligens værdi og kapitalindkomstskattesatsen 40%, forekommer det lettere i stedet for at gå omvejen over en lejeværdiberegning direkte at opkræve en ejendomsskat på 1% af boligens værdi.

1) Det er her forudsat, at man ikke ønsker at subsidiere boligforbrug. I modsat fald skal lejeværdien (og tilsvarende lejen for lejeboliger) naturligvis være lavere.

2) Et helt tilsvarende ræsonnement vil gælde ved finansiering med nominelle fordringer. Ved en proportional renteskat eller kapitalafkastbeskatning vil en inflationsforårsaget kapitalgevinst på aktivet modsvares af den højere rente, der betales for gælden.

1.9 Formuebeskatning

Formueskatten er 2,2% af den del af formuen, som overstiger 1 mill. kr. Selv om formueskatten har et lidt andet sigte, må den vurderes i relation til den øvrige kapitalbeskatning. I denne sammenhæng kan følgende bemærkes:

1. For de personer, som rammes af formueskat, virker den som en marginalbeskatning af opsparing i formueskattepligtige aktiver, dvs. skatten falder på den sidst opsparede krone. Såfremt opsparingen afhænger positivt af det opnåelige afkast, vil opsparingen derfor påvirkes negativt af formueskatten.

2. Formueskatten kan virke som en ret høj marginalbeskatning. Under de nuværende forhold udhules det finansielle afkast kraftigt af inflation og skat og nærmer sig let 0 eller et negativt afkast. Hertil kommer så for formueskattepligtige yderligere de 2,2%, der skal betales i formueskat. Situationen er således tilnærmelsesvis den, at det er meget vanskeligt for formueskattepligtige at bevare realværdien af deres formue ved passive placeringer i finansielle fordringer. Ved indekserede fordringers indførelse tilsigtes en placeringsform, hvor formuens værdifasthed kan sikres. Antages det, at afkastet af sådanne fordringer er 3%, vil dette være ensbetydende med et afkast på 1,8% efter 40% renteskat. Skal der yderligere betales formueskat, bliver det reale afkast efter 2,2% formueskat -0,4%. Formueskattepligtige kan således ikke bevare realværdien af deres formue ved placering i indekserede fordringer. Målt med denne målestok er en formueskat på 2,2% en relativ kraftig beskatning.

3. Beskatningsgrundlaget for formueskat er usikkert opgjort, omend indførelse af kontantvurdering af gæld og fast ejendom er en væsentlig forbedring i så henseende. Blandt de væsentlige mangler ved opgørelsesgrundlaget kan nævnes privat indbo, smykker o.lign. samt værdien af pensionsordninger o.lign. Helt generelt sker der ingen inddragning af menneskelig kapital i formueopgørelsen. Personer med udsigt til en stor fremtidig livsindkomst formuebeskattes ikke af den formueværdi, disse indtjeningsudsigter og forbrugsmuligheder udgør.

4. Formueskattens størrelse må vurderes i sammenhæng med kapitalens mobilitet. Formueskatten virker som en skærpelse af den øvrige kapitalafkastbeskatning, og et højt niveau for den samlede kapitalafkastbeskatning kan ikke alene have en negativ indvirkning på opsparingstilbøjeligheden. Det kan også medføre, at kapitalen bevæger sig andre steder hen, hvor skattebyrden er lavere. I den forbindelse må det nærmere præciseres, hvad der menes med "kapitalflugt". En mulighed er, at kapitalejeren (og en væsentlig del af beskatningsretten) flytter ud af landet, medens selve kapitalen (formuen) forbliver i landet . En anden mulighed er, at kapitalejeren (og beskatningsretten) bliver i landet, medens selve kapitalen flytter ud af landet. Endelig er der den mulighed, at både kapitalejeren og kapitalen flytter ud af landet.

   Den første situation, at kapitalejeren og en væsentlig del af beskatningsretten flytter ud af landet, medens selve kapitalen i vidt omfang forbliver i landet, er vel en ikke usædvanlig situation. Det sædvanlige argument i den forbindelse er, at så længe eventuelle arbejdspladser bevares, er problemet ikke så stort. I den nuværende situation med stor arbejdskraftledighed kan denne form for argumentation måske have en vis relevans. På længere sigt og under mere normale forhold forekommer dog netop den situation ret uheldig. Det centrale problem må i højere grad end at bevare kapitalen være at bevare beskatningsretten til kapitalens afkast, således at samfundet får del i dette afkast. Hvor selve kapitalen er placeret, er på længere sigt af mere underordnet betydning. Er det muligt at få et større afkast i udlandet end i Danmark, må det alt andet lige være at foretrække, at en større del af kapitalen placeres i udlandet.

   Når man på længere sigt skal vurdere formueskattens og den øvrige kapitalafkastbeskatnings samfundsmæssige betydning, er der derfor god grund til at lægge betydelig vægt på den indflydelse, beskatningen måtte have på kapitalejernes (og beskatningsrettens) mobilitet. Derimod forekommer det af

1) Efter kildeskattelovens § 2, navnlig pkt. c og d, indkomstbeskattes dog fra kilder i Danmark uanset ejerens fraflytning til udlandet. Herudover er begrænset skattepligtige formueskattepligtige af formue, hvorfra disse indtægter hidrører (erhvervsvirksomheder med fast driftssted her i landet og fast ejendom). Derimod omfatter formueskattepligten ikke aktier, obligationer og pantebreve.

mere underordnet betydning, hvordan indflydelsen er på selve kapitalens mobilitet.

1.10 Beskatningsgrundlag og skatte s at ser

Skatter har uheldige konsekvenser for den samfundsmæssige ressourceudnyttelse. Men samtidig er skatter nødvendige. Det gælder derfor om at indkræve skatterne på en sådan måde, at de uundgåelige uheldige konsekvenser for den samfundsmæssige ressourceudnyttelse er mindst mulige.

Det er tidligere påpeget, at de uheldige konsekvenser ikke kan vurderes for den enkelte beskatningsform isoleret. Det er de samlede uheldige konsekvenser af hele skattesystemet, der skal begrænses mest muligt. Det er derfor fordelingen af det samlede skattetryk, der er den centrale problemstilling. 0g det er det samlede skattetryk, der er den egentlige årsag til de uundgåelige ressourceforvridende konsekvenser, som f.eks. uheldige incitamentseffekter på kapital- og arbejdsmarkederne og fremvæksten af undergrundsøkonomien.

Forvridningerne bevirkes dog ikke først og fremmest af den samlede beskatning af opsparing og arbejdsindtægter, men af beskatningen af den sidst opsparede krone og beskatningen af den sidst indtjente krone. Det er først og fremmest de marginale skattesatser, der medfører uhensigtsmæssige konsekvenser for den samfundsmæssige ressourceudnyttelse. Alt andet lige er det derfor attraktivt med lavest mulige marginale skattesatser. Men dette strider på den anden side mod det fordelingsmæssige sigte, der ofte ligger til grund for høje marginale skattesatser.

Der er en sammenhæng mellem beskatningsgrundlag og marginale skattesatser. Jo større beskatningsgrundlag, desto lavere marginale skattesatser. Hvis beskatningsgrundlaget øges ved at inddrage hidtil ubeskattede indtægter eller ved at fjerne eksisterende fradrag, skabes der herved mulighed for lavere skattesatser, hvorved beskatningens uheldige incitamentseffekter kan reduceres

1) Sammenhængen mellem beskatningsgrundlag og skattesatser kan naturligvis i praksis være væsentlig mere kompliceret. Øges beskatningsgrundlaget ved at inddrage pensions- og livsforsikringsopsparingsafkast i beskatningsgrundlaget fås nok et øget beskatningsgrundlag, men det må tages i betragtning, at en stor del af de forøgede skatteindtægter måske under alle omstændigheder ville være blevet opsparet. Mulighederne for at reducere skattesatserne bliver derfor tilsvarende begrænsede.

1.11 Skat, inflation og rente

Af afgørende betydning for udformningen af skattesystemet er det, hvorledes renten påvirkes af skat og inflation. En grundlæggende analyse af dette problem forudsætter en redegørelse for og vurdering af de grundlæggende renteteorier, herunder f.eks. betydningen af størrelsen af forskellige former for samfundsmæssig likviditet og betydningen af afkastet af reale investeringer. Den følgende drøftelse skal dog indskrænkes til forhold, der specielt vedrører skat og inflation. Det kan være hensigtsmæssigt at opdele fremstillingen i 3 forskellige renteteorier:

1) Fisher-teorien.
2) Den indenlandske skatteovervæltningsteori.
3) Den internationale skatteovervæltningsteori.

1.11.1 Fisher-teorien

Denne teori har indtil de seneste år været den gængse teori for sammenhængen mellem inflation og rente. Den er navngivet efter den amerikanske økonom Irwing Fisher og går i al sin enkelhed ud på, at en ændring i den forventede inflation med én procentenhed vil blive modsvaret af en ændring i den nominelle rente med én procentenhed. Således at realrenten (defineret som den nominelle rente minus den forventede inflation) er uforandret. Når inflationsforventningerne stiger, stiger den nominelle rente altså tilsvarende. Dette hindrer naturligvis ikke, at den faktiske realrente (ex post) kan variere, bl.a. fordi den faktiske inflation kan være forskellig fra den forventede inflation.

1.11.2 Den indenlandske skatteovervæltningsteori

Denne teori er en udbygning af Fisher-teorien, hvor der tages hensyn til, at den nominelle rente beskattes. Hvis Fisher-teorien holder, vil realrenten efter skat i et nominelt skattesystem blive lavere, jo højere inflationen er. Er skatteprocenten 50% og realrenten under et stabilt prisniveau 3%, vil realrenten efter skat være 1½%. Er inflationen 10%, vil den nominelle rente ifølge Fisher-teorien være 13%, og realrenten efter skat vil være -3½% (halvdelen af 13% minus inflationen på 10%). Et sådant

realrentefald har bl.a. tidligere været anvendt til at forklare en stigende boligefterspørgsel sidst i 60'erne og først i 70'erne. Bemærk også, at hvis Fisher-teorien holder, er der ingen speciel grund til netop nu at beskatte pensionskasser, idet disses afkastmuligheder vil være, som de altid har været.

Rent faktisk er det realiserede reale afkast i de senere år steget væsentligt i de skattefrie institutioner. 0g denne stigning er bl.a. blevet søgt forklaret med skatteovervæltningsteorien. Ifølge Fisher-teorien ville i eksemplet ovenfor realrenten før skat være 3% både uden inflation og ved 10% inflation, medens realrenten efter skat ville falde fra 1½% til -3½%. I skatteovervæltningsteorien gør man præcist modsatte forudsætninger, idet det argumenteres, at det vil være mest rimeligt at forudsætte, at realrenten efter skat er uforandret. I det konkrete eksempel betyder det, at realrenten efter skat skal være 1½% både uden inflation og ved 10% inflation. Det betyder, at den nominelle rente skal være 23% ved 10% inflation, idet man i så fald får et afkast på 11½% efter skat og 1½% i realafkast efter 10% inflation. Men hvis den nominelle rente er 23% ved 10% inflation, betyder det, at realrenten for en skattefri institution er 13% (23% - 10%) ved 10% inflation, hvor den kun var 3%, når der ingen inflation var.

Fisher-teorien forudsætter altså, at realrenten for ubeskattede er uafhængig af inflationen, medens realrenten for beskattede falder med stigende inflation. Skatteovervæltningsteorien forudsætter omvendt, at realrenten for beskattede er uafhængig af inflationen, medens realrenten for ubeskattede vokser med inflationen.

I den faktiske verden er der naturligvis mange forskellige skattesatser, og teorien giver ikke i sig selv noget svar på, hvilken skattesats, det er mest relevant at anvende. Forestiller man sig, at det er en beskatningssats på 40%, betyder det, at realrenten efter skat for lavere skattesatser end 40% vil vokse med stigende forventet inflation, medens den for højere skattesatser end 40% vil falde med stigende forventet inflation.

1.11.3 Den internationale skatteovervæltningsteori

Ifølge skatteovervæltningsteorien skulle det danske renteniveau ved inflationsforventninger på 10% falde til ca. 13%,

hvis man helt undlod at beskatte renteindtægter og undlod at give fradragsmuligheder for renteudgifter (en renteskatteordning med en skattesats på 0%), og såfremt renten under et stabilt prisniveau ville have været 3%. Dette er naturligvis ikke realistisk, hvis det udenlandske renteniveau (korrigeret for forventede valutakursændringer) er 20%.

En alternativ økonomisk teori går ud på, at inflationstakt og renteniveau korrigeret for forventede valutakursændringer må være ens (på længere sigt) i alle lande i fri handel med hinanden og med frie kapitalbevægelser. Hvis inflationen i Danmark er 5% højere end i andre lande, vil vi på langt sigt devaluere 5% om året for at holde uændret konkurrenceevne. Desuden vil vi have et renteniveau, der er 5% højere end udlandets, således at renten korrigeret for forventede valutakursændringer er ens i indland og udland. Beskatningen spiller ingen rolle for denne ligevægt, såfremt markedsdeltagerne beskattes af både rente og valutakursgevinst og har fradragsmulighed for både rente og valutakurstab (mere præcist: at beskatningen ikke diskriminerer mellem renter og valutakursændringer).

Man kan kombinere den skitserede internationale arbitraeteori, baseret på den såkaldte købekraftparitetsteori, og skatteovervæltningsteorien. Antag for enkelheds skyld, at udlandet er repræsenteret af USA, og at renten i USA er bestemt af indenlandske forhold. (For at være mere realistisk, burde man naturligvis vælge et gennemsnit af de vigtigste lande, vi har økonomisk forbindelse med). Antag videre, at renten i USA er bestemt af skatteovervæltningsteorien, idet lånere oa långivere i USA disponerer ud fra realrenten efter skat.

Vi får i så fald, at jo højere inflationen er i udlandet, jo højere bliver realrenten før skat i udlandet, og jo højere bliver realrenten før skat i Danmark. Dette stemmer tilsyneladende udmærket overens med empiriske observationer. Realrenten før skat både her og i udlandet er i virkeligheden først begyndt at stige virkeligt i takt med den stigende internationale inflation i de senere år.

Situationen vil således være den, at stiger inflationen i Danmark, uden at inflationen i udlandet forøges, vil den rene Fisher-effekt gælde. Realrenten før skat vil være uforandret, og realrenten efter skat vil falde. Stiger inflationen i Danmark derimod samtidig med, at inflationen i udlandet forøges,

gælder skatteovervæltningsteorien, og realrenten før skat vil stige, og realrenten efter skat være uforandret. Tilsvarende gælder det, at hvis inflationen stiger i udlandet, uden at den danske inflation forøges, vil realrenten før skat stige i Danmark, og realrenten efter skat vil være uforandret. (At realrenten efter skat er uforandret, er naturligvis et udsagn, der kun gælder præcist for den relevante skattesats, nemlig den skattesats, der er bestemmende for inflationsovervæltningen i renten. I øvrigt er det også værd at bemærke sig, at denne skattesats er bestemt af det udenlandske - dvs. det internationale - skattetryk. Hvis dette internationale skattetryk er lavere end det danske skattetryk, vil overvæltningen også blive mindre, end hvad man umiddelbart skulle forvente ud fra danske forhold).

Alt i alt får vi i så fald, at den danske nominelle rente vil afhænge af udlandets inflation, udlandets beskatning, samt af den danske inflation, men ikke af den danske beskatning. Hvis man vil påvirke den danske realrente efter skat, kan dette ske enten ved at ændre den danske inflationsrate, eller ved at ændre den danske skatterate.

Hvis Danmark fører en vellykket antiinflationspolitik, således at inflationen i Danmark bliver mindre end i udlandet, vil dette medføre en stigning i realrenten efter skat. Dette vil virke dæmpende på investeringerne, med mindre det sikres, at afkastet efter skat af investeringer tilsvarende forøges.

KAPITEL 2:

Kortfattet oversigt over de nugældende regler

2.1. Indkomstbegrebet

2.1.1. Generelt

Indkomstskatten [1] er bygget op på grundlag af et teoretisk indkomstbegreb, hvis grundelement er, at "indkomst opfattes som summen af de i en vis tidsperiode modtagne økonomiske fordele, som er af tilbagevendende karakter, og som er egnet til forbrug, uden at der derved sker en forringelse af modtagerens status" [2]. Det er en konsekvens af dette indkomstbegreb, at renteindtægter og renteudgifter påvirker den skattepligtige indkomsts størrelse. Renter betales netop løbende uden at nedbringe den pågældendes gæld, og indskrænker derfor muligheder for andet forbrug. Forbrugsmuligheden overføres til kreditor. Det er derfor efter statsskatteloven indlysende og logisk, at rentefradragsretten ikke afhænger af, om renterne vedrører erhvervsmæssig eller privat gæld. Statsskatteloven blev indført i 1903 i en tid med stabile priser, hvor der ikke var nogen grund til at tage hensyn til pengeforringelsen. I tider med høj inflation passer den nominelle beskatning derimod mindre godt sammen med det teoretiske indkomstbegreb.

I modsætning til de løbende indkomster står kapitalgevinster, det vil sige indkomster, der erhverves ved, at den skattepligtiges ejendele stiger i værdi eller realiseres med gevinst. Sådanne indkomster er efter statsskatteloven som udgangspunkt ikke skattepligtige. På tilsvarende måde påvirkes den skattepligtige indkomst ikke af, at aktiverne synker i værdi eller sælges med tab. Undtagelser forekommer, hvor formuegoderne er erhvervet og solgt som led i vedkommendes næringsvej eller i spekulationsøjemed.

[1] jfr. Statsskattelovens (SL) §§ 4 - 6.
[2] se f.eks. Lærebog om indkomstskat, 4. udg., p. 39.

2.1.2. Udestående fordringer, f.eks. obligationer, pantebreve og gældsbreve

Specielt vedrørende udestående fordringer er reglen i overensstemmelse hermed, at kreditor ikke indkomstbeskattes af kursgevinster, og at kurstab ikke er fradragsberettiget, med mindre aktivet er erhvervet som led i næring eller i spekulationsøjemed.

Tilsvarende gælder kurstab og kursgevinst hos debitor, hvor tab og gevinst kun påvirker den skattepligtige indkomst, hvis lånet er anvendt til finansiering af omsætningsaktiver såsom f.eks. køb af varer eller finansiering af fast ejendom, opført med henblik på videresalg med fortjeneste.

2.1.3. Afskrivning

Afskrivning foretages på den nominelle anskaffelsessum, og beskatning af avance og genvundne afskrivninger ved salg sker ligeledes ud fra dette beløb [1]. Der tages ikke hensyn til finansieringsform, idet det udtrykkeligt i afskrivningsloven (AL) § 29 B nævnes, at prioriteringsomkostninger, herunder kurstab, ikke henregnes til anskaffelsessummen. Der tages heller ikke hensyn til forventede genanskaffelsesudgifter, når aktivet er nedslidt, eller til inflationen.

2.1.4. Kapitalgevinster

Når kapitalgevinster beskattes efter statsskatteloven, er det hele den nominelle gevinst, der beskattes, uanset at en væsentlig del af værdistigningen må henføres til inflationen, og uanset om den pågældende må genanskaffe til en tilsvarende højere pris, f.eks. som når der i U 1979.25 H sker indkomstbeskatning af fortjenesten på et parcelhus, som en murermester havde boet i i 7 år, fordi huset desuagtet ansås erhvervet som led i næring.

1) Reglerne foreslås ændret i skatteministerens forslag til ændring af afskrivningsloven, fremsat i Folketinget den 25/2 1982, idet der især henvises til §§ 19 A og 29, således at anskaffelses- og afståelsessummen for bygninger og installationer i afskrivningsberettigede bygninger omregnes til kontantværdi, hvorefter dette beløb er afskrivningsgrundlaget. Dette afskrivningsgrundlag pristalsreguleres.

Lov om særlig indkomstskat (LSI) § 7 A foretager en skematisk regulering af anskaffelsessummen på 30% som et fast tillæg, hvortil kommer et varierende tillæg på 8-10% pr. år.

På samme måde indeholder reglerne i LSI § 6 A om beskatning ved salg af good-will et særligt fradrag, hvis formål er at tage et vist hensyn til den inflatoriske udvikling.

I den netop vedtagne aktieafståelseslov § 7 stk. 2 er der af samme grund ved salg af værnsaktier et fradrag i den nominelle fortjeneste på 9% af anskaffelsessummen pr. år.

Ved opgørelse af fortjenestens størrelse efter LSI § 7 A fradrages kursnedslag på den del af salgssummen, der ikke betales kontant, mens anskaffelsessummen er den nominelle købspris, uden at der tages hensyn til kursværdi af lån, der indestod i ejendommen på købstidspunktet, eller til eventuel kursgevinst eller kurstab på lån, som indestod ved købet, men som siden er indfriet [1].

Såvel efter afskrivningsloven som efter lov om særlig indkomstskat er der altså forskel på henholdsvis afskrivningsgrundlag og anskaffelsessum, alt efter om ejendommen er erhvervet ved køb i prioriteret stand, eller ejendommen er købt uprioriteret eller opført og prioriteret af ejeren.

[1] Situationen illustreres af U 1981.656 H, hvor en gårdejer, især for at opnå reduktion af formueskatten, havde optaget et 5% kreditforeningslån i sin gård. Boet lå med obligationerne, men lånet blev først indfriet i forbindelse med gårdens salg. Ved opgørelsen af den særlige indkomstskat af fortjenesten på gården kunne boet fratrække kursnedslag på 9%-obligationerne på et nyt kreditforeningslån, som optoges i købers navn som et led i handelen, men kursnedslagets størrelse blev reduceret med kursgevinsten ved indfrielsen af det nævnte 5%-lån.

2.2. Beskatning af vederlag for finansiering

Vederlag for finansiering kan have form af renter, af kursgevinst (med heraf følgende kurstab hos debitor) og af indekstillæg.

2.2.1. Renter

Beskatning af renter sker efter et formelt rentebegreb. Indkomst er skattepligtig, udgift fradragsberettiget, hvis blot de pågældende beløb kan kvalificeres som rente, det vil sige beregnes periodevis som en procentdel af den til enhver tid værende gæld [1].

Da rentedefinitionen er klar og formel, giver det ikke anledning til de store problemer at afgrænse renter overfor andre former for vederlag for finansiering.

Renter henholdsvis indtægtsføres og fradrages på forfaldstidspunktet, ikke i optjeningsperioden [2]. Forfaldstidspunktet afhænger af aftalen om renternes betaling eller tilskrivning mellem kreditor og debitor, og det står parterne frit for at aftale, at renterne forfalder forud eller bagud og intervallerne mellem renternes forfaldstid. Disse regler kan give anledning til skattearbitrage. Periodeplaceringsreglerne giver især anledning til vanskeligheder i forbindelse med død, henstand og fraflytning.

Udlændinge og institutioner, der beskattes efter reglerne i selskabsskattelovens (SEL) § 1 nr. 6, er kun begrænset skattepligtige og skal derfor kun beskattes af visse af deres aktiviteter. Der opstår da det særlige problem, hvilke udgifter og indtægter, der kan henføres til den

1) Herom henvises nærmere til litteraturen f.eks. Lærebog om indkomstskat kap. 12.

2) Se dog nu SD-cirkulære 1981-23, hvorefter Ligningsrådet har vedtaget, at bogførings- og regnskabspligtige kan vælge at medregne beregnede renter fra sidste forfaldsdag til statustidspunktet.

pågældende virksomhed. Samme spørgsmål opstår for sambeskattede hustruer, der kun skal særskilt beskattes af indtægt ved erhvervsmæssig virksomhed.

På indtægtssiden kan drøftes, hvilke renteindtægter, der kan henføres til den skattepligtige virksomhed. Renter af en driftskonto skal medregnes, hvorimod renter af pantebreve, der ligger til sikkerhed for virksomhedens kassekredit, ikke er henført til virksomhedens indkomst hos en sambeskattet hustru, se LSR 1973.66. Renter af indestående i grundejernes investeringsfond er ikke omfattet af den begrænsede skattepligt i kildeskatteloven (KSL) § 2 d jfr. Skattedepartementets Meddelelser 1975 p. 226.

På udgiftssiden opstår tilsvarende problemer med, hvilke lån der kan henregnes til den skattepligtige aktivitet. I LSR 1973.96 fik en udlænding ret til at fratrække renter af et i Tyskland optaget lån til indskud i et dansk kommanditselskab. Pengene var hævet på en kassekreditkonto i en sparekasse i Flensborg. For lån med pant i fast ejendom i Danmark er det ikke endeligt afklaret, om der må kræves en direkte forbindelse mellem ejendommens opførelse eller erhvervelse og lånets optagelse.

2.2.2. Kursgevinst/-tab [1)]

2.2.2.1. Kreditor

Kursgevinst og -tab for kreditor behandles efter SL § 5 a .

Gevinst er herefter som udgangspunkt skattefri, ligesom kurstab ikke kan fratrækkes.

Dette gælder dog ikke ved næring. Herved forstås for det første de tilfælde, hvor fortjenesten erhverves som et led i den skattepligtiges erhvervsmæssige aktivitet ved køb og salg af pantebreve, hvilket f.eks. er tilfældet for pengeinstitutter, vekselerere, visse ejendomshandlere og andre,

[1)] En mere detaljeret beskrivelse findes i afsnit 7.2.

der driver erhvervsmæssigt pengeudlån. For det andet omfatter næringsbegrebet de tilfælde, hvor pantebreve og udestående fordringer er erhvervet som betaling for erhvervsmæssige ydelser, f.eks. vareleverancer, arbejdsydelser og salg af fast ejendom som led i næring (men ikke salg i spekulationsøjemed). I disse tilfælde skal kursgevinst og kurstab indgå ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst [1].

Beskatningen sker løbende i takt med lånets afvikling, idet kursgevinst svarende til de i indkomståret forfaldne afdrag indtægtsføres i dette år.

Mens spekulationsbegrebet ved handel med fast ejendom spiller en meget stor rolle, er spekulation ved køb og salg af værdipapirer sjældent forekommende i praksis. Begrebsmæssigt skal der foreligge køb af fordringer til underkurs med det formål at opnå fortjeneste ved videresalg. Spekulation adskiller sig fra næring ved at være det enkeltstående køb og salg i modsætning til en mere regelmæssig og hyppigt forekommende aktivitet. Det er tvivlsomt, om debitors indfrielse af fordringen kan sidestilles med salg.

Ligningslovens § 8 D henregner gevinst og tab på fremmed valuta til den skattepligtige indkomst, hvis der er tale om fordringer eller gæld, der har tilknytning til erhvervsmæssig virksomhed. Den heri hjemlede skattepligt og fradragsret er ikke begrænset til valutakursgevinst og -tab på udlandslån, optaget til finansiering af omsætning eller omsætningsaktiver, således som SL § 5 a , men omfatter også lån optaget til finansiering af anlægsaktiver.

LL § 4 henfører gevinst og tab på obligationer, private pantebreve og fordringer, der tilfalder forsikringsselskaber, banker og andre virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i sådanne aktiver, til den skattepligtige indkomst. Ifølge denne bestemmelse er det ligegyldigt, hvor midlerne stammer fra.

[1] Reglerne er nærmere omtalt bl.a. i Meddelelser fra statsskattedirektoratet og ligningsrådet 1980 p. 203, i Ligningsvejledningen E 5.3. og i Lærebog om indkomstskat kap. 8.6.

Det samme var tilfældet ifølge de nu ophævede [1] bestemmelser i lovene om optagelse af indenlandske statslån. Det var her bestemt, at kursgevinster ved indfrielse af statsgældbeviser ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, bortset fra de i LL § 4 omtalte tilfælde.

2.2.2.2. Debitor

Kursgevinst og kurstab hos debitor reguleres ikke direkte efter statsskattelovens regler. SL § 5 a vedrører efter sin ordlyd kun formuegoder, d.v.s. aktiver og ikke passiver. Reglerne om fradragsret og indkomstbeskatning har udviklet sig i praksis på basis af de grundlæggende principper i SL §§ 4, 5 og 6 og er ikke endeligt afklaret. Grundreglen er dog, at gevinst og tab kun kan henregnes til den skattepligtige indkomst, hvis lånet har en direkte forbindelse med en erhvervsmæssig omsætning. I praksis accepteres fradrag stort set kun i 2 situationer, nemlig dels hvor der er tale om driftslån til videreudlån eller til finansiering af indkøb af varer eller lignende, bestemt til erhvervsmæssig omsætning, og dels hvis der er tale om lån i fast ejendom opført med salg for øje. I førstnævnte tilfælde kan kurstab fradrages i takt med dets endelige konstatering, det vil normalt sige ved lånets helt eller delvise tilbagebetaling. I det andet tilfælde indgår kurstab ved opgørelse af den skattepligtige fortjeneste ved ejendommens salg.

Retsstillingen illustreres af følgende afgørelser:

U. 1976.60 H giver Dansk Esso fradragsret for devalueringstab på nogle i udlandet optagne banklån, der var anvendt til varekøb. Sagen drejede sig om, hvorvidt de bevismæssige krav

[1] Ophævelsen er sket med virkning for statsgældbeviser, der erhverves efter den 13. februar 1980.

til lånets direkte sammenhæng med varekøbene var opfyldt. Dommen vedrører lån optaget før den 1/1 1976, hvor LL § 8 D trådte i kraft.

LSR 1971.67 indrømmede ikke fradrag for kurstab på lån, optaget til finansiering af sælgerpantebreve i de huse, som det pågældende firma opførte med salg for øje. Afgørelsen er tvivlsom, se RR 1981 SM 166, hvor statsskattedirektoratet i en administrativ afgørelse tiltrådte, at et finans- og investeringsaktieselskab kunne fratrække kurstab på et lån med hjemmel i SL § 6 a.

LSR 1975.10 indkomstbeskatter ikke et udstykningsforetagende af den kursgevinst, der opnås ved indfrielse før forfaldstid af en grundprioritet i en ejendom, erhvervet til udstykning og videresalg. Også denne afgørelse er tvivlsom, idet det nu er almindeligt antaget, at sådan gevinst indgår ved opgørelsen af den skattepligtige fortjeneste ved videresalget, se f.eks. LSR 1981.75.

Ü. 1972.611 H nægter Midtbank fradragsret for kurstab på et kreditforeningslån, erhvervet med pant i bankens faste ejendomme. Dommen viser antagelig, at ligningsloven § 4 ikke finder anvendelse på kurstab hos debitor.

Som nævnt indgår kurstab og kursgevinst hos debitor ikke i afskrivningsgrundlaget efter afskrivningslovens (AL) § 29 B og ej heller i anskaffelsessummen efter lov om særlig indkomstskat, og dette gælder også tab og gevinst på udenlandsk valuta.

Ligningslovens § 8 D om valutakurstab omhandler også debitors forhold.

2.2.3. Indekstillæg 11

Regler om beskatning af indeksregulering af lån er et spørgsmål om be-

1) En mere detaljeret beskrivelse findes i afsnit 8.5.

skatning såvel hos kreditor som hos debitor. Efter al erfaring viser indeksregulering sig som gevinst hos kreditor og et tab hos debitor. Der findes ingen lovregler. I gældende ret har man som hovedregel sidestillet indeksregulering med kursgevinst og kurstab på samme eller tilsvarende fordringer [1].

2.2.4. Symmetrien i reglerne

Det kan altså konkluderes, at statsskatteloven sondrer mellem følgende situationer:

2.2.4.1. Beskatning af renter

a. Renteindtægter er skattepligtige, uanset hvor kapitalen stammer fra, på lige fod med andre former for kapitalafkast såsom aktieudbytte og lejeværdi af bolig i egen ejendom.

b. Renteudgifter er fradragsberettigede, uanset hvad kapitalen er anvendt til.

Reglerne er symmetriske i alle relationer, fordi alle renteindtægter er skattepligtige og alle renteudgifter fradragsberettigede hos alle skattepligtige. Skattepligtsreglerne og skatteberegningsreglerne giver dog anledning til en asymmetri, da f.eks. udlændinge og selvejende institutioner efter SEL § 1 nr. 6 ikke beskattes, aktieselskaber beskattes med 40% og personer med en progressiv indkomstskat på op til 70%.

2.2.4.2. Beskatning af kursgevinst og -tab samt indekstillæg hos kreditc

a. Kursgevinster er skattefri, med mindre den udestående fordring er er-

[1] Se således Meddelelser fra statsskattedirektoratet og ligningsrådet 1980 p. 203, og Ligningsvejledningen 1981 E 5.3.1.1.

hvervet som led i næring eller i spekulationsøjemed eller af en virksomhed, der beskattes efter LL § 4 stk. 1.

b. Kurstab er ikke fradragsberettiget, med mindre fordringen er erhvervet som led i næring eller i spekulationsøjemed eller af en virksomhed, der beskattes efter LL § 4 stk. 1.

Reglerne er symmetriske på den måde, at gevinst og tab behandles ens, hvis det pågældende formuegode er placeret i kreditors økonomi på en sådan måde, at kursgevinst/-tab henregnes til den skattepligtige indkomst.

Reglerne er asymmetriske på den måde, at der ikke er overensstemmelse mellem indkomstbeskatning hos kreditor og fradrag hos debitor, og at de samme arter af formuegoder kan tænkes behandlet forskelligt hos den samme skatteyder f.eks. kursgevinst på pantebrev, købt for opsparede midler i modsætning til kursgevinst på pantebrev, erhvervet ved salg af fast ejendom som led i næring [1].

2.2.4.3. Beskatning af kursgevinst og kurstab samt tab på indekslån hos debitor

a. Kursgevinster beskattes ikke, undtagen hvor der foreligger en snæver forbindelse mellem en erhvervsmæssig eller spekulationsmæssig aktivitet og det optagne lån.

b. Kurstab er ikke fradragsberettiget, med mindre der påvises en snæver forbindelse til finansiering af en erhvervsmæssig omsætning.

Reglerne er symmetriske i den forstand, at både gevinst og tab henregnes

1) Se eksempelvis retsforlig, refereret i Ligningsvejledningen 1981 E 5.3.1.1., hvor kursgevinsterne på nogle pantebreve, der ikke havde tilknytning til den pågældende ejendomshandlers virksomhed, ikke blev beskattet.

til den skattepligtige indkomst, hvis lånet har en tilstrækkelig direkte forbindelse med den erhvervsmæssige aktivitet.

Reglerne er ikke symmetriske i den forstand, at der ikke er nogen forbindelse mellem beskatningen hos debitor og kreditor, og at reglerne om indkomstskat eller fradragsret hos debitor er afgrænset anderledes end reglerne hos kreditor. Reglerne er heller ikke symmetriske i den forstand, at den samme skatteyder kan have adgang til at indregne gevinst og tab på ét lån i den skattepligtige indkomst og bortse fra gevinst og tab på andre lån.

2.2.5. Finansieringsvederlag og inflation

For alle former for finansiering gælder, at hvis der sker beskatning, er det den fulde nominelle indtægt, der beskattes. Der tages ikke hensyn til, at en del af vederlaget er kompensation for den med inflationen følgende forringelse af kapitalen.

Det er således den nominelle rente, der beskattes og fratrækkes, ikke realrenten, såvel ved højtforrentede som ved lavtforrentede lån. Ved beskatning eller fradrag for kursgevinst og kurstab tages intet hensyn til, om nogen del af gevinsten er kompensation for pengeforringelsen. Som følge af reglernes sammenkædning gælder det samme for beskatning af indekstillæg ved indeksregulerede fordringer. Man er altså i den situation, at indekstillæg beskattes i nogle tilfælde, men ikke i andre, hvor det afgørende kriterium er fordringens eller gældens placering i skatteyderens økonomi.

2.2.6. Sammenhængen mellem finansieringen og beskatningen af det finansierede aktiv

Som hovedregel har afskrivning og opgørelse af kapitalgevinster på det finansierede aktiv ingen forbindelse med finansieringen af det pågældende aktiv. Principielt betragtes låneoptagelse som et spørgsmål, der må holdes adskilt fra anskaffelsen af de enkelte formuegoder. Dette tilgodeser velsagtens det synspunkt, at lån ikke behøver at være "øremærkede" til anskaffelse af bestemte formuegoder, og at det kan bero på tilfældigheder, om et lån f.eks. optages til finansiering af den løbende drift, til indkøb af omsætningsaktiver, til anskaffelse af erhvervsmæssige anlægsaktiver eller private formuegoder.

Fra denne hovedregel gælder følgende undtagelser:

Ved salg kan afståelsessummen nedskrives med kurstab på den del af købesummen, der berigtiges ved obligationer, pantebreve etc. Sælger er her i kreditors situation, og problemet er den korrekte opgørelse af en afståelsessum. Reglen gælder både ved beskatning efter statsskatteloven og lov om særlig indkomstskat. I U. 1981.656 H er det som en konsekvens af dette standpunkt antaget, at kurstab skal reduceres med eventuelle kursgevinster ved indfrielse af lån, der indestar i ejendommen på salgstidspunktet.

Ved beskatning efter SL § 5 a kan kurstab, der konstateres ved optagelse af lån ved ejendommens erhvervelse eller forbedring, tillægges anskaffelsessummen, i hvert fald hvis lånet indestar på ejendommen på salgstidspunktet og overtages af den nye køber.

I hvilket omfang kursgevinst og kurstab og indekstillæg på lån i ejendomme, der beskattes efter statsskattelovens § 5 a, iøvrigt indgår ved opgørelsen af den skattepligtige fortjeneste, kan næppe siges at være endeligt afklaret i praksis [1].

Det er antageligt bl.a. vanskeligheder af den nævnte art, der har været medvirkende til, at man hidtil er veget tilbage fra generelt at lade kursgevinst og kurstab indgå i afskrivningsgrundlaget og avanceopgørelsen ved salg af de finansierede aktiver.

1) Reglerne omtales mere detaljeret i afsnit 7.2.3.2 og 7.2.5 samt i kap. 8.

KAPITEL 3:

Sektorfordeling af renteindtægter og -udgifter

3.1 Indledning

I dette kapitel er der på grundlag af offentlig tilgængelig statistik foretaget en sektorfordeling af de samlede renteindtægter og -udgifter for 1979 og 1980.

Opgørelsen af renteposterne for de enkelte sektorer kan ikke betragtes som udtømmende, der er således en række eksempler på, at renteposter ikke konteres som renter, ligesom oplysningerne for en række sektorer er yderst fragmentariske. Eksempelvis forekommer det, at renteudgifter i forbindelse med kommercielle kreditter udgiftsføres som varekøb hos debitor, mens de korrekt opføres som renteindtægter hos kreditor. Det er i lighed hermed ikke muligt at kontrollere, i hvor høj grad renteudgifter i forbindelse med forbrugerkreditter medtages som renteudgifter på forbrugernes selvangivelser. Endelig er det ikke via offentlig tilgængelig statistik muligt at indhente fuldstændige oplysninger om de samlede renteindtægter og -udgifter for bl.a. andelsselskaber, foreninger og fonde. De fleste fonde og de største foreninger vil formentlig have nettorenteindtægter; medens til gengæld andelsselskaberne og en lang række mindre foreninger: Andelsboligforeninger, sportsforeninger etc. vil have nettorenteudgifter.

I tabel 3.1.1 og 3.1.2 er vist en sektorfordeling af de samlede renteindtægter og -udgifter for 1979 og 1980. Af disse tabeller fremgår det, at en sammenstilling af offentlig tilgængelig statistik tenderer mod at undervurdere renteudgifterne i forhold til renteindtægterne. I 1979 og 1980 oversteg nettorenteindtægterne således nettorenteudgifterne med henholdsvis 1.648 mill. kr. og 3.769 mill. kr.

Helt generelt er renteindtægter og -udgifter fordelt således, at personligt skattepligtige og selskaber (bortset fra pengeinstitutter og finansieringsselskaber) har nettorenteudgifter, medens omvendt pengeinstitutter, realkreditinstitutter og skattefrie institutioner har nettorenteindtægter. Der er således ikke overraskende en tendens til, at nettorenteudgifterne er placeret i sektorer, der er skattepligtige, og nettorente-

indtægterne til gengæld er placeret i sektorer eller ordninger, der for de flestes vedkommende i realiteten indebærer skattefrihed.

Tabel 3.1.1 Renteindtægter og -udgifter fordelt på sektorer 1979. Mill. kr.

Sektor	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorente-udgifter
Pengeinstitutter	23.437	14.999	-8.438
Realkreditinstitutter og erhvervsfinansiering	27.103	24.638	-2.465
Pensionskasser			-2.536
ATP			-1.426
LD-fonden			-872
Livsforsikringsselskaber	5.412	141	-5.271
Skadesforsikringsselskaber	1.592	44	-1.548
Nationalbanken	3.593	1.173	-2.420
Skattebegunstigede konti			-2.887
Udlandet	11.265	4.400	-6.865
I alt nettorentemodtagere			-34.728
Personlige indkomster	14.420	42.286	27,866
Selskaber[a)]			1.400[b)]
Almennyttige Boligselskaber			2.000
Offentlig sektor	8.399	10.213	1.814
Residual[c)]			1.648
I alt nettorentebetalere			34.728

a) Selskaber der ikke beskæftiger sig med bank- og sparekassevirksomhed, forsikring m.v.

b) Tallet er skønnet.

c) El-, gas- og fjernvarmeværker, havne, foreninger, fonde og andelsselskaber.

Kilder: Der henvises til behandlingen af de enkelte sektorer i de efterfølgende afsnit.

Tabel 3.1.2 Renteindtægter og -udgifter fordelt på sektorer 1980. Mill. kr.

Sektor	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorente-udgifter
Pengeinstitutter	31.408	22.069	-9.339
Realkreditinstitutter og erhvervsfinansiering			-3.000[b]
Pensionskasser			-3.217
ATP			-1.791
LD-fonden			-968
Livsforsikringsselskaber			-6.839
Skadesforsikringsselskaber	2.036	56	-1.980
Nationalbanken	4.811	1.434	-3.377
Skattebegunstigede konti			-4.366
Udlandet	15.495	5.520	-9.975
I alt nettorentemodtagere			-44.852
Personlige indkomster	18.132	52.382	34.250
Selskaber[a]			2.200[b]
Almennyttige boligselskaber			2.300
Offentlig sektor	10.103	12.436	2.333
Residual[c]			3.769
I alt nettorentebetalere			44.852

a) Selskaber der ikke beskæftiger sig med bank- og sparekassevirksomhed, forsikring m.v.

b) Tallet er skønnet.

c) El-, gas- og fjernvarmeværker, havne, foreninger, fonde og andelsselskaber.

Kilder: Der henvises til behandlingen af de enkelte sektorer i de efterfølgende afsnit.

I henhold til kommissoriet skal udvalget bl.a. behandle beskatningen af finansielt afkast. Finansielt afkast omfatter foruden renter kursgevinster/-tab og indekstillæg. Det er også forsøgt at indsamle oplysninger om disse former for finansielt afkast for sektorer, hvor disse former må antages at udgøre en betydelig andel af indkomsten. Dette og muligheden for at anvende offentlig statistik har gjort, at disse oplysninger kun eksplicit bringes for pengeinstitutter og livsforsikringsselskaber.

3.2 Skattesystemer og omfanget af rentebeskatning

I betænkningens øvrige kapitler har udgangspunktet været at beskrive den skattemæssige behandling af finansielt afkast ved tre forskellige måder at ændre det nuværende skattesystem på:

- En række modifikationer inden for rammerne af det nuværende skattesystem, der begrænser forskellene i marginalskattesatsen mellem forskellige institutioner og personer.
- En renteskatteordning.
- En generel proportional kapitalafkastbeskatning.

For alle tre forslag gælder det, at det nuværende indkomstskattegrundlag øges ganske betydeligt - ligesom enhver af de tre ændringer rejser en række afgrænsningsproblemer m.h.t. hvilke typer af finansielt afkast og hvilke sektorer, der skal inddrages i det ændrede skattesystem. Inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem vil det altid være et problem, hvor grænsen skal sættes for beskatning/ikke-beskatning. Et tilsvarende grænsedragningsproblem foreligger ved generel proportional kapitalafkastbeskatning. Ved den definitive rentekildeskatteordning antager dette grænsedragningsproblem en anden karakter, idet samtlige subjekter beskattes af renteindtægter respektive får fradrag for renteudgifter, med mindre andet eksplicit vedtages.

Tabellerne 3.1.1 og 3.1.2 sigter således på at belyse, i hvor stort omfang de tre forslag vil kunne ændre på det samlede beskatningsgrundlag. Uanset hvilken af de tre betragtede ændringer, der evt. måtte blive gennemført, må der i hvert fald i en periode regnes med en række kompensationsordninger for personer, insti-

tutioner m.v. Det er derfor også på kort sigt meget vanskeligt at bedømme, hvor meget beskatningsgrundlaget i givet fald vil blive udvidet.

En række modifikationer inden for rammerne af det nuværende system

Den mindst vidtgående ændring af de tre betragtede alternativer vil være at gennemføre en række modifikationer inden for rammerne af det nuværende skattesystem.

En mulighed inden for rammerne af det nuværende skattesystem vil således være at beskatte de skattefrie institutioner m.m. En sådan ændring vil afhængig af den nærmere udformning inddrage en række af de nettorenteindtægter, der ikke beskattes under det nuværende skattesystem, jf. tabel 3.1.1 og 3.1.2.

Omfanget af nettorenteindtægter, der inddrages under beskatning, vil især afhænge af, hvilke skattefrie institutioner, ordninger o. lign., der inddrages under beskatning, samt i hvilket omfang afkastet af allerede eksisterende indskud beskattes, jf. kapitel 5.

Renteskatteordningen

En mere vidtgående ændring af det nuværende skattesystem vil være at indføre en definitiv rentekildeartsbeskatning. Igen kan der med udgangspunkt i tabel 3.1.1 og 3.1.2 belyses, i hvilket omfang denne ændring umiddelbart vil kunne øge omfanget af de renteindtægter, der beskattes.

I den udstrækning de skattefrie institutioner ikke varigt kompenseres eller ydes en godtgørelse vil meget betydelige nettorenteindtægter, der under det nuværende skattesystem er skattefrie, blive inddraget under beskatning på længere sigt, ligesom værdien af rentefradraget for en lang række personligt skattepligtige vil blive mindsket; til gengæld vil almennyttige boligselskaber umiddelbart få reduceret deres nettorenteudgifter.

En generel proportional kapitalafkastbeskatning

Endelig er der i denne betænkning behandlet en generel proportional kapitalafkastbeskatning.

Udgangspunktet i dette forslag er, at alt kapitalafkast uanset art beskattes med en ensartet skattesats. En generel kapitalafkastbeskatning vil derfor indebære, at en række af de sektorer, hvis nettorenteindtægter og øvrige kapitalindkomst i det nuværende skattesystem ikke beskattes, se tabel 3.1.1 og 3.1.2, bliver underkastet en beskatning. Ved en generel proportional kapitalafkastbeskatning begrænses imidlertid de porteføljeomlægninger, der formentlig ville blive resultatet af en renteskatteordning. Dette skyldes bl.a., at det fortsat vil være muligt at modregne andre kapitaludgifter i renteindtægter og modsat at modregne renteudgifter i andre kapitalindtægter ved opgørelse af den skattepligtige indkomst.

En generel proportional kapitalafkastbeskatning vil derfor på en række områder føre til et andet beskatningsgrundlag i forhold til beskatningsgrundlaget under en renteskatteordning og derfor indebære et andet skatteprovenu; der er dog ikke forsøgt at skønne over, i hvilken retning og med hvilken størrelse, provenuet vil ændre sig.

3.3 Personligt skattepligtige

3.3.1 Renteindtægter og -udgifter 1975-82

I tabel 3.3.1 er udviklingen i de samlede og gennemsnitlige renteindtægter og -udgifter for personligt skattepligtige i perioden 1975-82 anført.

Tabel 3.3.1 Renteudgifter og -indtægter 1975-82.

	Renteudgifter	Renteindtægter	Renteudgifter pr. skattepligtig[a]	Renteindtægter pr. skattepligtig[a]
	Mia. kr.	Mia. kr.	Kr.	Kr.
1975	18.6	7.5	4.501	1.815
1976	22.9	8.3	5.507	1.996
1977	28.6	10.3	6.837	2.462
1978	34.2	12.2	8.120	2.890
1979	42.3	14.4	9.833	3.387
1980	52.4	18.1	12.236	4.226
1981	62.6	22.4	14.530	5.199
1982	74.6	26.8	17.212	6.184

a) For 1980-82 er forudsat en årlig vækst i antallet af skattepligtige på 0.6%.

Kilder: Statsskattedirektoratet 3. ændringskørsel (1979 og 1980), ellers
Finansredegørelse oktober 1981, tabel 7.
Statistisk Tabelværk 1981: VII Skatter og afgifter, Oversigt 1981. Tabel 4.12. Danmarks Statistik 1981.

3.3.2 Fordeling af husstandes nettorenteindtægter i 1979

I tabel 3.3.2 er husstandes nettorenteindtægter fordelt efter hovedpersonens socioøkonomiske status, skattepligtige indkomst, alder og ejendomsformue. Tabellen viser, at den socioøkonomiske status spiller en væsentlig rolle for nettorenteindtægtens størrelse, således har selvstændige erhvervsdrivende gennemgående større nettorenteudgifter end arbejdere og funktionærer, medens husstande, hvor hovedpersonen er ude af erhverv, generelt er kendetegnet ved at have nettorenteindtægter.

Inden for hver enkelt socioøkonomisk gruppe er det tydeligt,

Tabel 3.3.2 Husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt efter hovedpersoners socioøkonomiske status, alder, skattepligtige indkomst og ejendomsformuen.

	Fast ejendom 0-100.000 kr.			Fast ejendom over 100.000 kr.			
	Indkomstskattetrin			Indkomstskattetrin			
	1.trin	2.trin	3.trin	1.trin	2.trin	3.trin	Alle
Arbejdere:							
15-35 år	-1.065	-1.952	4.693	-29.257	-21.938	-25.489	-8.551
36-55 -	-1.479	- 271	-1.021	-22.638	-11.154	- 9.902	-10.237
over 55 -	632	2.953	16.144	- 8.051	- 1.328	33.445	-1.153
Funktionærer:							
15-35 år	-3.457	-3.144	-11.357	-38.840	-29.841	-40.444	-19.287
36-55 -	-3.506	- 746	- 3.959	-38.839	-24.614	-30.852	-23.363
over 55 -	2.891	4.508	13.184	-12.052	- 5.552	1.238	-1.478
Landmænd:							
15-35 år	-46.261	-14.451	*	-121.056	-52.183	*	-92.427
36-55 -	-35.696	3.534	*	- 74.097	-36.073	-45.955	-59.266
over 55 -	- 3.136	*	*	- 13.214	- 7.125	93.101	-8.638
Andre selvstændige:							
15-35 -	-21.479	- 6.779	*	- 58.470	-48.059	-163.153	-48.028
36-55 -	-22.119	-18.617	-52.981	- 53.770	-36.384	- 68.705	-45.014
over 55 -	- 9.895	- 2.274	- 384	- 28.145	- 4.332	- 34.790	-19.688
Ude af erhverv:							
15-35 -	347	3.714	*	- 6.560	*	*	153
36-55 -	394	*	*	- 5.495	-19.141	*	-398
over 55 -	3.416	24.906	56.205	2.222	19.392	106.746	4.445
Alle	- 328	44	4.535	- 24.476	-17.694	- 26.422	-9.818

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin: 0-77.400 kr. 2.trin: 77.401-139.400 kr.
3. trin: over 139.400 kr.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

at især størrelsen af ejendomsformuen og alderen er de betydeligste forklaringsfaktorer m.h.t. nettorenteindtægternes størrelse. Det er således især husstande, hvor hovedpersonen er ung, og hvor ejendomsformuen er stor, der er kendetegnet ved at have betydelige nettorenteudgifter; medens omvendt husstande, hvor hovedpersonen er over 55 år, og hvor ejendomsformuen er lille, i næsten alle tilfælde har nettorenteindtægter.

En renteskatteordning med en renteskattesats noget nær den nuværende gennemsnitlige skattesats på 1. trin vil således alt andet lige især ramme unge erhvervsaktive med egen bolig, medens til gengæld ældre mennesker, der bor til leje vil blive begunstiget. I kapitel 6 om renteskatteordningen vil det yderligere blive analyseret, hvorledes en renteskatteordning berører forskellige familietyper.

I bilag 3.1 er fordelingen i tabel 3.3.2 yderligere udbygget med en belysning af husstandes renteindtægter og -udgifter. Desuden er der ved hjælp af spredningsmål, median og kvartiler søgt anskueliggjort, hvor store forskelle der er i renteindtægternes, renteudgifternes og nettorenteudgifternes størrelse inden for de enkelte grupper.

I bilag 3.2 er der foretaget en statistisk analyse af, hvilke faktorer der er afgørende ved forklaring af nettorenteudgifternes størrelse. Denne analyse bekræfter og underbygger de resultater, der umiddelbart kan udledes af tabel 3.3.2.

3.4 Selskabsskattepligtige

3.4.1 Pengeinstitutterne

3.4.1.1 Renteindtægter og -udgifter 1975-80

Pengeinstitutternes indtægter og udgifter består primært af finansielle indtægter og udgifter i form af renteindtægter på udlån og fondsbeholdning samt renteudgifter på indlån og lån i inden- og udenlandske pengeinstitutter; dertil kommer betydelige kursgevinster vedrørende deres beholdning af obligationer, pantebreve og aktier.

Bankers og sparekassers renteindtægter og -udgifter i perioden 1975-80 er anført i tabel 3.4.1. For året 1980 er der i tabel 3.4.2 foretaget en opsplitning af bankernes og sparekassernes renteindtægter og -udgifter med henblik på at belyse de væsentligste kilder til disse.

Tabel 3.4.1 Banker og Sparekassers renteindtægter og -udgifter 1975-80. Mill. kr.

		1975[a]	1976	1977	1978	1979	1980
BANKER	Renteindtægter	8.900	10.700	13.293	14.274	16.394	22.132
	Renteudgifter	4.954	6.733	8.835	9.180	10.646	15.633
	Nettorenteindtægter	3.946	3.967	4.458	5.094	5.748	6.499
SPKASSER	Renteindtægter	2.706	4.479	5.447	6.137	7.043	9.276
	Renteudgifter	1.577	2.818	3.558	3.807	4.353	6.436
	Nettorenteindtægter	1.129	1.661	1.889	2.330	2.690	2.840
B+S I ALT	Renteindtægter	11.606	15.179	18.740	20.411	23.437	31.408
	Renteudgifter	6.531	9.551	12.393	12.987	14.999	22.069
	Nettorenteindtægter	5.075	5.628	6.347	7.424	8.438	9.339

a) Omfatter kun 9 måneder.

Kilde: Beretning fra Tilsynet med Banker og Sparekasser, Årgang 1977 og 1980. Tabel 2.3 for henholdsvis Banker og Sparekasser.

Tabel 3.4.2 Specifikation af renteudgifter og -indtægter hos pengeinstitutterne i 1980. Mill. kr.

	Banker	Spare-kasser	I alt
Renteindtægter:			
Rente og løbende provision af udlån	15.427	6.677	22.104
Rente af obligationer	3.474	1.974	5.448
Rente fra indenlandske pengeinstitutter	1.029	401	1.430
Rente fra udenlandske pengeinstitutter	2.202	224	2.426
Renteindtægter i alt	22.132	9.276	31.408
Renteudgifter:			
Rente af indlån	11.462	5.518	16.980
Rente til indenlandske pengeinstitutter	1.829	503	2.332
Rente til udenlandske pengeinstitutter	2.090	139	2.229
Øvrige renteudgifter	252	276	528
Renteudgifter i alt	15.633	6.436	22.069
Nettorenteindtægter i alt	6.499	2.840	9.339

Kilde: Se tabel 3.4.1.

3.4.1.2 Kursgevinster og -tab på fast forrentede fordringer 1975-80

Pengeinstitutter, forsikringsselskaber og andre virksomheder, der som normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i obligationer, pantebreve og lign., beskattes af kursgevinsterne på disse, ligesom de har mulighed for at fradrage kurstabene ved opgørelse af den skattepligtige indkomst.

Pengeinstitutterne opgør kursgevinst og -tab på ovennævnte værdipapirer efter to hovedmetoder:

- Den såkaldte lagermetode, hvorefter årets ikke-realiserede kursgevinst og -tab medregnes tillige med den realiserede kursgevinst og -tab ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.
- Realisationsmetoden, hvorefter udelukkende årets realiserede kursgevinst og -tab medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Statistikken for kursgevinster og -tab er ikke opdelt efter hvilken metode, der benyttes til opgørelse af kursgevinster og -tab. Lagermetoden benyttes dog især af pengeinstitutter, der har hyppige køb og salg fra deres fondsbeholdning, dvs. de største banker og sparekasser.

Pengeinstitutternes kursgevinster og -tab på obligationer og pantebreve er for perioden 1975-80 sammenfattet i tabel 3.4.3. I kapitel 7 behandles beskatning af kursgevinster og -tab på rentebærende fordringer.

Tabel 3.4.3 Kursgevinster og -tab [a] på fastforrentede fordringer 1975-80. Mill. kr.

	BANKER		SPAREKASSER		I ALT
	Obligationer	Pantebreve	Obligationer	Pantebreve	
1975 [b]	+1.705	+21	-26	+5	+1.705
1976	-1.499	+3	-539	+2	-2.033
1977	+280	+19	-5	+2	+296
1978	+659	+62	+114	+10	+845
1979	+1.082	+105	+380	+23	+1.590
1980	+1.350	+110	+517	+32	+2.009

Anm.: Opgørelsen er foretaget på grundlag af pengeinstitutternes indberetninger til Tilsynet med Banker og Sparekasser; denne omfatter derfor både realiserede og ikke-realiserede kursgevinster og -tab på såvel inden- som udenlandske obligationer og pantebreve, men ikke valutakurstab og -gevinster på udenlandske værdipapirer.

a. (+) = kursgevinst. (-) = kurstab.
b. Omfatter kun 9 måneder.

Kilde: Beretning for Tilsynet med Banker og Sparekasser 1977» 1979 og 1980. Tabel 2.10 for henholdsvis Banker og Sparekasser.

3.4.1.3 Indekstillæg

Der foreligger endnu ikke nogen samlet opgørelse for indekstillæg på indekserede ind- og udlån.[1] På grundlag af oplysninger fra Danske Provinsbankers Forening er det dog muligt at skønne over indekstillæg på indlån for 1981. De samlede indekstillæg på indlån i de pengeinstitutter, der tilbyder denne indlånsform udgjorde således ca. 12 mill. kr. i 1981.

I forbindelse med fremkomsten af indekserede fordringer er LL § 4 stk. 3 ændret med henblik på at sikre, at pengeinstitutter og andre virksomheder omfattet af LL § 4 ikke udnytter skattereglerne vedrørende indekstillæg til skattearbitrage. For skattepligtige omfattet af LL § 4, der både har gæld og tilgodehavender som indeksreguleres, kan indekstillæg på gæld kun modregnes i indekstillæg på tilgodehavender, hvis der benyttes samme indeks. Et pengeinstitut, der både har indekserede ind- og udlån har derfor mulighed for at bevare fuld fradragsret for indeksregulering af indlån, hvis indlån ikke overstiger udlån på samme indeksvilkår.

Ultimo 1981 var de samlede ind- og udlån på indeksvilkår ifølge Danske Provinsbankers Forening af størrelsesordenen 220-250 mill. kr. Efter vedtagelse af indekslåneordningen må dette beløb antages at vokse betydeligt.

Størstedelen af de nuværende ind- og udlån på indeksvilkår er baseret på udviklingen i forbrugerpristallet, medens resten indeksreguleres efter nettoprisindekset. Det er vedtaget, at indekserede realkreditlån til almindeligt boligbyggeri skal indeksreguleres på grundlag af nettoprisindekset, hvis dette ikke overstiger udviklingen i timelønsindekset for industriens arbejdere; i så fald benyttes dette indeks[2].

For en belysning af den skattemæssige behandling af indekserede fordringer kan henvises til kapitel 8.

1. Indekserede realkreditlån er først indført på obligationsmarkedet fra og med 1. april 1982, jvf. lov nr. 81/1982.
2. Jvf. lov nr 8V1982.

3.4.2 Andre selskabspligtige

Da der endnu ikke foreligger offentliggjorte 1979-regnskabstal for de selskaber, der ikke beskæftiger sig med bank- og sparekassevirksomhed, bringes nedenfor de tilsvarende regnskabstal for 1978 i tabel 3.4.4.

Som supplement til denne opgørelse belyses i tabel 3.4.5 renteindtægter og -udgifter for aktie- og anpartsselskaber i industrien for 1979, der udgør langt den mest betydende del af ovennævnte selskaber.

Selskaber, der ikke beskæftiger sig med bank- og forsikringsvirksomhed, skønnes at have samlede nettorenteudgifter af størrelsesordenen 1.400 mill.kr. [1] i 1979. Det er især selskaber i industrien, der tegner sig for nettorenteudgifterne (jf. tabel 3.4.5), medens selskaber, der beskæftiger sig med engroshandel, finansieringsvirksomhed og ejendomsadministration og -handel, har større renteindtægter end -udgifter.

1) Dette skøn er baseret på oplysningerne om renteindtægter og -udgifter for selskaber i industrien (jf. tabel 3.4.5). I dette skøn indgår en forudsætning om, at nettorentebetalingerne fra de andre sektorer i 1979 var af samme størrelsesorden som i 1978.

Tabel 3.4.4 Fordeling af renteindtægter og -udgifter på selskaber[a], der ikke beskæftiger sig med bank- og forsikringsvirksomhed for året 1978. Mill. kr.

Branche	Renteudgifter	Rente- og udbytteindtægter	Nettorenteudgifter
Landbrug m.v.[b]	15	12	3
Fremstillingsvirksomhed	2642	1502	1140
El-, gas-, varme- og vandforsyning	53	15	38
Bygge- og anlægsvirksomhed	328	311	17
Engroshandel	1840	2141	-301
Detailhandel, restaurations- og hotelvirksomhed	200	222	-22
Transportvirksomhed	715	479	236
Finansieringsvirksomhed	22	59	-37
Ejendomsadministration og handel	77	120	-43
Forretningsservice	121	126	-5
Tjenesteydelser	30	16	14
I alt	6.043	5.003	1.040

a) Aktie- og anpartsselskaber med en kapital på mindst 1/2 mill. kr. For fremstillingsvirksomhed og bygge- og anlægsvirksomhed gælder dog, at tillige selskaber med mindst 20 beskæftigede er medtaget.

b) Omfatter enkelte specialiserede virksomheder inden for landbrug m.v., som er organiseret i selskabsform.

Kilde: Statistiske Efterretninger nr. A 31, 1981.

Tabel 3.4.5 Fordeling af renteindtægter og -udgifter i industrien[a] 1979

	Antal selskaber	Omsætning Mill. kr.	Andel af total omsætning. %	Renteindtægter Mill. kr.	Renteudgifter Mill. kr.	Nettorente-udgifter. Mill. kr.
Råstofudvinding	5	85.2	0.1	0.9	4.2	3.3
Nærings- og nydelsesmiddel-industri	253	22.461.8	21.2	269.9	461.2	191.3
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	313	5.929.2	5.6	83.9	231.3	147.4
Træ- og møbelindustri	251	4.688.3	4.4	60.9	219.7	158.8
Papir- og grafisk industri	214	8.915.4	8.4	104.0	151.6	47.6
Kemisk industri m.m.	216	18.441.9	17.4	251.8	505.0	253.2
Sten-, ler- og glasindustri	137	5.961.6	5.6	175.9	224.2	48.3
Jern- og metalværker	39	2.698.5	2.5	18.5	139.3	120.8
Jern- og metalindustri	841	35.481.9	33.5	773.7	1.297.2	523.5
Anden industri	50	1.352.2	1.3	10.6	39.8	29.2
Råstofudvinding og industri i alt	2319	106.016.0	100.0	1.750.1	3.273.5	1.523.4

a) Aktie- og anpartsselskaber med mindst 20 beskæftigede.

Kilde: Danmarks Statistik. Regnskabsstatistik for industrien 1979.

3.5 Ikke skattepligtige

3.5.1 Den offentlige sektor

3.5.1.1 Staten

Statens renteindtægter og -udgifter er for 1979 og 1980 belyst i tabel 3.5.1. I 1980 havde staten nettorenteudgifter på ca. 3 mia. kr.

Statens renteindtægter domineres af renter fra Den Sociale Pensionsfonds obligationsbeholdning, der ultimo 1979 udgjorde ca. 24 mia. kr. En anden væsentlig kilde til renteindtægter er statens tilgodehavende i Nationalbanken. Endelig havde staten betydelige renteindtægter fra Postgiroen og Den Kongelige Danske Hypotekbank.

Staten er i de senere år blevet belastet med betydelige renteudgifter, især som følge af det stigende underskud på statsfinanserne. Ultimo 1979 var den udestående statsgæld således ca. 98 mia. kr./ heraf var ca. 62 mia. kr. indenlandsk gæld.

3.5.1.2 Primær- og amtskommunerne

I modsætning til staten havde primær- og amtskommunerne samlet nettorenteindtægter i både 1979 og 1980 - se ligeledes tabel 3.5.1. Af tabellen fremgår det, at aktiverne især var placeret kortfristet, f.eks. som aftaleindskud i pengeinstitutterne (tidsindskud) eller helt likvide checkkonti.

Omvendt består passiverne især af langfristet indenlandsk gæld, og dette vil primært sige gæld i almindelig og særlig realkredit samt gæld til kommunekreditforeningen. Af de 275 kommuner var de 73 debitorkommuner og de 202 kreditorkommuner i 1979.

Tabel 3. 3.1 Det offentliges rente ind tæg ter og -udgifter a)
1979 og 1980. Mill. kr.

	1979		1980	
	Indtægter	Udgifter	Indtægter	Udgifter
Staten b)				
Indenlandske statsobligationer m.m.	29	4756	28	5836
Udenlandske statslån	10	2851	15	3661
Konto i Nationalbanken	1046		1128	
Andre udlån	605		671	
Mellemværender med Banker m.m.	287	137	343	218
Den sociale pensionsfond	2664		3457	
Bygge- og boligfonden	120		118	
Diverse fagministerier + KDH c)	1343	545	1673	657
Staten i alt	6104	8289	7433	10372
Heraf:				
Indenlandske	6094	5046	7418	6200
Udenlandske	10	3243	15	4172
Primær- og amtskommunerne d)				
Likvide aktiver (indenlandske)	1987	9	2326	12
Langfristede tilgodehavender (indenlandske)	307	0	343	1
Kortfristet gæld (indenlandsk)	0	41	1	47
Langfristet gæld (indenlandsk)	1	1619	0	1721
I alt indenlandsk gæld og tilgodehavender	2295	1669	2670	1781
Langfristet gæld (udenlandsk)	0	255	0	283
Primær- og amtskommunerne i alt	2295	1924	2670	2064
Stat og kommuner i alt	8399	10213	10103	12436
Heraf:				
Indenlandske	8389	6715	10088	7981
Udenlandske	10	3498	15	4455

a) Opgørelsen inkluderer ikke kursgevinster og -tab.

b) Kilde: Statsregnskab for 197? og 1980.

c) Renteindtægter fra postgiroens fondsbeholdning udgjorde heraf ca 1/2 mia. kr.

d) Kilde: Kommuneregnskaber for 1979 og i980.

3.5.2 Danmarks Nationalbank

Ligesom for pengeinstitutternes vedkommende består Nationalbankens indtægter og -udgifter hovedsageligt af finansielle indtægter og -udgifter. I tabel 3.5.2 er der foretaget en opsplitning af Nationalbankens indtægter og udgifter i 1979 med henblik på at belyse de væsentligste kilder til disse. Af denne tabel fremgår det, at den overvejende del af indtægterne består af renteindtægter og kursgevinster samt gevinst på guldbeholdningen, medens udgiftssiden domineres af renteudgifter og overførsler til staten samt en række henlæggelser. Nationalbankens nettorenteindtægter i perioden 1975-80 fremgår af tabel 3.5.3. .

Af de tre behandlede skattesystemer er det givetvis alene renteskatteordningen, der umiddelbart får konsekvenser for Nationalbankens stilling.

En renteskatteordning vil indebære, at Nationalbankens renteindtægter og -udgifter reduceres med renteskattesatsen. De heraf følgende likviditetsvirkninger samt øvrige likviditetsvirkninger af renteskatteordningen nødvendiggør tilpasninger i den førte penge- og kreditpolitik.

Tabel 3.5.2 Driftsregnskab for Danmarks Nationalbank for året 1979. Mill. kr.

Indtægter		Udgifter	
Rente af udlån m.v.	488	Rente af statens indestående	1.046
Rente og udbytte af obligationer og aktier	1.532	Rente af andre indeståender	37
Rente af tilgodehavender i udlandet	1.573	Renter af forpligtelser i udlandet	90
Renteindtægter i alt	3.593	**Renteudgifter i alt**	1.173
Andre indtægter	3	Administrationsomk.	110
Værdiregulering af guld	3.281	Omkostninger ved seddel og mønt	89
Kursgevinst vedrørende udlandet	981	Kurstab på obligationer og aktier	102
Overført	12	Henlagt til sikringskonto for obligationer og aktier	279
		Henlagt til sikringskonto for andre aktiver	4.274
		Udbetalt til staten	1.801
		Andre udgifter	42
	7.870		7.870

Kilde: Danmarks Nationalbank. Beretning og regnskab 1979.

Tabel 3.5.3 Nationalbankens renteindtægter og -udgifter. 1975 - 80. Mill. kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteindtægter
1975	1.885	39	1.846
1976	2.197	360	1.837
1977	2.782	895	1.887
1978	3.201	1.016	2.185
1979	3.593	1.173	2.420
1980	4.811	1.434	3.377

Kilde: Danmarks Nationalbank. Beretning og Regnskab 1976 - 80.

3.5.3 Realkreditinstitutter og erhvervsfinansieringsinstitutter

3.5.3.1 Realkreditinstitutter

I tabel 3.5.4 er vist udviklingen i samtlige realkreditinstitutters renteindtægter og -udgifter i perioden 1975-80 c

For 1979 er der i tabel 3.5.5 foretaget en opdeling af de samlede renteindtægter og -udgifter på de enkelte realkreditinstitutter.

Tabel 3.5.4 Realkreditinstitutters renteindtægter og -udgifter 1975-80. Mill. kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteindtægter [a]
1975	11.966	11.044	922
1976	14.959	13.807	1.152
1977	18.109	16.663	1.446
1978	21.334	19.960	1.374
1979	25.014	22.876	2.138
1980	29.383	26.764	2.619

Anm.: Regnskabsåret strækker sig fra 1/12 - 30/11. Dansk Landbrugs Realkreditfond dog 1/1 - 31/12.

a) Nettorenteindtægterne vedrører hovedsageligt institutionernes fondsbeholdninger, idet de renteindtægter, der er et resultat af muligheden for at konvertere et kurstab til en fradragsberettiget rente under kontantlåneordningen, er bogført som indgående afdrag på amortisationskontoen, jf. pkt. 3.5.3.2.

Kilde: Realkreditrådet, Beretning og Regnskab 1975-80.

Til belysning af udviklingen i realkreditinstitutternes udlån kan det oplyses, at de samlede udlån er steget fra 165 mia. kr. i 1975 til 328 mia. kr. i 1980.

Det er ikke muligt at opdele realkreditinstitutternes renteindtægter på rentebetalende debitorer. Det er derfor heller ikke muligt at afgøre, hvilke sektorer disse rentebetalinger stammer fra. Nedenfor vil der dog blive forsøgt foretaget et skøn over rentebetalingerne fra en række af de væsentligste sektorer.

Tabel 3.5.5 Realkreditinstitutternes renteindtægter og -udgifter for perioden: 1/12 1978 - 30/11 1979 [a]. Mill.kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteindtægter
Byggeriets Realkreditfond	3.462	3.157	305
Kreditforeningen Danmark	9.922	9.080	842
Forenede Kreditforeninger	4.342	3.990	352
Jyllands Kreditforening	5.612	5.161	451
Industrielle Kreditforening	278	244	34
Dansk Landbrugs Realkreditfond	1.321	1.180	141
Industriens Hypotekfond	77	64	13
Samtlige institutter	25.014	22.876	2.138

a) For Dansk Landbrugs Realkreditfond dog 1/1 - 31/12 1979.
Kilde: Realkreditrådets Beretning for 1979.

Af de almennyttige boligselskabers regnskaber for 1979 fremgår det, at disse havde totale prioritetsrenteudgifter på ca. 2.0 mia. kr. (se afsnit 3.5.5).

Realkreditrådet offentliggør oplysninger om fordelingen af realkreditinstitutternes nyudlån på ejendomstyper og belåningsformål. Heraf fremgår det, at godt 60% af nyudlånene kan henføres til boligudlejningsejendomme, ejerboliger eller sommerhuse i 1978 og 1979. Antages det, at også rentebetalingerne til disse formål udgør 60% af de samlede rentebetalinger, kan de samlede rentebetalinger skønnes til 15 mia. kr. Hvis dette beløb reduceres med rentebetalingerne på 2.0 mia. kr. fra de almennyttige boligselskaber fremkommer et beløb på ca. 13 mia. kr., der kan tages som udtryk for de samlede rentebetalinger fra parcelhusejere, ejerlejlighedsejere og sommerhusejere.

Af den pågældende statistik fremgår endvidere, at omkring 1/4 af samtlige nyudlån gik til landbruget i 1978 og 1979. Dette svarer ved et tilsvarende ræsonnement til rentebetalinger på 6.3 mia. kr. De resterende 3.7 mia. kr. er det ikke muligt at fordele på enkeltmandsvirksomheder og selskaber. Det er dog overvejende sandsynligt, at hovedparten hidrører fra selskabssektoren.

3.5.3.2 Kontantlåneordningen

I forbindelse med kontantlåneordningen er der i realkreditinstitutterne oprettet amortisationskonti, der umiddelbart afspejler det samlede udestående emissionskurstab vedrørende kontantlåneordningen.

Tilgang omfatter således primært kurstab på de i forbindelse med kontantlåneordningen emitterede obligationer. Hertil kommer mindre beløb, der vedrører kurtage, samt kurstab på obligationer solgt til dækning af indskud.

Afgang omfatter dels de beløb, der svarer til debitorernes merrentebetalinger på de ordinære ydelser, der indgår i det beløb, for hvilket der årligt udtrækkes obligationer til pariindfrielse, dels ekstraordinære beløb i forbindelse med hel eller delvis indfrielse af tidligere ydede kontantlån.

Indførelse af en renteskatteordning vil uden kompensationsordninger sætte en stopper for realkreditinstitutternes mulighed for at yde kontantlån.

Såfremt realkreditinstitutterne under såvel ændringer i det bestående skattesystem samt under en generel proportional kapitalafkastbeskatning inddrages under beskatning kan dette også medføre et stop for kontantlåneordningen. Såfremt disse institutioner vil blive betragtet som drivende låneformidling i næringsøjemed eller blive henført under LL § 4, og de gældende regler for beskatning af kursgevinster og -tab i øvrigt opretholdes, vil det fortsat være muligt for realkreditinstitutterne at yde kontantlån.

3.5.3.3 Erhvervsfinansieringsinstitutter

Ved siden af realkreditinstitutterne er der oprettet en række specialinstitutter, der tager sig af mere specifikke finansieringsopgaver.

De samlede udlån fra specialinstitutterne er anført i tabel 3.5.5. I tabel 3.5.6 er specialinstitutternes renteindtægter og -udgifter sammenholdt med realkreditinstitutternes renteindtægter og -udgifter.

Kreditforeningen af kommuner i Danmark

Kommunekreditforeningen er med et samlet udlån på 10.7 mia. kr. det største af specialinstitutterne. Foreningen yder lån til kommuner og kommunale fællesskaber, endvidere yder den lån til offentlige værker mod garanti. Långivningen er baseret på obligationsudstedelse, og lånene udbydes på markedsvilkår.

Tabel 3.5.5 Samlede udlån fra specialinstitutterne ultimo 1979. Mill. kr.

Kreditforeningen af kommuner i Danmark	10.655
Finansieringsinstituttet for industri og håndværk	1.599
Danmarks Skibskreditfond	9.374
Dansk Eksportfinansieringsfond	2.525
I alt	24.153

Kilder: Realkreditrådet Beretning og Regnskab for 1979.
Kreditforeningen af kommuner i Danmark. Beretning og Regnskab for året 1979.
Danmarks Skibskreditfond. Beretning og Regnskab 1980.
Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S Beretning og Regnskab for 1980.
Oplysninger fra Dansk Eksportfinansieringsfond.

Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S

Instituttet yder mellemlange lån til finansiering af faste investeringer inden for industri og håndværk. Lånene ydes på markedsvilkår og er baseret på inden- eller udenlandske obligationsemissioner.

Danmarks Skibskreditfond

Fonden yder lån til nybygning af skibe for danske ejere på danske værfter eller værfter i EF-lande, samt til udlændinge ved bygning af skibe på danske værfter. Långivningen er baseret på obligationsudstedelse.

Lån kan ydes for op til 80% af byggeomkostningerne til en nominel rente på 8% p.a. og en løbetid, der varierer mellem 8 1/2 og 14- år afhængig af rederens nationalitet og nybygningens karakter. Danmarks Nationalbank har forpligtet sig til at overtage C-obligationer til parikurs indtil 2 måneder ef-

ter skibets aflevering, den effektive debitorrente er for disse lån derfor også lig den nominelle rente. Dette tilsagn fra Nationalbanken er formelt tidsbegrænset, men er løbende blevet forlænget.

Dansk Eksportfinansieringsfond

Fonden blev oprettet på baggrund af en stadig forbedring af eksportkreditordningerne i flere af de lande, Danmark konkurrerer med på eksportmarkederne. De finansielle eksportkreditter skal have en løbetid på mindst 2 år. Fonden fremskaffer sine udlånsmidler dels gennem lån i Nationalbanken dels gennem lån i udlandet.

Tabel 3.5.6 Opgørelse over nettorenteindtægter hos Realkreditinstitutterne, Erhvervsfinansieringsinstitutterne og Kreditforeningen af kommuner i Danmark. 1979. Mill. kr.

	Renteindtægt	Renteudgift	Nettorenteindtægt
Realkreditinstitutterne	25.014	22.876	2.138
Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk	236	118	118
Danmarks Skibskreditfond	916	752	164
Kommunekreditforen.	774	753	21
Dansk Eksportfinansieringsfond	163	139	24
I alt	27.103	24.638	2.465

Kilder: Realkreditrådet Beretning og Regnskab 1979.
Kreditforeningen af kommuner i Danmark. Beretning og Regnskab for året 1979.
Danmarks Skibskreditfond. Beretning og Regnskab 1980.
Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S Betetning og Regnskab for 1980.
Oplysninger fra Dansk Eksportfinansieringsfond.

3.5.4 Pensionskasser, forsikringsselskaber, ATP og LD-fonden

En række hovedtal for pensionskassernes indtægter i perioden 1975-80 er anført i tabel 3.5.7. Heraf fremgår det bla., at nettorenteindtægterne har udgjort en stadig stigende andel af indtægterne på trods af den betydelige vækst, der har 'fundet sted for indbetalingerne i samme periode.

Tabel 3.5.7 Pensionskassernes nettorenteindtægter [a] og bidrag i perioden 1975-80. Mill. kr.

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Nettorente-indtægter	1.003	1.222	1.563	1.996	2.536	3.217
Bidrag fra medl.	327	372	423	484	600	837
Bidrag fra arb.giv.	913	1.011	1.122	1.204	1.328	1.480
Indtægter i alt	2.243	2.605	3.108	3.684	4.464	5.534

a) Incl. gevinst ved udtrækning af værdipapirer.

Kilde: Forsikringsrådet, Beretning og Regnskab, diverse årgange.

Livsforsikringsselskabernes nettorenteindtægter og kursgevinster på værdipapirer er vist i tabel 3.5.8 for perioden 1975-80. Skadesforsikringsselskabernes nettorenteindtægter fremgår af tabel 3.5.9.

Tabel 3.5.8 Livsforsikringsselskabernes nettorenteindtægter og kursvinster på værdipapirer for perioden 1975-80. Mill.kr.

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Nettorente-indtægter	2.026	2.560	3.093	4.011	5.271	6.839
Kursgevinster	151	176	207	255	326	405

Kilde: Beretning fra Forsikringsrådet: II Livsforsikring, diverse årgange.

Tabel 3.5.9 Skadesforsikringsselskabers nettorenteindtægter 1975-80. Mill. kr.

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Nettorente-indtægter	669	805	1.066	1.299	1.548	1.980

Kilde: Beretninger fra Forsikringsrådet: I Skadesforsikring, diverse årgange.

ATP blev oprettet i 1964 med det formål at udbetale tillægspension til lønmodtagere m.fl. Det årlige indbetalte beløb per heltidsansat har siden 1973 udgjort 144 kr. om året. Med virkning fra 1. april 1982 er dette beløb blevet sat op til 389 kr. om året. Med virkning fra 1. april 1980 er LD-fonden udskilt af ATP; nedenstående oplysninger om ATP er dog i alle år søgt "renset" for indtægter vedr. LD-fonden. I tabel 3.5.10 er vist en række hovedtal for ATP's indtægter i perioden 1975-80.

Tabel 3.5.10 ATP's nettorenteindtægter og bidrag i perioden 1975-80. Mill. kr.

	1975	1976	1977[a]	1978[a]	1979	1980
Nettorente-indtægter	746	901	1.117	1.284	1.426	1.791
Bidrag	648	676	701	750	773	780
Indtægter i alt	1.394	1.577	1.818	2.034	2.199	2.571

a) Renter og bidrag er fordelt skønsmæssigt mellem ATP og LD i 1977 og 1978.

Kilder: ATP Beretning og Regnskab, diverse årgange.

LD-fondens indtægter i perioden 1977-80 fremgår af tabel 3.5.11.

Tabel 3.5.11 LD-fondens nettorenteindtægter og bidrag i perioden 1977-80. Mill. kr.

	1977	1978	1979	1980	1981
Nettorente-indtægter	0	190	872	968	1.429
Bidrag	600	4.132	2.925	0	0
Indtægter i alt	600	4.322	3.797	968	1.429

Kilde: Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Årsberetning 1980 og 1981.

Langt den største del af de nuværende reelt skattefri nettorenteindtægter findes i pensionskasser, forsikringsselskaber, ATP og LD-fonden. Uanset hvilken af de 3 betragtede forslag, der bringes i anvendelse, vil de umiddelbare provenumæssige konsekvenser derfor være meget afhængige af, om disse institutioner inddrages under beskatning.

I kapitel 5 vil de skattefrie institutioner blive behandlet, og i denne forbindelse vil konsekvenserne af og principperne for en beskatning blive behandlet.

I lighed med pengeinstitutterne er ovennævnte institutioner også kendetegnet ved at have betydelige kursgevinster og -tab; en evt. ændring af den skattemæssige behandling af kursgevinster og -tab vil derfor kunne få væsentlige følger for disse institutioners indtjeningsevne. I kapitel 7 er den skattemæssige behandling af kursgevinster og -tab behandlet.

3.5.5 Almennyttige boligselskaber

I tabel 3.5.12 er belyst udviklingen i de almennyttige boligselskabers nettorenteudgifter før rentesikring for perioden 1975 - 80. Udgiften til forrentning af realkreditlån reduceres ved årlige tilskud i form af rentesikring. Rentesikringen dækker forskellen mellem markedsrenten for de optagne lån og en rente på 6 %. Der ydes fuld rentesikring i 4 år, derefter aftrappes rentesikringen gradvist med stadig stigende beløb i de følgende år.

Rentesikringen finansieres af staten. I tabellen er tillige belyst udviklingen i statens udgifter til rentesikring samt de almennyttige boligselskabers nettorenteudgifter efter rentesikring.

Tabel 3.5.12 Almennyttige boligselskabers nettorenteudgifter før og efter rentesikring og statens udgifter til rentesikring 1975 - 80. Mill. kr.

	Nettorenteudgifter før rentesikring	Rentesikring	Nettorenteudgifter efter rentesikring
1975	1.012 a)	771 d)	241
1976	1.540 a)	859 d)	681
1977	1.442 a)	1.059 d)	383
1978	1.694 b)	1.120 e)	574
1979	2.000 c)	1.262	738
1980	2.300 f)	1.400	900

a. Opregnet på grundlag af stikprøve for ca. halvdelen af de almennyttige boligselskaber.
b. Totaltælling.
c. Opregnet på grundlag af stikprøve for ca 1/3 af de almennyttige boligselskaber.
d. Finansåret: 1/4 - 31/3.
e. Omfatter kun 9 måneder: 1/4 - 31/12.
f. Tallet er skønnet.

Kilder: Beretning om almennyttige boligselskabers regnskaber 1975 - 79. Boligministeriet.
Statsregnskabet for 1975 - 80.

En renteskatteordning vil umiddelbart føre til, at de almennyttige boligselskabers nettorenteudgifter reduceres med renteskattesatsen.

3.5.6 El-, gas- og fjernvarmeværker og havne

Der findes ca. 100 elforsyningsvirksomheder, der for hovedpartens vedkommende er kommunale eller interessentskaber mellem flere kommuner. Disse virksomheder tager sig af eldistributionen til forbrugerne og har som følge heraf foretaget betydelige investeringer i anlæg m.v. Det er imidlertid ikke muligt at opgøre disse virksomheders nettorenteudgifter særskilt.

Derudover findes der 10 primære elselskaber, der dækker 97% af den samlede elproduktion; af disse drives 2 elselskaber som skattepligtige aktieselskaber, medens resten er skattefri, jf. SEL § 3.

De samlede renteindtægter og -udgifter for de 10 primære elselskaber i 1978 og 1979 er anført i tabel 3.5.13.

Tabel 3.5.13 Nettorenteudgifter for elselskaber 1978 og 1979. 1000 kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteudgifter
1978	68.228	219.877	151.649
1979	129.671	351.925	222.254

Kilde: Industristatistik 1979. Danmarks Statistik.

Der findes ingen samlet opgørelse over gasværkers eller fjernvarmeværkers renteindtægter og -udgifter.

I tabel 3.5.14 er redegjort for de samlede renteindtægter og -udgifter for kommunale, private og statslige havne i 1979 og 1980. Sammenlagt havde alle havne nettorenteudgifter af størrelsesordenen 48 mill.kr. i 1980; kun de allerstørste kommunale og private havne var kendetegnet ved at have nettorenteindtægter.

Tabel 3.5.14 Nettorenteudgifter for kommunale havne med selvstændigt regnskab samt private og statslige havne i 1979 og 1980.

	Kommunale og private havne		Statshavne		Samtlige havne	
	Antal	Nettorenteudgifter 1000 kr.	Antal	Nettorenteudgifter 1000 kr.	Antal	Nettorenteudgifter 1000 kr.
1979	85	-5.835	12	32.109[a)]	97	26.274
1980	90	13.384	12	34.363[a)]	102	47.747

a) Forrentning, Statshavne.

Kilde: Danmarks Statistik. Statistiske Efterretninger 1982 nr. A 3.

3.5.7 Andelsselskaber, foreninger og fonde

På grundlag af offentligt tilgængelig statistik er det ikke muligt at opgøre andelsselskabernes samlede renteindtægter og -udgifter. Det må imidlertid antages, at andelsselskaberne netto har betydelige renteudgifter hidrørende fra fremmedkapitalfinansiering af drifts- og anlægskapital.

Således havde til eksempel FDB nettorenteudgifter på 104 mill. kr. i 1980, ligesom det må anses for sandsynligt, at produktionsselskaberne: mejerier, slagterier og brødfabrikker har nettorenteudgifter.

Der findes ingen samlet opgørelse over foreningers renteindtægter og -udgifter. Blandt de største foreninger kan nævnes Dansk Arbejdsgiverforening og de store fagforbund. Det må antages, at Dansk Arbejdsgiverforening og de store fagforbund har nettorenteindtægter af en ganske betydelig størrelsesorden.

En renteskatteordning vil derfor reducere Dansk Arbejdsgiverforenings og de store fagforbunds renteindtægter med renteskattesatsen. I lighed hermed vil en række øvrige mindre foreninger også få reduceret deres nettorenteindtægter. Omvendt vil en renteskatteordning i væsentlig grad sænke de ofte betydelige nettorenteudgifter i andre typer af foreninger: Private andelsboligforeninger, sportsforeninger etc.

Antallet af fonde kan skønnes til 10-15.000, og deres nettorenteindtægter anslås til at udgøre mindst 1-2 mia. kr. årligt.[1]»

En renteskatteordning vil derfor i væsentlig grad øge statens provenu, hvis de nuværende skattefrie fonde inddrages under beskatning.

En generel proportional kapitalafkastbeskatning vil formentlig også øge statens provenu i væsentligt omfang, såfremt det vedtages at inddrage fonde under denne ordning, idet det må antages, at fonde også er kendetegnet ved at have betydelige nettokapitalindtægter.

1) Der kan i øvrigt henvises til den kommende betænkning fra Fondsudvalget.

3.5.6 Skattebegunstigede konti

Der findes i alt 7 typer af særlige indlånsformer i pengeinstitutterne:

1. Indekskonti
2. Kapitalpensionskonti
3. Børneopsparingskonti
4. Selvpensioneringskonti
5. Investeringsfondskonti
6. Etableringskonti
7. Boligopsparingskontrakter

For alle indlånsformer gælder der, at placeringerne under en eller anden form er subsidieret. I relation til dette kapitels emne er det imidlertid kun de første 4 indlånsformer, der påkalder sig interesse, idet subsidieelementet her især består i, at de tilskrevne renter ikke indgår i opgørelsen af den skattepligtige indkomst. For de øvrige særlige indlånsformer sker der en beskatning af renteindtægterne på normal vis.

Nedenfor følger en statistisk belysning af antallet af konti, indestående på disse og de årlige rentetilskrivninger.

Af tabel 3.5.15 fremgår det, at indekskonti fortsat udgør den største andel målt i indestående på de skattebegunstigede konti. En række skattebegunstigede konti, der delvist opfylder de behov, indekskonti opfyldte f.eks. med hensyn til værdisikre placeringer til pensionsformål, har dog øget i betydning: selvpensioneringskonti, kapitalpensionskonti og herunder depotkonti.

I tabel 3.5.16 er belyst udviklingen i rentetilskrivningerne på skattebegunstigede konti for perioden 1975-80. Tabellen gør rede for den ganske betydelige stigning, der er sket i rentetilskrivningen i perioden, der må ses i sammenhæng med, at en stadig voksende andel af husholdningernes placeringer er anbragt i skattebegunstigede konti kombineret med et stigende renteniveau i løbet af perioden.

Tabel 3.5.15 Indestående på skattebegunstigede konti i pengeinstitutterne ultimo 1975-80. Mill. kr.

Mill. kr.	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Indekskonti	4316	5051	5961	6977	8113	9510
Kapitalpensions-konti	1410	1888	2439	3032	3778	4902
Børneopsparings-konti	2396	2920	3506	4135	4801	5695
Selvpensioneringskonti	434	657	966	1390	1982	2781
I alt konti i Pengeinstitutterne	8556	10516	12872	15534	18674	22888
Depotkonti[a)]	502	831	1312	3252	5205	6700
Depotkonti kursværdi[b)]	304	499	787	1951	3123	4020
I alt skattebeg. konti	8860	11015	13659	17485	21797	26908

a) Kapitalpension tegnet som direkte investering i værdipapirer. Nominel værdi.

b) Forudsætning: Kurs = 60.

Kilde: Tilsynet med banker og sparekasser: Beretning om Bankers og Sparekassers Virksomhed, diverse årgange.

Tabel 3.5.16 Rentetilskrivninger på skattebegunstigede konti i pengeinstitutterne 1975-80. Mill. kr.

	Banker[b]	Sparekasser[b]	Depotkonti[b]	I alt[b]
1975[a]	479	228	41	748
1976	663	406	84	1.153
1977	890	537	145	1.572
1978	1.048	626	350	2.024
1979	1.445	813	629	2.887
1980	2.181	1.196	989	4.366

a) Omfatter kun 9 måneder.

b) Tallene er skønnede (se tabel 3.5.17).

Kilder: Beretning om Bankers og Sparekassers Virksomhed 1975, 1977 og 1980.
Tilsynet med Banker og Sparekasser.
Oplysninger fra Den Danske Bankforening og Sparekasseforeningen.

I tabel 3.5.17 er skitseret, efter hvilke principper rentetilskrivningerne i tabel 3.5.16 er skønnet. Der er taget udgangspunkt i 1979.

Tabel 3.5.17 Beregning af rentetilskrivninger på skattebegunstigede konti i 1979. Mill. kr.

	Indestående ultimo 1979	Banker	Sparekasser	I alt
	Indekskonti	5.678	2.435	8.113
	Kapitalpensionskonti	2.603	1.175	3.778
	Børneopsparingskonti	2.650	2.152	4.802
	Selvpensioneringskonti	1.327	655	1.982
(A)	I alt	12.258	6.417	18.675
(B)	Særlige indlånsformer i alt[a]	16.340	7.410	23.750
(A)/(B)	Andel med rentetilskrivninger, der er skattefrie	0.75	0.87	0.79
(C)	Renter af indlån på særlige indlånsformer i alt	1.926	939	2.865
(C)*(A)/(B)	Rentetilskrivninger på konti, hvor rentetilskrivninger er skattefrie	1.445	813	2.258

a) Omfatter tillige Investeringsfondskonti, Etableringskonti og Boligopsparingskontrakter.

Kilde: Beretning fra Tilsynet med Banker og Sparekasser 1979.
Tabel 1.2.3 og 2.5 for henholdsvis Banker og Sparekasser.

I beregningen er der således forudsat, at den gennemsnitlige rente på de særlige indlånsformer, hvor rentetilskrivningen ikke indgår i den skattepligtige indkomst, ikke afviger fra den gennemsnitlige rente på særlige indlånsformer i øvrigt.

I 1979 udgjorde den nominelle værdi af indestående på depotkonti 5.2 mia.kr. . Forudsættes der, at dette indestående blev forrentet med en rente svarende til særlige indlånsformer i øvrigt: (2.865/23.750 = 0.121) fås, at depotkonti blev tilskrevet renter på 629 mill. kr. (= 5.2 mia. kr. x 0.121).

De samlede rentetilskrivninger på skattebegunstigede konti i 1979 kan derfor skønnes til af størrelsesordenen knap 2.900 mill. kr.

1) Ifølge oplysninger fra Den Danske Bankforening og Sparekasseforeningen.

3.5.9 Udlandet

Rentebetalingerne mellem Danmark og udlandet har i sidste halvdel af 70'erne fået et stigende omfang. Det er først og fremmest renteudgifterne, der er vokset som følge af det betydelige underskud på betalingsbalancens løbende poster. Ultimo 1980 udgjorde nettogælden til udlandet ca. 94 mia kr.

Andelen, der finansieres ved privat nettolåntagning, har i 1979 og 1980 været aftagende, som følge af virksomhedernes aftagende lånebehov tillige med renteudviklingen i ind- og udland og valutakursforventningerne. I første halvdel af 1981 har der tillige været tale om en privat nettokapitaleksport.

Det offentliges låntagning i udlandet sker såvel i fast forrentede som i variabelt forrentede lån. De fast forrentede lån er typisk obligationslån, mens de variabelt forrentede især består af bankkreditter.

Nedenfor i tabel 3.5.18 er vist rentebetalingerne mellem Danmark og udlandet i perioden 1975-81.

Tabel 3.5.18 Udlandets renteindtægter og -udgifter[a] i perioden 1975-81. Mill. kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteindtægter
1975	3.358	1.492	1.866
1976	3.805	1.626	2.179
1977	5.587	2.297	3.290
1978	7.975	3.100	4.875
1979	11.265	4.400	6.865
1980	15.495	5.520	9.975
1981	22.560	8.460	14.100

a) Opgørelsen inkluderer udbytter o.lign.

Kilde: Danmarks Statistiks betalingsbalancestatistik.

KAPITEL 4:

Renter, inflation og skat

Når man skal overveje den skattemæssige behandling af renter i en tid med udbredte inflationsforventninger, må man søge at danne sig en forestilling om den indvirkning, inflationen har på rentebærende pengefordringers realværdi - og dermed på forholdet mellem kreditor og debitor.

Den direkte virkning er, at fordringens og renternes realværdi falder fra år til år. De repræsenterer en stadig mindre købekraft. Der er altså et realt inflationstab for kreditor og en inflationsgevinst for debitor.

Det har så den indirekte virkning, at obligationer falder i kurs, når inflationen tager til i styrke. De er kun tiltrækkende som pengeanbringelse, når deres effektive rente derved er blevet så høj, at den giver dækning for den forventede nedgang i pengenes værdi og derudover en passende realindtægt. Dette høje renteniveau smitter så også af på bankers og sparekassers ind- og udlånsrenter.

Der er da også en klar tendens til, at renteniveauet er højest i de lande, hvor inflationen er kraftig. Også andre forhold kan have indflydelse, f.eks. landets økonomiske situation i øvrigt og tilstanden på det internationale kapitalmarked. Alligevel er inflationen noget meget afgørende. I Danmark var renteniveauet i slutningen af 1981 godt 20 pct., i Schweiz ca. 6 pct. og i Island mellem 40 og 50 pct. Hovedårsagen til disse forskelle er, at Schweiz har en meget svag inflation, Island en meget stærk.

Man kan derfor i en inflationstid betragte renten som sammensat af to bestanddele: inflationsdækningen og realrenten. Er renteniveauet ca. 20 pct. og inflationen ca. 10 pct. pr. år, kan man groft regne med, at halvdelen af de 20 pct. er inflationsdækning, medens realrenten er den anden halvdel. I lande med en meget stærk inflation som Island er inflationsdækningen den helt overvejende del af renten.

Den kompensation for pengenes værdifald, som inflationsdækningen giver, opnår kreditor kun, hvis fordringen virkelig afkaster en så høj rente, at det svarer til inflationens styrke. Det gør den, hvis fordringen er købt, efter at renteniveauet er tilpasset inflationen. Har man købt en obligation for 10 år siden, da renten var meget lavere, har man ikke fået nogen kompensation for pengenes værdifald.

I banker og sparekasser ændres rentesatserne jævnligt i en inflationstid, så de både for indskydere og låntagere kan tilpasses inflationen. Der kunne i en sådan tid være grund til at overveje, om også obligationer burde have en variabel rente.

Nu har obligationer jo kuponer med en påtrykt rentesats. De måtte så erstattes af kuponer, hvis rentesats bekendtgjordes med visse mellemrum. Obligationen ville derved få en vis lighed med en aktie, og obligationsmarkedet ville ændre karakter. Obligationer med variabel rente skulle i en tid med skiftende inflationsforventninger som helhed opleve mindre kurssvingninger end de nuværende, hvor renten ikke tilpasses inflationen.

Den høje rente er altså en indirekte konsekvens af inflationen. Den har så selv fremkaldt endnu en konsekvens, nemlig at tanken om indekserede fordringer kommer frem i en inflationstid.

Ved sådanne fordringer opskrives kapitalen (restgælden) hvert år med et indekstillæg, der svarer til det sidste års prisstigning. Renter og afdrag beregnes derefter af den således indeksregulerede kapitalværdi.

Det betyder, at renten kan være lavere end for traditionelle fordringer. For indekserede fordringer skal renten nemlig ikke indeholde nogen inflationsdækning, idet dette problem løses ved indekstillægget til kapitalen.

Ved indekslån ændres stillingen både for kreditor og for debitor. Kreditor får en fordring, der trods inflationen er værdifast, hvis det valgte indeks afspejler den generelle prisstigning. Debitor får en ændret tidsprofil af sine ydelser. I de første år vil ydelserne være lavere end for det traditionelle lån. Hvis inflationen fortsætter, vil de derefter stige i forhold til det traditionelle låns ydelser.

De problemer, der vedrører indekserede fordringer, behandles

nærmere i kapitel 8. Når de allerede er antydet her, er det fordi, man i en tid med udbredte inflationsforventninger må regne med at have et kapitalmarked, hvor der både er traditionelle obligationer og indeksobligationer.

Foruden af inflationen påvirkes renteniveauet også af beskatningen. Når den marginale skat af en renteindtægt er høj, skal renten være højere, for at kreditor kan få en vis indtægt efter skat, end hvis den marginale skat er lav. Omvendt kan debitor klare en større renteudgift end ellers, hvis rentefradraget i skatten er stort.

Det er vanskeligt at vurdere, hvor meget den nuværende beskatning i Danmark har forhøjet renteniveauet, fordi de marginale skatter varierer meget. For almindelige skatteydere varierer de mellem ca. 40 og ca. 70 pct. For aktieselskaber er skatten 40 pct., og for de skattebegunstigede institutioner, der behandles i det næste kapitel, er den 0. Det samme gælder naturligvis for personer med ingen eller med negativ indkomst.

Der kan dog ikke være tvivl om, at renteniveauet er en del højere, end det ville være ved en lavere beskatning. Det skyldes ikke mindst det forhold, at skatten beregnes af hele renteindtægten, altså også af den del, der kun er inflationsdækning. I modsætning til realrenten er denne jo ikke en real indtægt, da den ikke øger modtagerens forbrugsmuligheder. At den medregnes ved beskatningen betyder for tiden, at skatten af obligationsrenter er ca. dobbelt så høj, som den ville være, hvis kun realrenten var genstand for beskatning.

Der kan her i en inflationstid blive tale om en vis selvforstærkende proces. Bliver inflationen stærkere, forhøjes renteniveauet. Derved stiger også skatten af renter, og det fremkalder så en yderligere forhøjelse af renteniveauet.

Den tanke kommer derfor frem, om man ikke i en inflationstid burde gennemføre en realrentebeskatning, således at det kun var realrenten, der beskattedes hos kreditor og gav skattefradrag for debitor.

Dette spørgsmål kan betragtes som en del af det mere generelle spørgsmål om en realindkomstbeskatning, idet også andre indkomster og udgifter end renter kan indeholde et element, der kun er inflationsdækning.

Dette spørgsmål er naturligvis særlig aktuelt i lande,

hvor inflationsraterne er meget høje. Således har Island gennemført en realindkomstbeskatning. Også i andre lande har denne problematik givet anledning til overvejelser. I Sverige behandles den af et udvalg, fra hvilket en betænkning ventes om kort tid.

En generel realindkomstbeskatning rejser en række problemer. Særlig i erhvervslivet kan det være vanskeligt at afgøre, hvad der er realindkomst, og hvad der er inflationsdækning. I en virksomhed, hvor der købes og sælges og udbetales lønninger under et stadig højere løn- og prisniveau, hvor bygningernes handelsværdi måske - og måske ikke - følger den almindelige prisudvikling, hvor afskrivninger beregnes af en anskaffelsesværdi, der er langt mindre end genanskaffelsesværdien - hvad er så den reale indkomst?

En anden tanke, der tidligere har været fremme, og som er søgt realiseret visse steder, har også vakt ny interesse på grund af inflationen. Den går ud på helt eller delvist at erstatte indkomstskatten med en direkte forbrugsskat, således at det samlede årsforbrug bliver beskatningsgrundlag. Det ville have den fordel, at forbruget i hovedsagen er noget, der realiseres i dagens priser og derfor umiddelbart kan betragtes som realforbrug. Der ville dog også her være vurderingsproblemer, f.eks. vedrørende lejeværdien af ejerboliger.

Som en partiel realbeskatningsordning er det i relation til beskatning af finansielt afkast nærliggende at betragte en realrentebeskatning.

Renter og rentebeskatning er noget, der i høj grad berøres af inflationen, der dels bevirker, at renteniveauet bliver højt, og dels ved normal beskatning fører til, at meget mere end den reale indtægt indgår i beskatningen.

En gennemførelse af en realrentebeskatning ville forudsætte, at der fastsættes regler om, hvordan realrenten skal beregnes for de forskellige typer af fordringer og lån. De spørgsmål, dette rejser, er behandlet i bilag 4.1. Efter de nugældende skatteregler har vi som hovedregel realbeskatning af indekserede fordringer, men ikke af traditionelle fordringer.

Tabel 4.1. indeholder en sammenligning af de to fordringstyper. Det forudsættes i tabellen, at traditionelle lån/-fordringer indgår i beskatningen med hele den faktisk betalte rente. For indekslån/-fordringer er det derimod forudsat, at kun realrenten indgår i beskatningen.

Det er forudsat, at inflationen er 10 pct. om året, og at renten af traditionelle lån/fordringer er 20 pct. p.a.

Tabel 4.1 Realrente efter skat pr. 100 kr. lån/fordring

Marginal skat	Traditionelle lån/fordringer		Indekslån/fordringer	
	Rente efter skat	Realrente efter skat	Rente efter skat	Realrente efter skat
pct.	kr.	kr.	kr.	kr.
0	20.0	9.1 [a]	3.0	3.0
40	12.0	1.8	1.8	1.8
70	6.0	-3.6	0.9	0.9

a) Kapital + rente pr.100 kr. efter 10 pct. prisstigning: 120:110 = 109.1.

Det er i tabellen forudsat, at renter kun forfalder én gang om året, nemlig ved årets slutning, og at også skattebetaling og regulering af prisindekset foregår på dette tidspunkt. Værdien af kapital + renter - skat er så beregnet i forhold til det oprindelige beløb, 100 kr., med den købekraft penge havde ved årets begyndelse.

Det må fremhæves, at realrenten af traditionelle lån i virkeligheden er lidt højere, hvis renter betales f.eks. halvårsvis med forskellige terminer, fordi realværdien af en betaling under stadig prisstigning er desto større, jo tidligere betaling sker.

Hvis vi havde realrentebeskatning, ville skatten være væsentligt lavere end forudsat i tabellen. Hvis skattegrundlaget var realrenten, 9.1 pct., i stedet for den fulde rente, 20 pct., ville skatten for traditionelle lån/fordringer blive reduceret til knapt halvdelen af dens nuværende niveau.

Da skatten overvæltes i renten, ville renteniveauet så også blive lidt lavere. Hvor meget er usikkert, da også andre forhold gør sig gældende, f.eks. den førte politik og det internationale kapitalmarkeds tilstand.

Antages det f.eks., at renten ville falde fra 20 til 18 pct., ville også realrenten blive lavere, nemlig 7.27 pct. (118 : 1.10 = 107.27).

Det betyder så, at indeksfordringer under de angivne forudsætninger måtte have en rente på 7 - 8 pct. for at være konkurrencedygtige, når begge fordringstyper havde realrentebeskatning.

Der kan nu drages følgende konklusioner:

1. Der er med det nuværende skattesystem meget store forskelle mellem vilkårene for personer og institutioner med særlig høj og særlig lav marginalskat. To tilfælde er særlig udprægede.

Velhavende personer med høj marginalskat kan låne meget billigere end andre, nemlig til negativ realrente under de nu herskende forhold. Det kan give anledning til skattearbitrage, idet de f.eks. kan spare skat ved at låne traditionelt og anbringe pengene i indeksobligationer.

Det andet tilfælde er de institutioner, der nu ikke betaler skat af deres renteindtægter, såsom livsforsikringsselskaber, pensionskasser og fonde. De kan opnå en meget høj realrente ved at købe traditionelle obligationer.

2. Disse forskelle er væsentligt mindre ved indekslån/-fordringer end ved traditionelle, og de ville også blive det for de traditionelles vedkommende, hvis der indførtes realrentebeskatning.

3. Under de angivne forudsætninger gælder det, at traditionelle fordringer til 20 pct. og indeksfordringer til 3 pct. er omtrent lige fordelagtige, når marginalskatten er 40 pct. Hvis der gennemførtes en aenerel proportional rentebeskatning på 40 pct. (omend med visse modifikationer, jf. kapitel 6), ville de blive omtrent lige fordelagtige for kapitalmarkedet som helhed.

4. Hvis der gennemgørtes realrentebeskatning, ville det blive dyrere at låne for alle dem, der ikke har marginalskat 0. Det ville altså skærpe det renteproblem, der i dag findes i væsentlige dele af erhvervslivet og i boligsektoren.

5. Gennemførelse af en realrentebeskatning ville gøre det nødvendigt, at indekslån og -obligationer havde en rente, der er væsentligt højere end den i tabel 4.1 angivne under de givne forudsætninger. De ville så langt fra give den lettelse af debitorernes rentebyrde i de første år, som er tilsigtet i de overvejelser om indekslån, der har været fremme i den sidste tid.

Af de årsager, der er nævnt i sammenfatningens pkt. 4, kan udvalget ikke anbefale en realrentebeskatning i den øjeblikkelige situation.

KAPITEL 5:

Skattebegunstigede kapitalanbringelser

5.1 Indledning

En betydelig andel af den samlede aktivmasse bliver i dag forrentet uden skattemæssige konsekvenser. Det gælder således de renteindtægter og -udgifter, der tilfalder den offentlige sektor, almennyttige boligselskaber og realkreditinstitutioner. Konsekvenserne af en beskatning af disse renteindtægter og -udgifter bliver behandlet i kap. 6. Ligeledes oppebærer fonde, foreninger, legater m.m. i dag betydelige nettorenteindtægter, der ikke bliver beskattet. Hele fondsproblematikken er for tiden til behandling i et fondsudvalg under justitsministeriet. Et underudvalg under fondsudvalget beskæftiger sig med skatte- og afgiftsmæssige spørgsmål. Angående de til fonde knyttede særproblemer henvises der derfor til den kommende betænkning fra justitsministeriets fondsudvalg.

Emnet for dette kapitel er de skattebegunstigede kapitalanbringelser , der finder sted med henblik på udbetaling i pensionsårene, og dermed beslægtede kapitalanbringelser.

Disse skattebegunstigede placeringer administreres inden for forskellige institutionelle rammer. Administrationen varetages af private livsforsikringsselskaber og pensionskasser , Statsanstalten, ATP- og LD-fonden samt af banker og sparekasser. Tjenestemændenes pensionsordninger er af en helt anden struktur end de her omtalte placeringer og vil derfor ikke blive berørt i det følgende.

5.2 De nugældende skattereglers konsekvenser for den disponible forrentning

5.2.1 Oversigt over de skattebegunstigede placeringstyper i livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m.

I det nuværende indkomstskattesystem er den skattemæssige behandling af finansielle aktiver forskellig for forskellige placeringsformer. For en given skattepligtig person betyder det, at det disponible afkast af finansielle aktiver varierer stærkt, afhængigt af hvorledes kapitalen placeres, selv om afkastet før skat er det samme. Den skattemæssige behandling varierer på tre områder:

- beskatning af de indskudte midler på indbetalingstidspunktet
- beskatning af de løbende rentetilskrivninger og andre former for afkast
- beskatnina af den forrentede kapital på udbetalingstidspunktet.

De forskellige muligheder er skematisk illustreret i tabel 5.2.1 hvor ordningerne er opstillet efter fradragstype (1-3) og udbetalingstype (A-C).

Forsikrings- eller opsparingsordningen bliver aktuel (dvs. den træder i kraft) ved indtræden af en bestemt begivenhed, f.eks. ved at den forsikrede opnår en bestemt alder, ved dødsfald, invaliditet o.lign. Ved ordninger af type A finder der løbende udbetalinger sted fra det øjeblik, ordningen bliver aktuel, og indtil den forsikringsberettigede dør eller på anden måde ophører med at være forsikringsberettiget. Ved ordninger af type B udbetales den opsparede kapital med 10 eller flere lige store årlige beløb. Type C består af de såkaldte kapitalforsikringer eller kapitalopsparingsordninger, hvor den opsparede kapital udbetales på én gang, når forsikringsbegivenheden indtræder.

Som ekseirnel på opsparingsordninger af type 1 (udbetalingsmåden er her uden betydning) kan nævnes almindelige indlån i banker og sparekasser. Indskud kan ikke fradrages, rentetilvæksten beskattes løbende, og det indestående beløb kan hæves uden skattemæssige konsekvenser.

Ordninger af type 2 A er renteforsikringer, der f.eks. oprettes i pensionskasser eller livsforsikringsselskaber. Der kan

Tabel 5.2.1 Oversigt over den skattemæssige behandling af finansielle placeringer.

Fradragstype	Beskatning af renter	Udbetalingstype A Løbende	B Rater	C Kapital
1. Ingen fradragsret	Alm. indkomstskat	Skattefri		
2. Fuld fradragsret[a]: løbende indbetalinger, kapitalindskud[b]	Skattefri	Alm. indkomstskat	Alm. indkomstskat	40%'s afgift[c]
3. Begrænset fradragsret[d]	Skattefri	Alm. indkomstskat[e]	Skattefri[f]	Skattefri

:a) Indbetalinger fra arbejdsgiveren betragtes som ubeskattet lønindkomst for den ansatte.
Ved kapitalpensionsordninger (type C) kan arbejdsgiverens indbetalinger højest udgøre 15% af lønnen for ansatte under 45 år og 20% af lønnen for ansatte, der er fyldt *H5* år. For hver enkelt arbejdstager kan der i alt højest indbetalt 62.400 kr. i 1981 (jf. pensionsbeskatningsloven § 16).

b) Ved ordninger med løbende udbetalinger eller udbetalinger i rater skal kapitalindskud fradrages over en 10-årig periode med 1/10 af indskuddet p.a. Hvis det samlede fradrag for sådanne pensionsordninger bliver mindre end 25.000 kr., kan kapitalindskuddet dog fradrages over en kortere periode med et samlet fradrag på 25.000 kr. p.a. (jf. pensionsbeskatningsloven § 18).

c.) Den del af udbetalingen, der hidrører fra indbetalinger og rentetilskrivninger før 1/1-1980, beskattes dog højest med 25% (jf. pensionsbeskatningsloven §§ 26 A og 27).

d) Fradragene må ikke overstige et samlet beløb af 3.000 kr.

e) I de tilfælde, hvor indbetalingerne er fuldt fradragsberettigede, men hvor skatteyderen vælger at fradrage dem under 3.000 kr.'s grænsen, indgår udbetalingerne i den skattepligtige indkomst med 70% (jf. pensionsbeskatningsloven § 50 stk. 3).

f) Renter, der tilskrives efter at udbetalingerne er påbegyndt, er dog almindelig skattepligtig indkomst (jf. pensionsbeskatningsloven § 53).

være tale om en alders-, enke-, invalide- eller børnepensionsordning eller en kombination af de nævnte ordninger. ATP er et andet eksempel på en ordning af type 2 A.

Renteforsikringen skal være livsbetinget, dvs. den kommer kun til udbetaling, hvis den/de forsikringsberettigede er i live, når forsikringsbegivenheden indtræder. Den forsikringsberettigede kan være den forsikrede person selv, vedkommendes ægtefælle eller livsarvinger under 24 år.

Rateforsikring i pensionsøjemed er en ordning af type 2 B. Den tegnes i et livsforsikringsselskab, eventuelt i kombination med en renteforsikring. Den kan kun oprettes af personer, der endnu ikke er fyldt 55 år. Ordningen er ikke livsbetinget.

Ordninger af type 2 C kan kun etableres som led i et ansættelsesforhold og kun, hvis den ansatte ikke er fyldt 60 år. Ordningen kan oprettes i en bank eller sparekasse samt i visse andelskasser (kapitalopsparing) eller i et livsforsikringsselskab (kapitalforsikring). En kapitalforsikring kan tegnes både således, at den under alle omstændigheder kommer til udbetaling - altså enten ved død eller opnået alder - og således, at den kun kommer til udbetaling, såfremt forsikringsbegivenheden indtræffer inden for en nærmere bestemt periode.

Indbetalinger til ordninger med fuld fradragsret kan vælges fradraget under 3000 kr.'s-grænsen, hvorved skatteyderen opnår, at udbetalingerne beskattes efter reglerne for ordninger af type 3. Også præmier for alle andre livsforsikringer som f.eks. privattegnede kapitalforsikringer og indskud på selvpensioneringskonti i banker og sparekasser samt indskud på børneopsparingskonti kan fradrages under 3000 kr.'s-grænsen. For præmier for gruppelivsforsikringer gælder den begrænsede fradragsret almindeligvis også.

Ved placeringsordninger med fuld eller begrænset fradragsret indgår den akkumulerede kapital ikke i personens skattepligtige formue.

5.2.2 Skattereglernes betydning for den disponible forrentning

5.2.2.1 Fradrag for indbetalinger og beskatning af udbetalinger

Via retten til at fradrage indbetalte beløb flyttes beskatningsgrundlaget fra én periode, indbetalingsperioden, til en anden periode, udbetalingsperioden. Den indskudte kapital bliver ikke medregnet ved opgørelse af den skattepligtige indkomst i indbetalingsperioden; til gengæld indgår den forrentede kapital i beskatningsgrundlaget i den periode, hvori den kommer til udbetaling. Den, der benytter sig af en sådan placeringsordning, opnår således at udskyde beskatningen af en del af indkomsten i de aktive erhvervsår, indtil den igen er til disoosition, typisk i pensionsarene[1)]

Fradragsretten betyder, at der kan indskydes et beløb, der er større end f.eks. den forbrugstilbageholdenhed, skatteyderen præsterer. Undlader skatteyderen at forbruge N kr., og sættes marginalskatteprocenten på indbetalingstidspunktet, t . , f.eks. til 60%, kan der indskydes et beløb på $1/(1-0.6) \times N$ kr. Skatteyderen finansierer ved sin forbrugstilbageholdenhed kun 40% af indskuddet, mens 60% bliver finansieret ved skattebesparelser. Jo højere marginalskatteprocent, t_i, jo større bliver indskuddet ved en given forbrugstilbageholdenhed.

Til gengæld for retten til at fradrage indskud, bliver kapitalen beskattet ved udbetaling. Den samlede betydning af fradragsretten afhænger derfor af forholdet mellem marginalskattesatsen på indbetalingstidspunktet, t_i, og marginalskattesatsen på -udbetalingstidspunktet, t .

Sammenhængen fremgår af tabel 5.2.2, der viser den disponible kapitals relative størrelse ved alternative værdier for t. og

V

Hvis skattesatsen er den samme i udbetalingsperioden som i indbetalingsperioden, bliver beskatningstidspunktet uden betydning. Den andel af kapitalen, skatteyderen selv har finansieret, bliver nøjagtig lige så stor som den andel, han kan disponere over ved udbetaling. Under disse forudsætninger ligger der derfor ikke nogen begunstigelse i fradragsretten. For indskyderen bliver resultatet nøjagtig det samme, hvad enten han har fradragsret for indbetalinger og beskattes af udbetalinger, eller

1) På dette område tilnærmes indkomstskattesystemet altså til et forbrugsskattesystem.

han ikke kan fradrage indbetalinger og ikke skal svare skat af udbetalinger.

Tabel 5.2.2 Den disponible kapitals relative størrelse ved alternative marginale skatteprocenter for ind- og udbetalinger.

t_i \ t_u	Udbetalinger 0%	40%	50%	60%	70%
Indbetalinger					
0%	1	3/5	1/2	2/5	3/10
40%	1 2/3	1	5/6	2/3	1/2
50%	2	1 1/5	1	4/5	3/5
60%	2 1/2	1 1/2	1 1/4	1	3/4
70%	3 1/3	2	2 2/3	1 1/3	1

Anm.: Renten før skat og renteskattesatsen antages at være den samme for alle kombinationsmuligheder.

Hvis derimod t_i er større end t_u, bliver den disponible kapital større p.g.a. skattereglerne. Et typisk eksempel er en ordning, hvor indbetalinger er fuldt fradragsberettigede, og udbetalinger beskattes med en afgift på 40% (ordninger af type 2C, jf. tabel 5.2.1). Hvis t_i = 70% bliver den disponible kapital fordoblet p.g.a. skattereglerne; skatteyderens finansieringsandel er 1-0.7 = 0.3, mens den disponible andel er 1-0.4 = 0.6, altså dobbelt så stor. Den skattemæssige begunstigelse vil således typisk være væsentligt større ved en kapitalpensionsordning end ved en pensionsordning med løbende udbetalinger. I de tilfælde, hvor t_i = 70% og t_u = 0% (som det kan være tilfældet ved ordninger af typen 3 B og 3 C, jf. tabel 5.2.1), bliver finansieringsandelen 30%, og den disponible andel 100%. Dvs. den disponible kapital bliver 3 1/3 gange større end i situationen uden fradragsret og uden beskatning af udbetalinger ($t_i = t_u = 0$).

Der kan også forekomme tilfælde, hvor t_i er mindre end t_u. Det kan forekomme, hvor indbetalinger er foretaget i en periode med lavt skattetryk, mens skattetrykket er højt i udbetalingsperioden. I sådanne tilfælde ville skatteyderen være bedre stillet uden fradragsret.

5.2.2.2 Beskatning af rentetilskrivninger

Det andet område, hvorpå den skattemæssige behandling af de begunstigede placeringsordninger adskiller sig fra behandlingen af andre finansielle placeringer, er beskatningen af rentetilvækst. Hvor man ved et almindeligt bankindlån løbende bliver indkomstbeskattet af rentetilskrivningerne, bliver den begunstigede placering forrentet uden skattemæssige konsekvenser.

Et finansielt aktiv vokser i løbet af en periode med rentetilskrivningen minus renteskatten. I en inflationsperiode ændres tillige købekraften af aktivets nominelt opgjorte værdi. Størrelsen af den reale rentetilvækst afhænger derfor af

- rentefodens størrelse
- renteskattesatsens størrelse
- inflationsraten
- periodelængden

I disse år, hvor renten har rundet 20% p.a., og hvor marginalskatteprocenter for personligt skattepligtige på 70% ikke er noget særtilfælde, bliver forskellen mellem det disponible afkast af hhv. renteskattefri og renteskattepligtig kapital særdeles stor.

I tabel 5.2.3 A-D er der opstillet nogle eksempler, der viser den reale værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser. Værdien er opgjort efter perioder på hhv. 10, 20, 30 og 40 år under forudsætning af inflationsrater på hhv. 0, 8, 10 og 12%. I tabel 5.2.4 A-D vises de tilsvarende eksempler beregnet som relative tal med værdien ved skattefrihed for rentetilskrivninger som udgangspunkt.

Skattefriheden for rentetilvækst vokser i betydning, jo højere renten bliver, og jo større skattesatser der pålægges den skattepligtige renteindkomst.

F.eks. vil kapitalens værdi ved 40%'s renteskat efter 20 årlige indbetalinger og med en rente på 15% udgøre mellem 53-57% af værdien af 20 årlige renteskattefri indbetalinger, når inflationen antages at ligge mellem 8% og 12%. Sættes renten i stedet til 21%, kommer værdien i stedet til at ligge mellem 39-43% af den renteskattefri kapitals værdi. Ved en rentebeskatning på 70% biiver de tilsvarende tal ca. 35-40% ved 15%'s rente og 20-25% ved en rente på 21%.

Tabel 5.2.3 A. Værdien af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 0 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger på ialt 1.000 kr.:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.656	1.965	2.335	2.776	3.300
40%	1.351	1.495	1.656	1.835	2.034
70%	1.161	1.221	1.284	1.351	1.421

Værdi efter 20 årlige indbetalinger på ialt 2.000 kr.:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	5.576	8.070	11.781	17.302	25.502
40%	3.636	4.492	5.576	6.952	8.699
70%	2.677	2.960	3.278	3.636	4.039

Værdi efter 30 årlige indbetalinger på ialt 3.000 kr.:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	14.858	27.029	49.996	93.332	174.863
40%	7.503	10.498	14.858	21.223	30.535
70%	4.655	5.437	6.375	7.503	8.861

Værdi efter 40 årlige indbetalinger på ialt 4.000 kr.:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	36.829	85.914	204.595	491.259	1.179.692
40%	14.046	22.536	36.829	61.019	102.075
70%	7.238	8.965	11.185	14.046	17.745

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Tabel 5.2.3 B. Den reale værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 8 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger på ialt 1.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.052	1.228	1.436	1.681	1.970
40%	877	960	1.052	1.154	1.267
70%	766	801	838	877	917

Værdi efter 20 årlige indbetalinger på ialt 2.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	2.206	2.995	4.126	5.755	8.107
40%	1.564	1.852	2.206	2.645	3.190
70%	1.229	1.330	1.441	1.564	1.700

Værdi efter 30 årlige indbetalinger på ialt 3.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	3.472	5.537	9.167	15.632	27.233
40%	2.102	2.679	3.472	4.571	6.107
70%	1.509	1.678	1.874	2.102	2.368

Værdi efter 40 årlige indbetalinger på ialt 4.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	4.859	9.193	18.614	39.578	86.831
40%	2.524	3.447	4.859	7.059	10.535
70%	1.679	1.909	2.186	2.524	2.938

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Tabel 5.2.3 C. Den reale værdi af en årlig indbetaling på 1 00 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 10 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger på ialt 1.000 kr. i faste priser

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	951	1.106	1.287	1.501	1.753
40%	797	870	951	1.041	1.140
70%	699	730	762	797	832

Værdi efter 20 årlige indbetalinger på ialt 2.000 kr. i faste priser

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.820	2.430	3.295	4.531	6.300
40%	1.316	1.543	1.820	2.160	2.579
70%	1.051	1.131	1.219	1.316	1.424

Værdi efter 30 årlige indbetalinger på ialt 3.000 kr. i faste priser

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	2.612	4.015	6.427	10.644	18.094
40%	1.655	2.062	2.612	3.363	4.398
70%	1.228	1.351	1.492	1.655	1.844

Værdi efter 40 årlige indbetalinger på ialt 4.000 kr. i faste priser

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	3.336	5.913	11.312	22.980	48.685
40%	1.876	2.464	3.336	4.657	6.695
70%	1.317	1.472	1.656	1.876	2.142

r = rentesats; t_r/r = renteskattesats;

Tabel 5.2.3 D. Den reale værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 12 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger på ialt 1.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	864	1.000	1.160	1.347	1.568
40%	727	792	864	943	1.030
70%	640	668	697	727	759

Værdi efter 20 årlige indbetalinger på ialt 2.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.522	2.000	2.671	3.618	4.964
40%	1.123	1.303	1.522	1.790	2.116
70%	909	974	1.045	1.123	1.209

Værdi efter 30 årlige indbetalinger på ialt 3.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	2.024	3.000	4.638	7.445	12.319
40%	1.339	1.633	2.024	2.550	3.263
70%	1.022	1.114	1.219	1.339	1.476

Værdi efter 40 årlige indbetalinger på ialt 4.000 kr. i faste priser

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	2.407	4.000	7.202	13.893	28.252
40%	1.456	1.846	2.407	3.232	4.471
70%	1.070	1.179	1.306	1.456	1.634

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Tabel 5.2.4 A. Den relative værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort i forhold til værdien uden rentebeskatning. Værdien er opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 0 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	816	761	709	661	616
70%	701	621	550	487	431

Værdi efter 20 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	652	557	473	402	341
70%	480	367	278	210	158

Værdi efter 30 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	505	388	297	227	175
70%	313	201	128	80	51

Værdi efter 40 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	381	262	180	124	87
70%	197	104	55	29	15

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Tabel 5.2.4 B. Den relative værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort i forhold til værdien uden rentebeskatning. Værdien er opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 8 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	834	782	733	686	643
70%	728	652	584	522	465

Værdi efter 20 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	709	618	534	460	393
70%	557	444	349	272	210

Værdi efter 30 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	605	484	378	292	224
70%	435	303	204	134	87

Værdi efter 40 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	519	375	261	178	121
70%	346	208	117	64	34

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Tabel 5.2.4 C. Den relative værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort i forhold til værdien uden rentebeskatning. Værdien er opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 10 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	838	787	739	694	650
70%	735	660	592	531	475

Værdi efter 20 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	723	635	552	477	409
70%	577	465	370	290	226

Værdi efter 30 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	634	514	406	316	243
70%	470	336	232	155	102

Værdi efter 40 årlige indbetalinger:

$t_r \backslash r$	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	562	417	295	203	138
70%	395	249	146	166	44

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Tabel 5.2.4 D. Den relative værdi af en årlig indbetaling på 100 kr. i faste priser i hhv. 10, 20, 30 og 40 år ved alternative rente- og renteskattesatser, opgjort i forhold til værdien uden rentebeskatning. Værdien er opgjort et år efter sidste indbetaling med en årlig **inflationsrate på 12 pct.**

Værdi efter 10 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	841	792	745	700	657
70%	741	668	601	540	484

Værdi efter 20 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	738	652	570	495	426
70%	597	487	391	310	244

Værdi efter 30 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	662	544	436	343	265
70%	505	371	263	180	120

Værdi efter 40 årlige indbetalinger:

t_r \ r	9%	12%	15%	18%	21%
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
40%	605	462	334	233	158
70%	445	295	181	105	58

r = rentesats; t_r = renteskattesats;

Skattefrihedens betydning vokser tillige med periodelængden. Efter 40 årlige indbetalinger udgør værdien ved en 40%'s beskatning og en rente på 21% kun mellem 12-16% af værdien uden beskatning og ved 70%'s renteskat er de tilsvarende tal så lave som 3-6%. Inflationsraten antages stadig at ligge mellem 8 og 12%.

Inflationsraten påvirker ligeledes værdien af den akkumulerede kapital. Med en given rentefod bliver kapitalens købekraft væsentligt lavere, jo højere inflationstakten er. Det gælder uanset renteskattesatsens højde. Derimod afhænger den relative værdi ved alternative renteskattesatser ikke i væsentlig grad af inflationstakten. Uanset inflationens højde er skattesatsens betydning kraftigt tiltagende med stigende rentefod og stigende periodelængde.

5.2.2.3 Skattereglernes samlede betydning for den disponible forrentning

Kombinationen af forskellig skattemæssig behandling af ind- og udbetalinger samt af rentetilskrivninger resulterer i meget forskellige disponible afkast af finansielle kapitalanbringelser. Det fremgår af følgende eksempel.

Der betragtes en person, der forventer at blive pensioneret om 20 år. Han beslutter af sin disponible indkomst at opspare 900 kr. årligt i de næste 20 år.[1] Hans marginale skattesats antages at være 70% i hele indbetalingsperioden[2]. Der opstilles 4 forskellige måder, hvorpå pengene kan anbringes; det antages, at alle måder giver en før-skat-rente på 18% p.a. i hele perioden, så den eneste forskel på de 4 alternativer er den skattemæssige behandling.

De 4 alternativer er:

A: almindeligt bankindskud

B: kapitalforsikring i livsforsikringsselskab

C: rateforsikring med 10 årlige udbetalinger

D: selvpensioneringskonto i et pengeinstitut

I alle 4 tilfælde er der tale om rene opsparingsordninger uden nogen forsikringsrisiko.

1) I modsætning til tabel 5.2.3 og 5.2.4 arbejdes der altså her med rent nominelle beløbsstørrelser.

3) I 1981 startede den statslige indkomstskats højeste progressionstrin ved en skattepligtig indkomst på 151.400 kr. Det giver - afhængig af de kommunale skattesatser - en samlet marginalskattesats på ca. 70%. Der er i beregninger set bort fra placeringsmådens indvirkning på formueskatten.

I alternativerne B, C og D er der fradragsret for indbetalinger. Dvs. at i stedet for 900 kr. kan der indskydes $\frac{1}{1-0,7} \times 900$ kr. = 3.000 kr. [1] .
I tilfælde A bliver renterne beskattet løbende med 70%; i de øvrige tilfælde er de skattefri.
Ved A, B og D kan hele kapitalen frigøres efter 20 år. Udbetalingerne er skattefri ved alternativ A og D, idet D fradrages under 3.000 kr.'s grænsen. B pålægges en 40%'s afgift ved udbetaling, mens udbetalingerne ved alternativ C er almindelig skattepligtig indkomst. Den marginale indkomstskatteprocent antages at være 55 i hele udbetalingsperioden.

Efter 20 år kan skatteyderen i hvert af de 4 tilfælde disponere over nedenstående beløb. Rentesatsen er beregnet for det af skatteyderen selv finansierede bidrag på 900 kr. p.a.

Tabel 5.2.5 Rente efter skat ved alternative kapitalanbringelser; 20 årlige indbetalinger

Alternativ	Placeringstype jf. tabel 5.2.1	Disponibel kapital efter 20 indbet.	Rentefod p.a. efter skat
A	1	32.726	5.40%
B	2 C	311.436	23.35%
C	2 B	44.046 årligt i 10 år	20.61%
D	3 C	519.060	27.29%

Forskellen mellem de disponible rentesatser forårsages for en væsentlig del af rentebeskatningen. I tabel 5.2.6 er de disponible rentesatser tillige beregnet for de samme tilfælde, men efter 30 årlige indbetalinger. Når den betragtede periodelængde øges, nærmer de disponible rentesatser for alternativerne B, C og D sig hinanden på et niveau, der er ca. 4 gange højere end for alternativ A [2] .

1) Beløbet på 900 kr. er valgt, så det samlede indskud ikke overstiger 3.000 kr.'s grænsen for ordninger med begrænset fradragsret. Over en 20-årig periode indbetales i alt 60.000 kr. Herved overskrides det maksimumbeløb på 40.000 kr., der efter gældende regler må indskydes på en selvpensioneringskonto (alternativ D). Dette har dog ingen betydning for beregningen af rentefoden efter skat.

2) Ved alternativerne B, C og D vil den disponible rente nærme sig 18%, når perioden forlænges mod uendelig. Ved realistiske periodelængder - dvs. maksimalt 40-45 år - vil renteniveauet ved alternativerne B, C og D imidlertid være ca. 4 gange højere end ved alternativ A.

I tabel 5.2.6 er tillige beregnet de rentesatser efter skat, som en ensartet 40%'s renteskat resulterer i, hvis beskatningen af ind- og udbetalinger holdes uændret. Især alternativ D, hvor udbetalingen er skattefri, giver selv ved en ensartet rentebeskatning et væsentligt højere disponibelt afkast end f.eks. alternativ A. De beløbsmæssigt mest betydende pensionsordninger svarer imidlertid til alternativ B eller C, hvor afkastet reduceres væsentligt ved en rentebeskatning.

Tabel 5.2.6 Rentesats efter skat ved alternative kapitalanbringelser; 20 og 30 årlige indbetalinger

Alternativ	Placeringstype jf. tabel 5.2.1	Rentesats p.a. efter skat			
		Nugældende regler		40%'s rentesats	
		20 indbetalinger	30 indbetalinger	20 indbetalinger	30 indbetalinger
A	1	5.40%	5.40%	10.80%	10.80%
B	2 C	23.35%	21.31%	16.30%	14.20%
C	2 B	20.61%	19.72%	13.39%	12.53%
D	3 C	27.29%	23.75%	20.25%	16.67%

Dersom det findes formålstjenligt at mindske spændet mellem de disponible rentesatser for forskellige placeringsformer vil en mere ensartet beskatning af kapitalafkastet være nødvendig.

5.2.2 .4 Beregningsgrundlag ved en beskatning af de finansielle institutioners renteindkomst

I den offentlige debat er det ofte blevet fremført, at den manglende rentebeskatning af kapitalanbringelser i livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m. ikke kan opfattes som en begunstigelse, idet skattebyrden blot udskydes indtil udbetalingstidspunktet. Som det fremgår af de foregående afsnit, ændrer beskatningen af udbetalinger imidlertid ikke ved det forhold, at placeringerne begunstiges via skattefriheden for rentetilvækst. Ligeledes hævdes det, at hvis man indfører en beskatning af de pågældende institutioner, skal pensionsudbetalingernes renteandel kunne fradrages enten i modtagernes skattepligtige indkomst eller i institutionernes indkomst for at undgå en dobbeltbeskatning af rentetilvæksten. I dette afsnit skal det ved hjælp af nogle enkle eksempler illustreres, at en beskatning af. rentetilvækst ikke fører til en kraftigere beskatning af disse placeringstyper end af andre.

1) Problemstillingen behandles i en nere teknisk fremstilling i bilag 5.1.

Udgangspunktet for de følgende eksempler er to kapitalanbringelser, den ene uden fradragsret for indskud og uden beskatning af udbetalinger (situation A), den anden med fradragsret for indskud og med beskatning af udbetalinger (situation B). Før-skatrenten antages at være den samme i de to tilfælde. Skattesatsen ved indbetaling, t., antages i situation B at være den samme som skattesatsen ved udbetaling, t .

En neutral rentebeskatning skal under disse forudsætninger ved en given forbrugstilbageholdenhed resultere i de samme disponible beløb i situation A som i situation B.

Situationen belyses først i eksempel 1 ved en kapitalforsikring (udbetalingstype C, jf . tabel 5.2.1), dernæst i eksempel 2 ved en rateforsikring (udbetalingstype B, jf . tabel 5.2.1) . I begge eksempler er der tale om rene opsparingsordninger uden nogen forsikringsrisiko.

I situation A placerer skatteyderen 50 kr. i en finansiel institution. I situation B placeres 50 kr. plus en skattebesparelse; såvel t_i som t_u sættes til 50%, dvs. i situation B placeres $\frac{1}{1-0{,}5} \times 50$ kr. = 100 kr. Renteskattesatsen, t_r, sættes ligeledes til 50%, rentefoden til 20%. I eksempel 1 indskydes beløbene primo i perioden og udbetales ultimo i samme periode umiddelbart efter rentetilskrivningen.

Eksempel 1 Udbetalingen efter skat ved en kapitalopsparingsordning med og uden fradragsret for indbetalinger.

	Værdi af indskudt kapital primo	Rentetilskrivning Brutto	Rente-skat	Netto	Udbetaling Brutto	Skat	Netto
Sit.A	50	10	5	5	55	-	55
Sit.B	100	20	10	10	110	55	55

Ved at beskatte hele rentetilvæksten i situation B opnås den samme udbetaling efter skat i de to forskellige situationer.

Ved en ordning med udbetaling i rater bliver konklusionen den samme. Det fremgår af eksempel 2, hvor beløbene stadig indbetales primo periode 1, men denne gang udbetales i to lige store rater ultimo periode 1 og 2.

1) Udbetalingstype A (renteforsikring) er ikke repræsenteret i eksemplerne. I en renteforsikring indgår der et risikoelement, der vanskeliggør en enkel fremstilling; hvad angår en neutral rentebeskatning, er principperne imidlertid de samme som ved den i eksempel 2 anvendte rateforsikring.

Eksempel 2. Udbetalinger efter skat ved en ordning med udbetaling i rater med og uden fradrag for indbetalinger

	PERIODE	Værdi af indskudt kapital primo	Rentetilskrivning Brutto	Skat	Netto	Udbetaling Brutto	Skat	Netto
Sit.A	1	50	10	5	55	28.8	-	28.8
	2	26.2	5.2	2.6	2.6	28.8	-	28.8
Sit.B	1	100	20	10	10	57.6	28.8	28.8
	2	52.4	10.4	5.2	5.2	57.6	28.8	28.8

Hvis man ønsker at opnå skattemæssig lighed skal den løbende rentetilvækst altså beskattes i den finansielle institution (situation B) og dernæst, når kapitalen kommer til udbetaling, skal hele ydelsen - incl. den allerede beskattede rentetilvskst - indkomstbeskattes hos skatteyderen. Hvis dette er formålet med en beskatning af de finansielle institutioner, er der altså intet belæg for at friholde en del af ydelserne (udbetalingerne) fra beskatningsgrundlaget.

5.3 Hvem benytter de skattebegunstigede kapitalanbringelsesmuligheder?

Der findes ikke meget statistisk materiale, der kan belyse, hvilke befolkningsgrupper der især benytter sig af mulighederne for skattefri kapitalanbringelser i livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m. Ved pensionsforsikringsordninger, der er oprettet som et led i ansættelsesforhold, skal hverken arbejdsgiverens eller arbejdstagerens indbetalinger figurere på selvangivelsen, lige som værdien af den akkumulerede kapital ikke skal opføres under den skattepligtige formue. Det er derfor ikke registreret i offentlig tilgængelig form, hvem der indbetaler hvor meget til de skattebegunstigede pensionsordninger m.m.

Danmarks Statistiks omnibusundersøgelse, maj 81, er en af de få statistiske kilder, der beskæftiger sig med disse forhold. Ved omnibusundersøgelsen interviewes en stikprøve af befolkningen over 16 år om forskellige forhold. Der foretages en vægtet opregning af de indsamlede data, så de resultater, der gengives i det følgende, skulle gælde for hele populationen.

Udgangspunktet for de følgende eksempler er to kapitalanbringelser, den ene uden fradragsret for indskud og uden beskatning af udbetalinger (situation A), den anden med fradragsret for indskud og med beskatning af udbetalinger (situation B). Før-skatrenten antages at være den samme i de to tilfælde. Skattesatsen ved indbetaling, t., antages i situation B at være den samme som skattesatsen ved udbetaling, t .

En neutral rentebeskatning skal under disse forudsætninger ved en given forbrugstilbageholdenhed resultere i de samme disponible beløb i situation A som i situation B.

Situationen belyses først i eksempel 1 ved en kapitalforsikring (udbetalingstype C, jf. tabel 5.2-1), dernæst i eksempel 2 ved en rateforsikring (udbetalingstype B, jf. tabel 5.2.1) . I begge eksempler er der tale om rene opsparingsordninger uden nogen forsikringsrisiko.

I situation A placerer skatteyderen 50 kr. i en finansiel institution. I situation B placeres 50 kr. plus en skattebesparelse; såvel t_i som t_u sættes til 50%, dvs. i situation B placeres $\frac{1}{1-0,5}$ x 50 kr. = 100 kr. Renteskattesatsen, t_r, sættes ligeledes til 50%, rentefoden til 20%. I eksempel 1 indskydes beløbene primo i perioden og udbetales ultimo i samme periode umiddelbart efter rentetilskrivningen.

Eksempel 1 Udbetalingen efter skat ved en kapitalopsparingsordning med og uden fradragsret for indbetalinger.

	Værdi af indskudt kapital primo	Rentetilskrivning Brutto	Rente-skat	Netto	Udbetaling Brutto	Skat	Netto
Sit.A	50	10	5	5	55	-	55
Sit.B	100	20	10	10	110	55	55

Ved at beskatte hele rentetilvæksten i situation B opnås den samme udbetaling efter skat i de to forskellige situationer.

Ved en ordning med udbetaling i rater bliver konklusionen den samme. Det fremgår af eksempel 2, hvor beløbene stadig indbetales primo periode 1, men denne gang udbetales i to lige store rater ultimo periode 1 og 2.

1) Udbetalingstype A (renteforsikring) er ikke repræsenteret i eksemplerne. I en renteforsikring indgår der et risikoelement, der vanskeliggør en enkel fremstilling; hvad angår en neutral rentebeskatning, er principperne imidlertid de samme som ved dan i eksempel 2 anvendte rateforsikring.

Eksempel 2 Udbetalinger efter skat ved en ordning med udbetaling i rater med og uden fradrag for indbetalinger

	PERIODE	Værdi af indskudt kapital primo	Rentetilskrivning Brutto	Skat	Netto	Udbetaling Brutto	Skat	Netto
Sit.A	1	50	10	5	55	28.8	-	28.8
	2	26.2	5.2	2.6	2.6	28.8	-	28.8
Sit.B	1	100	20	10	10	57.6	28.8	28.8
	2	52.4	10.4	5.2	5.2	57.6	28.8	28.8

Hvis man ønsker at opnå skattemæssig lighed skal den løbende rentetilvækst altså beskattes i den finansielle institution (situation B) og dernæst, når kapitalen kommer til udbetaling, skal hele ydelsen - incl. den allerede beskattede rentetilvækst - indkomstbeskattes hos skatteyderen. Hvis dette er formålet med en beskatning af de finansielle institutioner, er der altså intet belæg for at friholde en del af ydelserne (udbetalingerne) fra beskatningsgrundlaget.

5.3 Hvem benytter de skattebegunstigede kapitalanbringelsesmuligheder?

Der findes ikke meget statistisk materiale, der kan belyse, hvilke[4] befolkningsgrupper der især benytter sig af mulighederne for skattefri kapitalanbringelser i livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m. Ved pensionsforsikringsordninger, der er oprettet som et led i ansættelsesforhold, skal hverken arbejdsgiverens eller arbejdstagerens indbetalinger figurere på selvangivelsen, lige som værdien af den akkumulerede kapital ikke skal opføres under den skattepligtige formue. Det er derfor ikke registreret i offentlig tilgængelig form, hvem der indbetaler hvor ir.eget til de skattebegunstigede pensionsordninger m.m.

Danmarks Statistiks omnibusundersøgelse, maj 81, er en af de få statistiske kilder, der beskæftiger sig med disse forhold. Ved omnibusundersøgelsen interviewes en stikprøve af befolkningen over 16 år om forskellige forhold. Der foretages en vægtet opregning af de indsamlede data, så de resultater, der gengives i det følgende, skulle gælde for hele populationen.

Omnibusundersøgelsen maj 81

	I alt	heraf 20 - 64 år
Antal interviewede personer	1.888	1.391
heraf lønmodtagere (excl. tjenestemænd)	814	742

I undersøgelsen skelnes der mellem på den ene side pensionsordninger i forbindelse med ansættelsesforhold og på den anden side privat tegnede pensionsordninger. Pensionsordninger i forbindelse med ansættelsesforhold kan være oprettet i en pensionskasse eller et livsforsikringsselskab eller ved en kapitalpension i bank eller sparekasse. Tjenestemænd er ikke medtaget i de gengivne resultater. Indbetalinger til ATP og LD er heller ikke medtaget.

Ved de privat tegnede livsforsikringer kan der være tale om såvel rene risikoforsikringer som forsikringer med et opspar ingselement. Indekskontrakter i bank eller sparekasse samt børneopsparingskonti er ikke inkluderet i denne gruppe.

Endvidere omfatter omnibusundersøgelsen spørgsmål vedrørende gruppelivsforsikringer, men denne forsikringstype er udeladt her, da der er tale om en ren risikoforsikring, der tegnes for et enkelt år ad gangen.

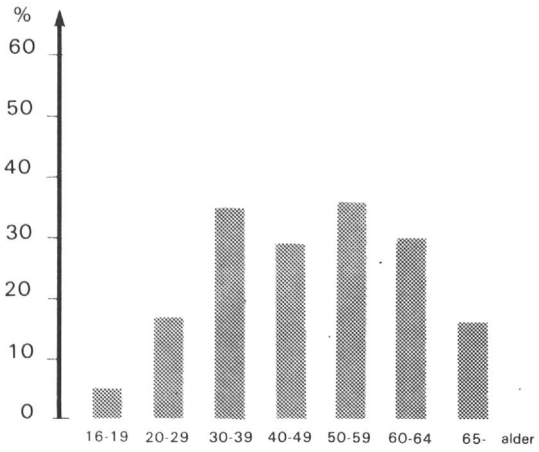
Ifølge undersøgelsen er 28% af alle landets lønmodtagere (ekskl. tjenestemænd) mellem 20 og 64 år med i en pensionsordning gennem deres arbejde. Pensionsordningerne er almindeligst for aldersgruppen 30 - 64 år, hvor hver tredie lønmodtager er omfattet af en ordning.

En lidt større andel af befolkningen (incl. ikke-lønmodtagere og tjenestemænd) har en privat tegnet livsforsikring. For aldersgruppen 20- 64 år drejer det sig om 34%. Forekomsten af privat tegnede livsforsikringer falder ret markant ved 60 års alderen.

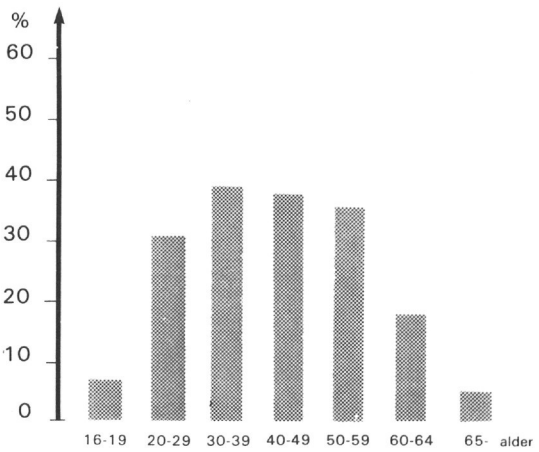
Fig. 5.3.1.

Den procentvise befolkningsandel med livs- og/eller pensionsforsikringsordning, 1980, aldersfordelt.

A. Pensionsordning i forb. med ansættelsesforhold, lønmodtagere excl. tj.m.



B. Privat tegnede forsikringer, hele befolkningen.



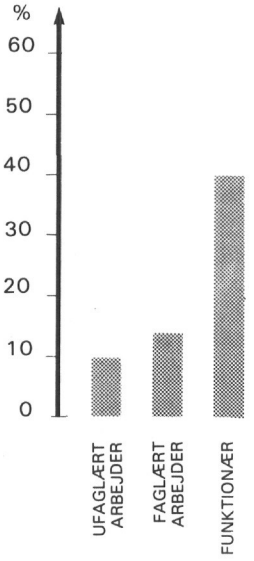
Hyppigheden af pensionsordninger i forbindelse med et ansættelsesforhold hænger ret klart sammen med de ansattes stillingsgruppe og skoleuddannelse. Pensionsordninger er mest almindelige i funktionærgruppen (40%) . Det svarer ifølge undersøgelsen til, at godt 8 ud af hver 10 lønmodtagere med pensionsordning tilhører funktionærgruppen. Blandt lønmodtagere med studenter- eller HF-eksamen deltager ca. 60% i en pensionsordning .

Privat tegnede forsikringer forekommer hyppigst blandt selvstændige (57%), faglærte arbejdere (46%) og funktionærer og tjenestemænd (38%). Her er der ingen påviselig variation efter skoleuddannelse.

Fig. 5.3.2

Den procentvise andel af befolkningen mellem 20-65 år med livs- og/eller pensionsforsikringsordning, 1980, fordelt efter stillingsgruppe.

A. Pensionsordning i forb. med ansættelsesforhold, lønmodtagere excl. tj.m.



B. Privat tegnede forsikringer, hele befolkningen.

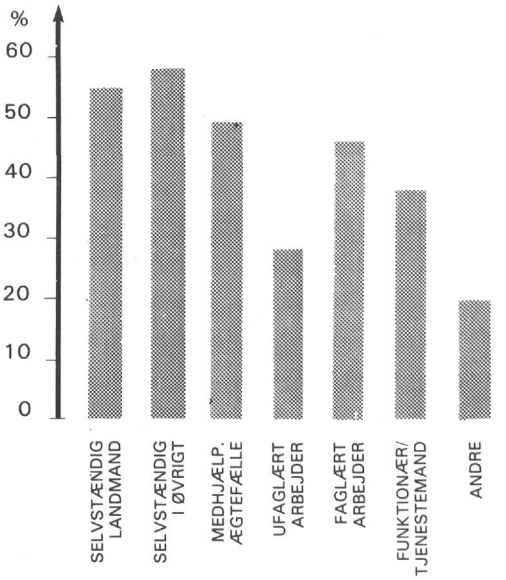
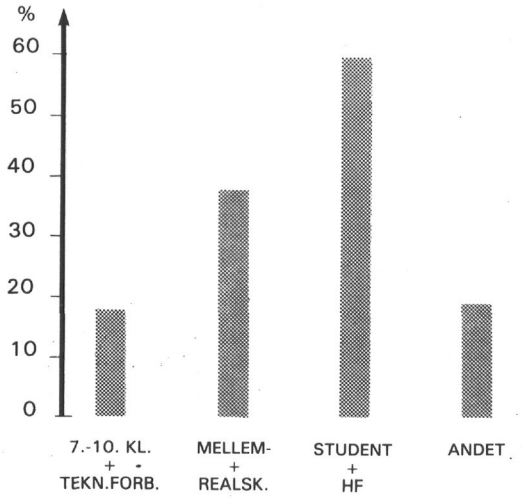


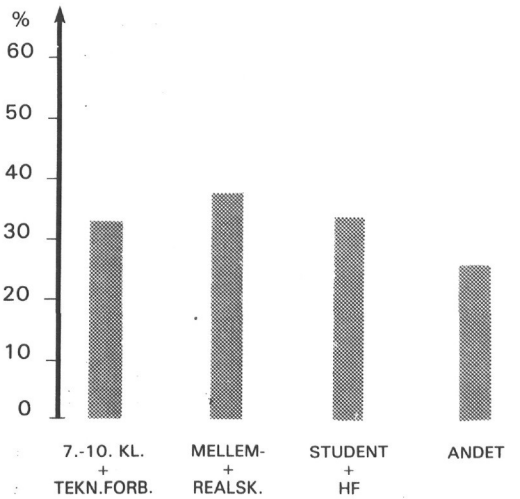
Fig. 5.3.3

Den procentvise andel af befolkningen mellem 20-65 år med livs- og/eller pensionsforsikringsordning, 1980, fordelt efter skoleuddannelse.

A. Pensionsordning i forb. med ansættelsesforhold, lønmodtagere excl. tj.m.



B. Privat tegnede forsikringer, hele befolkningen.



Den tydeligste sammenhæng fremtræder, når hyppigheden sættes op mod den forsikredes bruttoindkomst. Det relative antal af lønmodtagere med pensionsordning i tilknytning til deres arbejde stiger jævnt med bruttoindkomsten i de lavere indkomstklasser. Grupperne med bruttoindkomster på 150.000 kr. og derover (1980) adskiller sig markant fra de øvrige. I disse to øverste indkomstgrupper deltager hhv. 62% og 72% af lønmodtagerne i en pensionsordning.

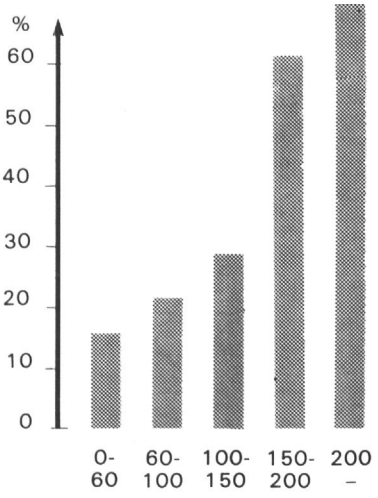
For de privat tegnede forsikringer er billedet lige så klart; i de laveste indkomstgrupper har knap 30% tegnet en livsforsikring, mens ca. 60% af befolkningen i den øverste gruppe har en privat forsikring.

Hidtil er det blevet beskrevet, hvorledes antallet af livs- og pensionsforsikringsordninger fordeler sig efter forskellige kriterier. De enkelte forsikringers værdi er ikke blevet berørt. Forsikringernes værdi - målt f.eks. ved størrelsen af det indbetalte beløb - er det endnu vanskeligere at bedømme.

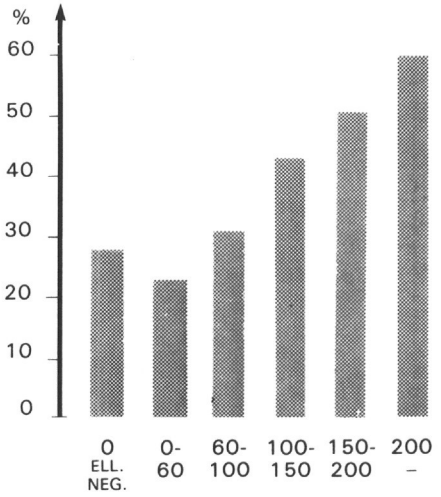
Fig. 5.3.4

Den procentvise andel af befolkningen mellem 20-65 år med livs- og/eller pensionsforsikringsordning, 1 980, fordelt efter personlig bruttoindkomst.

A. Pensionsordning i forb. med ansættelsesforhold, lønmodtagere excl. tj.m.



B. Privat tegnede forsikringer, hele befolkningen.



Personlig bruttoindkomst i 1000 kr.

Vedrørende pensionsordninger i forbindelse med ansættelsesforhold findes der ingen pålidelige beløbsoplysninger. Det mest almindelige er imidlertid, at der løbende indbetales en fast procentdel af gagen, på det private arbejdsmarked ofte 10%, på en del af det offentlige arbejdsmarked - f.eks. sygehusområdet - 12% og på AC-området 15%; men i øvrigt er pensionsordningerne så forskelligartede, at det er vanskeligt at opstille generelle vurderinger. Dog må det antages, at de fordelingstendenser, der gør sig gældende i det foreliggende materiale angående hyppigheden, ikke ville blive svækket, hvis frekvensoplysningerne blev erstattet af beløbsoplysninger»

Kun vedrørende de privat tegnede forsikringsordninger indeholder omnibusundersøgelsen nogenlunde pålidelige beløbsoplysninger. De helt små indbetalinger har en overraskende stor betydning (i materialet skelnes der ikke mellem indbetalinger i form af præmier (løbende indbetalinger) og indskud (éngangsindbetalinger). 84% af samtlige privat tegnede forsikringsordninger har årlige præmier på mindre end 5.000 kr. (1980). I 40% af tilfældene er præmierne mindre end 1.000 kr. Materialet muliggør ikke en opsplitning ved en beløbsgrænse på 3.000 kr. De større indbetalinger forekommer typisk hos selvstændige og typisk hos folk med høje bruttoindkomster.

Tabel 5.3.1 Den procentvise fordeling af præmiestørrelsen på privat tegnede livsforsikringer for befolkningen mellem 20 og 65 år, 1980.

Beløb	0-999 kr.	1000-4999 kr.	5000-9999 kr.	10000-24999 kr.	25000 kr.	over 25000 kr.	Ved ikke	Total
Andel i pct.	40	44	3	2	1	1	9	100

5.4 Om beskatning af rentetilvæksten

Som tidligere nævnt administreres de skattebegunstigede placeringer inden for forskellige institutionelle rammer. Disse **forskellige institutioners relative betydning søges belyst** i tabel **5.4.1 og 5.4.2.**

Tabel 5.4.1 Antal skattebegunstigede placeringsordninger i livsforsikringsselskaber, pensionskasser, pengeinstitutter m.m. pr. 31/12-1979

Antal i 1000	Private forsikringsselskaber	Statsanstalten	Pensionskasser [a]	ATP [b]	Banker + sparekasser
Kapitalfors. [c] excl. gruppeliv	1053	283	-	-	-
Gruppeliv	1595	26	-	-	-
Renteforsikringer	288	71	-	-	-
Medlemmer	-	-	222	3.000	-
Konti [d]	-	-	-	-	3.725

a) Incl. Lægernes Pensionskasse, der i 1979 ikke indgik i Forsikringstilsynets beretning.

b) **Incl.** LD-fonden, der blev udskilt 1/4-1980.

c) Incl. rateforsikringer.

d) Indekskonti, kapitalpensionskonti, børneopsparingskonti og selvpensioneringskonti.

Kilder: Forsikringsrådets beretning 1980 II, tabel 6, ? og B ; ATP's beretning 1980, Tilsynet for Banker og Sparekasser, samt Lægernes Pensionskasses beretning og regnskab 1980.

Som det **fremgår af tabel 5.4.2 tilfaldt ca. 30% af det samlede ubeskattede kapitalafkast i 1979 de private** livsforsikringsselskaber; **11% tilfaldt Statsanstalten; pensionskasserne tegnede sig for 20%, ATP for 18%, og de resterende 21% blev tilskrevet de skattebegunstigede konti i banker og sparekasser. De forskellige finansielle** institutioners **funktionsmåde og gældende lovbestemmelser herfor er beskrevet i bilag 5.2.**

Tabel 5.4.2 Finansindtægter hos livsforsikringsselskaber og pensionskasser m.m. samt rentetilskrivninger på skattebegunstigede konti i pengeinstitutter, 1979.

Millioner kr.	Private forsikringsselskaber	Statsanstalten	Pensionskasser [a]	ATP [b]	Konti i banker og sparekasser
1. Nettorenteindtægter	3848 [c]	1423 [c]	...	2.298	2.887 [d]
2. Indfrielsesgevinster	233	93	...	155	-
3. Andre indtægter	86 [c]	69 [c]	...	115	-
4. I alt 1-3	4167	1585	2536	2.568	2.887 [d]
5. Gevinster v. salg af værdipapirer	-49	-	...	6	-
6. Gevinster v. salg af ejendomme	12	-	...	-	-
7. I alt 5+6	-37	-	...	6	-
8. I alt 4+7	4130	1585	2536	2.574	2.887 [d]

a) Incl. Lægernes Pensionskasse, der i 1979 ikke indgik i Forsikringstilsynets beretning.

b) Incl. LD-fonden, der blev udskilt 1/4-1980.

c) Aktieudbytte er ikke opgjort særskilt i kilderne, men figurerer sammen med renteindtægterne.

d) Skønnet på baggrund af oplysninger fra Tilsynet med Banker og Sparekasser, jf. afsnit 3.5.8.

5.4.1 Nuværende beskatning af rentetilvæksten

Som nævnt er rentetilvæksten skattefri for indskyderen ved alle de skattebegunstigede placeringsformer. I de fleste tilfælde er rentetilvæksten også skattefri for den finansielle institution, der administrerer kapitalen. Livsforsikringsselskaberne udgør dog en undtagelse. De er skattepligtige efter selskabsskattelovens § 1 stk. 1, 5 eller 6. I praksis er det imidlertid sjældent, at der bliver betalt skat. Den skattepligtige indkomst opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler, hvilket vil sige, at såvel løbende præmier som kapitalindskud - foruden

afkastet af aktiver - henregnes til den skattepligtige indkomst. Som følge heraf gives der fradrag for henlæggelser til dækning af fremtidige forpligtelser, dvs. til forsikringsfond, bonusfond og sikkerhedsfonds (jf. Selskabsskatteloven § 13 stk. 2). Da der ikke findes nogen øvre grænse for henlæggelsernes størrelse, bliver resultatet, at selskaberne henlægger så store beløb, at de normalt får en meget beskeden skattepligtig indkomst. Selskabsskatten for samtlige livsforsikringsselskaber udgjorde i 1979 256.687 kr., i 1980 785.333 kr.

5.4.2 Særlige forhold ved beskatning af pensionsplaceringer

De begunstigede placeringer er typisk langsigtede pengeanbringelser, der etableres i pensionsøjemed. Hvis der gennemføres en rentebeskatning, vil det derfor i særlig høj grad være relevant at sammenholde den disponible rente, beskatningen vil resultere i, med

- inflationsraten
- den almindelige indkomstudvikling
- den af de finansielle institutioner garanterede rente

Bliver den disponible rente lavere end inflationsraten, betyder det, at kapitalens realværdi forringes over tiden. På udbetalingstidspunktet vil de henlagte midler ikke repræsentere den samme købekraft, som de gjorde på indbetalingstidspunktet.

På samme måde har størrelsen af den disponible rente i forhold til den generelle indkomststigningstakt betydning for, hvor stor en andel den fremtidige pension vil udgøre af indkomsten i de aktive år. Dette emne bliver nærmere behandlet i afsnit 5.4.2.1.

Endelig kan der være grund til - i hvert fald med henblik på en overgangsordning - at sammenholde den disponible rente med den rente, de finansielle institutioner skal indtjene for at kunne leve op til deres forpligtelser. Dette spørgsmål tages op i afsnit 5.4.2.2.

5.4.2.1 De pensionsmæssige konsekvenser af en beskatning af rentetilvæksten

Hos Statsanstalten for Livsforsikring har renteskatteudvalget fået foretaget nogle modelberegninger, der viser forholdet mellem pensionsydelse og gage på pensionstidspunktet ved forskellige forudsætninger for løn- og renteudviklingen.

Beregningerne er foretaget for en personlig pensionsforsikring dvs. en forsikringsordning, der omfatter en livsvarig alderspension, en invalidepension af samme størrelse som alderspensionen samt en enkepension på 60% af alderspensionen. Præmier betales løbende og beregnes som en fast procentdel af gagen . De aktuarmæssige forudsætninger vedrørende dødelighed, invaliditet m.v., der anvendes i det godkendte tekniske grundlag (G 66), er indarbejdet i modellen. Det betyder, at der ikke tages højde for de risiko- og administrationsgevinster/tab m.m., der over de i beregningerne anvendte meget lange tidsperioder påvirker de faktiske pensionsydelser. I forhold til den i modelberegningerne forudsatte rentefod er disse forhold dog af mindre betydning.

Modelberegningerne viser konsekvenserne af de givne forudsætninger om lønforløb og gennemsnitsrente[4]. Lønforløbet er opsplittet i et aldersbetinget lønforløb og en generel lønudvikling. Der er foretaget beregninger under tre vidt forskellige forudsætninger for den aldersbestemte lønudvikling, jf. fig. 5.4.1, hvor den generelle lønudvikling er sat til 0%. Lønprofilerne er beregnet ud fra den aldersfordelte indkomst for tre faggrupper, jf. Danmarks Statistiks indkomststatistik for 1976. Som beregningsforudsætning er der altså anvendt en tværsnitsanalyse, ikke et faktisk lønforløb. De benyttede faggrupper er:

1) Der er altså tale om en ordning af typen 2 A, jf. tabel 5.2.1.

2) Se gennemgangen af de private livsforsikringsselskabers lovgrundlag, bilag 5.2. Det bemærkes, at der anvendes dødelighedsforudsætninger for mænd i samtlige beregninger, dvs. også ved lønprofil 2, der omfatter sygeplejersker m.m.

3) Det tekniske grundlag indeholder nogle forudsætninger vedrørende forsikringsrisikoen, de fremtidige administrationsomkostninger m.m. Da forudsætningerne er sat på den sikre side, vil de faktiske udgifter oftest være lavere, dvs. selskabet får en gevinst. Vedrørende administrationsomkostningerne kan der dog også forekomme tab.

4) Se definition i afsnit. 5.5.2.1.

Lønprofil I:

- typografer m.m., der har et næsten konstant lønforløb gennem årene. Lønnen topper ved 40-års alderen og falder dernæst ganske langsomt. Ved 65-års alderen udgør lønnen 91% af livsforløbets højeste lønniveau.

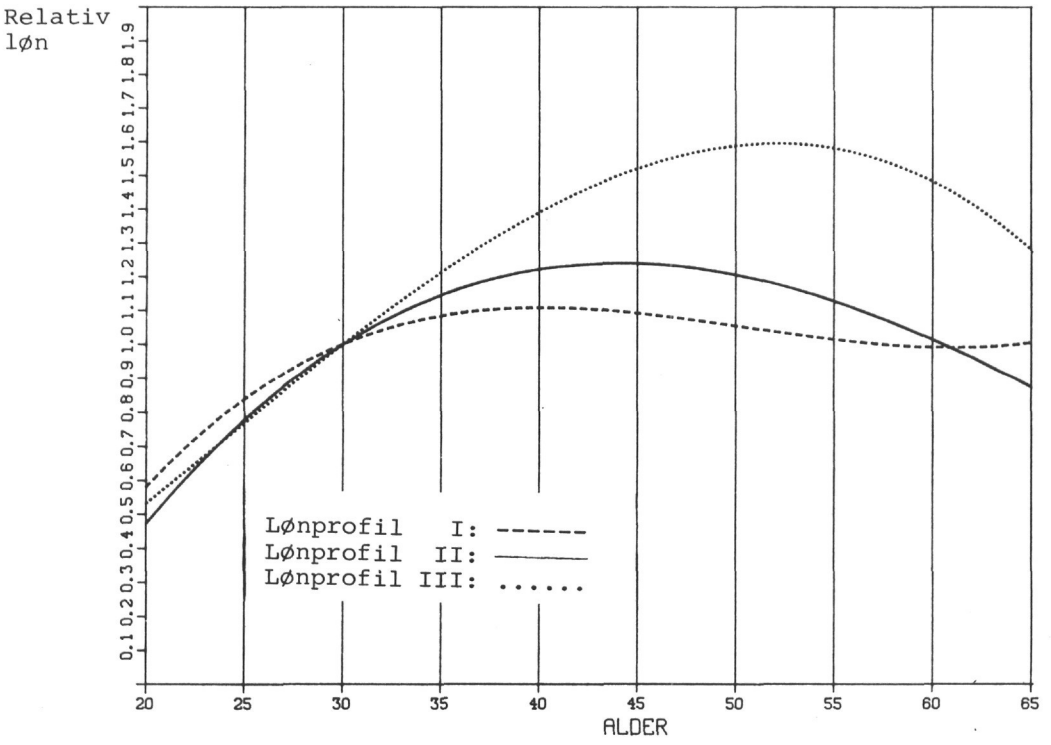
Lønprofil II:

- sygeplejersker, sundhedsplejersker m.m.; her er tale om et lidt mere varieret lønforløb, hvor lønnen topper ved 44 år for dernæst at falde ret kraftigt i de højere aldersgrupper. Ved 65-års alderen udgør lønnen 71% af det højeste lønniveau.[1)]

Lønprofil III:

- ingeniører, civilingeniører m.m., hvor der er tale om et kraftigt stigende lønniveau, der topper ved 52-års alderen. Lønnen for den 65-årige udgør her 80% af det højeste lønniveau.

Figur 5.4.1: Anvendte lønprofiler



Anm.: Figuren illustrerer kun den aldersbestemte lønudvikling, idet den generelle lønudvikling er sat til 0%.

1) Forudsat at det generelle lønniveau er uændret over hele livsforløbet.

Beregningerne er foretaget under forskellige forudsætninger for rente/løn-differencen, hvorved her skal forstås differencen mellem den gennemsnitlige rente og den generelle lønstigningstakt (dvs. lønstigningen ud over den aldersbetingede lønudvikling). Der er gjort fire forskellige antagelser vedrørende tegningsalderen, idet forsikringen antages etableret i en alder af hhv. 25, 30, 35 og 40 år. I alle tilfælde bliver alderspensionen aktuel ved det 65. år, dvs. ordningen løber altså over hhv. 40, 35, 30 og 25 år.

I de senere år har markedsrenten ligget betydeligt over såvel inflationsraten som den generelle indkomststigningstakt. Hvis denne udvikling fortsætter over en længere årrække, får det betydelige konsekvenser for pension/gage-forholdet. Tabel 5.4.3 viser modelberegningerne ved en rente/løn-difference på 7 procentpoint.

Tabel 5.4.3 Pension/gage-forholdet ved en rente/løn-difference på 7 pct.point; pensionsalder: 65 år

Tegnings-alder	Indbetalings-periode	Pensions-bidrag :	Lønprofil I 10%	Lønprofil II 12%	Lønprofil III 15%
25 år	40 år		116.4	168.8	163.5
30 år	35 år		86.2	128.7	129.3
35 år	30 år		60.9	92.7	97.6
40 år	25 år		41.1	63.2	69.9

Anm: Pensions/gage forholdet er stort set uafhængigt af rentens og lønstigningstaktens absolutte niveau. Forholdet mellem pension og gage er angivet på pensionstidspunktet. Det antages, at pensionsydelsen herefter opskrives løbende på basis af den indtjente overrente.

I tabel 5.4.3 er der anvendt forskellige bidragsprocenter. De anvendte procenter svarer til de satser, man kunne forvente anvendt for de pågældende faggrupper, idet et pensionsbidrag på 10% er normalt for det private arbejdsmarked, 12% inden for dele af det offentlige arbejdsmarked, bl.a. sygehusområdet, og 15% inden for AC-området. Som nævnt er beregningerne foretaget af Statsanstalten, dvs. et livsforsikringsselskab. Tilsvarende beregninger for en pensionskasse ville måske resultere i andre pensions/gage-forhold.

Den relative ændring i pensions/gage-forholdet ved en nedgang i rente/løn-differencen med 2 pct.point er beregnet i tabel 5.4.4. Tabellen viser med andre ord, hvor meget pensionsydelsen vil falde i forhold til slutgagen, hvis renten beskattes, så efter-skat-renten bliver 2 pct.point lavere. Hvis før-skat-renten er 18%, og lønstigningstakten 11% (dvs. en rente/løn-difference på 7 pct. point) kan pensions/gage-forholdet jf . tabel 5.4.3 f.eks. blive 168.8%. Hvis renten, f .eks. via beskatning, beskæres til 16%, nedsættes rente/løn-differencen til 5 pct.point. Tabel 5.4.4 viser da, at konsekvensen bliver en nedsættelse af pensions/gage-forholdet med 41% til 168.8 x (1-0.41)= ca. 100%.

Af tabel 5.4.4 kan der uddrages tre konklusioner:

1. Jo lavere tegningsalder, jo større bliver ændringen i pensions/gage-forholdet ved et fald i den disponible rentefod. Ved de her betragtede rente/løn-differencer betyder et rentefald på 2 pct. point en nedgang i pensions/gage-forholdet på mellem 23 og 41% ved en tegningsalder på 25 år, men kun på 18-27% ved en tegningsalder på 40 år.

2. Jo større rente/løn-difference, jo mere ændres pensions/-gage-forholdet ved et fald i den disponible rente. Beskæres rente/løn-differencen fra 7 til 5 pct.point, falder pensions/gage-forholdet med 26-41% afhængig af tegningsalderen; en nedgang i rente/løn-differencen fra f 3 til ÷ 5% medfører ændringer i pensions/gage-forholdet på 18-25%.

3. Den relative nedgang i pensions/gage-forholdet er stort set uafhængig af lønprofilen. De forskellige faggrupper får forskellige pensionsniveauer p.g.a. forskellig lønprofil, mens den relative ændring i pensions/gage-forholdet forårsaget af en ændring i den disponible rente er så godt som den samme for alle de betragtede faggrupper.

Hvis den nuværende store forskel mellem rente og lønudvikling fortsætter i nogle år endnu, medfører det som nævnt nogle meget høje pension/gage-forhold. Det kan derfor være af interesse at vide, hvor meget en 40%'s renteskat vil beskære pensions/gage-forholdet under sådanne forhold.

Tabel 5.4.4 Det relative fald i pension/gage-forholdet ved et fald i rente/løn-differencen på 2 pct. point fra A til B

Tegnings-alder	Indbetalings-periode	Løn-profil	A B 7 - 5%	A B 5 - 3%	A B 4 - 2%	A B 3 - 1%	A B 2 - 0%	A B 1 - ÷1%	A B 0 - ÷2%	A B ÷1 - ÷3%	A B ÷2 - ÷4%	A B ÷3 - ÷5%
25 år	40 år	I	41	38	36	34	33	32	30	29	26	25
		II	41[a)]	37	35	34	33	32	30	28	27	25
		III	39	36	33	32	31	30	28	26	25	23
30 år	35 år	I	37	34	32	31	30	29	27	26	25	24
		II	37	32	32	31	30	29	27	27	25	24
		III	35	32	31	29	29	27	26	25	23	22
35 år	30 år	I	32	30	28	27	27	25	24	23	22	21
		II	32	30	28	28	27	26	24	24	22	22
		III	31	29	27	27	25	24	23	23	22	21
40 år	25 år	I	27	25	24	23	23	22	21	20	20	18
		II	27	26	24	23	23	23	22	21	20	19
		III	26	25	23	23	22	22	21	20	19	18

a) Dette tal anvendes i det i teksten anførte eksempel på anvendelse af denne tabel.

Tabel 5.4.5 Den procentvise nedgang i pensions-gage-forholder ved indførelse af en 40%'s nominel beskatning ved en rente/løndifference på hhv. 4 og 7 pct. point

r = renten før skat

l = lønstigningstakten

Tegnings-alder	Indbetalings-periode	Lønprofil	Rente/løn-difference: 4 pct.point r=15, l=11;	4 pct.point r=18, l=14;	4 pct.point r=20, l=16	7 pct.point r=15, l=8;	7 pct.point r=18, l=11;	7 pct.point r=20, l=13
			nedgang i pensions/gage-forholdet i pct.					
25	40	I	70	75	78	75	80	83
		II	70	74	78	74	79	82
		III	67	72	75	72	77	80
30	35	I	66	71	75	70	75	79
		II	66	71	75	70	75	79
		III	64	68	72	68	73	77
35	30	I	60	65	69	64	70	73
		II	61	66	70	64	70	73
		III	59	64	68	62	67	72
40	25	I	54	59	63	56	62	66
		II	55	59	64	57	62	67
		III	53	58	62	55	61	65

Tabel 5.4.6 Den procentvise nedgang i pensions/gage-forholdet ved indførelse af en nominel beskatning med alternative skattesatser, når før-skat-renten er 20% og lønstigningstakten 13%.

t = skatteprocent.

Tegnings-alder	Indbetalings-periode	Løn-profil	Nedgang i pct. t = 20	t = 25	t = 30	t = 35	t = 40	t = 45
25	40	I	61	69	75	80	83	86
		II	61	68	74	79	82	85
		III	59	66	72	77	80	83
30	35	I	56	64	70	75	79	82
		II	56	64	70	75	79	82
		III	54	62	68	73	77	80
35	30	I	50	58	64	70	73	77
		II	50	58	64	70	73	77
		III	49	56	62	67	72	75
40	25	I	43	50	56	62	66	70
		II	44	51	57	62	67	71
		III	42	50	55	61	65	69

Anm.: Antages det, at priserne stiger med samme takt som lønnen, og anvendes som her en før-skat-rente på 20%, giver en placering i indeksobligationer til en effektiv realrente efter skat på 3% den samme nedgang i pct. som en nominel beskatning på 20%. På samme måde svarer en effektiv indeksrente efter skat på 2% til en nominel beskatning på 25%. Indekstillæg forudsættes at være skattefrie.

Tabel 5.4.7 Den procentvise nedgang i pensions/gage-forholdet ved indførelse af en nominel beskatning med alternative skattesatser, når førskat-renten er 20% og lønstigningstakten 16.

t = skatteprocent

Tegnings-alder	Indbetalings-periode	Løn-profil	Nedgang i pct. t = 20	t = 25	t = 30	t = 35	t = 40	t = 45
25	40	I	57	64	70	75	78	81
		II	57	64	70	74	78	81
		III	54	61	67	72	75	78
30	35	I	53	60	66	71	75	78
		II	53	60	66	71	75	78
		III	50	57	64	68	72	75
35	30	I	47	54	60	65	69	73
		II	48	55	61	66	70	73
		III	46	53	59	64	68	71
40	25	I	41	48	54	59	63	66
		II	41	49	55	59	64	67
		III	40	47	53	58	62	66

Anm.: Antages det, at priserne stiger i samme takt som lønnen og anvendes denne tabels rentesats og lønstigningstakt, vil en placering i indeksobligationer til en effektiv realrente efter skat på 3% give en nedgang i pensions/gage-forholdet mellem 12% og 20% afhængig af tegningsalder. En effektiv indeksrente efter skat på 2% giver et fald i pensions/gage-forholdet på mellem 23% og 36%. Disse procentsatser, som under de i tabellen anførte forudsætninger svarer til en nominel beskatning med hhv. 5% og 10% af traditionelle obligationer, kan ikke udledes direkte af denne tabel. Indekstillæg forudsættes at være skattefrie.

Dette spørgsmål søges belyst i tabel 5.4.5. Ker er konsekvenserne for pensions/gage-forholdet af en 40%'s beskatning beregnet under den forudsætning, at rente/løn-differencen er på enten 4 pct. point eller 7 pct. point i hele indbetalingsperioden. Da der er tale om en nominel beskatning er nedgangen i pensions/gage-forholdet større, jo højere renteniveauet er.

I alle de betragtede tilfælde medfører en beskatning en ganske kraftig beskæring af pensions/gage-forholdet. Dette resultat kan imidlertid tolkes som en bekræftelse af, at disse placeringer begunstiges i meget høj grad under de nugældende skatteregler. Det kan derfor næppe være overraskende, at pensions/gage-forholdet falder, hvis subsidieelementet i det eksisterende system ophæves.

I tabel 5.4.6 og 5.4.7 er nedgangen i pensions/gage-forholdet ved alternative skattesatser beregnet under de to forskellige forudsætninger for rente/løn-differencen. Selv ved relativt lave skattesatser er faldet i pensions/gage-forholdet ret betydeligt, hvilket skyldes, at den marginale ændring i pensions/gage-forholdet er faldende med stigende skattesats (dvs. med faldende rente/løn-difference efter skat), jf. konklusion nr. 2 fra tabel 5.4.4. Ved et lavere renteniveau ville nedgangen i pensions/gage-forholdet være mindre, jf. tabel 5.4.5.

Endelig kan Statsanstaltens beregninger anvendes til at belyse, hvor stor rente/løn-difference, der kræves, for at opnå en given pensionsdækning. For f.eks. at opnå et pensions/gage-forhold på 60-70% for en person, der opretter en pensionsordning som 30-årig med et årligt pensionsbidrag på 15% og en pensionsalder på 65 år, kræves det, at renten ligger 2-4 pct.point over den årlige lønstigningstakt.[1] For at opnå den ønskede pensionsdækning kan der alternativt kræves et større pensionsbidrag end 15%.

5.4.2.2 De finansielle institutioners forpligtelser

De finansielle institutioner har på forskellig vis givet garantier for en nærmere fastsat minimumsforrentning. Der er tale om meget forskelligartede garantier, der i varierende grad stiller krav til indtjeningen.

1) Dette krav har sam gennemsnit betragtet ikke været opfyldt i de sidste årtier, hvorfor modelberegninger under historiske forudsætninger for rente- og lønstigningstakt resulterer i relativt lave pensions/gage-forhold.

Pengeinstitutter

Indeståender på skattebegunstigede konti i banker og sparekasser forrentes med den til enhver tid gældende indlånsrente. Pengeinstitutterne stiller således ingen garanteret minimumsforrentning i udsigt. Ved kapitalopsparing kan indskyderen inden for lovgivningens rammer selv disponere over kapitalen; f.eks. kan op til 15% anbringes i børsnoterede aktier. I sådanne tilfælde kan pengeinstituttet naturligvis på ingen måde stille garanti vedrørende kapitalafkastets størrelse.

Øvrige finansielle institutioner

Grundlagsrente Fælles for alle øvrige institutioner er det, at de garanterer kapitalanbringelserne forrentet med den såkaldte grundlagsrente. Grundlagsrenten skal godkendes af Forsikringstilsynet og udgør normalt 4¼% for rentepensionsordning og 4½% for kapitalpensionsordninger. Overrenten, dvs. forskellen mellem den indtjente rente og grundlagsrenten, udbetales i form af bonus.

I livsforsikringsselskaberne er det imidlertid blevet udbredt i de senere år at oprette livrenteforsikringer uden bonus, hvor den forsikrede garanteres en grundlagsrente på helt op til 20%. I de første måneder af 1982 var den gældende rentesats 18-19%. Denne forsikringstype, der tegnes ved kapitalindskud, kan kun oprettes af personer på over 50 år, så kapitalen begynder at komme til udbetaling i løbet af relativt få år. I to forsikringsselskaber var mellem 60% og 70% af de forsikredes kapital i 1980 bundet til dækning af livrenter uden bonus. I gennemsnit var det dog kun ca. 15% af den del af selskabernes formue, som modsvares af forsikringsmæssige forpligtelser, der var bundet af disse kontrakter. Spredningen selskaberne imellem fremgår af tabel 5.4.8. Da selskaberne i disse tilfælde forpligter sig til at forrente kapitalen med hele den indtjente rente før skat, vil en beskatning hos selskabet af disse forsikringer føre til mindre bonustildelinger til de øvrige forsikringstagere og i enkelte tilfælde sandsynligvis til selskabernes fallit.

Tabel 5.4.8. Andel af præmiereserve for livrenter uden bonus, fordelt efter antal selskaber.

	1976	1977	1978	1979	1980
	- antal selskaber -				
0 pct.	5	4	4	2	2
0,1 - 4,9 "	8	5	3	4	3
5,0 - 9,9 "	2	5	2	1	2
10,0 - 14,9 "	-	1	3	3	1
15,0 - 19,9 "	-	-	3	3	5
20,0 - 24,9 "	-	-	-	2	1
25,0 - 29,9 "	-	-	-	-	1
30,0 - 39,9 "	-	-	-	-	-
40,0 - 49,9 "	1	-	-	-	-
50,0 - 59,9 "	-	1	-	-	-
60,0 - 69,9 "	-	-	1	1	2
Ialt	16	16	16	16	17

Kilde: Livs- og Pensionsforsikringsselsskabernes Foreninr.

Pensionstilsagn ved aktuelle renteforsikringer. Den virksomme ydelse ved renteforsikringer - hvad enten det drejer sig om ydelser fra livsforsikringsselskaber, pensionskasser eller ATP - består af to komponenter: dels forrentning, dels amortisering af forsikringens værdi på pensionstidspunktet. Ydelsen beregnes med grundlagsrenten som rentefod. Overrenten kan, efter at pensionen er blevet aktuel, komme til udbetaling på to måder:

1. Ved en løbende opskrivning af ydelsen på baggrund af det indtjente overskud. Ved denne metode giver den finansielle institution ikke nogen egentlig garanti for en forrentning ud over grundlagsrenten.

2. Ved udbetaling af et fast pensionstillæg og en efterfølgende opskrivning af betydelig mindre målestok. Ved denne metode er der tale om en egentlig bonusgaranti, dvs. at den finansielle institution har givet tilsagn om at udbetale en ydelse, der ligger meget tæt op af den faktiske, ubeskattede indtjening.

For livsforsikringsselskabernes vedkommende lå den andel af deres reserver, der skal dække aktuelle pensioner med bonusgaranti, i den sidste halvdel af 70'erne ret stabilt omkring 4%.

Faste pensionstilsagn ved eventuelle renteforsikringer gives af nogle af de såkaldte firmapensionskasser [1]. Der kan enten gives tilsagn om en begyndelsespension på en fast procentdel af gagen umiddelbart før pensionering og/eller tilsagn om dyrtidsregulering af den virksomme pensionsydelse.

Lignende tilsagn gives i nogle tilfælde også af arbejdsgivere, der for deres medarbejdere etablerer pensionsforsikringer i livsforsikringsselskaber.

l)Dvs. pensionskasser, der er tilknyttet en bestemt virksomhed eller koncern, jf. bilag 5.2.

5.5 Alternative skattemodeller

I det følgende gennemgås nogle forskellige modeller for, hvorledes det hidtil skattefri kapitalafkast kan tænkes at blive inddraget i beskatningsgrundlaget. Der omtales tre principielt forskellige modeller, den første indeholder en individualisering af skattepåligningen, de to øvrige beskriver en generel og ensartet beskatning af de finansielle institutioners afkast. Desuden opstilles en række mulige modifikationer. Disse modifikationer knytter sig ikke nødvendigvis til en bestemt skattemodel, men kan tilpasses forskellige modeller.

5.5.1 Skattemodeller

5.5.1.1 Model 1; Individuel beskatning

Som et muligt beskatningsgrundlag kunne man tænke sig, at kapitalafkastet for den individuelle forsikringsordning kunne anvendes. En eventuel skat ville dog skulle opkræves af de midler, der er placeret i de finansielle institutioner, idet en løbende beskatning hos indskyderen ville stille alt for store krav til dennes likviditet.

Fordelene ved en individuel beskatning ville være, at man nemt ville kunne administrere særordninger, f.eks. vedrørende livrenter uden bonus, aktuelle pensioner o.lign. Samtidig ville konkurrenceforholdet mellem de kollektive ordninger i livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m. og de individuelle ordninger i banker og sparekasser kunne opretholdes.

Fordelene overstiges dog langt af de administrative vanskeligheder, der ville være forbundet med en sådan ordning. En individuel beskatning ville kræve en særskilt opgørelse af det formuegrundlag, som ligger bag hver enkelt pensions- og forsikringskontrakt hos såvel livsforsikringsselskaber, pensionskasser, ATP og LD-fonden. I disse tilfælde vil det være naturligt at udforme beskatningen som en generel skat, der pålignes de finansielle institutioner. For de pensionsordninger, der er etableret i banker og sparekasser, kan man imidlertid næppe forestille sig andre skatteformer end en individuel beskatning.

5.5.1.2 Model 2; Renteskatteordningen

Ved at gennemføre renteskatteordningen afgrænser man indkomstbegrebet hos livsforsikringsselskaber og pensionskasser til udelukkende at bestå af nettorenteindtægter. Kursgevinster, aktieudbytte, lejeindtægter m.m. kommer ikke til at indgå i indkomstbegrebet, ligesom der ikke gives fradrag for omkostninger som provision, administrationsudgifter og afskrivninger m.m.

Renteskatteordningens umiddelbare provenumæssige effekt kan belyses ved tabel 5.5.1, der viser institutionernes nettorenteindtægter for 1979 og 1980. Det må understreges, at tallene ikke kan opfattes som en permanent tilvækst i beskatningsgrundlaget. Var en rentebeskatning f.eks. blevet gennemført pr. 1/1-1979, ville skattebetalingen have reduceret institutionernes renteindtægter i de følgende år betydeligt, ligesom **institutionernes** porteføljesammensætning givetvis ville have andret sig.

Tabel 5.5.1. Skattepligtig indkomst ved en renteskatteordning

Mio. kr.	Livsforsikringsselskaber	Pensionskasser	ATP	LD	Konti i pengeinstitutter	I alt
1979	5.270	2.576[a)]	2.298[b)]	-	2.887[c)]	13.031
1980	6.630	2.947[a)]	1.791	970	4.366[c)]	16.704

a) Der findes kun tilgængelige regnskabsoplysninger for de samlede finansindtægter. Udbytte, indfrielsesgevinster og andre indtægter er skønnet på baggrund af regnskabsoplysninger for livsforsikringsselskaberne.

b) Incl. LD-fonden, der blev udskilt 1/4-1980.

c) Skønnet på baggrund af oplysninger fra Tilsynet med Banker og Sparekasser, jf. afsnit 3.5.8.

5.5.1.3 Model 3: Almindelig selskabsbeskatning

I stedet for kun at lade livsforsikringsselskabernes og pensionskassernes indkomstbegreb omfatte renteindtægter, kan man konstruere et bredere indkomstbegreb, således at alle de berørte finansielle institutioner kan indgå i den almindelige selskabsbeskatning.

Institutionernes driftsregnskaber består stort set af følgende poster:

Udgifter	Indtægter
1. Forsikringsydelser	6. Præmier:
2. Driftsomkostninger	6A Løbende præmier
3. Afskrivninger	6B Kapitalindskud
4. Henlæggelser til de forsikredes kapital	6C Bonusindskud
5. Overskud	7. Finansindtægter:
	7A Renteindtægter
	7B Gevinster ved indfrielse og salg
	7C Aktieudbytte
	7D Lejeindtægter m.m.

Der kan argumenteres for, at posterne 1, 4 og 6 ikke inkluderes i indkomstbegrebet; dels er de blot udtryk for formueomposteringer, dels skal - som det er vist i bilag 5.1. - alle

ydelser beskattes ved udbetaling, uanset om rentetilvæksten allerede er beskattet én gang.

Den skattepligtige indkomst kan derfor defineres som

7. finansindtægter (kapitalafkast)
4 2. driftsomkostninger
f 3. afskrivninger

Den nærmere afgraisning af indkomstbegrebet må foretages i sammenhæng med indkomstskattesystemet i øvrigt. Det ælder spørgsmålet om, hvorvidt f.eks. kursgevinster/-tab og indekstillæg skal betragtes som et skattepligtigt kapitalafkast, og det gælder spørgsmålet om, hvordan aktieudbytte skal beskattes.

Kursgevinster/-tab er som hovedregel skattefrie, jf. SL § 5, men livsforsikringsselskaber er principielt skattepligtige heraf, jf. LL § 4. En skattemæssig ligestilling af pensionsplaceringer i forhold til andre kapitalplaceringer vil imidlertid kræve en ensartet skattemæssig behandling også af kursgevinster/-tab og indekstillæg. Vedrørende aktieudbytte må det ved en generel kapitalafkastbeskatning gælde, at kapitalafkastet anses for endeligt beskattet i aktieselskabet og derfor må være skattefrit for aktionærerne.

Den ovenfor beskrevne indkomstdefinition er i bedre overensstemmelse med indlånsrenten ved de skattebegunstigede konti i pengeinstitutterne. Denne rente svarer jo netop til bankernes indtjente rente med fradrag for omkostninger m.m. Den svarer ligeledes til renteindtægter minus forvaltningsgebyr for de kapitalpensionsordninger, hvor aktiverne blot er deponeret i et pengeinstitut.

Den skattepligtige indkomst ved denne model er opgjort i tabel 5.5.2. Kursgevinster er her inkluderet i indkomsten. Ligesom for tabel 5.5.1 gælder det her, at indkomsten ændres med tiden i det øjeblik, der gennemføres en beskatning. Derimod vil incitamentet til porteføljeomlægninger være mindre end ved den rene renteskatteordning.

Tabel 5.5.2 Den skattepligtige indkomst ved almindelig selskabsbeskatning

	Livsforsikringsselskaber	Pensionskasser			Konti i pengeinstitutter	I alt
1979	5.040	2.749[a)]	2.568[b)]	-	2.887[c)]	13.244
1980	6.630	3.147[a)]	2.047	1.055	4.366[c)]	17.245

a) Administrationsomkostningerne er fastsat skønsmæssigt til 3% af præmieindbetalingerne.

b) og c) Som note b) og c) til tabel 5.5.1.

5.5,1.4 Sammenligning af model 3 med model 2

Model 2 og 3 giver nogenlunde det samme resultat hvad angår niveauet for den skattepligtige indkomst. Også i relation til de kriterier, der blev opstillet først i afsnit 5.4, har de to beskatningsmodeller nogenlunde de samme egenskaber.

Med det nuværende rente- og inflationsniveau og den øjeblikkelige realindkomstudvikling vil man godt kunne indføre en rentebeskatning efter en af de to modeller med de så ofte nævnte 40% som skattesats og samtidig bevare både en disponibel rente, der er stor nok til at sikre kapitalens købekraft og et disponibelt realafkast, der mindst svarer til den generelle indkomststigning i samfundet. Men ingen af systemerne giver nogen garanti, hverken for et positivt disponibelt realafkast eller for en konstant pensionsdækning.

Ved en markedsrente på 20% skal inflationen blot overstige 12% p.a. for, at resultatet bliver en negativ, disponibel realrente.

Ingen af de to skattemodeller giver heller garanti for, at selskaberne kan indfri deres normale forpligtelser, dvs. grundlags forrentning på 4-5%. Med en skattesats på 40% skal den indtjente rente ganske vist helt ned på 7-8%, før den disponible rente nærmer sig grundlagsrenten. I øjeblikket kan det måske synes at være meget lavt; men det er dog ikke lavere, end at det for en snes år siden var en ganske almindelig rentesats.

Det kan derfor blive aktuelt at overveje nogle modifikationer af de skitserede skattemodeller.

5.5.2 Modifikationer til de skitserede skattemodeller

Såfremt man også fremover ønsker at præmiere langsigtede kapitalanbringelser i pensionsøjemed, kan det ske på flere måder, f.eks. ved generelt at anvende lavere skattesatser for disse institutioner. Lægger man særlig vægt på, at man via beskatning ikke må forhindre et vist realt afkast af pensionsmidlerne, kan man forsøge at indbygge en vis form for værdisikring i skattesystemet. To måder, hvorpå en sådan værdisikring kan tænkes udformet, er skitseret i afsnit 5.5.2.1 og 5.5.2.2. Prioriteres hensynet til de afgivne pensionstilsagn og selskabernes soliditet højt, kan beskatningen modificeres efter de retningslinier, der angives i afsnit 5.5.2.3.

5.5.2.1 Realbeskatning

Ved langsigtede kapitalplaceringer, som de her omtalte, er det i særlig grad nærliggende at overveje muligheden for en realbeskatning. Det er kun den reale værditilvækst, der giver øget forbrugsmulighed, og der kan derfor argumenteres for, at realindkomsten er det rette beskatningsgrundlag.

Nogle af de problemer, der er forbundet med opgørelse af realindkomsten, er omtalt i pkt. 3 i sammenfatningen, men her skal gøres nogle enkelte betragtninger, der har speciel relation til pensionskasser og livsforsikringsselskaber.

Opgørelse af institutionernes realindkomst kan f.eks. ske med udgangspunkt i formuen opgjort til kontantværdi ved årets slutning. Hertil lægges årets pensions- og forsikringsudbetalinger og fratrækkes årets præmieindbetalinger og indskud. Forskellen mellem det således fremkomne beløb og formuen ved årets begyndelse (ligeledes opgjort til kontantværdi), udgør en rimelig god approksimation af afkastet (opgjort i løbende priser) af formuen ved årets begyndelse. Det procentvise afkast kan derfor uden videre sammenlignes med pris- og indkomstudviklingen i løbet af året og anvendes ved beregningen af realindkomsten.

Den her skitserede metode er én af de mange fremgangsmåder, hvorpå en tilnærmet realindkomst kan opgøres. Uanset hvilken metode, der vælges, kommer man imidlertid næppe uden om at opgøre formuen til kontantværdi. Derved adskiller opgørelsesmetoden sig fra det nuværende lovfæstede bogføringsprincip, hvorefter institutionernes obligationsbeholdninger m.m. skal være bogført til anskaffelseskurs. Det er de bogførte værdier, der ligger til grund for opgørelse af præmiereserve m.m.

I relation til kursgevinster/-tab medfører denne bogføringsmetode, at alene realiserede kursgevinster/-tab indgår i den opgjorte indkomst. Derved får man en jævn indkomstudvikling, hvor det procentvise afkast [2] i perioder med kursfald ligger

1) Lov om forsikringsvirksomhed §§ 121, 127 og 146.

2) kaldet den gennemsnitlige, indtjente rente.

lavere end nyplaceringsrenten, i perioder med kursstigning ligger højere end nyplaceringsrenten. Opgørelse efter kontantværdiprincippet indebærer en mere springende indkomstudvikling, idet også ikke-realiserede kursgevinster/-tab her indgår i den opgjorte indkomst.

5.5.2.2. Nominel beskatning med realafkastklausul

Et krav om at skattesystemet ikke må hindre en værdisikring af de i pensionsøjemed anbragte midler kan man også forsøge at tilgodese uden at indføre et egentligt realbeskatningssystem. Skal det ske inden for grænserne af et nominelt skattesystem, kan man forestille sig, at der indføres en realafkastklausul. En sådan ordning kan fungere således, at det nominelle afkast bliver beskattet med den almindeligt gældende skattesats, men med den betingelse, at det reale afkast efter skat ikke derved må bringes ned på et niveau, der er lavere end f.eks. 2%. Er det reale afkast før skat således mindre end 2%, svares der slet ingen skat.

Hvis den her skitserede ordning defineres for hver enkelt institution for sig, indebærer den nogle uheldige konsekvenser, som illustreres i tabel 5.5.3.

Tabel 5.5.3: Den marginale skattesats ved en nominel indkomstbeskatning med en 2%'s realafkastklausul.

Nominelt afkast før skat	11	12	16	20	21	
40%'s skat	4.4	4.8	6.4	8	8.4	
Pålignet skat ved 2%'s realafkastklausul	0	0	4	8	8.4	
Nominelt afkast efter skat	11	12	12	12	12.6	
Realt afkast efter skat	1	2	2	2	2.6	
Marginalskattesats	0	0	100	100	40	40

Inflationsrate: 10%; 2%'s realafkast = 12%'s nominelt afkast.
Nominel skattesats: 40%; formuens kontantværdi er uforandret 100 gennem hele perioden.

I et bredt indkomstinterval vil realafkastklausulen bevirke, at den marginale skattesats bliver 100%. Ved 10%'s inflation vil det være uden betydning for institutionen, om indtjeningen før skat er 20 eller 12. Det disponible afkast bliver i begge tilfælde 12.

Dette er naturligvis uholdbart. En evt. realafkastklausul må derfor udformes anderledes.

Skal klausulen have nogen mening, må det være som en metode til en automatisk fastsættelse af en variabel, nominel skattesats under hensyntagen til de reale afkastmuligheder. Som udtryk for det generelle kapitalafkast-niveau kunne man da tage f.eks. et gennemsnit for den effektive obligationsrente. Herved får man en målestok for kapitalafkastet, som ikke er direkte knyttet til den enkelte institutions indtjening. Denne rentesats kunne så sættes i relation til inflationstakten. Resultatet ville da blive en proportional, nominel beskatning, hvor der anvendes samme skattesats for alle institutioner uafhængig af størrelsen af den enkelte institutions procentvise afkast. Den proportionale skattesats ville ligge mellem 0 og f.eks. 40%. En betingelse for at der overhovedet bliver tale om beskatning vil være, at den gennemsnitlige reale obligationsrente før skat er større end 2%. Bliver realrenten efter skat ved en nominel beskatning på 40% ligeledes større end 2%, fastsættes den proportionale skattesats til 40%. Ligger realrenten et sted mellem disse to yderpunkter, fastsættes den nominelle skattesats, således at realrenten efter skat bliver 2%.

Naturligvis vil der være en høj grad af samvariation mellem den effektive obligationsrente og de enkelte institutioners indtjening. Det skulle imidlertid ikke betyde noget, når blot skattesatsen holdes konstant. Metodens funktionsmåde illustreres i det følgende eksempel, jf. tabel 5.5.4.

Ved denne metode garanteres den enkelte institution altså ikke, at realafkastet ved beskatning ikke bringes ned under 2%. Det er skattesatsen, ikke indtjeningen efter skat, der holdes konstant. Herved vil institutionerne til hver en tid have et incitament til at opnå bedst mulig indtjening.

Tabel 5.5.4 Realrenteklausulen som en generelt gældende, variabel, nominel skattesats; et eksempel.

	Institution 1	Institution 2	Institution 3
Indtjening før skat	18%	20%	16%
Skat	6%	6,66%	5,33%
Indtjening efter skat	12%	13,33%	10,67%
Realafkast efter skat	2%	3,33%	0,67%
Marginal skattesats	33,33%	33,33%	33,33%

Obligationsrente	= 18%
Inflationsrate	= 10%
Skattesats ved 2%'s real-afkastklausul	= 33,33%
Obligationsrente efter skat	= 12%
Real obligationsrente efter skat	= 2%

5.5.2.3 Beskatning af overrente

Beskatning af overrente, dvs. indtjent rente - grundlagsrente, forener ønskerne om fortsat at begunstige de langsigtede kapitalanbringelser og samtidig begrænse den øjeblikkelige disponible forrentning.

Ved beskatning af overrenten sikrer man sig imod at bringe selskabernes soliditet i fare p.g.a. beskatningen, eftersom den garanterede rente, grundlagsrenten, forbliver skattefri. Samtidig betyder det også, at de ydelser, kapitalejerne fik stillet i udsigt ved etablering af den begunstigede ordning, kan komme til udbetaling. Det er udelukkende bonusbeløbene, der bliver beskåret ved beskatning.

Det er indlysende, at en sådan skattemodel kræver en ensartet grundlagsrente for samtlige berørte kapitalanbringelser. Det betyder, at alle garantier ud over den almindelige grundlagsrente på længere sigt må ophæves. Det betyder også, at begunstigede indskud i banker og sparekasser skal kunne forrentes skattefrit med den samme grundlagsrente.

I de sidste 15 år har den almindeligt anvendte grundlagsrente været 4 1/4 - 4 1/2%. Den er fastsat på baggrund af de historiske erfaringer ud fra en vurdering om, at denne rentesats med stor sikkerhed kan siges at være opnåelig over en længere årrække fremover. Men der er intet, der forhindrer, at man evt. kan vælge et andet (højere) niveau for den skattefri mindsterente (vælger man en lavere, mister modellen sine egenskaber vedrørende de garanterede ydelser).

Denne beskatningsmodel sikrer, at den disponible rente til hver en tid bliver mindst lige så stor som den rente, de finansielle institutioner har garanteret. Men den giver ingen garantier i forhold til pris- og indkomstudviklingen. Med en renteskattesats på 40% og en inflationsrate på 12%, skal den indtjente rente således overstige 17%, for at den disponible realrente bliver positiv.

5.6 Tilpasning til en beskatning

I den hidtidige beskrivelse har det implicit været antaget, at en beskatning vil ramme den disponible forrentning af de indskud, opsparerne selv har præsteret. Det er imidlertid ikke givet, at en beskatning under alle omstændigheder vil blive båret af indskyderne. Antages det, at hverken renten før skat eller omfanget af tilbagekøb påvirkes af en beskatning af de finansielle institutioner [1], kan den umiddelbare effekt af en beskatning vise sig på tre måder: a) ved lavere udbetalinger, b) ved højere indbetalinger og c) ved lavere administrationsomkostninger, udbytte m.m.

Da den indtjente rente i meget høj grad synes at komme til udbetaling til indskyderne, er det næppe sandsynligt, at de finansielle institutioner i videre stort omfang vil kunne bære byrderne af en beskatning.

Den umiddelbare effekt vil derfor blive lavere udbetalinger eller højere indbetalinger. Normalt vil det altså være indskyderne, der skal bære byrderne af en beskatning. På kort sigt kan det imidlertid komme til at forholde sig anderledes i de tilfælde, hvor det er arbejdsgiveren, der yder bidragene til kapitalanbringelsen. Det hyppigste vil her være, at bidragene er fikseret, og udbetalingerne varierer. Der findes dog undtagelser, nemlig de tilfælde, hvor der er givet faste pensionstilsagn, hvorved arbejdsgiveren på kort sigt kan komme til at bære byrderne af en beskatning.

Det er som tidligere nævnt tilfældet i mange firmapensionskasser. I disse kasser er det bestemt i vedtægterne, at firmaet skal dække et eventuelt underskud. Selv under de nuværende beskatningsforhold er der flere pensionskasser, der opererer med underskud af betydelig størrelsesorden p.g.a. afgivne tilsagn om regulering af pensionsydelserne med enten et løn- eller et prisindeks. Firmapensionskassernes problem består således i, at der

1) Det kan meget vel tænkes, at en beskatning af hidtil skattefrie institutioner vil blive overvæltet i form af et højere renteniveau.

i nogle tilfælde er givet for høje tilsagn i forhold til de faktisk indbetalte beløb. Problemet kan blive forstærket af en eventuel rentebeskatning.

Det er vanskeligt at skabe sig et overblik over spørgsmålets omfang, da der er tale om et stort antal pensionskasser med meget uensartede forhold. Der kan dog siges så meget, at den samlede præmiereserve for firmapensionskasser med garanteret ydelse udgjorde et sted mellem 5 og 7 milliarder kr. pr. 31/12-1979

I forsikringsselskaberne findes der ligeledes pensionsordninger, der finansieres af arbejdsgiveren, og hvor pensionsydelsen er fikseret enten beløbsmæssigt eller i forhold til lønnen. Eventuelle bonustilskrivninger udbetales i disse tilfælde til arbejdsgiveren. En renteskat vil umiddelbart resultere i lavere bonusudbetalinger.

5.7 Kapitalplacering i udlandet

Igennem snart mange år har det været nødvendigt at have et indenlandsk renteniveau, der er højere end det udenlandske for at opmuntre til privat kapitalimport. I det øjeblik der gennemføres en beskatning af livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m. vil de rentesatser, der opnås af tilsvarende udenlandske skattefri institutioner sandsynligvis overstige den hjemlige efter-skat-rente. Man kan derfor forestille sig, at der - om muligt - vil blive gjort forsøg på at få kapitalen forrentet i udlandet.

Det kan tænkes at finde sted på tre måder:

- ved at danske selskaber direkte placerer i udenlandske papirer
- ved at danske selskaber genforsikrer i udenlandske selskaber (evt. datterselskaber)
- ved direkte tegning i udlandet.

Den første mulighed er næppe holdbar. For det første vil de danske selskaber i henhold til globalindkomstprincippet være skattepligtige også af udenlandske renteindtægter, såfremt renteskatten udformes som en indkomstskat. Udformes den som en særlig renteafgift, er det formentlig også muligt at lade udenlandsk

1) Beregnet ud fra talmateriale fra Forsikringstilsynet.

renteindkomst være omfattet af afgiften. For det andet findes der i lov om forsikringsvirksomhed præcise bestemmelser for, hvorledes store dele af aktiverne skal placeres. Det kræves i § 135, at de midler, der er afsat til dækning af forsikringsfonden , skal placeres i lån mod betryggende sikkerhed, i obligationer udstedt af forskellige navngivne danske institutioner og offentlige myndigheder eller i værdipapirer, som efter deres art og den sikkerhed, de frembyder, kan sidestilles hermed. Værdipapirer udstedt af udenlandske institutioner og myndigheder kan i den forbindelse kun opnå godkendelse, såfremt de skal dække forpligtelser, der kan kræves opfyldt i den pågældende udenlandske valuta.

De således bundne aktiver udgør 80-85% af livsforsikringsselskabernes samlede aktiver samt alle aktiver i pensionskasser.

Udenlandske selskaber kan kun drive direkte forsikringsvirksomhed her i landet via et generalagentur, for hvem der gælder de samme placeringsregler som for danske selskaber.[2)]

For de frie aktiver findes der ingen placeringsregler, og Danmark er gennem EF-aftaler bundet til ikke at indføre sådanne. Imidlertid har mange selskaber for den frie kapital fastsat placeringsregler i deres vedtægter, der i vid udstrækning er identiske med § 135.

Muligheden for kapitalplacering i udlandet begrænses desuden af visse valutabestemmelser. I store træk gælder den regel, at totalværdien af det enkelte selskabs aktiver i udenlandsk valuta ikke må overstige selskabets forpligtelser i udenlandsk valuta. Reglerne er imidlertid ikke ganske klare og indeholder bl.a. visse skønsmæssige afgørelser.

Genforsikring i udlandet ser i øjeblikket ikke ud til at være en mulig metode til at undgå beskatning af afkastet af de bundne reserver. Som hovedregel gælder det if1g. forsikrings-

1) Defineres i bilag 5.2.

2) Dette forhold ændres imidlertid, hvis EF's generelle plan om fri udveksling af tjenesteydelser føres ud i livet. I så fald vil udenlandske selskaber kunne drive direkte forsikringsvirksomhed her i landet uden om de danske placeringsregler. For skadesforsikringsvirksomhedens vedkommende forberedes for øjeblikket en konkretisering af disse planer ved udarbejdelse af det 2. rådsdirektiv om skadesforsikring. Da enhver skærpelse af beskatningen af de danske forsikringsselskaber i givet fald vil forringe deres konkurrenceevne over for udlandet, må hele dette spørgsmål tages nøje under overvejels-a før vedtagelse af en evt. skattereform.

3) Rådets 1. direktiv af 5. marts 1979 (79/267/EØF) art. 21 stk. 1.

lovens § 133 stk. 2, at forsikringsfonden skal dække den direkte tegnede forsikring, selv om en del er afgivet i genforsikring til et andet selskab. Forsikringstilsynet kan dog tillade, at den del af præmiereserven, der svarer til den genforsikrede del af forsikringen, ikke medregnes, hvis det overtagende selskab stiller en tilsvarende sikkerhed. 1f1g. indgåede EF-aftaler kan der ikke stilles krav om, at den del af præmiereserven, der dækkes af reassurandøren, skal være lokaliseret[2] i Danmark. Da det ved genforsikring samtidig if1g. forsikringsloven gælder, at der ikke ved forsikringstilsynets tilladelse må skabes mulighed for at foretage kapitaloverførsler til udlandet, som ikke er tilladt for direkte tegnede forsikringer, er det i øjeblikket ikke muligt at opnå forsikringstilsynets tilladelse til at lade reassurandørerne dække en del af præmiereserven for de direkte tegnede forsikringer.

Genforsikringsvirksomheden begrænses derfor til et omfang, hvor genforsikringspræmierne kan betales af de frie midler.

Den tredie mulighed for placering i udlandet, som skitseredes indledningsvis, kan klart afvises. Metoden skulle være, at en person tegner en livsforsikring direkte i et selskab i udlandet.

Industriministeriets bekendtgørelse om valutaforhold [3] siger herom i § 17 stk. 5:

"Valutaindlændinge[4] må ikke tegne direkte livs- og pensionsforsikringer i udlandet uden tilladelse fra Danmarks Nationalbank".

Nationalbanken oplyser, at en sådan tilladelse kun gives i ganske særlige tilfælde.

1) Ibid., art 17 stk. 3.

2) Aktiver, der består af fordringer, anses for lokaliseret i det medlemsland, hvori de kan indfries.

3) Industriministeriets bekendtgørelse nr. 148 af 18. marts 1981.

4) Dvs. personer, der er hjemmehørende her i landet.

5.8 Overgangsordninger

Hvis man vil undgå, at en beskatning medfører drastiske og hurtige ændringer i de enkelte personers og institutioners økonomiske forhold, vil en overgangsordning være nødvendig. Dette gælder uanset hvilken skattemodel, man beslutter sig for.

En ønskelig egenskab ved en overgangsordning er, at den sikrer en ligelig skattemæssig behandling af alle tidligere indskud. Det betyder f.eks., at indehavere af livrentekontrakter uden bonus ikke skal have særbehandling i skattemæssig henseende, blot fordi de har et formelt juridisk krav på forsikringsselskaberne.

Det må tillige være ønskeligt, at overgangsordningen sikrer en skattemæssig lige behandling af alle de finansielle institutioner. Det betyder f.eks. , at beskatningen ikke må være afhængig af forsikringsbestandens sammensætning på forskellige kontrakttyper. Ligeledes må det være hensigtsmæssigt, at beskatningen ikke gøres afhængig af institutionernes historiske porteføljevalg, f.eks. mellem lange og korte placeringer. I det hele taget må det tilstræbes, at overgangsordningen ikke giver anledning til konkurrenceforvridninger mellen de forskellige finansielle institutioner, hverken mellem f.eks. livsforsikringsselskaberne indbyrdes eller mellem institutionstyperne: pengeinstitutter, livsforsikringsselskaber og pensionskasser.

Valget af overgangsordning vil til en vis grad afhænge af valget af skattemodel. Nedenfor er forskellige overgangsordninger overvejet. Andre overgangsordninger end de overvejede er naturligvis mulige.

En overgangsordning, der har været fremme i debatten, går ud på kun at beskatte afkastet af nyplaceringer. Køb af nye aktiver kan forekomme i tre forskellige situationer:

- ved placering af nye præmier og indskud
- ved placering af rentetilskrivninger på eksisterende aktiver
- ved genplacering af eksisterende aktiver i forbindelse med salg eller indfrielse.

Der kan derfor opstilles forskellige varianter af en sådan overgangsordning.

Som den første variant kan man vælge en overgangsordning, hvor kun afkastet af fremtidige indbetalinger bliver beskattet. Ved en sådan ordning gives der indskyderne mulighed for at tilpasse deres dispositioner til de nye skatteregler , ligesom den sikrer en skattemæssig lige behandling af alle hidtidige placeringer, uanset om der er knyttet en juridisk bindende rentegaranti dertil eller ej. Denne overgangsordning vil endvidere ikke hindre institutionerne i at leve op til deres indgåede forpligtelser.

En overgangsordning, hvor kun afkastet af nye indbetalinger bliver beskattet, svarer i realiteten til at stoppe for indbetalinger vedrørende alle eksisterende kontrakter. I de enkelte institutioner skal der derefter oprettes nye afdelinger til at varetage administrationen af de fremtidige indbetalinger og afkastet heraf. Det vil naturligvis medføre nogle administrative problemer, idet såvel omkostninger som pensionsudbetalinger fremover skal kunne fordeles mellem de to afdelinger.

De umiddelbare provenumæssige konsekvenser af den her skitserede overgangsordning vil naturligvis være begrænsede. Derimod vil de adfærdsmæssige konsekvenser for placeringsmønstret vise sig fuldt ud straks ved skattereformens gennemførelse.

Som det andet yderpunkt kan man vælge at opfatte nyplacering så bredt som muligt, dvs. omfattende såvel genplacering som placering af renter og nye indbetalinger.

En sådan ordning indebærer en forskellig beskatning af de forskellige institutioner, afhængig af deres nuværende porteføljesammensætning. Institutioner, der har valgt at placere i korte papirer, vil hurtigere skulle genplacere og får således en kortere overgangsperiode end de øvrige. Overgangsordningen vil altså virke konkurrenceforvridende. Det vil tage mindst 15-20 år, før hele den nuværende aktivmasse er genplaceret.

1) Ved overgang til de nye skatteregler må det være naturligt at give generel adgang til tilbagekøb af alle eksisterende kontrakter, der forpligter til fortsatte indbetalinger.

Som en tredie variant kan man vælge at beskatte afkastet af nyplaceringer som følge af indskud og rentetilskrivninger. Afkastet af den eksisterende aktivmasse forbliver herved ubeskattet. Denne overgangsordning vil virke uafhængigt af porteføl jesammensætningen, men der vil tilbagestå andre konkurrenceforvridende elementer, nemlig vedrørende livrenter uden bonus. Uanset hvilken overgangsordning der overvejes, vil en beskatning af afkastet af den bestående forsikringsbestand p.g.a. de afgivne rentegarantier i forbindelse med livrenter uden bonus og pensioner med fast pensionstillæg fuldt ud måtte bæres af de øvrige forsikringstagere i det omfang, afkastprocenten efter skat bringes ned under de afgivne høje rentegarantier på op mod 20%. Nogle enkelte selskaber har endvidere påtaget sig så store forpligtelser, at en beskatning kan tænkes at ville føre til konkurs.

En fjerde mulig - og måske den simpleste - overgangsordning går ud på i en nærmere fastsat årrække at nøjes med at beskatte en gradvis stigende procentdel af indkomsten. Ved denne ordning tages der imidlertid ikke hensyn til de forpligtelser, de finansielle institutioner har påtaget sig. Konsekvensen vil være en ændring af konkurrenceforholdet mellem institutionerne, som følge af forskelle i bonus tilskrivningen alt efter, hvorledes forsikringsbestanden i det enkelte selskab er sammensat. Igen er det de afgivne rentegarantier, der spiller ind. Jo større andel af **forsikr ingsbestanden,** der har en garanteret forrentning, jo større bliver skattebyrden på de øvrige kontrakter og jo dårligere står selskabet i konkurrencen med de øvrige institutioner.

5.9 Udvalgets konklusion

Det nuværende skattesystem medfører forvridninger i skatteydernes opsparings- og investeringsadfærd. I relation til de her behandlede institutioner gælder det især hvad angår valget mellem korte og lange placeringer, mellem likvide og illikvide placeringer. Ønsker man at begrænse spændet mellem efterskat-renten for forskellige placeringstyper, er en beskatning af pensionsopsparingsinstitutionerne **nødvendig.**

I en tid med høje rentesatser og høje skattesatser er der store relative fordele forbundet med placeringer, hvor rentetilvæksten ikke beskattes. Som det fremgår af afsnit 5.3 er det i særlig grad skatteydere i de højere indkomstgrupper, der benytter de

skattebegunstigede placeringsmuligheder. At kapitalen beskattes ved udbetaling, ændrer ikke ved det forhold, at der er tale om subsidiering, jf. afsnit 5.2.2. Beskatningen ved udbetaling modsvares af skattefradraget ved indbetaling. Også fordelingsmæssige hensyn taler derfor for en beskatning.

Renteskatteudvalget kan derfor anbefale, at der gennemføres en beskatning af afkastet af de hidtil skattebegunstigede kapitalanbringelser i pensionskasser, livsforsikringsselskaber, pengeinstitutter m.m. Ved en beskatning af disse institutioner fjernes en væsentlig årsag til det nuværende store spænd imellem de disponible rentesatser for forskellige placeringstyper.

Af de i kapitel 1 og 6 nævnte årsager finder udvalget det ikke hensigtsmæssigt at begrænse skattepligten til alene at omfatte de pågældende institutioners renteindkomst, men anbefaler en beskatning af kapitalafkastet generelt, jf. model 3, afsnit 5.5.1.3.

Ønsker man fortsat at begunstige kapitalanbringelser i pensionsøjemed gøres det mest enkelt ved at anvende lavere skattesatser for pensionsopsparingsinstitutionerne. En anden måde, hvorpå man kan videreføre begunstigelsen, er ved i skattesystemet at indbygge en vis form for værdisikring. Det kan efter udvalgets opfattelse ske på to måder: enten ved en egentlig realbeskatning af de her omtalte institutioner eller ved en realindkomstklausul , hvorved beskatningen gøres afhængig af de reale afkastmuligheder. Såfremt det besluttes fremover at holde indekstillæg ved indeksobligationer uden for den skattepligtige indkomst i anbringelsessituationen (jf. LL § 4), vil pensionskasser og livsforsikringsselskaber m.m. dog have mulighed for at værdisikre deres midler ved at placere dem i sådanne papirer.

På kort sigt er der en række forhold, der taler for, at en beskatning af livsforsikringsselskaber, pensionskasser m.m. ikke kan iværksættes fuldt ud på én gang.

Som det er påvist i afsnit 5.8 betyder de afgivne rentegarantier i forbindelse med livrenter uden bonus og pensioner med fast pensionstillæg, at beskatning af afkastet af den bestående forsikringsbestand fuldt ud må bæres af de øvrige forsikrings-

1) Forskellen mellem efter-skat-renten for forskellige placeringstyper bliver herved mindre end, hvis der gennemføres en egentlig realindkomstbeskatning isoleret for disse institutioner.

tagere, såfremt afkastprocenten efter skat bringes ned under de afgivne høje rentegarantier på op mod 20%. Ønsket om en skattemæssig ligestilling mellem de nu forsikrede - uanset forsikringskontrakternes forskellige udformning - fører isoleret set til den konsekvens, at afkastet af hidtil foretagne placeringer ikke beskattes før udløb af disse kontrakter.

Disse forhold taler for, at en overgangsordning vil være påkrævet.

Det er renteskatteudvalgets opfattelse, at afkastet af nye indbetalinger - hvad enten de vedrører eksisterende eller nytegnede kontrakter - straks bør indgå i skattegrundlaget med det fulde beløb. Derved vil de adfærdsmæssige konsekvenser straks slå igennem på opsparings- og investeringsmønstret. De provenumæssige konsekvenser vil derimod være mindre.

Det er dog en særdeles vanskelig sag at give et præcist skøn over provenuet ved en beskatning af afkastet af fremtidige indbetalinger. Vanskelighederne skyldes primært, at beregningerne skal baseres på skøn over indskydernes fremtidige adfærd og deres reaktioner på de ændrede skatteforhold. Der kan både argumenteres for, at indbetalingerne vil øges, for at sikre pensionsydelser af en given størrelse, og der kan argumenteres for, at de vil falde, fordi det disponible afkast bliver mindre, og indskyderne derfor vælger andre anvendelsesmuligheder for deres midler.

Fjerner man enhver form for subsidiering via skattesystemet, vil det forsikringsmæssige risikoelement være det eneste, der adskiller placering i pensionskasser og livsforsikringsselskaber fra enhver anden kapitalplacering. Hvis man i skattemæssig henseende fuldkommen ligestiller placering i pensionsøjemed med al anden kapitalplacering, må man derfor forvente et drastisk fald i omfanget af nye indbetalinger.[2)]

Specielt for ATP gælder det, at indbetalingerne er lovmæssigt fastsatte, og at den enkelte indskyder derfor ingen indflydelse har på indbetalingernes størrelse. For de overenskomstfastsatte indbetalingers vedkommende må man derimod forvente, at indbetalingerne vil blive ændret som led i overenskomstfornyelser.

1) Denne risikodækning vil man kunne opnå på anden måde ved rene forsikringskontrakter uden en indbygget opsparingsordning.

2) En ligestilling vil også indebære en ensartet skattemæssig behandling af kursgevinster/-tab, indekstillæg m.m. Opretholdes LL § 4 for livsforsikringsselskaber m.m., mens kursgevinster/-tab som hovedregel forbliver skattefrie for andre skattepligtige, vil en ensartet beskatning af det løbende kapitalafkast medføre en skattemæssig diskriminering af placeringer i disse institutioner.

P.g.a. disse og andre forhold vil det være yderst vanskeligt at angive konkrete beløbsmæssige skøn over det fremtidige provenu.[1)]

Tilbage står spørgsmålet om, hvad der skal ske med afkastet af tidligere, indbetalte præmier og indskud og tidligere rentetilskrivninger. Såvel fordelingsmæssige som provenumæssige hensyn kan tale for, at også disse beløb gradvis inddrages i beskatningsgrundlaget. En beskatning af den eksisterende formuemasse vil imidlertid volde problemer i det omfang, de finansielle institutioner har afgivet bindende rentegarantier. Da byrderne ved en beskatning af livrente uden bonus vil skulle bæres af andre end dem, der har tegnet en sådan forsikring, vil såvel en rimelighedsbetragtning som hensynet til selskabernes soliditet medføre krav om, at afkastet af allerede indgåede kontrakter af denne type holdes uden for beskatning. [2)] Det vil altså sige, at det kun er afkastet af dele af den eksisterende formuemasse, der evt. vil kunne drages ind i beskatningen. En forskelsbehandling af de tidligere indbetalte beløb til forsikrings- og pensionsordninger med fordelagtige bonusprincipper vil imidlertid være i strid med det lighedsprincip, der blev opstillet i afsnit 5.8. Finder man de fordelings- og provenumæssige hensyn mere tungtvejende, må man naturligvis overveje en gradvis beskatning.

I mange tilfælde er indbetalingerne foretaget som et led i kollektive overenskomster. Disse overenskomster er indgået med de nugældende skatteregler som forudsætning. En ændret beskatning af de allerede indbetalte beløb vil derfor også skulle vurderes i sammenhæng med det bestående overenskomstmæssige aftalesystem.

1) Der blev i 1980 foretaget indbetalinger på i alt ca. 9 mia. kr. til pensionskasser, livsforsikringsselskaber og ATP.
Fra de samlede indbetalinger skal man trække de omkostninger og forsikringsydelser, der vedrører de nye indbetalinger, for at danne sig et skøn over kapitalafkastets omfang. Denne opsplitning af de samlede omkostninger udgør således et yderligere usikkerhedsmoment. På længere sigt skal man endvidere tage højde for, at beskatningen giver sig udslag i lavere pensionsydelser, hvorfor provenuet ved beskatning af udbetalinger vil blive lavere end det ville have været uden en kapitalafkastbeskatning.

2) Pr. 1.7. 1982 ændres tegningsreglerne for livrenter uden bonus, således at grundlagsrenten fremover bliver 5%. Når forsikringen bliver aktuel, vil den garanterede ydelse blive omregnet på basis af en højere rente, efter planerne 16%. Derudover kan der ydes bonustillæg, hvis den faktiske indtjening tillader det.

Grundlagsrenten på 5% bliver garanteret i forsikringspolicen, mens de 16%'s forrentning garanteres med forbehold over for en evt. beskatning.

KAPITEL 6:

Renteskatteordningen

6.1 Renteskatteordningen defineret

Betænkningen: "Den skattemæssige behandling af renteindtægter og -udgifter, Betænkning nr. 805, København 1977" behandler især renteskatteordningen.

Ved renteskatteordningen holdes renteindtægter/-udgifter uden for opgørelsen af den skattepligtige indkomst, samtidig med at der indføres en definitiv kildebeskatning af renteindtægter/-udgifter. Renteindtægter bliver efter renteskatteordningen definitivt beskattet ved, at debitor ved rentens betaling tilbageholder en ved lov fastsat procentdel (renteskat) af det forfaldne rentebeløb. Debitors ret og pligt til at indeholde renteskat suppleres med en godtgørelsesordning, hvorefter debitor er berettiget til en godtgørelse af samme størrelse som den indeholdte renteskat. Godtgørelsen, der er kompensation for rentefradragsrettens bortfald, anses som udlignet af den tilbageholdte renteskat, se Betænkning nr. 805, side 67-68.

Renteskatteordningen betyder således, at renteindtægter/-udgifter bliver underkastet en proportional beskatning med samme skatteprocent for alle kreditorer/debitorer. Konsekvenserne heraf og af den ændrede definition af skattepligtig indkomst skal diskuteres i det følgende.

o . 2 Årsager til overvejelser af renteskatteordningen

5.2.1 Forvridning af opsparings- og investeringsmønstret

Hovedårsagen til diskussionen af renteskatteordningen er givetvis den forvridning af opsparings- og investeringsmønstret, som kombinationen af høj og varierende inflation samt

forskelle i skattetryk har forårsaget under det eksisterende indkomstskattesystem. Problemstillingen illustreres ofte ved beregning af disponibel realrente under alternative forudsætninger som i tabel 6.2.1.

Sammenlignes situationen med lav med situationen med høj inflation ses, at forskellen i disponibel realrente er forøget fra 4,1 til 10,5 procentpoint mellem marginalskatteprocenterne 0 og 70. Dette er en konsekvens af, at hele rentebeløbet - også den del der er kompensation for den øgede prisstigningstakt - er skattepligtigt.

Tabel 6.2.1 Disponibel realrente på et etårigt kontant-lån under alternative pris- og skatteforudsætninger

	Situation 1: Lav inflation	Situation 2: Høj inflation
Rente, pct. p.a.:	6	16,2
Prisstigning, pct. p.a.	2	8
Marginalskatte-procent:	pct. p.a.	
0	3,9	7,6
40	1,6	1,6
70	-0,2	-2,9

Anm.: Tabellens tal under situation 2 er beregnet under forudsætning af:
1) at indkomstskatten er overvæltet med 40 pct. i renten
2) at prisstigningen fuldt ud er overvæltet i renten, således at den disponible realrente er den samme ved en marginalskatteprocent på 40.

For personer med en høj marginalskatteprocent bliver den disponible realrente endvidere ofte negativ. I den økonomiske litteratur er den disponible realrentes betydning for den personlige opsparing et meget omdiskuteret emne. Højere præmie for opsparing øger ganske vist incitamentet til opsparing (positiv substitutionseffekt), men betyder også, at opsparingsmålet lettere nås (negativ indkomsteffekt). Om den positive substitutionseffekt er større eller mindre end den negative indvkomsteffekt kan kun afklares ved konkrete opsparingsundersøgelser, jf, afsnit 1.4.

Af langt større betydning end virkningen på opsparingens størrelse er dog givetvis den forvridning af personers og virksom-

heders placeringsmåde for opsparingen, der er en følge af det gældende indkomstskattesystem. Denne forvridning er først og fremmest en konsekvens af, at marginalbeskatningen af opsparingens afkast for en given skatteyder er bestemt af den placeringsmåde, som denne skatteyder vælger.

Det er f.eks. åbenbart, at eksistensen af skattefrie placeringsmåder for personligt skattepligtige med en i øvrigt høj marginalskatteprocent betyder, at skattemæssige overvejelser kommer til at spille en afgørende rolle for placeringsmåden i en inflationsøkonomi med et nominelt skattesystem, jf. de store realafkastforskelle i tabel 6.2.1. Heri ligger også helt legale muligheder for skattearbitrage, se kapitel 7.

Sådanne forvridninger af opsparingsmåde under et nominelt indkomstskattesystem har i øvrigt været en af årsagerne til, at den direkte forbrugsskat har været stærkt diskuteret i en række lande [1]. Den direkte forbrugsskat behandler alle opsparingsformer ens: de er nemlig skattefrie.

Ved overgang til renteskatteordningen ville den disponible realrente blive ens for alle ved placering i ens rentebærende fordringer [2]. De spændinger mellem afkast, der er skitseret i tabel 6.2.1, ville forsvinde. Derimod betyder overgang til renteskatteordningen principielt ingen ændring af det forhold, at marginalbeskatningen af andre former for indkomst for forskellige subjekter er vidt forskellig. Marginalbeskatningen af opsparingens afkast for et givet skattesubjekt vil derfor stadig afhænge af den placeringsmåde, den skattepligtige vælger, idet der er mulighed for at placere i andet end rentebærende fordringer, eller en del af afkastet kan være kursgevinster/-tab, der ikke beskattes. Imidlertid ville der i praksis formentlig ske en afgørende ændring. Indskud i pensionskasser og diverse aldersforsikringsordninger udgør en betydelig del af de personligt ejede aktiver. Da de institutioner, hvor disse midler er placeret, næsten udelukkende placerer i rentebærende fordringer (se kap. 3 og 5), vil marginalskattesatsen via denne form for placering tilnærmelsesvis blive lig renteskattesatsen, i hvert fald på kort sigt. På længere sigt må det antages, at renteskatteordningen vil betyde, at disse institutioner i

1) Se f.eks.: The Institute for Fiscal Studies 1978, The Structure and Reform of Direct Taxation. London. (Meade-kommissionens betænkning), og Kay, J.A. og M.A. King 1980. The British Tax System. Oxford University Press.

2) Der ses her bort fra, at kursgevinster/kurstab skal medregnes i den skattepligtige indkomst i nærings- og spekulationstilfælde. Om beskatning af kursgevinster/-tab henvises til kapitel 7.

højere grad vil placere i f.eks. aktier, når den skattepligtige indkomst for disse institutioner via renteskatteordningen bliver lig nettorenteindtægten. Dette er en af årsagerne til, at der i kapitel 5 er overvejet alternative skattemæssige indkomstdefinitioner for disse institutioner. Sammenfattende må det konkluderes, at renteskatteordningen dels vil reducere de spændinger, der er beskrevet i tilknytning til tabel 6.2.1 og dels i praksis reducere forskellene i den placeringsafhængige marginalbeskatning.

Ændringen i disponibel realrente fra situationen med lav til situationen med høj inflation er afhængig af den skattepligtiges marginalskatteprocent, idet som nævnt også den del af rentebeløbet, der er kompensation for den øgede prisstigningstakt, er skattepligtig, jf. tabel 6.2.2.

Tabel 5.2.2 Ændring i disponibel realrente ved overgang fra lav til høj inflation ved alternative marginalskatteprocenter

Marginalskatteprocent	Ændring i disponibel realrente fra situation (1) til situation (2) i tabel 6.2.1
	Procentpoint
0	3,7
40	0,0
70	-2,7

I tabel 6.2.3 er ændringen i forskellige gruppers situation stillet skematisk op på basis af de i tabel 6.2.2 anførte tal.

Tabel 6.2.3 Ændring i forskellige gruppers situation ved overgang fra lav til høj inflation

	Ingen (eller lav) marginalskat	Høj marginalskat
Grupper med;		
Nettorenteindtægter	Forbedret	Forværret
Nettorenteudgifter	Forværret	Forbedret

De konsekvenser af inflationsprocessen, der fremgår af tabel 6.2.2 og 6.2.3 er blevet karakteriseret ved, at inflationen virker som en usynlig og til dels ukontrolleret "fordelingslovgiver". I de højtudviklede vestlige lande er husstandenes eller virksomhedernes beholdninger af rentebærende fordringer (positiv/-eller negativ beholdning) ofte ganske betydelige, hvorfor renteindtægter/-udgifter også kan udgøre en forholdsvis stor andel af den øvrige årsindkomst. Inflationsprocessen kan derfor også være en betydelig "lovgiver".

Ved overgang til renteskatteordningen ville den disponible realrente blive ens for samtlige ved placering i en given type rentebærende fordring. Dette udelukker ikke, at inflationen stadig kan være en usynlig lovgiver, da en ændret prisstigningstakt ikke nødvendigvis vil være fuldt ud overvæltet i renten. Dette gælder ved uventede ændringer i prisstigningstakten. Men renteskatteordningen ville utivlsomt reducere inflationens omfordelende virkning .

Indtægterne fra en række langsigtede projekter med et højt kapital/arbejdskraft-forhold er i de første år ofte mindre end omkostningerne, selv om der i omkostningerne alene er inkluderet driftsøkonomiske afskrivninger, og selv om investeringsprojekterne bedømt over hele investeringshorisonten er rentable. Såfremt investor ikke kan modregne et underskud i anden positiv skattepligtig indkomst fra samme indkomstår - evt. også fra hustru - er investoren i henhold til gældende skatteregler henvist til at modregne i evt. positiv skattepligtig indkomst i op til fem efterfølgende indkomstår, jf. LL § 15. Dette, at "skatteværdien" af negativ skattepligtig indkomst først - om overhovedet - realiseres i efterfølgende indkomstår, kan reducere eller ødelægge rentabiliteten af nogle af de her betragtede projekter[2]. Denne problemstilling er i princippet ikke ny. Kombinationen af inflation, traditionel

1) Såfremt renteskatteprocenten sættes lig 40, og de under tabel 6.2.1 anførte forudsætninger gælder, vil tallene i tabel 6.2.2 alle være lig nul.

2) Dette er bl.a. baggrunden for, at Det Økonomiske Råds Formandskab i såvel Dansk Økonomi, maj 1981 som i Dansk Økonomi, november 1981 har foreslået en såkaldt negativ indkomstskat, hvorefter skatteværdien af negativ skattepligtig indkomst forfalder og betales af det offentlige, på tilsvarende måde som skat af positiv skattepligtig indkomst forfalder og betales til det offentlige. Herigennem opnås nemlig, at det offentlige deltager i tabsrisikoen på tilsvarende måde som i gevinstchancen ved investeringsprojekter. For de investorer, der på trods af negativ indkomstskat går fallit, vil 'indførelse af negativ indkomstskat i realiteten være et subsidie til kreditorerne, når det drejer sig om låneaftaler, der allerede var indgået ved introduktionen af den negative indkomstskat. For herefter indgåede låneforhold må negativ indkomstskat påvirke lånebetingelserne.
Negativ indkomstskat er også diskuteret i: Finansieringsproblemer i Landbruget - en teknisk gennemgang. Betænkning nr. 941, København 1981.

finansiering, høj effektiv markedsrente og et højt indkomst-skattetryk har dog bevirket, at den manglende (tidsmæssige) symmetri i beskatningen af hhv. positiv og negativ skattepligtig indkomst har fået større betydning i de senere år og dermed også i højere grad har påvirket investeringsmønstret.

Betegnes den skattepligtige indkomst under renteskatteordningen: "ny skattepligtig indkomst", gælder at:

ny skattepligtig indkomst =
skattepligtig indkomst + renteudgifter T renteindtægter.

Ny skattepligtig indkomst for den her betragtede gruppe af investorer, der har betydelige renteudgifter (netto), vil derfor alt andet lige i langt færre tilfælde være negativ end skattepligtig indkomst opgjort efter de nugældende regler. De her betragtede skatteydere vil desuden også hyppigere kunne udnytte de skattemæssige afskrivningsregler hurtigere. Renteskatteordningen vil derfor betyde, at den manglende symmetri i hhv. beskatningen af positiv og negativ skattepligtig indkomst får mindre betydning for investeringsmønstret. Såfremt renteskatteprocenten imidlertid er lavere end den betragtede investors marginalskatteprocent, vil låneomkostningerne til gengæld øges med mindre investeringsaktivitet til følge. Sidstnævnte forhold kan endvidere blive relevant for samtlige investorer med nettorenteudgifter.

6.2.2 Begrænset og fuldstændigt skattefritagne subjekter

I et indkomstskattesystem vil der være begrænset og fuldstændigt skattefritagne subjekter. Beskatning af fonde overvejes for øjeblikket i fondsudvalget, som endnu ikke har afgivet betænkning. I de foreløbige overvejelser er det anført, at en skærpet beskatning af fonde kan gøre det påkrævet at overveje den hidtidige skattefrihed for ikke-erhvervsmæssige indtægter - herunder i vidt omfang renteindtægter - for bl.a. foreninger. Den administrative byrde anses for såvel foreningernes bestyrelser som for de skattelignende myndigheder i betragtning af foreningernes antal og økonomiske ressourcer generelt at opveje den fiskale interesse. I konsekvens heraf overvejes det, om der kan opstilles regler, der kan hindre, at fore-

ninger ved f.eks. en skærpet beskatning af fonde vil blive benyttet som en skatteflugtsmulighed. Man har herunder været inde på, om nettoformuen er bedst egnet "som beskatningskriterium, hvis skatteundvigelse i retning af foreningskonstruktioner skulle vise sig at gøre en isoleret fondsbeskatning illusorisk.

Renteskatteordningen betyder, at samtlige subjekter, herunder også foreninger m.v., får "beskattet" renteindtægten respektive reduceret renteudgiften. I det omfang indkomsten for hidtil skattefritagne eller begrænset fritagne subjekter består af (netto)afkast af rentebærende fordringer (netto), reduceres det omtalte skatteundvigelsesproblem i relation til begrænset eller fuldstændigt skattefritagne subjekter.

I relation til det eksisterende indkomstskattesystem er ovenstående problemkreds ikke begrænset til foreninger og fonde, men består især i skattefriheden for rentetilskrivninger i pensions- og forsikringsordninger, jf. kapitel 5.

6 .2.3 Diverse fordele forbundet med renteskatteordningen

Et væsentligt argument for renteskatteordningen har også været den administrative forenkling, som en fjernelse af samtlige renteindtægter og -udgifter fra selvangivelserne ville indebære, se kapitel V i bilag 2 i Betænkning nr. 805. Denne konsekvens af det definitive i renteskatteordningen, der er uafhængig af kildeskattesystemet og den ligningsmæssige administration og kontrol, sikrer, at renteindtægter ikke undgår beskatning.

Da renteskatteordningen inddrager samtlige renteindtægter og -udgifter, er der ingen sondring mellem private og erhvervsmæssige renter. Der indføres således ikke ved renteskatteordningen et vilkårligt element i fordelingen af disse beløb, jf. side 13 i Betænkning nr. 805.

Af andre fordele, der har været tilknyttet renteskatteordningen, kan nævnes:

- "muligheder for en udvidelse af ægtefællers særskilte beskatning til også at omfatte afkast af formue", (Betænkning nr. 805, side 13)

  ophævelse af "de eksisterende uligheder mellem personer med renteindtægter og personer med renteudgifter - uligheder, der især har begunstiget personer med høje indkomster og nettorenteudgifter", (Betænkning nr. 805, side 25). Se endvidere afsnit 6.2.1.

  renteskatteordningen "har væsentlige træk til fælles med en realrentebeskatning, idet den utilsigtede forskelsbehandling mellem højt og lavt beskattede - som følge af samspillet mellem rente, inflation og nuværende skatteregler - fjernes", (Betænkning nr. 805, side 30). Se også afsnit 6.2.1.

- "renteskatteordningen vil med den lave beskatning af renteindtægter bidrage til, at de højere indkomstgrupper i øget omfang efterspørger obligationer m.v. til gavn for kursniveauet - og i mindre omfang efterspørger fast ejendom i værdisikringshensigt - til gavn for en afdæmpning af ejendomsprisstigningerne", (Betænkning nr. 805, side 75).

6.2.4 Ens værdi af rentefradrag

I den skattepolitiske debat anføres det ofte som et argument for renteskatteordningen, at værdien af rentefradragsretten (= marginalskattesats multipliceret med renteudgifter) herved ville blive ens for alle. Om renteudgifter skal kunne fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst (og renteindtægter tillægges) - og det er naturligvis kernen i problemstillingen - er imidlertid afhængig af, hvad man ønsker at beskatte. En stillingtagen til det anførte argument er derfor kun mulig, når det skattepligtige indkomstbegreb er defineret.

Ønsker man at beskatte årets forbrugsmulighed, skal renteindtægter/-udgifter således indgå i opgørelsen af skattepligtig indkomst. Indkomst som forbrugsmulighed bliver i intet land anvendt som skattepligtig indkomst. Indkomst som årets forbrugsmulighed kan opgøres som årets faktiske forbrug tillagt den re-

ale formuestigning fra årets begyndelse til dets slutning. Herved inddrages f.eks. alle i årets løb opståede kapitalgevinster i indkomsten. I de praktiserede indkomstskattesystemer er det imidlertid kun (nogle af) de realiserede kapitalgevinster, der medregnes i den skattepligtige indkomst. Dette er en følge af de opgørelsesproblemer, som en inddragelse af især opståede og ikke-realiserede kapitalgevinster ville rejse og dels af de hertil knyttede likviditetsproblemer.

Den nuværende opgørelse af skattepligtig indkomst svarer dog ikke til:

Indkomst som forbrugsmulighed
- opståede kapitalgevinster
+ realiserede kapitalgevinster

Fradragsretten for bidrag til pensionsordninger og diverse forsikringsordninger (især aldersforsikringer med tilknyttet opsparing) bevirker, at det eksisterende system også har en række lighedspunkter med forbruget som indkomstgrundlag. Foruden ovennævnte to mere principielle afvigelser fra indkomst som forbrugsmulighed er en række afvigelser begrundet i merit-tankegange, incitament-ønsker og praktiske overvejelser. Ingen af disse afvigelser fra indkomst som forbrugsmulighed tilsiger dog, at der ikke skal være fradragsret for renteudgifter (respektive: at renteindtægter ikke skal medregnes i skattepligtig indkomst).

Som beskrevet i afsnit 6.4.2 betyder renteskatteordningen dog i realiteten heller ikke, at renteudgifter/-indtægter ikke indgår i den skattepligtiges samlede skattegrundlag. Renteindtægter/-udgifter tillægges derimod en anden vægt end anden indkomst, jf. afsnit 6.4.2.

Renteskatteordningen vil derfor medføre, at omkostningerne ved at optage et lån i mange tilfælde vil få en anden skattemæssig behandling end afkastet af det kapitalgode, som anskaffes på basis af lånet. Ved personligt ejede virksomheder vil afkastet af en lånefinansieret investering i f.eks. en bygning eller goodwill indgå med fuld vægt i den progressive indkomstbeskatning, mens renteomkostningernes fradragsværdi vil blive beregnet efter en proportional skala. Fradragsværdien vil derfor typisk blive lavere end den modsvarende beskatning af kapitalafkastet. En tilsvarende betragtning kan anlægges på forholdet mellem lejeværdiansættelse for ejerboliger og renteudgifter i forbindelse med erhvervelse af boligen.

6.3 Renteskatteordningen og indkomstbegrebet

6.3.1 Fra enhedsbeskatning til kildeartsbeskatning. Renter, erhvervsindkomst og kapitalafkast

Renteskatteordningen indebærer et brud med det nugældende indkomstskattebegreb . Ifølge SL § 4 henregnes til skattepligtig indkomst den skattepligtiges samlede årsindtægter, uanset hvilken kilde disse indkomster hidrører fra. Efter det danske indkomstskattesystem opdeles indkomsten således ikke efter kildens art, såsom f.eks. løn og kapitalafkast, men alle arter af indkomst og fradrag indgår i opgørelsen af den samlede skattepligtige indkomst. Den særlige indkomstskat kan dog opfattes som en undtagelse herfra, det vil sige som en særlig kildeartsskat. Det karakteristiske for de i lov om særlig indkomstskat nævnte indkomstarter er, at der er tale om kapitalgevinster og andre engangsindtægter, som man har fundet det naturligt at beskatte proportionalt.

Den ændring af indkomstskattesystemet, som en delvis kildeartsbeskatning som renteskatteordningen indebærer, kan anskues ud fra et modregningssynspunkt. Nettorenteindtægter kan under renteskatteordningen ikke modregnes i negativ indkomst fra andre kilder, og nettorenteudgifter kan ikke modregnes i positiv indkomst fra andre kilder. Dette har bl.a. også afledede konsekvenser for overførelse af negativ indkomst (underskud) til udligning i positiv indkomst f.eks. fra den ene ægtefælle til den anden, som i KSL § 26, og fra det ene år til det næste efter LL § 15.

Set i relation til det i øvrigt gældende indkomstbegreb giver renteskatteordningen betydelige problemer, fordi renteindtægter for visse skattepligtige er erhvervsmæssigt betinget. Som eksempel herpå kan nævnes pengeinstitutter og personer, der

1) Jf. betænkning nr. 805, p. 13.

driver erhvervsmæssigt pengeudlån. Disse skattepligtige har betydelige nettorenteindtægter og typisk underskud ved opregning af de øvrige indtægter og udgifter. Hvis den negative indkomst ikke kan modregnes i den positive renteindkomst, vil en renteskatteordning for sådanne skattepligtige i en række tilfælde medføre en betydelig merbeskatning. Ikke at kunne fratrække omkostninger i de samlede erhvervsindkomster, herunder renteindtægter, vil være et brud med det hidtil antagne indkomstbegreb. Betænkning nr. 805 foreslår en særordning gående ud på, at sådanne skattepligtige skal beskattes efter de hidtil gældende regler, uden at gå nærmere ind på de heraf følgende afgrænsningsvanskeligheder. Spørgsmålet behandles nærmere nedenfor i afsnit 6.4.8.2.

Også for personer og selskaber, der har nettorenteindtægter, uden at der foreligger erhvervsmæssigt pengeudlån, opstår der problemer, hvis sådanne skattepligtige har skattemæssigt underskud i anden indkomst eller uudnyttede personfradrag. Betænkning nr. 805 foreslår en særordning for de personer, der i denne situation ikke kan udnytte deres personfradrag, og vil henvise andre til at benytte fremførsels- og overførselsreglerne i LL § 15 og KSL § 26.

For praktisk taget alle erhvervsdrivende må renteudgifter anses for at være en del af deres driftsudgifter. Også andre end erhvervsdrivende kan komme i den situation, at et rentebærende lån er anvendt til anskaffelse af aktiver, der giver andre former for kapitalafkast end renter. I alle de tilfælde, hvor en person eller en virksomhed har nettorenteudgifter og positiv erhvervsindkomst eller kapitalafkast af anden art, opstår det spørgsmål, om den negative rente kan modregnes i sådan positiv indkomst. Det er klart, at renteskatteordningens sigte er at afskære denne modregningsadgang og i stedet indføre en kompensation svarende til renteskatteprocenten. For personlige skattepligtige med betydelige renteudgifter kan dette resultere i en ikke ubetydelig merbeskatning, såfremt den progressive beskatning af indtægterne opretholdes. Også her er der tale om et radikalt brud med den hidtil antagne indkomstdefinition.

Betænkning nr. 805 foreslår i konsekvens heraf dog også særordninger for landbrug og udlejningsejendomme, se s. 76 og s. 83, men nævner selv, at de skitserede ordninger næppe vil blive anset for særligt retfærdige. Andre typer af virksomheder henvises til omdannelse til aktie- eller anpartsselskab. Denne vej er imidler-

tid ikke farbar for en række virksomhedsformer, idet en del erhverv efter gældende ret ikke kan drives i selskabsform. En løsning ad denne vej vil ud over ændringer i erhvervslovgivningen nødvendiggøre ændringer i de skattemæssige regler ved omdannelse af personlig virksomhed til selskab, da de gældende regler kan udløse meget store skattekrav, der kan forhindre eller vanskeliggøre en omdannelse. Men selv om der forudsættes sådanne ændringer i erhvervslovgivningen og skattelovgivningen, vil problemerne fortsat bestå for alle de virksomheder, der af den ene eller anden grund ikke omdannes til selskabsform.

Indkomstskatteudvalget forsøgte at løse de problemer, som opstår i disse situationer ved at etablere særordninger for landbrug gående ud på, at en "nærmere angivet procentdel af ejendomsværdien for landbrugsejendommen (f stuehus) trækkes fra i den progressivt beskattede personlige indkomst og i stedet beskattes med 40%. Fradraget skal dog højest kunne udgøre et beløb svarende til den faktiske nettorenteudgift"(p. 76). Tilsvarende anbefales for udlejningsejendomme. På denne måde undgår man at sondre mellem privat og erhvervsmæssig gæld,(betænkning nr. 805, p. 13).

Som andre mulige løsninger kunne man tænke sig at beholde det bestående indkomstbegreb for alle selvstændige erhvervsdrivende, således at alene lønmodtagere omfattes af renteskatteordningen. Dette ville imidlertid give vanskelige afgrænsningsproblemer i alle de tilfælde, hvor lønmodtagerne har nettorenteudgifter og formuegoder, der afkaster andre former for kapitalafkast, eller driver en virksomhed ved siden af deres lønmodtagererhverv. Ordningen forekommer desuden at indebære en forskelsbehandling, idet personer i kategorien erhvervsdrivende da ville bevare adgangen til fradrag af renter på lån af utvivlsom privat karakter i den progressivt beskattede indkomst.

En anden mulig løsning er at opdele renteudgifterne i en såkaldt privat og erhvervsmæssig del. Dette spørgsmål har været undersøgt indgående i forbindelse med forslagene om afskaffelse eller begrænsning af adgangen til fradrag for renter af privat gæld på selvangivelsen, se navnlig betænkning nr. 805, p. 104 ff. Konklusionen er her, at det ikke vil være muligt at opstille regler, der med sikkerhed opdeler renteudgifter i private og erhvervsmæssige på grundlag af låneprovenuets anvendelse. Arbejds-

gruppen forsøger dernæst at opstille nogle formodningsregler for fordelingen mellem privat og erhvervsmæssig gæld efter sikkerhed og kreditor, men konkluderer, at sådanne regler må antages at give anledning til ikke uvæsentligt administrativt besvær, ligesom de erhvervsdrivende gennem en ændring af deres gældssammensætning må påregnes at ville søge at tilpasse sig de anvendte formodningsregler. Arbejdsgruppen mente heller ikke, at det var muligt at opstille en overgrænse for fremmedkapital i en erhvervsvirksomhed, ligesom den tog afstand fra at fordele renteudgifterne efter forholdet mellem de private og erhvervsmæssige aktiver. Når udvalget foretrak renteskatteordningen frem for en begrænsning af adgangen til fradrag for privat gæld, hang det bl.a. sammen med, at renteskatteordningen i den udformning, som udvalget behandlede, ikke forudsatte en sondring mellem privat og erhvervsmæssig gæld.

6.3.2 Skattefrie subjekter, begrænset skattepligtige og skattesubjekter med et særligt indkomstbegreb

Indførelse af en definitiv kildeskat af renter betyder, at alle rentemodtagere eller rentebetalere for fremtiden omfattes af denne renteskatteordning, uanset om de pågældende hidtil enten helt har været uden for indkomstskattesystemet, som f.eks. pensionskasser og kreditforeninger, eller alene har været begrænset skattepligtige, som f.eks. selvejende institutioner efter SEL § 1 stk. 1 nr. 6 og udlændinge. Indkomstbegrebet ændres ligeledes for f.eks. indkøbs- og produktionsforeninger, der hidtil alene har svaret skat efter deres formue. En renteskatteordning indebærer altså nødvendigvis en fuldstændig gennemgang af vort indkomstskattesystem med henblik på en revision af indkomstbegrebet for samtlige skattepligtige. For nogle skattesubjekter vil det antagelig være en tilstræbt effekt af renteskatteordningen, at hidtil skattefrie indtægter beskattes, og renteudgifter nedbringes med skattegodtgørelse, mens der for andre i givet fald må indføres særordninger til imødegåelse af uønskede virkninger. Problemerne er omtalt i betænkning nr. 805 s. 77-80 med bilag V og nedenfor i afsnit 6.4.8.3.

6.3.3 Indkomstarter, der omfattes af renteskatteordningen

Renteskatten nødvendiggør dernæst en afgrænsning af de indtægter og udgifter, der skal være omfattet af den særlige proportionalskat for renter.

Som følge af den formelle rentedefinition som et vederlag for adgangen til at råde over fremmed kapital, der beregnes periodevis med en procentdel af den til enhver tid værende gæld, vil afgrænsningen i sig selv ikke give anledning til større vanskeligheder. Derimod må beskatningen på beslægtede områder tages op til overvejelse.

Dette gælder navnlig for reglerne om beskatningen af andre former for finansieringsvederlag.

6.3.3.1 Kursgevinster/-tab under renteskatteordningen

Når kursgevinster og -tab som hovedregel undtages fra beskatning, har det sammenhæng med det almindelige indkomstbegreb, der opfatter sådanne gevinster og tab som indkomstfremmede formuebevægelser. Renteskatteordningen nødvendiggør ikke i sig selv nogen ændring i denne traditionelle opfattelse, og det er derfor nærliggende at overveje den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab under renteskatteordningen i de tilfælde, hvor disse påvirker den skattepligtige indkomst som i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfældene.

Ser vi foreløbigt bort fra spekulation, henregnes kursgevinster og -tab kun til den skattepligtige indkomst, når de er erhvervet som et led i en erhvervsmæssig virksomhed. Dette kunne tale for at henregne sådanne gevinster og tab til erhvervsindkomst og ikke under en renteskatteordning. På den anden side er kursgevinster og -tab ligesom renter et vederlag for finansiering, der blot beregnes på en anden måde, og det er nærliggende at beskatte disse forskellige former for finansieringsvederlag ens.

Indføres der en definitiv kildeskat for renter, taler dette for at henføre kursgevinster og -tab til den erhvervsmæssige indkomst fremfor til renteskatteordningen, da debitor ikke vil være i stand til at udregne eventuelle skattepligtige kursgevinster kos kreditor, med mindre der gennemføres udligningsbetalinger ved hver debitor- og kreditorskifte som beskrevet i afsnit 7.4. Hvis renteskatteordningen gøres foreløbig, kan man

derimod uden vanskelighed henføre kursgevinster og -tab under ordningen.

Det samme gælder kursgevinster og -tab, der beskattes efter ligningslovens § 4. For at beskatte sådan indkomst som erhvervsindkomst taler lovens afgrænsning af de skattesubjekter, der omfattes af reglen, nemlig forsikringsselskaber, banker og andre virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i sådanne aktiver. Denne afgrænsning peger i retning af, at sådan indkomst sidestilles med anden erhvervsindkomst. Heroverfor står imidlertid begrundelsen for beskatning, nemlig at sådanne gevinster må anses for et løbende og påregneligt supplement til renteindtægterne.

I det omfang, skattepligtige kursgevinster og -tab sidestilles med renter i de netop omtalte tilfælde, må dette så meget desto mere gælde, hvis der indvindes fortjeneste eller tab ved spekulation, dvs. erhvervelse af værdipapirer med det formål at opnå fortjeneste ved videresalg.

Hvor valutakursgevinster og -tab henregnes til den skattepligtige indkomst, opstår det spørgsmål, om sådanne gevinster og tab i stedet bør indgå i en renteskatteordning. For det sidste taler den omstændighed, at begge dele er vederlag for finansiering og dermed indgår i den effektive forrentning. Ved indførelse af LL § 8 D har man besluttet at sidestille valutakursudsving med renter og ikke med kursgevinster og kurstab. Det har dog også spillet en rolle for overvejelserne, at udlandslån kun kan optages til finansiering af erhvervsmæssig virksomhed. Her må det dog erindres, at andre former for kurstab ved finansiering af anlægsaktiver i øvrigt ikke er fradragsberettiget. Valutakursudsving kan næppe i sig selv siges at være erhvervsindkomst, og dette taler for at sidestille sådanne bevægelser med renter og derfor henføre dem under en renteskatteordning.

Ligningslovens § 8 D vil ikke kunne indpasses under en definitiv rentekildeskat. Derimod vil der intet være til hinder for at lade sådanne gevinster og tab indgå under en foreløbig renteskatteordning.

6.3.3.2 Andet finansielt vederlag under renteskatteordningen

Andre afgrænsningstilfælde opstår over for beskatningen af finansieringstillæg og kursgevinster på kortløbende fordringer, der efter gældende ret henregnes til skattepligtig indkomst. Li-

gesom renter er disse beløb vederlag for finansiering, der blot er beregnet på en anden måde, og det er derfor nærliggende skattemæssigt at sidestille dem med renter fremfor med anden indkomst.

LL § 8 stk. 3 indeholder adgang til fradrag for løbende provisioner for lån og kaution og for visse engangsydelser for lån m.v. med under 2 års løbetid. Begrundelsen for disse fradrag er disse ydelsers rentelignende karakter, og det vil derfor være naturligt at inddrage sådanne beløb under en renteskatteordning. Det samme gælder de i ligningslovens § 15 J stk. 5 omhandlede bidrag til reservefonds og administration i realkreditinstitutter, såfremt denne fradragsret overhovedet bør opretholdes.

Nogle af de her omhandlede problemer er omtalt i Betænkning nr. 805, s. 70-71, hvor man alene ville lade visse provisioner være omfattet af renteskatteordningen. Dette skyldtes ifølge udvalget hensynet til administrationen.

6.3.4 Den tidsmæssige placering af renteindtægter og -udgifter

Den tidsmæssige placering af renteindtægter og renteudgifter er efter gældende regler et væsentligt renteskatteproblem. Beskatningen efter et forfaldskriterium betyder, at der kan spekuleres i at aftale at lade renter forfalde forud eller bagud. Placeringen af renteindtægter kan flyttes ved overdragelse af rentebærende fordringer, ligesom det giver anledning til problemer, at debitor har fradragsret for forfaldne renter, selv om de ikke er betalt på grund af insolvens.

En definitiv kildeskat for renter eliminerer som hovedregel disse periodiseringsproblemer, fordi renteindtægter/-udgifter ikke længere indgår i opgørelsen af skattepligtig indkomst. I forbindelse med fraflytning til udlandet elimineres periodiseringsproblemet dog ikke af renteskatteordningen. Her er det fortsat muligt at optage lån med forudbetalte renter før fraflytning og oppebære ubeskattede renteindtægter for samme periode, efter at skattepligten er ophørt.

I det omfang, der fortsat skal bestå særordninger, således at renteindtægter og -udgifter inddrages i den almindelige indkomstopgørelse, består periodiseringsproblemerne fortsat.

5.4 Den definitive rentekildeskatteordning

Ved den definitive rentekildeskatteordning holdes renteindtægter/-udgifter uden for opgørelsen af den skattepligtige indkomst, samtidig med at der gennemføres en definitiv kildebeskatning af renteindtægter/-udgifter. Renteindtægter bliver efter denne ordning definitivt kildebeskattet ved, at debitor ved rentens betaling tilbageholder en ved lov fastsat endelig procentdel (renteskat) af det forfaldne rentebeløb. Debitors ret og pligt til at indeholde renteskat suppleres med en godtgørelsesordning, hvorefter debitor er berettiget til en godtgørelse af samme størrelse som den indeholdte renteskat. Godtgørelsen, der er kompensation for rentefradragsrettens bortfald, anses som endeligt udlignet af den tilbageholdte renteskat.

Af ovenstående følger, at en renteskatteordning kan indrettes på flere måder. Ordningen kan bl.a. udformes som en endelig eller en foreløbig beskatning, som en skat med løbende træk eller som en skat opkrævet hos rentemodtageren. En renteskatteordning behøver således heller ikke at være udformet på samme måde for alle berørte subjekter. I dette punkt antages - med mindre andet eksplicit anføres - at det er den definitive rentekildeskatteordning for samtlige subjekter, der betragtes, også når betegnelsen renteskatteordningen anvendes. Det var også denne udformning af renteskatteordningen, der blev beskrevet i Betænkning nr. 805, jf. afsnit 6.1. Det er et integreret led i den i Betænkning nr. 805 diskuterede definitive rentekildeskatteordning, at selvangivelsen (registreringen) af renteindtægter og renteudgifter som hovedregel opgives Ved definitiv rentekildeskat forstås i denne redegørelse i overensstemmelse hermed - med mindre andet fremhæves - at registrering af renteindtægter/-udgifter tillige som hovedregel opgives.

På renteområdet virker den her betragtede renteskatteordning på samme måde som et symmetrisk og proportionalt indkomstskattesystem, hvor renteudgifter er fradragsberettigede for debitor og renteindtægter skattepligtig indkomst for kreditor, og hvor skatteprocenten er den samme for såvel debitor som kreditor. De økonomiske konsekvenser af en introduktion af renteskatteordningen, og de hermed sammenhørende ændringer i husstandes, virksomheders og institutioners adfærd, er derfor først og fremmest en følge af, at det gældende indkomstskattesystem ikke er symmetrisk og proportionalt.

1) I en overgangsperiode er det dog nødvendigt at opretholde selvangivelsen og registreringen af renteindtægter/-udgifter, jf. afsnit 6.4.8.4, ligesom regnskabspligtige permanent skal registrere renteindtægter og -udgifter, jf. afsnit 6.4.1.

. I princippet - men kun i princippet - bygger det danske indkomstskattesystem på et symmetriprincip for finansielle renter. Skattefrie institutioner som pensionskasser, ATP, realkreditinstitutter, fonde og foreninger m.m., skattefri rentetilskrivning på indeks-, selvpensionerings- og børneopsparingskonti samt forsikringsselskabernes fradragsret for henlæggelser til dækning af forpligtelser indgået over for de forsikrede gør, at symmetriprincippet i praksis i en række sammenhænge er ophævet på renteområdet. Der er endvidere en betydelig spredning i marginalbeskatningen i det danske indkomstskattesystem

Tabel 6.4.1 giver en sammenfattende og summarisk oversigt over fordelingen af hhv. nettorenteindtægter og -udgifter på "skattesektorer" i 1979. Den gennemgang af de umiddelbare økonomiske konsekvenser af renteskatteordningen for enkelte sektorer, som er foretaget i afsnit 6.4.8, tager udgangspunkt i den i tabel 6.4.1 anvendte sektoropdeling. I afsnit 6.4.1 - 6.4.6 diskuteres nogle konsekvenser af renteskatteordningen, som ikke er knyttet til specielle sektorer.

Den definitive rentekildeskatteordning vil betyde, at indholdet af det skattepligtige indkomstbegreb vil ændres for hidtil skattepligtige, idet renteindtægter/-udgifter ikke længere vil indgå i den skattepligtige indkomst. For hidtil skattefrie (eller begrænset skattepligtige, i tilfælde hvor renteindtægter/-udgifter ikke er skattepligtige efter gældende regler) bliver skattegrundlaget i realiteten lig nettorenteindtægten (respektive forøges med nettorenteindtægten).

Indførelse af renteskatteordningen vil påvirke en række personers, virksomheders og institutioners økonomi på en så afgørende måde, at der i Betænkning nr. 80 5 blev regnet med en overgangsperiode, hvor renteskatteordningen delvis fungerer som en foreløbig eller a conto ordning. I afsnit 6.5 diskuteres i et mere generelt perspektiv, om de til en renteskatteordning knyttede fordele kan opnås ved andre udformninger end ved den definitive kildeskat.

6.4.1 Skatteligningen af renter under den definitive rentekildeskatteordning

Selv om der gennemføres en definitiv rentekildeskatteordning for alle subjekter, undgår skattemyndighederne ikke at tage

1) Skattefrihed kan i øvrigt opfattes, som om marginalskattesatsen er nul.

Tabel 5.4.1 Nettorenter og marginalbeskatning efter "skattesektorer". 1979.

	Nettorenter, mia. kr.	Typisk marginalbeskatning, gennemsnit, pct. [a]
Sektorer med nettorenteudgifter:		
Personligt skattepligtige [b]	27 3/4	60
Selskaber, ekskl. pengeinstitutter og forsikringsselskaber	1 1/2	40
Almennyttige boligselskaber	2	0
Offentlig sektor	1 3/4	0
I alt	33	
Sektorer med nettorenteindtægter:		
Nationalbank	2 1/2	(100) [c]
Pengeinstitutter	8 1/2	40
Skattefri placeringer [d]	7 3/4	0
Livsforsikringsselskaber	5 1/4	0 [e]
Skadesforsikringsselskaber	1 1/2	0 [f]
Realkredit- og erhvervsfinansieringsinstitutter	2 1/2	0
Udland	6 3/4	0
I alt	34 3/4 [g]	

a) Alene fra indkomstbeskatning. Der er således ikke taget hensyn til indkomstafhængigheden af transfereringer og ydelser.

b) Skønnet på grundlag af selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

c) Da hele Nationalbankens overskud tilfalder staten, er marginalbeskatningen i realiteten 100.

d) Pensionskasser, ATP, LD-fonden og skattebegunstigede konti i pengeinstituttérne.

e) Renteindtægter i livsforsikringsselskaber er i princippet ikke skattefrie. Livsforsikringsselskabernes fradragsret for henlæggelser til dækning af forpligtelser indgået over for de forsikrede, jf. SEL § 13, stk. 2, betyder dog, at der i realiteten har været skattefrihed. I hhv. 1979 og 1980 betalte livsforsikringsselskaberne således tilsammen 1/4 og 3/4 mio. kr. i selskabsskat (indkomstskat).

f) For skadesforsikringsselskaber, der også har fradragsret for henlæggelser til dækning af forpligtelser indgået over for de forsikrede, jf. også SEL § 13, stk. 2, gælder tilsvarende forhold som for livsforsikringsselskaber. I hhv. 1979 og 1980 betalte skadesforsikringsselskaberne dog tilsammen 81 1/2 87 3/4 mio. kr. i selskabsskat.

g) Hvis opgørelsen af renteindtægter og -udgifter i tab. 6.4.1 havde omfattet alle subjekter og været eksakt, skulle summen af nettorenteudgifter have været lig summen af nettorenteindtægter. Imidlertid indgår el-, vand- og varmeværker, havne, foreninger m.v. ikke i opgørelsen i tab. 6.4.1. Under ét må disse antages at have ikke ubetydelige nettorenteudgifter. Ctovendt betyder f.eks. skattesnyderi, at ikke alle renteindtægter er inkluderet i tab. 6.4.1. Der henvises i øvrigt til kapitel 3.

Kilde: Tabel 3.1.1.

stilling til renteproblemer, idet der stadig skal foretages en grænsedragning mellem renter og ikke-renter; en sondring, der i en række tilfælde på grund af renteskatteordningen får større økonomisk betydning for de involverede parter. I Betænkning nr. 805 anføres i lyset heraf (side 82), at der måske bør åbnes mulighed for at få hurtig forhåndsbesked fra skattemyndighedernes side om et beløbs placering i tvivlstilfælde. Det nævnes endvidere (side 72-73), at der bør gennemføres regler, der sikrer, at en hovedaktionær ikke vilkårligt kan fordele sine indkomster fra selskabet mellem løn, udbytte og rente med henblik på minimering af beskatningen. Problemet eksisterer allerede i dag, men vil blive forstærket, fordi der med renteskatteordningen også bliver forskel mellem marginalbeskatningen af arbejdsindkomst og rente.

Af langt større betydning er dog, at skattemyndighederne fortsat må kontrollere den skattemæssige behandling af renter for i hvert fald regnskabspligtige, der også er skattepligtige. Renteindtægter og -udgifter skal stadig indgå i driftsregnskabet for selskaber m.v. og selvstændigt erhvervsdrivende af hensyn til den regnskabsmæssige resultatsopgørelse og kontrol, ligesom rentebærende aktiver og passiver stadig skal indgå i status. Skattemyndighederne må derfor kunne kontrollere, om renteindtægter og -udgifter korrekt udtages af driftsregnskabet ved opgørelsen af den nye skattepligtige indkomst; se Betænkning nr. 805 side 24 og 81. Regnskabspligtige, der er skattepligtige med en marginalskatteprocent højere end renteskatteprocenten, vil få et incitament til at overvurdere (netto)-renteindtægterne og tilsvarende undervurdere (overvurdere) nogle andre indtægter (udgifter); denne afbalancering skal ske af hensyn til den regnskabsmæssige balance. Regnskabspligtige med en marginalskatteprocent under renteskatteprocenten vil få det omvendte incitament.

Såfremt privatforbrugskontrollen (LL § 28) ønskes opretholdt i sit nuværende omfang, må ikke-regnskabspligtige også oplyse renteindtægter og -udgifter.

6.4.2 indkomstafhængige ydelser og tilskud under den definitive rentekildeskatteordning

Skattepligtig indkomst anvendes for personer ikke blot som

udskrivningsgrundlag for indkomstskatter, men anvendes også ved udmålingen af en række tilskud og ydelser. Det er for den her betragtede problemstilling uden betydning, om der anvendes den skattepligtige indkomst eller socialindkomsten, idet der ikke sker korrektioner af renteposter ved overgang fra skattepligtig indkomst til socialindkomst. Derfor er her alene den skattepligtige indkomst nævnt i det følgende. Den definitive rentekildeskatteordning nødvendiggør, at der helt må bortses fra renteindtægter og -udgifter ved udmålingen af de indkomstafhængige ydelser. Dette gælder i hvert fald for den del af disse ydelser, der alene beregnes på grundlag af registerbaserede oplysninger. Hvor der foretages en aktuel opgørelse af indkomst- og formueforhold, som ved udmålingen af individuelt trangsbestemte ydelser efter bistandsloven, kan der naturligvis tages hensyn til renteindtægter og -udgifter.

Anvendes det nye indkomstgrundlag - i det følgende benævnt ny skattepligtig indkomst - og fastholdes de ved udmålingen af de generelle indkomstbestemte ydelser hidtil gældende skalaer, vil et flertal af ydelsesmodtagere med netto-renteudgifter få mindre ydelser eller helt miste nogle indkomstbestemte ydelser. Ydelsesmodtagere med netto-renteindtægter vil i mange tilfælde få højere ydelser. Hertil kommer, at en række personer og husstande, der af nettorenteindtægter hidtil har været udelukket fra at modtage indkomstbestemte ydelser, kan opnå sådanne ydelser efter det nye indkomstbegreb.

Ved at ændre skalaer m.m. kan det offentliges udgifter til disse ordninger holdes uændrede. Men da indkomstgrundlaget for den enkelte ændres individuelt, vil fordelingen af disse ydelser selvsagt ændres. Det skal imidlertid fremhæves, at indkomstgrundlaget i relation til udmåling af sociale tilskud ændres mere end indkomstgrundlaget i relation til indkomstbeskatningen. I forhold til indkomstbeskatningen betyder renteskatteordningen i realiteten, at det samlede skattegrundlag bliver lig :

(1) Skattepligtig indkomst minus nettorenteindtægter

$$+ \frac{\text{renteskattesats}}{\text{marginalskattesats}} * \text{nettorenteindtægter}$$

1) Det er her forudsat, at de betragtede skattesubjekter kan udnytte et evt. person- eller bundfradrag i begge tilfælde; marginalskattesatsen er derfor positiv. Det er endvidere forudsat, at justeringen af skattegrundlaget ikke medfører, at et progressionstrin passeres.

eller lig:

(2) Skattepligtig indkomst plus nettorenteudgifter

$$- \frac{\text{renteskattesats}}{\text{marginalskattesats}} * \text{nettorenteudgifter}$$

Renteskatteordningen vil derfor i realiteten reducere indkomstskattegrundlaget for personligt skattepligtige med nettorenteindtægter med:

(3) $$\text{Nettorenteindtægter} * \left(1 - \frac{\text{renteskattesats}}{\text{marginalskattesats}}\right)$$

For personligt skattepligtige med nettorenteudgifter øges indkomstskattegrundlaget i realiteten tilsvarende med:

(4) $$\text{Nettorenteudgifter} * \left(1 - \frac{\text{renteskattesats}}{\text{marginalskattesats}}\right)$$

I relation til udmålingen af indkomstbestemte sociale ydelser og tilskud betyder renteskatteordningen derimod, at indkomstgrundlaget ændres med hhv. de ubeskårne nettorenteindtægter og nettorenteudgifter, jf. ovenfor.

Et par eksempler kan belyse ovennævnte problemstilling, idet personfradraget for en enlig samt progressionsgrænserne for 1981 anvendes i eksemplerne. Skatteprocenterne på de enkelte progressionstrin er de gennemsnitlige procenter for hele landet i 1981. Tallene til karakterisering af den progressive skala er sammenfattet i tabel 5.4.2.

Tabel 5.4.2 Personfradrag, progressionstrin og gennemsnitlige skatteprocenter. 1981.

	Beløb kr.	Skatteprocenter a)
Alm. personfradrag	16.000	-
Progressionstrin:		
1. trin	0 - 87.200	44
2. trin	87.201 - 151.400	59
3. trin	151.401 -	70

a) Statsindkomstskatten udskrives med hhv. 14.56, 29.12 og 40.12 pct. på de tre trin; folkepensionsbidrag, særligt folkepensionsbidrag og dagpengebidrag udskrives med hhv. 1.2, 2 og 1 pct. i 1981. De gennemsnitlige indkomstskatter til primær- og amtskommuner samt til kirkeskatter udgør i 1981 25.3 pct. af udskrivningsgrundlaget, jf. Statistisk Tabelværk 1981: V, Skatter og afgifter. Oversigt 1981, København 1981. I tabellen og regneeksemplerne er de samlede skatteprocenter afrundet til hele tal.

Eksempel 1: Skattepligtig indkomst 130.000 kr., nettorenteindtægter 30.000 kr., ny skattepligtig indkomst 100.000 kr; renteskatteprocent 40.

Indkomstskat af 100.000 kr.	38.880 kr.
Renteskat = 40% af 30.000 kr.	12.000 kr.
Skat, i alt	50.880 kr.
Skattegrundlag, jf. (1)	
$= 100.000 + \frac{40}{59} \cdot 30.000$	120.339 kr.
Indkomstskat af 120.339 kr. [a]	50.880 kr.

a) Der er ikke taget hensyn til, at den skattepligtige indkomst nedrundes til nærmeste med 100 kr. delelige beløb før beregningen af indkomstskat.

Af regneeksemplet ses, at det nye indkomstgrundlag i relation til indkomstbeskatning i realiteten er 120.339 kr., mens det nye indkomstgrundlag i relation til udmåling af sociale ydelser er 100.000 kr. Skattepligtig indkomst efter hidtil gældende regler er i eksemplet 130.000 kr. Eksemplet viser således, at indkomstgrundlaget i relation til udmåling af sociale ydelser ændres mest ved den definitive rentekildeskatteordning.

Eksempel 2: Skattepligtig indkomst 50.000 kr., nettorenteudgifter 30.000 kr., ny skattepligtig indkomst 80.000 kr., renteskatteprocent 40.

Indkomstskat af 80.000 kr.	28.160 kr.
Rentereduktion = 40% af 30.000 kr.	12.000 kr.
Skat, netto i alt	16.160 kr.
Skattegrundlag, jf. (2)	
$= 80.000 - \frac{40}{44} \cdot 30.000$	52.727 kr.
Indkomstskat af 52.727 kr. [a]	16.160 kr.

a) Der er ikke taget hensyn til, at den skattepligtige indkomst nedrundes til nærmeste med 100 kr. delelige beløb før beregningen af indkomstskat.

Hidtil skattepligtig indkomst er i eksempel 2 50.000 kr., ny skattepligtig indkomst til udmåling af sociale ydelser 80.000 kr. og nyt indkomstgrundlag til beskatning i realiteten 52.727 kr. Eksempel 2 indebærer samme konklusion som eksempel 1. I Betænkning nr. 805 anføres da også, at der kan være behov for at korrigere det nye indkomstgrundlag tilbage til det hidtidige indkomstgrundlag ved udmåling af sociale ydelser i to tilfælde.

"For det første kan der være behov for en opadgående korrektion for personer med større formuer og nettoindkomst i form af rente og lejeværdi af bolig", (ibid., side 77).

"For det andet må der sikres personer med meget store renteudgifter adgang til nedadgående korrektion. Disse personer vil overvejende være selvstændigt erhvervsdrivende, og korrektionen kan da foretages ud fra virksomhedens regnskab, idet regnskabsoplysninger må kræves af de selvstændige erhvervsdrivende", (ibid., side 77). Se også Betænkning nr. 805, side 14 og 83-84.

I det omfang det nye indkomstgrundlag, selv om den definitive rentekildeskatteordning gennemføres, alligevel skal korrigeres i retning af det gamle indkomstbegreb, vil en del af de administrative fordele ved ordningen forsvinde. I denne sammenhæng skal det endvidere fremhæves, at det bliver vanskeligere at kontrollere rigtigheden af de afgivne oplysninger; dette gælder givetvis især for renteposter mellem personer. En modtager af indkomstbestemte tilskud, der kan få det nye indkomstgrundlag justeret, overdeklarerer måske sine renteudgifter (evt. i forståelse med rentemodtageren, der ikke får økonomiske ulemper herved). Sådanne eksempler findes givetvis også efter gældende regler.

I Redegørelse fra Det faste socialindkomstudvalg: "Socialindkomstens gennemførelse og virkninger", København 1981, s. 20-30, er der givet en oversigt over en række indkomstafhængige ydelser og tilskud efter gældende regler, samt efter hvilket indkomstgrundlag disse ydelser måles.

5.4.3 Rentebetalinger over grænserne under den definitive rentekildeskatteordning

Kreditorer, der som valutaudlændinge som hovedregel ikke er omfattet af skattepligt i Danmark, ville ved den definitive rentekildeskatteordning få reduceret de modtagne rentebeløb med renteskatten. I det omfang dobbeltbeskatningsoverenskomsterne

giver adgang hertil, kan disse kreditorer få tilbagebetalt den indeholdte renteskat fra den danske stat. For at undgå de hermed forbundne hindringer for udenlandsk låneoptagelse, er det i Betænkning nr. 805 foreslået, at debitorer ikke kan/skal tilbageholde renteskat ved betaling af renter til samtlige valutaudlændinge, idet debitor normalt ikke har kendskab til, om kreditor er omfattet af skattepligt til Danmark; se side 87-88 i Betænkning nr. 805. Debitorernes manglende ret til rentetilbageholdelse skal i disse tilfælde kompenseres af en tilsvarende udbetaling fra statskassen.

De valutaudlændinge, hvis renteindtægter er omfattet af skattepligt til Danmark, får en forpligtelse til at indbetale renteskat til statskassen.

Ovenstående hovedregler skal dog ikke (af kontrolmæssige årsager) gælde for ihændehaverpapirer i dansk mønt, hvor valutaudlændinge vil være henvist til at søge rentetilbageholdelsen refunderet i henhold til de evt. indgåede dobbeltbeskatningsoverenskomster.

Indenlandske kreditorer, der omvendt modtager renter fra valutaudlændinge, skal sasrskilt oplyse disse renteindtægter, idet disse beløb skal beskattes med renteskattesatsen. Der må i den forbindelse tages stilling til, om disse beløb alene skal oplyses i selvangivelsen, eller om der skal gennemføres en hyppigere oplysningspligt for disse ellers under renteskatteordningen kildebeskattede beløb.

6.4.4 Formuebeskatning under den definitive rentekildeskatteordning

Holdes renteindtægter og -udgifter som under den definitive rentekildeskatteordning uden for selvangivelsen, må det af kontrolhensyn overvejes, om de hertil hørende aktiver og passiver med rimelig sikkerhed kan indgå i opgørelsen af den skattepligtige formue. Kan disse aktiver og passiver ikke af ligningsmyndighederne opgøres med tilstrækkelig sikkerhed, vil der også opstå større vanskeligheder ved at effektuere gave- og arvebeskatningen. Disse vanskeligheder vil givetvis især vedrøre ikkeregnskabspligtige, idet regnskabspligtige soia nævnt i af snit 6.4.1 også under den definitive rentekildeskatteordning skal regnskabsføre rentebærende aktiver og passiver.

6.4.5 Virksomhedsbeskatning og renteskatteordningen

I redegørelsen fra udvalget om virksomhedsbeskatning er det i en række forbindelser anført, at en renteskatteordning ville lette gennemførelsen af en virksomhedsbeskatning efter de i redegørelsen skitserede retningslinier, hvor renteindtægter og -udgifter skal fordeles i en virksomhedsdel og en privat del for de, der kommer ind under virksomhedsbeskatningen, se side 11, 13, 61-62, 64, 152, 169 og 174 i Betænkning nr. 925. At skattesatsen, som ved renteskatteordningen, er den samme, uanset i hvilken sfære renteindtægterne og -udgifterne placeres, betyder dog ikke, at placeringen af disse beløb bliver skattemæssigt uden betydning under en virksomhedsskatteordning. Et par eksempler kan belyse dette.

Eksempel 1:

Nettorenteindtægter	200.000 kr.
Virksomhedsindkomst, ekskl. renter	300.000 kr.
Personlig indkomst, ekskl. renter	16.000 kr.

Eksemplet skal belyse betydningen af renternes placering, idet der som anført i den nævnte redegørelse i en række tilfælde vil være store problemer forbundet med at sikre en "korrekt" placering. Som det ene ydertilfælde antages, at renterne placeres totalt i privatsfæren, og i det andet tilfælde antages, omvendt, at samtlige renter placeres i virksomheden.

Renterne i privatsfæren; eksempel 1;

Indkomsterne i privatsfæren vil i denne situation alene blive underkastet en proportional beskatning. Antages det, at renteskatteprocenten er 40, og personfradraget 16.000 kr., vil den betragtede skatteyder umiddelbart kunne disponere over 136.000 kr. til bl.a. privat forbrug, uden at blive progressivt beskattet. Anvendes, som foreslået i den nævnte redegørelse, samme skatteprocent for virksomhedsindkomst som for selska-

ber, bliver virksomhedsskatten 120.000 kr. Den samlede indkomstskat inkl. renteskat for den betragtede skatteyder bliver i dette tilfælde således 200.000 kr.

Renterne i virksomhedssfæren; eksempel 1:

Ønsker den betragtede skatteyder igen som ovenfor at kunne disponere over 216.000 kr. før skat, skal hævningen i virksomheden være 200.000 kr. Den personligt skattepligtige indkomst bliver herefter 216.000 kr. Anvendes den i tab. 6.4.2 anførte skatteskala, bliver den personlige indkomstskat lig 114.426 kr. Til personlig disposition til forbrug m.v. bliver således nu 101.574 kr. Virksomhedsskatten bliver 40.000 kr. Den samlede indkomstskat inkl. renteskat bliver i dette tilfælde i alt 234.426 kr.

*

Eksempel 2:

Nettorenteudgifter	200.000 kr.
Virksomhedsindkomst, ekskl. renter	700.000 kr.
Personlig indkomst, ekskl. renter	16.000 kr.

Den samlede indkomst er som i eksempel 1: 516.000 kr.

Renterne i virksomhedssfæren; eksempel 2:

Antages igen, at den betragtede skatteyder ønsker at disponere over 216.000 kr. før skat, skal hævningen i dette tilfælde være 200.000 kr. Den personlige indkomstskat bliver som nævnt ovenfor 114.426 kr.; til personlig disposition bliver der nu også 101.574 kr. Virksomhedsskatten bliver 200.000 kr. Den samlede indkomstskat inkl. rentegodtgørelsen på 80.000 kr. bliver nu 234.426 kr.

Renterne i forbrugssfæren; eksempel 2:

Såfremt skatteyderen igen ønsker at disponere over 216.000 kr. før indkomstskat, skal der nu hæves 200.000 kr. + 120.000 kr. til betaling af renteudgifter ekskl. rentegodtgørelse. Den personlige skattepligtige indkomst bliver 336.000 kr, indkomstskatten heraf bliver 198.426 kr. Til privat disposition efter betaling af renteudgifter bliver nu et beløb på 17.574 kr. Virksomhedsskatten bliver 40% af (700.000-320.000) eller 152.000 kr. Den samlede indkomstskat inkl. rentegodtgørelse bliver nu 270.426 kr.

*

Resultatet af de gennemgåede fire situationer, hvor skatteyderen i alle fire situationer ønsker at disponere over 216.000 kr. før skat, som udtrykt ved den samlede indkomstskat inkl. enten renteskat eller rentegodtgørelse, er sammenfattet i tabel 6.4.3.

Tabel 6.4.3 Samlet indkomstskat inkl. enten renteskat eller rentegodtgørelse under såvel en virksomhedsbeskatning som en renteskatteordning. Kr.

	Renterne i:	
	Privatsfæren	Virksomhedssfæren
Nettorenteindtægter (eksempel 1)	200.000	234.426
Nettorenteudgifter (eksempel 2)	270.426	234.426

Anm.: Den skattepligtiges samlede indkomst er i alle fire situationer 516.000 kr, ligesom det i alle fire situationer er forudsat, at skatteyderen ønsker at disponere over 216.000 kr. før skat.

I tabel 6.4.4 er der foretaget en tilsvarende opgørelse af den samlede indkomstskat inkl. enten renteskat eller rentegodtgørelse, idet det blot alternativt er forudsat, at den skattepligtige ønsker at kunne disponere over netop 100.000 kr. i privatsfæren efter fradrag for beskatning.

Tabel 6.4.4 Samlet indkomstskat inkl. enten renteskat eller rentegodtgørelse under såvel en virksomhedsbeskatning som en renteskatteordning. Kr.

	Renterne i:	
	Privatsfæren	Virksomhedssfæren
Nettorenteindtægter (eksempel 1)	200.000[a)]	232.852
Nettorenteudgifter (eksempel 2)	352.852	232.852

a) I dette tilfælde disponerer den skattepligtige uden udtræk fra virksomhedssfæren over 136.000 kr.

Anm.: Den skattepligtiges samlede indkomst er i alle fire situationer 516.000 kr., ligesom det i alle fire situationer er forudsat, at skatteyderen ønsker at disponere over 100.000 kr. i privatsfæren efter fradrag for beskatning; se dog note a.

Konklusionen af ovenstående gennemgang med udgangspunkt i de anførte eksempler er, at der også vil være problemer med at praktisere virksomhedsskatteordningen i relation til fordeling og beskatning af renteindtægter og -udgifter, såfremt renteskatteordningen gennemføres. Den samlede beskatning vil, som det fremgår af tabel 6.4.3 og 6.4.4, blive afhængig af, hvor hhv. renteindtægter og renteudgifter placeres under en virksomhedsskatteordning, hvor udtræk fra virksomhedssfæren defineres som personlig skattepligtig indkomst, modsvarende at udtræk er fradragsberettiget i virksomhedssfæren. Dette hænger igen sammen med, at sondringen mellem udtræk/ikke-udtræk ikke nødvendigvis har nogen relation til et indkomstbegreb, som andre mulige udformninger af en virksomhedsskat. Gennemføres virksomhedsbeskatningen ved et generelt kapitalbeskatningssystem, sondres mellem indkomstarterne løn kontra kapital. Gennemføres virksomhedsbeskatningen ved den direkte forbrugsskat, sondres mellem forbrug og opsparing.

6.4.6 Investeringsforeninger, beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier m.v. og renteskatteordningen

Med virkning fra 1. januar 1980 blev certifikatudstedende investeringsforeninger inddraget under beskatning efter samme regler, som gælder for aktieselskaber, såfremt foreningen ikke udlodder de i indkomståret indtjente renter og udbytter inden fristen for indgivelse af selvangivelse, jf. SEL § 1/ stk. 1, nr. 5a. Hidtil var de certifikatudstedende investeringsforeninger kun skattepligtige, såfremt de havde indtægt ved erhvervsmæssig virksomhed, jf. SEL § 1, stk. 1, nr. 6, som de udloddende foreninger stadig falder ind under. Investeringsforeninger oppebærer i praksis ikke indtægt ved erhvervsmæssig virksomhed.

Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst skal de akkumulerende certifikatudstedende foreninger generelt indregne gevinst/tab ved afhændelse eller indfrielse, herunder udtrækning, af offentlige obligationer samt private pantebreve og fordringer i henhold til LL § 4, jf. SEL § 35H. Indkomstskatten udgør for de nævnte foreninger 40 pct. af skattepligtig indkomst efter nu gældende regler.

Med virkning fra 1. juli 1981 er der endvidere sket afgørende ændringer i beskatning af fortjeneste/tab ved afståelse af aktier m.v., herunder certifikater i investeringsforeninger. Skattepligtige, der ikke erhverver aktier o.lign. som led i næring, og som ikke er hovedaktionærer, skal hverken medregne tab eller fortjeneste ved afhændelse af aktier m.v. ved opgørelsen af skattepligtig indkomst, når de afhændede aktier m.v. er erhvervet på et tidspunkt, der ligger 3 år eller mere før afståelsesdatoen. Dette gælder uanset investeringsforeningens placeringspolitik, og gælder således også, selv om investeringsforeningen overhovedet ikke har placeret i aktier, men fortrinsvis i rentebærende fordringer.

Kombinationen af de ændrede beskatningsregler for investeringsforeninger og den ændrede beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier, har således betydet, at skatteprocenten

i realiteten også er 40 for afkast af den del af porteføljen, som tilfalder personligt skattepligtige via kursstigninger på certifikater i akkumulerende investeringsforeninger . Dette gælder som nævnt også, selv om den akkumulerende investeringsforening fortrinsvis placerer i rentebærende fordringer. I en vis forstand kan dette karakteriseres ved, at elementer af renteskatteordningen allerede er gennemført for en del af fordringsmarkedet. Det skal dog fremhæves, at kursgevinster på rentebærende fordringer også beskattes med 40 pct. i de akkumulerende investeringsforeninger. Kursgevinster/-tab beskattes ikke ved renteskatteordningen.

1) Såfremt de nye regler for den skattemæssige behandling af investeringsforeninger ikke var gennemført, havde skatteprocenten i realiteten været lig nul.

6.4.7 Virksomhederne og renteskatteordningen

6.4.7.1 Indledning

Ved den hidtidige beskrivelse af hvorledes indførelsen af en særskilt skattemæssig behandling af renteindtægter og -udgifter må antages at påvirke erhvervsvirksomhederne, har man i alt væsentligt koncentreret sig om følgende problemkredse:

A) Selskaber

B) Privatejede virksomheder

og inden for hver af disse kategorier opereret med de fire kategorier, der opstår, når man kombinerer følgende situationer:

Positiv/negativ indkomst før finansiering

Positiv/negativ indkomst efter finansiering,

jfr. følgende skema:

Før finans. / Efter finans.	Positiv indkomst	Negativ indkomst
Positiv indkomst	1	2
Negativ indkomst	3	4

Derudover har man i Betænkning nr. 805 beskæftiget sig med problemer, som renteskatteordningen vil påføre særlige typer af virksomheder, pengeinstitutter, boligselskaber, m.v.

Det er formålet med dette afsnit at diskutere de mere generelle problemstillinger som en kombination af selskab/privateje med de fire tilfælde i skemaet giver anledning til. Der vil blive refereret til de pågældende situationer ved A.1 - A.4 og B.1 - B.4.

Nogle af disse tilfælde er kort beskrevet i Betænkning nr. 805, men dels er disse beskrivelser overordentlig summariske øjebliksbilleder, dels mangler der en diskussion af, hvilke af de ovennævnte kategorier, der må antages at være af særlig betydning, også i et videre erhvervspolitisk perspektiv. Som et eksempel på det sidste kunne man nævne nyetablerede virksomheder, der må antages fortrinvis at tilhøre kategori A.3, måske A.4. En meget stor gruppe af landbrugsbedrifter må antages p.t. at befinde sig i kategori B.3, evt. B.4.

6.4.7.2 Hvorledes vil en renteskat påvirke virksomhederne?

6.4.7.2.1 Generelt

En analyse af renteskattens virkning for den enkelte erhvervsvirksomhed kompliceres af, at man ikke kan nøjes med at se på den umiddelbare virkning, som er, at en renteindtægt beskattes (en renteudgift giver fradrag) uden hensyn til, om den pågældende indtægt (udgift) kan modregnes i et modsvarende driftsresultat eller ej. For selskabsbeskattede vil yderligere det forhold gøre sig gældende, at beskatning (fradrag) udløses umiddelbart (i hvert fald kan tænkes at gøre det, afhængigt af ordningens udformning) og ikke med ca. 18 mdrs. forsinkelse. Det er et forhold, som har likviditetsmæssig betydning ved ændringer i de pågældende virksomheders nettorenteposition.

Hertil kommer imidlertid, at forudsætningerne for skatteplanlægningen, hvor vi vil indskrænke os til at se på samspillet mellem varierende afskrivningssatser og fremføring af driftsunderskud, ændres fundamentalt ved overgang fra det ene system til det andet.

Ser vi f.eks. på en virksomhed i kategori A.3, m.a.o. en virksomhed, hvis nettorenteudgifter er større end et positivt driftsresultat før finansiering, vil en sådan virksomhed i dag ikke kunne "udnytte" renteudgiften skattemæssigt. Til gengæld kan den fradrage et underskud i et evt. "fremtidigt overskud. Skattemæssigt vil man formentlig indrette sig således, at man reducerer af-

skrivningerne, evt. helt undlader at afskrive. Såfremt renteskatteordningen indføres, vil en sådan virksomhed opnå fordelen ved rentefradraget umiddelbart, ligesom der ved renteudgifternes fjernelse fra indkomstopgørelsen "bliver plads" til afskrivningerne. Begge dele vil i den givne periode positivt påvirke såvel virksomhedens overskud efter skat som dens likviditet. Der er endda en multiplikatoreffekt, idet det formindskede likviditetskrav, som følger af de lavere rentebetalinger, bevirker lavere træk på f.eks. en kassekredit, igen med lavere renteudgifter til følge.

Af det foranstående følger, at de øjebliksbilleder, som Betænkning nr. 805 indeholder, af virkningerne af en overgang fra det nuværende rentebeskatningsystem til en renteskatteordning er utilstrækkelige, selv i tilsyneladende "neutrale" tilfælde, f.eks. kategorien A.1.

Der er i stedet behov for en dynamisk analyse, som gør det muligt at inddrage virksomhedens skatteplanlægning, primært via dens afskrivningspolitik, i billedet. Til det formål er der opbygget en simulationsmodel, og i de følgende to afsnit beskrives først modellens opbygning, og derpå det datamateriale, der indgår i analysen. I nogle derefter følgende afsnit gennemgås og vurderes analyseresultaterne.

6.4.7.2.2 Simulationsmodellen

For den enkelte virksomhed tages der i et givet år udgangspunkt i dens dækningsbidrag, her identisk med resultatet før afskrivninger og finansiering. Endvidere indgår beholdning og nettotilgang (køb ÷ salg) af dels driftsmidler og inventar, dels bygninger.

Det forudsættes, at nettotilgang af driftsmidler og inventar lånefinansieres over 5 år til en rente svarende til den gennemsnitlige kassekreditrente, således som den er opgivet i Danmarks Nationalbanks årsberetning.

På driftsmidler og inventar afskrives 30% af saldoværdien, dog maksimalt:.•

dækningsbidrag
÷ nettorenteudgifter
÷ bygningsafskrivninger
÷ evt. overført underskud (max. 5 år)

Såfremt den således beregnede størrelse er negativ, afskrives intet.

Af regnskabstekniske grunde har det været vanskeligt at foretage en tilsvarende opgørelse for bygninger. Derfor er i reglen bygningsaf skrivninger aflæst direkte fra regnskaberne. Tilsvarende gælder for optagelse af langfristede realkreditlån.

På basis af disse oplysninger er virksomhedens skattemæssige overskud og skattebetaling beregnet under to forudsætninger:

Model 1: Af nettoresultatet efter finansieringsudgifter og evt. reguleret for tidligere års underskud betales 40% selskabsskat, der forfalder til betaling i næstfølgende år, respektive personlig indkomstskat efter gældende skala. Tidligere års underskud er, if1g. gældende regler, fremført i max. 5 år.

Svingninger i virksomhedens likviditetsbehov, dvs. indbetalinger v udbetalinger, forårsaget af driften, anskaffelser, lånetransaktioner og skattebetalinqer opsuges af en "kassekredit", med en debetrente, der i de enkelte år svarer til den af Danmarks Nationalbank offentliggjorte, og en kreditrente på 1% p.a. Den beregnede kassekreditrente indgår i virksomhedens resultatopgørelse ovenfor.

Model 2: Adskiller sig fra model 1 ved at den skattepligtige indkomst beregnes uden renteindtægter og -udgifter. Hvis man på grund af nettorenteudgifter ikke har kunnet medtage 30% saldoafskrivninger i model 1, vil man i model 2 kunne øge saldoafskrivningerne enten med et beløb svarende til nettorenteudgifterne, eller indtil de 30% er nået. Om rentebeskatningen forudsættes, at den er definitiv, dvs. debitor betaler (kreditor modtager) 60% af den aftalte rente.

For den enkelte virksomhed er resultatberegninger efter Model 1 og Model 2 foretaget for en periode af 5-10 år, afhængigt af tilgængeligheden af regnskabstal. Herefter er foretaget sammenligning af de to modellers beregning for de enkelte år af

1) Resultat efter finansiering og skat.
2) Likviditetsbehov i det givne år.
3) Akkumuleret likviditetsbehov, repræsenteret ved saldo på "kassekredit".
4) Beregnet skat + renter.

Efter udvalgets opfattelse er det især pkt. 4, summen af betalte renter og skat, der afspejler konsekvenserne af renteskatteordningen for den enkelte virksomhed, idet det er en følge af den måde, modellerne er opbygget på, at resultatet fra driftsektoren er det samme i de to situationer.

En sammenligning af størrelsen, betalte renter og skat, over en årrække vil i mange tilfælde give et godt indtryk af renteskatteordningens virkninger. Betragt f.eks. følgende rækker:

Tabel 6.4.5

	Sum af renter og skat (1.000 kr.)				
	1976	1977	1978	1979	1980
Nuværende skattesystem	498	575	604	634	867
Renteskatteordning	291	318	450	316	408

For den pågældende virksomhed, der er én af dem, som indgår i nærværende analyse, vil renteskatteordningen i alle år, som analysen omfatter, føre til lavere rente- og skattebetalinger.

Nu er den situation, at én betalingsrække over hele den betragtede periode dominerer den anden, imidlertid usædvanlig. I det pågældende eksempel, der vedrører virksomhed nr.2, omtalt i afsnit 6.4.7.2.4, er forklaringen, at den berørte virksomhed i alle årene har haft et driftsunderskud. Dette kan af gode grunde ikke fortsætte i det uendelige, heller ikke med en renteskatteordning.

Mere almindeligt vil det være, at de to betalingsrækker størrelsesmæssigt alternerer.

Betragt f.eks. følgende rente- og skattebetalinger, der vedrører en anden af de undersøgte virksomheder:

Tabel 6.4.6

	Sum af renter og skat (1.000 kr.)					
	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Nuværende skattesystem	256	633	609	589	620	586
Renteskatteordning	197	380	473	607	787	386

I dette tilfælde er det ikke umiddelbart klart, hvorledes sammenligningen mellem de to systemer falder ud. Den mest nærliggende måde at gennemføre sammenligningen på ville være at henføre betalingerne til samme tidspunkt med rente og rentes rente. Såfremt de anførte rente- og skattebetalinger alle henføres til slutningen af det sidste år, der indgår i regnskabsanalysen, dvs. 1979, under anvendelse af de i hvert enkelt år konstaterede rentesatser, bliver sammenligningen følgende:

Tabel 6.4.7

	Sum af renter og skat henført til slutningen af 1979 (1.000 kr)
Nuværende skattesystem	3.293
Renteskatteordning	2.830

Denne sammenligning falder også, for den betragtede periode, ud til fordel for renteskatteordningen. Tallene, der er et uddrag fra virksomhed nr. 1, omtalt i afsnit 6.4.7.2.4, vedrører en nystartet virksomhed, der fra en udgangsposition med driftsunderskud efterhånden arbejder sig op til at præstere driftsoverskud.

En sammenligning som den i tabel 6.4.7 viste har sine svagheder, specielt fordi virksomhederne normalt vil have begrænsede muligheder for kapitaltilførsel. For den pågældende, nystartede virksomhed vil den likviditetslettelse, som opnås i de første tre år af virksomhedens levetid, kunne være af betydelig større værdi, end tallene i tabel 6.4.7 giver udtryk for. I sådanne situationer vil den rentefod, til hvilke lån forrentes, ofte undervurdere virksomhedernes faktiske tidspræferencerente, hvilket kan svække værdien af den anvendte sammenligning. Alligevel er den medtaget, dels fordi den dog kan give et fingerpeg, dels fordi udvalget ikke har haft nogen som helst mulighed for at opgøre den faktiske tids-

præferencerente, der foruden den betalte rente indeholder knaphedsværdien (alternativ-omkostningen) for yderligere kredittilførsel til den pågældende virksomhed. Sammenligningen halter umiddelbart også på et andet punkt. Som følge af, at der typisk vil være forskellige afskrivninger i de to situationer, vil anlægssaldoen være forskellig i de to tilfælde ved udgangen af den betragtede periode, hvilket påvirker de fremtidige afskrivningsmuligheder og dermed kommende perioders skattebyrde. Dette er korrigeret på den måde, at den skattemæssige værdi af fremtidige afskrivninger på den eksisterende saldo, tilbagediskonteret til sidste regnskabsår i analysen, er beregnet. Som rentefod ved denne tilbagediskontering er anvendt den i sidste regnskabsår gældende kassekreditrente . I det foran nævnte eksempel får man følgende billede:

Tabel 6.4.8

	Sum af renter og skat henført til slut. af 1979	Skattemæssig værdi af rest.afskrivn.	Sammenlignings tal
	----------(1.000 kr.)----------		
Nuværende skattesystem	3.293	584	2.711
Renteskatteordning	2.830	230	2.600

Som det fremgår af tabellen, indsnævres forskellen mellem de to situationer. Der vil i et følgende afsnit blive givet en mere indgående gennemgang af de gennemregnede eksempler, men det er allerede nu antydet, at for visse virksomheder vil den væsentligste virkning af renteskatteordningens indførelse antagelig være en tidsprofil af rente- og skattebetalinger, der i højere grad stemmer overens med virksomhedens økonomiske udviklingsforløb, end tilfældet er under det nuværende system.

6.4.7.2.3 Beskrivelse af data

Ønsker man, ved hjælp af den ovenfor beskrevne simulationsmodel, at danne sig en opfattelse af, hvorledes en renteskatteordning vil påvirke virksomhedernes resultat og likviditet, kan man dels konstruere det fornødne data-input, dels søge eksempler herpå fra eksisterende virksomheders regnskaber. Den sidste fremgangsmåde er valgt, primært for at sikre, at der i modellernes regneeksempler indgår tal med realistiske indbyrdes størrelsesforhold.

1) Såfremt der ved udløbet af sidste periode er en anlægssaldo på S, og såfremt det forudsættes, at der i alle de følgende år kan afskrives fulde 30% af saldoværdien, bliver den tilbagediskonterede skattemæssige værdi af afskrivningerne af saldoværdien S lig med $S \cdot t_c \frac{0,3}{i + 0,3}$

hvor t er den marginale skattesats (0.4 for selskaber), og i er rentefoden.

Det er nedenfor beskrevet, hvilke typer af virksomheder, der er valgt som udgangspunkt for analysen. Forinden skal det imidlertid slås fast, at de pågældende virksomheders regnskaber, det være sig årsregnskaber eller skatteregnskaber, ikke kan aflæses af regneeksemplerne. For det første har det ikke været praktisk muligt at få kendskab til de pågældende virksomheders skatteregnskaber, og for det andet måtte de sidstnævnte antages at være så præget af den skatteplanlægning, som de nuværende regler giver anledning til, at man i givet fald for Model 2's vedkommende måtte gøre antagelser om skatteplanlægningen, der formentlig ville blive af helt spekulativ art. Man har derfor alene set på samspillet mellem rentebetalinger, afskrivninger og fremføring af evt. tidligere års underskud. Derimod er andre skattemæssige transaktioner, f.eks. udskydelse af skat ved investeringsfondhenlæggelser, forskudsafskrivninger etc., ikke taget med i modellerne.

Regneeksemplerne skal altså opfattes således, at man med udgangspunkt i eksisterende virksomheders årsregnskaber (hvilket som sagt sikrer realistiske indbyrdes størrelsesordener af tallene) og under ganske enkle antagelser om virksomhedernes skatteplanlægning, har konstrueret skatteregnskaber og dermed beregnet såvel indkomstmæssige som likviditetsmæssige følger for den enkelte virksomhed af, at det nuværende system for rentebeskatning erstattes af en renteskatteordning. Uagtet, at der hermed er tale om en relativ kraftig forenkling af forudsætningerne for denne sammenligning, viser tallene i det følgende afsnit, at renteskatteordningen givetvis vil kunne påvirke såvel resultatdannelse som likviditets forholdene i visse typer af virksomheder særdeles føleligt. Der skal afslutningsvis gøres rede for, hvorledes de virksomheder, hvis regnskaber danner grundlag for analysen, er udvalgt. Det er sket med udgangspunkt i de øjebliksbilleder, som skemaet i afsnit 6.4.7.1 giver baggrund for. Thi ganske vist er disse billeder i sig selv utilstrækkelige, men de kan give en formodning om, hvilke kategorier, der vil være interessante.

Ser vi først på selskaber, dvs. kategorierne A.1 - A.4, vil kategori A.1 være den relativt mindst påvirkede af indførelse af renteskatteordningen. Denne kategori er repræsenteret af den velfungerende virksomhed, og renteskatteordningen vil ikke skabe modregningsproblemer mellem driftssektoren og finanssektoren. Da tillige selskabsskatteprocenten og renteskatteprocenten antages at være ens (40%), vil virkningen af renteskatteordningen være marginal.

Dog vil svingninger i nettorenternes størrelse udløse likviditetsvirkninger og en ændret tidsprofil af virksomhedens likviditetsbehov, som må antages at være i virksomhedens favør. Alt i alt vil denne kategori af virksomheder ikke blive dårligere stillet ved en evt. overgang til renteskatteordningen.

Det vil derimod en virksomhed af kategori A.2 blive, idet en negativ driftsindtægt ikke kan modregnes i en positiv nettorenteindtægt, som altså vil blive beskattet fuldt ud.

Bortset fra pengeinstitutter o.lign., der er behandlet særskilt, må kategorien imidlertid antages at omfatte ret få virksomheder og, i hvert fald som et permanent fænomen, forekommer den mindre betydningsfuld, såvel fra et nationaløkonomisk som et erhvervsøkonomisk/-politisk synspunkt.

Kategori A.3 indeholder de virksomheder der præsterer et positivt resultat af selve driften, men som alligevel - på grund af store renteudgifter - har underskud. Under de nugældende regler kan sådanne virksomheder ikke udnytte rentefradraget til opnåelse af en umiddelbar skattelettelse. Måske kan de kun i begrænset omfang udnytte de maksimalt tilladte saldoafskrivninger på 30% i en given periode. Sådanne virksomheder må klart forventes at få gavn af en renteskatteordning, idet skattenedslaget fra renteudgifterne opnås, uanset disse ikke modsvares - helt eller delvis - af et positivt driftsresultat, og skattenedslaget er endda "kontant" under den definitive ordning. Yderligere vil man få forøget råderum til planlægning af afskrivningerne. Da kategorien kan omfatte normalt rentable virksomheder, der midlertidigt rammes af et meget højt renteniveau, og da den tillige omfatter en lang række nyetablerede virksomheder, må den i relation til spørgsmålet om renteskatteordningens indførelse omfattes med meget betydelig interesse. Ligestillet med nyetablerede virksomheder vil i denne sammenhæng være virksomheder der har gennemført et stort investeringsprogram. Udvælgelsen af regnskabsmaterialet afspejler dette forhold. Bl.a. med assistance fra Direktoratet for Egnsudvikling har udvalget haft adgang til regnskabsmateriale fra en række nyetablerede virksomheder. Det vil fremgå af analyseresultaterne, at de opstillede forhåndsformodninger til fulde bekræftes.

Kategori A.4 må karakteriseres nogenlunde på linie med A.2. Såfremt der er tale om nettorenteindtægter, som blot ikke kan opveje det

negative driftsresultat, opstår et modregningsproblem og en skærpelse af beskatningen i forhold til det nuværende. Omvendt, såfremt der er nettorenteudgifter.

Går vi dernæst over til privatejede virksomheder, vil en isoleret indførelse af renteskatteordningen medføre meget betydelige problemer. Antager man, at en selvstændig næringsdrivende, f.eks. en landmand, har et driftsresultat før finansiering på 300.000 og nettorenteudgifter på 300.000, vil den pågældende ikke komme til at betale indkomstskat efter det nuværende system. En udskillelse af renter til selvstændig beskatning med en fast beskatningsprocent på 40 vil p.g.a. progressionen i den personlige indkomstbeskatning medføre en drastisk skærpelse af beskatningen af den pågældende selvstændige næringsdrivende. En sådan skærpelse af beskatningen af selvstændige næringsdrivende vil efter udvalgets opfattelse være klart uacceptabel. Derfor vil det, såfremt renteskatteordningen gennemføres, være en nødvendig forudsætning, at det netop omtalte problem forudgående bliver løst. Det vil tillige efter udvalgets opfattelse være nødvendigt at søge det løst på en måde, der ikke forudsætter, at der skal sondres mellem den erhvervsdrivendes private og erhvervsmæssige renter. Det foreliggende forslag til en virksomhedsskat synes ikke at være klart på dette punkt, jf. bl.a. udvalgets bemærkninger herom i afsnit 6.4.5. Såvidt udvalget har opfattet forslaget vedr. en virksomhedsskat, er problemet i hvert fald ikke løst, idet den faktiske beskatning af renter vil være stærkt afhængig af, hvorvidt den selvstændige næringsdrivende vælger at placere sine finansielle aktiver og passiver i privatsfæren eller i virksomhedsfæren.

Alle eksempler i det følgende, som vedr. privatejede virksomheder, er hentet fra landbrugssektoren, og det fornødne regnskabsmateriale er stillet til rådighed af en større landboforenings regnskabskontor.

For disse virksomheder er model 2 (den, der forudsætter renteskatteordningen) gennemregnet i to varianter, nemlig med den nuværende personbeskatning og med en proportional beskatning af driftsindtægten excl. renter på 40%, hvilket er det nærmeste, man har ment at kunne komme de foreliggende tanker vedr. en virksomhedsbeskatning. I den forbindelse skal det i øvrigt tilføjes, at en indførelse af renteskatteordningen efter udvalgets opfattelse

betyder et så radikalt brud med den hidtidige definition af begrebet skattepligtig indkomst, at Ligningslovens §28 bliver meningsløs. For så vidt muligt at isolere virkningen af renteskatteordningen, evt. kombineret med en proportional virksomhedsskat, er der i eksemplerne vedr. privatejede virksomheder ikke taget hensyn til LL §28.

6.4.7.2.4 De individuelle eksempler

I dette afsnit gennemgås og kommenteres nogle udvalgte eksempler på de foretagne simulationsberegninger. For overskuelighedens skyld anvendes for hver enkelt eksempel følgende præsentationsform:

Først vises en tabel, der indeholder beregningsresultaterne, og derpå følger, på en separat side, kommentarer og konklusioner baseret på disse resultater.

1) LL § 28 giver skattemyndighederne adgang til en skønsmæssig ansættelse af den skattepligtige indkomst, såfremt den skattepligtige ved hjælp af afskrivninger, henlæggelser til investeringsfonde eller nedskrivninger på varelagre har nedbragt sin skattepligtige indkomst til et beløb, der er mindre end det ligningsmæssigt opgjorte privatforbrug. Den skattepligtige indkomst kan i så tilfælde sættes lig privatforbruget.

Virksomhed nr. 1 (industriaktieselskab)

	1975	1976	1977	1978	1979
			1.000 kr.		
RESULTAT					
Indtægter	11.298	21.817	32.327	51.300	58.671
Omkostninger	10.108	19.271	29.048	46.349	54.282
Dækningsbidrag	1.190	2.546	3.279	4.951	4.389
MODEL 1					
Anlægsafskr.	.449	.648	.732	.746	.846
Bygningsafskr.	.120	.119	.259	.258	.271
Resultat før renter	.621	1.779	2.288	3.937	3.272
Renter	.427	.495	.566	.563	.602
Kassekreditrenter	-.002	-.011	-.025	-.046	-.066
Resultat efter renter	.196	1.294	1.748	3.421	2.737
Skat	.078	.518	.699	1.368	1.095
Resultat efter skat	.117	.777	1.049	2.052	1.642
Skat + renter	.503	1.002	1.240	1.885	1.630
Skat + renter fremført					7.700
Skattemæs. værdi af rest. afskr.					.623
MODEL 2					
Anlægsafskr.	.449	.648	.732	.746	.846
Bygningsafskr.	.120	.119	.259	.268	.271
Resultat før skat	.621	1.779	2.288	3.937	3.272
Skat	.248	.711	.915	1.575	1.309
Resultat efter skat	.372	1.067	1.373	2.362	1.963
Renter (60%)	.256	.297	.340	.338	.361
Kassekreditrenter (60%)	-.002	-.008	-.017	-.029	-.041
Resultat efter skat og rt.	.118	.778	1.050	2.054	1.643
Skat + renter	.503	1.001	1.238	1.884	1.629
Skat + renter fremført					7.693
Skattemæs. værdi af rest. afskr.					.623
LIKVIDITET					
MODEL 1					
Indbetalinger	11.298	21.817	32.327	51.300	58.671
Udbetalinger	10.911	20.393	30.893	48.581	57.531
Kassekreditrenter	-.002	-.011	-.025	-.046	-.066
Likviditetsoverskud	.389	1.435	1.459	2.765	1.206
Ultimosaldo kassekredit	.389	1.824	3.283	6.049	7.255
MODEL 2					
Indbetalinger	11.298	21.817	32.327	51.300	58.671
Udbetalinger	10.741	20.365	30.860	48.572	57.497
Kassekreditrenter	-.002	-.008	-.017	-.029	-.041
Likviditetsoverskud	.559	1.460	1.483	2.757	1.215
Ultimosaldo kassekredit	.559	2.019	3.502	6.259	7.475

Virksomhed nr. 1 (industriaktieselskab)

Her er tale om en virksomhed, der i alle de undersøgte år befinder sig i kategorien A.l. Det ses, at renteskatteordningen for denne virksomhed spiller en helt marginal rolle. Som følge af, at renteskatteordningen er forudsat at være en definitiv kildeskat, bliver likviditeten lidt forbedret under forudsætningerne i model 2.

Virksomheden er medtaget for at illustrere, at den velfungerende virksomhed kun vil berøres lidt af renteskatteordningen og ikke stilles ringere. Som en virksomhed, der er oprettet med egnsudviklingsstøtte er den ikke typisk.

Virksomhed nr. 2 (industriaktieselskab)

	1976	1977	1978	1979	1980
	1.000 kr.				
RESULTAT					
Indtægter	4.080	7.170	11.763	12.443	8.237
Omkostninger	3.568	6.622	10.719	12.012	8.822
Dækningsbidrag	.512	.548	1.044	.431	-.585
MODEL 1					
Anlægsafskr.	.000	.000	.000	.000	.000
Bygningsafskr.	.162	.223	.234	.235	.246
Resultat før renter	.350	.325	.810	.196	-.831
Renter	.479	.504	.507	.479	.419
Kassekreditrenter	.019	.070	.097	.155	.449
Resultat efter renter	-.148	-.250	.206	-.438	-1.698
Skat	.000	.000	.000	.000	.000
Resultat efter skat	-.148	-.250	.206	-.438	-1.698
Skat + renter	.498	.575	.604	.634	.867
Skat + renter fremført					4.181
Skattemæs. værdi af rest. afskr.					.617
MODEL 2					
Anlægsafsk.	.350	.325	.478	.196	.000
Bygningsafskr.	.162	.223	.234	.235	.246
Resultat før skat	-.000	.000	.332	.000	-.831
Skat	.000	.000	.133	.000	.000
Resultat efter skat	-.000	.000	.199	.000	-.831
Renter (60%)	.287	.303	.304	.287	.251
Kassekreditrenter (60%)	.004	.016	.013	.028	.157
Resultat efter skat og rt.	-.291	-.318	-.118	-.316	-1.239
Skat + renter	.291	.318	.450	.316	.408
Skat + renter fremført					2.383
Skattemæs. værdi af rest. afskr.					.282
LIKVIDITET					
MODEL 1					
Indbetalinger	4.080	7.170	11.763	12.443	8.237
Udbetalinger	4.365	7.533	11.730	13.082	9.922
Kassekreditrenter	.019	.070	.097	.155	.449
Likviditetsoverskud	-.305	-.433	-.064	-.794	-2.133
Ultimosaldo kassekredit	-.305	-.738	-.802	-1.595	-3.729
MODEL 2					
Indbetalinger	4.080	7.170	11.763	12.443	8.237
Udbetalinger	4.174	7.331	11.527	13.023	9.754
Kassekreditrenter	.004	.016	.013	.028	.157
Likviditetsoverskud	-.098	-.177	.223	-.608	-1.674
Ultimosaldo kassekredit	-.098	-.274	-.051	-.659	-2.333

Virksomhed nr. 2 (industriaktieselskab)

Uddrag af tal fra denne virksomhed er tidligere vist i tabel 6.4.5. Det er en egnsudviklingsvirksomhed, der i hele sit hidtidige forløb har haft vanskeligheder, på det sidste stigende problemer.

Der gælder følgende sammenligningstal, jf. tabel 6.4.8:

Tabel 6.4.9

	Sum af renter og skat henført til slutn. af 1979 ÷	Skattemæssig værdi af rest. afskrivn. =	Sammenligningstal
	1.000 kr.		
Nuværende skattesystem	4.181	617	3.464
Renteskatteordningen	2.383	282	2.101

Som type blandt egnsudviklingsvirksomheder ikke ukendt. Der er ingen tvivl om, at renteskatteordningen alt andet lige ville øge dens muligheder for at overleve på længere sigt, såfremt indtjeningsforholdene skulle bedre sig, idet der ved udgangen af sidste år ville være opsamlet en kassekreditgæld på 2.333 mio. kr. imod 3.729 mio. kr. under det nugældende system.

Virksomhed nr. 3 (Industri-aktiesel

(1.000 kr.)	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Dækningsbidrag	3.783	5.834	5.107	.638	3.557	1.359	1.384	8.695
MODEL 1								
Anlægsafskr.	1.558	2.951	2.722	.000	.000	.000	.000	.000
Bygningsafskr.	.196	.196	.285	.346	.091	.008	.006	.007
Resultat før renter	2.029	2.687	2.100	.292	3.466	1.351	1.378	8.688
Renter	.976	.837	2.132	2.105	1.798	1.531	1.667	1.384
Kassekreditrenter	-.008	-.027	-.032	.138	.740	1.471	2.121	2.393
Resultat efter renter	1.060	1.877	.000	-1.951	.928	-1.651	-2.411	4.911
Skat	.424	.751	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Resultat efter skat	.636	1.126	.000	-1.951	.928	-1.651	-2.411	4.911
Skat + renter	1.393	1.660	2.100	2.243	2.538	3.002	3.789	3.777
Skat + renter fremført								30.027
Skattemæs. værdi af rest. afskr.								6.409
MODEL 2								
Anlægsafsk.	1.558	2.951	4.384	.292	3.466	1.351	1.378	4.480
Bygningsafskr.	.196	.196	.285	.346	.091	.008	.006	.007
Resultat før skat	2.029	2.687	.438	.000	-.000	-.000	-.000	4.208
Skat	.811	1.075	.175	.000	.000	.000	.000	1.683
Resultat efter skat	1.217	1.612	.263	.000	-.000	-.000	-.000	2.525
Renter (60%)	.586	.502	1.279	1.263	1.079	.919	1.000	.830
Kassekreditrenter (60%)	-.006	-.019	-.023	.027	.283	.612	.903	.903
Resultat efter skat og rt.	.637	1.129	-.994	-1.290	-1.362	-1.531	-1.903	.792
Skat + renter	1.391	1.558	1.431	1.290	1.362	1.531	1.903	3.416
Skat + renter fremført								21.010
Skattemæs. værdi af rest. afskr.								2.949
LIKVIDITET								
MODEL 1								
Indbetalinger	29.564	31.041	45.583	37.712	45.358	46.756	52.873	80.483
Udbetalinger	28.045	28.618	47.184	43.745	48.794	51.173	56.882	75.248
Kassekreditrenter	-.008	-.027	-.032	.138	.740	1.471	2.121	2.393
Likviditetsoverskud	1.527	2.450	-1.569	-6.171	-4.176	-5.888	-6.131	2.842
Ultimosaldo kassekredit	1.527	3.977	2.408	-3.763	-7.939	-13.827	-19.958	-17.115
MODEL 2								
Indbetalinger	29.564	31.041	45.583	37.712	45.358	46.756	52.873	80.483
Udbetalinger	27.654	28.671	46.655	43.078	48.074	50.561	56.216	74.694
Kassekreditrenter	-.006	-.019	-.023	.027	.283	.612	.903	.903
Likviditetsoverskud	1.915	2.389	-1.049	-5.393	-3.000	-4.417	-4.245	4.886
Ultimosaldo kassekredit	1.915	4.304	3.255	-2.138	-5.138	-9.555	-13.800	-8.914

Virksomhed nr. 3 (Industriaktieselskab)

Den pågældende virksomhed er et selskab, der - som det fremgår af tallene - har haft stærkt svingende indtægter i perioden 1972-1979, og som skiftevis har haft positiv og negativ skattepligtig indkomst.

Sammenligningstallene er følgende:

Tabel 6.4.10

	Sum af renter og skat henført til slutn. af 1979	÷	Skattemæssig værdi af rest. afskrivn.	=	Sammenligningstal
	----------		1.000 kr.		----------
Nuværende skattesystem	30.027		6.409		23.618
Renteskatteordningen	21.010		2.949		18.061

Det ses, at renteskatteordningen stiller den pågældende virksomhed væsentlig bedre end det nuværende skattesystem. Endvidere, at dens likviditetsbehov i profil svarer bedre til indtjeningen, ligesom det absolut udvikler sig langt gunstigere under renteskatteordningen.

Virksomhed nr. 4 (Industriaktieselskab)

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
RESULTAT			1.000 kr.			
Indtægter	480.015	553.641	568.832	660.155	796.582	876.826
Omkostninger	462.980	517.395	527.764	597.488	704.206	795.227
Dækningsbidrag	17.035	36.246	41.068	62.667	92.376	81.599
MODEL 1						
Anlægsafskr.	3.367	10.820	.000	.000	19.275	6.399
Bygningsafskr.	2.428	1.750	31.402	7.012	6.966	10.414
Resultat før renter	11.240	23.676	9.666	55.655	66.135	64.786
Renter	10.675	21.509	30.063	33.947	35.808	38.008
Kassekreditrenter	.564	2.167	5.918	10.352	15.369	26.778
Resultat efter renter	.000	-.000	-26.315	11.357	14.958	.000
Skat	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Resultat efter skat	.000	-.000	-26.315	11.357	14.958	.000
Skat + renter	11.240	23.676	35.981	44.298	51.176	64.786
Skat + renter fremført						303.784
Skattemæs. værdi af rest. afskr.						90.157
MODEL 2						
Anlægsafsk.	14.607	34.496	9.666	55.655	66.911	62.642
Bygningsafskr.	2.428	1.750	31.402	7.012	6.966	10.414
Resultat før skat	.000	-.000	.000	-.000	18.499	8.543
Skat	.000	.000	.000	.000	7.400	3.417
Resultat efter skat	.000	-.000	.000	-.000	11.100	5.126
Renter (60%)	6.405	12.906	18.038	20.368	21.485	22.805
Kassekreditrenter (60%)	.171	.574	1.735	3.167	4.337	7.115
Resultat efter skat og rt.	-6.576	-13.480	-19.773	-23.535	-14.722	-24.794
Skat + renter	6.576	13.480	19.773	23.535	33.221	33.336
Skat + renter fremført						171.233
Skattemæs. værdi af rest. afskr.						39.550
LIKVIDITET						
MODEL 1						
Indbetalinger	480.015	553.641	568.832	660.155	796.582	876.826
Udbetalinger	488.633	567.381	600.276	689.752	814.520	896.481
Kassekreditrenter	.564	2.167	5.918	10.352	15.369	26.778
Likviditetsoverskud	-9.183	-15.907	-37.362	-39.948	-33.307	-46.433
Ultimosaldo kassekredit	-9.183	-25.090	-62.452	-102.400	-135.707	-182.140
MODEL 2						
Indbetalinger	480.015	553.641	568.832	660.155	796.582	876.826
Udbetalinger	484.363	558.778	588.250	676.173	800.197	888.678
Kassekreditrenter	.171	.574	1.735	3.167	4.337	7.115
Likviditetsoverskud	-4.519	-5.711	-21.153	-19.185	-7.952	-18.966
Ultimosaldo kassekredit	-4.519	-10.230	-31.383	-50.568	-58.519	-77.486

Virksomhed nr. 4 (Industriaktieselskab)

Denne virksomhed har i den betragtede periode, 1975-1980, undergået en meget stærk vækst, og den har (hvilket ikke fremgår af tallene) investeret for mere end 400 mill. kr. i løbet af den pågældende periode.

Sammenligningstallene er følgende:

Tabel 6.4.11

	Sum af renter og skat henført til slutn. af 1980	÷	Skattemæssig værdi af rest. afskrivn.	=	Sammenligningstal
	1.000 kr.				
Nuværende skattesystem	303.784		90.157		213.627
Renteskatteordningen	171.233		39.550		131.683

Denne vækstvirksomhed vil blive favoriseret af renteskatteordningen, der sikrer en væsentlig hurtigere afskrivning af de betydelige nyinvesteringer. Ligeledes sker der en kraftig afdæmpning af dens likviditetsbehov af samme grund.

Virksomhed nr. 5 (Landbrug)

	1976	1977	1978	1979	198
RESULTAT			kr.		
Dækningsbidrag	156.123	143.369	239.455	265.889	262.46
MODEL 1					
Anlægsafskr.	19.023	19.684	34.497	41.915	45.18
Bygningsafskr.	26.409	25.409	25.680	25.680	25.68
Resultat før renter	110.691	147.276	179.278	198.294	191.60
Forpagtn.	.000	.000	.000	.000	.00
Renter	80.533	75.879	87.000	84.796	95.95
Kassekreditrenter	-.176	-.681	-1.328	-2.000	-2.49
Resultat efter renter	30.235	71.078	93.606	115.498	98.14
Skat	6.485	24.437	33.986	43.555	34.42
Resultat efter skat	23.749	46.640	59.620	71.943	63.71
Skat + renter	86.942	100.636	119.658	126.351	127.88
MODEL 2					
Anlægsafsk.	19.023	19.684	34.497	41.915	45.185
Bygningsafskr.	26.409	25.409	25.680	25.680	25.680
Resultat før skat	110.691	147.276	179.278	198.294	191.600
Skat	46.562	65.758	84.036	93.575	86.978
Resultat efter skat	64.130	80.518	95.241	104.719	104.622
Forpagtn.	.000	.000	.000	.000	.000
Renter (60%)	48.380	45.127	52.200	50.878	57.570
Kassekreditrenter (60%)	-.202	-.574	-.911	-1.241	-1.447
Resultat efter skat og rt.	15.952	34.965	43.953	55.082	48.499
Skat + renter	94.739	112.311	135.325	143.212	143.101

MODEL 2 Virksomhedsskat

Anlægsafsk.	19.023	19.684	34.497	41.915	45.185
Bygningsafskr.	26.409	25.409	25.680	25.680	25.680
Resultat før skat	110.691	147.276	179.278	198.294	191.600
Skat	44.276	58.910	71.711	79.318	76.640
Resultat efter skat	66.415	88.366	107.567	118.976	114.960
Forpagtn.	.000	.000	.000	.000	.000
Renter (60%)	48.380	45.127	52.200	50.878	57.570
Kassekreditrenter (60%)	-.202	-.581	-.949	-1.339	-1.526
Resultat efter skat og rt.	18.237	42.819	56.315	69.438	59.016
Skat + renter	92.454	104.457	122.963	128.856	132.584

V'irksomhed nr. 5 (Landbrug)

Dette eksempel viser klart, at en selvstændig næringsdrivende, i dette tilfælde en landmand, der driver sin virksomhed med overskud, og som har store nettorenteudgifter, vil blive ramt af en isoleret indførelse af renteskatteordningen, idet indtægten uden renter vil blive ramt af den progressive beskatning. Over perioden 1976-1980 drejer det sig om en forringelse på ca. 90.000 kr., et meget betydeligt beløb i forhold til niveauet for den skattepligtige indtægt i samme periode.

Såfremt landmandens indtægt, ekskl. renter, beskattes med 40%, lettes forholdet kendeligt. Denne beskatning vil formentlig svare forholdsvis godt til resultatet af en virksomhedsbeskatning. Der er ganske vist ikke gjort forudsætninger om størrelsen af det udtræk, der skulle beskattes som personlig indkomst (med en noget højere marginal skattesats end 40%). Til gengæld er der set bort fra personfradrag.

Sammenligningstallene for de tre tilfælde er følgende:

Tabel 6.4.12

	Sum af renter og skat henført til slutn. af 1980	÷	Skattemæssig værdi af rest. afskrivn.	=	Sammenligningstal
	kr.				
Nuværende skattesystem	744.579		34.484		710.095
Renteskatteordningen og personlig indkomstskat	832.350		34.484		797.866
Renteskatteordningen og "virksomhedsskat"	772.181		34.484		737.697

Virksomhed nr. 6 (Landbrug)

	1976	1977	1978
RESULTAT		kr.	
Dækningsbidrag	1054.546	1343.165	1217,948
MODEL 1			
Anlægsafskr.	111.907	189.561	256,214
Bygningsafskr.	55.264	15.496	6.467
Resultat før renter	887.375	1138.108	955,267
Forpagtn.	227.875	357.922	375.691
Renter	233.172	283.407	374,241
Kassekreditrenter	-2.370	-5.980	-6.469
Resultat efter renter	428.698	502.759	211.804
Skat	268.028	317.355	107.077
Resultat efter skat	160.670	185.405	104,726
Skat + renter	726.706	952.704	850,541
MODEL 2			
Anlægsafsk.	111.907	189.561	256,214
Bygningsafskr.	55.264	15.496	6.467
Resultat før skat	887.375	1138.108	955,267
Skat	593.873	768.707	635,234
Resultat efter skat	293.503	369.402	320,033
Forpagtn.	136.725	214.753	225,415
Renter (60%)	139.903	170.044	224,545
Kassekreditrenter (60%)	-1.975	-4.484	-4,106
Resultat efter skat og rt.	18.849	-10.911	-125,820
Skat + renter	868.526	1149.020	1081,087
MODEL 2 Virksomhedsskat			
Anlægsafsk.	111.907	189.561	256,214
Bygningsafskr.	55.264	15.496	6,467
Resultat før skat	887.375	1138.108	955,267
Skat	354.950	455.243	382,107
Resultat efter skat	532.425	682.865	573,160
Forpagtn.	136.725	214.753	225,415
Renter (60%)	139.903	170.044	224,545
Kassekreditrenter (60%)	-1.975	-5.201	-6,485
Resultat efter skat og rt.	257.772	303.269	129,686
Skat + renter	629.603	834.840	825,582

Virksomhed nr. 6 (Landbrug)

Denne landbrugsbedrift er i tilsvarende situation som den foregående. Blot er der tale om en anden størrelsesorden, hvilket bevirker, at en meget større del af landmandens indtægt vil blive progressivt beskattet under en renteskatteordning. Det bemærkes, at forpagtningsafgifter i eksemplet er ligestillet med renteudgifter.

Sammenligningstallene bliver følgende:

Tabel 6.4.13

	Sum af renter og skat henført til slutn. af 1980	-	Skattemæssig værdi af rest. afskrivn.	=	Sammenligningstal
	---------- 1.000 kr. ----------				
Nuværende skattesystem	2.874		390		2.484
Renteskatteordningen og personlig indkomstskat	3.512		390		3.122
Renteskatteordningen og "virksomhedsskat"	2.590		390		2.200

Virksomhed nr. 7 (Landbrug)

	1977	1978	1979	1980
RESULTAT			kr.	
Dækningsbidrag	350.250	392.776	843.127	680.951
MODEL 1				
Anlægsafskr.	55.880	.000	.000	.000
Bygningsafskr.	47.257	110.908	104.189	78.774
Resultat før renter	247.113	281.868	738.938	602.177
Forpagtn.	3.000	73.394	109.394	159.735
Renter	202.173	513.847	488.069	452.207
Kassekreditrenter	-.309	32.403	95.385	212.061
Resultat efter renter	42.250	-337.775	46.090	-221.826
Skat	11.960	.000	.000	.000
Resultat efter skat	30.291	-337.775	46.090	-221.826
Skat + renter	216.823	619.643	692.848	824.003
MODEL 2				
Anlægsafsk.	55.880	281.868	577.956	452.261
Bygningsafskr.	47.257	110.908	104.189	78.774
Resultat før skat	247.113	-.000	160.982	149.916
Skat	139.031	.000	73.037	64.247
Resultat efter skat	108.083	-.000	87.945	85.669
Forpagtn.	1.800	44.036	65.636	95.841
Renter (60%)	121.304	308.308	292.842	271.324
Kassekreditrenter (60%)	-.432	9.829	29.735	60.655
Resultat efter skat og rt.	-14.589	-362.173	-300.268	-342.151
Skat + renter	261.702	362.173	461.250	492.067
MODEL 2 Virksomhedsskat				
Anlægsafsk.	55.880	281.868	577.956	452.261
Bygningsafskr.	47.257	110.908	104.189	78.774
Resultat før skat	247.113	-.000	160.982	149.916
Skat	98.845	.000	64.393	59.966
Resultat efter skat	148.268	-.000	96.589	89.949
Forpagtn.	1.800	44.036	65.636	95.841
Renter (60%)	121.304	308.308	292.842	271.324
Kassekreditrenter (60%)	-.432	8.352	26.285	55.197
Resultat efter skat og rt.	25.596	-360.697	-288.174	-332.413
Skat + renter	221.517	360.697	449.156	482.329

Virksomhed nr. 7 (Landbrug)

Afslutningsvis vises en landbrugsbedrift, der har gennemført et meget stort anlægsinvesteringsprogram, ca. 2.6 mill. kr. i perioden 1977-1980, og som følge deraf har betydelige renteudgifter, der i år med relativt dårligt driftsudbytte giver et negativt resultat.

På grund af den store rentebyrde kan nyinvesteringerne ikke afskrives skattemæssigt inden for den tilladte grænse på 30% af saldoværdien. Med renteskatteordningen ændrer dette sig drastisk, som det fremgår af tallene på forrige side og i nedenstående sammenligningstal:

Tabel 6.4.14

	Sum af renter og skat henført til slutn. af 1980 ÷	Skattemæssig værdi af rest. afskrivn. =	Sammenligningstal
	1.000 kr.		
Nuværende skattesystem	2.811	668	2.143
Renteskatteordningen og personlig indkomstskat	1.926	437	1.489
Renteskatteordningen og "virksomhedsskat"	1.839	269	1.570

Værdien af de uudnyttede afskrivninger vil formentlig på grund af de store renteudgifter være stærkt overvurderede under det nuværende skattesystem. Mere realistisk vil de være nærmere nul, og vi ser altså, at den samlede rente- og skattebyrde over den betragtede periode her halveres p.g.a. renteskatteordningen.

6.4.7.3 Sammenfatning

Selv om de viste regneeksempler til dels hviler på forenklende forudsætninger og derfor ikke må tolkes for håndfast, er billedet alligevel meget klart.

På selskaber, der drives med overskud opgjort efter nugældende regler, vil renteskatteordningen kun have ubetydelig indvirkning. Hvis nogen, må den antages at blive positiv, idet likviditetsbehovet måske aflastes lidt og i højere grad tilpasses svingninger i indtjeningsmønstret. Den sidst omtalte virkning vil dog i nogen grad afhænge af ordningens endelige udformning (kildeskat vs. foreløbig skat). For selskaber, der midlertidigt har driftsunderskud, vil renteskatteordningen kunne give betydelige lettelser i de øjeblikkelige skatte- og rentebetalinger. Til denne kategori af virksomheder vil bl.a. høre en række nyetablerede virksomheder, samt virksomheder der er i en vækstperiode med store nyinvesteringer.

Negativt berørt af renteskatteordningen vil, som før omtalt, især de virksomheder blive, der har et negativt driftsresultat kombineret med positive nettorenteindtægter.

Går man dernæst over til at betragte selvstændige næringsdrivende, bliver billedet ikke så klart i renteskatteordningens favør. Tværtimod vil den veldrevne virksomhed, der drives med overskud, få sin stilling stærkt forringet ved en isoleret indførelse af renteskatteordningen. Disse uheldige virkninger må efter udvalgets opfattelse afbødes, enten gennem indførelse af permanente særordninger for selvstændige næringsdrivende eller gennem indførelse af en mere generel kapitalafkastbeskatning. For de selvstændige næringsdrivende, der midlertidigt har underskud, f.eks. som følge af store investeringer, herunder nyetablering, svarer billedet til det, der gælder for selskaber.

Den her gennemførte analyse, sammenkædet med det forhold at landbruget har betydelige økonomiske problemer, bl.a. karakteriseret ved meget store nettorenteudgifter, kunne anvendes som et argument for at indføre en renteskatteordning. Hensynet til selvstændige næringsdrivende med rentable virksomheder, til hvilken gruppe landmændene på længere sigt også skal høre, kræver imidlertid, som anført, at man får løst de problemer, der følger af renteskatteordningens natur som en meget snæver kildeartsbeskatning.

Udvalget skal dernæst understrege, at den ovenstående analyse giver anledning til at formode, at en lang række virksomheder i en periode efter indførelsen af en renteskatteordning vil få meget stærkt forbedrede afskrivningsmuligheder. Renteskatteordningen vil indirekte virke som en investeringstilskudsordning eller en ordning med "negativ indkomstskat". Udvalget har ikke haft mulighed for at skønne over det hermed forbundne skatteprovenutab, men det må antages i de første år efter ordningens indførelse at kunne få et betydeligt omfang.

Afslutningsvis skal det understreges, at udvalget naturligvis ikke har haft mulighed for at gennemføre en som i dette afsnit dynamisk, repræsentativ undersøgelse af, hvorledes renteskatteordningen må formodes at ville påvirke danske erhvervsvirksomheder. I afsnit 6.4.8.1 er der dog for bl.a. personligt skattepligtige erhvervsdrivende gennemført en repræsentativ undersøgelse af en renteskatteordnings umiddelbare virkninger, dvs. første-års virkninger uden hensyntagen til f.eks. ændrede skattemæssige afskrivninger.

5.4.8 Renteskatteordningens umiddelbare sektorvirkninger

Renteskatteordningen indebærer, at marginalbeskatningen af renteindtægter og -udgifter bliver ens - og lig renteskatteprocenten - for samtlige debitorer og kreditorer. Gennemgangen af renteskatteordningens umiddelbare sektorvirkninger kan derfor tage udgangspunkt i, i hvor høj grad marginalskatteprocenten efter gældende skatteregler afviger fra renteskatteprocenten. I den følgende gennemgang er marginalskatteprocenten alene defineret som den samlede marginalskatteprocent hidrørende fra indkomstbeskatningen til stat og kommuner samt fra folkepensions- og dagpengebidragene for personligt skattepligtige. Hertil kommer kirkeskatten for medlemmer af folkekirken. Der er således ikke i de anførte marginalskatteprocenter og generelt ikke i diskussionen i øvrigt for personer taget hensyn til den indvirkning på personers disponible indkomst, der er en følge af de indkomstafhængige ydelser og tilskud. Denne problemkreds blev berørt i afsnit 6.4.2.

I iden følgende gennemgang er det som alene en teknisk beregningsforudsætning antaget, at renteskatteprocenten er 40. Det bemærkes i denne forbindelse, at hovedparten af de skattepligtige efter selskabsloven, bl.a. A/S'er og ApS'er, har en marginalskatteprocent på 40. Personligt skattepligtige på proportionalskattestrækket har nu en marginalskatteprocent på i gennemsnit noget over 40 .

Med udgangspunkt i tabel 6.4.1 er der i tabel 6.4.15 givet en skematisk oversigt over marginalskatteprocenter med hertil hørende eksempler efter gældende skatteregler. De i Betænkning nr. 805 overvejede forslag til overgangsordninger og varige særordninger er endvidere anført i tabellen. Den følgende gennemgang af renteskatteordningen tager udgangspunkt i denne tabel.

1) I Betænkning nr. 805 er det endvidere anført, at det er let at regne med en sats på 40 pct.; samt at en renteskatteprocent pa 40 i hvert fald ikke skulle lede til kursfald men snarere til kursstigning. I henhold til tabel 6.4.2 var den gennemsnitlige marginalskatteprocent pa proportionalstrækket i 1981 44 pct. Det kan derfor være ligeså relevant at overveje f.eks. en renteskatteprocent på 45 som på 40. Skattesatsens højde må også vurderes i sammenhæng med indflydelsen på den økonomiske adfærd, herunder opsparings- og investeringsdispositioner.

Tabel 6.4.15. Marginalskatteprocenter efter gældende skatteregler. Overgangsordninger og særordninger efter den i Betænkning nr. 805 foreslåede renteskatteordning

	Marginal-skat pct.	Eksempler efter gældende skatteregler	Efter renteskatteordningen: Overgangsordninger og særregler, jf. Betænkning nr. 805.
A. Netto-renteindtægter:			
Personer	> 40	Indkomst over proportionalgrænsen	
Personer	ca. 40	Indkomst på proportionalstrækket a)	
Personer	< 40	Pensionister, der kan få rentenedslag	
Personer	= 0	Skattesnydere, skattepligtig indkomst mindre end personfradraget b)	Evt. kompensation til skattepligtige med en ny skattepligtig indkomst, der er mindre end personfradraget.
Selskaber	40	Pengeinstitutter, produktionsvirksomheder (A/S og ApS)	Pengeinstitutter: Skattepligtig indkomst opgøres som hidtil
Skattefri institutioner o.lign.	0	Offentlig sektor, udland, pensionskasser, ATP, realkreditinstitutter, livsforsikringsselskabernes præmiereservefonds c), skattebegunstigede konti, legater	Offentlig sektor: Evt.kompensation til nogle kommuner. Udland: Kreditorer, der er skattepligtige til Danmark, skal selv indbetale renteskatten til statskassen. Pensionskasser, ATP, realkreditinstitutter, livsforsikringsselskabernes præmiereservefonds: Kompensation fra statskassen. Andre skattefri foreninger og institutioner: Evt.kompensation fra statskassen.
B. Netto-renteudgifter:			
Personer	> 40	Indkomst over proportionalgrænsen	Parcelhusejere: 5-årig overgangsregel
Personer	ca. 40	Indkomst på proportionalstrækket a)	Landmænd og evt. ejere af udlejningsejendomme:
Personer	= 0	Skattepligtig indkomst mindre end personfradraget e)	Nettorenteudgifter kan i et vist omfang indgå i opgørelsen af ny skattepligtig indkomst d)
Selskaber	40	Produktionsvirksomheder (A/S og ApS)	
Skattefri institutioner o.lign.	0	Offentlig sektor, udland, almennyttige boligselskaber	Offentlig sektor: evt. afgift på nogle kommuner Udland: Debitorer med udenlandske kreditorer må kræve rentegodtgørelse fra statskassen. Almennyttige boligselskaber: Fordelen inddrages ved at ophæve rentesikringsordningen.

Anm.: Den her gengivne tabellariske oversigt over de i Betænkning nr. 805 foreslåede overgangsordninger og særregler er nødvendigvis noget håndfast og unuanceret.

a. Den gennemsnitlige marginalskatteprocent på proportionalstrækket var i 1981 44 pct., jf. tabel 6.4.2.

b. Personligt skattepligtige med nettorenteindtægter og en ny skattepligtig indkomst mindre end personfradraget (for gifte evt. dobbelt personfradrag) kan i mindre grad end efter gældende regler udnytte personfradraget (evt. personfradragene), såfremt den definitive rentekildeskatteordning gennemføres. Derfor blev der i Betænkning nr. 805 overvejet kompensationsordninger for sådanne skatteydere, se (ibid.,p.12 og 75).

c. Formelt er livsforsikringsselskaber ikke fritaget for beskatning, men fradragsretten for henlæggelser til dækning af forpligtelser indgået over for de forsikrede betyder, at livsforsikringsselskaberne kun har betalt meget beskedne beløb i selskabsskat i 1979 og 1980, se note e til tabel 6.4.1.

d. Særordningen for landmænd og den evt. særordning for ejere af udlejningsejendomme skal selvfølgelig også gælde skattepligtige med nettorenteindtægter, se afsnit 6.4.8.1.3.

e. Ny skattepligtig indkomst for skatteydere med nettorenteudgifter er større tepligtig indkomst. Denne gruppe skatteydere kan derfor bedre udnytte personfradraget eller personfradragene.

6.4.8.1 Renteskatteordningens umiddelbare virkninger for personligt skattepligtige

I Betænkning nr. 805 er det i en række eksempler belyst, hvor meget den disponible indkomst umiddelbart ville blive ændret, såfremt renteskatteordningen gennemføres (se f.eks. p.93).

Formålet med analysen i dette afsnit er at gennemføre en mere systematisk redegørelse for en renteskatteordnings umiddelbare påvirkning af den disponible indkomst for personligt skattepligtige . I afsnit 6.4.7 er der som beskrevet gennemført en dynamisk analyse af renteskatteordningens virkninger. Analysen i afsnit 6.4.7 tager udgangspunkt i enkelte udvalgte typeeksempler og er derfor ikke f.s.a. de beregnede økonomiske forskydninger repræsentativ. Den her gennemførte analyse har - i det omfang Selvangivelsesundersøgelsen er repræsentativ for personligt skattepligtige, derimod denne egenskab for denne gruppe. Til gengæld lider den her gennemførte analyse af den afgørende svaghed, at den kun viser de umiddelbare økonomiske konsekvenser af en renteskatteordning.

I afsnit 6.4.8.1.1 belyses, hvilke kombinationer af skattepligtig indkomst (efter gældende regler) og nettorenteudgifter der umiddelbart giver hhv. uændret, mindre og større disponibel indkomst for personligt skattepligtige, når der tages udgangspunkt i de gennemsnitlige kommuneskatteprocenter. I afsnit 6.4.8.1.2 gennemføres en traditionel fordelingsanalyse af renteskatteordningen under anvendelse af individuelle kommunale og amtskommunale udskrivningsprocenter. Denne analyse udbygges i afsnit 6.4.8.1.3, hvor alder, socioøkonomisk gruppe og aktivbeholdning yderligere inddrages. I afsnit 6.4.8.1.4 forsøges at udskille den separate betydning af hhv. skattepligtig indkomst, aktivmasse, alder og socioøkonomisk gruppe for nettorenteudgifternes størrelse og størrelsen af renteskatteordningens indvirkning på fordelingen af disponibel indkomst.

1) Stigning i disponibel indkomst = indkomst- og formueskat efter gældende regler minus indkomst- og formueskat under renteskatteordningen minus renteskat af nettorenteindtægter.

6.4.8.1.1 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved gennemsnitlige kommuneskatteprocenter

Forudsætninger for analysen

Der er her anvendt udskrivningsregler for 1979, idet analysen af fordelingen af renteindtægter og -udgifter i kapitel 3 primært er baseret på 1979-tal sammenhængende med, at Selvangivelsesundersøgelsen fra 1979 er den senest foreliggende selvangivelsesundersøgelse, som renteskatteudvalget har haft mulighed for at udnytte [1]. De anvendte udskrivningsregler for 1979 er sammenfattet i tabel 6.4.16.

Tabel 6.4.16 Personfradrag, progressionstrin og gennemsnitlige skatteprocenter i 1979

	Beløb, kr.	Skatteprocenter[a]
Alm. personfradrag	14.500	-
Progressionstrin:		
1. trin	0 - 77.400	42.8
2. trin	74.401 - 139.400	57.2
3. trin	139.401 -	68.0

a) Statsindkomstskatten udskrives med hhv. 14.4, 28.8 og 39.6 pct. på de tre trin; Folkepensionsbidrag, særligt folkepensionsbidrag og dagpengebidrag udskrives med hhv. 1.2, 2 og 1 pct. i 1979. De gennemsnitlige indkomstskatter til primærkommuner og amtskommuner samt til kirkeskatter udgør i 1979 24.2 pct. af udskrivningsgrundlaget, jf. Statistisk Tabelværk 1981; V, Skatter og afgifter. Oversigt 1981, København 1981.

1) Selvangivelsesundersøgelserne bygger på et udsnit på ca. ½ pct. af alle fuldt skattepligtige helårsansatte personer på 15 år og derover, og som ikke er underlagt de særlige regler for sømandsindkomst; udsnittet omfatter hovedpersoner født på to bestemte datoer i året samt disses hustruer. På grund af bortfald af takserede, omfatter selvangivelsesundersøgelsen for indkomståret 1979 98,9% af de personer, som stikprøven burde omfatte. Stikprøven består herefter af 14.978 hovedpersoner eller husstande i skattemæssig forstand, samt 6.072 gifte kvinder, eller i alt 21.050 skattepligtige personer. Selvangivelsesundersøgelsen for indkomståret 1979, materialets karakter, definitioner og resultater m.m. er beskrevet i Statistiske Efterretninger serie A, nr. 10/1982.

Analysen er gennemført som en skattedifferentialanalyse inden for gruppen af personligt skattepligtige, idet det konkret er forudsat, at det offentlige indkomstskatteprovenu pålignet de personligt skattepligtige skal holdes uændret. Dette er gennemført ved at anvende merprovenuet ved indførelsen af renteskatteordningen inden for gruppen af personligt skattepligtige til en forlængelse af proportionalskattestrækket. Da proportionalskattestrækket under den givne forudsætning kan forlænges med 24.600 kr., bliver de tre progressionstrin under renteskatteordningen og baseret på 1979-tal følgelig: 0-102.000 kr., 102.001-164.000 kr. samt 164.001 kr. og derover .

Resultater af analysen uden hensyntagen til LL § 15 og KSL § 26

De kombinationer af skattepligtig indkomst (efter gældende regler) og nettorenteudgifter, der for den enkelte skattepligtige person (med 1 personfradrag på 14.500 kr.) umiddelbart giver uændret, større og mindre disponibel indkomst, er indtegnet i figur 6.4,1 Det fremgår af figur 6.4.1, at der så at sige er to linier, der giver uændret disponibel indkomst.

For skattepligtige indkomster op til proportionalskattestrækket (i 1979: 77.400 kr.) giver nul kr. i nettorenteudgifter uændret disponibel indkomst. Ved større skattepligtige indkomster kan den skattepligtige have renteudgifter (regnet netto) og alligevel få uændret disponibel indkomst, idet den formindskede værdi af rentefradragsretten opvejes af forlængelsen af proportionalskattestrækket.

Kombinationen af en betydelig negativ skattepligtig indkomst og nettorenteudgifter kan også resultere i uændret disponibel indkomst, idet renteskattens reduktion af nettorenteudgifterne kan opvejes af indkomstskatten på den positive ny skattepligtige

1)1 beregningerne, der ligger bag figurerne 6.4.1 og **6.4.2,** er fler ikke taget hensyn til, at den skattepligtige indkomst afrundes til nærmeste kronebeløb, der kan deles med 100.

indkomst . Positiv skattepligtig indkomst og nettorenteindtægter kan ligeledes resultere i uændret disponibel indkomst, idet den lavere beskatning af renteindtægter kan opvejes af en mindre udnyttelse af personfradraget.

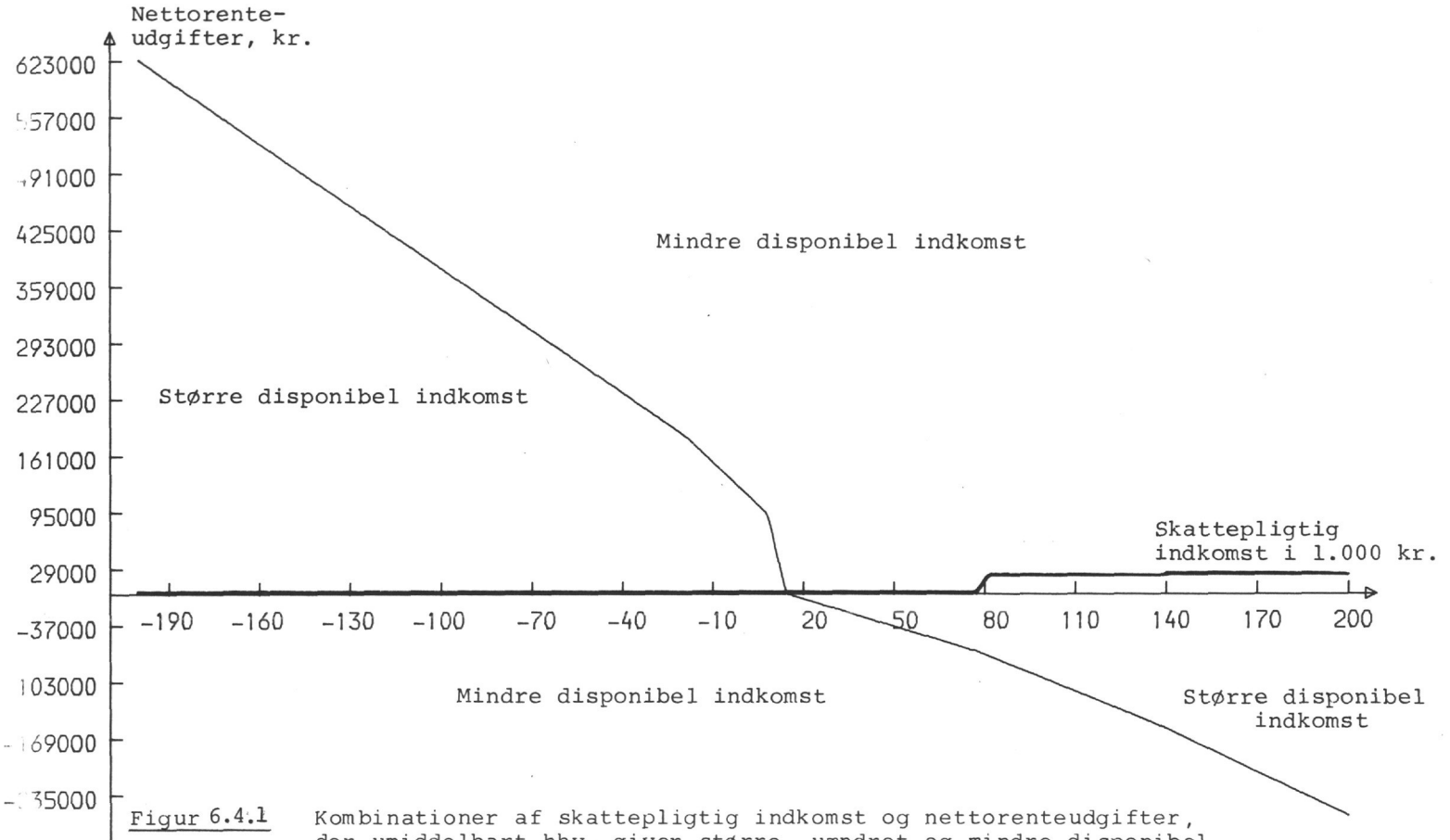
Negativ skattepligtig indkomst, LL § 15 og KSL § 26

Negativ skattepligtig indkomst kan i henhold til LL § 15 modregnes i positiv skattepligtig indkomst i op til fem efterfølgende indkomstår. Ægtefæller skal dog primært fratrække negativ skattepligtig indkomst - i det omfang den kan rummes - i den anden ægtefælles positive skattepligtige indkomst, jf. KSL § 26.

Ved konstruktionen af figur 6.4.1 er der ikke taget hensyn til de nævnte muligheder for at udnytte negativ skattepligtig indkomst, idet beregningerne alene vedrører et enkelt år og alene gælder for en skattepligtig hovedperson. Ved opstillingen af figur 6.4.2 er det forsøgt at tage hensyn til LL § 15 og KSL § 26, idet det ved konstruktionen af figur 6.4.2 er antaget, at negativ skattepligtig indkomst udløser skattetilskud. Det er her forudsat, at skattetilskuddet eller skatteværdien af den negative skattepligtige indkomst beregnes som produktet af den samlede skatteprocent på proportionalskattestrækket (42.8 pct.) og et til den negative skattepligtige indkomst tilsvarende positivt beløb [2]. Er den skattepligtige indkomst f.eks. -100.000 kr.,

1) Der er her set bort fra konsekvenserne af LL § 15 og KSL § 26.

2) Det Økonomiske Råds Formandskab har i Dansk Økonomi, maj 1981, København 1981, foreslået, at det overvejes at give skattetilskud til negativ skattepligtig indkomst. Ordningen blev i denne publikation betegnet "Negativ indkomstskat". Sidstnævnte betegnelse anvendes i udenlandsk litteratur imidlertid på et proportionalt indkomstskattesystem (på positiv indkomst) kombineret med indkomstuafhængige sociale tilskud og ydelser. Såfremt indkomstskattesystemet giver mulighed for skattetilskud af negativ skattepligtig indkomst bruges betegnelsen: et indkomstskattesystem "with full loss offset".



Figur 6.4.1 Kombinationer af skattepligtig indkomst og nettorenteudgifter, der umiddelbart hhv. giver større, uændret og mindre disponibel indkomst for skattepligtige personer ved en omlægning af det nuværende indkomstskattesystem til et indkomstskattesystem suppleret med en 40 pct. renteskatteordning; når merprovenuet anvendes til forlængelse af proportionalskattestrækket (i 1979: 24.600 kr.), og når der ikke er taget hensyn til LL § 15 og KSL § 26.

bliver skattetilskuddet således 42.800 kr. Denne fremgangsmåde opfanger kun tilnærmet betydningen af LL § 15 og KSL§26. Når den nævnte fremgangsmåde alligevel er valgt, hænger det primært sammen med, at den anvendte tilnærmelse muliggør et forholdsvist enkelt billede af LL § 15 og KSL § 26 for de skatteydere, der kan udnytte disse bestemmelser. Fuld hensyntagen til LL § 15 ville f.eks. mindst kræve en 6-årig beregningsperiode. Det skal ses i sammenhæng med, at den opnåede tilnærmelse i en række henseender er rimelig god.

Resultater af analysen med hensyntagen til LL § 15 og KSL § 26

De kombinationer af skattepligtig indkomst (efter gældende regler) og nettorenteudgifter, der for en skattepligtig person (med 1 personfradrag på 14.500 kr.) umiddelbart giver uændret, større og mindre disponibel indkomst, når der er fuld fradragsværdi, dvs. skattetilskud af negativ skattepligtig indkomst, er indtegnet i figur 6.4.2. Det fremgår af figur 6.4.2, at der så at sige er tre linier, hvoraf de to har fælles endepunkter, der giver uændret disponibel indkomst[1)]

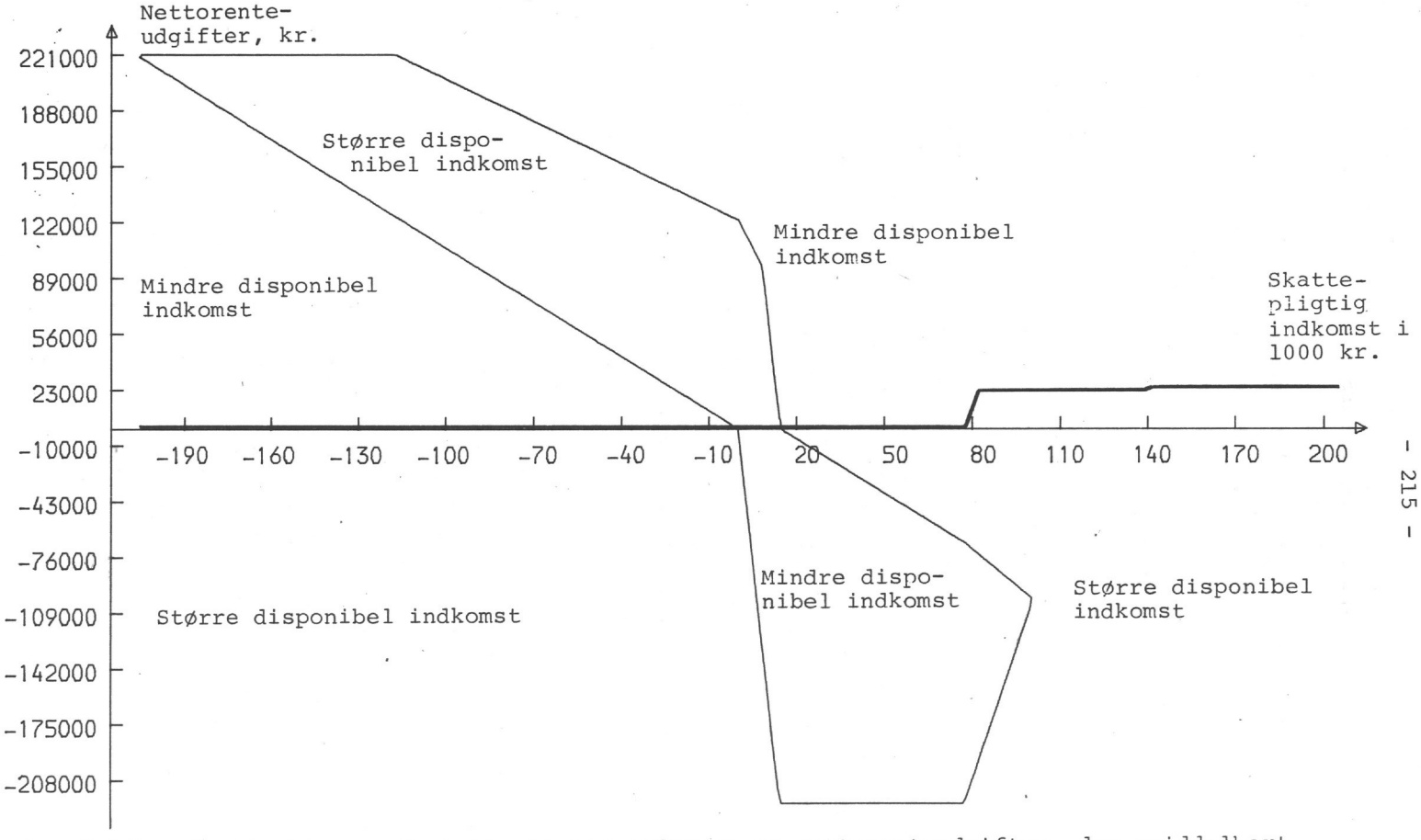
En nødvendig forudsætning for, at personligt skattepligtige med relativt betydelige nettorenteudgifter under de her givne forudsætninger kan opnå en umiddelbar stigning i den disponible

1) Merprovenuet fra renteskatteordningen inden for gruppen af personligt skattepligtige antages under de her givne forudsætninger også at blive opvejet af en forlængelse af proportionalskattestrækket. Da personligt skattepligtige i gennemsnit har betydeligt større renteudgifter end -indtægter, vil ny skattepligtig indkomst i gennemsnit være højere end skattepligtig indkomst. Under de her givne antagelser vil det offentlige under en renteskatteordning derfor også skulle udbetale mindre i skattetilskud. Følgelig kan proportionalskattestrækket også forlænges med 26.800 kr. sammenlignet med de 24.600 kr., der blev beregnet, når der ikke blev taget hensyn til LL § 15 og KSL § 26.

indkomst ved overgang til renteskatteordningen, er, da renterabatten på 40 pct. er mindre end skatteprocenten på proportionalskattestrækket - og dermed også mindre end skattetilskudsprocenten af negativ indkomst -,at den skattepligtige opnår en bedre udnyttelse af personfradraget. En nødvendig betingelse herfor er igen, at den skattepligtige indkomst er mindre end personfradraget. At den skattepligtige opnår en bedre udnyttelse af personfradraget, er endvidere ikke tilstrækkeligt til at sikre en stigning i den disponible indkomst, idet gevinsten ved den bedre udnyttelse af personfradraget kan opvejes af den mindre skattemæssige reduktion af renteudgifterne. Ovenstående er forklaringen på den afgrænsning af vindergruppen blandt personer med nettorenteudgifter og en skattepligtig indkomst mindre end personfradraget, der er illustreret i figur **6.4.2.**

Skattepligtige med en skattepligtig indkomst over proportionalgrænsen (77.400 kr. i 1979) og relativt beskedne renteudgifter får ligeledes umiddelbart en stigning i den disponible indkomst, idet effekten af forlængelsen af proportionalskattestrækket opvejer reduktionen af nettorenteudgifternes fradragsværdi for tilstrækkeligt beskedne nettorenteudgifter, jf. figur 6.4.2.

For gruppen med nettorenteindtægter er ny skattepligtig indkomst lavere end skattepligtig indkomst, og forskellen er lig nettorenteindtægterne. De samlede indkomstskatter for den her betragtede gruppe er under renteskatteordningen lig summen af ny indkomstskat (svarende til ny skattepligtig indkomst og ny skatteskala) og renteskat. Ny indkomstskat (også regnet med fortegn) er nødvendigvis lavere end indkomstskat efter hidtil gældende regler under de opstillede betingelser. Den her betragtede gruppe kan derfor alene umiddelbart få reduceret den disponible indkomst af renteskatteordningen, såfremt renteskatten overstiger merskatten ved en samtidig overgang fra ny skattepligtig indkomst, ny skatteskala til skattepligtig indkomst, hidtidig skatteskala. Da samtlige skattesatser og tilskudssatsen her er større end renteskattesatsen, og da den nye indkomstskatteskala er lempeligere end den hidtidige indkomstskatteskala,



Figur 6.4.2 Kombinationer af skattepligtig indkomst og nettorenteudgifter, der umiddelbart hhv. giver større, uændret og mindre disponibel indkomst for skattepligtige personer ved en omlægning af det nuværende indkomstskattesystem til et indkomstskattesystem suppleret med en 40 pct. renteskatteordning; når merprovenuet anvendes til forlængelse af proportionalskattestrækket (i 1979: 26.800 kr.), og under approksimativ hensyntagen til LL § 15 og KSL § 26.

kan den her betragtede gruppe kun få den disponible indkomst umiddelbart reduceret, såfremt overgangen til renteskatteordningen fører til en mindre udnyttelse af personfradraget. Dette er forklaringen på den afgrænsning af tabergruppen blandt personer med nettorenteindtægter, der er illustreret i figur 5.4.2.

Sammenfatning

For skattepligtige, der vedvarende har negativ skattepligtig indkomst og/eller negativ ny skattepligtig indkomst, og som derfor ikke kan eller vil kunne udnytte bestemmelserne i LL § 15, er det de i figur 6.4.1 illustrerede resultater, der er relevante. Skal resultaterne i figur 6.4.1 være relevante for personligt skattepligtige, skal den skattepligtiges evt. ægtefælle endvidere ikke have en tilstrækkelig høj positiv (ny) skattepligtig indkomst. For skattepligtige, der i givet fald kan udnytte LL § 15 eller KSL § 26, giver figur 6.4.2 en illustrativ belysning af de umiddelbare fordelingsvirkninger. Det skal imidlertid stærkt fremhæves, at udseendet af figur 6.4.1 og 6.4.2 er helt afhængig af antagelsen om, at renteskattesatsen er lavere end marginalskattesatserne og en evt. tilskudssats.

6.4.8.1.2 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved individuelle kommunale udskrivningsprocenter

Ved konstruktionen af figur 6.4.1 og 6.4.2 blev der anvendt gennemsnitlige skatteprocenter, ligesom den antalsmæssige fordeling af de skattepligtige efter skattepligtig indkomst og nettorenteudgifter ikke fremgik af figurerne. Selvangivelsesundersøgelserne muliggør en skattedifferentialanalyse af en renteskatteordnings umiddelbare fordelingsvirkninger, hvor de individuelle kommunale og amtskommunale udskrivningsprocenter lægges til grund. 1979-selvangivelsesundersøgelsen er her anvendt til en sådan skattedifferentialanalyse af en 40 pct. renteskatteordnings umiddelbare fordelingsvirkninger. Analysen er baseret på flg. forudsætninger:

- kommunerne og amtskommunerne antages at ændre udskrivningsprocenterne, så de kommunale og amtskommunale indkomstskatteprovenuer holdes uændrede. Da personligt skattepligtige havde nettorenteudgifter på i alt 27½ mia. kr. i 1979, kunne kommunerne nedsætte udskrivningsprocenterne med i gennemsnit 2.4 procentpoint som følge af en renteskatteordning. Amtskommunerne kunne tilsvarende nedsætte udskrivningsprocenterne med i gennemsnit 1.1 pct.point.. Omregnet til det totale udskrivningsgrundlag for hele landet, København og Frederiksberg kommune står uden for den amtskommunale inddeling af landet, svarer dette til en nedsættelse pa 0.9 procentpoint[1],
- nedgangen i de kommunale og amtskommunale udskrivningsprocenter er rent beregningsteknisk forudsat udlignet ved en forhøjelse af de proportionale statsindkomstskatter, idet det alm. folkepensionsbidrag er forhøjet med 3.3 pct.point fra 1.2 pct. til 4.5 pct.[2],
- det heraf følgende merprovenu er forudsat udlignet ved en forlængelse af proportionalskattestrækket. Da proportionalskattestrækket kan forlænges med 24.600 kr. under de givne forudsætninger, bliver de tre progressionstrin under renteskatteordningen og baseret på 1979-tal følgelig: 0-102.000 kr, 102.001 kr.-164.000 kr. samt 164.001 kr. og derover. Fordelingen af de skattepligtige personer på indkomstskattetrinene i 1979 med og uden renteskatteordningen fremgår af tabel 6.4.17.

Indkomstskatteudvalget skønnede i Betænkning nr. 805 (side 94), at mindst 2\ mia. kr. i renteindtægt af såvel værdipapirer som af bank- og sparekasseindskud ikke blev selvangivet i 1976. Stigningen i renteniveauet og i de finansielle porteføljer taler for, at beløbet på de 2½ mia. kr. siden er steget. Rentekontrollen med virkning fra og med indkomståret 1978 taler omvendt for en formindskelse af rentesnyderiet. Med renteskatteordningen bliver hidtil unddragne renteindtægter beskattet med renteskatte-

1) Ændringerne i nogle større kommuners og i amtskommunernes udskrivningsprocenter under de betragtede forudsætninger er anført i afsnit 6.4.8.3.4.

2) Når det er valgt at forhøje udskrivningsprocenten for det alm. folkepensionsbidrag og ikke udskrivningsprocenten for særligt folkepensionsbidrag og/eller dagpengebidrag, hænger det sammen med, at alm. folkepensionsbidrag indgik i det marginale og gennemsnitlige skatteloft på samme måde som kommunal og amtskommunal indkomstskat. Det gjorde særligt folkepensionsbidrag og dagpengebidrag ikke i 1979.

Tabel 5.4.17 Fordelingen af de skattepligtige personer på den statslige udskrivningsskalas trin i 1979 . Pct.

Skattepligtig indkomst, kr.	Hovedpersoner	personer
Efter gældende regler:		
1. trin 77.400 kr. og derunder	68.0	73 5
2. trin 77.401 kr.-139.400 kr.	27.5	23 2
3. trin 139.401 kr. og derover	4 5	23
Efter renteskatteordningen:		
1. trin 102.000 kr. og derunder	77.6	83.1
2. trin 102.001 kr.-164.000 kr.	17.8	13.6
3. trin 164.001 kr. og derover	4.6	3.3

a. Den skattepligtige indkomst er i denne tabel nedrundet til et beløb deleligt med 100.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1979.

procenten. Denne udvidelse af beskatningsområdet giver mulighed for en yderligere forlængelse af proportionalskattestrækket. Når renteskatteudvalget til trods herfor har valgt at se bort herfra, skyldes det ikke først og fremmest, at skøn over rentesnyderi er behæftet med en meget stor fejlmargen, men derimod at overgangen til ny skattepligtig indkomst vil foranledige en anden adfærd især på det afskrivningsmæssige område. Skattepligtige, der bl.a. på grund af betydelige nettorenteudgifter har lav skattepligtig indkomst, nul eller negativ skattepligtig indkomst efter gældende regler, og som derfor ikke foretager maksimale skattemæssige afskrivninger (undertiden overhovedet ikke afskriver med skattemæssig virkning), ikke udnytter de maksimale varelagernedskrivninger, ikke henlægger til investeringsfonds m.m., vil med renteskatteordningen få et incitament til i tid at fremrykke sådanne fradragsberettigede udgifter. Denne effekt vil sandsynligvis i de første år efter en renteskatteordnings eventuelle indførelse i en lavkonjunktursituation som den nuværende mere end opveje den manglende hensyntagen til rentesnyderiet [1,2], se endvidere afsnit 6.4.7. Da den her gennemførte for-

1) Alene husstande, hvor hovedpersonen var selvstændigt erhvervsdrivende, havde i 1979 negative skattepligtige indkomster på godt 1½ mia. kr., se side 233 i Finansieringsproblemer i Landbruget - en teknisk gennemgang, Betænkning nr. 941, København 1981.

2) LL § 28 kan begrænse den tidsmæssige fremrykning af afskrivninger i en række tilfælde.

delingsanalyse kun kan opfange de umiddelbare og dermed kun de helt kortsigtede effekter af renteskatteordningen, er der ikke forsøgt med modgående korrektioner som følge af rentesnyderi og ændret adfærd især på det afskrivningsmæssige område.

Husstandene fordelt efter husstandens skattepligtige indkomst og umiddelbare stigning i disponibel indkomst som følge af den betragtede renteskatteordning fremgår af tabel 6.4.18 Ved opstillingen af tabel 6.4.18 er der taget hensyn til KSL § 26, mens der ikke er taget hensyn til LL § 15. Af tabel 5.4.18 fremgår, at ændringen i disponibel indkomst for hovedparten af husstandene (over 60 pct.) højst vil beløbe sig til 1.000 kr. Tabellen viser endvidere, at ændringer i disponibel indkomst udover 1.000 kr. især fremkommer relativt hyppigt ved betydelige skattepligtige indkomster. Den relative fordeling af husstandene efter ændring i disponibel indkomst er endvidere illustreret i figur 6.4.3. Det fremgår bl.a. af figuren, at godt 7 pct. af samtlige husstande ikke umiddelbart påvirkes af renteskatteordningen; 20 pct. og 2 pct. af husstandene opnår mindst en stigning i den disponible indkomst på hhv. 1.150 kr. og 6.670 kr; 20 pct. og 2 pct. af husstandene får omvendt umiddelbart reduceret den disponible indkomst med hhv. mindst 810 kr. og 7.735kr.

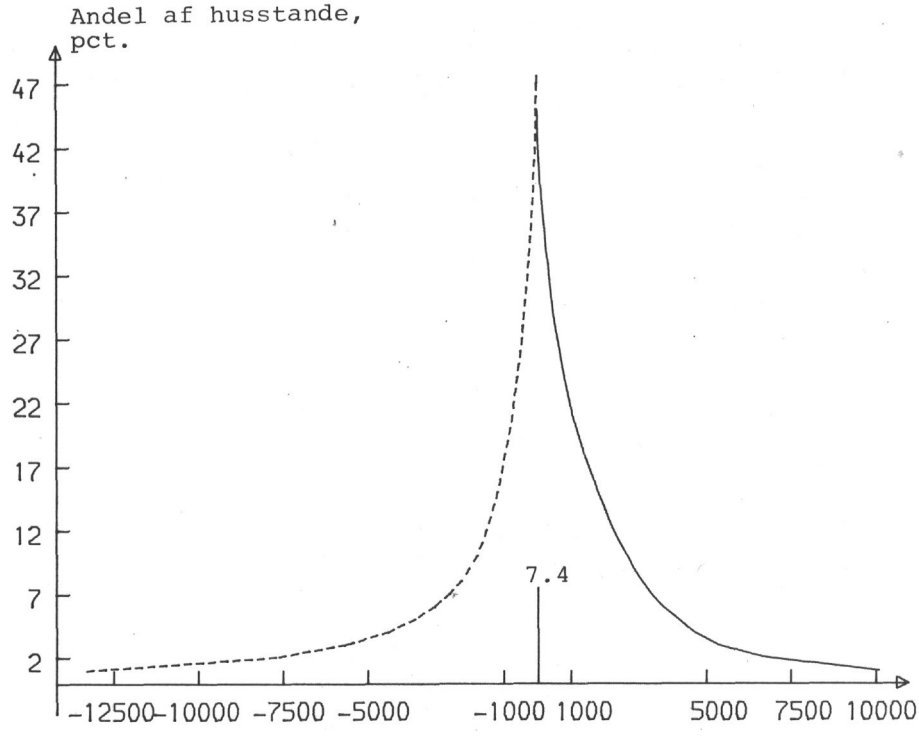
De til tabel 6.4.18 svarende tal og den til figur 6.4.3 svarende figur, når der på tilsvarende måde er forsøgt at tage hensyn til LL § 15 som i afsnit 6.4.8.1.2, fremgår af tabel 6.4.19 og figur 6.4. 4.

1) Husstandsbegrebet i indkomststatistikken og dermed også i selvangivelsesundersøgelserne afviger fra de sædvanlige husstandsbegreber: Familiekerne og adressehusstand. Ved en familiekerne forstås én eller flere personer, som bor på samme adresse, og som er familiemæssigt forbundet (gift, børn/forældre). Ved en adressehusstand forstås personer, som har samme adresse. I selvangivelsesundersøgelserne udgør enhver ikke-sambeskattet person på 15 år og derover, samt ethvert sambeskattet ægtepar, en husstand. Således opgjort var der ca. 2,8 mill. husstande i 1979. På landsbasis var der ca. 2 3/4 familiekerner og ca. 2 mill. adressehusstande. Denne afgrænsning af husstandsbegrebet er meget væsentligt at have for øje ved fortolkning af specielt fordelingsanalyser med udgangspunkt i selvangivelsesundersøgelsesmateriale.

TABEL 6.4.18 HUSSTANDE FORDELT EFTER HUSSTANDENS SKATTEPLIGTIGE INDKOMST OG NING I DISPONIBEL INDKOMST SOM FØLGE AF EN 40% RENTESKATTEORDNING KOMBINERET MED EN FORLÆNGELSE AF PROPORTIONALSKATTESTRÆKKET MED 24.600 KR.

	UMIDDELBAR ÆNDRING AF DISPONIBEL INDKOMST					
	UNDER -5000 KR.	-5000 : -1001 KR.	-1000 : 1000 KR.	1001 : 5000 KR.	OVER 5000 KR.	ALLE
HUSSTANDENS SKATTEPLIGTIGE INDKOMST:	FORDELING AF HUSSTANDE, PCT.					ANTAL
-25000 KR. OG UNDER	9.3	*	*	*	83.3	54
-10000 : -24999 KR.	*	*	*	*	84.6	26
-1 : -9999 KR.	*	*	46.2	20.5	28.2	39
0 KR.	*	*	98.1	*	*	324
1 : 10000 KR.	*	4.9	89.3	3.4	2.3	775
10001 : 25000 KR.	2.5	5.1	83.9	7.4	1.1	1015
25001 : 50000 KR.	1.3	6.5	91.2	1.0	*	3333
50001 : 75000 KR.	1.0	20.3	73.3	5.4	*	2686
75001 : 100000 KR.	2.0	17.4	49.2	30.9	0.5	2372
100001 : 150000 KR.	5.2	19.5	28.8	41.2	5.3	2729
150001 : 200000 KR.	10.2	18.0	22.7	37.5	11.7	1142
200000 KR. OG OVER	24.4	13.7	12.6	24.2	25.1	483
ALLE	3.5	13.8	61.2	18.0	3.5	14978

ANM: SKATTEPLIGTIG INDKOMST ER IKKE NEDRUNDET I DENNE TABEL LIGESOM NEGATIV SKATTEPLIGTIG INDKOMST IKKE ER SAT LIG NUL.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979 (BÅNDDATA).



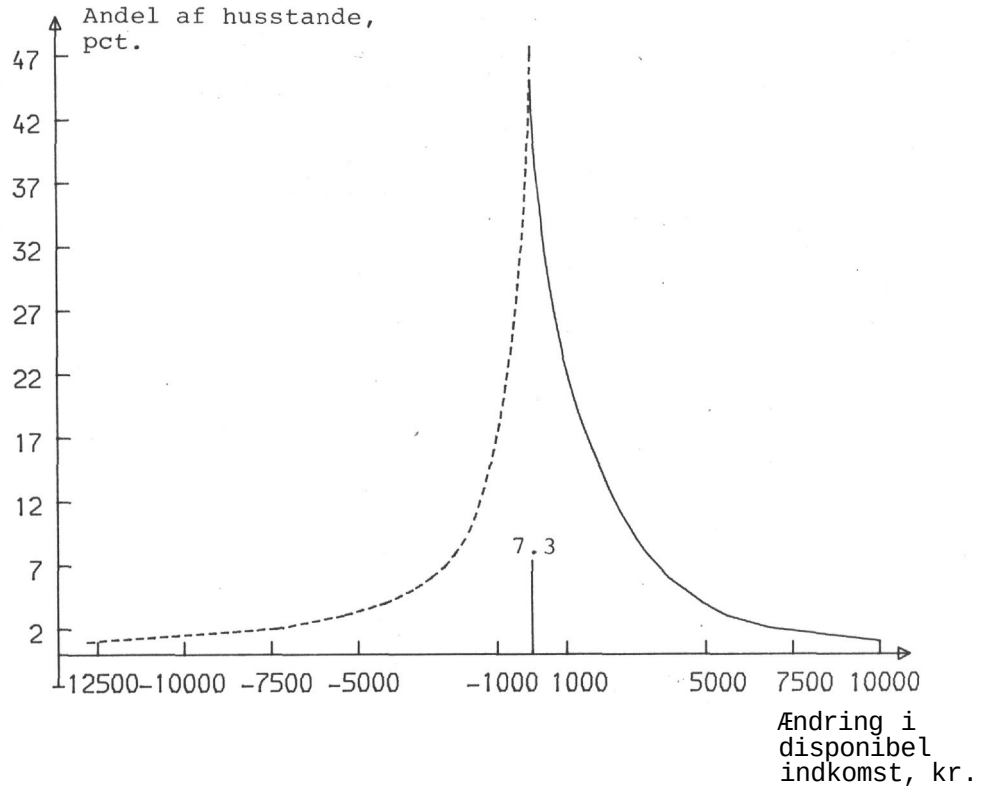
Figur 6.4.3 Den relative andel af samtlige husstande, hvis disponible indkomst stiger/falder med mindst det på abcisseaksen angivne beløb.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1979.

TABEL 6.4.19 HUSSTANDE FORDELT EFTER HUSSTANDENS SKATTEPLIGTIGE INDKOMST OG STIGNING I DISPONIBEL INDKOMST SOM FØLGE AF EN 40% RENTESKATTEORDNING KOMBINERET MED EN FORLÆNGELSE AF PROPORTIONALSKATTESTRÆKKET MED 26.800 KR.

	UMIDDELBAR ÆNDRING AF DISPONIBEL INDKOMST					
	UNDER -5000 KR.	-5000 : -1001 KR.	-1000 : 1000 KR.	1001 : 5000 KR.	OVER 5000 KR.	ALLE
HUSSTANDENS SKATTEPLIGTIGE INDKOMST:	FORDELING AF HUSSTANDE, PCT.					ANTAL
-25000 KR. OG UNDER	11.1	5.6	*	7.4	74.1	54
-10000 : -24999 KR.	*	*	*	15.4	69.2	26
-1 : -9999 KR.	*	*	51.3	17.9	25.6	39
0 KR.	*	*	98.1	*	*	324
1 : 10000 KR.	*	4.8	89.4	3.4	2.3	775
10001 : 25000 KR.	2.5	5.0	83.9	7.6	1.0	1015
25001 : 50000 KR.	1.2	6.8	90.7	1.3	*	3333
50001 : 75000 KR.	0.9	20.7	72.0	6.3	*	2686
75001 : 100000 KR.	2.0	17.4	48.4	31.3	0.9	2372
100001 : 150000 KR.	4.8	19.2	27.3	42.3	6.4	2729
150001 : 200000 KR.	9.6	16.8	22.2	37.9	13.5	1142
200000 KR. OG OVER	23.8	13.0	11.4	24.0	27.7	483
ALLE	3.3	13.8	60.4	18.5	3.9	14978

ANM: SKATTEPLIGTIG INDKOMST ER IKKE NEDRUNDET I DENNE TABEL LIGESOM NEGATIV SKATTEPLIGTIG INDKOMST IKKE ER SAT LIG NUL.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979 (BÅNDDATA).



Figur 6.4.4 Den relative andel af samtlige husstande, hvis disponible indkomst stiger/falder med mindst det på abcisseaksen angivne beløb.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1979.

6.4.8.1.3 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved individuelle kommunale udskrivningsprocenter efter alder, socioøkonomisk gruppe, skattepligtig indkomst og aktiver

Skattepligtig indkomst og nettorenteudgifternes størrelse er som vist i figur 6.4.1 og 6.4.2 afgørende for den af en renteskatteordning afledte umiddelbare ændring i disponibel indkomst. Nettorenteudgifternes sammenhæng med hhv. husstandens skattepligtige indkomst og aktivmasse samt hovedpersonens alder og socioøkonomiske tilhørsforhold (erhvervsgruppe) er undersøgt som udgangspunkt for den i dette punkt mere detaljerede undersøgelse af en renteskatteordnings fordelingsvirkninger.

Husstande med nettorenteudgifter

Tabel 6.4.20 viser ikke overraskende, at det især er i gruppen med en vis beholdning af aktiver (over 100.000 kr. ultimo 1979), at dej. findes undergrupper med betydelige nettorenteudgif ter i gennemsnit; dette gælder således især for de husstande, der har en yngre selvstændig erhvervsdrivende som hovedperson. Som det fremgår af tabel 6.4.21 vil nogle grupper af selvstændige, især uden for landbruget i henhold til de anvendte 1979-tal, komme ud for en betydelig reduktion i den disponible indkomst ved renteskatteordningen; se endvidere afsnit 6.4.7. Selvstændige i byerhverv vil som hovedregel kunne undgå denne konsekvens ved at omdanne virksomheden til et aktie- eller anpartsselskab; dette er imidlertid stort set udelukket i landbruget, idet landbrugsmæssig virksomhed normalt ikke kan drives i sel-

skabsform. Såfremt virksomhedsskatteordningen gennemføres, får selvstændige landbrugere dog også mulighed for, at ikke-udtrukne beløb fra virksomhedsøkonomien beskattes med en sats svarende til selskabsskattesatsen. Virksomhedsbeskatning vil i givet fald ikke alene blive valgt af selvstændige landbrugere, men også af selvstændige i byerhverv m.m. F.eks. må det antages, at personlige ejere af udlejningsejendomme i en række tilfælde vil vælge denne beskatningsform. Ovenstående forudsætter naturligvis, at virksomhedsbeskatning til en vis grad bliver valgfri.

I Betænkning nr. 805 foreslås i konsekvens af den restriktive anvendelse af selskabsformen i landbrugserhvervet, at der indføres en særordning for landmænd, "hvorefter faktiske nettorenteudgifter inden for et beløb svarende til en lovfæstet procent af ejendomsværdien kan give fradrag i indkomstopgørelsen i stedet for rentegodtgørelsen på 40 pct.", (Betænkning nr. 805, side 10). Såfremt virksomhedsbeskatningen med tilhørende "sondring" mellem private og erhvervsmæssige renter gennemføres, vil der dog givetvis ikke være behov for denne særregel.

Andre skattepligtige personer, hvis nye skattepligtige indkomst overstiger proportionalgrænsen, og som har nettorenteudgifter, foreslås i Betænkning nr. 805 inddraget under en generel overgangsordning. Den skitserede ordning indebærer, at en i overgangsperioden år for år faldende "del af nettorenteudgiften tillades fradraget i indkomsten i stedet for at give rentegodtgørelse på 40 pct. Overgangsordningen foreslås udstrakt til i alt 5 år", (Betænkning nr. 805, side 10). Se endvidere side 95-98 i Betænkning nr. 805 for en nærmere gennemgang af den foreslåede overgangsregel. Denne gruppe omfatter tillige især yngre parcelhusfamilier, hvor hovedpersonen er lønmodtager.

TABEL 6.4.20 NETTORENTEUDGIFTER FORDELT EFTER HOVEDPERSONENS ERHVERVSGRUPPE OG ALDER SAMT EFTER HUSSTANDENS AKTIVER OG SKATTEPLIGTIGE INDKOMST. GENN. PR. HUSSTAND. KR.

	AKTIVER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			AKTIVER, IALT: OV. 100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			ALLE
	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	
LANDMÆND:							
15 - 35 ÅR	*	*	*	121330	48780	29440	92427
36 - 55 ÅR	656	*	*	76305	34957	27787	59266
OV. 55 ÅR	-511	*	*	12866	2366	-39528	8638
ANDRE SELVSTÆNDIGE:							
15 - 35 ÅR	1249	5910	2473	53243	44252	95164	48028
36 - 55 ÅR	2471	6050	*	58332	38741	59131	45014
OV. 55 ÅR	-982	1147	*	22624	22951	18479	19688
FUNKTIONÆRER:							
15 - 35 ÅR	2074	2964	6486	27945	33426	41861	19287
36 - 55 ÅR	658	1537	3709	35758	22692	31716	23363
OV. 55 ÅR	-735	-1117	333	10571	2000	1418	1478
ARBEJDERE:							
15 - 35 ÅR	780	1859	4317	23729	28506	28894	8551
36 - 55 ÅR	36	579	1763	18334	16966	17539	10237
OV. 55 ÅR	-699	-202	491	9634	922	-3001	1153
ANDRE:							
15 - 35 ÅR	-245	661	*	3700	3173	*	-153
36 - 55 ÅR	-205	-2640	*	3858	7258	-45704	398
OV. 55 ÅR	-1252	-1326	-652	-4818	-16800	-51799	-4445
ALLE	-34	1311	3036	16524	18762	25709	9818

ANM: INDKOMSTSKATTETRIN EFTER SKATTEPLIGTIG INDKOMST: 1. TRIN: 0-77.400 KR., 2. TRIN: 77.401-139.400 KR. OG 3. TRIN: OVER 139.400 KR.
* ANTALLET AF HUSSTANDE ER MINDRE END 3 I DET PÅGÆLDENDE FELT.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979. (BÅNDDATA).

TABEL 6.4.21 FORØGELSE AF DISPONIBEL INDKOMST SOM FØLGE AF EN 40% RENTESKATTEORDNING KOMBINERET MED EN FORLÆNGELSE AF PROPORTIONALSKATTESTRÆKKET MED 24.600 KR. FORDELT EFTER HOVEDPERSONENS ERHVERVSGRUPPE OG ALDER SAMT EFTER HUSSTANDENS AKTIVER OG SKATTEPLIGTIGE INDKOMST. GENNEMSNIT PR. HUSSTAND. KR.

	AKTIVER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			AKTIVER, IALT: OV. 100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			ALLE
	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	
LANDMÆND:							
15 - 35 ÅR	*	*	*	2852	-3222	-214	1041
36 - 55 ÅR	-475	*	*	2020	-978	-1978	789
OV. 55 ÅR	122	*	*	1248	418	10682	1332
ANDRE SELVSTÆNDIGE:							
15 - 35 ÅR	-249	334	-598	2849	-1806	-15716	-2778
36 - 55 ÅR	-41	494	*	1696	-2344	-8417	-2573
OV. 55 ÅR	-380	-461	*	-2302	-5021	506	-2279
FUNKTIONÆRER:							
15 - 35 ÅR	-241	891	1489	-627	-879	-2083	-462
36 - 55 ÅR	-209	1190	2298	-333	-341	-1796	-650
OV. 55 ÅR	-477	1377	1698	519	1743	3720	2173
ARBEJDERE:							
I5 - 35 ÅR	-70	1180	1441	-479	-102	-151	127
36 - 55 ÅR	-165	1019	1296	-143	802	1008	670
OV. 55 ÅR	-512	879	1027	-665	1381	3974	1072
ANDRE:							
15 - 35 ÅR	-65	1213	*	-127	1804	*	-57
36 - 55 ÅR	-45	797	*	1100	857	6968	281
OV. 55 ÅR	-207	-363	-506	-422	817	13508	-29
ALLE	-135	964	1513	-15	-89	-551	2

ANM: INDKOMSTSKATTETRIN EFTER SKATTEPLIGTIG INDKOMST: 1. TRIN: 0-77.400 KR., 2. TRIN: 77.401-139.400 KR. OG 3. TRIN: OVER 139.400 KR. DEN SKATTEPLIGTIGE INDKOMST ER FOR SAMTLIGE PERSONER NEDRUNDET TIL ET BELØB DELELIGT MED 100. NEGATIVE INDKOMSTER ER HEREFTER ENDVIDERE SAT LIG NUL.
DISPONIBEL INDKOMST ER HER LIG SKATTEPLIGTIG INDKOMST MINUS INDKOMST- OG FORMUESKATTER.
* ANTALLET AF HUSSTANDE ER MINDRE END 3 I DET PÅGÆLDENDE FELT.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979. (BÅNDDATA).

Husstande med nettorenteindtægter

Husstande med en ikke-erhvervsaktiv hovedperson med høj alder (over 55 år) har i gennemsnit nettorenteindtægter uanset størrelsen af skattepligtige indkomst og aktivmasse efter de i tab. 6.4.20 anvendte opdelinger. I gruppen med en vis beholdning af aktiver (over 100.000 kr. ultimo 1979) kan de gennemsnitlige renteindtægter være betydelige. Det fremgår af tabel 6.4.20, at der også er andre grupper, der har nettorenteindtægter.

Kombinationen af inflation og en rente, der måske kun delvis er tilpasset inflationen, har for skattepligtige med en relativ høj marginalskattesats hidtil ført til, at renten efter skat og korrigeret for prisstigninger ofte er negativ for denne gruppe, jf. tabel 6.2.1. På denne baggrund er der ikke overvejet særordninger for denne gruppe i Betænkning nr. 805.

Tab. 6.4.21 viser relativt overraskende, at gruppen med ubetydelige aktivér og med en skattepligtig husstandsindkomst under proportionalskattegrænsen i gennemsnit - med en enkelt undtagelse - får reduceret den disponible indkomst som følge af renteskatteordningen. I undergrupperne med nettorenteindtægter er hovedårsagerne hertil, at udnyttelsen af personfradraget er blevet reduceret som følge af, at ny skattepligtig indkomst er mindre end skattepligtig indkomst efter gældende regler. Specielt enlige pensionister vil blive berørt heraf . For skattepligtige over 67 år, placeret i gruppen over 55 år i tabel 6.4.21, er der yderligere en årsag til den i tab. 6.4.21 beregnede reduktion af den disponible indkomst for gruppen med ubetydelige aktiver og med en skattepligtig husstandsindkomst under proportionalskattegrænsen.

1) Grunden til, at der som nævnt i Betænkning nr. 805 (side 12 og 14) overhovedet kan komme en særregel på tale for denne gruppe, er i øvrigt, at skattereglerne f.s.a. personfradraget er asymmetriske med hensyn til positiv og negativ skattepligtig indkomst, idet skatteværdien af personfradraget kun realiseres, når personfradraget kan modregnes i positiv skattepligtig indkomst. Hvis skatteværdien af personfradraget blev udbetalt uanset indkomstens størrelse, ville den i teksten gennemgåede problematik ikke opstå. Til gengæld ville andre problemer blive mere fremtrædende, f.eks. værdien af personfradrag for børn. De gældende regler for definitionen af indkomstenheden i vort indkomstskattesystem kunne dog også uden dette tiltrænge en overvejelse.

Skattepligtige, som er over 67 år, har efter begæring nu mulighed for at opnå et nedslag på 30 pct. af nettorenteindtægterne - dog maksimalt 3.500 kr. - ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, såfremt den skattepligtige indkomst før et evt. nedslag maksimalt udgør knap 60 pct. af proportionalstraekket [1]. Marginalskattesatsen for ovennævnte skatteydere, der også marginalt får 30 pct. nedslag for nettorenteindtægter, er derfor nu 28 pct., såfremt marginalskattesatsen ellers er 40.

Såfremt den definitive rentekildeskatteordning gennemføres, må den her betragtede nedslagsregel (lov nr. 621 af 20/12-1974) i hvert fald for den del, der er begrundet i rentebeløb, utvivlsomt ophæves. Det er her beregningsteknisk antaget, at nedslagsreglen (loven) generelt ophæves, såfremt den definitive rentekildeskatteordning gennemføres, således at også den del af nedslagene, der er begrundet i løbende udbetalinger fra renteforsikringer eller løbende pensionsudbetalinger, ophæves. Ved at forhøje personfradragene for skattepligtige over 67 år kan virkningen af denne ophævelse naturligvis i gennemsnit udlignes. En sådan udlignende forhøjelse af personfradraget for skattepligtige over 67 år er ikke gennemført her; dette må haves for øje ved læsningen af tabel 6.4.21

Skattepligtige med nettorenteindtægter vil endvidere givetvis i en række tilfælde få større indtægtsbestemte ydelser under den definitive rentekildeskatteordning. Det omvendte er tilfældet for skattepligtige imed nettorenteudgifter, se afsnit 6.4.2.

Tab. 6.4.22 viser de relative ændringer i disponibel indkomst, der svarer til de absolutte ændringer i tabel 6.4.21.

De til tabellerne 6.4.21 og 6.4.22 svarende tal, når der på tilsvarende måde er forsøgt at tage hensyn til LL § 15, som i afsnit 6.4.8.1.2, fremgår af tabellerne 6.4.23 og 6.4.24.

6.4.8.1.4 Renteskatteordningens fordelingsvirkninger ved individuelle udskrivningsprocenter efter alder, socioøkonomisk gruppe, skattepligtig indkomst og aktiver. Standardberegninger.

I et forsøg på at give et indtryk af de enkelte variables betydning for dels nettorenteudgifternes størrelse og dels størrel-

1) Nedslagsbeløbet, på maksimalt 3.500 kr. nedsættes endvidere med 50 kr. for hver 100 kr., hvormed den skattepligtige indkomst før nedslaget overstiger 50.500 kr. i 1981. Muligheden for at få rentenedslag forudsætter derfor for 1981, at den skattepligtige indkomst er under 57.500 kr.

TABEL 6.4.22 RELATIV STIGNING I DISPONIBEL INDKOMST SOM FØLGE AF EN 40% RENTESKATTEORDNING KOMBINERET MED EN FORLÆNGELSE AF PROPORTIONALSKATTESTRÆKKET MED 24.600 KR. FORDELT EFTER HOVEDPERSONENS ERHVERVSGRUPPE OG ALDER SAMT EFTER HUSSTANDENS AKTIVER OG SKATTEPLIGTIGE INDKOMST. GENNEMSNIT PR. HUSSTAND. PCT.

	AKTIVER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			AKTIVER, IALT: OV. 100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			ALLE
	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	
LANDMÆND:							
15 - 35 ÅR	*	*	*	10	-5	0	2
36 - 55 ÅR	-2	*	*	7	-1	-2	2
OV. 55 ÅR	1	*	*	4	1	12	3
ANDRE SELVSTÆNDIGE:							
15 - 35 ÅR	-1	1	-1	10	-3	-15	-5
36 - 55 ÅR	0	1	*	5	-3	-7	-4
OV. 55 ÅR	-1	-1	*	-6	-7	0	-3
FUNKTIONÆRER:							
15 - 35 ÅR	-1	2	2	-2	-1	-2	-1
36 - 55 ÅR	-1	2	2	-1	0	-2	-1
OV. 55 ÅR	-1	2	2	1	3	3	3
ARBEJDERE:							
15 - 35 ÅR	0	2	1	-1	0	0	0
36 - 55 ÅR	0	2	1	0	1	1	1
OV. 55 ÅR	-1	1	1	-2	2	4	2
ANDRE:							
15 - 35 ÅR	-1	2	*	-1	3	*	-1
36 - 55 ÅR	0	1	*	4	1	5	1
OV. 55 ÅR	-1	-1	-1	-1	1	12	0
ALLE	-1	2	2	0	0	-1	0

ANM: INDKOMSTSKATTETRIN EFTER SKATTEPLIGTIG INDKOMST: 1. TRIN: 0-77.400 KR., 2. TRIN: 77.401-139.400 KR. OG 3. TRIN: OVER 139.400 KR. DEN SKATTEPLIGTIGE INDKOMST ER FOR SAMTLIGE PERSONER NEDRUNDET TIL ET BELØB DELELIGT MED 100. NEGATIVE INDKOMSTER ER HEREFTER ENDVIDERE SAT LIG NUL.
DISPONIBEL INDKOMST ER HER LIG SKATTEPLIGTIG INDKOMST MINUS INDKOMST- OG FORMUESKATTER.
* ANTALLET AF HUSSTANDE ER MINDRE END 3 I DET PÅGÆLDENDE FELT ELLER DEN SKATTEPLIGTIGE INDKOMST ER MINDRE END PERSONFRADRAGET PÅ 14.500 KR.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979. (BÅNDDATA).

TABEL 6.4.3 FORØGELSE AF DISPONIBEL INDKOMST SOM FØLGE AF EN 40% RENTEOKATIEORDNING KOMBINERET MED FORLÆNGELSE AF PROPORTIONALSKATESTRÆKKET TIL 26.900 KR. FORDELT EFTER HOVEDPERSONENS ERHVERVSGRUPPE OG ALDERSKATTEPLIGTIGE INDKOMST. GENNEMSNIT PR. HUSSTANDEN, KR.

	AKTIER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTERIN:			AKTIVER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTERIN:			
	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	I ALT
ANDMÆN:							
15 - 35 ÅR	-49	*	*	-284	3048	7	27
36 - 55 ÅR	1	*	*	742	843	1719	849
OVER 55 ÅR		*	*	552	569	1007	665
ANDRE SELVSTÆNDIGE:							
15 - 35 ÅR	-29	303	0	32	-1600	-17379	6
36 - 55 ÅR	65	-630	*	-153	-2100	916	2600
OVER 55 ÅR	-5	463		2402	490	939	2992
FUNKTIONÆRER:			17				
15 - 35 ÅR	-24	1937	2671	-630	-683	1760	1
36 - 55 ÅR	-177	1284	1557	-750	-1644	1390	839
OVER 55 ÅR	-57	44	84	-33	1926	400	
ARBEJDERE:		1					-4
15 - 35 ÅR	50	1231	1044	-406	81	1100	384
36 - 55 ÅR	26	068	1024	-174	049	1130	1
OVER 55 ÅR	8	1870	105	-220	1430	411	7
ANDRE:							
15 - 35 ÅR	4	2	*	24	87	1 7	168
36 - 55 ÅR	0	743	*	-194	894	17740	414
OVER 55 ÅR	-13	1309	- 6	-435	108	3	14
			7			2 4	
ALLE	9	1009	162	-403	81	-0	

ANM: INDKOMSTOKATTERINVEBER SKATTEPLIGTIG INDKOMST 0-7.400 KR. OG 7.400-130.000 KR. FOR PERSONER DER IKKE ER OMFATTET AF DE SÆRLIGE SKATTEREGLER FOR SELVSTÆNDIGE ERHVERVSDRIVENDE. DISPONIBEL INDKOMST ER BEREGNET SOM BRUTTOINDKOMST MINDRE SKATTER OG FORMUEUDKAST. * ANTAL LEJEFAMILIER I DENNE GRUPPE ER MINDRE END 30. KILDE: SELVANGHUSSTANDEN 1979. (BANK-ATA).

TABEL 6.4.24 RELATIV STIGNING I DISPONIBEL INDKOMST SOM FØLGE AF EN 40% RENTESKATTEORDNING KOMBINERET MED EN FORLÆNGELSE AF PROPORTIONALSKATTESTRÆKKET MED 26.900 KR. FORDELT EFTER HOVEDPERSONENS ERHVERVSGRUPPE OG ALDER SAMT EFTER HUSSTANDENS AKTIVER OG SKATTEPLIGTIGE INDKOMST. GENNEMSNIT PR. HUSSTAND. PCT.

	AKTIVER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			AKTIVER, IALT: OV. 100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			ALLE
	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	
LANDMÆND:							
15 - 35 ÅR	*	*	*	-17	-4	0	-7
36 - 55 ÅR	-2	*	*	-3	-1	-2	-2
OV. 55 ÅR	0	*	*	2	1	12	2
ANDRE SELVSTÆNDIGE:							
15 - 35 ÅR	-1	1	-1	3	-2	-15	-6
36 - 55 ÅR	0	1	*	-1	-3	-6	-4
OV. 55 ÅR	-1	-1	*	-7	-7	1	-3
FUNKTIONÆRER:							
15 - 35 ÅR	-1	2	2	-2	-1	-2	-1
36 - 55 ÅR	-1	2	3	-2	0	-1	-1
OV. 55 ÅR	-2	2	2	0	3	4	3
ARBEJDERE:							
15 - 35 ÅR	0	2	2	-1	0	0	0
36 - 55 ÅR	0	2	1	0	1	1	1
OV. 55 ÅR	-1	1	1	-1	2	4	2
ANDRE:							
15 - 35 ÅR	-1	2	*	-1	3	*	-1
36 - 55 ÅR	0	1	*	4	1	5	1
OV. 55 ÅR	-1	-1	-1	-1	2	12	0
ALLE	-1	2	2	-1	0	0	0

ANM: INDKOMSTSKATTETRIN EFTER SKATTEPLIGTIG INDKOMST: 1. TRIN: 0-77.400 KR., 2. TRIN: 77.401-139.400 KR. OG 3. TRIN: OVER 139.400 KR. DEN SKATTEPLIGTIGE INDKOMST ER FOR SAMTLIGE PERSONER NEDRUNDET TIL ET BELØB DELELIGT MED 100. NEGATIVE INDKOMSTER ER HEREFTER ENDVIDERE SAT LIG NUL.
DISPONIBEL INDKOMST ER HER LIG SKATTEPLIGTIG INDKOMST MINUS INDKOMST- OG FORMUESKATTER.
* ANTALLET AF HUSSTANDE ER MINDRE END 3 I DET PÅGÆLDENDE FELT ELLER DEN SKATTEPLIGTIGE INDKOMST ER MINDRE END PERSONFRADRAGET PÅ 14.500 KR.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979. (BÅNDDATA).

sen af renteskatteordningens påvirkning af den disponible husstandsindkomst er beregningsresultater svarende til hhv. tabel 6.4.20 og 6.4.21 blev standardiserede.

Standardiseringen tager udgangspunkt i den faktiske antalsfordeling af husstandene på de fire analyserede dimensioner. Ved analysen af de enkelte dimensioners betydning forudsættes i standardberegninger, at de enkelte elementer i den analyserede dimension (f.eks. de enkelte aldersintervaller i aldersdimensionen) har samme relative antalsfordeling i de resterende dimensioner, dvs. en fordeling svarende til alle aldersgrupper under ét i de resterende dimensioner. Den heri liggende forudsætning om fordelingsuafhængighed mellem dimensionerne er ikke opfyldt. Til trods herfor er beregningsresultaterne alligevel indføjet, jf. tabel 6.4.25, hvoraf opdelingen af de enkelte dimensioner endvidere fremgår.

6.4.8.2 Renteskatteordningens umiddelbare virkninger for selskaber, især med henblik på pengeinstitutter o.lign.

Såfremt renteskatteprocenten bliver sat lig marginalskatteprocenten for selskaber - i 1981 40 pct. - kunne renteskatteordningen synes at være uden større økonomiske konsekvenser for selskaber. I denne forbindelse skal der dog henvises til forskydninger i en række indtægters og udgifters tidsmæssige placering, der kan blive en konsekvens af overgangen til en ny afgrænsning af skattepligtig indkomst. Disse forskydninger vil igen påvirke såvel selskabernes likviditet som rentabilitet, jf. afsnit 6.4.7.

En konklusion om f.eks. begrænsede økonomiske virkninger af en renteskatteordning i selskabssektoren gælder i hvert fald ikke for de virksomheder, der som bl.a. pengeinstitutterne baserer deres øvrige virksomhed på indtjening af renter regnet netto. Pengeinstitutternes nettorenteindtægter i perioden 1975-80 fremgår af tabel 6.4.26.

Renteskatteordningen betyder umiddelbart, at nettorenteindtægter reduceres med 40 pct; de reducerede indtægter vil for pengeinstitutterne ikke være tilstrækkelige til at dække årets driftsudgifter. Via fremførelsesreglen for negativ skattepligtig indkomst i LL § 15 er der mulighed for at modregne negativ skattepligtig indkomst i positiv skattepligtig indkomst i op til fem efterfølgende indkomstår. For den her betragtede gruppe vil der,

Tabel 6.4.25 Nettorenteudgifter og stigning i disponibel indkomst som følge af en 40 % renteskatteordning kombineret med en forlængelse af proportionalskattestrækket med 24.600 kr. Gennemsnit pr. husstand i 1979. Standardberegninger.

	Nettorenteudgifter, kr.	Stigning i disponibel indkomst, kr.
Efter husstandens skattepligtige indkomst:		
Indtil 77.400 kr.	12.270	-90
77.401-139.400 kr.	8.000	320
Over 139.400 kr.	7.380	1250
Efter hovedpersonens alder:		
15-24 år	11.470	40
25-35 år	18.360	-330
36-49 år	11.500	110
50-66 år	2.300	470
Over 66 år	-4.310	980
Efter hovedpersonens socio-økonomiske stilling:		
Landmand	9.960	210
Anden selvstændig	11.530	-880
Funktionær	10.130	20
Arbejder	7.450	260
Andre	-2.250	690
Efter husstandens aktivbeholdning:		
Indtil 100.000 kr	870	370
100.001-500.000 kr.	10.66o	170
Over 500.000 kr.	25.680	-530

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1979.

Tabel 6.4,26 Pengeinstitutternes renteindtægter og -udgifter 1975-80. Mio. kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteindtægter
1975	11.606	6.531	5.075
1976	15.179	9.551	5.628
1977	18.740	12.393	6.347
1978	20.411	12.987	7.424
1979	23.437	14.999	8.438
1980	31.408	22.069	9.339

Kilde: Tabel 3.4.1.

med mindre rente- og gebyrpolitikken drastisk ændres, imidlertid blive tale om permanent negativ ny skattepligtig indkomst.

I Betænkning nr. 805, jf. tabel 6.4.15, er det i konsekvens heraf foreslået, at der indføres en særordning for pengeinstitutterne og andre kreditformidlere, idet den skattepligtige indkomst for denne gruppe foreslås opgjort på den hidtil gældende måde. Renteskatteordningen og den hermed forbundne nettorentetilbageholdelse skal derfor alene fungere som en a conto ordning for pengeinstitutter m.m. i henhold til Betænkning nr. 805 .

1) Denne særordning må igen ses som en følge af manglende symmetri i beskatningen af positiv og negativ indkomst. Blev der ubetinget ydet tilskud til dækning af negativ skattepligtig indkomst svarende til skatteværdien, ville den for pengeinstitutterne m.v. foreslåede særordning ikke være nødvendig. En ubetinget symmetrisk behandling af positiv og negativ skattepligtig indkomst er imidlertid ikke problemfri, jf. overvejelserne i tilknytning til den "negative indkomstskat".

Indføres renteskatteordningen, og gennemføres en særregel for pengeinstitutter m.v., må der opstilles et regelsæt, der definerer, om et betragtet skattesubjekt hører under særordningen eller ej. En mulighed var at inddrage samtlige de skattesubjekter under særordningen, hvis næringsvej er låneformidling, køb og salg af værdipapirer o.lign., og som efter gældende regler, SL § 4-6, også beskattes af kursgevinster på obligationer, pantebreve m.m., samt de skattesubjekter der falder ind under LL § 4, idet de som normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i obligationer og pantebreve. Særordningen skulle således ikke - efter ovenstående afgrænsning - omfatte de skattesubjekter, der grundet spekulationshensigt beskattes af kursgevinster på obligationer og pantebreve o. lign. respektive kan fratrække kurstab, jf. bl.a. SL § 5 . Særreglens formål kunne tilsige, at den alene anvendes i tilfælde, hvor renteindtægter er større end renteudgifter. Ovenstående afgrænsning er formentlig den mest omfattende, der kan komme på tale. Selv med en så vid afgrænsning vil der givetvis opstå tilfælde, hvor skattesubjekter uden for særordningen på grund af nettorenteindtægter kan opgøre en positiv skattepligtig indkomst efter gældende regler og negativ ny skattepligtig indkomst. LL § 15, underskudsfremførsel, vil dog kunne reducere de negative økonomiske konsekvenser heraf for nogle af disse skattesubjekter.

Som det andet yderpunkt kan særreglen begrænses til pengeinstitutter og fondsbørsvekselerere. Forsikringsselskaber, ejendomshandlere og -mæglere bør det dog også overvejes at inddra-

1) Spekulationsbegrebet i relation til kursgevinster/-tab giver efter gældende regler allerede anledning til meget vanskelige grænsedragninger, jf. kapitel 7.

ge under særregler. Heraf fremgår bl.a., at særreglen ikke kan begrænses til selskaber, idet virksomhed som fondsbørsvekselerer, ejendomshandler og ejendomsmægler ikke kan drives i selskabsform.

6.4.8.3 Skattefrie institutioner m.v.

Renteskatteordningen indebærer, at skattegrundlaget for hidtil skattefrie institutioner m.v. bliver lig nettorenteindtægten. I denne sammenhæng skal endvidere fremhæves, at renteskatteordningen virker helt symmetrisk i modsætning til gældende skatteregler. Bliver skattegrundlaget for disse hidtil skattefrie institutioner m.v. således negativt, fordi renteudgifterne overstiger renteindtægterne, refunderes skatteværdien af det negative skattegrundlag straks via rentetilbageholdelsen (regnet netto)[1]'.

Som beskrevet i kapitel 5 betyder eksistensen af skattefrie institutioner m.v. inden for rammerne af det gældende indkomstskattesystem et brud på princippet om skattemæssig lighed, idet placering i disse institutioner m.v. begunstiges efter gældende skatteregler. En udvidelse af skattepligten til disse institutioner m.v. inden for rammerne af det eksisterende skattesystem er derfor taget op til overvejelse i kapitel 5. De umiddelbare økonomiske konsekvenser af renteskatteordningen for de skattefrie institutioner m.v. fremgår i hovedtræk af den fordeling af renteindtægter og renteudgifter på "skattesektorer", der er gennemført i kapitel 3. Nedenstående gennemgang tilsigter derfor alene at give en summarisk beskrivelse af renteskatteordningen i relation til institutioner m.v., der ikke er inddraget i redegørelsen i øvrigt.

6.4.8.3.1 Almennyttige boligselskaber

Almennyttige boligselskaber er den sektor inden for de ikkebeskattede sektorer, der har de største nettorenteudgifter, jf.

»

1) Udformningen af LL § 15 vedrørende underskudsfremførsel bør derfor selvstændigt overvejes, såfremt renteskatteordningen gennemføres.

kapitel 3. De almennyttige boligselskabers nettorenteudgifter i perioden 1975-80 og statens udgifter til rentesikringsordningen i samme periode fremgår af tabel **6.4.27.**

Tabel 5.4.27 Almennyttige boligselskabers nettorenteudgifter og statens udgifter til rentesikring 1975-80. Mio. kr.

	Nettorenteudgifter	40% af nettorente-udgifterne	Rentesik-ring
1975	1.012	405	771
1976	1.540	616	859
1977	1.442	577	1.059
1978	1.694	678	1.120
1979	2.000	800	1.262
1980	2.300	920	1.400

Kilde: Tabel 3.5.12.

Den fordel, de almennyttige boligselskaber opnår ved en renteskatteordning, førte i Betænkning nr. 805 til overvejelser om begrænsninger i rentesikring, jf.: "For sektoren som helhed svarer gevinsten nogenlunde til størrelsen af det statstilskud, der ydes i form af rentesikring. Indførelse af den særlige renteskatteordning kan begrunde en til rentegodtgørelsen svarende begrænsning i rentesikringen for den enkelte afdeling - og føre til overvejelser om en statslig udligningsordning, der modvirker ældre boligselskabers fordel ved renteskatteordningen", (Betænkning nr. 805, side 11).

6.4.8.3.2 Kooperative indkøbs-, produktions- og salgsforeninger

Den skattepligtige indkomst opgøres for disse foreninger som en nærmere fastsat procent af foreningens formue (mellem 4 og 6 pct. afhængigt af omsætningens fordeling mellem medlemmer og

ikke-medlemmer). Marginalskatten af renter er derfor efter gældende regler praktisk taget nul for disse foreninger. Renteskatteordningens introduktion kan derfor føre til, at det må overvejes at ændre opgørelsesmåden for den skattepligtige indkomst for disse foreninger.

6.4.3.3.3 Realkreditinstitutter m.v.

Realkreditinstitutter m.v. er i henhold til SSL § 3, stk. 1, nr. 6 undtaget fra skattepligt. Specielt på grund af kontantlåneordningen, se herom nærmere i afsnit 7.2.4.1, der igen er muliggjort af undtagelsen fra skattepligt, har realkreditinstitutterne betydeligt større renteindtægter end -udgifter. Realkreditinstitutternes renteindtægter og -udgifter i perioden 1975-80 fremgår af tabel 6.4.28.

Tabel 6.4.23 Realkredit- og erhvervsfinansieringsinstitutternes renteindtægter og -udgifter 1975-80. Mio. kr.

	Renteindtægter	Renteudgifter	Nettorenteindtægter
1975	11.966	11.044	922
1976	14.959	13.807	1.152
1977	18.109	16.663	1.446
1978	21.334	19.960	1.374
1979	25.014	22.876	2.138
1980	29.383	26.764	2.619

Kilde: Tabel 3.5.4.

Såfremt renteskatteordningen gennemføres, må kontantlåneordningen afvikles eller realkreditinstitutterne subsidieres som de to yderpunkter.

6.4.8.3.4 pen offentlige sektor

Som beskrevet i **afsnit 6.4.8.1.2 vil** renteskatteordningen umiddelbart betyde en forskydning i udskrivningsgrundlagets fordeling

imellem kommunerne og imellem amtskommunerne. I tabel 6.4.29 er anført den ændring af udskrivningsgrundlaget, som den definitive rentekildeskatteordning giver anledning til i større kommuner og den hertil svarende mulige ændring i udskrivningsprocenten - alt efter 1979-tal. I tabellen er endvidere anført skøn for 1981. Som skattefrie institutioner, jf. SEL § 3, stk. 1, nr. 2, vil kommunerne endvidere få reduceret deres egne nettorenteudgifter af renteskatteordningen. Den hertil svarende ændring af udskrivningsprocenten er ligeledes anført i tabel 6.4.29.

Den med den definitive rentekildeskatteordning afledte ny definition af skattepligtig indkomst vil endvidere influere på skattegrundlagsudligningen kommunerne imellem og amtskommunerne imellem. Det fremgår heraf, at renteskatteordningen vil nødvendiggøre overvejelser om ændringer i den kommunale udligning.

De til tabel 6.4.29 svarende tal for amtskommunerne er anført i tabel 6.4.30.

6.4.8.4 Overgangsregler og overgangsperiode

Selv om renteskatteordningen udformes som en definitiv rentekildeskatteordning, kan den i en overgangsperiode ikke udformes som en definitiv ordning, såfremt personer, selskaber og institutioner m.v. ikke skal udsættes for pludselige og kraftige ændringer i deres økonomiske situation. I Betænkning nr. 805 blev der dog også regnet med en overgangsperiode for skattepligtige personer med nettorenteudgifter , jf. også afsnit 6.4.8.1.3, idet der i overgangsperioden skulle kunne fratrækkes en gradvis faldende andel af nettorenteudgifterne ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Kun fradragsværdien af den resterende andel af nettorenteudgifterne skulle således i overgangsperioden beregnes ud fra renteskatteprocenten. I Betænkning nr. 805 blev der regnet med en 5-årig overgangsperiode (se side 9-10 og 95-98) for personligt skattepligtige med betydelige nettorenteudgifter.

1) Overskud af fast ejendom blev i Betænkning nr. 805 fratrukket i nettorenteudgifterne i overgangsperioden, idet overskud af fast ejendom (lejeværdi minus standardfradrag og (dengang) ejendomsskatter) også blev holdt udenfor opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Tabel 6.4.29 Renteskatteordningens betydning for udskrivningsgrundlag og udskrivningsprocenter i større kommuner

	Befolkning 1. januar 1979 a)	Udskrivningsprocent			Stigning i udskrivningsgrundlag 1979 Pct. e)	Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point		Kommunale nettorenteindtægter (+)/-udgifter (-), mill. kr.		Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point	
		1979 b)	1981 c)	1982 d)		1979	1981	1979 f)	1981 g)	1979	1981 h)
København	505.982	25.5	26.2	26.8	2.2	-0.55	-0.56	-1.6	-87.2	-0.00	-0.16
Frederiksberg	88.834	21.6	24.1	24.1	4.1	-0.86	-0.95	26.3	13.2	0.25	0.10
Albertslund	30.705	19.7	21.0	20.5	11.3	-2.00	-2.13	-30.2	-29.6	-0.98	-0.79
Ballerup	49.240	17.9	17.9	17.9	13.6	-2.14	-2.14	-11.6	-9.8	-0.21	-0.15
Brøndby	38.261	16.3	15.3	15.3	6.0	-0.92	-0.87	0.3	-3.7	0.01	-0.08
Gentofte	67.669	13.8	16.5	16.5	13.7	-1.67	-1.99	45.9	27.3	0.39	0.19
Gladsaxe	65.710	18.0	18.5	18.5	8.9	-1.47	-1.51	5.6	-6.0	0.08	-0.07
Herlev	28.657	16.5	16.8	16.8	6.4	-0.99	-1.01	4.3	5.1	0.14	0.13
Hvidovre	50.339	16.9	18.3	18.3	8.6	-1.35	-1.45	9.0	7.7	0.17	0.12
Høje Tåstrup	42.725	18.6	18.1	17.7	22.0	-3.36	-3.26	1.7	-4.7	0.03	-0.08
Lyngby-Tårbæk	52.834	14.2	16.1	16.1	4.8	-0.65	-0.74	8.9	-4.7	0.13	-0.06
Rødovre	38.769	18.4	19.0	19.0	7.1	-1.21	-1.26	6.7	6.4	0.16	0.13
Søllerød	32.181	14.6	16.2	15.7	15.4	-1.95	-2.16	-4.3	-5.8	-0.08	-0.09
Tårnby	42.450	15.9	16.3	16.3	6.2	-0.93	-0.95	31.8	33.9	0.69	0.61
Helsingør	56.657	17.9	18.9	18.9	13.5	-2.13	-2.25	0.3	-4.7	0.01	-0.06
Hillerød	33.106	17.9	17.9	17.9	12.8	-2.03	-2.03	-0.4	2.1	-0.01	0.05
Greve	39.758	14.8	15.8	15.8	33.1	-3.68	-3.93	-18.9	-19.2	-0.37	-0.31
Køge	34.482	18.1	18.4	18.4	9.9	-1.64	-1.66	6.1	-2.4	0.19	-0.06
Roskilde	49.318	19.0	19.3	19.3	13.7	-2.29	-2.33	-2.8	1.1	-0.05	0.02

(Tabellen fortsættes på næste side)

Tabel 6.4.29 Renteskatteordningens betydning for udskrivningsgrundlag og udskrivningsprocenter i større kommuner

	Befolkning 1. januar 1979 a)	Udskrivningsprocent			Stigning i udskrivningsgrundlag 1979 Pct. e)	Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point		Kommunale nettorenteindtægter (+)/-udgifter (-), mill. kr.		Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point	
		1979 b)	1981 c)	1982 d)		1979	1981	1979 f)	1981 g)	1979	1981 h)
Nykøbing Falster	25.439	17.7	17.7	17.7	20.4	-3.00	-3.00	9.4	6.4	0.40	0.22
Næstved	45.162	16.6	16.4	16.4	14.2	-2.06	-2.04	17.4	18.4	0.43	0.37
Odense	167.952	17.9	17.9	17.9	14.1	-2.21	-2.21	11.2	-2.5	0.08	-0.01
Svendborg	37.741	15.7	16.0	16.0	15.3	-2.08	-2.12	9.1	1.8	0.29	0.05
Haderslev	30.101	17.5	17.5	17.5	15.2	-2.30	-2.31	3.7	3.1	0.15	0.10
Sønderborg	28.275	17.0	17.0	17.0	13.1	-1.97	-1.97	-6.4	-10.9	-0.26	-0.37
Esbjerg	79.034	18.9	18.9	18.9	17.3	-2.79	-2.73	-24.3	-40.1	-0.35	-0.48
Fredericia	45.575	16.5	16.5	16.5	22.5	-3.03	-3.03	20.6	10.4	0.47	0.20
Horsens	54.460	17.6	18.7	18.7	22.5	-3.23	-3.43	5.8	-3.5	0.12	-0.06
Kolding	55.288	16.2	16.2	16.2	14.7	-2.08	-2.08	15.4	6.9	0.31	0.11
Vejle	49.282	17.4	17.4	17.4	3.6	-0.60	-0.60	4.9	2.0	0.12	0.04
Herning	55.891	15.8	16.2	16.5	26.5	-3.31	-3.39	-0.6	-2.9	-0.01	-0.04
Holstebro	36.470	14.9	15.6	15.9	25.0	-2.98	-3.12	5.8	3.1	0.17	0.08
Randers	62.766	18.4	18.9	18.9	11.2	-1.85	-1.90	17.3	22.4	0.34	0.36
Silkeborg	46.579	14.7	15.0	15.0	26.5	-3.08	-3.14	17.5	16.3	0.42	0.32
Århus	254.174	19.4	20.2	20.2	12.2	-2.11	-2.20	-7.5	-25.4	-0.03	-0.10
Skive	26.751	16.1	16.6	16.6	25.0	-3.22	-3.32	-2.6	-3.8	-0.11	-0.13
Thisted	29.903	17.5	17.5	17.5	25.9	-3.60	-3.60	4.9	3.7	0.21	0.13
Viborg	38.720	14.6	14.8	15.3	25.3	-2.95	-2.99	14.2	14.0	0.39	0.32

(Tabellen fortsættes på næste side)

Tabel 6.4.29 Renteskatteordningens betydning for udskrivningsgrundlag og udskrivningsprocenter i større kommuner

	Befolkning 1. januar 1979 a)	Udskrivningsprocent			Stigning i udskrivningsgrundlag 1979 Pct. e)	Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point		Kommunale nettorenteindtægter (+)/-udgifter (-), mill. kr.		Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point	
		1979 b)	1981 c)	1982 d)		1979	1981	1979 f)	1981 g)	1979	1981 h)
Frederikshavn	35.021	16.5	16.9	16.9	24.9	-3.29	-3.37	3.8	-2.3	0.12	-0.06
Hjørring	34.299	16.9	16.9	16.9	14.7	-2.17	-2.17	1.0	2.7	0.04	0.08
Ålborg	154.074	17.9	18.3	18.3	16.3	-2.52	-2.56	-24.5	-14.1	-0.18	-0.09

Anm.: Når udskrivningsgrundlaget stiger a pct., kan udskrivningsprocenten nedsættes med 100 · a/(100 + a) pct. Ved beregningen af faldet i udskrivningsprocenten i 1981 er det forudsat, at udskrivningsgrundlaget ville stige procentvis lige så meget i 1981 som i 1979 som følge af renteskatteordningen. I tabellen er kun medtaget kommuner, hvor befolkningstallet pr. 1. januar 1979 oversteg 25.000.

a. Kilde: Statistisk Årbog 1980.
b. Kilde: Skatter og afgifter 1980, Statistisk Tabelværk 1980: VII.
c. Kilde: Skatter og afgifter 1981, Statistisk Tabelværk 1981: V.
d. Kilde: Statistiske Efterretninger 1982: A 2.
e. Som følge af renteskatteordningen og den hermed samhørende fjernelse af renteindtægter og -udgifter fra opgørelsen af skattepligtig indkomst.
f. Kilde: De kommunale finanser for regnskabsåret 1979, Statistiske Meddelelser 1981: 4.
g. Kilde: Budgettal modtaget fra Danmarks Statistik. Det skal bemærkes, at nettorenteindtægterne erfaringsmæssigt underbudgetteres af kommunerne.
h. Det er i beregningen af den afledte stigning/fald i udskrivningsprocenten for 1981 antaget, at ny skattepligtig indkomst i samtlige kommuner er steget med 22 pct. fra 1979 til 1981.

Tabel 6.4.30 Renteskatteordningens betydning for udskrivningsgrundlag og udskrivningsprocenter fordelt på amtskommuner

	Befolkning 1. januar 1979 a)	Udskrivningsprocent			Stigning i udskrivningsgrundlag 1979. Pct. e)	Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point		Amtskommunale nettorenteindtægter (+)/-udgifter (-), mill. kr.		Heraf afledt stigning (+)/fald (-) i udskrivningsprocent. Pct. point	
		1979 b)	1981 c)	1982 d)		1979	1981	1979 f)	1981 g)	1979	1981 h)
Københavns amtsk.	629.925	6.5	7.1	7.3	11.5	-0.67	-0.73	33.9	-29.5	0.05	-0.03
Frederiksborg amtsk.	325.856	6.3	6.3	6.7	23.8	-1.21	-1.21	-30.2	73.3	-0.08	0.16
Roskilde amtsk.	199.672	6.3	7.7	7.3	20.6	-1.08	-1.32	-21.1	21.5	-0.10	0.08
Vestsjællands amtsk.	275.983	7.1	7.9	8.3	12.2	-0.77	-0.86	46.0	37.7	0.20	0.13
Storstrøms amtsk.	259.443	6.6	7.1	7.4	18.1	-1.01	-1.09	55.6	28.0	0.25	0.10
Bornholms amtsk.	47.605	7.5	7.7	7.7	19.7	-1.23	-1.27	8.2	5.4	0.23	0.12
Fyns amtsk.	451.733	7.0	7.5	7.5	17.3	-1.03	-1.11	55.6	54.7	0.15	0.12
Sønderjyllands amtsk.	248.984	6.1	7.5	7.5	19.6	-1.00	-1.23	26.8	13.0	0.13	0.05
Ribe amtsk.	211.492	6.5	6.8	6.7	28.4	-1.44	-1.50	0.8	34.6	0.00	0.15
Vejle amtsk.	323.415	6.4	6.8	6.9	20.1	-1.07	-1.14	83.4	27.4	0.30	0.08
Ringkøbing amtsk.	261.025	4.8	5.7	6.1	30.3	-1.12	-1.33	29.2	24.2	0.13	0.09
Århus amtsk.	571.700	6.7	6.9	7.6	18.6	-1.05	-1.08	57.3	54.3	0.12	0.09
Viborg amtsk.	230.537	8.1	8.8	8.9	25.5	-1.65	-1.79	36.0	13.8	0.20	0.06
Nordjyllands amtsk.	479.348	6.5	6.6	6.7	21.1	-1.13	-1.15	-12.3	50.3	-0.03	0.11

Anm.: Når udskrivningsgrundlaget stiger a pct., kan udskrivningsprocenten nedsættes med $100 \cdot a/(100+a)$ pct. Ved beregningen af faldet i udskrivningsprocenten i 1981 er det forudsat, at udskrivningsgrundlaget ville stige procentvis lige så meget i 1981 som i 1979 som følge af renteskatteordningen.

a. Kilde: Statistisk Årbog 1980.
b. Kilde: Skatter og afgifter 1980, Statistisk Tabelværk 1980: VII.
c. Kilde: Skatter og afgifter 1981, Statistisk Tabelværk 1981: V.
d. Kilde: Statistiske Efterretninger 1982: A 2.
e. Som følge af renteskatteordningen og den hermed samhørende fjernelse af renteindtægter og -udgifter fra opgørelsen af skattepligtig indkomst.
f. Kilde: De kommunale finanser for regnskabsåret 1979. Statistiske Meddelelser 1981: 4.
g. Kilde: Budgettal modtaget fra Danmarks Statistik. Det skal bemærkes, at nettorenteindtægterne erfaringsmæssigt underbudgetteres af kommunerne.
h. Det er i beregningen af den afledte stigning/fald i udskrivningsprocenten for 1981 antaget, at ny skattepligtig indkomst i samtlige kommuner er steget med 22 pct. fra 1979 til 1981.

6.5 Andre udformninger af renteskatteordningen

Gennemgangen af den definitive rentekildeskatteordning i pkt. 6.4, der i vidt omfang er baseret på Betænkning nr. 805, har vist, at der kan blive behov for permanente særordninger og tillige overgangsregler:

- særregler for pengeinstitutter m.v., jf.afsnit 6.4.8.2.
- særordninger i forbindelse med udmåling af indkomstafhængige sociale ydelser og tilskud, jf. afsnit 6.4.2.
- særordninger for landmænd og ejere af udlejningsejendomme, jf. afsnit 6.4.8.1.3. Såfremt virksomhedsskatten med tilhørende nødvendige "sondring" mellem private og erhvervs-renter indføres, vil begrundelsen for denne særordning dog næppe være til stede,
- særordninger for personligt skattepligtige, der ikke kan udnytte personfradraget, som følge af renteskatteordningen, jf. afsnit 6.4.8.1.3.
- særordninger i forbindelse med rentebetalinger over grænserne, jf.afsnit 6.4.3.
- i hvert fald i en overgangsperiode kan det komme på tale at indføre særregler for hidtil skattefrie institutioner m.v., jf. afsnit 6.4.8.3 og kapitel 5.
- overgangsregler for personligt skattepligtige med ny skattepligtig indkomst over proportionalskattegrænsen og nettorenteudgifter/ jf. afsnit 6.4.8.1.3.

6.5.1 Renteskatteordningen: med og uden registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter

Når hidtil gældende institutionelle regler ændres, må der i praksis ofte opereres med overgangsordninger af hensyn til ikke på én gang at ændre det økonomiske grundlag for de berørte. Således også med renteskatteordningen. At nye foranstaltninger giver anledning til særordninger og overgangsregler kan ikke i sig selv være et argument mod en ændring af de bestående forhold, da disse sjældent er perfekte.

Men antallet og arten af disse særordninger, jf. ovenfor, gør det naturligt at overveje, om de med renteskatteordningen forbundne fordele ikke i ligeså høj grad kan opnås - samtidig med at en

række ulemper undgås - ved andre udformninger af renteskatteordningen end den hidtil betragtede.

Som det er fremgået af beskrivelsen af den definitive rentekildeskatteordning er det et integreret led heri, at selvangivelsen (registreringen) af renteindtægter og renteudgifter som hovedregel opgives [1]. Renteskatteudvalget nærer betænkelighed herved, idet fjernelsen af disse tungtvejende poster fra indkomstopgørelsen vil vanskeliggøre eller i en række tilfælde umuliggøre en effektiv skatteligning. Den manglende symmetri i selve registreringsforpligtelsen kan naturligvis som andre former for asymmetri udnyttes til reduktion af skattebyrden og til opnåelse af øgede tilskud fra det offentlige, jf. også afsnit 6.4.2. Renteskatteudvalget må endvidere fremhæve, at det ikke er registreringen og kontrollen med renteindtægter/-udgifter, der rejser de store problemer for de lignende myndigheder. Med rentekontrolordningen fra og med indkomståret 1978 er endvidere indført oplysningspligt for renter af indeståender i pengeinstitutter m.v. og obligationsrenter, hvorfor ikke selvangivne renter givetvis er blevet et mindre problem.

Da renteskatteudvalget tillægger spørgsmålet om registrering/ikke registrering afgørende betydning for ordningens evt. funktion i praksis, skal fordele og ulemper knyttet til de to udformninger af renteskatteordningen kort opridses på en række punkter.

Administration

En ordning med opretholdt registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter vil ifølge sagens natur ikke have de til en ordning uden registrering knyttede fordele (se afsnit 6.4.1)- eller ulemper (se afsnit 6.4.2).

Indkomstafhængige ydelser og tilskud

En ordning med registrering giver mulighed for, at de indkomstafhængige ydelser og tilskud kan udmåles såvel efter skatte-

1) I overgangsperioden er det dog nødvendigt at opretholde selvangivelsen og registreringen af renteindtægter/-udgifter, jf. afsnit 6.4.8.4, ligesom regnskabspligtige permanent skal registrere renteindtægter og -udgifter, jf. afsnit 6.4.1.

pligtig indkomst/socialindkomst efter de hidtil gældende regler som efter ny skattepligtig indkomst/socialindkomst. De under afsnit 6.4.2 nævnte problemer vil derfor ikke nødvendigvis opstå, ligesom de der omtalte forskydninger i fordelingen af indkomstafhængige ydelser og tilskud ikke nødvendigvis indtræder.

Rentebetalinger over grænserne

Indenlandske skattepligtige kreditorer, der modtager rentebetalinger fra udlandet, skal under begge de betragtede udformninger af renteskatteordningen akkurat som nu selvangive disse beløb, hvoraf der ikke er indeholdt renteskat under nogen af de to renteskatteordninger.

Formue-, gave- og arvebeskatning

En ordning med fortsat registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter vil ikke som en ordning uden øge problemerne ved at opretholde formue-, gave- og arvebeskatningen.

Nedslagsreglen for pensionisters renteindtægter

Nedslagsreglen for pensionisters nettorenteindtægter kan uden yderligere problemer opretholdes under en ordning med fortsat registrering, om så ønskes. Kombinationen af ikke ubetydelige prisstigninger og fastholdelsen af et maksimumsbeløb på 3.500 kr. har dog allerede reduceret betydningen af denne nedslagsregel.

Mistet skatteværdi af personfradrag

En ordning med fortsat registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter gør det muligt, at skattepligtige med nettorenteindtægter, der som følge af renteskatteordningen ikke kan udnytte personfradrag i samme omfang som nu, fortsat uden yderligere problemer kan få samme fordel af personfradrag som efter gældende regler, hvis dette skønnes ønskeligt.

Privatforbrugskontrollen

Privatforbrugskontrollen vil kunne opretholdes i sit nuværende omfang under en ordning med registrering. Dette problem vil

dog kun opstå for ikke-regnskabspligtige under en ordning uden registrering. For denne gruppe er privatforbrugskontrollen næppe af væsentlig betydning, ligesom den i givet fald er vanskelig præcist at udføre. På dette punkt er der derfor minimal forskel mellem de to udformninger.

Særregler

Permanente særregler af den ene eller anden art vil i sagens natur meget lettere kunne administreres i praksis efter en ordning med fortsat generel registrering og selvangivelse af renteidngæter og -udgifter.

Konklusion om registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter

Det følger af ovenstående sammenfatning, at renteskatteudvalget ikke kan anbefale en ophævelse af registrering og selvangivelse af renteindtægter og -udgifter, såfremt renteskatteordningen gennemføres. Ulemperne ved en ophævelse mere end opvejer efter udvalgets opfattelse ganske klart fordelene.

Som en konsekvens heraf overvejes i resten af afsnit 6.5 kun en renteskatteordning med registrering. Der tilbagestår således en diskussion af udformningen af renteskatteordningen i to dimensioner: 1) foreløbig/definitiv skat og 2) løbende renteskattetræk eller ej.

6.5.2 Renteskatteordningen: definitiv eller foreløbig .

Valget mellem en foreløbig og en definitiv renteskatteordning - evt. foreløbig for nogle skattepligtige og endelig for andre[1] - er inden for rammerne af et i øvrigt progressivt indkomstskattesystem et valg mellem, om de enkelte indkomstelementer skal marginalbeskattes ens eller forskelligt (respektive et valg imellem, om de enkelte fradragsberettigede udgifter skal tillægges ens eller forskellig marginal fradragsværdi)[2]

1) F.eks. skatteundtagne, skattefritagne, delvist eller begrænset skattepligtige efter gældende regler.

2) I overgangsperioden vil renteskatteordningen i hvert fald for nogle skattepligtige være en delvis foreløbig ordning, jf. afsnit 6.4.8.4.

Som beskrevet i afsnit 7.3.3.3, kan valget mellem reglerne for marginalbeskatningen af finansielt afkast anskues som et valg mellem arbitrage- og næringssynspunktet. Arbitragesynspunktet taler for ens marginalbeskatning af finansielt afkast og dermed for en definitiv renteskatteordning. Næringssynspunktet kommer klarest frem, når dér ses på en selvstændig erhvervsdrivende, der efter gældende skatteregler ikke har nogen skattepligtig indkomst, men som f.eks. har en ny skattepligtig indkomst på 1 mill. kr., idet nettorenteudgifterne også er 1 mill. kr. Under en definitiv renteskatteordning vil den her betragtede skatteyder netto skulle betale en ikke ubetydelig indkomstskat (ny indkomstskat - rentegodtgørelse). Denne modstrid kan kun lettes eller fjernes, såfremt indkomstskattesystemet ændres i retning af et proportionalt indkomstskattesystem.

6.5.3 Opkrævningsform; Løbende renteskattetræk eller ej

Den i Betænkning nr. 805 beskrevne renteskatteordning var udformet som en ordning med løbende renteskattetræk. Som konsekvens af, at renteskatteudvalget ikke kan anbefale en ophævelse af registreringen og selvangivelsen af renteindtægter- og udgifter i forbindelse med en evt. introduktion af en renteskatteordning, må udvalget tillægge valget mellem forskellige opkrævningsmetoder mindre betydning. Opkrævningsformen har dog naturligvis betydning for den med renteskatteordningen forbundne fordeling af likviditetsvirkningerne, se således afsnit 6.4.7.

6.5.4 Overgangsregler og overgangsperiode

Som beskrevet i afsnit 6.4.8.4 er der i Betænkning nr. 805 alene overvejet overgangsregler for personligt skattepligtige med betydelige nettorenteudgifter [1]. En overgangsperiode på 5 år

1) Når der kun blev overvejet overgangsregler for personligt skattepligtige i Betænkning nr. 805 hænger det sammen med, at analysen også for de andre sektorer blev gennemført som en skattedifferentialanalyse, dvs. de andre sektorer blev også kompenseret for renteskatteordningens virkninger. I den personlige sektor, hvor der er betydelige forskelle i marginalbeskatningen, er en gennemsnitlig kompensation ikke tilstrækkelig til at undgå overgangsregler.

blev nævnt for denne gruppe. Renteskatteudvalget må som hovedregel - hvor der gribes ind i bestående forhold eller kontrakter - gå ind for overgangsregler, der er symmetriske. Overgangsperioden bør derfor efter renteskatteudvalget være af samme længde for alle og desuden omfatte såvel subjekter med nettorenteudgifter som med nettorenteindtægter. Udvalget er også af den opfattelse, at de økonomiske forskydninger for enkeltpersoner er så store, at overgangsperioden nok bør være noget længere end 5 år. Overgangsproblemer i forbindelse med en ændret beskatning af livsforsikringsselskaber og pensionskasser er behandlet i kap. 5.

6.6 Renteskatteudvalgets konklusion om renteskatteordningen

Renteskatteordningen indebærer en opdeling af indkomsten i to kilder: renter og anden indkomst.

Selvstændige erhvervsdrivende med kapitalintensive produktionsanlæg, der er finansieret med fremmed kapital, vil under renteskatteordningen ofte på én gang have en meget stor negativ indkomst i den ene kilde (nettorenteudgifter) og en meget stor positiv indkomst i den anden kilde (løn og bruttokapitalafkast), selv om den samlede indkomst måske ikke er særlig stor.

Som det fremgår af afsnit 6.4.7 er det i konsekvens heraf renteskatteudvalgets opfattelse, at der for selvstændige erhvervsdrivende nødvendigvis må indføres permanente særordninger for at imødegå dette problem, såfremt renteskatteordningen gennemføres. I afsnit 6.3 er forskellige udformninger af særordninger beskrevet og overvejet. Renteskatteudvalget må på basis af denne gennemgang konkludere, at det ikke er muligt at udforme særordninger, der ikke har et stærkt præg af vilkårlighed, jf. også Betænkning nr. 805, s. 83, hvis man skal holde sig inden for renteskatteordningens rammer.

De om renteskatteordningen fremførte fordele er resumeret og beskrevet i afsnit 6.2. Renteskatteordningen har også efter udvalgets opfattelse en række tilknyttede fordele. Ens marginalbeskatning af renter med dertilhørende mindre forvridning af finansielle placeringer skal fremhæves. For skattepligtige med nettorenteudgif ter vil renteskatteordningen i visse tilfælde fungere som en slags "negativ indkomstskat". Dette vil kunne give et incitament til større investeringer i selskaber, men især hos selvstændige erhvervsdrivende, jf. afsnit 6.2.1 og 6.4.7.

Af de i afsnit 6.5.1 anførte årsager kan renteskatteudvalget ikke anbefale en ophævelse og registrering af renteindtægter og -udgifter som led i en renteskatteordning. Hermed bortfalder også nogle af de til renteskatteordningen henførte fordele.

Renteskatteordningen indebærer som andre kildeartsbeskatningssystemer et brud med totalindkomstbegrebet i det nuværende indkomstskattesystem. At renteskatteordningen eller andre ordninger indebærer et brud med det bestående system opfattes ikke af renteskatteudvalget i sig selv som et argument for eller imod ændringer. Gennemgangen af den proportionale og gennemført symmetriske renteskatteordning har vist omfanget af asymmetrier i den gældende beskatning af renter. Det gældende indkomstskattesystem er ikke perfekt, jf. også kapitel 5.

Såfremt det ønskes at indføre et kildeartsbeskatningssystem, hvor indkomsten i den ene kilde beskattes proportionalt og i den anden kilde progressivt, er det vigtigt at overveje, hvor grænsen mellem indkomstkilderne skal trækkes, såfremt afgørende ulemper skal undgås. Den grænsedragning, som renteskatteordningen indebærer, har en lang række ulemper. F.eks. er det ikke muligt at undgå, at der opstår situationer, hvor personer samtidigt har betydelige progressivt beskattede positive indkomster og proportionalt beskattede negative indkomster, når anden indkomst beskattes progressivt. Med f.eks. den i afsnit 1.6 skitserede tredie fordelingsnøgle for arbejdsindkomst og kapitalafkast vil sådanne situationer ikke kunne opstå ved en generel proportional kapitalafkastbeskatning, idet den progressivt beskattede arbejdsindkomst sættes til minimumsværdien, såfremt det skattemæssigt beregnede kapitalafkast er negativt. Når den her nævnte problemkreds især volder problemer ved renteskatteordningen, hænger det sammen med, at renter kontra anden indkomst ikke har nogen tilknytning til indkomst fra forskellige produktionsfaktorer som f.eks. arbejdsindkomst kontra kapitalafkast.

Ønskes de med renteskatteordningen tilstræbte mål opnået, er det udvalgets opfattelse, at dette i højere grad kan sikres, såfremt den skattemæssige skillelinie mellem indkomstkilderne sættes ved arbejdsindkomst kontra kapitalafkast. Gennemførelsen af en.sådan generel proportional kapitalafkastbeskatning afhænger først og fremmest af, om der kan opstilles en acceptabel fordelingsnøgle for arbejdsindkomst kontra kapitalafkast, og om det er acceptabelt med en progressiv beskatning af arbejdsindkomst og proportional beskatning af anden indkomst.

KAPITEL 7:

Beskatning af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer

7.1 Problemstilling

Den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på fast forrentede fordringer har fået større betydning i de senere år som følge af stigende indkomstskattetryk og større forskel mellem effektiv rente og pålydende rente samt i gennemsnit kortere løbetid på disse fordringer. Indeksbetænkningen fra 1975 [1] indeholdt i de konkluderende bemærkninger en opfordring til en tilbundsgående vurdering af beskatningen af kursgevinster/-tab, jf.:

> "Gennemgangen af beskatningsforholdene har vist, at videre udbredelse af indekslån medfører betydeligt behov for, at beskatningsreglerne for indekstillæg samt for kursgevinster og -tab på traditionelle fordringer underkastes grundige overvejelser, uanset om indekslån indføres på det organiserede penge- og kapitalmarked eller ej. En tilbundsgående vurdering af disse beskatningsmaessige forhold har ligget uden for arbejdsgruppens opgave, men arbejdsgruppen finder det afgørende nødvendigt at pege på de problemer, der er afdækket ved gennemgangen af den praksis, som er begyndt at danne sig omkring beskatning af indekstillæg", (Betænkning nr. 732, side 182).

I april 198o nedsatte regeringen ved minister for skatter og afgifter Karl Hjortnæs en intern arbejdsgruppe, der skulle behandle problemstillingen omkring den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab. Arbejdsgruppens kommissorium og sammensætning fremgår af bilag 7.1. Som følge af nedsættelsen af renteskatteudvalget ophævede regeringen ved minister for skatter og afgifter Mogens Lykketoft i februar 1981 dette interne udvalg.

7.1.1 Finansielt afkast og dets komponenter

Afkast af finansielle fordringer kan foruden kursgevinster omfatte renteindtægter og indekstillæg. Den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab må derfor ses i sammenhæng med den

1) Redegørelse fra arbejdsgruppen vedrørende indeksering af pengefordringer, december 1974, Betænkning nr. 732, København 1975.
Denne betænkning gav anledning til nedsættelse af endnu en arbejdsgruppe, jf. Redegørelse fra arbejdsgruppen vedr. den skattemæssige behandling af indeksering af fordringer, Betænkning nr. 779, København 1976.

skattemæssige behandling af renter og indeks tillæg. Sammenhængen mellem den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab og indekstillæg er da også klart fremhævet i ovenstående uddrag fra Indeksbetænkningen fra 1975.

Selv om kursgevinster på samme måde som renteindtægter er betaling for at stille kapital til rådighed, er den skattemæssige behandling af renter og kursgevinster/-tab imidlertid ikke sammenfaldende. Mens renter uden undtagelser indgår i opgørelsen af skattepligtig indkomst for fuldt skattepligtige, indgår kursgevinster/-tab kun undtagelsesvist i opgørelsen af skattepligtig indkomst for fuldt skattepligtige . Denne forskellige skattemæssige behandling af renter og kursgevinster/-tab skyldes formuleringen i SL § 5 a, hvorefter formuebevægelser som hovedregel er opgørelsen af den skattepligtige indkomst uvedkommende. Kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer betragtes i forlængelse heraf som hovedregel som en sådan indkomstfremmed formuebevægelse i henhold til gældende skattelove og praksis, uanset om kursgevinster/-tab fremkommer ved indfrielse, udtrækning eller afhændelse. Retstilstanden på det her betragtede område skal givetvis også ses i sammenhæng med, at realkreditobligationer med lang løbetid har tegnet sig for hovedparten af fast forrentede fordringer på det danske kapitalmarked. Da disse obligationer som overvejende hovedregel amortiseres ved udtrækning, har kursgevinster for alm. skatteydere haft karakter af en engangsindtægt, der falder uden for indkomstdefinitionen i statsskatteloven. Imidlertid kan det næppe være hensigtsmæssigt at lade amortiseringsformen være afgørende for udformningen af de skattemæssige regler for kursgevinster/-tab[2] . Da kursgevinster på tilsvarende måde som renteindtægter er en del af vederlaget for udlån, er det nærliggende helt generelt at inddrage kursgevinster/-tab i opgørelsen af skattepligtig indkomst. Dette følger også af en forbrugsmulighedsbetragtning

1) Kursgevinster/-tab indgår kun i opgørelsen af skattepligtig indkomst i nærings, spekulations- og anbringelsessituationen, jf. afsnit 7.2 og kapitel 2.

2) Med oprettelse af Værdipapircentralen er de praktiske og administrative grunde til udtrækningsinstitutionens opretholdelse formindsket.

3) Udtrækningsinstitutionen med tilhørende store engangs-kursgevinster kunne gøre det relevant at overveje, om disse gevinster evt. skal beskattes proportionalt som særlig skattepliatia indkomst.

7.1.2 Nominel- eller realbeskatning

Det danske indkomstskattesystem bygger på en nominalistisk opgørelse af indkomstskattegrundlaget. Dette medfører bl.a., at den del af den direkte rente, der alene er kompensation for et (forventet) stigende prisniveau, også er skattepligtig indkomst respektive fradragsberettiget udgift. Valget mellem et nominalistisk og et realt indkomstskattesystem er imidlertid ikke principielt afgørende for, om kursgevinster/-tab skal indgå i det skattemæssige indkomstgrundlag. I realindkomstskattesystemer, hvor alene det reale afkast af finansielle fordringer beskattes, opgøres først det nominelle afkast, der herefter efter mere eller mindre skematiske regler omregnes til et realt afkast Også i realbeskatningssystemer må der derfor tages stilling til den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab[2)]

7.1.3 Kursgevinster/-tab: Pålydende og effektiv rente på fast forrentede fordringer

Kursgevinster/-tab er ifølge sagens natur især knyttet til fast forrentede fordringer, idet kursen på fordringer med en given pålydende rente bl.a. ændres, når markedsrenten (den effektive rente) ændres. Kursen på variabelt forrentede fordringer holdes derimod typisk konstant. Kan de variabelt forrentede fordringer endvidere alene omsættes til parikurs, hvilket f.eks. er sædvane ved indskud og lån i pengeinstitutter, opstår der formelt og skattemæssigt ikke kursgevinster/-tab på disse fordringer.

Da den pålydende rente på realkreditobligationer altid - og for private pantebreve typisk - fastsættes på et niveau, der ligger en del under markedsrenten for at undgå eller reducere muligheden for konverteringer eller indløsning af gæld, er det en betragtelig andel af fordringsmassen, der giver anledning til kursgevinster/-tab af en ikke helt ubetydelig størrelsesorden . De

1) Indekslån, hvis ydelser reguleres efter det pristal, der anvendes ved opgørelsen af det skattemæssige afkast af finansielle fordringer i et realt indkomstskattesystem, har den egenskab, at det reale skattemæssige afkast automatisk udskilles. Island har siden 1. jan.1979 haft et realt indkomstskattesystem.

2) Direkte forbrugsskat er også et realt beskatningssystem.

3) Højeste pålydende rente på realkreditobligationer er p.t. 12% p.a.

skattemæssige problemer, som kursgevinster/-tab giver anledning til, kan derfor også reduceres ved at tilnærme den pålydende rente til den effektive rente. Med de for dansk realkredit karakteristiske lange løbetider er det formentligt ikke muligt at sikre en sådan overensstemmelse mellem pålydende rente og effektiv rente, at de skattemæssige problemer omkring kursgevinster/-tab bliver ubetydelige uanset den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer, når det samtidig ønskes at anvende fast forrentede fordringer og at undgå eller reducere muligheden for konverteringer o.lign. Noget andet er, at der givetvis kan sikres en bedre overensstemmelse mellem pålydende rente og effektiv rente i den korte ende - og måske også i den lange ende - af løbetidsintervallet, uden at konverteringssituationen indgår som en realistisk mulighed . Dette har især været fremført i forbindelse med finansieringen af statsgælden, jf. afsnit 7.2.4.2[1)].

Gennemgangen af den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab i dette kapitel er udtryk for, at det ikke anses for muligt - hverken ud fra juridiske eller økonomiske synsvinkler - at se bort fra de skattemæssige problemer omkring kursgevinster/-tab, selv om størrelsesordenen heraf reduceres ved en bedre overensstemmelse mellem pålydende og effektiv rente.

7.1.4 Kursgevinster/-tab på fordringer og gæld i udenlandsk valuta som følge af valutakursændringer

Indtil indførelsen af ligningslovens § 8 D i 1976 blev gevinst og tab på fordringer og gæld i udenlandsk valuta beskattet efter SL §§ 4-6 og dermed som andre former for kursgevinst/-tab. I 1976 indførtes LL § 8 D, hvorefter realiserede avancer og tab som følge af kursændringer på fremmed valuta vedrørende fordringer og gæld, der har tilknytning til erhvervsmæssig virksomhed, medregnes i den skattepligtige indkomst. Dermed skete der en kraftig udvidelse af det område, der inddrages under beskatning, idet valutakursgevinster/-tab på lån i erhvervsmæssige anlægsaktiver nu skal medregnes. Kursgevinster/-tab på private lån eller tilgodehavender som følge af valutakursændringer påvirker stadig ikke den skattepligtige indkomst.

1) Lange løbetider på debitorsiden kombineret med mulighed for regelmæssig tilpasning af den pålydende rente til den effektive rente kendetegner rentetilpasningslåneordningen.

I 1979 er reglen yderligere blevet lempet ved indførelse af nogle bestemmelser om delvis fradrag for kurstab på finanslån m.v., optaget før den 1. januar 1976 .

Det er navnlig adgangen til fradrag af valutakurstab på debitors hånd, der har stor praktisk betydning for alle virksomheder, der optager lån i udlandet.

Reglerne er symmetriske i den forstand, at kursgevinst er skattepligtig og kurstab fradragsberettiget såvel hos kreditor som hos debitor. At LL § 8 D kun vedrører erhvervslån har ikke den store praktiske betydning, da Nationalbanken sædvanligvis ikke tillader optagelse af udenlandske lån til anden finansiering.

Kursgevinst og -tab medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for det indkomstår, hvor gevinsten eller tabet er konstateret, jf. LL § 8 D stk. 2. I praksis er der dog åbnet mulighed for anvendelse af et lagerprincip

Anskaffelsessummen beregnes på grundlag af Nationalbankens officielle valutakurs den dag, lånet hjemtages eller (ved debitorskifte) overtages. Der sammenholdes med valutakursen den dag, lånet indfries ved afdrag, indfrielse til forfaldstid eller ved lånets overgang til ny debitor.

Kursgevinsfer/-tab på fordringer og gæld som følge af valutakursændringer konstateres principielt uafhængigt af køb og salg af de aktiver, som lånene måtte finansiere. De indregnes ikke i afskrivningsgrundlaget og fratrækkes ikke i avancen ved videresalg af aktivet

Valutakursgevinster/-tab indeholder efter udvalgets opfattelse nogle specielle problemer, som er forskellige for andre kursgevinster/-tab. Reglen i LL § 8 D kan tjene som illustration af, hvorledes beskatning af kursgevinster/-tab kan gennemføres, men vil i øvrigt ikke blive inddraget nærmere i udvalgets overvejelser om den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab.

1) Reglerne er nærmere omtalt i cirkulære nr. 102 af 11/5 1976 og i ligningsvejledningen L 3.6.8 samt i Lærebog om indkomstskat, 4. udgave pp. 186-87.

2) Se skrivelse fra Skattedepartementet af 15/10 1981 til Foreningen af Statsaut. Revisorer, refereret i Finans/Invest nr. 1. 1982, p. 12 ff.

3) Se ØLD af 23/2, 1979, Skd. Medd. 1979, p. 210 og U 1978.836 V.

7.1.5 Undersøgte kombinationer af indkomstskattesystemer og beskatningsregler for kursgevinster/-tab

Kursgevinster/-tab på finansielle fordringer skal i henhold til gældende skatteregler medregnes i skattegrundlaget i nærings- og spekulationstilfælde . I andre tilfælde er kursgevinster/-tab opgørelsen af den løbende skattepligtige indkomst uvedkommende. Som modstykke til den gældende skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab overvejes det nedenfor dels generelt at inddrage kursgevinster/-tab ved opgørelsen af den løbende skattepligtige indkomst og dels generelt at holde kursgevinster/-tab udenfor opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Udvalget er ikke gået ind på andre mulige beskatningsforslag, der har været fremme. Dette hænger sammen med, at disse forslag ikke fører skattesystemet nærmere mere symmetriske regler, som udvalget efter sit kommissorium og sin sammensætning har anset det for væsentligt at undersøge med henblik på imødegåelse af forvridninger og mulighed for skattearbitrage.

Blandt de fremførte forslag kan nævnes følgende:

Kursgevinster hos kreditorer kan beskattes enten som almindelig indkomst eller som særlig indkomst hos personer (selskabsindkomst hos selskaber). I den forbindelse kan der tænkes en opdeling mellem private fordringer og obligationer. Skattelovskommissionen foreslog beskatning af kursgevinster på private fordringer, men ikke på obligationer, mens det lovforslag, der fremsattes af finansministeren i 1953, og som var forløber for LL § 4, foreslog beskatning af kursgevinster på obligationer, men ikke på pantebreve.

Når man har foreslået beskatning af kursgevinster, har man stort set været konsekvent og samtidig foreslået fradrag for kurstab såvel hos kreditor som hos debitor. Der eksisterer dog også den mulighed at begrænse tabsfradragsretten til tab på kreditors hånd, således at kursgevinster og kurstab hos debitor i det hele holdes uden for beskatningen. Det har også været foreslået, at der kun skulle være fradrag for halvdelen af kurstabet[2)], ligesom man kan indføre den begrænsning, at tabet kun kan fratrækkes i gevinster fra samme indkomstkilde i lighed med **den** pr. 1. januar 1962 ophævede bestemmelse i LL § 16 om tab på om-

1) Hertil kommer de tilfælde, der omfattes af LL§4, jf. tabel 7.2.1.
2) Hajforslaget fremsat i 1954.

sætning af værdipapirer i spekulationsøjemed og den nye bestemmelse om porteføljeaktier, erhvervet mindre end 3 år forud for afståelsen, i aktieafståelseslovens § 2 stk. 2. Man kunne også tænke sig bestemmelsen udvidet, således at tab på finansielle aktiver generelt kun kunne udlignes i positiv indkomst fra samme kilde, således at renter, kursgevinster/-tab og indekstillæg henregnes til samme indkomstkilde. En sådan regel ville bl.a. løse det problem, at der for lånte midler erhverves statsgældsbeviser, der lægges til sikkerhed hos långiver for lånet . Indførelse af sådanne regler indebærer ikke kun overvejelser om adgang til fremførelse af eventuelt underskud, men også adgang til tilbageføring til udligning i positiv indkomst fra de samme kilder i tidligere indkomstår (carry back).

Endelig kunne man tænke sig, at gevinster og tab på rentebærende fordringer kun påvirker den skattepligtige indkomst ved kortvarige besiddelser, eventuelt med en fast tidsgrænse som for aktieavancer, hvor tidsgrænsen er 3 år. Dette ville være en videreudvikling af den noget usikre praksis, der beskatter kursgevinster på kortløbende fordringer, når gevinsten er ganske sikker og derfor har mere lighed med en udlånsprovision eller et diskonteringsvederlag end en formuestigning[2)]

Overvejelserne omkring den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab er afhængige af indkomstskattesystemets øvrige udformning. Efter en gennemgang af beskatningen af kursgevinster/-tab inden for det gældende indkomstskattesystem overvejes beskatningen af kursgevinster/-tab inden for: 1) et indkomstskattesystem, hvor forskellen mellem forskellige skattesubjekters marginalskatteprocenter er væsentligt mindre end efter gældende skatteregler, 2) et indkomstskattesystem med proportional beskatning af renter (renteskatteordningen) og 3) et indkomstskattesystem med proportional beskatning af al kapitalafkast.

Kursændringer eller prisændringer på fast forrentede fordringer forårsages af forskydninger i efterspørgslen og udbudet af disse fordringer. Bag disse forskydninger kan igen ligge ændringer i den økonomiske aktivitet, det udenlandske rente-

1) Ifølge ligningsvejledningen E 5.3.2. er kursavancen ved salg eller indfrielse skattepligtig, hvor der er tale om en betydelig post statsgældsbeviser, en stærkt kritiseret udtalelse, hvis anvendelsesområde i praksis er yderst usikker, men som har sammenhæng med nogle uklare forestillinger i folketinget om rækkevidden af ophævelsen af den særlige regel i lovene om indenlandske statslån.

2) Se U 1976 B.240 og Thøger Nielsen i Skattepolitisk Oversigt 1980 p. 134 ff.

niveau, den forventede inflationsudvikling og risikovurdering m.m. Det skal fremhæves, at taleksemplerne vedrørende kursgevinster/-tab på fast forrentede fordringer i selve kapitlet alene vedrører indfrielsessituationen og alene - med mindre andet nævnes - omfatter annuitetsfordringer, idet de principielle skattemæssige problemstillinger omkring kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer bliver klarlagt inden for denne begrænsede referenceramme.

7.2 Beskatning af kursgevinster/-tab efter gældende skatteregler

Hovedreglerne for beskatning af kursgevinster/-tab efter gældende skatteregler er for fuldt skattepligtige søgt sammenfattet i tabel 7.2.1 . Det fremgår af tabel 7 .2.1, at kursgevinster/-tab kun skal indgå i opgørelsen af den skattepligtige alm. indkomst, såfremt der foreligger næring, spekulation eller anbringelse i finansielle fordringer [2]. De skatteretlige og økonomiske hovedproblemer omkring kursgevinster/-tab i den givne sammenhæng består derfor dels i en afgørelse af, om de skal indgå i opgørelsen af den skattepligtige alm. indkomst og dels i givet fald i opgørelsen af de pågældende beløb .

1) For en nærmere redegørelse for de gældende beskatningsregler for kursgevinster /-tab henvises til kapitel 2.

2) Forsikringsselskaber, banker og andre virksomheder, der som et normalt led i alm. virksomhed anbringer midler i rentebærende fordringer, skal medregne kursgevinster/-tab på disse fordringer i opgørelsen af skattepligtig indkomst, jf. LL§4. Placeringer, der falder ind under LL§4, er her benævnt anbringelse i finansielle fordringer.

3) Retstilstanden på det omhandlede område er nærmere beskrevet i f.eks. Lærebog om indkomstskat (Bjørn, Hulgaard og Michelsen, 1980, pp. 177-87) og i den årlige Ligningsvejledning.

Tabel 7.2.1. Skematisk oversigt over beskatning af kursgevinster/-tab. Hovedregler.

	Indgår kursgevinster/-tab i opgørelsen af skattepligtig alm. indkomst ?	Lovgrundlag
Kreditor		
Kursgevinst/-tab		
Næring	Ja[a)]	SL § 5 a, jf. SL § 4
Spekulation	Ja[a)]	SL § 5 a
Anbringelse af midler i finansielle fordringer som normalt led i almindelig virksomhed	Ja	LL § 4
Andre tilfælde	Nej	
Debitor		
Kursgevinst/-tab		
Næring	Ja	SL § 4, 5 og 6[b)]
Andre tilfælde	Nej	

a) Kursgevinster ved indfrielse af statsgældsbeviser skal i henhold til § 3 i lov nr. 148 af 31. marts 1976 ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, medmindre der foreligger anbringelse. Ved lov nr. 152 af 6. maj 1980 blev denne særregel for beskatning af kursgevinster ved indfrielse af statsgældsbeviser ophævet, idet § 3 i lov nr. 148 af 31. marts 1976 blev ophævet med virkning for statsgældsbeviser erhvervet efter 13. februar 1980.

b) LL § 4 vedrører formentlig kun efter sit indhold kreditorsiden, jf. også U 1972.611H, der nægter Midtbank fradragsret for kurstab på et kreditforeningslån optaget med pant i bankens faste ejendomme. Derudover er spekulation i praksis kun kendt fra kreditorsiden.

Mens renteindtægter/-udgifter indgår helt symmetrisk i indkomstskattegrundlaget for fuldt skattepligtige, behandles kursgevinster/-tab derimod, som det fremgår af tabel 7.2.1, i en række sammenhænge asymmetrisk:

- den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab kan være forskellig for forskellige skattesubjekter
- endvidere kan den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab være forskellig for forskellige fordringer for ét og samme skattesubjekt. En del af en skatteyders finansielle porteføljе kan f.eks. være erhvervet som led i næring, mens en anden del af den finansielle porteføljе f.eks. kan være erhvervet uden for nærings-, spekulations- og anbringelsessituationen. I førstnævnte tilfælde indgår kursgevinster/-tab i opgørelsen af den skattepligtige alm. indkomst, i sidstnævnte tilfælde er kursgevinster/-tab uden betydning for opgørelsen af den skattepligtige alm. indkomst, idet de alene anses for indkomstfremmede formueforskydninger efter SL § 5 a,
- den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på private pantebreve afviger for det tredie fra den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på obligationer. Det er i pkt. 7.2.2 beskrevet, hvorledes kursgevinster/-tab på private pantebreve modtaget for vareleverancer eller arbejdsydelser skal medregnes i den skattepligtige indkomst ud fra et formelt næringskriterium, mens kursgevinster/-tab på obligationer modtaget på samme måde ikke skal medregnes i den skattepligtige indkomst. I afhændelsessituationen bringes SL § 5 a endvidere i praksis oftere i anvendelse, når det er private pantebreve, der afhændes, end når det er obligationer, der sælges.

Kritikken af de gældende regler for beskatning af kursgevinster/-tab - såvel den juridiske som den økonomiske - kan grupperes inden for den ovenfor beskrevne todeling af de skatteretlige og økonomiske hovedregler: asymmetrien i behandlingen af kursgevinster/-tab, som den fremgår af tabel 7.2.1, og selve opgørelsen af kursgevinster/-tab i tilfælde, hvor disse direkte indgår i opgørelsen af den skattepligtige alm. indkomst eller indirekte får indflydelse på beskatningen.

7.2.1 Skattearbitrage begrundet i bl.a. den forskellige skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab

Forskellen i den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer kan udnyttes til skattearbitrage. Ved skattearbitrage skal i den givne sammenhæng forstås, at en

skatteyder af alene skattemæssige årsager indgår i sammenhængende låne- og placeringstransaktioner, hvorigennem den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab udnyttes til reduktion af den skattepligtige indkomst.

Skattearbitrage forekommer i mere eller mindre rendyrkede tilfælde. Nedenstående eksempler kan tjene til illustration af nogle rendyrkede tilfælde.[1)]

Eksempel 1, hvor parternes marginalskatteprocenter er ens, viser, hvorledes en forskellig skattemæssig behandling af kursgevinster/- tab hos de to parter muliggør skattearbitrage. I eksempel 1 tilfalder hele fordelen alene den ene af parterne. Eksempel 2, der ellers helt svarer til eksempel 1, viser, hvorledes parterne kan dele skattearbitragefordelen. Eksempel 3, hvor ingen af parterne skal medtage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst, viser, at forskelle i marginalskatteprocenter kombineret med en forskellig skattemæssig behandling af finansielt afkast i form af renter på den ene side og kursgevinster/-tab på den anden side kan udnyttes til skattearbitrage.

*

Eksempel 1: Samme marginalskatteprocenter for de involverede subjekter. En skatteyder får hele fordelen

En skatteyder, der ikke skal inddrage kursgevinster/-tab i opgørelsen af den skattepligtige indkomst, kan gennemføre skat-

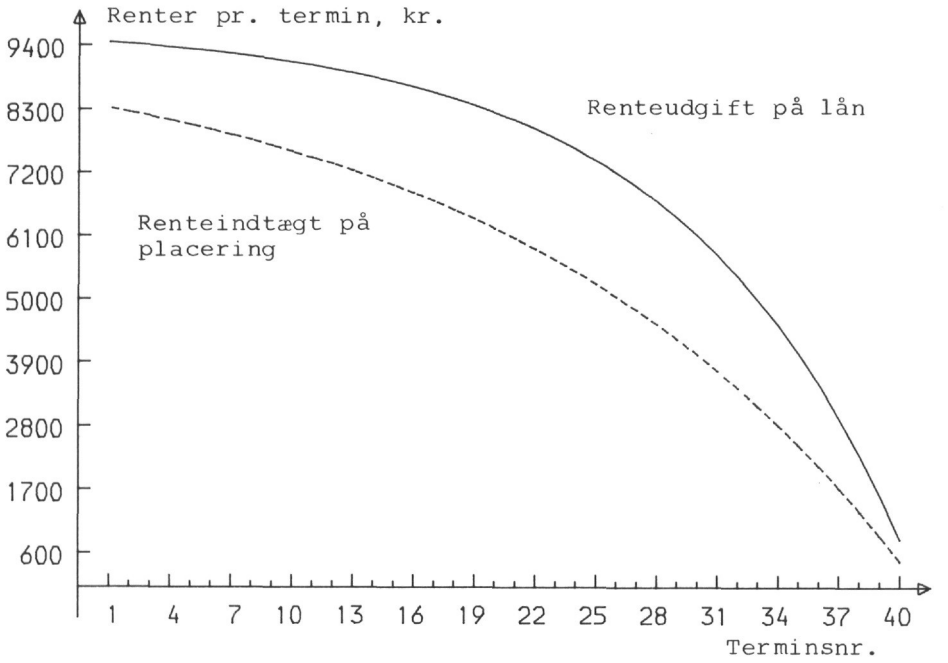
1) Se også Ligningsvejledningen E 5.3.2.

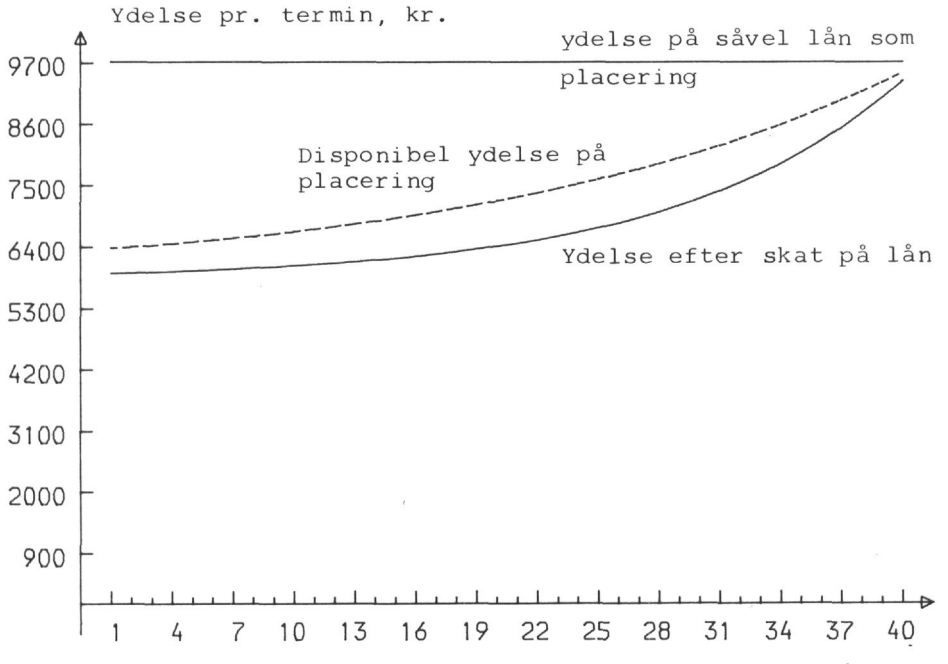
tearbitrage ved at låne på kontantbasis og anvende de lånte midler til placering i fordringer til underkurs.

Skatteyder A, der ikke skal inddrage kursgevinster/-tab i opgørelsen af den skattepligtige indkomst, antages at optage et fast forrentet 20-årigt efterbetalt annuitetslån med halvårlige terminer. Lånet er et kontantlån, og den effektive rente er 19.79 pct. p.a. Låneprovenuet, 100.000 kr., placeres i et 10%, 20-årigt efterbetalt annuitetspantebrev med halvårlige terminer. Kursen på den pågældende fordring antages at være 60; den effektive rente bliver dermed også 19.79 pct. p.a. Fordringen har således en pålydende værdi på 166.667 kr.

Selv om den effektive rente på lånet og placeringen er den samme, får skatteyder A pekuniær fordel af arrangementet, idet hele den effektive lånerente (alene renteudgift) kan fradrages, mens kun den direkte rente på placeringen beskattes. Antages A's marginalskatteprocent at være 40, er den effektive lånerente efter skat 11.66 pct. p.a., mens den effektive disponible rente på placeringen bliver 13.15 pct. p.a. Denne forskel skyldes den reduktion i den skattepligtige indkomst og den hermed sammenhørende reduktion af indkomstskatten (ved en skatteprocent på 40), som skatteyder A opnår ved disse transaktioner. Reduktionen af den skattepligtige indkomst er beregnet og indtegnet i øverste halvdel af figur 7.2.1. I nederste halvdel af figur 7.2.1 er bruttoydelsen og nettoydelsen (bruttoydelsen efter skat) indtegnet for hhv. lånet og placeringen. I dette eksempel/ der illustrerer en meget rendyrket form for skattearbitrage, er ydelsen efter skat på lånet mindre end den disponible ydelse af placeringen i samtlige 40 terminer, hvilket også fremgår af figur 7.2.1.

Ovenstående beskrivelse dækker imidlertid kun den ene side af de indgåede transaktioner i eksempel 1. Den skattemæssige behandling af långiveren til kontantlånet og sælgeren af annuitetspantebrevet til underkurs må også tages i betragtning. For igen at rendyrke skattearbitrageproblemstillingen antages, at långiveren til kontantlånet og sælgeren af annuitetspantebrevet er ét og samme skattesubjekt med samme marginalskatteprocent





Figur 7.2.1 Renter, ydelse og ydelse efter skat på skatteyder A's lån og placering

(40)som A - benævnt skatteyder B. A og B's låne- og placeringstransaktioner, når det forudsættes, at kursen på den 10%, 20-årige annuitetsfordring er 60, er sammenfattet i tabel 7.2.2.

Tabel 7.2.2 A og B's låne- og placeringsfaransaktioner

Skatteyder A	Skatteyder B
Debitor:	Kreditor:
Skatteyder A låner 100.000 kr. af skatteyder B. Kontantlån, rente 19.79 pct. p.a.	Skatteyder B yder A et kontantlån på 100.000 kr. til 19.79 pct. p.a. i rente.
Kreditor:	Debitor:
Skatteyder A udlåner 166.667 kr. til B til 10 pct. p.a. i rente, idet kursen sættes til 60, så kontantværdien af udlånet også bliver , 100.000 kr. Den effektive rente er 19.79 pct. p.a.	Skatteyder B låner 166.667 kr. af A til 10 pct. p.a. i rente. Kursen er 60, hvorfor kontantprovenuet af lånet er 100.000 kr. Den effektive rente er 19.79 pct. p.a.

Anm.: Der regnes med halvårlige terminer på samtlige lån.

Såfremt skatteyder B på samme måde som A ikke skal medregne kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst, bliver modstykket til A's pekuniære fordel B's pekuniære ulempe, når A og B har samme marginalskatteprocent. B betaler i så fald netop A's fordel. B vil derfor næppe indgå i ovenstående arrangement. En nødvendig forudsætning for, at B kan indgå i transaktionerne uden ulempe, er, at B skal inddrage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis B er et pengeinstitut. I så fald er den effektive rente efter skat på kontantlånet 11.66 pct. p.a. og 12.06 pct. p.a. på annuitetsfordringen . B vil, som det fremgår, stadig have ulempe af transaktionen, idet de gældende regler for opgørelse af kursgevinster/-tab med udgangspunkt i anskaffelseskursen ikke sikrer, at fordringer, der giver samme effektive rente, også giver samme effektive rente efter skat, uanset den effektive rentes sammen-

1) Såfremt kontantlåneprincippet blev anvendt ved beskatning af annuitetsfordringer, ville den effektive rente efter skat i begge tilfælde blive 11.66 pct. p.a. for B, jf. bilag 7.3.

sætning på direkte rente og kursgevinst for skatteydere, der også skal indregne kursgevinster i den skattepligtige indkomst[1]. Sættes kursen på 10%-annuitetsfordringen i konsekvens heraf til 61.73, bliver den effektive disponible rente af denne fordring netop også 11.66 pct. p.a. for B. Ved denne kurs vil B ikke få ulempe af transaktionerne. A vil stadig få en pekuniær fordel, idet den effektive disponible rente på 10%-annuitetsfordringen vil blive 12.70 pct. p.a., mens den efiektive lånerente efter skat på kontantlånet er 11.66 pct. p.a.

I dette eksempel, hvor parternes marginalskatteprocenter er ens, er det den for A og B forskellige skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab, der muliggør skattearbitragen. I dette eksempel tilfalder fordelen af skattearbitragen i øvrigt udelukkende skatteyder A.

*

Eksempel 2: Samme marginalskatteprocenter for de involverede parter. Alle involverede parter får en fordel

I eksempel 1 tilfalder fordelen ved de indgåede transaktioner alene skatteyder A. A og B kan imidlertid dele den fordel, de kan opnå ved skattemæssigt betingede lånetransaktioner. Sættes kursen på annuitetspantebrevet f.eks. til 63, vil de effektive renter efter skat for hhv. A og B blive som anført i tabel 7.2.3, når skatteyder B skal medregne kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst efter gældende regler.

Tabel 7.2.3 Effektive renter efter skat. Pct. p.a.

	Kontantlånet	Annuitetspantebrevet til kurs 63
Skatteyder A	11.66	12.38
Skatteyder B	11.66	11.38

Anm.: Såvel A som B har en marginalskatteprocent på 40.

1) I bilag 7.3 er forskellige opgørelsesregler for kursgevinster/-tab analyseret.

Det fremgår af tabel 7.2.3, at såvel A som B nu får fordel af de indgåede transaktioner - fordele, der opnås på skattevæsenets og dermed samtlige øvrige skatteyderes bekostning.

*

Eksempel 3: Forskellige marginalskatteprocenter for de involverede parter

I dette eksempel antages, at hverken skatteyder A eller B skal medregne kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst. Derimod har A og B en forskellig marginalskatteprocent: 40 for A og 70 for B.

Som i eksempel 1 antages, at A overvejer at låne 100.000 kr. på kontantlånebasis af B på de i eksempel 1 skitserede vilkår. Den effektive rente efter skat bliver derfor som i eksempel 1 11.66 pct. p.a. for A, mens den disponible rente for B nu bliver 5.75 pct. p.a.

I dette eksempel vil B have relativ større fordel af at få noget af vederlaget ombyttet fra renteindtægt til ikke-skattepligtig kursgevinst, end A vil have ulempe af at få tilsvarende beløb ombyttet fra rentefradrag til ikke-fradragsberettiget kurstab, fordi B's marginalskatteprocent er større end A's. Skattearbitrage, som både A og B får fordel af, kan under disse vilkår følgelig gennemføres ved, at den effektive rente på lånet nedsættes, samtidig med at en del af den effektive rente omdannes til kursgevinst for B respektive kurstab for A. Betingelsen for, at såvel A som B kan få fordel heraf er:

- at nedsættelsen af den effektive rente opvejer A's ulempe ved, at en del af den effektive rente bliver ikke-fradragsberettiget kurstab for A,
- at nedsættelsen af den effektive rente opvejes af B's fordel ved, at en del af den effektive rente omdannes til ikke-skattepligtig kursgevinst.

Såfremt kursen på det 20-årige annuitetslån f.eks. sættes til 90, bliver den effektive debitorrente efter skat for A 11.36 pct. p.a., såfremt den pålydende rente sættes til 16 pct. p.a., mens den effektive disponible kreditorrente for B

bliver 5.94 pet. p.a. under disse vilkår. I tabel 7.2.4 er vist resultaterne også for andre kombinationer af kurs og pålydende rente for hhv. A's lånevilkår og B's udlånsvilkår som udtrykt ved den effektive rente efter skat. Forskellen - i procentpoint - mellem de effektive renter efter skat ved parikurs og de øvrige valgte kurser fremgår ligeledes af tabel 7.2.4. Det er disse forskelle, der viser A's og B's fordele ved den her beskrevne form for skattearbitrage.

Tabel 7.2.4 Effektive renter af et 20-årigt annuitetslån med halvårlige terminer

Pålydende rente, pct. p.a. a)	Kurs	Effektiv rente, pct. p.a.	Effektiv rente i pct. p.a. efter en renteskat på:		Forskel i effektiv rente efter skat mellem parilånet og det betragtede kurstabslån ved en renteskat på b):	
			40 pct.	70 pct.	40 pct.	70 pct.
18.90	100	19.79	11.66	5.75	.	.
16	90	18.86	11.36	5.94	0.30	0.19
10	70	16.49	10.78	6.70	0.88	0.95
6	58	14.39	10.44	7.61	1.22	1.86

a. Pålydende rente p.a. opgøres efter gældende regler som antal terminer gange den pålydende rente pr. termin, mens effektive renter siden juni 1980 opgøres efter rentes-rente princippet.

b. Forskellen er opgjort positivt, når forskellen er udtryk for en fordel for den pågældende skatteyder.

Eksemplerne i tabel 7.2.4 viser, at forskelle i marginalskatteprocenter kombineret med den forskellige skattemæssige behandling af renter på den ene side og kursgevinster/-tab på den anden side kan udnyttes til skattearbitrage, selv om kursgevinster/-tab skattemæssigt behandles ens

1) Som vist i bilag 7.3 er det muligt at indrette et progressivt skattesystem således, at den i eksempel 3 beskrevne form for skattearbitrage via annuitetslån bliver umuliggjort. Det forudsætter dels, at kursgevinster/-tab generelt indgår i opgørelsen af den skattepligtige indkomst, og dels at kursgevinster/-tab opgøres efter det i bilaget beskrevne kontantlåneprincip.

Ovenstående eksempler beskriver kun nogle rendyrkede tilfælde af skattearbitrage inden for gruppen af fuldt skattepligtige.

• Det er ikke muligt at give en sammenfattende oversigt over de statsfinansielle konsekvenser m.v. af skattearbitrage med udgangspunkt i den gældende skattemæssige behandling af kursgevinster /-tab inden for gruppen af fuldt skattepligtige, idet opstilling af en sådan oversigt over blot de umiddelbare konsekvenser måtte forudsætte, at det i alle tilfælde med rimelig sikkerhed kunne afgøres, hvilken indflydelse de gældende regler om beskatning af kursgevinster/-tab har haft for udformningen af de enkelte lånearrangementer. Udvalget har ikke kendskab til forsøg på kvantificering i den retning.

Det forekommer dog udvalget rimeligt at gå ud fra, at der er en stigende tendens til udnyttelse af de skattemæssige regler omkring kursgevinster/-tab. Dette kommer bl.a. til udtryk i, at forskellen mellem effektiv rente og pålydende rente er forøget i de senere år. Det kan f.eks. nævnes, at pengeinstitutterne i de senere år i en række tilfælde har tegnet ansvarlig indskudskapital, hvor en relativ stor del af den effektive rente består af kursgevinster. Den Danske Bank tegnede således i perioden 10.-24. september 1981 ansvarlig indskudskapital for godt 104 mill. kr. i form af 10%, 7-årige stående obligationer, der indløses til kurs 200. Effektiv rente efter skat på denne

Tabel 7.2.5 Effektiv rente af en 7-årig 10% stående fordring med halvårlige terminer, der anskaffes til kurs 100 og indløses til kurs 200.

	Marginalskatteprocent		
	0	40	70
	---------- pct. p.a. --------		
Kursgevinster/-tab indgår ikke i opgørelsen af skattepligtig indkomst	18.54	15.20	12.77
Kursgevinster/-tab indgår i opgørelsen af skattepligtig indkomst	18.54	12.10	6.56

Anm.: Ved beregningen af effektive renter efter skat er forudsat, at kursgevinsterne/-tabene, der er opgjort som forskellen mellem indfrielseskurs og anskaffelseskurs, er henført til indfrielsestidspunktet.

fordring er anført i tabel 7.2.5 ved marginalskatteprocenter på hhv. 0,40 og 70 og for skatteydere, der hhv. skal (som penge-insti tu tter) /ikke skal medregne kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst.

Eksemplet i tabel 7.2.5 kan endvidere tjene til at belyse skattearbitrage, hvor såvel forskelle i marginalskatteprocenter som forskelligartet skattemæssig behandling af kursgevinster/-tab indgår. Selv om låntagerens marginalskatteprocent kun er 40 pct., er den effektive debitorrente efter skat i tabel 7.2.5 alligevel mindre end den effektive disponible kreditorrente ved en skatteprocent på 70, når debitor kan fratrække kurstab ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, mens omvendt kreditor ikke skal medregne kursgevinster i den skattepligtige indkomst.

7.2.2 Juridiske grænsedragningsproblemer i gældende ret

Næringsbegrebet giver anledning til en række grænseproblemer. Det skyldes primært, at næringsbegrebet i praksis ikke begrænses til skatteydere, hvis erhverv det er at købe og sælge fordringer, men er udvidet til at omfatte pantebreve, som erhvervsdrivende modtager for vareleverancer eller en arbejdstager modtager for arbe jdsydelser . Derimod udstrækkes næringsbegrebet ikke til børsnoterede obligationer, der modtages på samme måde. Specielt for pantebreve er det en vidtstrakt fortolkning af næringsbegrebet, idet man i stedet kunne have indtaget det standpunkt , at der ved opgørelse af fortjeneste og tab på salgstidspunktet ved afhændelse af omsætningsaktiver er gjort endeligt op med skattekravet. Hvorledes sælgeren vælger at anbringe provenuet er et andet spørgsmål. I så fald ville man have undgået den omtalte sondring mellem pantebreve og obligationer, hvor den eneste reelle forskel vel er, at pantebreve afdrages løbende og obligationer udtrækkes. I begge tilfælde kan det forsvares at anse fordringen for overgået til anlægsformuen, når kreditor beholder den i en længere periode og derved konstaterer kursgevinst eller kurstab.

Denne praksis er udvidet til at omfatte hovedaktionærer, der overtager pantebreve fra et af ham domineret aktieselskab, når pantebrevene er erhvervet af aktieselskabet i forbindelse med salg af omsætningsaktiver, f.eks. fast ejendom. Tilsvarende be-

skattes et aktieselskab af kursgevinster på pantebreve ud fra et næringssynspunkt, når pantebrevene er erhvervet af selskabets hovedaktionærer ved salg af omsætningsaktiver, og derefter overdrages til selskabet

Spekulationsbegrebet giver anledning til betydelige grænsedragningsproblemer. Spekulation er i det hele taget rent teknisk et overordentligt uheldigt begreb, fordi sagerne skal afgøres efter skatteyderens i princippet subjektive hensigter om salg eller ikke salg på erhvervelsestidspunktet af det pågældende aktiv. I praksis bliver det afgørende kriterium selve salget suppleret med oplysninger om salg af andre pantebreve. Ved indfrielse rejses der normalt ikke spørgsmål om beskatning, og det er omdiskuteret i teorien, om indfrielse overhovedet er omfattet af spekulationsbegrebet. De klagesager, der har været fremme i praksis, drejer sig normalt om, hvorvidt fordringerne er erhvervet som led i en næringsvirksomhed [2], hvorimod spekulation kun har været påberåbt i et forsvindende antal tilfælde

Dernæst giver kortløbende fordringer anledning til vanskelige afgrænsningsspørgsmål. Det antages i almindelighed, at hvis en finansiering vederlægges ved, at der tilbagebetales et større beløb, end der er udlånt, uden rente, foreligger en indkomstskattepligtig avance i hvert fald ved korte lån. Dette gælder også, hvor der ikke foreligger regelmæssig systematisk virksomhed, men kun enkeltstående udlån. Avancen henføres til SL § 4. Herudover indkomstbeskattes også kursavancer på kortløbende rentebærende lån, hvor kursavancen anses for ganske sikker [4]. Det er endnu uafklaret, om skattemyndighederne vil drage den konsekvens af ophævelsen af § 3 i lovene om indenlandske statslån generelt at indkomstbeskatte kursgevinster på kortløbende statspapirer.

LL § 4 (anbringelsesreglen) giver i praksis anledning til stigende vanskeligheder. Efter bestemmelsen skal forsikringsselska-

1) Se U 1956.261 H og U 1957.318 H.

2) Se f.eks. U 1972.80 H og U 1973.472 H.

3) Se f.eks. U 1979.979 H: En direktør for et kaffefirma fik medhold i, at en post obligationer, erhvervet for ca. 13 mill. kr. umiddelbart før Danmarks indtræden i EF og solgt med et tab på 2 mill. kr. mindre end et år senere, var erhvervet i spekulationshensigt.

4) Se f.eks. LSR 1975.110, hvor et dampskibsselskab blev indkomstbeskattet af en kursgevinst ved udlån til en kommune med en løbetid på kun 3 måneaer og en forrentning på 4%, men blev frifundet for beskatning af kursgevinst på børsnoterede obligationer i Danmarks Skibskreditfond, der løb i 10 måneder efter købet.

ber, banker og andre virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i rentebærende fordringer, medregne kursgevinster/-tab ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Det giver anledning til betydelige vanskeligheder at afklare, hvilke virksomheder der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i sådanne aktiver. I praksis anvendes bestemmelsen vist nok kun på aktie- og anpartsselskabsgruppen, selv om den sprogligt kan anvendes på alle virksomheder. Fonds og selvejende institutioner, der beskattes efter SEL § 1 nr. 1 stk. 6, anses ikke for omfattet af bestemmelsen, da der ikke er tale om erhvervsmæssig virksomhed. Midlertidig anbringelse af ledige midler anses uanset størrelsen ikke for omfattet af bestemmelsen, hvorfor det giver anledning til vanskeligheder at bedømme, hvornår en anbringelse er blevet så permanent, at kursgevinster/-tab skal medregnes i den skattepligtige indkomst. Det giver ligeledes problemer, hvilke aktiviteter af anden art en virksomhed skal have for at undgå at falde ind under bestemmelsen

På debitorsiden trækkes grænsen for fradragsret meget snævert. Dette fremgår bl.a. af, at kurstab på lån optaget til finansiering af en banks forretningsejendom ikke er fradragsberettiget, selv om kursgevinsterne på obligationerne vil blive beskattet, fordi de indgår i bankens øvrige obligationsbeholdning [2], og af, at et stort byggefirma ikke kan fratrække kurstab på lån, optaget til finansiering af sælgerpantebreve i de solgte huse, hvor kursgevinst efter bestående regler indgår i den skattepligtige indkomst[3] Noget tyder dog på, at denne praksis er under optøning. I SpO 1979.222 er offentliggjort et retsforlig, der accepterer fradragsret for kurstab ved optagelse af kortfristede lån til erhvervsmæssig finansiering, bl.a. af afbetalingskontrakter, og i RR 1981 SM 166 er offentliggjort en udtalelse fra statsskattedirektoratet, hvorefter et finans- og investeringsaktieselskab, oprettet af en bank, fik accepteret fradrag for kurstab på et lån efter statsskattelovens § 6 a [4]

1) Se nærmere artiklen i U 1980 B 233 (Finn Thomsen), SpO 1980 p. 225 (Henrik Lerche), SpO 1980 p. 138 (Jens Drejer) og SpO 1980 p. 134 (Thøger Nielsen).

2) Se U 1972.611 H.

3) Se LSR 1971.67.

4) Se også U 1976.60H om fradrag for valutakurstab efter de dagældende regler, hvor det fandtes tilstrækkeligt godtgjort, at nogle udenlandske lån var optaget til og anvendt til betaling for varekøb.

7.2.3 Størrelsen og den tidsmæssige placering af kursgevinster/-tab efter gældende ret

7.2.3.1 Kursgevinster/-tab på kreditors hånd

I de tilfælde, hvor kursgevinster eller -tab indgår i den skattepligtige indkomst efter gældende ret, opgøres gevinsten eller tabet som forskellen mellem den historiske anskaffelsessum og afståelsessummen beregnet ud fra den kurs, til hvilken fordringen afhændes eller indfries. Heri kan fradrages omkostningerne ved erhvervelse og afhændelse* dette ses der imidlertid bort fra i denne sammenhæng, hvor dette er uden principiel betydning.

Opgørelsen volder ikke praktiske problemer i de tilfælde, hvor en fordring er købt eller udstedt til en aftalt kurs og senere sælges eller indfries til pari eller til en aftalt kurs.

Fordringen kan imidlertid være opstået på anden måde, navnlig som helt eller delvist vederlag i forbindelse med salg af et aktiv. I dette tilfælde skal der ske en kursansættelse af fordringen. Denne kursfastsættelse tjener to formål. For det første benyttes kursansættelsen til opgørelsen af kontantsalgsværdien af det solgte aktiv, som danner udgangspunkt for opgørelsen af den skattepligtige avance i de tilfælde, hvor aktivets salg udløser beskatning efter statsskattelovens §§ 4-5 eller efter lov om særlig indkomstskat. For det andet tjener kursværdien som anskaffelsessum for fordringen i de tilfælde, hvor kursgevinst og -tab indgår i den skattepligtige indkomst, når fordringen senere indfries eller afhændes.

Efter gældende ret er det hovedreglen, at der ved salget af et aktiv er gjort endeligt op med beskatningen, således at senere kursgevinst ved afhændelse eller indfrielse af en ved salget erhvervet fordring ikke påvirker den skattepligtige indkomst. Undtagelse herfra gælder, hvor salget sker som led i den pågældendes næring ved handel med aktiver af den pågældende type. I så fald indkomstbeskattes senere kursavancer, ligesom et tab er fradragsberettiget, hvis fordringen senere går tabt. I disse tilfælde sker der ved hjælp af kursfastsættelsen en tidsmæssig fordeling af den skattemæssige gevinst på den foretagne transaktion.

Beskatningen af kursgevinster/-tab sker, når gevinst/tab er endeligt konstateret. såfremt indfrielse sker gennem afdrag, foretages beskatningen således, at der af ethvert afdrag til den skattepligtige indkomst medregnes en så stor procentdel, som svarer til det antal procenter, hvormed parikurs overstiger erhvervelseskursen, jf. LL § 4 stk. 1 og 2. Sker indfrielse på anden måde, f.eks. ved udtrækning, eller afhændes fordringen, er kursgevinst/-tab hos kreditor derimod først endeligt konstateret ved afhændelsen eller indfrielsen. Efter LL § 4 kan ligningsrådet dog tillade anvendelse af en anden opgørelsesmåde. Sådan en tilladelse gives i vidt omfang, navnlig til pengeinstitutter, og der anvendes da sædvanligvis den såkaldte lagermetode, hvor indtægtsføringen sker i takt med kursændringerne efter følgende princip:

Kursværdien af beholdningen af rentebærende finansielle fordringer, ultimo regnskabsperioden
v kursværdien af beholdningen af rentebærende finansielle fordringer, primo regnskabsperioden
+ kursværdien af solgte rentebærende finansielle fordringer i regnskabsperiodens løb
f kursværdien af købte rentebærende finansielle fordringer i regnskabsperiodens løb.

7.2.3.2 Kursgevinster/-tab på debitors hånd

sådanne kursgevinster/-tab indgår efter gældende ret som hovedregel ikke i den skattepligtige indkomst.

Undtagelsesvis godkendes fradrag for kurstab ved optagelse af lån til financiering af erhvervsmæssig omsætning af varer, se nærmere afsnit 2.2.2. Tab og gevinst indgår da i indkomsten, efterhånden som de endeligt konstateres i forbindelse med lånets tilbagebetaling eller indfrielse. Også her konstateres kursgevinst og kurstab uafhængigt af de aktiver, som lånene måtte finansiere.

Ved omsætning af fast ejendom som led i næring eller i spekulationsøjemed indgår kurstab og kursgevinst på lån i ejendomme i opgørelsen af fortjeneste og tab ved videresalget [2], dvs. efter ganske andre principper, end de foran omtalte. Kurstab på lån,

1) 0g muligvis også andre aktiver, men det har mindre praktisk betydning.
2) LSR 1978.145.

som er optaget af den pågældende sælger, og som overtages af en køber, kan fradrages i fortjenesten på ejendommen. Tabet opgøres antagelig på basis af kursværdien af lånet på hjemtagelsestidspunktet. Forklaringen på denne opgørelsesmåde er, at sådanne lån indgår i den pågældendes afståelsessum til parikurs, fordi der ikke er tale om lån, optaget som led i salget. Uden fradrag for kurstabet ville sælger derfor blive beskattet af en fortjeneste, som han ikke har erhvervet. Omvendt indgår en gevinst ved indfrielse til underkurs af lån, der indestod i ejendommen ved erhvervelsen, som et tillæg til fortjenesten[1]. Forklaringen herpå skal søges i, at et sådant lån indgår i den nominelle anskaffelsessum til parikurs, skønt det ikke var pari værd ved købet.

I denne sammenhæng er der grund til at fremhæve den asymmetri, som kursgevinster og /-tab giver anledning til ved opgørelsen af den skattemæssige avance efter lov om særlig indkomstskat m.v. og ved opgørelsen af afskrivningsgrundlaget. Mens sælger ved opgørelsen af afståelsessummen har adgang til at fratrække kurstab på lån, der optages som et led i salget, idet denne afståelsessum omregnes til kontantværdi, skal køberen ikke fratrække et kurstab ved anskaffelsessummens beregning. Dette gælder såvel optagelse af ejerskiftelån som udstedelse af sælgerpantebreve til berigtigelse af handelen. Den skattemæssige afhændelsessum for sælger er derfor i disse tilfælde ikke lig den skattemæssige anskaffelsessum for køber. Ved f.eks. at finansiere købet med lavt forrentede sælgerpantebreve kan køberen reducere den skattemæssige avance ved et eventuelt senere salg, forudsat at ejendommen inden salget frigøres for disse pantebreve. Indfrielse af sådanne pantebreve til underkurs reducerer ikke den skattemæssige anskaffelsessum, hvis ikke muligheden for indfrielse til underkurs var aftalt ved salget. Sælgeren har i relation til opgørelse af afståelsesgevinsten ingen modgående interesse, idet han jo som nævnt kan fratrække kurstab i denne forbindelse. Også byggeadfærden forvrides, idet disse skatteregler tilskynder til, at den, der skal anvende afskrvningsberettigede bygninger, ikke selv står som bygherre[2]

1) LSR 1981.75, hvor der skete beskatning af hele kursgevinsten ved indfrielse af pantebreve i indfrielsesåret og ikke i takt med ejerlejlighedernes afhændelse, er ikke i overensstemmelse med sædvanlig praksis.

2) Reglerne foreslås ændret i skatteministerens lovforslag nr. 131 om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger, fremsat i folketinget den 25/2-1982.

7.2.4 Skattefrie institutioner og ordninger i relation til beskatning af kursgevinster/-tab

Som nævnt kan afkast af finansielle fordringer - respektive låneomkostninger - opdeles i renter, kursgevinster/-tab samt indekstillæg. Er kreditor en skattefri institution eller den påtænkte placering omfattet af en skattefri (skattebegunstiget) ordning, indgår skattemæssige betragtninger naturligvis ikke direkte i kreditors overvejelser om afkastets sammensætning [1]. Helt tilsvarende gælder for skattefrie debitorer.

Inden for gruppen af fuldt skattepligtige kunne skattearbitrage, som beskrevet i pkt. 7.2 .1, gennemføres ved lånetransaktioner mellem på den ene side skattepligtige, der ikke skal, og på den anden side skattepligtige, der skal medtage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst. Skattepligtige, der ikke skal medtage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst, kan derfor også udnytte skattereglerne omkring kursgevinster/-tab på finansielle fordringer, når medkontrahenten er en skattefri institution. Såfremt en fuldt skattepligtig anbringer midler i en skattefri institution eller ordning, fritages endvidere det løbende renteafkast af placeringen for beskatning. I dette kapitel, hvor det primært er den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på finansielle fast forrentede fordringer, der fokuseres på, skal dette emne dog ikke nærmere gennemgås; der henvises her til kapitel 5.

I relation til de skattemæssige regler omkring kursgevinster/-tab giver eksistensen af skattefrie institutioner og ordninger således ikke anledning til problemer, der ikke genfindes inden for gruppen af fuldt skattepligtige. Afsnittet nedenfor om kontantlåneordningen er derfor primært medtaget af hensyn til de finansielle konsekvenser for den offentlige sektor af kontantlåneordningen. Problemkredsen omkring den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab er endvidere blevet diskuteret med udgangspunkt i finansieringen af de offentlige budgetunderskud, idet de pålydende renter på statsgældsbeviser og statsobligationer har

1) Dette forudsætter dog, at kreditor for hele investeringshorisonten med sikkerhed forventer, at finansielt afkast forbliver skattefrit.

været sat relativt lavt, især når der henses til, at løbetiden på disse papirer er relativ kort i sammenligning med den typiske løbetid på realkreditobligationer. Finansieringen af de offentlige underskud med kurstabslån er i den givne sammenhæng analyseret og beskrevet i pkt. 7.2.4.2.

7.2.4.1 Kontantlåneordningen

Siden slutningen af 50'erne har realkreditinstitutterne haft mulighed for at formidle kontantlån i særlig realkredit. Medio 1975 fik realkreditinstitutterne også mulighed for at anvende kontantlån i alm. realkredit. Denne adgang er også overført til enhedsprioriteringen, der blev muliggjort i slutningen af 1980[1].

Låntagere, der ikke skal medregne kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst, vil alt andet lige være interesseret i, at en så stor del af den effektive rente som muligt er fradragsberettiget direkte rente, mens långivere i samme skattekategori omvendt vil være interesseret i, at en så stor del af det effektive afkast som muligt skyldes skattefrie kursgevinster. Disse modstående interesser er ophævet ved kontantlåneordningen, idet realkreditinstitutterne finansierer kontantlånene ved udstedelse af alm. obligationer[2]. Realkreditinstitutternes renteindtægter på kontantlånene er derfor større end renteudgifterne på de til finansiering af kontantlånene udstedte obligationer. Forskellen finansierer realkreditinstitutternes kurstab på de obligationer, der udtrækkes. Som skattefrie institutioner, jf. SEL s 3, stk. 1, nr. 6, kan realkreditinstitutterne yde kontantlånene uden at blive beskattet af merrenteindtægterne. Det skal dog fremhæves, at selv om realkreditinstitutterne ikke eksplicit var fritaget fra skattepligt, kunne de formentlig alligevel yde kontantlån finansieret med alm. obligationer, idet realkreditinstitutterne i så fald antagelig ville få fradragsret for kurstab i henhold til næringsbestemmelsen.

1) Kontantlåneordningen er også overført til de med virkning fra 1. april 1982 indførte indekslån, jf. lov nr. 31/1982.

2) Kontantlånene bliver finansieret ved udstedelse af obligationer fra serier, hvor de pålydende renter er størst, efter godkendelse af Boligstyrelsen.

7.2.4.1.1 Provenumæssige konsekvenser

Kontantlånenes andel af de formidlede lånebeløb i alm. og særlig realkredit samt de hertil knyttede emissionskurstab for de fire enhedsprioriteringsinstitutter, der dækker over 9o pct. af den samlede realkreditformidling, fremgår af tabel 7.2.6 for perioden 1976-8o . Antages det forsigtigt, at låntagerne - typisk husstande og virksomheder - har en marginalskatteprocent på i gennemsnit 4o , bliver provenutabet for det offentlige over lånenes løbetid 4o pct. af de i tabellen anførte kurstab. Dette skøn over det offentlige provenutab ved de givne lånebeløb forudsætter dog dels, at kontantlåneordningen ingen indflydelse har på fastsættelsen af de pålydende renter på realkreditobligationer og dels, at markedsrenten ikke påvirkes af kontantlåneordningen.

Som nævnt er kurstabene fordelt over lånenes løbetid. Når beløb på forskellige tidspunkter skal summeres eller sammenlignes, foretages oftest en diskontering. Et givet beløb relativt tidligt i den betragtede tidsperiode tillægges herved en større vægt end et tilsvarende beløb senere, når præferencerentefoden, der anvendes til diskonteringen, er positiv. Da kurstabene på traditionelle obligationer er nominelle kurstab, skal der anvendes en nominel præferencerentefod til diskonteringen. Da et entydigt valg af rentefod til diskontering ikke er muligt, er der anvendt nominelle renter på hhv. 8,10 og 12 pct. p.a. De tilbagediskonterede kurstab med disse rentesatser fremgår af tabel 7.2.7 [2].

Selv efter en diskontering af de med kontantlåneordningen forbundne kurstab fremgår det af tabel 7.2.7, at ordningen indebærer betragtelige provenumæssige konsekvenser, som i skattepligtiges selvangivelser viser sig ved, at de fradragsberettigede renteudgifter er større end ellers, uden at de skattepligtige renteindtægter bliver større, der henvises i denne forbindelse til kapitel 3.

1) Beregningerne bag tabel 7.2.6 og den efterfølgende tabel 7.2.7 er nærmere beskrevet i bilag 7.2.

2) Beregningen af de i tabel 7.2.7 tilbagediskonterede emissionskurstab er foregået på flg. måde:
   a. for hver enkelt låneserie karakteriseret ved låneform, løbetid og pålydende rente er afdragene beregnet i samtlige terminer under forudsætning af, at lånet havde været et tilsvarende kurstabslån.
   b. kurstabet af afdraget a_j i termin j er lig. $(1-k) \cdot a_j$, hvor k er emissionskursen.
   c. er preferencerentefoden r, er de tilbagediskonterede kurstab lig
   $$\sum_{j=1}^{n} \frac{(1-k)a_j}{(1+r)^j}$$

Tabel 7.2.6 Kontantlånenes andel af de af realkreditinstitutterne formidlede lånebeløb og de hertil knyttede emissionskurstab i perioden 1976-1980

	De 4 enhedsprioriteringsinstitutters andel af de af realkreditinstitutterne formidlede lånebeløb	Kontantlånenes andel af de effektivt formidlede lånebeløb		Emissionskurstab på kontantlånene		
		Alm. realkredit	Særlig realkredit	Alm. realkredit	Særlig realkredit	I alt
	pct.			mill. kr.		
1976	94	74	85	4.370	3.150	7.520
1977	93	75	94	4.960	3.508	8.468
1978	93	69	95	5.842	4.248	10.090
1979	93	70	95	6.885	5.396	12.281
1980	94	67	97	7.550	7.188	14.738

Anm.: I beregningen af emissionskurstabene indgår kun lån formidlet af de 4 enhedsprioriteringsinstitutter: Byggeriets Realkreditfond, Kreditforeningen Danmark, Forenede Kreditforeninger og Jyllands Kreditforening. Nyudlånene vedrører faktisk regnskabsperioden fra primo december til ultimo november året efter og ikke kalenderåret.

Kilde: Bilag 7.2.

Tabel 7.2.7 Emissionskurstab før og efter diskontering på de i perioden 1976-1980 udstedte kontantlån. Mill. kr.

	Emissionskurstab før diskontering	Emissionskurstab efter diskontering med årlige renter på:		
		8 pct.	10 pct.	12 pct.
1976	7.520	3.090	2.615	2.251
1977	8.468	3.265	2.732	2.322
1978	10.090	3.793	3.152	2.668
1979	12.281	4.737	3.951	3.357
1980	14.738	5.698	4.752	4.033

Anm.: I tabellen indgår kun kontantlån formidlet af de 4 enhedsprioriteringsinstitutter.

Kilde; Bilag 7.2.

7.2.4.1.2 Kontantlåneordningens intentioner

Kombinationen af inflation og traditionel lånefinansiering til en effektiv rente, der i hvert fald delvis afspejler inflationen, har medført en "vipning" af de reale ydelsesprofiler på traditionelle annuitetslån især før - men også efter - hensyntagen til beskatning, her eksemplificeret ved en skatteprocent på 50. Dette er illustreret i figur 7.2.2, hvor det er forudsat, at den effektive realrente efter skat er den samme uanset inflationsniveauet . Jo højere inflationsniveauet er, jo højere er den effektive rente og dermed de reale startydelser. Dette opvejes imidlertid under de anførte forudsætninger af lavere realydelser mod slutningen af lånets løbetid. Tidsprofilen for de reale låneydelser - før og efter hensyntagen til indkomstskattevirkninger - bliver derfor desto skævere, jo højere inflationsniveauet er, jf. figur 7.2.2[2)]

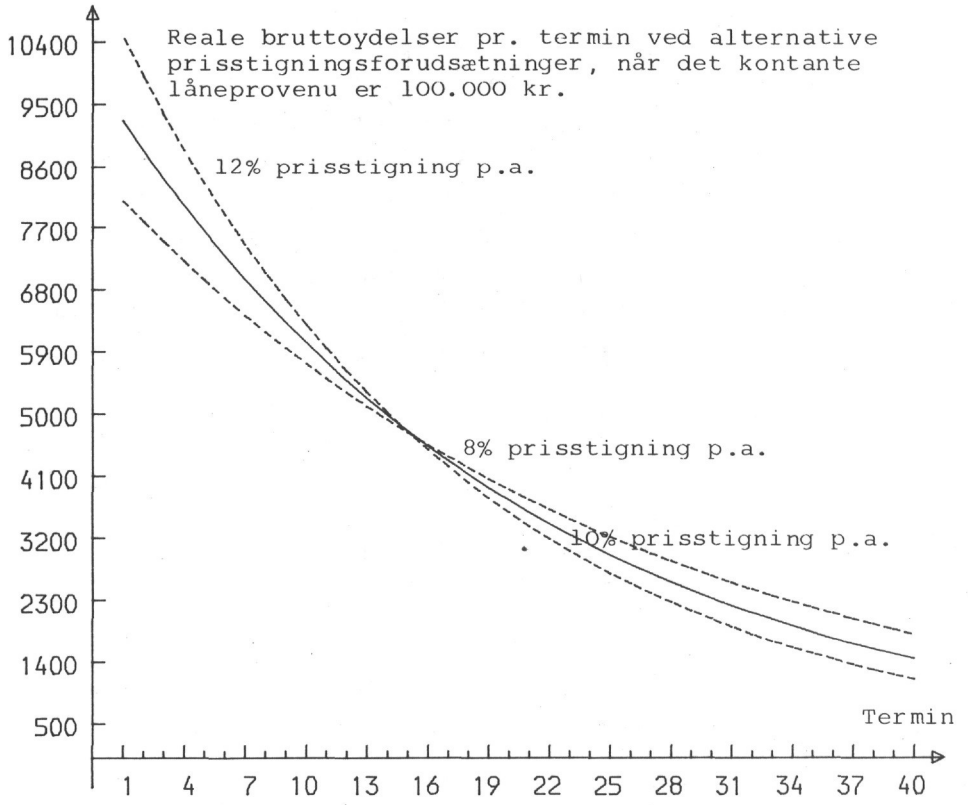
Formålet med kontantlåneordningen har givetvis været at nedsætte boligudgifterne i nye ejerboliger - og vel især udgifterne i de første år, idet den effektive realrente efter skat på fast forrentede traditionelle prioritetslån i lange perioder har været negativ for hovedparten af personligt skattepligtige . Renten kan således på en gang likviditetsmæssigt være for høj (de store begyndelsesydelser) og samtidig rentabilitetsmæssigt for lav (negativ el. lav positiv effektiv real lånerente efter skat).

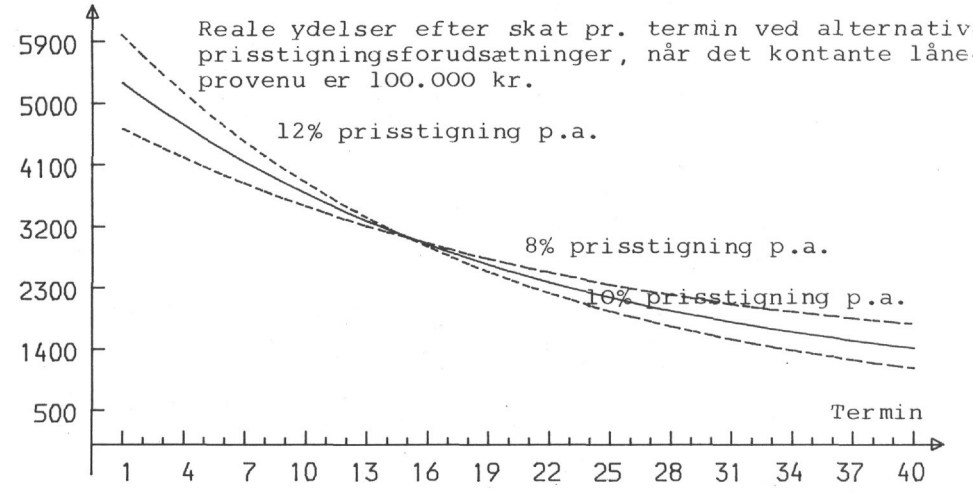
Figur 7.2.3 viser tidsprofilen af nettoydelserne på hhv. kurstabslån og kontantlån, når der forudsættes en prisstigning på 10 pct. p.a. Figuren viser, at kontantlåneordningen er ganske ineffektiv til at lette tidsprofilproblemet. Samtidig er ordningen ganske kostbar set fra det offentliges side, jf. ovenfor, idet den nedsætter ydelserne i samtlige terminer, selv om den reale

1) Det forudsætter for det første, at inflationen er korrekt forudsat og fuldstændigt overvæltet i renten. Dette er her forudsat at medføre, at realrenten efter skat er den samme uanset inflationen. Som bl.a. påpeget af B.N. Andersen i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1975, s. 39-54, er overvæltningsgraden afhængig af den førte pengepolitik, hvorfor den gjorte antagelse alene af denne grund næppe holder i praksis - heller ikke på langt sigt. Der henvises endvidere til pkt. 1.11. På grund af forskelle i marginalskat kan den effektive realrente efter skat ikke være ens for alle subjekter. I fig. 7.2.2 er forudsat en rentebeskatning på 50 pct.

2) Det er især dette tidsprofilproblem, der har været begrundelsen for, at regeringen i 1981 fremlagde forslag om indeksfinansiering af bl.a. boligbyggeriet, jf. Alternativ boligfinansiering - nogle modeller. Boligministeriet. København 1981. Ved lov nr. 81/1982 er der givet mulighed for indeksfinansiering af boligbyggeri.

3) Dette udelukker naturligvis ikke, at den effektive realrente efter skat på fast forrentede traditionelle prioritetslån vil blive positiv fremover for hovedparten af de personligt skattepligtige, jf. også antagelserne i tilknytning til fig. 7.2.2.

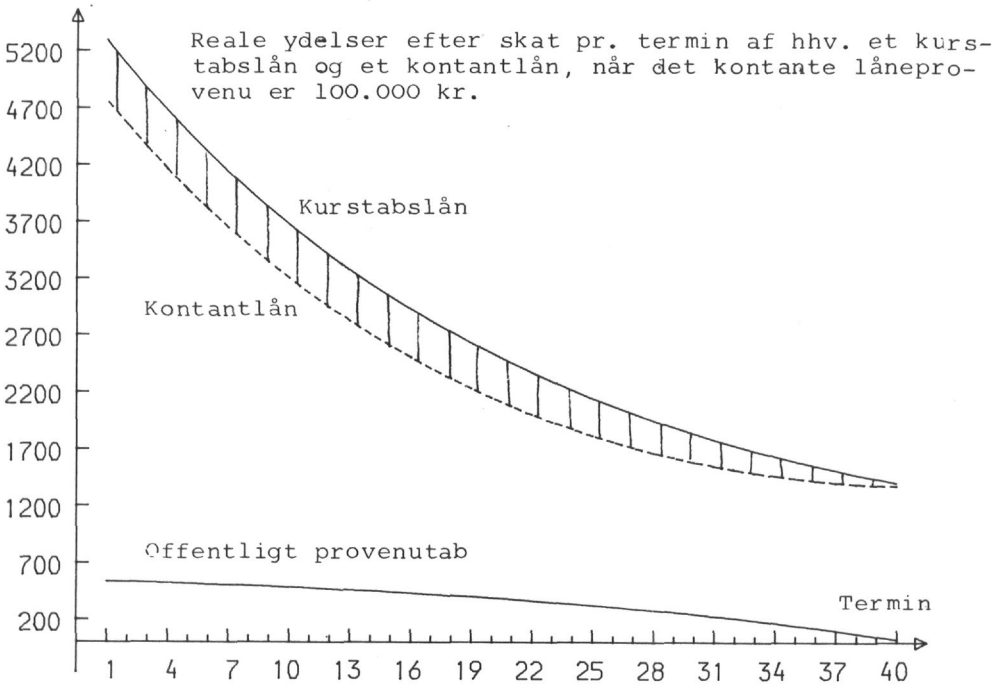




Figur 7.2.2 Tidsprofiler for et 20-årigt, 10 pet. annuitetslån med halvårlige terminer under forudsætning af samme effektive realrente efter skat [a].

a) Den effektive realrente efter skat er beregnet til 1,4 pct. p.a. ved kurs 60 og en prisstigning på 10 pct. p.a. samt en rentebeskatning på 50 pct.

lånerente efter skat måtte blive lav (her ÷0.3 pct. p.a.). Det skraverede areal i figur 7.2.3, der endvidere er indtegnet særskilt i figuren, viser låntagerens skattefordel og dermed det offentliges provenutab ved kontantlåneordningen ved en nominel tidspræferencerentefod på 10 pct. p.a. Selv under hensyntagen til en tidspræferencerentefod eller en prisstigning på 10 pct. p.a. reducerer kontantlåneordningen de reale ydelser efter skat relativt mest i terminerne 18-26, hvor ydelserne efter skat udgør under 85 pct. af ydelsen efter skat på det tilsvarende kurstabslån.



Figur 7.2.3 Tidsprofiler for et 20-årigt annuitetslån med halvårlige terminer hhv. som kurstabslån og som kontantlån [a].

a) Den effektive rente på et 10% annuitetslån med halvårlige terminer er 19.79 pct. p.a., når kursen er 60, hvilket svarer til en effektiv realrente efter skat på 1,4% p.a. ved årlige prisstigninger på 10 pct. og ved en rentebeskatning på 50 pct. Den effektive realrente efter skat på det tilsvarende kontantlån under samme forudsætninger om prisstigninger og beskatning er ÷0,3 pc t. p.a.

7.2.4.2 Statens indenlandske låntagning siden 1975

Siden 1973-olieprisomvæltningen slog ud i den økonomiske aktivitet har statens kasseunderskud været voksende fra år til år. En væsentlig del af bruttokasseunderskuddet siden staten i 1975 genoptog sin indenlandske låntagning er blevet finansieret med fast forrentede indenlandske statslån, jf. tabel 7.2.8

Som beskrevet i afsnit 7.2.4 er problemkredsen omkring den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab blevet diskuteret - og måske ikke mindst - med udgangspunkt i bl.a. statens indenlandske låneoptagelse, idet de pålydende renter på såvel de fast forrentede statsgældsbeviser som statsobligationer har været relativt lave, især når henses til, at løbetiden på disse lån er relativ kort i sammenligning med løbetiden på typiske nyudstedte realkreditobligationer[2]. Indtil foråret 1980 var den pålydende rente således 8 pct. p.a. på de 1- og 2-årige statsgældsbeviser.

Betydningen af løbetiden og den pålydende rente for den effektive rentes sammensætning på direkte rente og kursgevinst fremgår af tabel 7.2.9, hvor den direkte rente i pct. af den effektive rente er anført for forskellige kombinationer af løbetider, pålydende renter og lånetyper, når den effektive rente er forudsat at være 20 pct. p.a. Det fremgår af tabel 7.2.9, at den direkte rentes andel af den effektive rente på 20 pct. p.a. er under 50 pct., når der anvendes et-årige 8% statsgældsbeviser (stående lån).

Såvel med hensyn til pålydende rente som med hensyn til løbetid har staten dog tilpasset sin lånepolitik. I 1979 introduceredes 10- og 12-årige statsobligationer, i 1980 begyndte udstedelsen af 20-årige statsobligationer, og siden 1. april 1981

1) For en nærmere beskrivelse af statens låntagning og lånepolitik henvises til de årlige Finansredegørelser og til bemærkningerne i bemyndigelsesforslagene.

2) Den for statsgældsbeviser nu ophævede særregel for beskatning af kursgevinster ved indfrielse, beskrevet i note a til tabel 7.2.1, medvirkede også til, at diskussionen omkring beskatningen af kursgevinster blev koncentreret omkring statslånene.

Tabel 7.2.8 Statens kasseunderskud og fast forrentede indenlandske statslån siden 1975. Mill. kr.

	Kasseunderskud		Fast forrentede indenlandske statslån, brutto					
			Nominel værdi		Kursværdi		Emissionskurstab	
	Netto[b] (1)	Brutto[b] (2)	I alt	heraf med 8% pålydende rente	I alt	heraf med 8% pålydende rente	I alt	heraf med 8% pålydende rente
1975	11.096	11.621	6.000	-	5.829	-	171	-
1976	10.269	10.826	6.941	3.461	5.934	3.087	1.007	374
1977	11.478	16.206	15.461	9.009	13.199	7.852	2.262	1.157
1978	16.457	26.751	27.233	13.995	23.223	12.353	4.010	1.642
1979	20.849	40.162	34.139	15.274	28.054	13.523	6.085	1.751
1980	25.793	44.744	46.255	4.965	34.721	4.151	11.534	814
1981[a]	41.515	65.806	66.710	1.720	51.088	1.184	15.622	536

Anm.: Ekskl. præmieobligationer.

a) Foreløbige tal.

b) I bruttokasseunderskuddet indgår også refinansieringsbehovet som følge af afdrag på tidligere lån. Nettokasseunderskuddet måler nettotilvæksten i finansieringsbehovet.

Kilde: Danmarks Nationalbank og Budgetdepartementet.

Tabel 7.2.9 Direkte rente i pct. af en effektiv rente på 20 pct. p.a. ved forskellige kombinationer af løbetid, pålydende rente og lånetype

Løbetid, antal år	Stående lån			Serielån med opsat amortisation i 2 år		
	Pålydende rente, pct. p.a.			Pålydende rente, pct. p.a.		
	8	10	12	8	10	12
1	44	55	64	-	-	-
2	49	59	68	-	-	-
5	62	71	79	58	67	75
10	80	86	90	67	75	82
12	86	90	93	70	77	84
20	96	97	98	78	84	89
30	99	100	100	84	89	92

Anm.: Samtlige lån er efterbetalte lån med en termin pr. år.

er emissionen af 1-årige statsgældsbeviser indstillet . Sammenhængende hermed er de pålydende renter på statslånene blevet forhøjet. Fra foråret 1980 har de pålydende renter på nye serier af statsgældsbeviser således været 12 pct. p.a. De pålydende renter på de 10-, 12- og 20-årige statsobligationer har hhv. været 10,10 og 12 pct. p.a. Denne forhøjelse af de pålydende renter fremgår også af tabel 7.2.8.

Emissionskurstabene er i tabel 7.2.8 udelukkende henført til låneformidlingstidspunktet for årene 1975-81. I tabel 7.2.10 er emissionskurstabene fordelt efter udtrænings- eller indfrielsestidspunkt over årene 1977-81; dvs. at emissionskurstabene tidsmæssigt er blevet fordelt på samme måde som indfrielses- og udtrækning sbeløbene. Er der således f.eks. den 20. dec. 1981 anvendt 1 mia. kr. til indfrielse af et statslån af samme størrelse udstedt til kurs 85 i 1979, bliver der henført et kurstab på

1) Statsgældsbeviserne er stående lån, mens statsobligationerne er stående lån eller som det typiske serielån, indtil 1979, med opsat amortisation. Tabel 7.2.9 er i konsekvens heraf opstillet for disse to lånetyper.

150 mill. kr. til 1981 efter dette fordelingsprincip, mens de 150 **mill.** kr. ville blive henført til 1979 efter den i tabel 7.2.8 anvendte opgørelsesmetode. Derfor er kurstabene i tabel 7.2.8 også betydeligt større end kurstabene i tabel 7.2.10 for perioden 1977-1981, hvor der skete en markant stigning i optagelse af indenlandske statslån. Kurstabene opgjort efter udtrækнings- eller indfrielsestidspunktet vil i 1981 og 1982 hhv. i alt være ca. 3.350 og 3.500 mill. kr. på de i perioden 1. januar 1975-30. september 1981 optagne indenlandske statslån.

Tabel 7.2.10 Emissionskurstab på statslån siden 1975 fordelt efter udtrækнings- og indfrielsestidspunkt. Mill.kr.

	Statsgældsbeviser		Statsobligationer		I alt	
	Alle	Med 8% pålydende rente	Alle	Med 8% pålydende rente	Alle	Med 8% pålydende rente
1977	122	122	55	0	177	122
1978	486	486	285	48	771	534
1979	856	856	925	359	1.781	1.215
1980	1.028	1.028	1.212	186	2.240	1.214
1981	1.146	1.044	2.202	401	3.348	1.445

Anm.: Ekskl. præmieobligationer.

Kilde: Materiale i Budgetdepartementet/Det økonomiske sekretariat.

7.2.5 Beskatning af kursgevinster/-tab efter gældende skatteregler for begrænset skattepligtige subjekter

Efter gældende bestemmelser følger beskatning af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer for begrænset skattepligtige subjekter samme sæt af regler som for fuldt skattepligtige, i det omfang renter indgår i indkomstgrundlaget til beregning af

dansk indkomstskat. Renter vil for denne gruppe af personer, selskaber, foreninger m.v. , der har hjemsted i udlandet, især indgå i indkomstgrundlaget til dansk indkomstskat, når der udøves et erhverv med fast driftssted her i landet, når der deltages i erhvervsvirksomhed med fast driftssted her, eller når der på anden måde er ret til andel i overskud af en sådan virksomhed her i landet. I de tilfælde, hvor kursgevinster/-tab i øvrigt indgår ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, må det derfor afgøres, i hvilket omfang sådanne gevinster og tab kan henføres til det faste driftssted.

For så vidt angår kursgevinster på pantebreve, erhvervet som led i omsætning af fast ejendom, er det fastslået i LSR 1981.197, at sådanne kursgevinster ikke indgår i det faste driftssteds indkomstopgørelse. Landsskatterettens begrundelse var, at sælgerpantebrevene var indgået i åbent depot på klagerens navn i en herværende bank, og at pantebrevene derfor havde opnået en eksistens uafhængig af det herværende driftssted.

På lignende måde nægtes begrænset skattepligtige adgang til fradrag for kurstab ved opgørelse af den skattepligtige fortjeneste på næringsaktiver, hvis kurstabet ikke har en direkte forbindelse med finansieringen ved ejendommens erhvervelse eller opførelse, eller opstår som et led i salget.

Begrænset skattepligtige subjekter giver i relation til beskatning af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer - ligesom skattefrie institutioner o.lign. - ikke anledning til problemer, der ikke genfindes inden for gruppen af fuldt skattepligtige.

1) De begrænset skattepligtige er dels defineret i KSL § 2 og dels i SEL § 2.

7.3 Beskatning af kursgevinster/-tab i et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af indkomst.

Inddragelse af skattefrie institutioner og ordninger under beskatning samt indsnævring af forskellene i marginalskatteprocenterne er de to væsentligste forudsætninger for, at det danske indkomstskattesystem skal kunne karakteriseres som et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af forskellige subjekters indkomst . Hvad der nærmere kan ligge i ovenstående to hovedændringer af det danske indkomstskattesystem er beskrevet i sammenfatningens pkt. 7. Heri antages uden nærmere præcisering, at der er begrænsede forskelle i marginalskatteprocenterne, f.eks. til intervallet 40-60 pct.

7.3.1 Beskatning af kursgevinster/-tab i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfælde

7.3.1.1 Beskatningsregler for kursgevinster/-tab og skattearbitrage

Såfremt forskellene i marginalskatteprocenterne indsnævres, begrænses størrelsesordenen af de gevinster, som långivere og låntagere, der ikke skal medtage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst, kan opnå ved at udnytte forskelle i marginalbeskatning til skattearbitrage, jf. eksempel 3 i afsnit 7.2.1.

Derimod betyder sammenpresningen af marginalskatteprocenterne ikke nogen indskrænkning af de muligheder for skattearbitrage, som udspringer af en forskellig behandling af kursgevinster/-tab for forskellige skatteydere. Dette fremgår f.eks. af eksempel 1 og 2 i afsnit 7.2.1, hvor det netop er forudsat, at marginalskatteprocenterne for låntager og långiver er ens.

1) De indkomstafhængige ydelser og tilskud bevirker, at forskellene mellem de beløb ud af f.eks. en given indkomstfremgang, som personligt skattepligtige selv kan disponere over, kan være betydeligt større end forskellene i marginalbeskatningen de personligt skattepligtige imellem. Derfor må ikke blot skatte-, men også transfereringssystemet ændres, såfremt forskellene i det offentliges andel af en given indkomstændring for de personligt skattepligtige skal være begrænsede.

7.3.1.2 Afkast efter skat af forskellige placeringsformer

Marginalbeskatningen af forskellige subjekters indkomst kan, når hensyn tages til indkomstafhængige ydelser og tilskud, spænde over hele intervallet fra nul til 100 pct. eller derover i det gældende indkomstskatte- og transfereringssystem. Disse forskelle medfører igen, at det disponible afkast, en given skatteyder kan opnå, bliver afgørende afhængigt af placeringsinstitut eller -måde. Deltager den betragtede skatteyder f.eks. i en skattefri pensionsordning, indgår afkastet af placeringen ikke i praksis i et indkomstskattegrundlag. Vælger skatteyderen derimod at placere i børsnoterede obligationer, indgår i hvert fald den direkte rente i skatteyderens indkomstgrundlag. Det gældende indkomstskattesystem spiller derfor også en helt afgørende rolle for valg af placeringsform; placeringsmåden forvrides af det gældende indkomstskattesystem.

Såfremt forskellene mellem forskellige subjekters marginalskatteprocenter indsnævres, vil indkomstskattesystemets forvridning af placeringsmåden derfor også blive formindsket, omend ikke elimineret.

Sammenfattende kan det konkluderes, at en sammenpresning af marginalskatteprocenterne dels vil betyde, at forskellene i marginalt afkast efter skat ved forskellige placeringsformer vil blive mindre, og dels vil reducere - men på ingen måde elimine-re - gevinsterne ved skattearbitrage via udnyttelse af beskatning sreglerne for kursgevinster/-tab. En vurdering af, om det er ønskeligt at reducere forskellene i marginalbeskatning af indkomst, må selvsagt omfatte flere aspekter. Det må bl.a. indgå, om bevægelsen i retning af et proportionalt indkomstskattesystem er ønskelig ud fra en evnebetragtning.

7.3.2 Generel beskatning af kursgevinster/-tab

Det forudsættes i dette punkt, at samtlige skattepligtige skal medregne kursgevinster respektive fratrække kurstab på rentebærende fordringer ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. De regler, der nu gælder i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfældene - og hvor kursgevinster/-tab på finansielle fordringer opgøres med udgangspunkt i anskaffelses-

kursen - forudsættes med andre ord at skulle gælde for samtlige skattesubjekter '

Foruden de konsekvenser for det marginale afkast efter skat ved alternative placeringsformer for én og samme skatteyder, som en generel beskatning af kursgevinster/-tab ville indebære inden for et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatning, kan der under dette punkt også være grund til at underkaste de gældende opgørelsesregler for kursgevinster/-tab samt de administrative problemer ved en generel beskatning af kursgevinster/-tab en nærmere undersøgelse. Herudover beskrives de til afhændelsessituationen knyttede "indlåsningseffekter", der er knyttet til en realisationsbeskatning som beskatning af kursgevinster/-tab i afhændelsessituationen.

7.3.2.1 Beskatningsregler for kursgevinster/-tab og skattearbitrage

Sammenpresning af forskelle i marginalskatteprocenter og generel beskatning af kursgevinster/-tab indebærer, at gevinsterne ved at gennemføre skattearbitrage ved at variere på sammensætningen af den effektive rente på direkte rente og amortisationsgevinst væsentligt formindskes. Dette er i et taleksempel belyst i tabel 7.3.1, der skal sammenlignes med tabel 7.2.4, hvorfor der også er overensstemmelse mellem de pålydende renter i de to tabeller. Det forudsættes i eksemplet, at låntageren har en marginalskatteprocent på 4o, mens långiverens marginalskatteprocent her er 6o, idet der jo betragtes et indkomstskattesystem, hvor marginalskatteprocenterne ligger i intervallet fra 4o til 6o pct. Af hensyn til sammenligneligheden med resultaterne fra tabel 7.2.4 er der dog også medtaget en långiver med en marginalskatteprocent på 7o.

En sammenligning af resultaterne fra tabel 7.2.4 og 7.3.1 viser, at låntagers og långivers fordele af at reducere den effektive rente kombineret med en reduktion af den direkte rentes andel af den effektive rente er reduceret ganske betydeligt. Med den usikkerhed, der nødvendigvis er knyttet til den fremtidige udformning af beskatningsreglerne og den fremtidige prisudvikling, er de i tabel 7.3.1 beregnede forventede gevinster givetvis for beskedne til, at skattearbitrage af den betragtede type vil blive udnyttet til systematisk skattetænkning. Denne

1) Som beskrevet i note b til tabel 7.2.1 er det uafklaret, om spekulations- og anbringelsestilfælde også omfatter debitorsiden.

2) Med Ligningsrådets tilladelse kan subjekter omfattet af LL § 4 anvende en anden opgørelsesmetode for kursgevinster/-tab, jf. pkt. 7.2.3.

konklusion underbygges af, at der også må tages hensyn til de med lånetransaktionerne forbundne omkostninger såvel til stiftelse som til løbende administration.

Når både långiver og lånbagor i den betragtede situation overhovedet kan opnå en gevinst ved den samtidige reduktion af den effektive rente og den direkte rentes andel af den effektive rente, skyldes det, at kursgevinster/-tab opgøres med udgangspunkt i anskaffelseskursen. Såfremt det i bilag 7.3 beskrevne kontantlåneprincip i skattemæssig sammenhæng blev anvendt, var det ikke muligt at benytte annuitetslån til skattearbitrage af den betragtede type; der henvises til bilag 7.3 for en nærmere redegørelse.

7.3.2.2 Afkast efter skat af forskellige placeringsformer

De i afsnit 7.3.1.2 anførte betragtninger under samme overskrift gælder også, når kursgevinster/-tab helt generelt indgår i beskatningsgrundlaget. Generel beskatning af kursgevin-

Tabel 7.3.1 Effektive renter af et 20-årigt annuitetslån med halvårlige terminer når kursgevinster/-tab indgår i beskatningsgrundlaget.

Pålydende rente, pct. p.a. a)	Kurs	Effektiv rente, pct. p.a.	Effektiv rente i pct. p.a. efter en marginalskat på:			Forskel i effektiv rente efter skat mellem parilånet og det betragtede kurstabslån ved en marginalskat på b):		
			40%	60%	70%	40%	60%	70%
18.90	100	19.79	11.66	7.70	5.75	.	.	.
16	87¼	19.56	11.62	7.73	5.79	.04	.03	.04
10	62	19.06	11.60	7.85	5.95	.06	.15	.20
6	47½	18.36	11.42	7.85	6.00	.24	.15	.25

a. Pålydende rente p.a. opgøres efter gældende regler som antal terminer gange den pålydende rente pr. termin, mens effektive renter siden juni 1980 opgøres efter rentes-rente princippet.

b. Forskellen er opgjort positivt, *når* forskellen er udtryk for en fordel for den pågældende skatteyder.

ster/-tab vil desuden medføre, at afkastet efter skat på en given type fordringer, som f.eks. annuitetslån, kun i beskeden grad vil afhænge af den effektive rentes sammensætning på direkte rente og amortisationsgevinst. Dette vil yderligere reducere

den forvridning af placeringsmønstret, som det gældende indkomstskattesystem fører med sig.

7.3.2.3 Opgørelse af kursgevinster/-tab; den skattemæssige anskaffelseskurs

Opgørelse af kursgevinster/-tab ved indfrielse, udtrækning samt afhændelse sker i henhold til gældende regler med udgangspunkt i anskaffelseskursen.

Såfremt samtlige skattepligtige - som under den betragtede forudsætning - skal medregne kursgevinster respektive fratrække kurstab på rentebærende fordringer ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, er det nærliggende at undersøge, om gældende regler eller andre generelle regler for opgørelse af kursgevinster /-tab sikrer, at rentebærende fordringer, der giver samme effektive rente, også giver samme effektive rente efter skat **uanset** den effektive rentes sammensætning på direkte rente og amortisationsgevinst (kursgevinst). Denne problemstilling er behandlet i bilag 7.3, hvor opgørelse af kursgevinster/-tab dels er sket med udgangspunkt i anskaffelseskursen som efter gældende skatteregler og dels med udgangspunkt i en beregnet kurs svarende til hhv. et modningskursprincip og et kontantlåneprincip i **skattemæssig sammenhæng. Den således beregnede kurs lægges alternativt til grund for beregningen af den skattemæssige anskaffelseskurs eller** -sum.

Modningskursen defineres i bilag 7.3 som den kurs, en given fordring ville opnå på salgstidspunktet, såfremt den effektive rente på salgstidspunktet er lig den effektive rente på anskaffelsestidspunktet. Efter dette beregningsprincip undgås det at beskatte den kursstigning over fordringens løbetid, der er en følge af, at kursen på alle fordringer alt andet lige stiger monotont mod indfrielses- eller udtrækningskursen (som oftest **kurs** 100)**, når løbetiden aftager. Forløbet af modningskursen over løbetiden er i et eksempel illustreret i figur 7.3.1.**

I henhold til kontantlåneprincippet defineres anskaffelsessummen i skattemæssig henseende som kontantrestværdien af fordringen på afhændelses- eller udtrækningstidspunktet. Ved beregning af kontantrestværdien forudsættes, at der ses på et kontantlån af helt samme type som den betragtede fordring, bortset fra at den pålydende rente antages at svare til den effektive rente (på anskaffelsestidspunktet), så kursen bliver 100. Det er naturligvis endvidere forudsat, at de to lån

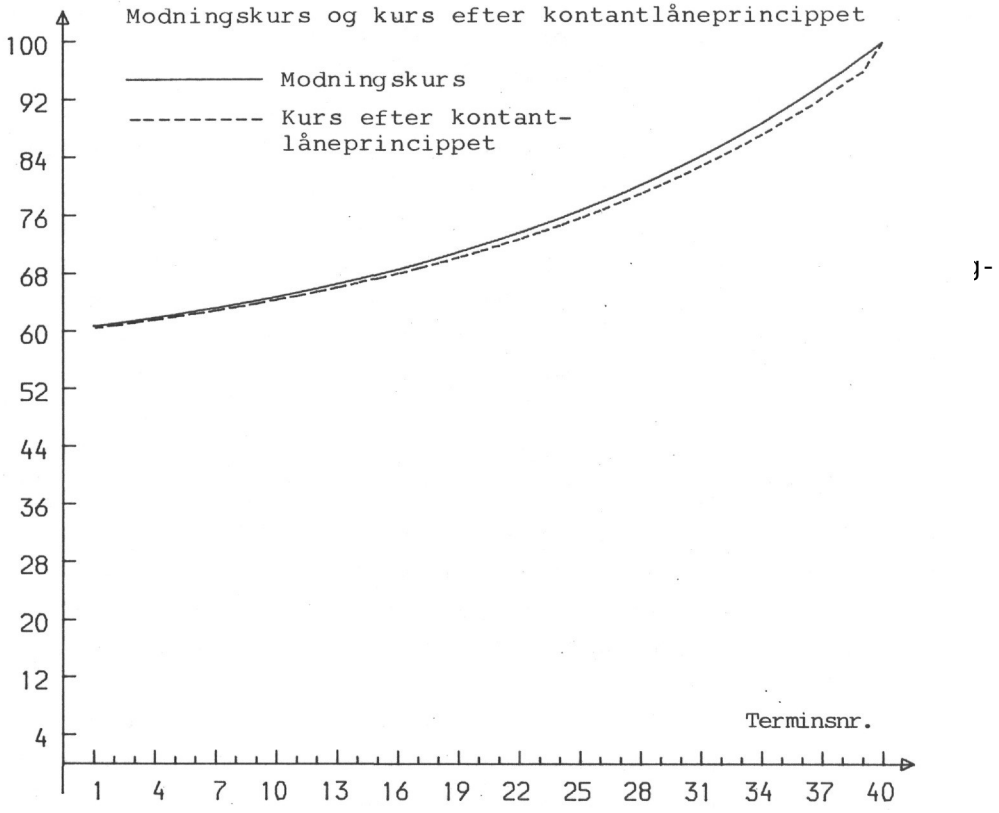
giver samme kontante låneprovenu. Forløbet af kursen efter kontantlåneprincippet i afhændelses- og udtrækningssituationen er i et eksempel ligeledes illustreret i figur 7.3.1.

I indfrielsessituationen defineres den skattepligtige kursgevinst/-tab som forskellen mellem ydelsen på den faktiske fordring minus afdraget på det tilsvarende kontantlån. Der henvises i øvrigt til bilag 7.3 for en nærmere redegørelse.

Resultatet af analyserne i bilag 7.3 kan sammenfattes i:

- at gældende skatteregler for opgørelse af kursgevinster/-tab ikke opfylder det ovenfor skitserede lighedsprincip om ens beskatning af den effektive rente uanset dens sammensætning

- at opgørelse af kursgevinster/-tab med udgangspunkt i modnings-



Figur 7.3 .1 Modningskurs og kurs efter kontantlåneprin-

cippet over løbetiden for et 10%, 20-årigt

ning med de gældende regler for opgørelse af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer, ville de to nævnte principper endvidere stille langt større krav til regnekapacitet

- at det endvidere ikke er muligt at opstille generelle regler for opgørelse af kursgevinster/-tab, der ville sikre en realisering af det skitserede lighedsprincip for alle lånetyper
- at det er relativt mindre afgørende, hvordan kursgevinster/-tab præcist opgøres, end at indsnævre forskellene i de placeringsafhængige marginale skatteprocenter for én og samme skatteyder, såfremt såvel skattearbitrage som forskel i afkast efter skat ved direkte eller indirekte placering i en given fordring ønskes undgået.

7.3.2.4 Beskatning af kursgevinster/-tab og indlåsningseffekter

Beskatning af kursgevinster ved realisation, dvs. i afhændelsessituationen, vil medføre indlåsningseffekter. Afhændelse af en fordring på 1000 kr. til kurs 80 vil således udløse en beskatning på 120 kr., såfremt skatteprocenten er 40 og anskaffelseskursen 50. Efter skat råder sælgeren derfor over 680 kr. Indlåsningseffekten anskues måske mest klart, hvis det hypotetisk antages, at sælgeren tilbagekøber en tilsvarende fordring. For salgsprovenuet efter skat på de 680 kr. kan der kun tilbagekøbes en fordring nå nominelt $\frac{680}{80} \cdot 100 = 850$ kr. Ved omplaceringer, der naturligvis indebærer køb af andre fordringstyper, vil afkastmulighederne dermed også reduceres af realisationsbeskatningen. Konsekvensen vil derfor være en stærk tendens til at lade kapitalen forblive i den placeringsform, hvor den allerede er anbragt, hvis kursen er steget. Kapitalen bliver så at sige indlåst i de eksisterende placeringer. En beskatning af kursgevinster ved realisation vil således hæmme kapitalens mobilitet og kapitalmarkedets effektivitet til at lede kapitalen derhen, hvor den giver det største afkast.

I kursfaldssituationen vil realisationsbeskatning omvendt give en udløsningseffekt. Afhændes en fordring på 1000 kr. til kurs 50, der er anskaffet til kurs 80, vil sælgeren opnå en skattebesparelse på 120 kr. ved en skatteprocent på 40. For salgsprovenuet inkl. skattebesparelsen kan sælgeren tilbagekøbe tilsvarende fordringer for nominelt $\frac{820}{50} \cdot 100 = 1240$ kr. Realisationsbeskatning af kurstab vil således kunne bevirke afhændelse, der alene er betinget af skattereglernes udformning. De samfundsmæssige omkost-

ninger er dog moderate i forhold til de uheldige samfundsmæssige konsekvenser af indlåsningseffekten.

7.3.2.5 Størrelse og tidsmæssig placering af kursgevinster/-tab

Som beskrevet i afsnit 7.2.3 opstår der i praksis en række kursansættelsesproblemer i forbindelse med rentebærende fordringer, især når fordringen ikke er erhvervet ved køb eller udlån til aftalt kurs, men ved salg af andre aktiver f.eks. fast ejendom. Beskattes fortjenesten ved salget af den faSte ejendom, opstår et kursansættelsesproblem for eventuelle sælgerpantebreve allerede efter gældende ret.

Såfremt samtlige skattepligtige skal medregne kursgevinster respektive fratrække kurstab i den skattepligtige indkomst, vil der opstå et kursansættelsesproblem i alle tilfælde, hvor den rentebærende fordring er erhvervet ved salg af andre aktiver.

I årene 1978-80 blev der omsat hhv. 153.000, 150.000 og 114.000 faste ejendomme [1]. Hertil kommer gældsbreve og andre fordringer, udstedt f.eks. ved afhændelse af virksomhed, optagelse af kompagnon i interessentskaber m.v. samt kursgevinster og -tab på rentebærende fordringer, erhvervet ved arv og gave. Tabel 7.3.2 viser endvidere, hvor stor en andel af de personligt skattepligtige, der har mindst en af posterne obligationer, pantebreve og prioritetsgæld i opgørelsen af den skattepligtige formue, og hertil kommer så fordringer og gæld, der ikke har pant i fast ejendom. I tabellen er husstandene bl.a. delt op i to hovedgrupper: husstande med en aktivbeholdning på 100.000 kr. og derunder og husstande med en aktivbeholdning på over 100.000 kr. I kategorien med en betydelig aktivbeholdning vil stort set alle skulle opgøre kursgevinster/-tab for rentebærende fordringer, mens i gennemsnit under 15% i kategorien med lav eller ingen aktivbeholdning skal opgøre kursgevinster/-tab under den betragtede beskatningsforudsætning, når der vel at mærke alene ses på et enkelt indkomstår. Set over et livsforløb vil betydelig flere i sidstnævnte kategori skulle opgøre kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer.

1) Danmarks Statistik 1981, Ejendomssalg 1980, Statistiske Meddelelser 1981:6, København.

TABEL 7.3.2 ANDEL AF HUSSTANDE, DER ENTEN HAR OBLIGATIONER, PANTEBREVE ELLER PRIORITETSGÆLD ULTIMO 1979, FORDELT EFTER HOVEDPERSONENS ERHVERVSGRUPPE OG ALDER SAMT EFTER HUSSTANDENS AKTIVER OG SKATTEPLIGTIGE INDKOMST. PCT.

	AKTIVER, IALT: 0-100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			AKTIVER, IALT: OV. 100000 KR. INDKOMSTSKATTETRIN:			ALLE
	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	1. TRIN	2. TRIN	3. TRIN	
LANDMÆND:							
15 - 35 ÅR	*	*	*	86	94	100	85
36 - 55 ÅR	0	*	*	88	95	96	89
OV. 55 ÅR	20	*	*	87	95	100	88
ANDRE SELVSTÆNDIGE:							
15 - 35 ÅR	13	20	0	81	88	91	72
36 - 55 ÅR	13	6	*	91	88	97	82
OV. 55 ÅR	57	57	*	90	94	100	90
FUNKTIONÆRER:							
15 - 35 ÅR	16	20	26	96	98	98	60
36 - 55 ÅR	22	22	22	98	97	98	83
OV. 55 ÅR	38	34	42	97	93	97	79
ARBEJDERE:							
15 - 35 ÅR	9	10	9	96	96	98	34
36 - 55 ÅR	9	13	10	94	97	96	60
OV. 55 ÅR	15	16	15	88	90	90	62
ANDRE:							
15 - 35 ÅR	6	17	*	93	100	*	8
36 - 55 ÅR	6	0	*	77	100	100	24
OV. 55 ÅR	20	23	25	86	96	96	52
ALLE	12	16	17	89	95	97	53

ANM: INDKOMSTSKATTETRIN EFTER SKATTEPLIGTIG INDKOMST: 1. TRIN: 0-77.400 KR., 2. TRIN: 77.401-139.400 KR. OG 3. TRIN: OVER 139.400 KR.
* ANTALLET AF HUSSTANDE ER MINDRE END 3 I DET PÅGÆLDENDE FELT.
KILDE: SELVANGIVELSESUNDERSØGELSEN 1979. (BÅNDDATA).

Specielt set ud fra debitors synsvinkel vil generelle regler om fradrag for kurstab og beskatning af kursavance give anledning til store opgørelsesproblemer. Som det fremgår af gennemgangen i afsnit 7.2.3, findes der bortset fra LL § 8 D kun en uhyre beskeden praksis efter gældende ret at bygge på. Det mest naturlige vil nok være at benytte tilsvarende regler som i LL § 8 D. Dette vil imidlertid betyde, at der ved hver eneste låneoptagelse eller -overtagelse skal ansættes en kursværdi for det pågældende lån, som danner udgangspunkt for beregning af fortjeneste og tab, der realiseres i takt med lånets tilbagebetaling og indfrielse. Debitor vil herefter hvert år konstatere et kurstab svarende til den del af lånet, der er betalt gennem de ordinære afdrag. Ved salg af fast ejendom, også parcelhuse til privat beboelse, vil der ofte ske betaling af ekstraordinære ejerskifteafdrag, mens køber overtager restgælden på lånene. Herved vil sælger konstatere kurstab dels svarende til de ekstraordinære ejerskifteafdrag, dels som følge af den stigning i kursen, der sædvanligvis vil være en følge af, at forfaldstiden er rykket nærmere set i relation til købstidspunktet. Også enhver omprioritering vil give anledning til kursansættelsesproblemer.

Kursansættelser er traditionelt meget vanskelige skønsmæssige afgørelser. Den kursansættelse, der sker af hensyn til formueskatten, har hidtil ikke givet anledning til mange problemer, dels på grund af den relativt lave formueskatteprocent sammenholdt med indkomstskatteprocenterne, dels fordi hovedparten af kreditorer og debitorer ikke er formueskattepligtige. Formuetillægget til socialindkomsten kan dog måske give anledning til flere kursansættelsesproblemer, selv når kursansættelsen alene sker med direkte henblik på opgørelsen af den skattepligtige formue.

Med virkning fra og med indkomståret 1981 skal den skattepligtige formue endvidere opgøres til kontantværdi, idet såvel fast ejendom som gæld skal ansættes til en kontantværdi, dvs. kursansættes. De nye regler om kursansættelse af gæld er indsat som § 21 A i LL. Principielt er der dog ikke opstået nye kursansættelsesproblemer som følge af LL § 21 A, idet rentebærende fordringer i henhold til SL§14, nr. 2 allerede efter hidtil gældende regler er blevet opgjort til kursværdi. Kursansættelsesreglerne for gæld er endvidere knyttet til kursfastsættelsen af rentebærende aktiver, idet gæld i henhold til LL § 21 A , stk. 1 ansættes efter sit pålydende, med mindre den modsvarende rente-

bærende fordring kan ansættes til en kursværdi, der er forskellig fra pari, jf. LL § 21 A, stk. 3. I disse tilfælde ansættes gælden til en tilsvarende kursværdi. Som følge af de nye regler om kontantværdiansættelse af gæld, vil imidlertid flere skattesubjekter blive stillet over for kursansættelsesproblemer. Det skal understreges, at reglerne i § 21 A i LL kun vedrører kursansættelsen af gæld ved formueopgørelsen.

Hvor kursen derimod påvirker den skattepligtige almindelige eller særlige indkomst, giver kursansættelserne anledning til mange problemer og skattesager. Ved brug af tabelværker, hvor kursværdien sættes i relation til effektiv rente, løbetid, fordringstype (nominel/indekseret), sikkerhedsmæssig placering m.m., kan dette skøn standardiseres, men en række private pantebreve og fordringer vil uanset tabelværkets omfang på grund af særlige omstændigheder falde uden for de tabellerede tilfælde.

I ovenstående beskrivelse er det især kursansættelsesproblemer i relation til private pantebreve, der er behandlet. Børsnoterede obligationer kan dog også i nogle tilfælde tænkes at give anledning til kursansættelsesproblemer. En række obligationer omsættes, grundet en beskeden cirkulerende mængde, f.eks. så relativt sjældent på Fondsbørsen, at den sidst noterede kurs måske må anses for forældet. De til offentligt noterede obligationer knyttede kursansættelsesproblemer er dog helt ubetydelige i forhold til de problemer, der er knyttet til kursansættelse af private pantebreve.

Gennemførelse af en generel beskatning af kursgevinster/-tab nødvendiggør, at der tages stilling til overgangsproblemer. Det må således betænkes, om de overvejede beskatningsregler kun skal vedrøre rentebærende fordringer, der erhverves, og låneforhold, der etableres efter de nye reglers ikrafttræden, eller om de nye regler skal omfatte samtlige fordringer og låneforhold. Til støtte for kun at inddrage nyerhvervelser og nye låneforhold taler, at kursen på tidligere erhvervede fordringer og tidligere etablerede låneforhold er fastsat på baggrund af de da gældende beskatningsmæssige forhold for kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer. Skal den overvejede generelle beskatning af kursgevinster/-tab omfatte samtlige fordringsbesiddelser og låneforhold, må det for den gruppe, der hidtil ikke har skullet beskattes af kursgevinster/-tab, være nærliggende at vedtage, at den skattemæssige anskaffelsessum sættes lig den kurs, der er gældende ved de nye reglers

ikrafttræden. Foretages denne afgrænsning, synes det ikke begrundet, at fordringshaveren skulle kunne benytte den faktiske anskaffelseskurs, såfremt denne er højere. Herved ville det offentlige nemlig i realiteten komme til at indrømme skattefradrag for kurstab med tilbagevirkende kraft. Symmetrihensyn tilsiger, at låntagere, der ikke tidligere har skullet inddrage kursgevinster/-tab i indkomstskattegrundlaget, også skal tage udgangspunkt i kurserne ved de nye reglers ikrafttræden.

7.3.2.6 Generel beskatning af kursgevinster/-tab sammenholdt med det almindelige indkomstbegreb

En generel adgang til fradrag for kurstab vil være vanskelig at forene med de gældende principper i statsskattelovens §§4-5.

Efter disse bestemmelser er tab på udestående fordringer ikke fradragsberettiget, med mindre tabet er udslag af en normal erhvervsmæssig risiko såsom udestående fordringer og pantebreve, opstået ved en erhvervsmæssig omsætning. Kursen på sådanne fordringer har imidlertid nær tilknytning til sikkerheden for fordringen . Ændres risikoen, ændres også kursen. Er et pantebrev ved opgørelse af en avance f.eks. ved salg af fast ejendom ansat til kurs 60, kan kursen falde til 10 - eller til 0 - hvis ejendommen senere går på tvangsauktion. Indføres generelle regler om beskatning af kursgevinster/-tab, vil også et sådant tab være fradragsberettiget. Hvis dette skal undgås, må der indføres regler, der begrænser fradragsretten til tab, der er udslag af generelle ændringer i renteniveauet. Sådanne regler vil antagelig være uhyre svære at administrere i praksis.

Tilsvarende problemer opstår på debitorsiden. Hvis kurstab skal kunne fradrages, må kursgevinst naturligvis beskattes. Dette medfører vanskeligheder, hvor debitor erhverver en kursgevinst ved indfrielse af en fordring til underkurs på grund af fordringens større eller mindre uerholdelighed. Sådanne spørgsmål hænger sammen med reglerne om beskatning af en akkordfordel

1) Se f.eks. SD-cirkulære i 1980-33 om kursudviklingen på sælgerpantebreve, hvorefter kursen er gradueret efter pantebrevets sikkerhedsplacering, således:

Pantebrevets prioritetsstilling angivet i % af pantets handelsværdi	Sælgerkurs	Hertil svarende effektiv rente
65%	54,50	22,19%
75%	53,25	22,82%
85%	49,00	25,19%
90%	46,25	26,94%

hos debitor, hvor hovedreglen jo er, at akkordfordelen ikke beskattes.

7.3.3 Ingen beskatning af kursgevinster/-tab

Såfremt samtlige skattepligtige skal medregne kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer i den skattepligtige indkomst, rejser der sig som beskrevet i afsnit 7.3.2 en række praktiske og administrative problemer for såvel skatteydere som skattemyndighederne. Under den betragtede hovedforudsætning, hvor forskellene i marginalskatteprocenter er begrænset til intervallet mellem 40 og 60, er det primært disse praktiske og administrative problemer, der gør det betænkeligt at indføre en generel beskatning af kursgevinster/-tab. Hvis der derimod ikke gribes ind over for antallet og omfanget af skattefrie institutioner og ordninger, vil en stor del af kursgevinsterne, der netop tilfalder disse institutioner, ikke blive beskattet, mens den del af kurstabene, der falder på fuldt skattepligtige, nu generelt bliver fradragsberettiget. Under denne forudsætning må konsekvenserne for de offentlige finanser også indgå som et væsentligt element i overvejelserne om en generel beskatning af kursgevinster/-tab. I denne sammenhæng skal det dog fremhæves, at den udbredte anvendelse af kontantlån inden for realkreditten allerede har haft de her omtalte konsekvenser for de offentlige finanser, jf. afsnit 7.2.4.1.1. Som alternativ til at inddrage kursgevinster/-tab i den skattepligtige indkomst for samtlige skattepligtige analyseres derfor i dette punkt nogle konsekvenser af helt at se bort fra kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for samtlige skattepligtige. Forskellen til de gældende regler ligger i, at der også ses bort fra kursgevinster/- tab i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfælde.

7.3.3.1 Beskatningsregler for kursgevinster/-tab og skattearbitrage

Hvis marginalbeskatningen af indkomst var ens for samtlige skattesubjekter, må det specielt for et så gennemsigtigt marked som fordringsmarkedet antages, at markedskræfterne i betydelig grad ville fjerne arbitragemulighederne begrundet i beskatningsreglerne for kursgevinster/-tab, uanset om kursgevinster/-tab medtages eller ikke medtages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Den her gennemførte analyse sker imidlertid under forudsætning af, at der er forskelle mellem forskellige subjekters marginalskatteprocenter, omend disse forskelle her er forudsat begrænset til intervallet mellem 40 og 60 pct. Det fremgår derfor også allerede af eksempel 3 i afsnit 7.2.1, at der vil være arbitragemuligheder, når kursgevinster/-tab ikke indgår i beskatningsgrundlaget, og der er forskelle i marginalbeskatningen af de skattepligtige. Gevinsterne ved arbitrage indsnævres imidlertid som følge af, at forskellene mellem marginalskatteprocenterne formindskes. Størrelsesordenen af denne reduktion er i et eksempel belyst i tabel 7.3.3, der svarer til tabel 7.2.4, blot suppleret med en marginalskatteprocent på 60.

Tabel 7.3.3 Effektive renter af et 20-årigt annuitetslån med halvårlige terminer, når kursgevinster/-tab ikke indgår i beskatningsgrundlaget.

Pålydende rente, pct. p.a. a)	Kurs	Effektiv rente, pct. p.a.	Effektiv rente i pct. p.a. efter en renteskat på:			Forskel i effektiv rente efter skat mellem parilånet og det betragtede kurstabslån ved en renteskat på b):		
			40%	60%	70%	40%	60%	70%
18.90	100	19.79	11.66	7.70	5.75	.	.	.
16	90	18.86	11.36	7.72	5.94	0.30	0.02	0.19
10	70	16.49	10.78	8.04	6.70	0.88	0.34	0.95
6	58	14.39	10.44	8.54	7.61	1.22	0.84	1.86

a. Pålydende rente p.a. opgøres efter gældende regler som antal terminer gange den pålydende rente pr. termin, mens effektive renter siden juni 1980 opgøres efter rentes-rente princippet.

b. Forskellen er opgjort positivt, når forskellen er udtryk for en fordel for den pågældende skatteyder.

7.3.3.2 Afkast efter skat af forskellige placeringsformer

De i afsnit **7.3,1.2** anførte betragtninger under samme overskrift gælder også, når kursgevinster/-tab ikke skal indgå i beskatningsgrundlaget for nogen skattepligtig.

Skattefritagelsen for den del af finansielle rentebærende fordringers afkast, der skyldes kursgevinster, medfører som også de gældende regler en vis segmentering eller opdeling af for-

dringsmarkedet, idet skattepligtige med høj marginalskatteprocent (her 60) især vil efterspørge fordringer med relativt store tilknyttede skattefrie kursgevinster, mens skattepligtige med lav marginalskatteprocent (her 4o) vil efterspørge relativt mange fordringer, hvor en relativ beskeden andel af den effektive rente skyldes skattefrie kursgevinster. På udbudssiden er sammensætningen lige omvendt. Tendenserne til denne segmentering er belyst ved et regneeksempel i tabel 7.3.4, hvor det er antaget, at kursdannelsen afspejler en gennemsnitlig skatteprocent på 5o; dvs. at den effektive rente efter skat er ens ved en marginalskatteprocent på 5o uanset sammensætningen af den effektive rente på direkte rente og kursgevinst.

Tabel 7.3.4 Effektiv disponibel rente af tre annuitetsfordringer med samme effektive disponible rente ved 5o pct. renteskat

Annuitetsfordring med halvårlige terminer	Renteskatteprocent 4o	5o	60
8%,, 2o år, kurs 54.85	12.93	11.56	lo.23
lo%, 2o år, kurs 60	13.15	11.56	lo.ol
12%, 2o år, kurs 65.59	13.35	11.56	9.82

7.3.3.3 Nærings- og anbringelsestilfældene

En generel bestemmelse om, at kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer er opgørelsen af den skattepligtige indkomst uvedkommende, rejser det spørgsmål, om f.eks. pengeinstitutter, der som et normalt led i almindelig virksomhed, anbringer midler i finansielle fordringer, herved kan undgå at betale indkomstskat. Kursgevinster vil, selv om der placeres i fordringer, der amortiseres ved udtrækning som f.eks. realkreditobligationer, på lignende måde som renteindtægter for de her betragtede subjekter sædvanligvis repræsentere en løbende og regelmæssig indkomst. Umiddelbart kan det derfor forekomme stærkt stridende mod alm. rimelighedsbetragtninger og det almindeligt gældende næringsprincip, at f.eks. pengeinstitutter får mulighed for at reducere eller endog helt undgå indkomstbeskatningen. I det følgende anvendes pengeinstitutter til at beskrive den her rejste problemstilling, idet denne givetvis kommer skarpest frem i relation til pengeinstitutter.

Der kan ikke være tvivl om, at denne mulighed er til stede,, . såfremt kursgevinster/-tab ikke skal medregnes i den skattepligtige indkomst. Modtager f.eks. et pengeinstitut alene indlån på kontantbasis, og placeres de modtagne midler fortrinsvis i rentebærende aktiver (udlån, obligationer o.lign.), hvor det effektive afkast for en relativ stor del er skattefri kursgevinst, kan den skattepligtige indkomst for et sådant pengeinstitut blive nul eller negativ, selv om driftsresultatet er positivt.

Pengeinstituttets interesse i og fordel af, at kursgevinstandelen af den effektive rente er så stor som mulig, opvejes imidlertid af låntagernes modstående interesser, idet låntagerne jo ikke kan fratrække kurstab i den skattepligtige indkomst. såfremt det forudsættes, at pengeinstitutter også i den her betragtede udformning af indkomstskattesystemet har en relativ lav marginalskatteprocent (f.eks. 4o som nu), er det ovenfor vist, jf. tabel 7.3. 4, at pengeinstitutter i relativ høj grad vil placere i fordringer, hvor den direkte rente udgør en relativ stor andel af den effektive rente. Der kan imidlertid ikke ses bort fra, at kreditrestriktioner i en række tilfælde giver pengeinstitutterne mulighed for mere eller mindre at påvirke lånevilkårene - herunder sammensætningen af den effektive rente på direkte rente og kursgevinst - over for den enkelte låntager. Selv om disse muligheder for at påvirke lånevilkårene, når der er kreditrestriktioner, principielt er til stede uanset den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab, er der i tilfældet, hvor kursgevinster/-tab er opgørelsen af den skattepligtige indkomst uvedkommende for samtlige skattepligtige, måske grund til at begrænse mulighederne for med skattemæssig virkning at vælge sammensætningen af den effektive rente på direkte rente og kursgevinst, idet mange låntagere måske ikke kan overskue de afledede konsekvenser af den effektive rentes sammensætning. Det kunne derfor f.eks. gøres til en betingelse for skattefrihed for kursgevinster, at den pålydende rente ved udstedelsen af fordringer skal være større end diskontoen minus f.eks. to procentpoint [1, 2].

Behovet for denne betingelse reduceres dog af eller måske li-

1) En sådan bestemmelse er især relevant, såfremt der i indkomstskattesystemet er skattefrie institutioner. Hvis kommunerne f.eks. forbliver skattefrie, kunne kommunerne ved en mindre nedsættelse af den effektive lånerente få et incitament til at låne på vilkår, hvor en relativ stor del af långiverens vederlag er skattefri kursgevinst.

2) En sådan bestemmelse kunne også være relevant for fordringer med kort løbetid efter gældende skatteregler, jf. afsnit 7.2.2.

gefrem elimineres af, at der vil være mindre behov for kreditrestriktioner til styring af låneefterspørgsel og -udbud, når skattearbitragemulighederne reduceres som under den betragtede hovedforudsætning om begrænsede forskelle i marginalskatteprocenter.

Selv om pengeinstitutter må antages hovedsageligt at placere i fordringer, hvor en relativ stor del af den effektive rente er direkte rente, kan det heller ikke udelukkes, at nogle pengeinstitutter kan undgå at betale indkomstskat, hvis kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer generelt bliver opgørelsen af den skattepligtige indkomst uvedkommende. I denne sammenhæng må sondringen mellem at betale en skat og bære en skat imidlertid haves for øje. Selv om den enkelte forbruger f.eks. ikke selv direkte indbetaler momsen på momsbelagte forbrugsgoder til det offentlige, er det helt generelt antaget, at det er forbrugerne, der bærer den helt overvejende del af momsen. Så selv om nogle pengeinstitutter evt. ikke skulle komme til at betale indkomstskat, kan det ikke sluttes, at de ikke kommer til at bære indkomstskat. Tallene i tabel 7.3.4 viser, at pengeinstitutter og låntagere set under et kommer til at bære en større skattebyrde end ellers, såfremt pengeinstituttet sikrer sig en relativ stor del af sine indtægter som skattefrie kursgevinster. Om en sådan adfærd overhovedet er mulig afhænger af konkurrenceforholdene på penge- og kapitalmarkederne.

Problemstillingen omkring beskatningen af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer hos pengeinstitutter m.v. illustrerer, at beskatningsreglerne for disse gevinster/-tab må blive forskellige alt efter, om der primært lægges vægt på nærings- eller arbitragesynspunktet.

Lægges der primært vægt på næringssynspunktet - uanset at diskussionen ovenfor omkring at betale og bære en skat viser, at dette synspunkt måske er mindre relevant - må kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer indgå i beskatningsgrundlaget for nogle skatteydere, mens kursgevinster/-tab på sådanne fordringer er opgørelsen af den skattepligtige indkomst uvedkommende for hovedparten af skatteydere. Dette er hovedsynspunktet bag de gældende regler for beskatning af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer.

Går man primært ud fra et arbitragesynspunkt, bliver hovedkonklusionen derimod, at **der skal gælde samme regler angående** den **skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer for samtlige skattepligtige. Kursgevinster/-**

tab kan således enten generelt indgå i opgørelsen af skattepligtig indkomst eller generelt være denne opgørelse uvedkommende.

7.4 Beskatning af kursgevinster/-tab i et indkomstskattesystem med proportional beskatning af renter

Proportional beskatning af renter er hovedelementet i renteskatteordningen. Overvejelserne omkring den skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab under dette punkt er derfor også relevante under en renteskatteordning. Renteskatteordningen, som den er blevet fremlagt i bl.a. Betænkning nr. 805, vedrører kun den del af det finansielle afkast på fordringer, der forfalder som rente; i renteskatteordningen er der således ikke taget hensyn til de øvrige former for finansielt afkast: kursgevinster/-tab og indekstillæg. I dette kapitel er det dog alene kursgevinster/-tab, der yderligere inddrages i overvejelserne.

Det her forudsatte indkomstskattesystem er i relation til renter et "endepunkt" for det under afsnit 7.3 forudsatte indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af indkomst. Skattearbitrage betinget af forskelle i renteskatteprocenter, jf. eksempel 3 i afsnit 7.2.1, bliver således pr. definition udelukket. Derimod vil det stadig være muligt at udnytte en forskellig skattemæssig behandling af kursgevinster/-tab hos forskellige grupper af skattepligtige til skattearbitrage, jf. eksempel 1 og 2 i afsnit 7.2.1, hvor det netop er forudsat, at de involverede parters marginalskatteprocent er den samme Under det her forudsatte indkomstskattesystem er renter eneste indkomstkomponent, der underkastes en generel proportionalbeskatning. I forhold til det under afsnit 7.3 forudsatte indkomstskattesystem vil forskelle mellem den skattemæssige behandling af renteafkast og andet afkast give anledning til forvridning af investerings- og placeringsmønstret.

Gennemføres en generel beskatning af kursgevinster/-tab på

1) Gennemføres en definitiv rentekildeskatteordning uden registrering, vil det blive vanskeligt at opretholde den nuværende praksis på spekulationsområdet, idet skattemyndighederne under denne udformning af renteskatteordningen vil få større vanskeligheder ved at få kendskab til spekulative køb og salg af rentebærende fordringer hos ikke-regnskabspligtige. Denne begrænsning af området for spekulation kan dog næppe tillægges nogen entydig negativ vurdering. Som beskrevet i afsnit 7.2.2 giver spekulationsbegrebet, hvor det er skatteyderens subjektive hensigt om salg/ikke salg på erhvervelsestidspunktet, der er afgørende, anledning til en række meget vanskelige grænsedragningsproblemer.

rentebærende fordringer under forudsætning af det her betragtede skattesystem, er det nærliggende at overveje den samme udformning af beskatningsreglerne for kursgevinster/-tab som for renter. Udformes renteskatteordningen således som en definitiv kildeskat, kunne det også synes nærliggende at underkaste kursgevinster/-tab en definitiv kildebeskatning med samme sats . På dette punkt er der imidlertid forskel mellem renter og kursgevinster/-tab.

Mens debitors renteudgifter (før evt. skattereduktion) altid er lig kreditors renteindtægter (før evt. beskatning), er der omvendt ikke altid overensstemmelse mellem debitors kurstab (-gevinst) og kreditors kursgevinst (-tab). Er således lånet og/eller fordringen f.eks. omsat til en kurs forskellig fra den oprindelige kurs, er der selv i indfrielsessituationen ikke overensstemmelse mellem debitor- og kreditorsiden for såvidt angår kurstab og -gevinst. Såfremt det alligevel ønskes, at kursgevinster/-tab underkastes en definitiv kildebeskatning med samme sats som renter, må der gennemføres en udligningsordning ved debitor- og kreditorskift. En mulig udligningsordning er skitseret i tabel 7.4.1, hvor k betegner den tidligere omsætningskurs, k* den nye omsætningskurs og t skattesatsen.

Tabel 7.4.1 Udligningsordning ved definitiv kildebeskatning af kursgevinster/-tab

	Kreditorskifte	Debitorskifte
Kildebeskatning med løbende træk beregnet ud fra oprindelig kurs (ved fordringens opståen) a)	Udligning pr. kr. pålydende: Hidtidige kreditor betaler til ny kreditor: $t \cdot (k^* - k)$	Ny debitor betaler til hidtidige debitor: $t \cdot (k^* - k)$
Kildebeskatning med løbende træk beregnet ud fra den nye kurs b)	Hidtidige kreditor betaler til debitor: $t \cdot (k^* - k)$	Ny debitor betaler til kreditor: $t \cdot (k^* - k)$

a) Her betegner k den onr. kurs, dvs. kursen ved fordringens opståen.
b) Her betegner k den før den nye omsætningskurs sidste omsætningskurs.

Det fremgår af tabel 7.4.1, at fordelen ved kildebeskatning af kursgevinster/-tab med løbende træk ud fra den oprindelige kurs er, at det kun er de direkte omsætningspartnere, der må inddrages i udligningsordningen. Ulempen er, at udligningen hele

1) Definitiv kildebeskatning er i denne redegørelse også ensbetydende med, at registrering af renter generelt opgives.

tiden sker med udgangspunkt i fordringens fødselskurs. Ved kildebeskatning af kursgevinster/-tab med løbende træk ud fra den sidst noterede omsætningskurs, er det kun denne kurs og den foregående onsætningskurs, der må inddrages i en udligningsordning. Til gengæld nødvendiggør denne udligningsordning, at debitor inddrages i udligningen ved kreditorskifte og kreditor i udligningen ved debitorskifte.

Ligesom de skattelignende myndigheder stadigvæk må behandle rentespørgsmål under en renteskatteordning, jf. afsnit 6.4.1, må de skattelignende myndigheder også under forudsætning af en definitiv kildebeskatning af kursgevinster/-tab vurdere og kontrollere kursansættelser, idet kursansættelser som nævnt i afsnit 7.2.3 i en række henseender påvirker den øvrige indkomstopgørelse. For såvidt angår øvrige kontrolproblemer under en definitiv rentekildeskatteordning og dermed også under en definitiv kildebeskatning af kursgevinster/-tab henvises til afsnit 7.3.2.5. I denne sammenhæng skal imidlertid fremhæves, at renteskatteudvalget vurderer, at der til den udformning af renteskatteordningen, der indebærer en definitiv kildebeskatning, er knyttet en række væsentlige ulemper, jf. afsnit 6.5.

I et indkomstskattesystem med proportional beskatning af renter, hvor det samtidig er gældende, at kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer ikke indgår i opgørelsen af skattepligtig indkomst, må det som beskrevet i afsnit 7.3.3.1 antages, at markedskræfterne stort set vil eliminere arbitragemuligheder ved indgåelse af modstående lånearrangementer. Inddrages samtlige subjekter under en proportional rentebeskatning, må den tendens til segmentering af fordringsmarkedet betinget af skattemæssige forhold, der er beskrevet i afsnit 7.3.3.2, tillige antages at blive elimineret.

7.5 Beskatning af kursgevinster/-tab i et indkomstskattesystem med proportional beskatning af al kapitalafkast

I dette kapitel er det alene den skattemæssige behandling af afkast af rentebærende fordringer, der betragtes [1]. Den skattemæssige problemstilling under den her nævnte udformning af ind-

1) Beskattes kapitalafkast med en procent på nul, er det et lønskattesystem, der betragtes.

komstskattesystemet er derfor helt parallelt med den i afsnit 7.4 beskrevne situation under forudsætning af en generel beskatning af kursgevinster/-tab.

7.6 Renteskatteudvalgets sammenfatning om beskatning af kursgevinster/-tab

Som påvist i dette kapitel indebærer den forskellige skattemæssige behandling af kursgevinster/-tab og de store forskelle mellem beskatningsprocenterne hos de enkelte kreditorer og debitorer en segmentering af låne- og fordringsmarkedet og betydelige muligheder for skattearbitrage. Dette anser udvalget for uheldigt, og udvalget går derfor ind for foranstaltninger, der kan begrænse disse forvridninger. Dette kan først og fremmest ske ved fjernelse eller indskrænkning af forskellene i beskatningsprocenterne og endvidere ved en ensartet beskatning af kursgevinster og kurstab hos de forskellige kreditorer og debitorer.

Ud fra dette synspunkt finder udvalget det ønskeligt, at de nugældende regler ændres, enten således at man vælger at beskatte alle kursgevinster/-tab, eller således at kursgevinster/-tab for alle er den skattepligtige indkomst uvedkommende.

Ved valget mellem de to muligheder indgår på den ene side det hensyn, at kursgevinster/-tab som renter er vederlag for at stille kapital til rådighed. Dette taler for at inddrage disse gevinster/-tab under beskatning.

Dertil kommer, at mulighederne for skattearbitrage og forskellene i afkast mellem forskellige placeringsmåder bliver mindre, når kursgevinster/-tab indgår i opgørelsen af den skattepligtige indkomst, end når de ikke indgår. Mulighederne afhænger af forskellene i marginalskatteprocenterne. Er skatteprocenterne ens for alle skattepligtige, må det for et så gennemsigtigt marked som fordringsmarkedet antages, at markedskræfterne i betydelig grad vil eliminere disse muligheder og forskelle, selv om kursgevinster/-tab generelt fritages for beskatning.

På den anden side vil en generel beskatning af kursgevinster/-tab give meget betydelige administrative problemer specielt på debitorsiden, idet et betydeligt antal nye fradragsposter skal indgå i indkomstopgørelsen, ligesom en beskatning hos både kreditor og debitor vil give anledning til et stort antal vanskeligt

standardiserede skønsmæssige afgørelser. Generel beskatning af kursgevinster/-tab vil endvidere medføre indlåsningseffekter, jf. afsnit 7.3.2.4.

Dertil kommer, at generel inddragelse af kursgevinster/-tab griber ind i centrale dele af indkomstbegrebet i statsskattelovens §§ 4-6, specielt fordi kurstab kan være udtryk for tab af den underliggende fordring, hvilket altså medfører en generel udvidelse af adgangen til tabsfradrag.

Ved valg mellem de nævnte to regelsæt er udvalget derfor tilbøjelig til at anbefale, at kursgevinster/-tab generelt ikke indgår i beskatningsgrundlaget. I denne afvejning er de administrative problemer ved en generel beskatning af kursgevinster/-tab tillagt den helt afgørende betydning.

Udvalget er opmærksom på, at dette ikke er i overensstemmelse med det herskende skattesystem og de grundprincipper, der gælder i statsskattelovens §§ 4-6. Disse bestemmelser er ikke opbygget med det hovedsigte at opnå symmetriske regler eller at undgå skattearbitrage. Det er derimod et hovedprincip, at beskatningen afhænger af det pågældende aktivs placering i skatteyderens økonomi. Efter dette princip er der intet unormalt i, at den samme type af aktiver beskattes forskelligt hos kreditor og debitor og hos forskellige skatteydere, ja, at den samme type aktiv kan beskattes forskelligt hos én og samme skatteyder. Det er klart, at det er betænkeligt på et enkelt punkt som beskatning af kursgevinster/-tab på rentebærende fordringer at foreslå radikale brud med det gældende beskatningssystem. Det vil således være i strid med de grundlæggende principper i det bestående system, hvis f.eks. pengeinstitutter tillige med skatteydere, der erhvervsmæssigt beskæftiger sig med udlån af penge eller omsætning af fordringer, og måske forsikringsselskaber fritages for beskatning af kursgevinster og nægtes fradrag for kurstab.

Om næringssynspunktet eller arbitragesynspunktet bør prioriteres højest kan ikke afgøres alene ud fra den i dette kapitel overvejede isolerede problemstilling; skattesystemets generelle udformning må inddrages.

KAPITEL 8:

Indekserede fordringer

8.1 Indledende bemærkninger

Et af de problemer, udvalget ifølge kommissoriet skal behandle, er den skattemæssige behandling af indekserede fordringer.

Ved en indekseret fordring forstås her en fordring, hvis restgæld regelmæssigt reguleres efter et prisindeks, hvorefter renter og afdrag beregnes på grundlag af den således regulerede kapitalværdi.

Interessen for sådanne fordringer kommer i en tid med vedholdende inflation særlig frem af to grunde, der begge hænger sammen med kombinationen af inflation og høj rente på traditionelle lån.

Pristalsregulerede fordringer kan for det første give dem, der **sparer op, en mulighed for en værdifast pengeanbringelse,** og **for debitorer for det andet en tidsprofil, der passer bedre til deres indkomst end ved traditionelle lån.**

En del banker er i de senere år begyndt at modtage indekserede indlån og give indekserede udlån. Spørgsmålet er nu, hvilke beskatningsproblemer der er grund til at overveje med henblik på en eventuel væsentlig udvidelse af indeksregulering på det danske kapitalmarked.

8.2 Rentesatser og beskatning

Som nævnt i kapitel 4 af denne betænkning kan man i en inflationstid dele den effektive rente af en traditionel fordring op i to dele, inflationsdækningen og realrenten. Er inflationen 10 pct. om året, og har et lån en rentesats på 20 pct., kan man derfor sige, at de første 10 pct. er inflationsdækning, mens de resterende 10 pct. er realrenten

Ved indekslån får man inflationsdækning ved selve pristalsreguleringen af kapitalen, og renten beregnes så af den forhøjede kapitalværdi. Derfor skal rentesatsen ved indekslån kun dække selve realrenten, og det er grunden til, at den i en tid som den nuværende kan være væsentligt lavere end renten af traditionelle lån.

Hvor meget den kan være lavere, beror naturligvis på de herskende forventninger m.h.t. inflationen og de traditionelle rentesatser. Det beror imidlertid også på beskatningsforholdene.

For mange af dem, der overvejer at låne eller at anbringe penge, vil det være et væsentligt spørgsmål, hvad renten efter skat vil være. På grund af progressionen i skattesystemet er der her store forskelle.

I tabel 8.1 er dette problem belyst for skatteydere med en marginal skatteprocent på O, 40, 50 og 70 pct. Disse fire procenter er valgt ud fra følgende betragtninger:

Procenten O gælder for de institutioner, der ikke betaler skat af deres renteindtægter, jf. kapitel 5. Desuden kan den gælde erhvervsdrivende, der på grund af de vanskelige økonomiske forhold har underskud eller næsten ingen nettoindtægt.

Marginale skatteprocenter mellem 40 og 50 gælder i de fleste af landets kommuner for skatteydere, hvis indtægt ligger inden for proportionalstrækket i statsskatteskalaen. Der er her tale om stats-, amts-, kommune- og kirkeskat tilsammen. 40 pct. er desuden satsen for selskabsskatten-

Endelig ligger den marginale indkomstskat i de fleste kommuner i nærheden af 70 pct. for skatteydere på det højeste trin i skatteskalaen.

Der er i tabellen regnet med en rente på 20 pct. for traditionelle lån og 3 pct. for indekslån. Som tabellen viser, ville

1) Som nævnt i kapitel *H,* vil man nok snarest måle realrenten i forhold til det ved årets udgang forhøjede prisniveau llo. Man får da lo: llo = 9.o9%. Dog bliver den noget højere, hvis renterne betales gradvist i årets løb.

realrenten efter skat være den samme for de to lånetyper med disse rentesatser, hvis marginalskatten generelt var 40 pct. for renteindtægter og -udgifter. Der forudsættes en inflation på 10 pct. om året. Der er redegjort mere udførligt for sammenhængene i kap. 4.

Der er i tabellen regnet med, at indekstillæg til kapitalen ved indekslån ikke er skattepligtig indkomst.

Tabel 8.1 Realrenten efter skat, pr. 100 kr. lån

	Traditionelle lån			Indekslån	
Marginal-skat, pct.	Skat	Rente efter skat	Realrente efter skat	Skat	Realrente efter skat
0	0	20	9.1	0	3.0
40	8	12	1.8	1.2	1.8
50	10	10	0.0	1.5	1.5
70	14	6	-3.6	2.1	0.9

For indekslån er rente f skat = realrente efter skat, fordi renten netop svarer til realrenten.

Det ses, at skatten i forhold til lånets/fordringens beløb er langt mindre for indekslån end for traditionelle lån. Det hænger sammen med, at den del af renten, der er inflationsdækning, medregnes i kreditors indtægt og i debitors udgift ved traditionelle lån. Ved indekslån er denne del erstattet af indekstillægget til kapitalen, der som nævnt foran ikke indgår i indkomstopgørelsen.

Det betyder så, at optages der samtidig to lige store lån af de to typer, vil kreditor ved det traditionelle lån betale meget mere i skat end kreditor ved indekslånet. Omvendt vil debitor ved det traditionelle lån få et tilsvarende større skattefradrag end debitor ved indekslånet.

Tabel 8.1 viser situationen i et enkelt år under de givne forudsætninger m.h.t. renteniveau, inflationsrate og skattesatser. Ser man på udviklingen over en årrække, f.eks. løbetiden for et lån, vil der under de samme forudsætninger ske det, at både renter og skat beregnes af kapitalbeløb, der for indekslån bliver stadig større i forhold til de tilsvarende beløb for traditionelle lån. Forholdet mellem realrente efter skat for de- to lånetyper vil derfor ændre sig fra år til år.

Dertil kommer, at også afdrag på lån beregnes forskelligt for de to lånetyper, idet de årlige indekstillæg til kapitalen

betyder, at afdragene for indekslån ligeledes får årlige pristillæg, som de ikke får ved traditionelle lån.

Den samlede virkning af disse forskellige faktorer afhænger derfor bl.a. af lånekontraktens udformning. Ved fortsat inflation vil realværdien af en vis ydelse være desto mindre jo senere den forfalder, når det drejer sig om traditionelle lån. Ved indekslån forhøjes de nominelle ydelser derimod stadig på grund af prisreguleringen, således at realværdien skulle være uafhængig af inflationstakten, hvis indekset er "rigtigt".

Til belysning af dette samspil mellem flere faktorer er der i tabellerne 8.2 og 8.3 givet en beskrivelse af ydelserne for to af de mere almindelige låneformer, serielån og annuitetslån. I begge tilfælde er der tale om et 20-årigt lån, og ydelsen efter skat er vist ved 0, 40 og 70 pct. marginalskat, et lavt, et moderat og et højt niveau. Der regnes med et lån på 1000 kr.

Den mest afgørende forskel mellem de to låneformer er forskellen i tidsprofil. Ydelserne er størst for traditionelle lån i de første år; men hvis inflationen fortsætter som forudsat i tabellerne, vil det fra et vist tidspunkt blive indekslånene, der har de største ydelser. Dette tidspunkt nås lidt tidligere for serielån end for annuitetslån, og for begge lånetyper nås det tidligst for de debitorer og kreditorer, der har de højeste skatteprocenter.

En anden forskel mellem de to låneformer er, at restgælden for traditionelle lån går ned fra år til år gennem hele låneti-den, medens den for indekslån vokser i de første år på grund af den årlige prisregulering. Dette har størst betydning ved annuitetslån, fordi afdragene her er små i de første år.

Dette forhold har, når det drejer sig om prioritetslån i faste ejendomme, den betydning, at der hurtigere bliver plads til nye lån med efterstående prioritet ved traditionelle lån end ved indekslån.

Hvis ejendommens værdi stiger i takt med inflationen, vil restgælden dog være en langsomt faldende andel af ejendomsværdien allerede fra det første år, jfr. den sidste kolonne i tabellerne. Det forhold, at der bliver mindre plads til nye efterstående prioriteter efter indekslån, har derfor hovedsagelig betydning for det tilfælde, at der kommer et fald i ejendomspriserne i

Tabel 8.2 Serielån

A. Traditionelt

År	Rente	Afdrag	Ydelse efter skat			Rest gæld	Pris niveau	År
			0 pct.	40 pct.	70 pct.			
1	200	50	250	170	110	950	110	1
2	190	50	240	164	107	900	121	2
3	180	50	230	158	104	850	133	3
4	170	50	220	152	101	800	146	4
5	160	50	210	146	98	750	161	5
6	150	50	200	140	95	700	177	6
7	140	50	190	134	92	650	195	7
8	130	50	180	128	89	600	214	8
9	120	50	170	122	86	550	236	9
10	110	50	160	116	83	500	259	10
11	100	50	150	110	80	450	285	11
12	90	50	140	104	77	400	314	12
13	80	50	130	98	74	350	345	13
14	70	50	120	92	71	300	380	14
15	60	50	110	86	68	250	418	15
16	50	50	100	80	65	200	460	16
17	40	50	90	74	62	150	506	17
18	30	50	80	68	59	100	556	18
19	20	50	70	62	56	50	612	19
20	10	50	60	56	53	0	673	20

Tabel 8.2 Serielån

B. Indekseret

År	Rente	Afdrag	Ydelse efter skat			Rest-gæld	Pris-niveau	År
			0 pct.	40 pct.	70 pct.			
1	33	55	88	75	65	1045	110	1
2	34	61	95	81	71	1089	121	2
3	36	67	103	88	77	1131	133	3
4	37	73	110	96	84	1171	146	4
5	39	80	119	104	92	1207	161	5
6	40	89	129	112	101	1240	177	6
7	41	97	138	122	110	1267	195	7
8	42	107	149	132	120	1286	214	8
9	42	118	160	143	130	1297	236	9
10	43	130	173	155	143	1296	259	10
11	43	143	186	168	156	1284	285	11
12	42	157	199	182	170	1255	314	12
13	41	173	214	197	185	1208	345	13
14	40	189	229	213	201	1139	380	14
15	38	209	247	231	220	1044	418	15
16	34	230	264	250	240	919	460	16
17	30	253	283	271	262	758	506	17
18	25	278	303	293	286	556	556	18
19	18	306	324	317	311	306	612	19
20	10	336	346	342	339	0	673	20

Tabel 8.3 Annuitets lån

A. Traditionelt

År	Rente	Afdrag	Ydelse efter skat			Rest-gæld	Pris-niveau	År
			0 pct.	40 pct.	70 pct.			
1	200	5	205	125	65	995	110	1
2	199	6	205	126	66	988	121	2
3	197	8	205	126	67	981	133	3
4	196	9	205	127	68	971	146	4
5	194	11	205	128	69	960	161	5
6	192	13	205	129	71	947	177	6
7	189	16	205	130	72	931	195	7
8	186	19	205	131	75	912	214	8
9	182	23	205	132	78	889	236	9
10	178	27	205	134	81	861	259	10
11	172	33	205	136	85	828	285	11
12	165	40	205	139	89	788	314	12
13	157	48	205	142	95	740	345	13
14	148	57	205	146	102	683	380	14
15	136	69	205	151	110	614	418	15
16	123	82	205	156	119	532	460	16
17	106	99	205	163	131	433	506	17
18	86	119	205	171	145	314	556	18
19	63	142	205	180	161	171	612	19
20	34	171	205	192	181	0	673	20

Tabel 8.3 Annuitetslån

B. Indekseret

År	Rente	Afdrag	Ydelse efter skat			Rest-gæld	Prisniveau	År
			0 pct.	40 pct.	70 pct.			
1	33	41	74	61	51	1059	110	1
2	35	46	81	67	57	1119	121	2
3	37	52	89	75	64	1178	133	3
4	39	59	98	82	71	1236	146	4
5	41	67	108	92	80	1292	161	5
6	43	76	119	102	89	1345	177	6
7	44	87	131	113	100	1393	195	7
8	46	98	144	126	112	1434	214	8
9	47	111	158	140	125	1466	236	9
10	48	126	174	155	140	1487	259	10
11	49	143	192	172	157	1493	285	11
12	49	162	211	191	176	1481	314	12
13	49	183	232	213	198	1446	345	13
14	48	207	255	236	222	1383	380	14
15	46	235	281	263	249	1286	418	15
16	42	267	309	292	279	1148	460	16
17	38	302	340	325	313	961	506	17
18	32	342	374	361	352	715	556	18
19	24	387	411	402	395	399	612	19
20	13	439	452	447	443	0	673	20

de første år efter lånets optagelse.

Det er i øvrigt iøjnefaldende, at skatteprocentens størrelse påvirker ydelsen efter skat langt mere ved traditionelle lån end ved indekslån, især i de første år. Det skyldes, at renten af traditionelle lån er så meget højere end ved indekslån, og da hele renten, inflationsdækningen indbefattet, er beskattet ved traditionelle lån, får beskatningen tilsvarende stor betydning, både for debitor og kreditor.

8.3 Ændringer i den økonomiske udvikling

Hvis inflationsraten eller renteniveauet ændres, vil det påvirke de resultater, der er diskuteret i det foregående.

Bliver inflationsraterne højere end 10 pct., vil det gøre indekslån dyrere end tabellerne viser. Bliver inflationen derimod neddæmpet, vil indekslånene blive billigere end forudsat i tabellerne.

Falder det almindelige renteniveau, vil traditionelle lån blive billigere. For bestående lån forudsætter det dog, at de kan opsiges af debitor, så der kan optages et nyt og billigere lån. Skal lånet indfries med obligationer, må man tage i betragtning, at disses kurs stiger, når renten falder.

Omvendt vil en stigning i renteniveauet gøre nye traditionelle lån dyrere. I dette tilfælde er det kreditor, der er interesseret i at få lånet erstattet af et nyt. Alt andet lige må renten af indekslån ændres lidt i samme retning som den normale rente, hvis der skal være balance.

Nu er der som bekendt en sammenhæng mellem inflationsrate og renteniveau. Er inflationsraten høj, vil renten også være det, og omvendt. Derfor vil ændringer i disse to faktorer i nogen grad neutralisere hverandre, således at realrenten måske ikke påvirkes så meget.

Her må det dog tages i betragtning, at for traditionelle lån er det ikke realrenten, men den direkte betalte rente, der er genstand for beskatningen, og derfor er skattesatsens højde af særlig stor betydning for både debitor og kreditor, når den direkte rente er høj, selv om realrenten ikke er det.

8.4 Skattearbitrage

Mulighederne for skattearbitrage forøges, hvis der kommer indekslån og -obligationer på markedet i konkurrence med de traditionelle.

Generelt viser således tabel 8.1, at det under de anvendte forudsætninger vil være fordelagtigt for personer og institutioner med O-skat at låne i indeksmarkedet og anbringe pengene i det traditionelle marked. For skatteydere med en marginalskat på 70 pct. vil den omvendte transaktion være fordelagtig.

Ganske vist kan inflationsraten og renteniveauet ændre sig; men som nævnt i det foregående underafsnit tenderer de til at bevæge sig i samme retning, således at ændringerne i nogen grad neutraliserer hverandre. Der skal derfor ske store forandringer, før det billede, tabellen tegner, ændrer sig væsentligt.

Det betyder så, at for dem, der er i nærheden af skatteskalaens to yderpunkter, er der betydelige muligheder for skattearbitrage.

Det er således åbenbart, at for de skattefrie institutioner er traditionelle obligationer en meget fordelagtig pengeanbringelse under de nuværende forhold. Med O-skat giver de en høj realrente, og tabel 8.1 viser, at de er mere fordelagtige end indeksobligationer under de opstillede forudsætninger.

Konklusionen bliver derfor, at for dem, der er nær ved skatteskalaens yderpunkter, vil muligheden for skattearbitrage og anden skattetænkning blive forøget, hvis indekslån og indeksobligationer får en større udbredelse.

For dem, der har moderate skattesatser, ca. 40 pct. eller lidt højere, er der derimod på det nærmeste ligevægt mellem de to markeder under de forudsætninger der ligger til grund for tabellerne.

8.5 Beskatning af indekstillæg efter gældende ret

8.5.1 Indekstillæg sidestilles med kursgevinster/-tab

I gældende ret sidestilles indekstillæg i de fleste tilfælde med kursgevinster/-tab . Det betyder, at indekstillæg ikke henregnes til skattepligtig indkomst, med mindre fordringen er erhvervet som led i næring eller i spekulationshensigt, eller af en virksomhed, der skal beskattes efter Ligningslovens § 4.

Om de juridiske grænsedragningsproblemer kan derfor i det hele henvises til redegørelsen ovenfor i afsnit 7.2.2 og 7.2.3, idet der i det følgende kun vil ske en omtale af de problemer, der er specielle for indekslån.

8.5.1.1 Beskatning af indekstillæg hos kreditor

Til næring henregnes de tilfælde, hvor den pågældende driver handel med ejendomme eller værdipapirer, erhvervsmæssigt pengeudlån eller har modtaget fordringen som betaling for erhvervsmæssige ydelser, f.eks. vareleverancer eller arbejdsydelser. I disse tilfælde er indekstillæg indkomstskattepligtig, ligesom eventuelt tab i tilfælde af nedgang i det pågældende indeks er fradragsberettiget.

Ifølge LL § 4 beskattes kursgevinster/-tab af offentlige obligationer og private pantebreve og fordringer hos forsikringsselskaber og andre virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i sådanne værdipapirer.

For så vidt angår forsikringsselskaber m.v. er denne regel ikke kun til ulempe for selskaberne. I perioder med stigende renteniveau indebærer reglen den fordel, at kurstab på obligationer m.v. kan fradrages i den skattepligtige indkomst. Sker opgørelsen efter et lagerprincip, opnås fradraget løbende i takt med kursudviklingen.

1) Ligningsvejledningen 1981, s. 314 og 320-21.

Det er ikke afklaret, om reglen gælder analogt på indekstillæg. Da indekstillæg imidlertid generelt sidestilles med kursgevinster/tab, er det nærliggende at antage, at reglen finder analog anvendelse. Dette synes også forudsat i LL § 4, stk. 3, der begrænser fradragsretten for tab ved indeksregulering, idet sådanne tab kun kan udlignes ved gevinst ved indeksregulering for de skattepligtige, der er omtalt i LL § 4, stk. 1.

Hvis dette er rigtigt, vil selskaberne kun være interesseret i at erhverve indeksobligationer, såfremt indekstillæg + rente efter skat er lige så høj som den effektive rente efter skat på traditionelle lån.

Tilsvarende problemer opstår for pensionskasser, såfremt de inddrages under beskatning. Ved udarbejdelsen af de nærmere regler, må det således overvejes, om LL § 4 bør gælde for disse institutioner og i så fald, om den bør gælde både kursgevinst/tab og indekstillæg. Hensynet til at give forsikringsselskaber og pensionskasser mulighed for en sådan værdifast placering af de indbetalte midler taler for skattefrihed for indekstillægget. Spørgsmålet om beskatning af kursgevinst/tab på indeksfordringer må derimod antagelig også for disse institutioner afgøres i overensstemmelse med de generelle regler om beskatning af kursgevinster/tab. Der henvises herom til de nærmere overvejelser i afsnit 7.3 og 7.6 samt 8.6.2.

Også for fordringer, der er erhvervet i spekulationshensigt skal indekstillægget indkomstbeskattes hos kreditor. Ligesom ved kursgevinster giver dette anledning til vanskelige spørgsmål, fordi spekulation med fordringer som altovervejende hovedregel først kan fastslås i forbindelse med fordringens afhændelse.

Ved Højesterets dom i U-1980-1002 er det fastslået, at indekstillæg kan beskattes som maskeret udlodning fra et aktieselskab til dets hovedaktionær. Dommen omhandler en uforrentet fordring, der var opstået ved afhændelse af den pågældendes erhvervsvirksomhed til et af ham domineret aktieselskab. Højesterets begrundelse for beskatningen var bl.a., at hovedaktionæren ikke havde "sandsynliggjort, at selskabet kunne have nogen forretningsmæssig interesse i at påtage sig denne usædvanlige og ganske uoverskuelige forpligtelse i stedet for en normal forrentning af fordringen. At dette er sket skyldes alene, at ho-

vedaktionæren havde rådighed over selskabet og således i realiteten kontraherede med sig selv".

Hvis indekstillæg skal indkomstbeskattes, vil en parallel til kursgevinster/-tab føre til, at indekseringen beskattes efterhånden som der erhverves endelig ret til den, dvs. i takt med fordringens indfrielse, jf. LL § 4 og LL § 8 D

8.5.1.2 Fradragsret for indekstillæg hos debitor

Som altovervejende hovedregel vil der ikke være fradrag hos debitor for indekstillæg.

Ligesom for kurstab vil der dog være fradragsret, hvor der er en direkte forbindelse mellem den pristalsregulerede gæld og en erhvervsmæssig vareomsætning eller lignende, se nærmere foran afsnit 7v2.2. Fradragsretten har hjemmel i en næringsbetragtning, jf. SL §§ 4-6.

Ifølge LL § 4 stk. 3 kan forsikringsselskaber, banker og andre virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i offentlige obligationer og private pantebreve og fordringer, ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fradrage tab ved indeksregulering af hovedstol eller restgæld på lån. Tab ved indeksregulering kan dog fradrages i det omfang, det ikke overstiger gevinst ved indeksregulering efter udviklingen i samme indeks[2]. Reglen forudsætter, at de gældende virksomheder i øvrigt ville have fradrag for indekstillæg, hvilket ikke altid er tilfældet, jf. U-1972. 611 H.

Debitor kan ejheller afskrive indekstillæg på den gæld, der har finansieret anskaffelsen af et afskrivningsberettiget formuegode, jf. Østre Landsrets dom af 16/2-1971, der antager, at der ikke er hjemmel til at opskrive saldoværdien af skibe, købt

1) I U 1980.1002 H blev indekstillægget til restgælden indkomstbeskattet hvert år. Dette havde måske sammenhæng med, at afdragene ikke var pristalsregulerede, men var aftalt til 30.000 kr. pr. år uanset pristalsreguleringen. Under sagen blev nedlagt en subsidiær påstand, hvorefter indeksreguleringen først skulle indkomstbeskattes, når den blev betalt, dvs. efter afviklingen af hovedstolen, men heri blev der ikke givet medhold.

2) Reglen er indført med virkning for indeksreguleringer, der erhverves 1/7-1981 eller senere.

ved hjælp af udenlandske kreditter, hvor sagsøgerens gæld efter leveringen forøges som følge af devaluering . Ved et senere salg opgøres de genvundne afskrivninger nominelt[2)].

8.5.2 Opgørelse af fortjeneste og tab på aktiver finansieret med indekslån

Indekslån giver anledning til at overveje nogle problemer ved opgørelse af fortjeneste og tab, som der ikke er taget stilling til i forbindelse med den netop indførte adgang til at udstede indekslån i realkreditten.

Efter gældende ret anses også ejendomme, der har været i sælgerens besiddelse i nogle år, i visse tilfælde for erhvervet med det formål at opnå fortjeneste ved videresalg enten som led i næring eller i spekulationshensigt. Det kan være alle typer af ejendomme også parcelhuse, som har været beboet af den pågældende og hans familie, se f.eks. U 1979.25 H om en murermester, der havde boet i et hus, som han havde opført til eget brug, i 7 år, men alligevel blev indkomstbeskattet af fortjenesten. I disse tilfælde opgøres fortjenesten nominelt uden hensyn til pengeforringelsen. Spørgsmålet er nu, om det påvirker fortjenestens størrelse, hvis ejendommen er finansieret med indekslån.

Følgende eksempel illustrerer problemet:

Ejendommen har en anskaffelsessum på 500.000 kr. kontant. Den finansieres med et 20-årigt indekseret seriekontantlån på kr.400.000. Resten betales kontant.

Ejendommen sælges efter 5 år.

Hvis inflationen har været 10% om året, og ejendomspriserne har fulgt med inflationen, antages det, at ejendommen kan ind-

3j LSR 1970.36, dér gav adgang til at påbegynde afskrivning på et indekstillæg, når afdragsperioden var udløbet, er antagelig ikke udtryk for gældende ret.

2) Efter Finansministerens lovforslag (L 131), fremsat d. 25. februar 1982, om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger, pristalsreguleres såvel anskaffelsessum som afskrivningen, uanset om den afskrivningsberettigede ejendom er finansieret med indekslån, jf. forslaget til ændring af lovens § 29 stk. 1.

bringe 805.000 kr. (der ses bort fra forringelse som følge af slid og ælde).

Restgælden på det indekserede serielån vil være 483.000 kr. efter betaling af de i ejertiden forfaldne afdrag.

Ses der bort fra omkostninger ved salget, vil fortjenesten på ejendommen være 305.000 kr.

Provenuet ved salget af ejendommen vil andrage 322.000 kr., heri medregnet de ved købet indskudte 100.000 kr.

Efter gældende ret må indeksreguleringen af lånet antagelig medregnes til anskaffelsessummen på samme måde, som det er tilfældet for kurstab på traditionelle lån. I så fald afhænger den skattepligtige fortjenestes størrelse af, om ejendommen er finansieret med indekslån og bliver dermed direkte afhængig af inflationens størrelse.

Det næste spørgsmål er, om indeksreguleringen på de af sælgeren præsterede afdrag kan medregnes eller kun indeksreguleringen vedrørende den restgæld, som overtages af en køber. Ligesom ved kurstab må det antagelig være den samlede indeksregulering, der kan fratrækkes, hvis den pågældende ikke skal udsættes for at blive beskattet af en fortjeneste, som han ikke har erhvervet. Den samlede indeksering vil udgøre ca. 34.000 kr. på de betalte afdrag og 183.000 kr. på restgælden (der uden indeksering efter 5 år ville andrage kr.300.000), dvs. i alt 217.000 kr. Herefter andrager den skattepligtige fortjeneste kun 88.000 kr.[15]

Ligesom det er tilfældet for kursgevinster og kurstab, vil der opstå vanskeligheder med at afgrænse, på hvilke lån indeksering skal indregnes ved opgørelse af fortjeneste og tab på den faste ejendom, dels i de tilfælde hvor lånet er indfriet før salget, dels i de tilfælde hvor lånet optages uden sammenhæng med ejendommens erhvervelse.

Hvis det samme hus var blevet finansieret med traditionelle annuitetskontantlån, ville salgsprisen som før være 805.000 kr. og fortjenesten 305.000 kr. Dette skal sammenlignes med en fortjeneste på 88.000 kr. ved finansiering med indekslån. I førstnævnte tilfælde har ejeren til gengæld løbende haft fradrag for de høje renter.

1) Havde ejendommen i stedet fuldt ud været finansieret med et 20-årigt indekseret stående lån på 500.000 kr., ville den skattemæssige fortjeneste ved salg efter denne opgørelsesmåde have været 0. Beskatningen afhang med andre ord helt af finansieringsformen.

Tilsvarende problemer opstår ved opgørelse af genvundne afskrivninger. Efter AL § 29 B er der ingen mulighed for at tage hensyn til kurstab eller andet finansieringsvederlag ved opgørelse af fortjeneste og tab efter denne lov.

Tilsvarende problemer opstår ved beskatning efter LSI § 2 nr. 13, jf. § 7 A, omend i mindre omfang, fordi anskaffelsessummen her reguleres opad med årlige procenttillæg til imødegåelse af inflationen. Procenttillæggene beregnes imidlertid ikke efter rentesrenteprincippet og vil derfor ofte ikke holde trit med inflationen.

8.6 Beskatning af indekstillæg og kursgevinster/tab på indekslån i et indkomstskattesystem med begrænsede forskelle i marginalbeskatningen af indkomst

Rente, indekstillæg og kursgevinst/tab er alle vederlag for retten til at råde over kapital. Det er derfor nærliggende at beskatte disse forskellige former for vederlag på samme måde. I alle tilfælde tilsigter disse vederlag bl.a. at yde kompensation for pengeforringelsen. Indekstillæg adskiller sig fra rente derved, at indekstillægget giver kompensation for den inflation, der faktisk har fundet sted, medens renten på traditionelle fordringer afspejler inflationsforventninger.

8.6.1 Indekstillæg

Generel beskatning af indekstillæg vil betyde, at det ikke bliver muligt med sikkerhed at opnå et positivt realafkast efter skat ved placering i indeksfordringer uanset inflationsudviklingen. Tilsvarende vil debitor ikke med sikkerhed skulle udrede en positiv realrente efter skat uanset inflationsudviklingen. Et af hovedformålene med at indføre indekslån vil således blive forhindret af en nominel beskatning af indekstillæg. Ønskes det anførte hovedformål sikret, må indekstillægget, som det sker i reale skattesystemer, generelt friholdes for beskatning. Hvis man ved indkomst forstår det, man har modtaget i årets løb og som kan forbruges uden at den reale formue forringes, kan indekstillægget ud fra en teoretisk betragtning nemlig ikke regnes for indkomst.

Skal traditionelle fordringer og indeksfordringer endvidere sidestilles, må der under den givne forudsætning indføres realbeskatning af traditionelle lån. En ligestilling vil reducere mulighederne for skattearbitrage ved modgående lånetransaktioner i de to lånetyper.

Generel fritagelse af indekstillæg for beskatning vil - såfremt der ikke indføres realbeskatning af traditionelle lån - betyde, at der vil opstå nye skattearbitragemuligheder ved modgående lånetransaktioner i nominelle og indekserede fordringer. Disse muligheder har større betydning, jo større forskellene i marginalbeskatningen af forskellige subjekter er.

Det skal fremhæves, at der næppe kan anføres administrative årsager til at friholde indekstillæg for beskatning. Der vil ikke være større administrative vanskeligheder med at opgøre indekstillæggets størrelse, uanset om det er indekstillægget for restgælden eller kun indekstillæggene af de betalte afdrag, der skal indtægtsføres i det enkelte indkomstår. Disse beløb vil i forvejen skulle opgøres i forbindelse med afdragsbetalingen og renteberegningen. Efter udvalgets opfattelse må indekstillæg - ud fra en parallel til kursgevinster/-tab - i givet fald beskattes i takt med fordringens indfrielse, jf. LL § 4 og LL § 8 D.

Hvis indekstillæg, som efter gældende skatteregler beskattes i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfældene, er det under det givne skattesystem alene reduktionen af forskellene i marginalbeskatningen, der reducerer skattearbitrageeffekterne

8.6.2 Kursgevinster/-tab på indeksregulerede fordringer

Ligesom traditionelle fordringer vil indeksobligationer og andre indekserede fordringer have en kursværdi afhængig bl.a. af det almindelige renteniveau. Der kan derfor også for indeksfordringer opstå kursgevinster/-tab såvel hos kreditor som hos debitor. Spørgsmålet er nu, hvorledes sådanne gevinster/tab skattemæssigt skal behandles.

1) Der henvises i det hele til betænkning nr. 732: Redegørelse fra arbejdsgruppen vedr. indeksering af pengefordringer, og betænkning nr. 779: Redegørelse fra arbejdsgruppen vedr. den skattemæssige behandling af indeksering af fordringer.

Som nævnt i kap. 7 giver beskatning af kursgevinster/-tab en række administrative vanskeligheder, som også gælder ved kursgevinster på indeksfordringer. Disse argumenter taler generelt for at undlade beskatning af kursgevinster/-tab.

Rente, indekstillæg og kursgevinst/-tab er som nævnt forskellige former for vederlag for rådighed over kapital. Ved indeksfordringer har kursgevinst/-tab økonomisk set dog mere lighed med rente end med indekstillæg, da inflationskompensationen her er koncentreret til indekstillægget, medens pålydende rente og kursudsving tilsammen repræsenterer realrenten.

8.7 Beskatning af indekstillæg og kursgevinster/-tab på indekslån under renteskatteordningen og under generel, proportional kapitalafkastbeskatning

Såfremt såvel kursgevinster/-tab som indekstillæg enten generelt friholdes for beskatning eller beskattes hos samtlige med samme sats som renter og kapitalafkast i øvrigt, vil både renteskatteordningen og en generel, proportional kapitalafkastbeskatning fjerne arbitragemuligheder ved indgåelse af modgående lånetransaktioner. Man vil da ikke kunne opnå en skattemæssig gevinst ved modgående køb og salg af f.eks. nominelle og indekserede fordringer, idet låne- og fordringsmarkedet må antages at være meget gennemsigtigt for de store markedsdeltagere. Den af skattemæssige årsager betingede segmentering af låne- og fordringsmarkedet ville derfor også ophøre.

8.8 Renteskatteudvalgets sammenfatning om beskatning af indekstillæg.

De særlige muligheder for skattearbitrage, der opstår, når der er både traditionelle fordringer og indeksfordringer på markedet, hænger bl.a. sammen med det forhold, at de to fordringstyper beskattes forskelligt i det gældende indkomstskattesystem.

Af traditionelle fordringer beskattes den fulde rente, dvs. både realrenten og den del, der kun er inflationsdækning. Af indeksfordringer beskattes derimod kun realrenten, idet inflationsdækningen her sker via indekstillægget, der normalt betragtes som skattefrit.

Mulighederne for skattearbitrage og den hermed følgende segmentering af låne- og fordringsmarkedet kan reduceres ved at gøre beskatningen af de to fordringstyper mere ensartet. Der er her to hovedalternativer: enten at indføre realrentebeskatning for traditionelle fordringer eller at inddrage indekstillægget under beskatning.

Som fremhævet i afsnit 8.6.1 kan indekstillægget ikke realøkonomisk set betragtes som indkomst, og en beskatning af det ville derfor - som nu for traditionelle fordringer - betyde, at mere end realindkomsten blev beskattet. Det synes derfor umiddelbart mest hensigtsmæssigt at gøre beskatningen af de to fordringstyper mere ensartet ved at indføre realrentebeskatning for traditionelle fordringer, som det allerede typisk er tilfældet for indeksfordringer. Som nævnt i sammenfatningens pkt. 3 kan udvalget ikke anbefale en isoleret realrentebeskatning i den nuværende situation. Skal de her betragtede skattearbitragemuligheder reduceres, må indekstillægget derfor beskattes. Et af hovedformålene med at introducere indekslån - at give fuld sikkerhed for et positivt realafkast eller skat uanset inflationsudviklingen - vil blive forhindret af en sådan nominel beskatning af indekstillæg.

Hensigtsmæssige beskatningsregler for indekstillæg indenfor rammerne af det nuværende indkomstskattesystem kolliderer derfor med ønsket om at give sikkerhed for et positivt realafkast efter skat ved placering/lån i indeksfordringer.

Overvejelserne omkring den skattemæssige behandling af indekstillæg er afhængige af indkomstskattesystemets øvrige udformning. Som alternativer til det gældende indkomstskattesystem har renteskatteudvalget overvejet renteskatteordningen, generel proportional kapitalafkastbeskatning og en række modifikationer indenfor rammerne af det gældende indkomstskattesystem, der reducerer forskellene i marginalbeskatningen.

Reduktion af forskelle i marginalbeskatning, så marginalskatteprocenterne f.eks. ligger i et interval mellem 40 og 60

pet«, vil i betydeligt omfang kunne reducere arbitrageproblemet med tilhørende mindre segmentering af lånemarkedet. Såfremt indekstillæg beskattes i nærings-, spekulations- og anbringelsestilfældene og ikke i andre tilfælde, vil der dog stadig være åbenbare arbitragemuligheder ved modgående låne- og placeringstransaktioner i nominelle og indekserede fordringer. Tilføjelsen af stk. 3 til LL § 4, hvorefter indekstillæg på gæld kun kan modregnes i indekstillæg på tilgodehavender, blev netop gennemført for at sikre, at pengeinstitutter og andre virksomheder omfattet af LL § 4 ikke udnytter gældende skatteregler om indekstillæg til skattearbitrage. Imidlertid kan det næppe være hensigtsmæssigt, at pengeinstitutters porteføljevalg lægges i rammer bestemt af skattereglerne med heraf følgende forvridninger som konsekvens.

Såfremt kapitalafkast generelt beskattes proportionalt, må det specielt for et så gennemsigtigt marked som låne- og fordringsmarkedet antages, at det forventede reale afkast efter skat på traditionelle fordringer og det faktiske reale afkast efter skat på indeksfordringer vil ligge meget tæt på hinanden uanset den skattemæssige behandling af indekstillæg på den ene side og kursgevinster/-tab på den anden side, når blot disse indgår i skattegrundlaget på samme måde for alle skattesubjekter.

Såvel under renteskatteordningen som under generel proportional kapitalafkastbeskatning vil der derfor være mulighed for at udforme hensigtsmæssige skatteregler for indekstillæg, uden at dette kolliderer med ønsket om,at give sikkerhed for et positivt realafkast efter skat ved placering/lån i indeksfordringer. Indekstillægget kan m.a.o. uden forøgelse af arbitragemulighederne gøres skattefrit.

Det ovenfor under 8.5.2 nævnte eksempel viser dog, at der selv under renteskatteordningen og den generelle proportionale kapitalafkastbeskatning er problemer forbundet med at holde indekstillægget udenfor opgørelsen af skattegrundlaget, idet den nominelle fortjeneste på omsætningsaktiver da bliver beskattet, selvom aktivet er finansieret med indekslån. San hovedregel må fortjenesten på salg af aktiver efter renteskatteudvalgets opfattelse opgøres uden hensyntagen til finansieringsmåde, jf. også afsnit 7.2.2 og 7.2.3.

Sammenfattende er det udvalgets opfattelse, at realbeskatning af traditionelle fordringer i den aktuelle situation må afvises, samt at beskatning af indekstillægget på indekserede fordringer vil være uhensigtsmæssig . En nødvendig forudsætning for, at nominel beskatning på visse områder og realbeskatning på andre områder kan fungere hensigtsmæssigt side om side er dog, at der gennemføres en betydelig indsnævring af forskellene i marginale skattesatser. På områder, hvor aktiver af betydelig værdi har været i skatteyderens besiddelse i en længere periode, er en nominel beskatning af kapitalgevinster uheldig, uanset hvordan købet er finansieret. Som bl.a. eksemplet i afsnit 8.5.2 viser, må skattereglerne ændres, hvis disse uheldige konsekvenser skal undgås.

Forkortelsesliste:

AL = Afskrivningsloven (lovbekendtgørelse nr. 424 af 10/8 1981)

H = Højesteretsdom

KSL = Kildeskatteloven (lovbekendtgørelse nr. 509 af 7/10 1981)

LL . = Ligningsloven (lovbekendtgørelse nr. 404 af 30/7 1981)

LSI = Lov om særlig indkomstskat m.v. (lovbekendtgørelse nr. 429 af 17/8 1981)

LSR = Meddelelser fra landsskatteretten.

RR SM = Revision og Regnskabsvæsen (udgives af Foreningen af Statsautoriserede revisorer) Skattemæssige Meddelelser.

SEL = Selskabsskatteloven (lovbekendtgørelse nr. 438 af 20/8 1981)

SL = Statsskatteloven (lov nr. 149 af 10/4 1922 med senere ændringer)

SpO = Skattepolitisk Oversigt (udgives af Erhvervenes Skattesekretariat)

U = Ugeskrift for Retsvæsen

BILAG

BILAG 3.1

Husstandes renteudgifter/ renteindtægter og nettorenteindtægter belyst ved spredning, median og kvartiler

Indledning

I dette bilag er fordelingen af husstandes nettorenteindtægter i tabel 3.3.2 udbygget med en række tabeller, der tilige særskilt viser fordelingen af husstandes renteindtægter og renteudgifter. Desuden er der ved hjælp af spredning, median og kvartiler søgt beskrevet i hvor høj grad renteindtægterne, renteudgifterne og nettorenteindtægterne varierer indenfor de valgte grupperinger.

Fordelingen er foretaget på grundlag af materiale fra Selvangivelsesundersøgelsen for 1979, der omfatter 14.978 husstande efter det husstandsbegreb, der anvendes i skattestatistikken. I tabel .1 er antallet af husstande fordelt efter hovedpersonens socioøkonomiske status, alder, skattepligtige indkomst og størrelsen af ejendomsformuen. Disse opdelingskriterier er valgt, fordi det traditionelt har været antaget, at netop disse faktorer er afgørende ved forklaring af variationen i renteposten hos forskellige typer af husstande.

I det følgende vil der ganske kortfattet blive redegjort for begreberne spredning, nedre kvartil, median og øvre kvartil med henblik på at lette forståelsen af de efterfølgende tabeller. Begreberne forklares med renteudgifter som eksempel.

Spredning

Spredningen i en gruppe individers renteudgifter, er en indikator for med hvor meget f.eks. de enkelte individers renteudgifter samlet afviger fra gruppens gennemsnitlige renteudgifter.

Spredningen kan beregnes ved hjælp af følgende formel:

$$\text{Spredning} = \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^{N} (x_i - \mu)^2}$$

Hvor μ udtrykker den pågældende gruppes gennemsnitlige

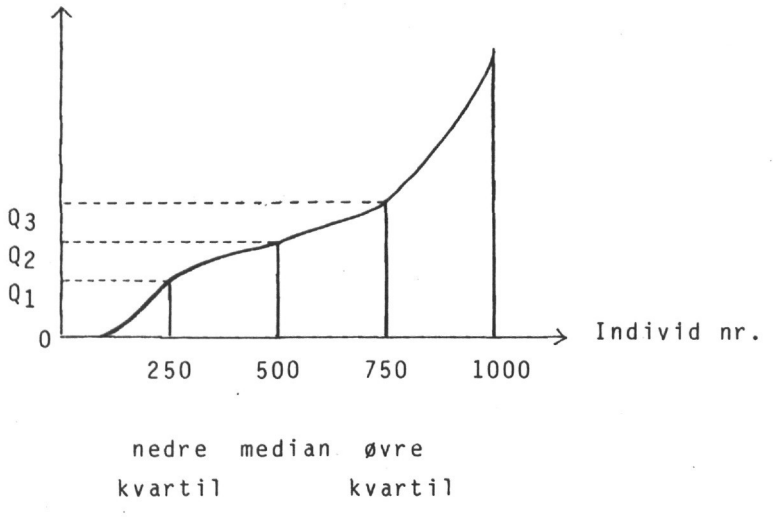
renteudgifter og x_i individ nr i´s renteudgifter. Endelig angiver N det samlede antal individer i gruppen.

Variationskoefficienten er defineret som den numeriske værdi af spredningen divideret med gennemsnittet.

Median, nedre og øvre kvartil

Ved beregning af medianen, nedre og øvre kvartil for en gruppes renteudgifter opstilles gruppens individer indledningsvist efter renteudgifternes størrelse. Nedre kvartil for gruppens renteudgifter er renteudgiften for det individ, der netop er placeret på den plads, der svarer til 25 % af gruppen. Tilsvarende er median og øvre kvartil lig renteudgiften for det individ, der netop er placeret på den plads, der svarer til hhv. 50 % og 75 % af gruppen.

Ved hjælp af nedre kvartil, median og øvre kvartil er det således muligt at opdele en gruppe af individer i 4 lige store dele efter størrelsen af f.eks. deres renteudgifter. Dette er søgt illustreret i figur 1 for en tænkt gruppe af individer på i alt 1000.



Figur 1 Illustration af beregning af median, nedre og øvre kvartil

De 3 begreber giver derfor en fornemmelse af, hvorledes størrelsen af renteudgifterne varierer indenfor den pågældende gruppe. *50%* af gruppen har således renteudgifter mellem 0 og Q_2, og 75% af gruppen har renteudgifter mellem 0 og Q3.

Tabel 1 Husstande fordelt efter hovedpersonens socioøkonomiske status, alder, skattepligtige indkomst og størrelsen af ejendomsformuen. Antal.

	Fast ejendom 0 - 100.000 kr.			Fast ejendom over 100.000 kr.			
	Indkomstskattetrin			Indkomstskattetrin			
	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	Alle
Arbejdere:							
15-35 år	1.735	552	12	524	261	10	3.094
36-55 år	297	371	10	335	408	21	1.442
over 55 år	120	170	5	103	158	11	567
Funktionærer:							
15-35 år	469	336	19	446	298	40	1.608
36-55 år	96	232	34	251	539	224	1.376
over 55 år	43	144	33	49	195	105	569
Landmænd:							
15-35 år	14	3	*	42	9	*	68
36-55 år	41	8	*	182	29	8	268
over 55 år	54	*	*	176	24	3	259
Andre selvstændige:							
15-35 år	59	17	*	61	37	12	188
36-55 år	78	26	3	158	70	53	388
over 55 år	56	22	6	97	34	34	249
Ude af erhverv:							
15-35 år	1.275	4	*	15	*	*	1.295
36-55 år	274	*	*	49	7	*	332
over 55 år	2.086	80	10	995	92	12	3.275
Alle	6.697	1.969	135	3.483	2.161	533	14.978

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin: 0 - 77.400. 2. trin: 77-401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Gennemsnit/ nedre kvartil/ median og øvre kvartil

I tabel 2 er husstandes gennemsnitlige renteudgifter fordelt efter socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsformuen og hovedpersonens skattepligtige indkomst.

Af tabellen fremgår det bla., at størrelsen af ejendomsformuen spiller en betydelig rolle for renteudgifternes størrelse. Husstande, der bor i ejerbolig, har således større renteudgifter end husstande, der bor i lejerbolig. Et andet karakteristisk træk er, at især husstande, hvor hovedpersonen er ung, er kendetegnet ved at have store renteudgifter.

Husstande, hvor hovedpersonen er landmand eller selvstændig i øvrigt, er kendetegnet ved at have de største renteudgifter, medens husstande, hvor hovedpersonen[1] er ude af erhverv, er kendetegnet ved at have ret ubetydelige renteudgifter.

Af tabellen fremgår det dog, at variationen er stor for næsten alle grupper. Således gælder der f.eks., at 1/4 af næsten alle grupper af husstande med en ejendomsværdi under 100.000 kr. ikke har renteudgifter overhovedet.

I tabel 3 er husstandes gennemsnitlige renteindtægter fordelt efter socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsformuen og hovedpersonens skattepligtige indkomst.

I modsætning til renteudgifterne er renteindtægterne størst hos husstande, hvor hovedpersonen er over 55 år. En anden væsentlig forskel er, at størrelsen af ejendomsformuen ikke er en særlig god forklaringsfaktor for renteindtægternes størrelse. Husstande, der bor til leje, har således kun i mindre grad færre renteindtægter end husstande, der bor i egen bolig.

I lighed med tilfældet for renteudgifter er husstande, hvor hovedpersonen er selvstændig, kendetegnet ved at have store renteindtægter; men forskellen i forhold til andre husstande er mindre udtalt end for renteudgifternes vedkommende.

I modsætning til renteudgifterne er renteindtægterne i høj grad placeret i de husstande, hvor hovedpersonen er ude af erhverv og over 55 år. Denne type husstande består hovedsageligt af pensionister.

Et generelt træk er, at renteindtægterne gennemgående er mere jævnt fordelt på alle husstande end renteudgifterne. Dette ses bl.a. af, at spredningen i forhold til gennemsnittet for de fleste gruppers vedkommende er langt mindre for renteindtægterne end for renteudgifternes vedkommende.

I tabel 4 er husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt eftar socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsformuen og hovedpersonens skattepligtige indkomst.

En væsentlig forklaringsfaktor for nettorenteindtægternes størrelse er alderen på hovedpersonen. Husstande, hvor hovedpersonen er under 55 år, er således kendetegnet ved at have nettorenteudgifter; medens husstande, hvor hovedpersonen er over 55 år, modsat gennemgående har nettorenteindtægter.

Værdien af fast ejendom spiller en vis rolle for især de yngre husstandes nettorenteudgifter, husstande under 55 år med fast ejendom over 100.000 kr. har således større nettorenteudgif ter end husstande under 55 år med fast ejendom under 100.000 kr.

Endelig er det karakteristisk, at næsten alle husstande, hvor hovedpersonen er ude af erhverv, er kendetegnet ved at have nettorenteindtægter.

Det er vanskeligt at konstatere en entydig sammenhæng mellem størrelsen af den skattepligtige indkomst og nettorenteindtægternes størrelse; for de fleste af grupperne i tabellen må det således konstateres, at størrelsen af den skattepligtige indkomst ikke er nogen god forklaringsfaktor for nettorenteindtægternes størrelse. I aldersgruppen over 55 år kan der dog for de fleste socioøkonomiske grupper konstateres en klar positiv sammenhæng mellem den skattepligtige indkomst og nettorenteindtægternes størrelse.

Tabel 2 Husstandes gennemsnitlige renteudgifter fordelt efter:
Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Arbejdere	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	1.534	3.794	2.47	0	0	1.344	30.721	17.541	0.57	17.272	28.169	42.982
2. trin	3.010	6.889	2.29	0	1.253	3.598	23.539	14.268	0.61	13.141	21.563	30.800
3. trin	2.852	4.382	1.54	0	324	4.798	39.306	15.342	0.39	29.098	38.101	52.701
36-55 årige												
1. trin	2.675	15.427	5.77	0	0	913	26.606	20.186	0.76	10.750	21.824	38.851
2. trin	1.859	3.861	2.08	0	643	2.365	16.723	18.037	1.08	4.635	12.076	22.018
3. trin	2.233	2.295	1.03	681	1.688	3.852	23.534	20.449	0.87	8.611	16.483	33.636
Over 55 år												
1. trin	1.866	6.854	3.67	0	0	555	13.676	28.066	2.05	2.202	4.984	13.551
2. trin	1.195	4.087	3.42	0	0	925	8.161	11.198	1.37	1.768	4.503	10.321
3. trin	388	-	-	-	-	-	29.010	35.424	1.22	3.432	22.034	29.054

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400.
3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 2 Husstandes gennemsnitlige renteudgifter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Funktionærer	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	4.110	8.051	1.96	0	825	3.720	41.893	21.484	0.51	26.564	38.251	54.737
2. trin	4.586	8.049	1.76	400	1.983	5.406	34.018	19.952	0.59	18.945	30.328	44.281
3. trin	13.531	26.079	1.93	1.759	4.231	11.224	54.220	39.614	0.73	30.976	48.343	66.612
36-55 årige												
1. trin	6.426	13.773	2.14	0	891	4.549	44.065	36.273	0.82	23.239	36.933	56.809
2. trin	4.425	9.328	2.11	0	1.391	4.569	30.016	25.349	0.84	12.325	22.674	41.072
3. trin	9.717	18.732	1.93	382	2.663	10.112	46.163	57.451	1.24	17.825	31.840	54.042
Over 55 år												
1. trin	2.265	7.363	3.25	0	0	681	20.321	22.472	1.11	4.025	12.713	28.609
2. trin	1.515	3.631	2.40	0	0	1.414	14.356	18.032	1.26	3.778	9.354	17.674
3. trin	2.140	4.506	2.11	0	420	2.057	18.464	22.123	1.20	3.864	11.513	25.207

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 2 Husstandes gennemsnitlige renteudgifter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Landmænd	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	49.408	48.413	0.98	12.198	31.246	80.086	130.391	96.052	0.74	72.385	118.705	163.598
2. trin	24.330	-	-	-	-	-	61.335	-	-	-	-	-
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
36-55 årige												
1. trin	42.658	46.330	1.09	2.797	28.013	56.806	82.765	101.027	1.22	22.579	51.784	105.671
2. trin	33.205	-	-	-	-	-	56.585	92.996	1.64	13.206	25.982	54.358
3. trin	*	*	*	*	*	*	151.497	-	-	-	-	-
Over 55 år												
1. trin	9.434	27.681	2.93	59	871	6.370	22.494	36.506	1.62	1.411	7.455	26.278
2. trin	*	*	*	*	*	*	34.227	52.155	1.52	2.587	12.555	57.209
3. trin	*	*	*	*	*	*	5.566	-	-	-	-	-

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 2 Husstandes gennemsnitlige renteudgifter fordelt efter:
Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Andre selvstændige	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	25.502	44.258	1.74	409	6.645	28.531	64.467	35.551	0.55	41.264	59.308	80.614
2. trin	11.040	13.410	1.21	3.215	8.008	12.510	56.606	33.040	0.58	32.545	48.522	79.007
3. trin	*	*	*	*	*	*	183.478	415.996	2.27	33.585	82.701	95.322
36-55 årige												
1. trin	26.686	76.126	2.85	1.519	7.591	26.904	67.976	85.741	1.26	24.643	49.324	84.922
2. trin	31.214	29.118	0.93	5.709	17.821	63.877	49.681	51.579	1.04	19.188	32.392	65.529
3. trin	107.434	-	-	-	-	-	115.817	145.184	1.25	32.829	65.371	139.721
Over 55 år												
1. trin	17.765	29.855	1.68	0	5.061	15.900	44.043	167.965	3.81	2.383	13.003	31.317
2. trin	17.724	31.841	1.80	1.102	5.213	17.328	26.939	35.414	1.31	2.871	15.463	34.883
3. trin	20.949	-	-	-	-	-	76.881	132.065	1.72	6.437	31.147	87.327

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400.
3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 2 Husstandes gennemsnitlige renteudgifter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Ude af erhverv	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	137	985	7.19	0	0	0	13.952	10.973	0.79	6.107	13.876	17.424
2. trin	450	-	-	-	-	-	*	*	*	*	*	*
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
36-55 årige												
1. trin	1.372	13.070	9.53	0	0	0	11.503	14.651	1.27	2.432	6.673	12.384
2. trin	*	*	*	*	*	*	28.778	-	-	-	-	-
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Over 55 år												
1. trin	306	1.996	6.52	0	0	0	5.121	18.953	3.70	143	1.134	3.966
2. trin	67	186	2.78	0	0	0	9.456	15.674	1.66	634	2.925	11.572
3. trin	13	36	2.77	0	0	0	26.916	43.050	1.60	3.136	12.432	21.971

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 3 Husstandes gennemsnitlige renteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Arbejdere	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	469	1.310	2.79	0	21	311	1.464	2.937	2.01	110	478	1.249
2. trin	1.058	3.625	3.42	0	61	509	2.401	4.231	1.76	259	810	2.438
3. trin	7.545	19.948	2.64	0	290	2.028	13.817	11.432	0.83	1.980	16.055	22.625
36-55 årige												
1. trin	1.196	3.359	2.81	0	0	408	3.968	7.681	1.94	245	887	3.528
2. trin	1.589	4.188	2.64	0	142	936	5.569	12.660	2.27	354	1.158	5.281
3. trin	1.212	2.267	1.87	74	244	1.169	13.633	25.045	1.84	697	2.468	16.803
Over 55 år												
1. trin	2.498	4.108	1.64	0	542	3.349	5.624	11.384	2.02	374	1.428	5.380
2. trin	4.148	6.499	1.57	107	1.454	4.751	6.833	13.431	1.97	774	2.733	8.067
3. trin	16.532	-	-	-	-	-	62.455	66.069	1.06	8.325	49.558	80.923

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 3 Husstandes gennemsnitlige renteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Funktionærer	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	653	1.567	2.40	0	86	480	3.053	5.113	1.67	381	938	3.021
2. trin	1.443	3.010	2.09	25	220	1.211	4.178	6.545	1.57	416	1.103	5.230
3. trin	2.173	3.945	1.82	145	482	2.169	13.776	21.738	1.58	2.122	6.037	18.174
36-55 årige												
1. trin	2.920	6.958	2.38	0	252	1.857	5.225	8.723	1.67	367	1.419	5.898
2. trin	3.678	8.524	2.32	27	364	2.978	5.402	9.164	1.70	534	1.819	6.310
3. trin	5.748	7.107	1.24	119	2.874	8.864	15.311	40.110	2.62	998	4.514	14.700
Over 55 år												
1. trin	5.156	10.149	1.97	237	1.238	5.304	8.269	12.615	1.53	1.064	3.530	10.527
2. trin	6.023	11.278	1.87	363	2.247	6.193	8.804	13.596	1.54	1.296	4.133	11.792
3. trin	15.325	17.552	1.15	1.507	3.891	32.445	19.702	39.702	2.02	2.258	6.583	15.886

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 3 Husstandes gennemsnitlige renteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Landmænd	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	3.147	3.635	1.16	281	1.478	4.945	9.336	10.409	1.11	2.505	4.786	13.440
2. trin	9.879	-	-	-	-	-	9.153	-	-	-	-	-
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
36-55 årige												
1. trin	6.962	10.933	1.57	444	4.152	8.960	8.667	13.732	1.58	692	2.825	10.029
2. trin	36.739	-	-	-	-	-	20.512	63.269	3.08	2.655	7.057	11.250
3. trin	*	*	*	*	*	*	105.542	-	-	-	-	-
Over 55 år												
1. trin	6.298	8.089	1.29	842	3.084	8.237	9.279	13.251	1.43	1.236	4.072	10.476
2. trin	*	*	*	*	*	*	27.102	24.462	0.90	7.471	24.802	36.262
3. trin	*	*	*	*	*	*	98.666	-	-	-	-	-

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 3 Husstandes gennemsnitlige renteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Andre selvstændige	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	4.023	9.696	2.41	0	349	3.538	5.997	8.294	1.38	426	2.600	8.339
2. trin	4.261	9.179	2.15	0	18	1.516	8.547	15.757	1.84	424	3.245	9.563
3. trin	*	*	*	*	*	*	20.325	20.078	0.99	8.143	14.835	30.976
36-55 årige												
1. trin	4.567	16.501	3.61	0	362	2.773	14.207	55.250	3.89	743	3.353	10.859
2. trin	12.597	17.382	1.38	848	5.435	17.130	13.297	21.412	1.61	1.739	5.799	18.136
3. trin	54.452	-	-	-	-	-	47.112	86.788	1.84	7.738	20.223	49.366
Over 55 år												
1. trin	7.870	11.311	1.44	823	3.378	8.757	15.898	53.782	3.38	852	2.812	11.990
2. trin	15.451	15.356	0.99	1.721	9.145	27.148	22.606	25.704	1.14	4.857	12.335	31.457
3. trin	20.565	-	-	-	-	-	42.091	48.058	1.14	8.556	24.115	60.248

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 3 Husstandes gennemsnitlige renteindtægter fordelt efter:
Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Ude af erhverv	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	484	1.876	3.88	0	0	211	7.392	19.817	2.68	11	1.584	2.513
2. trin	4.164	-	-	-	-	-	*	*	*	*	*	*
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
36-55 årige												
1. trin	1.766	9.170	5.19	0	0	339	6.008	8.150	1.36	462	1.994	8.323
2. trin	-	-	-	-	-	-	9.637	-	-	-	-	-
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Over 55 år												
1. trin	3.723	7.432	2.00	0	685	3.504	7.343	13.459	1.83	701	2.717	8.427
2. trin	24.973	25.406	1.02	5.131	16.125	40.846	28.848	38.056	1.32	6.332	15.521	34.094
3. trin	56.217	30.431	0.54	38.399	45.667	86.764	133.662	184.466	1.38	27.591	38.006	140.002

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400.
3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 4 Husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Arbejdere	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	-1.065	3.925	3.69	-1.105	o	80	-29.257	17.082	0.58	-41.163	-27.205	-16.027
2. trin	-1.952	6.437	3.30	-3.058	-896	o	-21.138	13.626	0.64	-28.840	-19.894	-12.340
3. trin	4.693	21.329	4.54	-3.593	-218	548	-25.489	17.036	0.67	-31.562	-28.940	-15.241
36-55 årige												
1. trin	-1.479	15.080	10.20	-732	o	136	-22.638	19.021	0.84	-33.240	-18.177	-8.119
2. trin	-271	5.607	20.69	-1.694	-214	342	-11.154	17.790	1.59	-18.375	-8.811	-2.614
3. trin	-1.021	3.691	3.62	-2.004	-915	-43	-9.902	20.027	2.02	-23.860	-10.079	4.604
Over 55 år												
1. trin	632	7.688	12.16	o	191	1.795	-8.051	23.422	2.91	-10.537	-3.477	226
2. trin	2.953	7.439	2.52	o	901	4.356	-1.328	16.781	12.64	-6.713	-2.179	2.405
3. trin	16.144	-	-	-	-	-	33.445	71.169	2.13	-10.454	8.295	47.685

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 4 Husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Funktionærer	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	-3.457	7.676	2.22	-3.391	-609	12	-38.840	19.814	0.51	-51.325	-36.088	-24.703
2. trin	-3.144	7.913	2.52	-4.382	-1.520	54	-29.841	18.611	0.62	-40.588	-27.700	-16.082
3. trin	-11.357	26.952	2.37	-11.079	-4.150	169	-40.444	26.857	0.66	-55.852	-33.751	-18.049
36-55 årige												
1. trin	-3.506	11.670	3.33	-3.344	-403	447	-38.839	33.837	0.87	-50.424	-33.459	-20.758
2. trin	-746	10.651	14.28	-3.309	-540	880	-24.614	22.749	0.92	-35.327	-19.293	-9.493
3. trin	-3.969	18.251	4.60	-6.139	-1.267	2.874	-30.852	59.710	1.94	-41.336	-23.809	-9.961
Over 55 år												
1. trin	2.891	11.677	4.04	o	476	3.994	-12.052	20.687	1.72	-20.433	-7.633	7
2. trin	4.508	10.752	2.39	-175	1.385	5.797	-5.552	17.834	3.21	-12.382	-4.193	1.913
3. trin	13.184	18.859	1.43	-196	3.136	32.445	1.238	41.279	33.34	-13.409	-4.598	4.962

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 4 Husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Landmænd	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	-46.261	48.146	1.04	-75.217	-29.730	-7.342	-121.056	96.298	0.80	-157.481	-102.535	-55.824
2. trin	-14.451	-	-	-	-	-	-52.183	-	-	-	-	-
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
36-55 årige												
1. trin	-35.696	46.267	1.30	-47.357	-22.488	0	-74.097	98.337	1.33	-93.535	-45.873	-16.113
2. trin	3.534	-	-	-	-	-	-36.073	47.863	1.33	-47.076	-18.960	-7.769
3. trin	*	*	*	*	*	*	-45.955	-	-	-	-	-
Over 55 år												
1. trin	-3.136	26.633	8.49	-3.370	382	5.656	-13.214	35.317	2.67	-19.080	-1.985	2.819
2. trin	*	*	*	*	*	*	-7.125	54.122	7.60	-17.515	3.796	22.106
3. trin	*	*	*	*	*	*	93.101	-	-	-	-	-

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 4 Husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Andre selvstændige	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	-21.479	37.488	1.75	-27.564	-4.653	0	-58.470	34.477	0.59	-72.739	-56.445	-37.757
2. trin	-6.779	14.041	2.07	-9.707	-7.013	-552	-48.059	31.805	0.66	-70.808	-44.821	-28.061
3. trin	*	*	*	*	*	*	-163.153	399.501	2.45	-82.472	-61.879	-21.293
36-55 årige												
1. trin	-22.119	60.921	2.75	-24.479	-5.727	0	-53.770	53.404	0.99	-72.307	-40.441	-19.472
2. trin	-18.617	23.527	1.26	-39.455	-12.584	-970	-36.384	48.787	1.34	-47.813	-23.966	-9.995
3. trin	-52.981	-	-	-	-	-	-68.705	110.312	1.61	-91.445	-42.869	-7.694
Over 55 år												
1. trin	-9.895	29.691	3.00	-9.688	-854	2.827	-28.145	123.535	4.39	-21.866	-6.501	700
2. trin	-2.274	35.951	15.81	-10.538	1.391	24.114	-4.333	40.557	9.36	-15.141	-460	17.521
3. trin	-384	-	-	-	-	-	-34.790	118.856	3.42	-64.918	-9.843	8.852

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

(Fortsættes)

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

Tabel 4 Husstandes gennemsnitlige nettorenteindtægter fordelt efter: Socioøkonomisk gruppe, alder, ejendomsværdi og hovedpersonens skattepligtige indkomst

Ude af erhverv	Fast ejendom: 0-100.000						Fast ejendom over 100.000					
15-35 årige	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gennemsnit	Spredning	Variations-koefficient	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil
1. trin	347	1.879	5.41	o	o	181	-6.560	19.664	3.00	-15.301	-8.879	-789
2. trin	3.714	-	-	-	-	-	*	*	*	*	*	*
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
36-55 årige												
1. trin	394	6.522	16.55	o	o	211	-5.495	15.860	2.89	-6.018	-2.594	657
2. trin	*	*	*	*	*	*	19.141	-	-	-	-	-
3. trin	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Over 55 år												
1. trin	3.416	7.296	2.14	o	626	3.198	2.222	14.273	6.42	-994	856	5.051
2. trin	24.906	25.445	1.02	4.915	16.125	40.846	19.392	38.925	2.01	857	11.284	25.956
3. trin	56.205	30.426	0.54	38.399	45.667	86.764	106.746	164.284	1.54	5.620	19.313	138.455

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin 0-77.400. 2. trin: 77.401 - 139.400. 3. trin: over 139.400.

* Antallet af husstande er mindre end 3 i det pågældende felt.

\- Antallet af husstande er større end eller lig 3, men mindre end 10 i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen for 1979.

t

BILAG 3.2

De personlige nettorenteudgifters fordeling efter husstandes økonomiske, socioøkonomiske og demografiske status

Indhold: side

1. Indledning 1
2. Variable i AID3-analysen 1
3. Datagrundlaget 2
4. Analyseenheden 2
5. Data-splitting via AID3-programmet 2
6. Analysestrategi 5
7. Sammenfatning 5
Diagram 1 6
Diagram 2 7
8. Beskrivelse af de endelige splittinggrupper 9
8.1 Husstande med nettorenteindtægter og mindre nettorenteudgifter 9
8.2 Husstande med større nettorenteudgiftef 11
Tabeller 14
Koder og intervaller 26

1. Indledning

Ved en eventuel ændret rentebeskatning vil et af de centrale spørgsmål være, hvorledes befolkningen påvirkes fordelingsmæssigt ved en renteskatteomlægning. I konsekvens heraf er det nødvendigt at afklare, hvilke grupper af befolkningen der påvirkes.

Nærværende bilag søger at beskrive den sidstnævnte problemstilling på basis af selvangivelsesundersøgelsen for 1979 Ved hjælp af AID3-algoritmen[2] (Automatic Interaction Detection) grupperes befolkningen (stikprøven) i homogene grupper efter demografiske og socioøkonomiske karakteristika.

Indledningsvis redegøres for de i analysen indgående variable samt datagrundlaget. Dernæst følger en kort teknisk beskrivelse af AID3-algoritmen og den anvendte analysestrategi. De i analysen fundne resultater fremlægges dernæst sammen med figurer og tabeller.

2. Variable i AID3-analysen

Som input i det datamatiske programkompleks anvendes to former for variable: 1) En afhængig variabel (nettorenteudgiften) og *2)* en række uafhængige variable (prediktorer).

De i AID3-analysen anvendte prediktorer udgøres af:

a) hovedpersonens civilstand
b) husstandens geografiske status
c) antal børn pr. husstand

1) Bånddata fra Danmarks Statistik.

2) Sonquist, J.N., E.L. Baker og J.A. Morgan (1971), Searching for Structure, Michigan: Institute for Social Research, University of Michigan.

3) Koder og intervaller er beskrevet sidst i bilaget.

d) hovedpersonens socioøkonomiske status
e) hovedpersonens alder
f) husstandens aktiver i alt
g) husstandens skattepligtige indkomst

3. Datagrundlaget

Selvangivelsesundersøgelsen for 1979 indeholder i alt 27.122 records, hvoraf 14.978 udgør antallet af hovedpersoner i skattemæssig forstand[2)]

4. Analyseenheden

I analysen er husstanden valgt som analyseenhed. I tilfælde, hvor hovedpersonen er ugift, er husstands-og hovedpersonoplysninger identiske. Er hovedpersonen gift, er alle beløbsstørrelser summeret over både hoved- og biperson.

5. Data-splitting via AID3-programmet

AID3-programmet to-deler i en række trin en given stikprøve på en sådan måde, at variansen på den afhængige variabel mellem de to grupper i hvert trin maksimeres.

Lad den givne stikprøve omfatte N_1 individer. Når den afhængige variabel for det i'te individ i undergruppe j betegnes $y_{..}$ og der anvendes k mulige splittingsvariable, følger splitting-proceduren i henhold til AID3-programmet følgende skema:

1) Skattepligtig indkomst er i dette bilag defineret eksklusive renter.
2) Stikprøven svarer til ca. 0.5% af det totale antal skattepligtige hovedpersoner i Danmark.

a. Udvælg den gruppe på det aktuelle niveau, hvor summen af kvadratafvigelser på den afhængige variabel er størst. Lad dette være gruppe j med N_j individer:

$$SS_j = \sum_{i=1}^{N_j} (y_{ji} - \bar{y}_j)^2.$$

På første niveau er $j = 1$.

b. For hver af de k mulige splittingsvariable findes den to-deling af gruppe j, som resulterer i den største reduktion i den "uforklarede" varians. Opdeles stikprøven på N_j individer i to undergrupper bliver summen af kvadratafvigelserne på den afhængige variabel lig:

$$SS_{j1} + SS_{j2} = \sum_{i=1}^{N_{j1}} (y_{j1,i} - \bar{y}_{j1})^2 + \sum_{i=1}^{N_{j2}} (y_{j2,i} - \bar{y}_{j2})^2$$

hvor $N_{j1} + N_{j2} = N_j$.

To-delingen af N_j formindsker således de summerede kvadratafvigelser med:

$$BSS = SS_j - SS_{j1} - SS_{j2} = N_{j1} \cdot \bar{y}_{j1}^2 + N_{j2} \cdot \bar{y}_{j2}^2 - N_j \cdot \bar{y}_j^2.$$

Hvis en given splitting-variabel er opdelt i ℓ-klasser, er der $\ell - 1$ muligheder for en to-deling af materialet på denne variabel, når det på forhånd er fastlagt, hvilken orden to-delingen skal følge. Er der ikke fastlagt en orden på den givne splitting-variabel bliver der $\binom{\ell}{2}$ muligheder. Det er sidstnævnte mulighed, der her er anvendt.

c. Splittingen af N_j på N_{j1} og N_{j2} gennemføres i AID3 efter den splitting variabel og den hertil hørende to-deling, der maksimerer:

$$\text{Max } \{ SS_j - SS_{j1} - SS_{j2} \},$$

Der gennemføres dog ikke en splitting, hvis:

- $\text{Max } \{ SS_j - SS_{j1} - SS_{j2} \} < P_e \cdot SS_1$
  hvor P_e er en given andel (f.eks. 0.008) af summen af kvadratafvigelserne på hele stikprøven SS_1.

- $N_{j1} < \text{NMIN} \vee N_{j2} < \text{NMIN}$,
  hvor NMIN f.eks. er 25.

- der allerede er gennemført et maksimalt på forhånd fastlagt antal to-delinger.

d. Hvis der er flere grupper på det aktuelle niveau, der ikke er forsøgt opdelt, fortsættes med pkt.a. Ellers fortsættes til næste niveau, såfremt alle grupper ikke er blevet endeligt opdelt.

Det kriterium, hvorefter en given stikprøve opdeles, siger intet om statistisk signifikans eller giver en årsagsforklaring. Splitting-kriteriet i AID3 viser kun betydningen af den givne to-delingsprocedure målt ved reduktionen af de summerede kvadratafvigelser.

6. Analysestrategi

Da det anvendte beregningsprogram ikke har tilladt en kørsel med det totale undersøgelsesmateriale, er dette opdelt i to stikprøver efter nettorenteudgiftens størrelse. I den ene stikprøve indgår de husstande, der har nettorenteudgifter under 500 kr. Denne gruppe omfatter således husstande, der har mindre renteudgifter regnet netto, og alle husstande med renteindtægter regnet netto. Denne stikprøve omfatter 7.880 husstande. I den anden stikprøve indgår de husstande, der har nettorenteudgifter over 500 kr. Denne stikprøve omfatter 7.098 husstande.

Den i punkt 5 under c nævnte andel (P) er i analysen sat til 0.008. Desuden er den i samme punkt nævnte MMIN sat til 50. Når en given gruppe ikke kan opdeles yderligere efter de i punkt 5 anførte kriterier markeres gruppen med < * >.

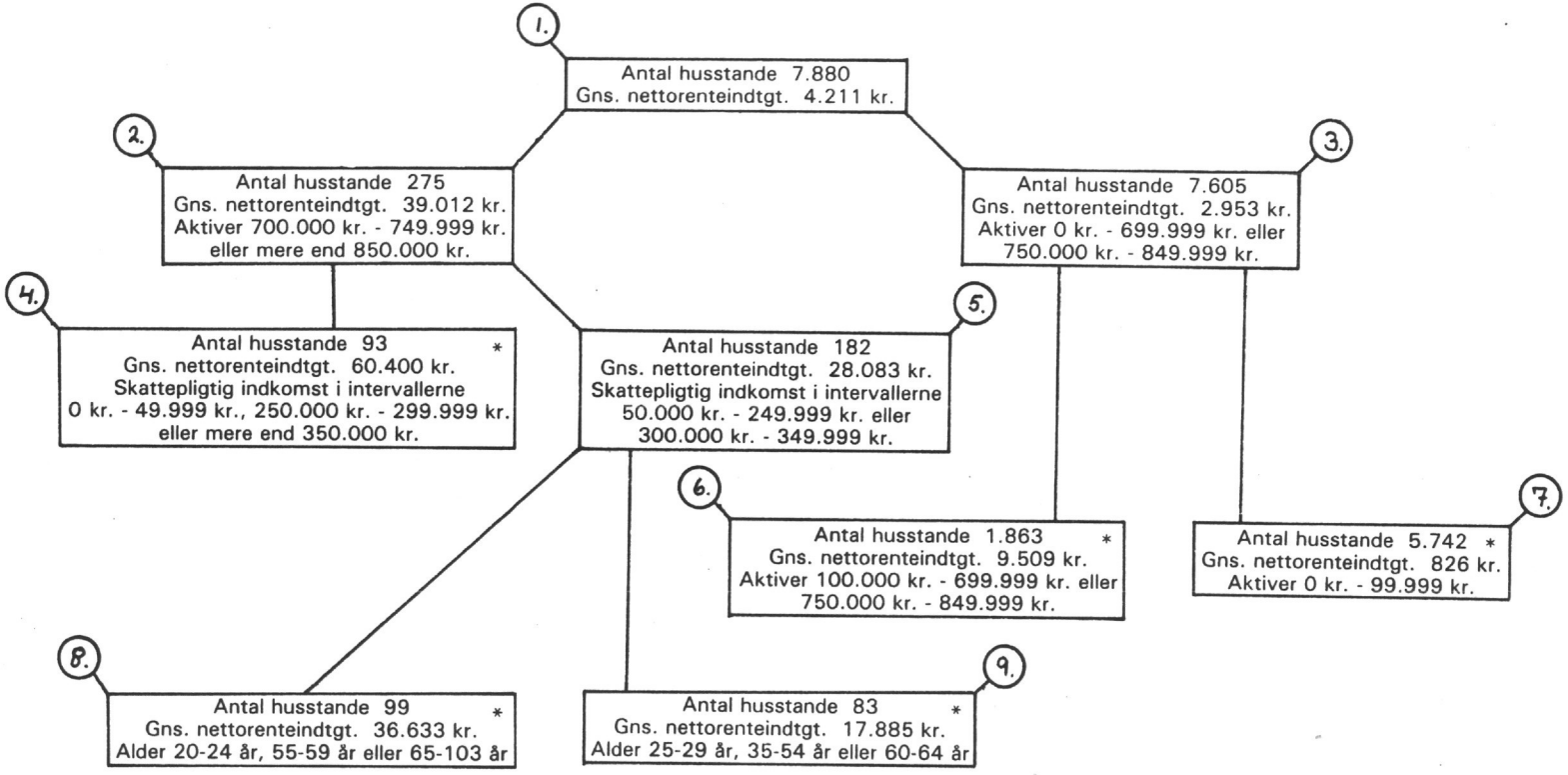
7. Sammenfatning

Den i analysen mest signifikante variabel er "aktiver i alt". Både i diagram 1, der illustrerer splittingen af stikprøve 1, og i diagram 2, der illustrerer splittingen af stikprøve 2, splittes første gang efter denne variabel. Den procentvise "forklaringsgrad" i diagram 1 udgør for aktivvariablens vedkommende 26.3% , ud af en samlet "forklaringsgrad" på 30,9%. I diagram 2 "forklarer" aktivvariablen 26.2% ud af en samlet "forklaringsgrad" på 37.1%. Den resterende "forklaringsgrad" skyldes i begge tilfælde i alt væsentlighed den skattepligtige indkomst.

Når aldersvariablen ikke indgår med nogen større betydning i splittingen, skyldes det formentlig den af beregningsmæssige årsager todeling af den totale stikprøve, jf. tabel 4 i bilag 3.1.

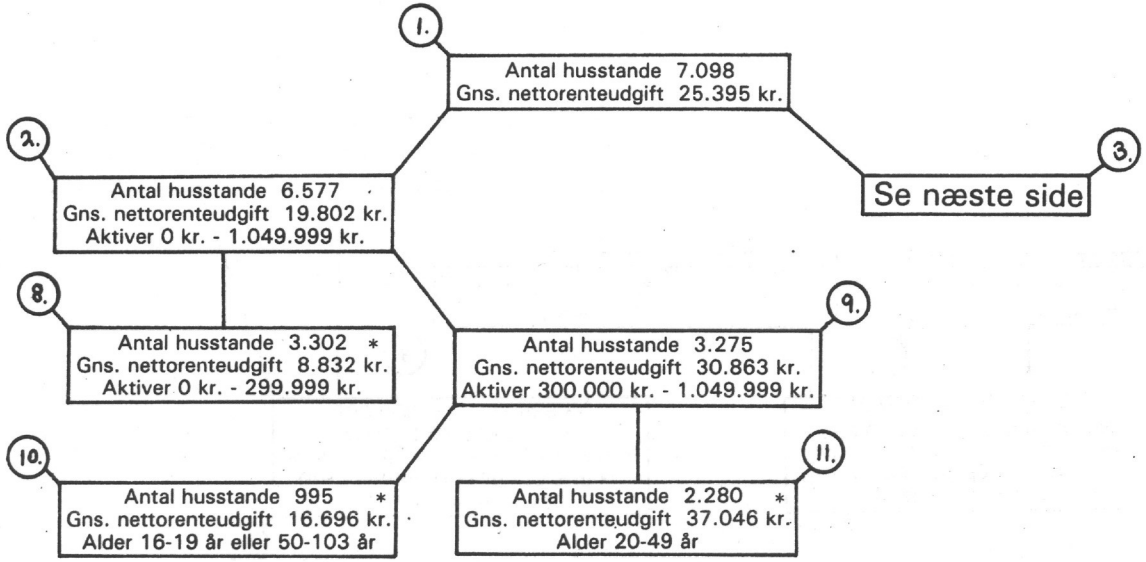
1) Den procentvise "forklaringsgrad" defineres her som den ved splittingen forklarede varians i forhold til den totale varians.

Diagram 1 Splitting af husstande med nettorenteudgift mindre end 500 kr.[1)]



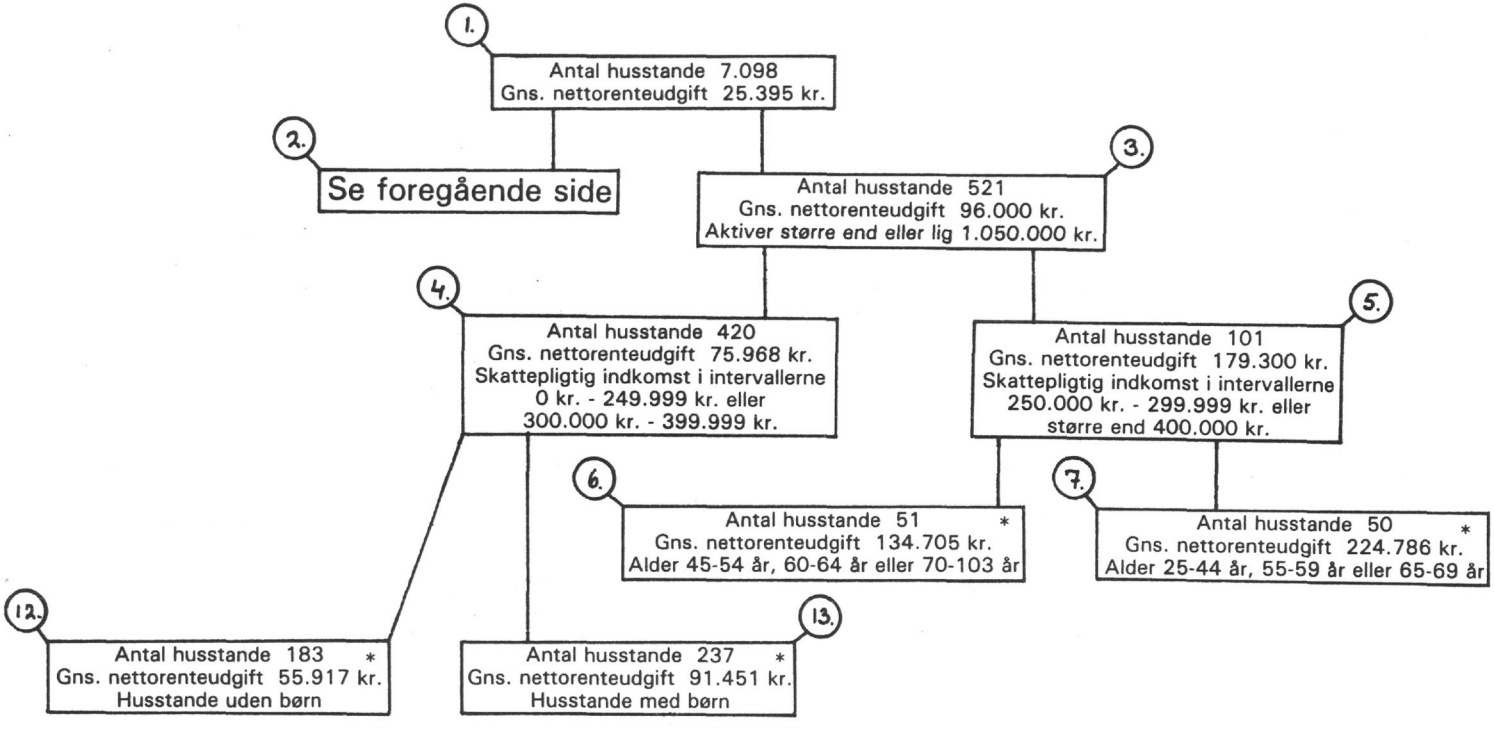
1. Denne gruppe omfatter således husstande med mindre nettorenteudgifter og alle husstande med nettorenteindtægter.

Diagram 2 Splitting af husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr. -



Bilag 3.2/7

Diagram 2 Splitting af husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fortsat.



8. Beskrivelse af de endelige splitting-grupper

I diagram 1 og diagram 2 illustreres splittingen af husstande med henholdsvis en nettorenteudgift mindre end 500 kr. og en nettorenteudgift større end eller lig 500 kr.

8.1 Husstande med nettorenteindtægter og mindre nettorenteudgifter

Udgangspunktet i diagram 1 er gruppe 1 omfattende 7.880 husstande (ca. 53% af samtlige de i undersøgelsen indgående husstande). Denne gruppe, med en gennemsnitlig nettorenteindtægt på 4.211 kr. pr. husstand, splittes i gruppe 2 og i gruppe 3 efter størrelsen af husstandens aktivbeholdning. Husstande i gruppe 2 kan alle karakteriseres ved at have en aktivbeholdning på mere end 700.000 kr. Den relativt høje gennemsnitlige nettorenteindtægt for gruppens 275 husstande (ca. 3.5% af stikprøven) udgør 39.012 kr. Gruppe 2 deles efter størrelsen af husstandens skattepligtige indkomst i gruppe 4 og i gruppe 5. Gruppe 4 udgør en "færdig" gruppe (markeret med < * >[1]) .

Den sidste opdeling af husstande med relativt store nettorenteindtægter foretages på gruppe 5, idet de resulterende grupper, gruppe 8 og gruppe 9, fremkommer på basis af aldersvariablen (5-årige aldersintervaller). De to sidstnævnte grupper kan ikke opdeles yderligere og er dermed "færdige" grupper. Betragtes eksempelvis gruppe 9 vil husstande i denne gruppe kunne karakteriseres ved at have samlede aktiver på mere end 700.000 kr.[1)], en skattepligtig indkomst på 50.000-249.999 kr. eller på 300.000-349.999 kr. Hovedpersonen befinder sig aldersmæssigt i et af intervallerne: 25-29 år, 35-54 år eller 60-64 år.

Det store resterende antal husstande (ca. 96.5% af stikprøven) i gruppe 3 splittes endeligt i to "færdige" grupper: gruppe 6 og gruppe 7 ved fortsat opdeling efter aktivbeholdningen.

1) Aktivintervallet 750.000-849.999 kr. indgår dog i gruppe 3.

Af stikprøvens 7.880 husstande dannes i alt 5 "færdige" grupper. I tabellerne 1-5 vises for hver gruppe den gennemsnitlige nettorenteudgift fordelt på prediktorer og antal husstande i de forskellige klasser samt den procentvise fordeling af hver gruppe på klasser og klassernes totale procentvise andel af stikprøven. For hver af klasserne er i de to sidste kolonner anført spredning samt variationskoefficient. Ud fra disse tabeller kommenteres efterfølgende de "færdige" grupper.

Gruppe 4 (a e ,

I denne forholdsvis lille gruppe, 93 husstande eller ca. 1.2% af stikprøven, optræder husstande med de største gennemsnitlige nettorenteindtægter (60.400 kr.), hvilket kan hænge sammen med de store aktivbeholdninger, der fremkommer ved splittingen af gruppe 1, jf. diagram 1. Den gennemsnitlige nettorenteindtægt er størst i hovedstaden med tilhørende forstæder og kommuner (73.241 kr.), mens bykommuner ligger tæt ved middel for gruppen som helhed (58.968 kr.). Endelig ligger øvrige kommuner noget under middel (45.842 kr.). Aldermæssigt udgør de 55-103-årige ca. 83% af gruppen og ca. 84% har en skattepligtig indkomst (eksklusive renter) på under 50.000 kr.

Gruppe 8 (tabel 2)

Gruppen omfatter 99 husstande med en gennemsnitlig nettorenteindtægt på 36.633 kr. Gruppen er i lighed med gruppe 4 kendetegnet ved store aktiver, jf. tabel 2. Mens ca. 52% af hovedpersonerne i gruppe 4 er gift, er ikke mindre end 72% af hovedpersonerne gift i gruppe 8. Aldersfordelingen er dog stadig koncentreret i de ældre aldersklasser (55-103 år).

Gruppe 9

Denne sidste af smågrupperne (83 husstande) har en gennemsnitlig nettorenteindtægt på 17.885 kr. pr. husstand. Også husstande i gruppe 9 er karakteriseret ved en stor aktivbeholdning. Ca. 76% af gruppen er gifte personer. Aldersfordelingen ændres noget i denne gruppe, idet hovedpersonen er under 65 år. Dog er relativt mange (ca. 87%) 45 år eller derover. De selvstændiges andel af gruppen udgør ca. 58%, mens de i gruppe

$$-- \frac{1}{} (y-y) ,$$

hvor N : antal husstande,

y : observeret nettorenteudgift og

y : gennemsnitlig nettorenteudgift.

4. og gruppe 8 kun udgør henholdsvis ca. 27% og ca. 40%.

Gruppe 5 (tabel 4)

Den næststørste "færdige" gruppe udgøres af gruppe 6 (1.683 husstande eller ca. 24% af stikprøven), hvor den gennemsnitlige nettorenteindtægt er 9.509 kr. pr. husstand. Der ses her et klart skift i civilstandsstatus, idet kun ca. 43% er gift. Ligesom i gruppe 4 er en faldende urbaniseringsgrad ensbetydende med en lavere gennemsnitlig nettorenteindtægt. Ca. 82% af husstandenes hovedpersoner er mellem 55 år og 103 år. De gennemsnitlige nettorenteindtægter, fordelt på aktivklasser, viser en klar stigende tendens ved stigende aktivmasse. Sideløbende hermed falder antallet af husstande indenfor de enkelte aktivklasser.

Gruppe 7

Den største gruppe med 5.742 husstande (72.9% af stikprøven) er gruppen med de laveste gennemsnitlige nettorenteindtægter (826 kr.), hvilket kan hænge sammen med de lave aktivbeholdninger, der fremkommer ved splittingen af gruppe 1, jf. diagram 1. Antallet af ugifte hovedpersoner er her oppe på 4.974 (86.6% af gruppen). Gruppen er i øvrigt karakteriseret ved et stort antal husstande i de yngre aldersklasser (ca. 39% mellem 16 år og 24 år) og ligeledes et stort antal husstande i de ældre aldersklasser (ca. 35% i aldersgruppen 55-103 år). Dette forhold afspejles også i den socioøkonomiske klasse 9 bestående af pensionister m.m. Typisk har husstandene en relativ lav skattepligtig indkomst.

8.2 Husstande med større nettorenteudgifter

Diagram 2 viser splittingen af husstande med en nettorenteudgift større end eller lig 500 kr. Gruppe 1 deles i gruppe 2 og i gruppe 3 med henholdsvis lave og relativt høje gennemsnitlige nettorenteudgifter. Splittingsvariablen er også her aktivbeholdningen. De af gruppe 3 afledte "færdige" grupper (ca. 7.3% af stikprøven): grupperne 4-7, 12 og 13 består alle af husstande med en aktivbeholdning større end eller lig 1.050.000 kr. Gruppe 3 splittes derefter på grundlag af den skattepligtige indkomst i gruppe 4 og i gruppe 5. Gruppe

5, med de største gennemsnitlige nettorenteudgifter, deles endelig i to "færdige" grupper: gruppe 6 og gruppe 7. Ved delingen af gruppe 4 optræder antallet af børn for første gang som splittingsvariabel. De resulterende grupper, gruppe 12 indeholdende husstande uden børn og gruppe 13 indeholdende husstande med børn, udgør ligeledes "færdige" grupper.

Gruppe 2 deles i henholdsvis gruppe 8 ("færdig" gruppe), karakteriseret ved en lille aktivmasse (aktiver mindre end 300.000 kr.) samt relativt små gennemsnitlige nettorenteudgifter, og gruppe 9, karakteriseret ved en større aktivmasse (aktiver af størrelsesordenen 300.000 - 1.049.999 kr.) og større gennemsnitlige nettorenteudgifter. Endelig deles gruppe 9 efter aldersvariablen i gruppe 10 og i gruppe 11, gruppe 10 indeholdende fortrinsvis ældre hovedpersoner med relativt små gennemsnitlige nettorenteudgifter og gruppe 11 indeholdende yngre hovedpersoner med relativt større gennemsnitlige nettorenteudgif ter . Diagram 2 indeholder således i alt 7 "færdige" grupper.

Gruppe 7

Gruppe 7 omfatter 50 husstande med en gennemsnitlig nettorenteudgift på 224.786 kr. Næsten alle i denne gruppe (98%) er gifte personer. Omkring 66% af husstandene er selvstændige med en gennemsnitlig nettorenteudgift over middel, mens den gennemsnitlige nettorenteudgift for overordnede funktionærer (20% af gruppen) ligger væsentligt under middel (86.801 kr. pr. husstand).

Gruppe 6

Gruppe 6 er ligesom gruppe 7 karakteriseret ved relativt få husstande (51). Den gennemsnitlige nettorenteudgift ligger her på 134.705 kr. pr. husstand. Også i denne gruppe forekommer et stort antal gifte personer (ca. 94%). Desuden har ca. 50% af husstandene et eller flere børn.

Gruppe 13 (tabel 8/

Gruppe 13 indeholder 237 husstande med en gennemsnitlig nettorenteudgift på 91.451 kr. Giftes andel i gruppen (ca.98%) er igen markant, hvilket må ses i sammenhæng med aldersfordelingen (ca. 90% af hovedpersonerne er mellem 30 år og 54 år) og det forhold, at alle husstande har et eller flere børn. Gruppen er i øvrigt karakteriseret ved en høj andel af selvstændige (81%).

Gruppe 12 (tabe)

Gruppe 12 indeholder 183 husstande med en gennemsnitlig nettorenteudgift på 55.917 kr. pr. husstand. Ingen i denne gruppe har børn. De selvstændige udgør ca. 73% af gruppen.

Gruppe 11

Gruppe 11 hører til en af de større grupper med 2.280 husstande og en gennemsnitlig nettorenteudgift på 37.046 kr. Aldersfordelingen i denne gruppe er nogenlunde jævnt fordelt i intervallet 20 -49 år.

Mens andelen af selvstændige udgør ca. 14%, udgør lønmodtagerne ca. 85%. Aktivmassen ligger for alle husstande i intervallet 300.000 - 1.049.999 kr. Ved stigende aktivmasse stiger nettorenteudgiften.

Gruppe 10 (tabel 11)

Gruppe 10 består af 995 husstande med en gennemsnitlig nettorenteudgift på 16.696 kr. 99.9% af husstandenes hovedpersoner er 50 år eller derover. Hovedpersonens alder er endvidere negativt korreleret med den gennemsnitlige nettorenteudgift. Aktivklasserne i gruppe 10 udviser samme tendens som i gruppe 11. Der synes desuden at være en betydelig sammenhæng mellem nettorenteudgiftens størrelse og hovedpersonens socioøkonomiske status, jf. tabel 11.

Gruppe 8

Gruppe 8 udgør den største enkeltgruppe med 3.302 husstande (ca. 47% af stikprøven) og en gennemsnitlig nettorenteudgift på 8.832 kr. Andelen af gifte personer er her ca. 37%. Ca. 86% af husstandene er lønmodtagere. Den gennemsnitlige nettorenteudgift ses igen at være negativt korreleret med alderen. En relativ stor andel (ca. 54% af stikprøven) af husstandenes hovedpersoner ligger i aldersintervallet 20-34 år. Aktivbeholdningen (0-299.999 kr.) synes at være positivt korreleret med den gennemsnitlige nettorenteudgift.

Tabel 1 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift mindre end 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 4

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr. a)	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	48	51.6	0.6	-62.192	83.501	1.3
	2	45	48.4	0.6	-58.489	83.262	1.4
RGE01	0	36	38.7	0.5	-73.241	93.090	1.3
	1	28	30.1	0.4	-58.968	90.107	1.5
	2	29	31.2	0.4	-45.842	59.282	1.3
ANTBQRN	0	84	90.3	1.1	-62.785	85.478	1.4
	1	5	5.4	0.1	-45.380	*	*
	2	3	3.2	0.0	-15.017	*	*
	3	1	1.1	0.0	-	*	*
ALDER5	0	2	2.2	0.0	-	*	*
	3	1	1.1	0.0	-	*	*
	4	1	1.1	0.0	-	*	*
	5	2	2.2	0.0	-	*	*
	6	4	4.3	0.1	-44.345	*	*
	7	6	6.5	0.1	-125.633	*	*
	8	10	10.8	0.1	-29.813	14.448	0.5
	9	9	9.7	0.1	-50.978	*	*
	10	19	20.4	0.2	-43.259	39.644	0.9
	11	39	41.9	0.5	-75.977	96.155	1.3
RSOCIO	0	13	14.0	0.2	-44.221	55.560	1.3
	1	12	12.9	0.2	-45.701	47.059	1.0
	2	4	4.3	0.1	-122.055	*	*
	3	4	4.3	0.1	-151.173	*	*
	4	1	1.1	0.0	-	*	*
	5	1	1.1	0.0	-	*	*
	7	1	1.1	0.0	-	*	*
	9	57	61.3	0.7	-58.351	77.458	1.3
AKT	15	17	18.3	0.2	-32.547	22.424	0.7
	17	22	23.7	0.3	-39.468	26.601	0.7
	18	9	9.7	0.1	-39.144	*	*
	19	45	48.4	0.6	-85.407	111.304	1.3
SKP	0	10	10.8	0.1	-106.868	151.555	1.4
	1	68	73.1	0.9	-41.953	36.316	0.9
	6	3	3.2	0.0	-171.880	*	*
	8	4	4.3	0.1	-55.513	*	*
	9	8	8.6	0.1	-119.758	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

a) Den gennemsnitlige nettorenteudgift omfatter mindre nettorenteudgifter samt nettorenteindtægter.

Tabel 2 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift mindre end 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 8

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr. a)	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	71	71.7	0.9	-32.213	36.429	1.1
	2	28	28.3	0.4	-47.841	80.569	1.7
RGE01	0	42	42.4	0.5	-39.483	34.802	0.9
	1	27	27.3	0.3	-28.597	43.218	1.5
	2	30	30.3	0.4	-39.875	77.113	1.9
ANTBØRN	0	94	94.9	1.2	-36.248	53.550	1.4
	1	5	5.1	0.1	-43.868	*	*
ALDER5	1	2	2.0	0.0	-	*	*
	8	23	23.2	0.3	-32.973	51.427	1.6
	10	35	35.4	0.4	-34.436	32.017	0.9
	11	39	39.4	0.5	-40.733	68.119	1.7
RSOCIO	0	22	22.2	0.3	-21.905	24.779	1.1
	1	18	18.2	0.2	-32.332	27.159	0.8
	2	2	2.0	0.0	-	*	*
	3	13	13.1	0.2	-35.332	37.091	1.0
	4	4	4.0	0.1	-49.643	*	*
	5	3	3.0	0.0	-30.947	*	*
	6	2	2.0	0.0	-	*	*
	7	4	4.0	0.1	-69.420	*	*
	8	3	3.0	0.0	-50.387	*	*
	9	28	28.3	0.4	-42.210	77.900	1.8
AKT	15	24	24.2	0.3	-22.946	20.332	0.9
	17	12	12.1	0.2	-24.923	31.603	1.3
	18	14	14.1	0.2	-22.439	25.086	1.1
	19	49	49.5	0.6	-50.260	68.668	1.4
SKP	2	45	45.5	0.6	-43.552	66.794	1.5
	3	25	25.3	0.3	-27.094	25.611	0.9
	4	15	15.2	0.2	-36.375	56.653	1.6
	5	11	11.1	0.1	-27.643	27.538	1.0
	7	3	3.0	0.0	-46.603	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

a) Den gennemsnitlige nettorenteudgift omfatter mindre nettorenteudgifter samt nettorenteindtægter.

Tabel 3 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift mindre end 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 9

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr. a)	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	63	75.9	0.8	-17.080	17.294	1.0
	2	20	24.1	0.3	-20.422	15.891	0.8
RGE01	0	24	28.9	0.3	-15.275	13.657	0.9
	1	26	31.3	0.3	-17.593	21.663	1.2
	2	33	39.8	0.4	-20.013	14.972	0.7
ANTBQRN	0	57	68.7	0.7	-17.558	14.636	0.8
	1	14	16.9	0.2	-18.847	15.807	0.8
	2	8	9.6	0.1	-22.214	*	*
	3	3	3.6	0.0	-13.353	*	*
	4	1	1.2	0.0	-	*	*
ALDER5	2	1	1.2	0.0	-	*	*
	4	3	3.6	0.0	-13.650	*	*
	5	7	8.4	0.1	-20.447	*	*
	6	12	14.5	0.2	-21.364	16.215	0.8
	7	27	32.5	0.3	-16.379	20.562	1.3
	9	33	39.8	0.4	-17.487	14.041	0.8
RSOCIO	0	18	21.7	0.2	-22.327	24.328	1.1
	1	30	36.1	0.4	-14.088	13.327	0.9
	2	2	2.4	0.0	-	*	*
	3	3	3.6	0.0	-14.570	*	*
	4	5	6.0	0.1	-24.570	*	*
	5	7	8.4	0.1	-14.953	*	*
	6	9	10.8	0.1	-24.547	*	*
	7	5	6.0	0.1	-13.464	*	*
	8	3	3.6	0.0	-18.077	*	*
	9	1	1.2	0.0	-	*	*
AKT	15	14	16.9	0.2	-15.559	15.499	1.0
	17	17	20.5	0.2	-15.618	14.405	0.9
	18	10	12.0	0.1	-9.775	9.085	0.9
	19	42	50.6	0.5	-21.509	19.097	0.9
SKP	2	33	39.8	0.4	-18.650	14.367	0.8
	3	28	33.7	0.4	-16.649	20.867	1.3
	4	12	14.5	0.2	-18.114	16.813	0.9
	5	6	7.2	0.1	-17.193	*	*
	7	4	4.8	0.1	-20.578	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

a) Den gennemsnitlige nettorenteudgift omfatter mindre nettorenteudgifter samt nettorenteindtægter.

Tabel 4 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift mindre end 500 kr. fordelt på prediktorer i gruppe 6

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr. a)	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	806	43.3	10.2	-8.721	11.324	1.3
	2	1.057	56.7	13.4	-10.110	11.233	1.1
RGE01	0	551	29.6	7.0	-12.508	13.340	1.1
	1	554	29.7	7.0	-9.699	11.216	1.2
	2	758	40.7	9.6	-7.190	8.967	1.2
ANTBQRN	0	1.780	95.5	22.6	-9.636	11.358	1.2
	1	52	2.8	0.7	-7.775	10.392	1.3
	2	25	1.3	0.3	-5.510	7.903	1.4
	3	6	0.3	0.1	-3.427	*	*
ALDER5	0	6	0.3	0.1	-9.285	*	*
	1	27	1.4	0.3	-4.567	5.340	1.2
	2	18	1.0	0.2	-6.893	8.942	1.3
	3	31	1.7	0.4	-9.767	9.420	1.0
	4	35	1.9	0.4	-10.097	11.323	1.1
	5	39	2.1	0.5	-7.401	7.635	1.0
	6	63	3.4	0.8	-9.703	8.739	0.9
	7	114	6.1	1.4	-6.774	7.710	1.1
	8	148	7.9	1.9	-8.675	9.698	1.1
	9	257	13.8	3.3	-9.469	11.778	1.2
	10	312	16.7	4.0	-9.422	10.354	1.1
	11	813	43.6	10.3	-10.365	12.612	1.2
RSOCIO	0	110	5.9	1.4	-6.155	7.926	1.3
	1	69	3.7	0.9	-9.564	10.980	1.1
	2	2	0.1	0.0	-	*	*
	3	54	2.9	0.7	-11.900	12.387	1.0
	4	97	5.2	1.2	-10.158	10.709	1.1
	5	111	6.0	1.4	-9.699	11.379	1.2
	6	87	4.7	1.1	-7.477	7.400	1.0
	7	157	8.4	2.0	-7.403	8.433	1.1
	8	57	3.1	0.7	-9.455	8.926	0.9
	9	1.119	60.1	14.2	-10.101	12.168	1.2
AKT	3	316	17.0	4.0	-6.650	4.985	0.7
	4	247	13.3	3.1	-7.556	7.595	1.0
	5	230	12.3	2.9	-7.418	2.738	0.4
	6	182	9.8	2.3	-8.465	10.083	1.2
	7	169	9.1	2.1	-7.812	10.371	1.3
	8	153	8.2	1.9	-10.376	12.770	1.2
	9	104	5.6	1.3	-11.097	12.019	1.1
	10	110	5.9	1.4	-12.875	14.913	1.2
	11	94	5.0	1.2	-10.859	12.525	1.2
	12	70	3.8	0.9	-14.055	15.824	1.1
	13	62	3.3	0.8	-15.388	17.678	1.1
	14	48	2.6	0.6	-15.050	14.612	1.0
	16	78	4.2	1.0	-17.196	16.174	0.9
SKP	0	13	0.7	0.2	-24.072	19.119	0.8
	1	892	47.9	11.3	-9.661	11.616	1.2
	2	602	32.3	7.6	-9.100	10.310	1.1
	3	258	13.8	3.3	-8.719	10.863	1.2
	4	80	4.3	1.0	-9.176	10.311	1.1
	5	9	0.5	0.1	-20.809	*	*
	6	6	0.3	0.1	-20.247	*	*
	7	2	0.1	0.0	-	*	*
	8	1	0.1	0.0	-	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

a) Den gennemsnitlige nettorenteudgift omfatter mindre nettorenteudgifter samt nettorenteindtægter.

Tabel 5 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift mindre end 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 7

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr. a)	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	768	13.4	9.7	-1.132	1.989	1.7
	2	4.974	86.6	63.1	-778	1.841	2.4
RGE01	0	2.569	44.7	32.6	-810	2.029	2.5
	1	1.952	34.0	24.8	-845	1.788	2.1
	2	1.221	21.3	15.5	-828	1.611	1.9
ANTBQRN	0	5.291	92.1	67.1	-860	1.897	2.2
	1	281	4.9	3.6	-426	1.179	2.8
	2	113	2.0	1.4	-356	1.589	4.5
	3	36	0.6	0.5	-691	2.094	3.0
	4	21	0.4	0.3	-328	1.296	4.0
ALDER5	0	1.360	23.7	17.3	-320	826	2.6
	1	875	15.2	11.1	-536	1.201	2.2
	2	440	7.7	5.6	-488	1.292	2.6
	3	257	4.5	3.3	-476	1.451	3.0
	4	199	3.5	2.5	-806	2.348	2.9
	5	170	3.0	2.2	-497	1.673	3.4
	6	172	3.0	2.2	-1.090	3.724	3.4
	7	232	4.0	2.9	-932	1.781	1.9
	8	255	4.4	3.2	-841	2.577	3.1
	9	305	5.3	3.9	-1.562	2.716	1.7
	10	424	7.4	5.4	-1.373	2.046	1.5
	11	1.053	18.3	13.4	-1.498	2.363	1.6
RSOCIO	0	9	0.2	0.1	-1.051	*	*
	1	60	1.0	0.8	-954	1.748	1.8
	2	2	0.0	0.0	-	*	*
	3	45	0.8	0.6	-1.622	2.149	1.3
	4	168	2.9	2.1	-1.109	1.624	1.5
	5	385	6.7	4.9	-1.074	2.229	2.1
	6	336	5.9	4.3	-724	1.589	2.2
	7	698	12.2	8.9	-626	2.112	3.4
	8	896	15.6	11.4	-508	1.248	2.5
	9	3.143	54.7	39.9	-910	1.926	2.1
AKT	0	2.388	41.6	30.3	-79	727	9.2
	1	2.798	48.7	35.5	-778	1.413	1.8
	2	556	9.7	7.1	-4.269	3.059	0.7
SKP	0	15	0.3	0.2	-425	959	2.3
	1	3.752	65.3	47.6	-746	1.756	2.4
	2	1.567	27.3	19.9	-942	2.067	2.2
	3	317	5.5	4.0	-1.149	1.935	1.7
	4	81	1.4	1.0	-1.028	2.275	2.2
	5	7	0.1	0.1	-1.639	*	*
	6	3	0.1	0.0	157	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

a) Den gennemsnitlige nettorenteudgift omfatter mindre netterenteudgifter samt nettorenteindtægter.

Tabel 6 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 7

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	49	98.0	0.7	228.778	290.612	1.3
	2	1	2.0	0.0	-	*	*
RGE01	0	18	36.0	0.3	316.375	424.424	4.1
	1	15	30.0	0.2	148.644	122.330	0.8
	2	17	34.0	0.2	194.992	188.183	1.0
ANTBQRN	0	17	34.0	0.2	170.436	230.998	1.4
	1	8	16.0	0.1	186.113	*	*
	2	13	26.0	0.2	151.483	129.646	0.9
	3	12	24.0	0.2	406.974	144.695	0.4
ALDER5	2	3	6.0	0.0	300.929	*	*
	3	4	8.0	0.1	487.180	*	*
	4	11	22.0	0.2	219.631	169.233	0.8
	5	13	26.0	0.2	159.912	141.001	0.9
	8	16	32.0	0.2	178.491	250.845	1.4
	10	3	6.0	0.0	345.703	*	*
RSOCIO	0	10	20.0	0.1	305.513	203.814	0.7
	1	23	46.0	0.3	270.573	383.381	1.4
	2	1	2.0	0.0	-	*	*
	3	10	20.0	0.1	86.801	442.214	5.1
	4	2	4.0	0.0	-	*	*
	5	2	4.0	0.0	-	*	*
	7	1	2.0	0.0	-	*	*
	8	1	2.0	0.0	-	*	*
AKT	19	50	100.0	0.7	224.786	289.013	1.3
SKP	6	23	46.0	0.3	114.786	117.639	1.0
	9	27	54.0	0.4	318.490	354.806	1.1

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Tabel ' Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 6

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	48	94.1	0.7	125.569	125.330	1.0
	2	3	5.9	0.0	280.887	*	*
RGE01	0	25	49.0	0.4	91.446	90.083	1.0
	1	17	33.3	0.2	157.562	118.484	0.8
	2	9	17.6	0.1	211.697	*	*
ANTBQRN	0	25	49.0	0.4	109.067	116.290	1.1
	1	14	27.5	0.2	203.616	176.306	0.9
	2	11	21.6	0.2	115.487	90.614	0.8
	4	1	2.0	0.0	-	*	*
ALDER5	6	28	54.9	0.4	148.485	144.450	1.0
	7	14	27.5	0.2	135.601	141.471	1.0
	9	4	7.8	0.1	31.703	*	*
	11	5	9.8	0.1	137.432	*	*
RSOCIO	0	2	3.9	0.0	-	*	*
	1	16	31.4	0.2	189.310	181.977	1.0
	2	4	7.8	0.1	151.665	*	*
	3	18	35.3	0.3	97.574	116.444	1.2
	4	5	9.8	0.1	75.120	*	*
	5	3	5.9	0.0	147.863	*	*
	6	2	3.9	0.0	-	*	*
	9	1	2.0	0.0	-	*	*
AKT	19	51	100.0	0.7	134.705	134.935	1.0
SKP	6	31	60.8	0.4	102.417	99.242	1.0
	9	20	39.2	0.3	184.752	167.409	0.9

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Tabel 8 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 13

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	233	98.3	3.3	92.322	72.018	0.8
	2	4	1.7	0.1	40.705	*	*
RGE01	0	55	23.2	0.8	78.463	52.205	0.7
	1	50	21.1	0.7	101.014	109.332	1.1
	2	132	55.7	1.9	93.240	59.812	0.6
ANTBQRN	1	77	32.5	1.1	85.837	95.266	1.1
	2	95	40.1	1.3	91.865	56.594	0.6
	3	54	22.8	0.8	98.129	61.013	0.6
	4	11	4.6	0.2	94.384	47.711	0.5
ALDER5	2	7	3.0	0.1	135.500	*	*
	3	38	16.0	0.5	99.953	48.344	0.5
	4	50	21.1	0.7	90.063	56.615	0.6
	5	47	19.8	0.7	90.214	53.970	0.6
	6	46	19.4	0.6	94.225	63.669	0.7
	7	33	13.9	0.5	91.421	131.495	1.4
	8	12	5.1	0.2	52.243	54.437	1.0
	9	4	1.7	0.1	51.450	*	*
RSOCIO	0	113	47.7	1.6	102.983	87.602	0.9
	1	79	33.3	1.1	90.956	54.379	0.6
	2	3	1.3	0.0	68.453	*	*
	3	20	8.4	0.3	66.470	42.728	0.6
	4	8	3.4	0.1	55.675	*	*
	5	4	1.7	0.1	50.200	*	*
	6	5	2.1	0.1	59.322	*	*
	7	3	1.3	0.0	96.957	*	*
	8	1	0.4	0.0	-	*	*
	9	1	0.4	0.0	-	*	*
AKT	19	237	100.0	3.3	91.451	71.776	0.8
SKP	1	2	0.8	0.0	-	*	*
	2	20	8.4	0.3	113.945	166.198	1.5
	3	57	24.1	0.8	77.910	47.390	0.6
	4	77	32.5	1.1	84.219	49.784	0.6
	5	44	18.6	0.6	91.541	56.448	0.6
	7	23	9.7	0.3	118.373	80.420	0.7
	8	14	5.9	0.2	99.973	59.223	0.6

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Tabel 9 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 12

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	127	69.4	1.8	50.899	43.556	0.9
	2	56	30.6	0.8	67.297	59.166	0.9
RGE01	0	35	19.1	0.5	42.040	35.865	0.9
	1	55	30.1	0.8	46.470	42.726	0.9
	2	93	50.8	1.3	66.727	54.891	0.8
ANTBQRN	0	183	100.0	2.6	55.917	49.282	0.9
ALDER5	1	2	1.1	0.0	-	*	*
	2	5	2.7	0.1	49.196	*	*
	3	11	6.0	0.2	100.938	58.038	0.6
	4	10	5.5	0.1	83.066	55.838	0.7
	5	16	8.7	0.2	62.028	65.650	1.1
	6	18	9.8	0.3	61.241	48.552	0.8
	7	33	18.0	0.5	51.888	51.520	1.0
	8	35	19.1	0.5	47.512	38.137	0.8
	9	23	12.6	0.3	60.494	47.774	0.8
	10	16	8.7	0.2	37.048	37.518	1.0
	11	14	7.7	0.2	38.908	38.490	1.0
RSOCIO	0	76	41.5	1.1	68.120	58.655	0.9
	1	57	31.1	0.8	50.036	41.966	0.8
	2	2	1.1	0.0	-	*	*
	3	20	10.9	0.3	37.362	39.481	1.1
	4	7	3.8	0.1	33.641	*	*
	5	4	2.2	0.1	69.973	*	*
	6	2	1.1	0.0	-	*	*
	7	7	3.8	0.1	34.451	*	*
	8	2	1.1	0.0	-	*	*
	9	6	3.3	0.1	58.903	*	*
AKT	19	183	100.0	2.6	55.917	49.282	0.9
SKP	0	2	1.1	0.0	-	*	*
	1	8	4.4	0.1	49.874	*	*
	2	42	23.0	0.6	39.503	41.928	1.1
	3	47	25.7	0.7	54.316	36.545	0.7
	4	39	21.3	0.5	58.681	51.618	0.9
	5	26	14.2	0.4	76.652	69.997	0.9
	7	10	5.5	0.1	79.326	45.361	0.6
	8	9	4.9	0.1	38.984	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Tabel 10 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 11

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteud-gift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	1.867	81.9	26.3	38.226	24.280	0.6
	2	413	18.1	5.8	31.708	20.111	0.6
RGE01	0	690	30.3	9.7	39.825	27.619	0.7
	1	781	34.3	11.0	35.736	21.437	0.6
	2	809	35.5	11.4	35.939	21.951	0.6
ANTBQRN	0	623	27.3	8.8	34.082	21.950	0.6
	1	547	24.0	7.7	38.477	27.801	0.7
	2	836	36.7	11.8	37.685	22.443	0.6
	3	244	10.7	3.4	39.303	20.697	0.5
	4	30	1.3	0.4	36.294	30.203	0.8
ALDER5	1	82	3.6	1.2	40.047	20.038	0.5
	2	320	14.0	4.5	43.051	19.321	0.5
	3	557	24.4	7.8	40.478	20.464	0.5
	4	516	22.6	7.3	36.995	24.689	0.7
	5	442	19.4	6.2	34.413	26.306	0.8
	6	363	15.9	5.1	29.083	25.346	0.9
RSOCIO	0	92	4.0	1.3	41.670	33.536	0.8
	1	221	9.7	3.1	46.855	36.399	0.8
	2	9	0.4	0.1	44.321	*	*
	3	294	12.9	4.1	39.715	23.326	0.6
	4	456	20.0	6.4	37.592	21.499	0.6
	5	362	15.9	5.1	36.119	19.938	0.6
	6	488	21.4	6.9	33.508	17.577	0.5
	7	283	12.4	4.0	31.506	22.463	0.7
	8	59	2.6	0.8	36.042	17.695	0.5
	9	16	0.7	0.2	36.806	34.943	0.9
AKT	7	265	11.6	3.7	27.993	20.830	0.7
	8	307	13.5	4.3	29.318	15.948	0.5
	9	324	14.2	4.6	34.405	18.286	0.5
	10	307	13.5	4.3	35.736	18.485	0.5
	11	233	10.2	3.3	38.804	21.247	0.5
	12	181	7.9	2.6	37.335	21.535	0.6
	13	150	6.6	2.1	38.429	21.510	0.6
	14	107	4.7	1.5	42.321	26.855	0.6
	15	105	4.6	1.5	43.830	32.111	0.7
	16	130	5.7	1.8	45.640	26.796	0.6
	17	104	4.6	1.5	51.428	29.598	0.6
	18	67	2.9	0.9	58.972	45.624	0.8
SKP	0	6	0.3	0.1	41.107	*	*
	1	41	1.8	0.6	29.297	26.539	0.9
	2	239	10.5	3.4	29.297	20.174	0.7
	3	688	30.2	9.7	31.769	20.372	0.6
	4	853	37.4	12.0	37.511	19.597	0.5
	5	317	13.9	4.5	45.286	24.387	0.5
	6	98	4.3	1.4	54.863	36.254	0.7
	7	28	1.2	0.4	54.245	31.999	0.6
	8	6	0.3	0.1	61.538	*	*
	9	4	0.2	0.1	134.985	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Tabel 11 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 10

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	771	77.5	10.9	18.298	19.683	1.1
	2	224	22.5	3.2	11.181	13.394	1.2
RGE01	0	292	29.3	4.1	15.612	15.996	1.0
	1	355	35.7	5.0	16.647	19.427	1.2
	2	348	35.0	4.9	17.657	19.970	1.1
ANTBQRN	0	820	82.4	11.6	15.495	18.542	1.2
	1	128	12.9	1.8	21.196	18.125	0.9
	2	42	4.2	0.6	24.220	17.498	0.7
	3	4	0.4	0.1	38.110	*	*
	4	1	0.1	0.0	-	*	*
ALDER5	0	1	0.1	0.0	-	*	*
	7	323	32.5	4.6	22.684	20.940	0.9
	8	242	24.3	3.4	17.148	17.957	1.0
	9	206	20.7	2.9	15.076	18.418	1.2
	10	117	11.8	1.6	10.354	11.430	1.1
	11	106	10.7	1.5	7.705	13.038	1.7
RSOCIO	0	108	10.9	1.5	22.008	29.940	1.4
	1	132	13.3	1.9	21.855	19.823	0.9
	2	14	1.4	0.2	20.119	14.859	0.7
	3	102	10.3	1.4	23.912	19.131	0.8
	4	154	15.5	2.2	18.986	17.738	0.9
	5	79	7.9	1.1	16.787	15.048	0.9
	6	57	5.7	0.8	15.949	14.233	0.9
	7	104	10.5	1.5	14.104	14.601	1.0
	8	35	3.5	0.5	11.783	12.830	1.1
	9	210	21.1	3.0	7.580	10.564	1.4
AKT	7	154	15.5	2.2	11.223	12.934	1.2
	8	129	13.0	1.8	10.014	9.405	0.9
	9	113	11.4	1.6	13.438	13.729	1.0
	10	114	11.5	1.6	15.115	14.056	0.9
	11	95	9.5	1.3	16.372	16.596	1.0
	12	78	7.8	1.1	16.480	17.919	1.1
	13	56	5.6	0.8	19.600	18.149	0.9
	14	45	4.5	0.6	19.330	15.791	0.8
	15	48	4.8	0.7	20.508	18.696	0.9
	16	58	5.8	0.8	19.649	16.533	0.8
	17	58	5.8	0.8	33.522	38.761	1.2
	18	47	4.7	0.7	31.369	25.115	0.8
SKP	0	1	0.1	0.0	-	*	*
	1	140	14.1	2.0	8.922	21.222	2.4
	2	272	27.3	3.8	14.146	16.476	1.2
	3	268	26.9	3.8	16.974	17.442	1.0
	4	191	19.2	2.7	18.809	16.817	0.9
	5	66	6.6	0.9	26.318	19.527	0.7
	6	34	3.4	0.5	25.843	18.710	0.7
	7	11	1.1	0.2	38.994	27.703	0.7
	8	6	0.6	0.1	30.253	*	*
	9	6	0.6	0.1	24.548	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Tabel 12 Hovedtal for husstande med nettorenteudgift større end eller lig 500 kr., fordelt på prediktorer i gruppe 8

Prediktor	Klasse	N	Pct. af gruppe	Pct. af total	Gennemsnitlig nettorenteudgift. Kr.	σ_y	$\frac{\sigma_y}{\bar{y}}$
GFT	1	1.221	37.0	17.2	10.244	11.370	1.1
	2	2.081	63.0	29.3	8.004	9.304	1.2
RGE01	0	1.228	37.2	17.3	8.027	9.769	1.2
	1	1.099	33.3	15.5	8.850	9.938	1.1
	2	975	29.5	13.7	9.827	10.834	1.1
ANTBQRN	0	2.369	71.7	33.4	7.912	9.256	1.2
	1	453	13.7	6.4	11.410	11.729	1.0
	2	347	10.5	4.9	10.898	12.149	1.1
	3	105	3.2	1.5	11.197	12.256	1.1
	4	28	0.8	0.4	10.506	10.058	1.0
ALDER5	0	153	4.6	2.2	3.744	4.793	1.3
	1	736	22.3	10.4	7.537	8.822	1.2
	2	609	18.4	8.6	12.625	12.350	1.1
	3	427	12.9	6.0	11.558	11.443	1.0
	4	303	9.2	4.3	10.663	12.125	1.1
	5	192	5.8	2.7	8.677	9.627	1.1
	6	189	5.7	2.7	6.970	7.579	1.1
	7	188	5.7	2.6	7.230	7.308	1.0
	8	192	5.8	2.7	7.360	8.237	1.1
	9	132	4.0	1.9	5.348	5.441	1.0
	10	88	2.7	1.2	5.463	7.889	1.4
	11	93	2.8	1.3	2.663	3.966	1.5
RSOCIO	0	22	0.7	0.3	9.191	9.294	1.0
	1	108	3.3	1.5	10.542	9.040	0.9
	2	3	0.1	0.0	7.950	*	*
	3	103	3.1	1.5	16.509	15.863	1.0
	4	361	10.9	5.1	11.304	11.905	1.1
	5	590	17.9	8.3	10.243	10.234	1.0
	6	579	17.5	8.2	9.288	9.811	1.1
	7	760	23.0	10.7	8.104	9.475	1.2
	8	456	13.8	6.4	6.950	9.535	1.4
	9	320	9.7	4.5	3.966	5.003	1.3
AKT	0	440	13.3	6.2	3.149	3.909	1.2
	1	1.125	34.1	15.8	3.549	4.263	1.2
	2	294	8.9	4.1	7.664	7.500	1.0
	3	266	8.1	3.7	10.765	8.201	0.8
	4	380	11.5	5.4	13.751	9.780	0.7
	5	409	12.4	5.8	15.947	11.813	0.7
	6	388	11.8	5.5	17.839	14.254	0.8
SKP	0	8	0.2	0.1	9.088	*	*
	1	501	15.2	7.1	3.724	5.036	1.4
	2	1.557	47.2	21.9	7.925	8.765	1.1
	3	813	24.6	11.5	10.955	10.835	1.0
	4	366	11.1	5.2	13.653	13.231	1.0
	5	51	1.5	0.7	17.829	19.217	1.1
	6	4	0.1	0.1	16.535	*	*
	7	2	0.1	0.0	-	*	*

Anm.: - Den gennemsnitlige nettorenteudgift er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 3.

* Spredning samt variationskoefficient er udeladt, idet antallet af husstande er mindre end 10.

Koder og intervaller

Variabel	AID-kode	Betydning (interval)
(GFT)		Civilstand
	1	Gift
	2	Ugift
(RGEO1)		Geografisk status
	0	Hovedstaden Hovedstadens forstæder Kommuner med byer over 10.000 indb. i hovedstaden Øvrige kommuner i hovedstadsregionen
	1	Bykommuner med byer over 100.000 indb. " " " på 40.000-99.999 indb. " " " " 20.000-39.999 " " " " " 10.000-19.999 "
		Øvr.kommuner med mindst 50% af indb. i bymæss. bebyggelser

Variabel	AID-kode	Betydning (interval)
(RSOCIO)		Socioøkonomisk status
	0	Selvstændig Landbrug mv. uden ansatte " " med 1 eller flere ansatte
	1	Fremst.- samt bygge/anlægsvirks. uden ansatte " " " med 1-4 ansatte " " " " 5 el.fl.ansatte Handels- og servicevirks. uden ansatte " " " med 1-4 ansatte " " " " 5 el.fl. ansatte Uoplyst erhverv
	2	Lønmodtager Direktør med 20 el.fl. ansatte, landbrug mv. " " 20 " " " , fremst.- bygge/anlægsvirks. " " 20 " " " , handels- og servicevirks. " " 20 " " " , uoplyst erhverv
	3	Overordn.funktionær, landbrug mv. " " , fremst.-, bygge/anlægsvirks. " " , handels- og servicevirks. " " , offentlige ydelser " " , uoplyst erhverv
	4	Ledende funktionær, landbrug mv. " " , fremst.-, bygge/anlægsvirks. " " , handels- og servicevirks. " " , offentlige ydelser " " , uoplyst erhverv
	5	Funktionær i øvrigt, landbrug mv. " " " , fremst.-, bygge/anlægsvirks. " " " , handels- og servicevirks. " " " , offentlige ydelser " " " , uoplyst erhverv
	6	Faglært arbejder, landbrug mv. " " , fremst.-, bygge/anlægsvirks. " " , handels- og servicevirks. " " , offentlige ydelser " " , uoplyst erhverv
	7	Ikke-faglært arbejder, landbrug mv. " " " , fremst.-, bygge/anlægsvirks. " " " , handels- og servicevirks. " " " , offentlige ydelser " " " , uoplyst erhverv
	8	Lønmodt. u.n.a., landbrug mv. " " , fremstillings-, bygge/anlægsvirks. " " , handels- og servicevirks. " " , offentlige ydelser " " , uoplyst erhverv
	9	Handels- og servicevirks., medhj.hustru, selvstændig Ude af erhverv Pensionist Uddannelsessøgende Hjemmearbejdende hustru Andet

Variabel	AID-kode	Betydning (interval)
(AKT)		Aktiver i alt
	0	AKT = 0 kr.
	1	0 kr. < AKT < 50.000 kr.
	2	50.000 kr. ≤ AKT < 100.000 kr.
	3	100.000 kr. ≤ AKT < 150.000 kr.
	4	150.000 kr. ≤ AKT < 200.000 kr.
	5	200.000 kr. ≤ AKT < 250.000 kr.
	6	250.000 kr. ≤ AKT < 300.000 kr.
	7	300.000 kr. ≤ AKT < 350.000 kr.
	8	350.000 kr. ≤ AKT < 400.000 kr.
	9	400.000 kr. ≤ AKT < 450.000 kr.
	10	450.000 kr. ≤ AKT < 500.000 kr.
	11	500.000 kr. ≤ AKT < 550.000 kr.
	12	550.000 kr. ≤ AKT < 600.000 kr.
	13	600.000 kr. ≤ AKT < 650.000 kr.
	14	650.000 kr. ≤ AKT < 700.000 kr.
	15	700.000 kr. ≤ AKT < 750.000 kr.
	16	750.000 kr. ≤ AKT < 850.000 kr.
	17	850.000 kr. ≤ AKT < 950.000 kr.
	18	950.000 kr. ≤ AKT < 1.050.000 kr.
	19	1.050.000 kr. ≤ AKT
(SKP)		Skattepligtig indkomst eksklusive renter
	0	SKP < 0 kr.
	1	0 kr. ≤ SKP < 50.000 kr.
	2	50.000 kr. ≤ SKP < 100.000 kr.
	3	100.000 kr. ≤ SKP < 150.000 kr.
	4	150.000 kr. ≤ SKP < 200.000 kr.
	5	200.000 kr. ≤ SKP < 250.000 kr.
	6	250.000 kr. ≤ SKP < 300.000 kr.
	7	300.000 kr. ≤ SKP < 350.000 kr.
	8	350.000 kr. ≤ SKP < 400.000 kr.
	9	400.000 kr. ≤ SKP

BILAG 4.1

Problemer ved gennemførelse af realrentebeskatning

v

indhold

side

1. Indledning 1
2. Den specifikke metode .. 2
3. Den generelle metode ... 3

1. Indledning

Indførelse af en realrentebeskatning ville betyde en væsentlig ændring af vort i øvrigt nominelle skattesystem. Renter ville i det ændrede system ikke simpelthen blive behandlet efter det beløb, de lyder på, men efter den købekraft, de antages at repræsentere.

Spørgsmålet bliver så, hvor meget af de modtagne eller betalte renter der skal betragtes som inflationsdækning, og hvor meget der skal anses for realrente.

Det, der kan beregnes direkte, er den del af renten, der skal være ubeskattet for at sikre, at man ikke ved beskatning har formindsket kapitalens realværdi. Er inflationen i et år 10 pct., må de første 10 pct. af renten derfor betragtes som inflationsdækning.

Den del af den faktisk betalte rente, der ligger derudover, må så anses for realrente. Det er den, der kan anvendes til forbrug og beskatning, uden at kapitalens realværdi derved formindskes.

Det simpleste vil være at bestemme inflationsdækningen én gang om året på grundlag af det sidste års prisstigning. Det er så denne inflationsdækningsprocent, man skal sammenligne med renten for at finde frem til den realrente, der skal være genstand for beskatning hos kreditor og fradrag i beskatningen hos debitor efter de gældende skatteprocenter.

Imidlertid er der i praksis mange forskellige rentesatser på markedet. Er det så de enkelte lån og fordringers rentesatser, der skal sammenlignes med inflationsdækningsprocenten, eller kan man generelt benytte en enkelt sats, der betragtes som markedsrenten?

Der er her tale om to meget forskellige metoder. De omtales i det følgende som henholdsvis den specifikke og den generelle metode.

2. Den specifikke metode

Princippet ville her være, at hvert lån og hver fordring behandles for sig. Er renten 16 pct. og inflationen 10 pct., ville realrenten være 6 pct.

Imidlertid har adskillige fordringer, f.eks. folioindskud i banker, en rente, der for tiden er lavere end inflationsraten. Man ville så få en negativ realrente, som dårligt kan passes ind i systemet. Spørgsmålet er overhovedet, om denne metode med mange forskellige rentesatser ville give et korrekt billede af det, der må være tanken med begrebet realrente.

Formålet med en kapitalanbringelse er normalt at opnå en årlig renteindtægt, og realrenten er ment som et udtryk for købekraften af denne indtægt. Ved bankindskud på anfordring har man også, og især, et andet formål, nemlig at have en større likviditet. At man nøjes med en lav rente, er da prisen for denne likviditet. Sådanne indskud kan derfor næppe kaldes kapitalanbringelse i egentlig forstand, og den lave rente udtrykker ikke den egentlige pris for kapital som sådan.

Dertil kommer naturligvis, at den specifikke metode ville give et stort administrativt besvær, idet hver enkelt fordring skulle behandles for sig.

Dette problem ville være særlig stort, hvis realrentebeskatning skulle gennemføres sammen med den i kapitel 6 omtalte renteskatteordning, især hvis denne skulle praktiseres på den måde, at debitor tilbageholdt den del af renten, der svarer til skatten, og kun udbetalte resten til kreditor, som derved automatisk ville have betalt sin renteskat.

Tanken med denne form for renteskatteordning er, at debitor skal tilbageholde 40 pct. af renten. Skal der samtidig være realrentebeskatning, er det imidlertid kun 40 pct. af realrenten, der skal tilbageholdes. De enkelte debitorer må så selv finde ud af, hvad realrenten er for deres lån.

Hvad der kan fastlægges og offentliggøres, er som ovenfor nævnt den inflationsdækning, der skal regnes med for det enkelte år. Skal ordningen administreres af debitorerne, må de altså selv beregne, hvad realrenten er for det enkelte lån. Er det bekendtgjort, at inflationsdækningen er f.eks. 10 pct., og har man et lån til 15 pct., er realrenten 5 pct., og man skal så tilbageholde 2 pct. Har man et lån til 17 pct., skal man tilbageholde 2.8 pct.

Men hvad gør man, hvis realrenten er negativ, som den ved 10 pct. inflation er for mange bankindskud og private lån? Der måtte formentlig vedtages en bestemt regel herom, f.eks. at der i sådanne tilfælde intet skal tilbageholdes.

Konklusionen af det anførte må være, at den specifikke metode teoretisk er problematisk, og at den ville være vanskelig at praktisere, især hvis den skulle kombineres med en renteskatteordning som den her beskrevne.

3. Den generelle metode

Princippet i denne ville være, at alle fordringer behandles ens. Man måtte hvert år fastsætte, hvad der anses for årets markedsrente, og realrenten skulle så findes ved at sætte denne i forhold til årets inflationsprocent. Er markedsrenten 15 pct., og inflationen 10 pct., er realrenten 5 pct. eller en trediedel af markedsrenten.

Ideen ville så være, at realrenten for alle lån/fordringer for det pågældende år fastsættes til en trediedel af den faktiske rente.

Hvis der samtidig kommer en renteskatteordning, som den ovenfor beskrevne, skulle debitorerne altså tilbageholde 40 pct. af den således definerede realrente. Det ville være lettere at administrere end med den specifikke metode. Hvert år ville det blive bekendtgjort, hvor stor en del af den faktisk betalte rente der skulle betragtes som realrente.

Spørgsmålet er så kun, hvad man skal forstå ved markedsrenten, da det er denne, der skal sammenholdes med inflationsraten, for at man kan finde realrenten.

Som markedsrente bør man betragte renten for egentlige kapitalanbringelser, altså fordringer med god sikkerhed og med forholdsvis lang restløbetid. Det leder tanken hen på obligationsmarkedet, der jo også er en stor del af det danske kapitalmarked.

Man kan derfor anvende den gennemsnitlige effektive rente for et passende udvalg af de vigtigere obligationer. Dette gennemsnit vil så være det, der forstås ved markedsrenten.

BILAG 5.1

Beregningsgrundlag ved en beskatning af de finansielle institutioners kapitalafkast

Placeringer i pensionsinstitutionerne begunstiges i det nugældende skattesystem væsentligst via skattefriheden for kapitalafkast, men også i nogle tilfælde via en relativ lempelig beskatning af udbetalinger kombineret med fradragsret for indbetalinger.

Formålet med dette bilag er at vise, at såfremt man ønsker en skattemæssig ligestilling mellem kapitalplaceringer i pensionsøjemed og andre kapitalplaceringer, skal hele kapitalafkastet hos de finansielle institutioner beskattes uden fradrag for pensionsudbetalingernes rentedel. Beskatningen af pensionsydelserne ved udbetaling reducerer ikke den begunstigelse, der ligger i, at kapitalen kan forrentes uden beskatning af det løbende afkast; beskatningen ved udbetaling modsvares af fradragsretten ved indbetaling.

Udgangspunkt for det følgende er to kapitalanbringelser:

Situation A: Ingen fradragsret for indskud, ingen beskatning af udbetalinger.

Situation B: Fradragsret for indskud, beskatning af udbetalinger.

I situation A placerer skatteyderen et beløb på N kr. i en finansiel institution; i situation B placeres N kr. plus skattebesparelsen. Beløbene indskydes primo år 0.

Værdien af indskuddet i situation A, K^A, kan beskrives ved (1), hvor K^A er opgjort primo år n.

$$(1) \qquad K_n^A = N_o(1+(1-t_r)r)^n$$

hvor r = rentesatsen og t = renteskattesatsen, r og t_r forudsættes konstante i hele perioden.

I situation B bliver der indskudt et beløb på $\frac{}{i} N_o$ kr; t. er skattesatsen på indbetalingstidspunktet. Bruttoværdien af dette indskud (dvs. værdien før skat på udbetalingstidspunktet), V^B, kan beskrives ved (2). Renten og renteskattesatsen er den samme som i situation A.

(2) $$V_n^B = \frac{1}{1-t_i} N_o (1+(1-t_r)r)^n$$

Den disponible værdi af V^B, K^B, kan beskrives ved (3), hvor t_u er lig skattesatsen på udbetalingstidspunktet.

(3) $$K_n^B = (1-t_u)V_n^B$$

Ved at indsætte (3) i (2) fremgår det, at såfremt $t_i = t_u$ bliver $K_n^A = K_n^B$, dvs. at såfremt skatteprocenten på ind- og udbetalingstidspunktet er den samme, bliver fradragsretten uden betydning for størrelsen af den disponible kapital.

Dette illustreres i tabellerne 1 og 2. Tabellerne viser den disponible værdi af et indskud, hvor N svarer til 100.000 kr. Kapitalen indskydes primo år 0 og udbetales på én gang (kapitalforsikring) ultimo år 4. I tabel 1 gives der ikke fradrag for indskuddet, og udbetalingen beskattes ikke (situation A). I tabel 2 gives der fradrag for indskuddet, og udbetalingen bliver beskattet (situation B); $t_i = t_u = 40\%$. I begge tilfælde forrentes kapitalen med 15% p.a. Renteskattesatsen, t_r, sættes i begge eksempler til 40% igennem hele perioden.

Konklusionen bliver, at selv om rentetilvæksten bliver løbende beskattet i den finansielle institution, skal hele bruttoydelsen i situation B (tabel 2) tillige beskattes ved udbetaling for - under de givne betingelser - at opnå lighed mellem situation A og situation B.

Ovenstående betragtninger gælder i de tilfælde, hvor den forrentede kapital frigøres på én gang. Ved opsparingsordninger med løbende udbetalinger eller udbetalinger i rater er situationen imidlertid den samme.

Nedenfor betragtes i situation A den disponible ydelse i år i, R_i^A, af en ordning, hvor kapitalens værdi i år n, K_n^A, amortiseres i løbet af m år med lige store årlige afdrag (serielånsprincippet). Kapitalens værdi opgøres primo, ydelsen udbetales ultimo.

Den disponible ydelse kan beskrives ved (4)

(4) $$R_i^A = K_n^A \frac{1}{m} + (1-t_r)r\, K_n^A \left(1 - \frac{i-n}{m}\right)$$

for $i = n, \ldots\ldots, n+m-1$.

Tabel 1: Kapitalforsikring uden fradragsret

År	Indskudt kapital Primo	Akk. disp. renteindt. Primo	Brutto-renteindt. Ultimo	Rente-skat 40%	Disp. renteindt.	Brutto-ydelse[a] Ultimo	Skat af ydelse	Disponibel ydelse
	1	2	3	4	5	6	7	8
0	100.000	–	15.000	6.000	9.000	–	–	–
1	100.000	9.000	16.350	6.540	9.810	–	–	–
2	100.000	18.810	17.821	7.128	10.693	–	–	–
3	100.000	29.503	19.426	7.770	11.656	–	–	–
4	100.000	41.159	21.174	8.470	12.704	153.863	–	153.863

a) Bruttoydelsen findes som summen af søjle 1, 2 og 5.

Tabel 2: Kapitalforsikring med fradragsret

År	Indskudt kapital Primo	Akk. disp. renteindt. Primo	Brutto-renteindt. Ultimo	Rente-skat 40%	Disp. renteindt.	Brutto-ydelse[a] Ultimo	Skat af ydelse	Disponibel ydelse
	1	2	3	4	5	6	7	8
0	166.667	–	25.000	10.000	15.000	–	–	–
1	166.667	15.000	27.250	10.900	16.350	–	–	–
2	166.667	31.350	29.703	11.882	17.821	–	–	–
3	166.667	49.171	32.376	12.950	19.426	–	–	–
4	166.667	68.597	35.289	14.115	21.174	256.438	102.575	153.863

a) Bruttoydelsen findes som summen af søjle 1, 2 og 5.

Højresidens første led viser den del af ydelsen, der består af amortisering af K_n^A. Det andet led viser forrentningen af restkapitalen.

For at kunne sammenligne situation A med situation B må R_i udtrykkes i forhold til N_o. Af hensyn til overskueligheden indføres nu en forrentningsfaktor, f, der symboliserer nettorentetilvæksten af den indskudte kapital fra tidspunkt 0 til tidspunkt n.

$$(5) \qquad f = (1 + (1-t_r)r)^n$$

Ved substitution af (1) og (5) ind i (4) får man

$$(6) \qquad R_i^A = N_o f \frac{1}{m} + (1-t_r) r N_o f (1 - \frac{i-n}{m})$$

I situation B kan den disponible ydelse i år i, R_i^B beskrives ved (7). Også her amortiseres kapitalens værdi i år n, V_n^B, i løbet af m år med lige store afdrag. V_n^B er opgjort primo, R_i^B, udbetales ultimo.

$$(7) \qquad R_i^B = (1-t_u)[V_n^B \frac{1}{m} + (1-t_r) r V_n^B (1 - \frac{i-n}{m})]$$

for $i = n, \ldots, n+m-1$.

Ved indsættelse af (2) og (5) ind i (7) fås

$$(8) \qquad R_i^B = (1-t_u)[\frac{1}{1-t_i} N_o f \frac{1}{m} + (1-t_r) r \frac{1}{1-t_i} N_o f (1 - \frac{i-n}{m})]$$

Sammenlignes (6) med (8), ses det, at såfremt $t_i = t_u$ bliver $R_i^A = R_i^B$; dvs. at hvis den marginale skattesats på ind- og udbetalingstidspunkterne er den samme, bliver den årlige disponible ydelse den samme i situation B som i situation A.

Det illustreres med et taleksempel i tabellerne 3 og 4. De viser eksemplet fra tabel 1 og 2 omregnet til en placeringsordning, hvor kapitalen udbetales i rater. Kapitalen amortiseres i løbet af 5 år med lige store årlige afdrag, og den første ydelse udbetales ultimo år 4 (altså på det tidspunkt, hvor hele

Tabel 3: Rateforsikring uden fradragsret (serielån)

År	Indskudt kapital Primo	Akk. disp. renteindt. Primo	Brutto-renteindt. Ultimo	Rente-skat 40%	Disp. renteindt.	Brutto-ydelse[a] Ultimo	Skat af ydelse	Disponibel ydelse
	1	2	3	4	5	6	7	8
0	100.000	–	15.000	6.000	9.000	–	–	–
1	100.000	9.000	16.350	6.540	9.810	–	–	–
2	100.000	18.810	17.821	7.128	10.693	–	–	–
3	100.000	29.503	19.426	7.770	11.656	–	–	–
4	100.000	41.159	21.174	8.470	12.704	40.936	–	40.936
5	80.000	32.927	16.939	6.775	10.164	38.396	–	38.396
6	60.000	24.695	12.704	5.082	7.622	35.854	–	35.854
7	40.000	16.463	8.469	3.388	5.081	33.313	–	33.313
8	20.000	8.231	4.235	1.694	2.541	30.772	–	30.772
9	0	0	–	–	–	–	–	–

a) Bruttoydelsen består af et fast afdrag på 141.159 : 5 = 28.232 og et variabelt rentetillæg (søjle 5).

Tabel 4: Rateforsikring med fradragsret (serielån)

År	Indskudt kapital Primo	Akk. disp. renteindt. Primo	Brutto-renteindt. Ultimo	Rente-skat 40%	Disp. renteindt.	Brutto-ydelse[a] Ultimo	Skat af ydelse	Disponibel ydelse
	1	2	3	4	5	6	7	8
0	166.667	–	25.000	10.000	15.000	–	–	–
1	166.667	15.000	27.250	10.900	16.350	–	–	–
2	166.667	31.350	29.703	11.882	17.821	–	–	–
3	166.667	49.171	32.376	12.950	19.426	–	–	–
4	166.667	68.597	35.289	14.115	21.174	68.227	27.291	40.936
5	133.334	54.877	28.232	11.293	16.939	63.992	25.596	38.396
6	100.001	41.157	21.174	8.470	12.704	59.758	23.904	35.854
7	66.668	27.437	14.116	5.647	8.469	55.522	22.209	33.313
8	33.335	13.717	7.058	2.823	4.235	51.287	20.515	30.772
9	0	0	–	–	–	–	–	–

a) Bruttoydelsen består af et fast afdrag på (166.667 + 68.597) : 5 = 47.053 og et variabelt rentetillæg (søjle 5).

kapitalen bliver frigjort i tabel 1 og 2). Tabel 3 viser situation A, dvs. uden fradrag. Tabel 4 viser situation B, dvs. med fradrag.

I tabellernes (3 og 4) søjle 8 opgøres den disponible ydelse, der for hvert år i hele udbetalingsperioden bliver den samme i situation A som i situation B.

I (7) blev den disponible ydelse beregnet for situation B. Man kunne i stedet beregne skatteprovenuet i år i, S_i^B, for den samme situation. Det er gjort i (9).

$$(9) \qquad S_i^B = t_u V_n^B \frac{1}{m} + t_u(1-t_r) r V_n^B(1-\frac{i-n}{m}) + t_r r V_n^B(1-\frac{i-n}{m})$$

Af højresidens sidste led ses det, at hele renteafkastet af restkapitalen skal beskattes i den finansielle' institution. De to første led viser beskatningen af den udbetalte kapital. Ikke alene afdraget (1. led), men også rentetilvæksten efter renteskat (2. led) skal beskattes med t_u. Såfremt indskuddet bliver fradraget på optjeningstidspunktet, må en del af den opsparede kapital betragtes som en latent skattebyrde, der skubbes foran skatteyderen, indtil udbetaling påbegyndes. Rentetilvæksten efter renteskat består ikke alene af forrentning af skatteyderens eget indskud (N), men også af forrentning af den udskudte skattebyrde. Derfor skal hele ydelsen beskattes hos skatteyderen med t_u, selv om den finansielle institution allerede er blevet beskattet af hele rentetilvæksten.

Ønsker man at beskatte de hidtil skattefrie institutioners renteindkomst, er det altså hele renteindkomsten - uden fradrag for de udbetalte ydelsers renteandel - der skal danne beskatningsgrundlag.

Såfremt man ønsker en skattemæssig ligestilling af kapitalplaceringer i livsforsikrings- og pensionsøjemed med alle andre former for kapitalplacering, er det altså hele kapitalafkastet - uden fradrag for de udbetalte ydelsers renteandel - der skal danne beskatningsgrundlag. Selv i de tilfælde, hvor pensionsydelsen beskattes som almindelig skattepligtig indkomst ved udbetaling; bliver den samlede beskatning derved ikke kraftigere end ved anden opsparing, som jo også beskattes først ved optjening og siden ved forrentning. Beskatningen af udbetalinger modsvares af retten til at fradrage indbetalinger.

BILAG 5.2

Lovgrundlag og funktionsmåde for livs-forsikringsselskaber og pensionskasser m.v.

Indhold: side

1. Private livsforsikringsselskaber 1
1.1 Forsikringsfonden 1
1.2 Bonus 3
1.3 Andre henlæggelser og udbytte 4
2. Statsanstalten for Livsforsikring 5
3. Pensionskasser 5
3.1 Tværgående pensionskasser 6
3.2 Firmapensionskasser 6
4. ATP 7
5. Lønmodtagernes Dyrtidsfond 7
6. Skattebegunstigede placeringer i banker og sparekasser 8
6.1 Kapitalopsparingskonti (opsparing i pensionsøjemed) 8
6.2 Selvpensioneringskonti 8
6.3 Børneopsparingskonti 9
6.4 Indekskontrakter 9

1. Private livsforsikringsselskaber

Det lovmæssige grundlag for de private livsforsikringsselskabers virksomhed findes i Forsikringsloven lov nr. 630 af 23/12-1980. Denne lov trådte i kraft pr. 1/10-1981. I forhold til tidligere gældende lov indeholder den ingen ændringer, der i denne sammenhæng er af væsentlig betydning.

Livsforsikringsselskabernes nettoindtægter - dvs. de samlede præmie- og finansindtægter med fradrag for omkostninger og forsikringsudgifter - kan anvendes på forskellig vis. En del skal placeres i forsikringsfonden, en del anvendes til bonusformål, og det resterende beløb kan placeres i sikkerhedsfonds, kursreguleringsfonds m.m. eller udloddes som udbytte eller rente af garantikapital.

1.1 Forsikringsfonden

Henlæggelser til forsikringsfonden sker i henhold til Forsikringsloven §§ 133-137.

Forsikringsfonden består af:

1. Erstatningsreserven
2. Præmiereserven

ad 1) Erstatningsreserven omfatter sådanne forsikringsbeløb og dertil knyttede bonusbeløb, som er anmeldt eller forfaldne til udbetaling, men endnu ikke er udbetalt.

ad 2) Præmiereserven omfatter den samlede værdi af alle løbende forsikringer. Den skal mindst udgøre et beløb, der er lige så stort som forskellen mellem kapitalværdien af selskabets forpligtelse efter samtlige løbende livsforsikringskontrakter og kapitalværdien af de nettopræmier, som forsikringstagerne skal erlægge i fremtiden. Dvs. præmiereservens størrelse på et givet tidspunkt afhænger af:

- de forventede fremtidige nettopræmier
- de forventede fremtidige forsikringsudgifter
- grundlagsrenten, dvs. den rentefod der anvendes ved diskontering af de forventede ind- og udbetalinger.

Nettopræmier og forsikringsydelser beregnes ved hjælp af sandsynlighedstavler for dødsfald, invaliditet, indgåelse af ægteskab, antal børnefødsler etc. Disse sandsynlighedsberegninger udgør sammen med grundlagsrenten en del af det tekniske grundlag, der skal godkendes af Forsikringstilsynet. Beregningselementerne skal alle være ansat på den sikre side.

Nettopræmien beregnes, så den dækker forsikringsrisikoen. Nettopræmien med tillæg af erhvervelses- og administrationsomkostninger udgør tarifpræmien (bruttopræmien).

Grundlagsrenten er den rentefod, selskabet forpligter sig til at forrente indskuddet med. Lovgivningen fastsætter ingen krav til grundlagsrentens højde, men den anvendte rentefod skal godkendes af Forsikringstilsynet. For at opnå godkendelse skal renten være sat så lavt, at der er sikkerhed for, at selskabet kan leve op til dets forpligtelser over for forsikringstagerne. Siden 1966 har den anvendte grundlagsrente for renteforsikringer været 4¼% og for kapitalforsikringer 4½%.

I de senere år er det dog blevet meget udbredt at tegne livrenteforsikringer uden bonus med en grundlagsrente på op til 20% p.a. Livrenter uden bonus tegnes med et éngangsindskud. De kan kun tegnes at personer, der er fyldt 50 år, og de oprettes især af selvstændige erhvervsdrivende, som nærmer sig pensionsalderen. Disse forsikringer kommer derfor ret hurtigt til udbetaling. Den del af præmiereserven, der er bundet af disse forsikringer, kan anslås til 15-20%. Denne procentsats afviger dog stærkt fra selskab til selskab. For nogle enkelte selskaber udgjorde andelen af præmiereserver for livrenter uden bonus helt op mod 70% af de samlede præmie- og bonusreserver

1) Se nærmere tabel 5.4.8.i betænkningen.

1.2 Bonus

Overskud i forhold til beregningsgrundlaget kan opstå p.g.a. 3 forhold:

D. Den indtjente rente kan være højere end grundlagsrenten (overrente).

2) De faktiske administrationsomkostninger kan være lavere end de beregnede.

3) Risikoelementernes faktiske forløb kan adskille sig fra det beregnede.

Da beregningselementerne bliver vurderet forsigtigt, vil der normalt være et betydeligt overskud, især som følge af at den indtjente rente overstiger grundlagsrenten. For et enkelt selskab (PFA) fordelte overskuddet i 1980 sig således på de tre kilder:

Overrente	90,4%
Administration	1,2%
Risiko	8,4%

Overskuddet giver anledning til udlodning af bonus. Reglerne for overførsel af midler til bonusformål findes i et bonusregulativ, der skal udarbejdes for hvert selskab og godkendes af Forsikringstilsynet. Det fastsættes i bonusregulativet, hvor stor en del af overskuddet, der skal anvendes til bonusformål, efter at de lovmæssige henlæggelser til forsikringsfonde, sikkerhedsfonde m.m. har fundet sted. Det kan f.eks. være bestemt, at mindst 85% af overskuddet skal henlægges til bonusfonds, men fordelingen kan også være overladt til bestyrelsens nærmere bestemmelse. I praksis svarer det beløb, der anvendes til bonusformål imidlertid i det mindste til det overskud, der skyldes overrente.

Fordelingen af den samlede bonus på de forskellige forsikringsordninger og dernæst på de enkelte forsikringer sker på baggrund af nogle bonussatser. Fordelingen bestemmes væsentligst af forsikringens andel i den samlede præmiereserve og af præmiestørrelsen.

Udlodning af bonus kan ske på tre forskellige måder; det er fastsat i forsikringspolicen, hvilken metode der skal anvendes.

Kontant bonusudbetaling kan finde anvendelse, hvor forsikringsydelsernes størrelse er fastsat til bestemte beløb eller er fikseret f.eks. i forhold til den forsikredes løn. Bonusudbetalingen kan evt. tilfalde en anden end den forsikrede, typisk dennes arbejdsgiver.

Udbetalingen finder sted løbende, mens forsikringen endnu er eventuel (dvs. før forsikringsbegivenheden er indtruffet). Kontant bonusudbetaling medregnes i den almindelige skattepligtige indkomst, jf. pensionsbeskatningslovens § 46 stk. 2 og 3.

Ved bonusopsparing henlægges midlerne i en fond, hvor de forrentes, indtil forsikringen bliver aktuel. Den forsikrede kan da disponere over kapitalen på to måder. Han kan vælge at få den udbetalt på én gang, hvorved der udløses en 40%'s afgift, eller han kan vælge at tegne en renteforsikring, hvor de løbende ydelser er almindeligt skattepligtige.

Endelig kan bonusmidlerne anvendes til en bonustillægsforsikring, der tegnes på de samme vilkår som den oprindelige forsikring. Ydelser fra bonustillægsforsikringer bliver skattemæssigt behandlet lige som ydelser fra den ordinære præmiereserve.

1.3 Andre henlæggelser og udbytte

De nettoindtægter, der ikke henlægges til forsikringsfonden eller anvendes til bonusformål, kan henlægges til sikkerhedsfonds m.m. eller udbetales som udbytte eller forrentning af garantikapital.

I Forsikringsloven kræves det, at selskabet er i besiddelse af en basiskapital, for at det kan opnå tilladelse til at drive forsikringsvirksomhed. Den nødvendige størrelse af basiskapitalen bestemmes ved beregning af selskabets solvensmargen, der beregnes på grundlag af arten og omfanget af forsikringsvirksomheden. For at opnå en tilstrækkelig stor basiskapital, kan henlæggelser til sikkerhedsfonds være nødvendige. Midler, der én gang er henlagt til en sikkerhedsfond, kan kun hvis sikkerhedsfonden overstiger den beregnede solvensmargen, fraføres denne og i stedet henlægges til de tekniske reserver, dvs. til forsikringsfonden. For de etablerede selskaber spiller disse henlæggelser ingen nævneværdig rolle.

I 1980 udbetalte selskaberne udbytte eller rente af garantikapital på mellem 0 og 16%, men langt den overvejende del gav 5% i udbytte. Mange selskaber har i øvrigt i vedtægterne bestemt, at udbytte ikke må overstige 5%.

2. Statsanstalten for Livsforsikring

Statsanstalten er et livsforsikringsselskab, der adskiller sig fra de private selskaber ved at være oprettet af staten, men i øvrigt fungerer det efter almindelige forsikringstekniske principper. Lovgrundlaget for Statsanstaltens virksomhed er lov nr. 217 af 24/5-1978. Staten står som garant for anstaltens forpligtelser over for de forsikrede, men Statsanstalten råder over en særskilt formue (forsikringsfond, bonusfond, reservefonds m.m.), der ikke må sammenblandes med statsformuen.

Statsanstaltens årsoverskud henføres til en overskudsfond. Hvert femte år foretages en fuldstændig opgørelse af Statsanstaltens status, og herunder fordeles overskudsfondens midler mellem en bonusfond og en reservefond. Mindst 75% af femårets henlæggelser til bonusfonden skal anvendes til umiddelbar fordeling og til forhøjelse af forsikringsydelser i det kommende femår.

3. Pensionskasser

Inden for pensionskassernes område må der sondres mellem de såkaldte firmapensionskasser, dvs. kasser der er knyttet til en bestemt virksomhed, og de tværgående kasser, der er knyttet til bestemte fag eller brancher.

Firmapensionskasserne udgør i antal ca. 80% af samtlige pensionskasser, men de fleste af dem er af beskeden størrelse. I øvrigt er mange under afvikling. Målt ved præmiereservens størrelse tegner firmapensionskasserne sig for knap halvdelen af pensionskassernes samlede virksomhed.

Tidligere var alle pensionskasser underlagt bestemmelserne i Pensionskasseloven (lov nr. 163 af 26/5-1959), men da den ny forsikringslov trådte i kraft pr. 1/10-1981, kom de tværgående kasser til at falde ind under denne lovs bestemmelser.

I lighed med forsikringsselskaberne er kasserne underlagt Forsikringstilsynets myndighed; tilsynet skal godkende kassernes tekniske grundlag m.m.

3.1 Tværgående pensionskasser

Midlerne i de tværgående pensionskasser tilhører kassens medlemmer. Kassen modtager en fast procentdel af medlemmernes løbende lønindkomst, de indbetalte beløb placeres til den højest mulige rente, og den akkumulerede kapital anvendes til udbetaling af pensioner. Pensionstilsagnene beregnes ud fra sandsynlighedstavler for dødsfald, invaliditet m.m. med en grundlagsrente på 4¼%. Over renten må ikke udbetales til andre end medliemmerne og ikke i anden form end som tillæg til pensionerne.

3.2 Firmapensionskasser

Firmapensionskasserne fungerer efter mere uensartede regler end de tværgående pensionskasser.

Nogle firmapensionskasser fungerer lige som de tværgående, hvor indbetalingerne udgør en fast procentdel af lønnen, og pensionsydelsernes størrelse varierer med forrentningen.

Andre firmapensionskasser giver faste pensionstilsagn, hvorefter det er indbetalingerne, der må indrette sig efter rentens størrelse. Pensionstilsagnene kan have karakter af en garanteret pension på en fast procentdel af lønnen på pensioneringstidspunktet og/eller en garanteret dyrtidsregulering af pensionsydelsen. Firmaet står som garant for tilsagnene på den måde, at det er vedtægtsbestemt, at firmaet skal indbetale pensionsbidrag, der er tilstrækkelig store til at dække kassens forpligtelser. Præmiereserven beregnes ud fra ydelser, der svarer til det gældende lønniveau og normalt med en grundlagsrente på 4¼%. Da præmiereservens størrelse således stiger med løn og/eller prisniveauet, kan ekstra indbetalinger komme på tale, hvis overrenten ikke er tilstrækkelig stor. I den forbindelse skal det nævnes, at det i nogle tilfælde - især ved afviklingskasser- er blevet tilladt at anvende en højere grundlagsrente, typisk på 6%. Ikke alle firmapensionskasser har i dag tilstrækkelige midler til at dække pensionstilsagnene, som de kommer til udtryk i præmiereserven.

Midler, som et firma én gang har indbetalt til en pensionskasse, kan kun tilbageføres ved opløsning af kassen.

4. ATP

Arbejdsmarkedets Tillægspension blev oprettet i 1964 med det formål at udbetale tillægspension til lønmodtagere. Tillægspensionens størrelse er fastsat i ATP-loven (jf. lovbekendtgørelse nr. 203 af 3/5-1978) og beregnes på baggrund af medlemmets anciennitet med en grundlagsrente på 4½%. Såfremt indtægterne overstiger de beregnede pensionsudgifter, skal ledelsen overveje at anvende overskuddet til forhøjelse af pensionsbeløbene. For hovedparten af de ældste pensionistårgange udgjorde bonus 60% af den udbetalte tillægspension i 1980.

5. Lønmodtagernes Dyrtidsfond

Lønmodtagernes Dyrtidsfond blev ved lov nr. 7 af 9/1-1980 udskilt fra ATP med virkning fra 1/4-1980.

Fondens opgave er at administrere de beløb, der blev indbetalt til ATP i forbindelse med suspension af den automatiske dyrtidsregulering i perioden 1/9-77 til 3/8-79. Der blev i alt indbetalt 4.368 kr. pr. fuldtidsbeskæftiget lønmodtager. Lønmodtagerne kan få udbetalt deres tilgodehavende i fonden - dvs. det indbetalte beløb med renter - ved overgang til efterløn eller pension eller ved emigration.

Ved udbetaling svares en afgift til staten på 25% af det indbetalte beløb med renter pr. 1/1-1980 og 40% af de herefter tilskrevne renter.

6. Skattebegunstigede placeringer i banker og sparekasser

Begunstigede kapitalplaceringer i banker og sparekasser beskattes ligesom placeringer i livsforsikringsselskaber og pensionskasser efter reglerne i pensionsbeskatningsloven. De adskiller sig fra de øvrige begunstigede placeringer ved altid at være rene opsparingsordninger uden noget forsikringselement.

6.1 Kapitalopsparingskonti (opsparing i pensionsøjemed)

Kapitalopsparingskonti kan oprettes i forbindelse med et ansættelsesforhold og kun for ansatte, der endnu ikke er fyldt 60 år. På kapitalopsparingskonti og kapitalforsikring i pensionsøjemed (oprettet i livs- og pensionsforsikringsselskaber) kan der tilsammen årligt indskydes op til 15% af lønnen (for lønmodtagere der er fyldt 40 år dog 20%). Indestående beløb skal være bundet, indtil kontohaveren er fyldt 60 år, med mindre lavere aldersgrænse er godkendt af ligningsrådet.

Af kontoens indestående kan anskaffes offentlige obligationer. Inden for 15% af kapitalens værdi kan der - efter nærmere regler, som er fastsat af ministeren for skatter og afgifter - anskaffes børsnoterede aktier og konvertible obligationer og foretages indskud i visse investeringsforeninger.

Indbetalinger skal ikke medregnes i den skattepligtige indkomst. Ved udbetaling svares der en afgift på 40%; den del af udbetalingen, der hidrører fra indbetalinger og rentetilskrivninver før 1/1-1980, beskattes dog højest med 25% (jf. pensionsbeskatningsloven §§ 26 A ocr 27) .

6.2 Selvpensioneringskonti

Selvpensioneringskonti kan oprettes af personer mellem 18 og 50 år. De indskudte beløb og renterne heraf skal være bundet i mindst 15 år, og mindst til kontohaveren fylder 60 år.

Der kan indskydes højest 3.000 kr. om året og højest 40.000 kr. i alt. Indbetalinger kan fradrages inden for 3.000 kr.-grænsen, og udbetalinger er skattefri.

1) Jf. oversigten i tabel 5.2.1.

6.3 Børneopsparingskonti

For hvert barn under 14 år kan der af dennes forældre eller bedsteforældre oprettes en børneopsparingskonto med en bindings periode på mindst 7 år. Indestående beløb kan tidligst hæves, når barnet er fyldt 14 år.

Der kan indbetales højest 3.000 kr. om året og højest 24.000 kr. i alt. Indbetalinger kan fradrages inden for 3.000 kr.s-grænsen, og udbetalinger er skattefri.

6.4 Indekskontrakter

Efter lov om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing kunne personer mellem 18 og 57 år i perioden fra 1956 til 1971 oprette indtil 6 indekskontrakter i banker og sparekasser samt i livs- og pensionsforsikringsselskaber. Indekskontrakterne kunne oprettes enten på opsparingsbasis eller på forsikringsbasis.

Ved en indekskontrakt indbetaler interessenten hvert år en konstant grundindbetaling fra kontraktens oprettelse og indtil interessentens 67. år. Grundindbetalingen fastsættes på baggrund af indbetalingsperiodens længde og et i loven nærmere præciseret beregningsgrundlag. Fra det fyldte 67. år udbetales som minimum en årlig pristalsreguleret ydelse[1], der realt svarer til 500 kr. i 1956-priser. Ydelsen beregnes på grundlag af reguleringspristallet. Kontrakten kan enten give ret til en livrente (dog mindst 10 årlige udbetalinger) eller en årlig ydelse med udbetaling over en aftalt periode af mindst 10 års varighed.

Såfremt den opnåede forrentning af de indbetalte beløb ikke er tilstrækkelig, yder staten et indekstillæg til dækning af den garanterede ydelse.

Indbetalinger til indekskontrakter er fuldt fradragsberettigede, og udbetalinger (incl. statens indekstillæg) beskattes som almindelig skattepligtig indkomst.

1) Jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 6/3-1964.

BILAG 7.1

Kommissorium for arbejdsgruppen vedrørende den skattemæssige behandling af kursgevinster og -tab på finansielle fordringer

og

arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppens kommissorium

Gennem de senere år er spørgsmålet om en eventuel ændring af de gældende regler om beskatning af kursgevinster og -tab på finansielle fordringer blevet rejst stedse hyppigere. Dette skyldes især, at det stadigt højere renteniveau og væksten i fordringsmængden øger mulighederne for at konvertere skattepligtige renter til skattefrie kursgevinster.

Efter de gældende regler indgår kursgevinster og -tab på finansielle fordringer ikke i den skattepligtige indkomst, medmindre der er tale om spekulation eller næring.

Det skal være arbejdsgruppens opgave at overveje virkningerne af dels generelt at inddrage kursgevinster og -tab på finansielle fordringer og ved låneoptagelse ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, dels alene at inddrage kursgevinster på finansielle fordringer, medens kurstab skal være den skattepligtige indkomst uvedkommende bortset fra spekulations- og næringstilfælde.

Herunder skal arbejdsgruppen bl.a. undersøge:

1) hvorledes ordningen vil kunne tilrettelægges på en administrativ enkel og for skatteyderne let forståelig måde,

2) virkningerne for renteniveau, de finansielle markeder og kapitalbevægelserne over for udlandet og den indenlandske aktivitet,

3) om ordningen alene skal omfatte finansielle fordringer, der erhverves, eller låneforhold, der etableres efter reglernes eventuelle ikrafttræden, eller om den også skal omfatte tidligere erhvervede finansielle fordringer og tidligere etablerede låneforhold.

Bilag 7.1/ 2

Arbejdsgruppens sammensætning:

Konsulent F. Howitz, Skattedepartementet (formand).
Fuldmægtig K. Lotz, Skattedepartementet.
Kontorchef E. Engberg, Boligministeriet.
Fuldmægtig Flemming Dalby Jensen, Budgetdepartementet.
Kontorchef Jørn Kjær, Danmarks Nationalbank.
Vicedirektør Niels Lauesen, Statsskattedirektoratet.
Fuldmægtig 01e Zacchi, Det Økonomiske Sekretariat.
Fuldmægtig Esther Schmith, Skattedepartementet (sekretær).
Fuldmægtig Sven Ulstrup, Skattedepartementet (sekretær).

I oktober 1980 blev konsulent F. Howitz afløst som medlem og som formand af konstitueret konsulent Jan Steen Jensen.

BILAG 7.2

Kontantlåneordningen og provenutab

Da den pålydende rente på realkreditobligationer altid fastsættes på et niveau, der ligger en del under markedsrenten (den effektive rente) for at undgå konverteringer, får låntager et kurstab på et almindeligt obligationslån. For hver krone i kontant låneprovenu skal der følgelig udstedet for $\frac{1}{k}$ kroner i obligationer, nar kursen er k[1]. Kurstabet pr. krone i laneprovenu bliver altså $\frac{1}{k} - 1$. Er låntagers marginalskattesats lig m, kan låntager over lånets løbetid opnå en skattebesparelse på $m \cdot (\frac{1}{k} - 1)$ kr. for hver krone i kontant låneprovenu, hvis låntager i stedet for et almindeligt obligationslån kan opnå et tilsvarende kontantlån (lån uden kurstab).

Normalt vil lånebetingelserne udtrykt ved den effektive rente afhænge af, hvor stor en andel kursgevinsten udgør af den effektive rente. Almindelige långivere vil være interesseret i, at den skattefrie kursgevinst udgør en så stor andel som muligt. Denne modstående interesse (symmetrien) gælder netop ikke for kontantlåneordningen, idet realkreditinstitutterne finansierer kontantlånene ved udstedelse af alm. obligationer. Obligationskøberne får således også her skattefrie kursgevinster, mens låntagerne som nævnt undgår ikke-fradragsberettigede kurstab.

Kreditforeningerne kan som skattefrie institutioner, jf. SEL § 3, stk. 6, yde de asymmetriske kontantlån uden provenutab.

I det følgende skal det anslås, hvor stort det mistede skatteprovenu bliver som følge af kontantlåneordningen. Beregningen heraf er sket under forudsætning af, at kontantlåneordningen ingen indflydelse har haft på fastsættelsen af de pålydende renter på realkreditobligationerne, og under forudsætning af, at kontantlåneordningen ikke har påvirket den effektive rentes højde. I beregningerne indgår kun lån formidlet af de 4 enhedsprioriteringsinstitutter: Byggeriets Realkreditfond, Kreditforenin-

1) Som det indirekte fremgår, er kursen k på kurstabslån her normeret, så $0 < k < 1$.

gen Danmark, Forenede Kreditforeninger og Jyllands Kreditforening, og som er nyudlånt i perioden 1976-80

I tabel 1-5 er de fire enhedsprioriteringsinstitutters nyudlån i kontantlån fordelt på de obligationstyper, der har været anvendt i såvel alm. som særlig realkredit. I 1980 er der endvidere i to måneder ydet kontantlån under enhedsprioriteringsordningen, jf. tabel 5.

De i tabellerne 1-5 i søjle 4 opgjorte kurstab over lånenes løbetid, der er maksimalt 40 år, undgår låntagerne ved kontantlåneordningen. Når beløb på forskellige tidspunkter skal summeres eller sammenlignes, foretages som nævnt i afsnit 7.2.4.1.1 som oftest en diskontering. De tilbagediskonterede kurstab med årlige nominelle renteprocenter på hhv. 8, 10 og 12 er ligeledes anført i tabellerne 1-5.

Marginalskatteprocenten hos personligt skattepligtige låntagere, der har optaget kontantlån, er givetvis i gennemsnit nu omkring 50 pct. [2]. En del af låntagerne er dog selskaber med en marginalskatteprocent på 40, en anden del skattefrie institutioner o.lign. De 40-årige lån er således helt overvejende optaget af almennyttige boligselskaber. Antages det, at den vejede marginalskatteprocent i gennemsnit forsigtigt anslået er 40 for samtlige kontantlåntagere, kan det offentliges provenutab over kontantlånenes løbetid i alt og pr. krone i kontantlåneprovenu anslås til de i tabel 6 og 7 anførte beløb.

1) Nyudlånene vedrører faktisk regnskabsperioden primo december til ultimo november året efter.

2) Se f.eks. Økonomi og Politik, nr. 3, 1977, s. 302.

Tabel 1 Kontantlån fordelt efter rentefod og løbetid og det hermed samhørende kurstab, som debitorerne undgik via kontantlåneordningen i 1976

	Lånebeløb 1000 kr	Gennemsnitlig kurs i 1976 a)	Kurstab pr. lånt krone i ører	Kurstab i alt 1000 kr	Kurstab i alt i 1000 kr tilbagediskonteret med en årlig rente på: 8%	10%	12%
Alm. realkredit:							
10 år, 10%	2.054.501	81.27 b)	23.05	473.493	343.512	319.968	298.970
20 år, 10%	2.742.735	70.75 c)	41.34	1.133.847	564.400	488.756	427.756
30 år, 10%	5.433,448	67.60 d)	47.93	2.604.252	826.102	661.142	541.062
40 år, 10%	324.483	67.13 b)	48.96	158.882	30.118	22.168	16.958
Særlig realkredit:							
15 år, 7%	161.540	64.60 c)	54.80	88.522	54.908	49.504	45.076
15 år, 10%	496.351	76.31 c)	31.04	154.089	93.692	84.260	76.250
20 år, 7%	457.297	57.63 e)	73.52	336.205	173.736	151.732	133.860
20 år, 10%	2.390.358	70.52 c)	41.80	999.170	497.098	430.456	376.672
30 år, 7%	304.269	51.27 e)	95.05	289.208	100.032	81.678	68.096
30 år, 10%	2.637.740	67.29 c)	48.61	1.282.218	406.264	325.076	265.990
I alt	17.002.722			7.519.886	3.089.862	2.614.740	2.250.690

a) Beregnet som gennemsnit af ultimo-kurser pr. måned af serier fra:
b) Kreditforeningen Danmark
c) Jyllands Kreditforening
d) Forenede Kreditforeninger
e) Byggeriets Realkreditfond

Kilde: Beretning og Regnskab fra Realkreditrådet, 1976.

Tabel 2 Kontantlån fordelt efter rentefod og løbetid og det hermed samhørende kurstab, som debitorerne undgik via kontantlåneordningen i 1977

	Lånebeløb 1000 kr	Gennemsnitlig kurs i 1977 a)	Kurstab pr. lånt krone i ører	Kurstab i alt 1000 kr	Kurstab i alt i 1000 kr tilbagediskonteret med en årlig rente på: 8%	10%	12%
Alm. realkredit:							
10 år, 10%	816.802	77,25	29,45	240.548	174.028	161.888	147.272
20 år, 10%	2.411.270	68,38	46,24	1.114.971	552.326	477.818	417.776
30 år, 10%	5.908.237	65,15	53,49	3.160.316	993.292	793.476	648.016
40 år, 10%	812.478	64,65	54,68	444.263	83.020	60.920	46.442
Særlig realkredit:							
15 år, 7%	58.634	61,10	63,67	37.332	23.050	20.800	18.884
15 år, 10%	264.647	72,56	37,82	100.089	60.568	54.416	49.192
20 år, 7%	347.428	55,25	81,00	281.417	144.682	126.220	111.240
20 år, 10%	3.140.228	68,21	46,61	1.463.660	724.764	626.916	548.096
30 år, 7%	69.553	49,63	101,49	70.589	24.256	19.780	16.470
30 år, 10%	2.884.342	64,98	53,89	1.554.372	484.916	389.906	318.490
I alt	16.713.619			8.467.557	3.264.902	2.732.140	2.321.878

a. Beregnet som gennemsnit af ultimo-kurser pr. måned af de tilsvarende serier fra Kreditforeningen Danmark.

Kilde: Beretning og Regnskab fra Realkreditrådet, 1977.

Tabel 3 Kontantlån fordelt efter rentefod og løbetid og det hermed samhørende kurstab, som debitorerne undgik via kontantlåneordningen i 1978

	Lånebeløb 1000 kr	Gennemsnitlig kurs i 1978 a)	Kurstab pr. lånt krone i ører	Kurstab i alt 1000 kr	Kurstab i alt i 1000 kr tilbagediskonteret med en årlig rente på: 8%	10%	12%
Alm. realkredit:							
10 år, 10%	194.217	76.15 b)	31.32	60.829	43.974	40.926	38.210
20 år, 10%	2.403.116	65.90 c)	51.75	1.243.613	612.842	529.550	462.552
30 år, 10%	6.571.068	62.15 d)	60.90	4.001.780	1.243.114	990.392	806.928
40 år, 10%	852.761	61.42 b)	62.81	535.619	98.238	71.752	54.492
Særlig realkredit:							
15 år, 7%	82.908	62.69 c)	59.52	49.347	30.528	27.564	25.038
15 år, 10%	348.493	72.65 c)	37.65	131.208	79.408	71.342	64.506
20 år, 7%	758.012	53.54 c)	86.78	657.803	336.922	293.700	258.648
20 år, 10%	3.026.228	65.92 c)	51.70	1.564.560	771.082	666.314	582.004
30 år, 7%	104.420	47.52 e)	110.44	115.321	39.284	31.976	26.582
30 år, 10%	2.840.151	62.15 c)	60.90	1.729.652	537.300	428.068	348.770
I alt	17.181.374			10.089.732	3.792.692	3.151.584	2.667.730

a) Beregnet som gennemsnit af ultimo-kurser pr. måned af serier fra:
b) Kreditforeningen Danmark
c) Jyllands Kreditforening
d) Forenede Kreditforeninger
e) Byggeriets Realkreditfond

Kilde: Beretning og Regnskab fra Realkreditrådet, 1978.

Tabel 4 Kontantlån fordelt efter rentefod og løbetid og det hermed samhørende kurstab, som debitorerne undgik via kontantlåneordningen i 1979

	Lånebeløb 1000 kr	Gennemsnitlig kurs i 1979 a)	Kurstab pr. lånt krone i ører	Kurstab i alt 1000 kr	Kurstab i alt i 1000 kr tilbagediskonteret med en årlig rente på: 8%	10%	12%
Alm. realkredit:							
10 år, 10%	156.309	75.85 e)	31.84	49.769	35.970	33.476	31.252
20 år, 10%	3.106.342	65.02 e)	53.80	1.671.260	822.124	710.110	619.902
30 år, 10%	7.318.918	61.15 d)	63.53	4.649.709	1.438.752	1.145.118	932.284
40 år, 10%	790.769	60.58 b)	65.07	514.553	93.896	68.512	51.970
Særlig realkredit:							
15 år, 7%	34.875	62.44 c)	60.15	20.977	12.976	11.714	10.640
15 år, 10%	447.934	70.27 c)	42.31	189.521	114.358	102.666	92.768
20 år, 7%	1.116.109	54.02 c)	85.12	950.032	486.624	424.122	375.012
20 år, 10%	4.208.468	64.77 c)	54.39	2.288.986	1.125.428	971.988	848.512
30 år, 7%	118.036	46.65 e)	114.36	134.986	45.814	37.262	30.954
30 år, 10%	2.862.385	61.25 c)	63.27	1.811.031	560.570	446.246	363.294
I alt	20.160.145			12.280.824	4.736.512	3.951.214	3.356.588

a) Beregnet som gennemsnit af ultimo-kurser pr. måned af serier fra:
b) Kreditforeningen Danmark
c) Jyllands Kreditforening
d) Forenede Kreditforeninger
e) Byggeriets Realkreditfond

Kilde: Beretning og Regnskab fra Realkreditrådet, 1979.

Tabel 5 Kontantlån fordelt efter rentefod og løbetid og det hermed samhørende kurstab, som debitorerne undgik via kontantlåneordningen i 1980

	Lånebeløb 1000 kr	Gennemsnitlig kurs i 1980 [a]	Kurstab pr. lånt krone i ører	Kurstab i alt 1000 kr	Kurstab i alt i 1000 kr tilbagediskonteret med en årlig rente på: 8%	10%	12%
Alm. realkredit:							
10 år, 10%	131.122	70.69 [e]	41.46	54.363	39.142	36.394	33.952
10 år, 12%	7.819	77.00 [b]	29.87	2.289	1.672	1.554	1.448
20 år, 10%	3.064.379	60.00 [e]	66.67	2.043.021	993.962	856.372	745.932
20 år, 12%	147.855	69.50 [b]	43.88	64.879	30.884	26.474	22.848
30 år, 10%	5.952.756	56.73 [d]	76.27	4.540.167	1.379.610	1.093.522	886.842
30 år, 12%	303.733	68.63 [b]	45.71	138.836	40.220	31.504	25.264
40 år, 10%	858.265	56.08 [b]	78.32	672.193	119.350	86.514	65.262
40 år, 12%	73.241	68.25 [b]	46.52	34.072	5.542	3.922	2.890
Særlig realkredit:							
15 år, 7%	31.581	55.38 [c]	80.57	25.445	15.584	14.038	12.724
15 år, 10%	515.318	64.06 [c]	56.10	289.093	172.972	154.988	139.786
15 år, 12%	28.373	73.25 [e]	36.52	10.362	6.134	5.482	4.932
20 år, 7%	110.151	48.40 [c]	106.61	117.432	59.440	51.680	45.402
20 år, 10%	6.140.943	59.98 [c]	66.72	4.097.237	1.993.350	1.717.498	1.495.934
20 år, 12%	455.136	69.38 [e]	44.13	200.852	95.588	81.924	71.010
30 år, 7%	47.821	43.15 [e]	131.75	63.004	21.058	17.072	14.142
30 år, 10%	3.011.398	56.77 [c]	76.15	2.293.180	696.838	552.350	448.036
30 år, 12%	200.830	68.63 [e]	45.71	91.799	26.594	20.830	16.706
I alt	21.080.721			14.738.224	5.697.940	4.752.118	4.033.110

a) Beregnet som gennemsnit af ultimo-kurser pr. måned af serier fra:
b) Kreditforeningen Danmark
c) Jyllands Kreditforening
d) Forenede Kreditforeninger
e) Byggeriets Realkreditfond

Anm.: Oplysningerne for 12% obligationer vedrører kun november måned 1980.

Kilde: Beretning og Regnskab fra Realkreditrådet, 1980.

Tabel 6 Offentligt skatteprovenutab i alt som følge af de i perioden 1976-80 formidlede kontantlån. Mill.kr.

	Tilbagediskonteret med en årlig rente på:			
	0 %	8 %	10 %	12 %
1976	3.008	1.236	1.046	900
1977	3.387	1.306	1.093	929
1978	4.036	1.517	1.261	1.067
1979	4.912	1.895	1.580	1.343
1980	5.895	2.279	1.901	1.613

Anm.: Der er regnet med en gennemsnitlig marginalskatteprocent på 40.

Kilde: Tabel 1-5.

Tabel 7 Offentligt skatteprovenutab pr. lånt kontantkrone som følge af de i perioden 1976-80 formidlede kontantlån. Ører

	Tilbagediskonteret med en årlig rente på:			
	0 %	8 %	10 %	12 %
1976	18	7	6	5
1977	20	8	7	6
1978	23	9	7	6
1979	24	9	8	7
1980	28	11	9	8

Anm.: Der er regnet med en gennemsnitlig marginalskatteprocent på 40.

Kilde: Tabel 1-5.

BILAG 7.3

Opgørelsesmetoder ved generel beskatning af kursgevinster/-tab

Indhold:

side

1. Indfrielsessituationen 1
1.1 Gældende beskatningsregler for kursgevinster/-tab 1
1.2 Beskatning af kursgevinster/tab i forhold til "modningskursen" 3
1.3 Beskatning af kursgevinster/-tab i overensstemmelse med et kontantlåneprincip 5
1.4 Konklusion vedrørende indfrielsessituationen 7
2 Afhændelse eller udtrækning 8
• 2.1 Opgørelse af kursgevinster/-tab 8
2.2 Effektiv rente i afhændelsessituationen 15
Appendiks; Ydelse, rente, afdrag og restgæld på forskellige lån 17

Såfremt samtlige skattepligtige skal medregne kursgevinster respektive fratrække kurstab på rentebærende fordringer ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, kan der ud fra et skattemæssigt lighedsprincip (princippet om horisontal lighed) siges at være mere tungtvejende argumenter for, at fordringer, der giver samme effektive rente før skat, også bør give samme effektive rente efter skat, uanset den effektive rentes sammensætning på direkte rente og amortisationsgevinst.

1. Indfrielsessituationen

1.1 Gældende beskatningsregler for kursgevinster/-tab

I nærings- og spekulationstilfælde opgøres den skattemæssige kursgevinst/-tab med udgangspunkt i anskaffelseskursen

Som baggrund for de efterfølgende beregninger betragtes et:

10%, 20-årigt annuitetslån med halvårlige terminer til kurs 60.

Den effektive rente på denne fordring er 19.7949 pct. p.a.[2] Denne fordring skal i skattemæssig henseende sammenlignes med en 8% og en 12% tilsvarende annuitet. Desuden skal der sammenlignes med 20-årige serielån og stående lån med pålydende renter på hhv. 8,10 og 12% p.a. Såfremt de effektive renter på de to

1) Der henvises til side 177-87 i Lærebog om indkomstskat (Bjørn, Hulgaard og Michelsen, 1980) om de skattemæssige regler for kursgevinst/-tab. I anbringelsessituationen kan Ligningsrådet tillade en anden opgørelsesmetode, jf. LL§4.

2) I dette bilag er renter og kurser beregnet og angivet med fire decimaler af hensyn til påvisning af en række ligheder, jf. især tabel 5.1. Heraf følger ikke, at decimalforskelle tillægges nogen afgørende betydning.

øvrige annuitetsfordringer også skal være 19.7949 pet. p.a., skal kursen på disse to fordringer være hhv. 52.0162 og 68.4251. Kurserne for 8,10 og 12% serielånene bliver hhv. 57.1692, 65.0268 og 72.8844, når den effektive rente skal være 19.7949 pct. p.a. Kurserne for stående lån med pålydende renter på 8,10 og 12% bliver tilsvarende lig 43.8810, 54.1764 og 64.4719, når den effektive rente skal være lig 19.7949 pct. p.a.

Effektiv disponibel rente efter skat på såvel renter som kursgevinster på de ni fordringer fremgår af tabel 1.

Det fremgår af tabel 1, at gældende skattemæssige regler ikke opfylder det skitserede lighedsprincip - heller ikke inden for en given lånetype.

Tabel 1. Effektiv disponibel rente af fordringer med samme effektive rente, når anskaffelseskursen anvendes ved opgørelse af kursgevinst/kurstab

	Skatteprocent: 40	70
Annuitetslån:	------- pct. p.a.	-------
8%, 20 år, kurs 52.0162	12.1833	6.3319
10%, 20 år, kurs 60	12.0596	6.1926
12%, 20 år, kurs 68.4251	11.9497	6.0697
Serielån:		
8%, 20 år, kurs 57.1692	12.0083	6.1335
10%, 20 år, kurs 65.0268	11.9147	6.0289
12%, 20 år, kurs 72.8844	11.8392	5.9451
Stående lån:		
8%, 20 år, kurs 43.8810	12.2943	6.5411
10%, 20 år, kurs 54.1764	12.0968	6.2917
12%, 20 år, kurs 64.4719	11.9533	6.1119

Annuitetslånene:

Da ydelsen pr. lånt krone er ens for de tre fordringer, er forskellen mellem de effektive disponible renter forårsaget af ydelsens forskellige sammensætning på renter og afdrag over løbetiden . Skattegrundlaget summeret over samtlige terminer er ligeledes ens, idet det kun er kontantprovenuet (der er ens i det betragtede tilfælde), der ikke indgår i skattegrundlaget. Skattegrundlaget er imidlertid lavere i de første terminer ved 8%-fordringen sammenlignet med 10%-fordringen, hvilket hænger sammen med, at hele rentebeløbet beskattes, mens det kun er den andel af afdraget, der svarer til forskellen mellem anskaffelseskurs og parikurs, der beskattes. Denne forskel i skattegrundlagets tidsmæssige placering resulterer i de i tabel 1 viste forskelle i effektiv disponibel rente. Der henvises til tabellerne 1.1-1.3 i appendiks til dette bilag angående ydelsens sammensætning m.m. for de tre annuitetsfordringer, når der lånes 100.000 kr. i kontantprovenu.

Serielån og stående lån;

Helt tilsvarende forhold som for annuitetslån gør sig gældende for serielån og stående lån for den effektive disponible rente. Angående skattegrundlagets tidsmæssige placering m.m. for serielån og stående lån henvises hhv. til tabellerne 2.1-2.3 og 3.1-3.3 i appendiks.

1.2 Beskatning af kursgevinster/-tab i forhold til "modningskursen"

Som alternativ til - uanset terminens tidsmæssige placering - at anvende anskaffelseskursen ved opgørelsen af den skattemæssige kursgevinst/-tab, kunne det overvejes at anvende modningskursen i de enkelte terminer. Modningskursen er her defineret som den kurs, fordringen ville opnå, såfremt den effektive rente i

1) Hvor debitorernes samlede afdrag som i obligationsserier udloddes til kreditorer via lodtrækning, er der her regnet med den gennemsnitlige udtrækningssandsynlighed.

alle terminer skulle være lig den effektive rente svarende til kursen på anskaffelsestidspunktet. Modningskursen i de enkelte terminer kan endvidere opgøres efter to principper:

kursen umiddelbart før terminsøjeblikket

og

kursen umiddelbart efter terminsøjeblikket

I førstnævnte tilfælde indgår afdraget respektive udtrækningschancen i kursværdien, i sidstnævnte tilfælde indgår disse ikke[2)].

De effektive disponible renter svarende til tabel 1, men udregnet ud fra de i forhold til modningskursen definerede kursgevinster/-tab, fremgår af tabel 2a og 2b. I tabel 2a er anvendt modningskursen umiddelbart efter terminen, i tabel 2b er anvendt modningskursen umiddelbart før terminen.

Tabel 2a. Effektiv disponibel rente af fordringer med samme effektive rente, når modningskursen anvendes ved opgørelsen af kursgevinst/kurstab

	Skatteprocent: 40	70
Annuitetslån:	------- pct. p.a.	-------
8%, 20 år, kurs 52.0162	12.6655	7.5814
10%, 20 år, kurs 60	12.4209	7.1504
12%, 20 år, kurs 68.4251	12.2076	6.7685
Serielån:		
8%, 20 år, kurs 57.1692	12.4050	7.1176
10%, 20 år, kurs 65.0268	12.2073	6.7613
12%, 20 år, kurs 72.8844	12.0462	6.4670
Stående lån:		
8%, 20 år, kurs 43.8810	12.8821	8.2873
10%, 20 år, kurs 54.1764	12.5168	7.5771
12%, 20 år, kurs 64.4719	12.2431	7.0213

Anm.: Modningskursen defineret umiddelbart efter terminen er anvendt.

1) For realkreditobligationer, der indfries tilfældigt ved udtrækning, kommer den i den givne sammenhæng beskrevne kursreaktion på den noteringsdag, der har publiceringsdatoen som afviklingsdato.

2) I sidste termin defineres modningskursen som værende lig udtrækningskursen, når modningskursen opgøres umiddelbart efter terminsøjeblikket. Som følge

Det fremgår tillige af tabel 2a og 2b, at anvendelse af modningskursen ikke ville opfylde det skitserede lighedsprincip. Sammenlignet med tabel 1 ses endvidere, at de effektive disponible renter naturligvis er større i tabel 2a og 2b, idet modningskursen som her defineret stiger monotont mod 100. Stigningen er endvidere relativt større, jo lavere den pålydende rente

Tabel 2b. Effektiv disponibel rente af fordringer med samme effektive rente, når modningskursen anvendes ved opgørelsen af kursgevinst/kurstab

	Skatteprocent: 40	70
Annuitetslån:	------- pct. p.a.	-------
8%, 20 år, kurs 52.0162	12.7017	7.6611
10%, 20 år, kurs 60	12.4444	7.2049
12%, 20 år, kurs 68.4251	12.2244	6.8048
Serielån:		
8%, 20 år, kurs 57.1692	12.4727	7.2491
10%, 20 år, kurs 65.0268	12.2573	6.8594
12%, 20 år, kurs 72.8844	12.0815	6.5371
Stående lån:		
8%, 20 år, kurs 43.8810	12.8821	8.2873
10%, 20 år, kurs 54.1764	12.5168	7.5771
12%, 20 år, kurs 64.4719	12.2431	7.0213

Anm.: Modningskursen defineret umiddelbart før terminen er anvendt.

er, sammenhængende med at overgang til at anvende modningskurs for disse fordringer ville fjerne relativt meget af beskatningsgrundlaget. Dette bevirker i øvrigt, at forskellene mellem de effektive disponible renter for de tre fordringer er større i tabel 2a og 2b end i tabel 1 ved en given skatteprocent.

1.3 Beskatning af kursgevinster/-tab i overensstemmelse med et kontantlåneprincip

Da udgangspunktet for den her foretagne undersøgelse af beskatning af kursgevinster/-tab er at undersøge mulighederne for

at opstille generelle skatteregler, der i så høj grad som muligt sikrer, at de effektive renter efter skat bliver ens, når de effektive renter før skat - uanset sammensætningen på direkte rente og amortisationsgevinst - er ens, er det ret nærliggende at undersøge konsekvenserne af et generelt kontantlåneprincip i skattemæssig sammenhæng. I henhold til dette princip er den del af ydelsen, der defineres som skattepligtig indkomst, lig den samlede ydelse minus afdraget på en tilsvarende fordring, der blot er udstedt med en pålydende rente svarende til den effektive rente.

Lån, hvor afdragsprofilen er uafhængig af den effektive rente

For lån, der som serielån og stående lån har en afdragsprofil, der er uafhængig af forrentningen, svarer kontantlåneprincippet i skattemæssig henseende til opgørelse af kursgevinst/-tab med udgangspunkt i anskaffelseskurser. Dette opgørelsesprincip anvendes som nævnt i tilfælde, hvor kursgevinster/-tab beskattes efter gældende skatteregler . De effektive disponible renter for serielån og stående lån bliver derfor ens, uanset om der anvendes et kontantlåneprincip, eller kursgevinster/-tab opgøres med udgangspunkt i anskaffelseskurser, jfr. også tabel 1 og 3.

Lån, hvor afdragsprofilen afhænger af renteforholdene

For lån, der som annuitetslån har en afdragsprofil, der er afhængig af den påtrykte rente, er der ikke sammenfald mellem beskatning af kursgevinster/-tab ud fra anskaffelseskurser og et kontantlåneprincip. For annuitetslån, hvor ydelsen endvidere er konstant gennem løbetiden, bliver den effektive rente efter skat - uanset den effektive rentes sammensætning på direkte rente og amortisationsgevinst - endvidere ens, når der anvendes et kontantlåneprincip, jfr. også tabel 3.

1) Se dog LL § 4.

Tabel 3. Effektiv disponibel rente af fordringer med samme effektive rente, når der anvendes et kontantlåneprincip

	Skatteprocent: 40	70
Annuitetslån:	------- pct. p.a.	--------
8%, 20 år, kurs 52.0162	11.6626	5.7509
10%, 20 år, kurs 60	11.6626	5.7509
12%, 20 år, kurs 68.4251	11.6626	5.7509
Serielån:		
8%, 20 år, kurs 57.1692	12.0083	6.1335
10%, 20 år, kurs 65.0268	11.9147	6.0289
12%, 20 år, kurs 72.8844	11.8392	5.9451
Stående lån:		
8%, 20 år, kurs 43.8810	12.2943	6.5411
10%, 20 år, kurs 54.1764	12.0968	6.2917
12%, 20 år, kurs 64.4719	11.9533	6.1119

1.4 Konklusion vedr. indfrielsessituationen

Ovenstående beregninger har alene vedrørt indfrielsessituationen. Som det fremgår, er der ingen af de tre undersøgte beskatningsmetoder, der opfylder det opstillede lighedsprincip. Med de anførte forskelle i de påtrykte renter er forskellene mellem de effektive disponible renter under forudsætning af en given skatteprocent (tabellerne læst "lodret") dog marginale i forhold til forskellene i effektive disponible renter ved forskellige marginalskatteprocenter (tabellerne læst "vandret"). Med de spændvidder i skatteprocenter, som én og samme skatteyder kan have ved forskellige placerings- og lånemuligheder, må det i sammenligning hermed anses for mindre afgørende, hvordan kursgevinster/-tab præcist opgøres. Såfremt skattearbitragemuligheder knyttet til lånetransaktioner m.m. ønskes undgået, er det afgørende at indsnævre forskellene i skatteprocen-

ter for ét og samme skattesubjekt. I et proportionalt indkomstskattesystem, hvor samtlige skattesubjekter er inddraget under beskatning med én og samme skatteprocent, er det endvidere af mindre betydning, om kursgevinster/-tab inddrages under beskatning eller ej - blot der anvendes samme regler for alle skattesubjekter . Kursdannelsen for de forskellige fordringstyper vil 1 et sådant skattesystem nemlig afspejle de entydige skatteforhold. I det nuværende indkomstskattesystem er der betydelige forskelle i såvel marginalskatteprocenter som i opgørelsesgrund-1ag for finansielt afkast, hvorfor fordringsmarkedet også er segmenteret efter forskellige skatteydergrupper med heraf følgende arbitragemuligheder.

2. Afhændelse eller udtrækning

Svarende til de tre principper for opgørelse af kursgevinster/-tab i indfrielsessituationen kan kursgevinster/-tab også opgøres i afhændelses- eller udtrækningssituationen efter disses principper.

2.1 Opgørelse af kursgevinst/kurstab

Som udgangspunkt for de nedenstående beregninger antages, at den effektive rente i afhændelses- eller udtrækningssituationen er den samme som på anskaffelsestidspunktet for de ni fordringer, altså 19.7949 pct. p.a.

Kurserne på de ni fordringer efter netop halvdelen af løbetiden (dvs. efter netop den 20. termin) vil, såfremt den effektive rente på dette tidspunkt er 19.7949 pct. p.a., være som anført i tabel 4.

Med de i tabel 4 anførte kurser bliver kursgevinsten ved afhændelse respektive ved udtrækning som anført i tabel 5.a-5. f, når fordringer oprindeligt er købt svarende til et kontantprovenu på 100.000 kr. I afhændelsessituationen er kursgevinsterne i den undersøgte situation med uforandret effektiv rente naturligvis alle nul, når modningskursprincippet med modningskursen opgjort umiddelbart efter terminen anvendes, jfr. også tabellerne 5.a, 5.c og 5.e. Kontantprincippet giver kun dette resultat for annuitetslån.

1) Hvis det proportionale indkomstskattesystem er "personligt", dvs. den enkelte persons eller husstands skattepligtige indkomst opgøres, har det betydning, om kursgevinster/-tab inddrages under beskatning eller ej, såfremt der er indtægtsbestemte ydelser og tilskud. I dette tilfælde er "beskatningen" dog i realiteten heller ikke proportional.

Tabel 4. Kursen af fordringer med en resterende løbetid på 10 år, når den effektive rente skal være 19.7949 pct. p.a.

	Pålydende rente p.a.		
	8%	10%	12%
Annuitetslån	65.0659	70.9559	77.0944
Serielån	67.8246	73.7274	79.6302
Stående lån	51.7999	60.6426	69.4852

Tabel 5.a Kursgevinster efter tre opgørelsesprincipper ved afhændelse af annuitetsfordringer købt for et oprindeligt kontantprovenu på 100.000 kr.

		Pålydende rente pct. p.a.		
		8	10	12
1.	Pålydende restbeholdning[a)]	132.003	121.046	111.408
2.	Salgskurs	65,0659	70,9559	77,0944
3.	Salgssum = (1)*(2)/100	85.889	85.889	85.889
4.	Købskurs	52,0162	60,0000	68,4251
5.	Anskaffelsessum efter købskurs = (4)*(1)/100	68.663	72.628	76.231
6.	Modningskurs på salgstidspunkt	65,0659	70,9559	77,0944
7.	Anskaffelsessum efter modningskurs = (6)*(1)/100	85.889	85.889	85.889
8.	Kontantrestværdi på salgstidspunkt [b)]	85.889	85.889	85.889
9.	Kursgevinst efter anskaffelseskurs = (3) - (5)	17.226	13.261	9.658
10.	Kursgevinst efter modningskurs = (3) - (7)	0	0	0
11.	Kursgevinst efter kontantprincip = (3) - (8)	0	0	0

a) Det er forudsat, at restgælden på annuitetsfordringen er blevet løbende nedbragt i terminerne som for en privat annuitetsfordring.

b) Kontantrestværdien, dvs. den restgæld fordringen ville have, såfremt den på købstidspunktet var udstedt med en pålydende rente svarende til den på købstidspunktet opgjorte effektive rente. Kontantrestværdien fremgår af tabel 1.4 i appendiks.

Tabel 5.b Kursgevinster efter tre opgørelsesprincipper ved udtrækning af annuitetsfordringer købt for et oprindeligt kontantprovenu på 100.000 kr.

		Pålydende rente pct. p.a.		
		8	10	12
1.	Pålydende beholdning[a)]	192.248	166.667	146.145
2.	Udtrækningskurs	100	100	100
3.	Udtrækningsbeløb = (1)*(2)/100	192.248	166.667	146.145
4.	Købskurs	52,0162	60,0000	68,4251
5.	Anskaffelsessum efter købskurs = (4)*(1)/100	100.000	100.000	100.000
6.	Modningskurs på udtrækningstidspunkt	65,0659	70,9559	77,0944
7.	Anskaffelsessum efter modningskurs = (6) x (1)/100	125.088	118.260	112.670
8.	Anskaffelsessum efter kontantkurs [b)]	125.088	118.260	112.670
9.	Kursgevinst efter anskaffelseskurs = (3) - (5)	92.248	66.667	46.145
10.	Kursgevinst efter modningskurs = (3) - (7)	67.160	48.407	33.475
11.	Kursgevinst efter kontantprincip = (3) - (8)	67.160	48.407	33.475

a) Det er forudsat, at annuitetsfordringen ikke er blevet løbende nedbragt i terminerne som for en annuitetsfordring på realkreditinstitutterne. I realiteten har denne fordring efterfølgende været en stående fordring.

b) Kontantkursen er defineret som forholdet mellem række 8 i tabel 5.a og række 1 i tabel 5.a.

Tabel 5.c Kursgevinster efter tre opgørelsesprincipper ved afhændelse af seriefordringer købt for et oprindeligt kontantprovenu på 100.000 kr.

		Pålydende rente pct. p.a.		
		8	10	12
1.	Pålydende restbeholdning[a]	87.460	76.891	68.602
2.	Salgskurs	67,8246	73,7274	79,6302
3.	Salgssum = (1)*(2)/100	59.319	56.690	54.628
4.	Købskurs	57,1692	65,0268	72,8844
5.	Anskaffelsessum efter købskurs = (4)*(1)/100	50.000	50.000	50.000
6.	Modningskurs på salgstidspunkt	67,8246	73,7274	79,6302
7.	Anskaffelsessum efter modningskurs = (6)*(1)/100	59.319	56.690	54.628
8.	Kontantrestværdi på salgstidspunkt [b]	50.000	50.000	50.000
9.	Kursgevinst efter anskaffelseskurs = (3) - (5)	9.319	6.690	4.628
10.	Kursgevinst efter modningskurs = (3) - (7)	0	0	0
11.	Kursgevinst efter kontantprincip = (3) - (8)	9.319	6.690	4.628

a) Det er forudsat, at restgælden på seriefordringen er blevet løbende nedbragt i terminerne som for en privat seriefordring.

b) Kontantrestværdien, dvs. den restgæld fordringen ville have, såfremt den på købstidspunktet var udstedt med en pålydende rente svarende til den på købstidspunktet opgjorte effektive rente. Kontantrestværdien fremgår af tabel 2.4 i appendiks.

Tabel 5.d Kursgevinster efter tre opgørelsesprincipper ved udtrækning af seriefordringer købt for et oprindeligt kontantprovenu på 100.000 kr.

		Pålydende rente pct. p.a.		
		8	10	12
1.	Pålydende beholdning[a]	174.919	153.783	137.204
2.	Udtrækningskurs	100	100	100
3.	Udtrækningsbeløb = (1)*(2)/100	174.919	153.783	137.204
4.	Købskurs	57,1692	65,0268	72,8844
5.	Anskaffelsessum efter købskurs = (4)*(1)/100	100.000	100.000	100.000
6.	Modningskurs på udtrækningstidspunkt	67,8246	73,7274	79,6302
7.	Anskaffelsessum efter modningskurs = (6)*(1)/100	118.638	113.380	109.256
8.	Anskaffelsessum efter kontantkurs [b]	100.000	100.000	100.000
9.	Kursgevinst efter anskaffelseskurs = (3) - (5)	74.919	53.783	37.204
10.	Kursgevinst efter modningskurs = (3) - (7)	56.281	40.403	27.948
11.	Kursgevinst efter kontantprincip = (3) - (8)	74.919	53.783	37.204

a) Det er forudsat, at seriefordringen ikke er blevet løbende nedbragt i terminerne som for en seriefordring på realkreditinstitutterne. I realiteten har denne fordring efterfølgende været en stående fordring.

b) Kontantkursen er defineret som forholdet mellem række 8 i tabel 5.c og række 1 i tabel 5.c.

Tabel 5.e Kursgevinster efter tre opgørelsesprincipper ved afhændelse af stående fordringer købt for et oprindeligt kontantprovenu på 100.000 kr.

	Pålydende rente pct. p.a.		
	8	10	12
1. Pålydende restbeholdning	227.889	184.583	155.106
2. Salgskurs	51,7999	60,6426	69,4852
3. Salgssum = (1)*(2)/100	118.046	111.936	107.776
4. Købskurs	43,8810	54,1764	64,4719
5. Anskaffelsessum efter købskurs = (4)*(1)/100	100.000	100.000	100.000
6. Modningskurs på salgstidspunkt	51,7999	60,6426	69,4852
7. Anskaffelsessum efter modningskurs = (6)*(1)/100	118.046	111.936	107.776
8. Kontantrestværdi på salgstidspunkt a)	100.000	100.000	100.000
9. Kursgevinst efter anskaffelseskurs = (3) - (5)	18.046	11.936	7.776
10. Kursgevinst efter modningskurs = (3) - (7)	0	0	0
11. Kursgevinst efter kontantprincip	18.046	11.936	7.776

a) Kontantrestværdien, dvs. den restgæld fordringen ville have, såfremt den på købstidspunktet var udstedt med en pålydende rente svarende til den på købstidspunktet opgjorte effektive rente. Kontantrestværdien fremgår af tabel 3.4 i appendiks.

Tabel 5.f Kursgevinster efter tre opgørelsesprincipper ved udtrækning af stående fordringer købt for et oprindeligt kontantprovenu på 100.000 kr.

		Pålydende rente pct. p.a.		
		8	10	12
1.	Pålydende beholdning	227.889	184.583	155.106
2.	Udtrækningskurs	100	100	100
3.	Udtrækningsbeløb = (1)*(2)/100	227.889	184.583	155.106
4.	Købskurs	43,8810	54,1762	64,4719
5.	Anskaffelsessum efter købskurs = (4)*(1)/100	100.000	100.000	100.000
6.	Modningskurs på udtrækningstidspunkt	51,7999	60,6426	69,4852
7.	Anskaffelsessum efter modningskurs = (6)*(1)/100	118.046	111.936	107.776
8.	Anskaffelsessum efter kontantkurs a)	100.000	100.000	100.000
9.	Kursgevinst efter anskaffelseskurs = (3) - (5)	127.889	84.583	55.106
10.	Kursgevinst efter modningskurs = (3) - (7)	109.843	72.647	47.330
11.	Kursgevinst efter kontantprincip = (3) - (8)	127.889	84.583	55.106

a) Kontantkursen er defineret som forholdet mellem række 8 i tabel 5.e og række 1 i tabel 5.e.

2.2 Effektiv rente i afhændelsessituationen

Realiseret effektiv rente i afhændelsessituationen svarende til tabellerne 5.a, 5.c og 5.e er anført i tabel 5.9. Sammenholdes tabellerne 1-3 og 5.g ses dels, at ingen af de undersøgte opgørelsesprincipper for kursgevinster/-tab på fast forrentede fordringer opfylder det opstillede lighedsprincip i såvel indfrielses- som afhændelsessituationen for de tre undersøgte fordringstyper.

Med de anførte forskelle i de pålydende renter - 8%, 10% og 12% - er forskellene mellem de effektive disponible renter afhængig af lånetype og opgørelsesprincip for fastholdt skatteprocent (tabel 5.g læst "lodret") dog af mindre betydning i forhold til forskellene i effektive disponible renter ved forskellige marginalskatteprocenter (tabellerne læst "vandret"). Afhændelsessituationen giver således anledning til en tilsvarende konklusion som i indfrielsessituationen, jfr. pkt.1.4

Såvel modningskurs- som kontantlåneprincippet stiller store krav til regnekapacitet, idet hhv. modningskursudviklingen og kontantafdragene skal beregnes for samtlige resterende terminer ved hver omsætning svarende til den nye effektive rente. I afhændelsessituationen er det endvidere nødvendigt at præcisere de skattemæssige regler for opgørelse af realiseret kursgevinst og for opgørelse af kursgevinst på evt. ordinære og ekstraordinære afdrag.

1) I udtrækningssituationen er fordringen set fra kreditors side en stående fordring med ukendt løbetid.

Tabel 5.g Realiseret disponibel effektiv rente ved afhændelse af fordringer efter tre opgørelsesprincipper

Beskatningsprincip:	Efter anskaffelsessum		Efter modningskurs[a)]		Efter kontantprincippet	
Skatteprocent:	40	70	40	70	40	70
	Effektiv disponibel rente pct. p.a.					
Annuitetslån:						
8%, 20 år, kurs 52.0162	11.9974 (12.1833)	6.0799 (6.3319)	12.5501 (12.6655)	7.3042 (7.5814)	11.6626 (11.6626)	5.7509 (5.7509)
10%, 20 år, kurs 60	11.9110 (12.0596)	5.9938 (6.1926)	12.3212 (12.4209)	6.9081 (7.1504)	11.6626 (11.6626)	5.7509 (5.7509)
12%, 20 år, kurs 68.4251	11.8373 (11.9497)	5.9211 (6.0697)	12.1267 (12.2076)	6.5696 (6.7685)	11.6626 (11.6626)	5.7509 (5.7509)
Serielån:						
8%, 20 år, kurs 57.1692	11.8962 (12.0083)	5.9797 (6.1335)	12.3210 (12.4050)	6.9058 (7.1176)	11.8962 (12.0083)	5.9797 (6.1335)
10%, 20 år, kurs 65.0268	11.8319 (11.9147)	5.9162 (6.0289)	12.1419 (12.2073)	6.5934 (6.7613)	11.8319 (11.9147)	5.9162 (6.0289)
12%, 20 år, kurs 72.8844	11.7806 (11.8392)	5.8658 (5.9451)	11.9979 (12.0462)	6.3413 (6.4670)	11.7806 (11.8392)	5.8658 (5.9451)
Stående lån:						
8%, 20 år, kurs 43.8810	11.8751 (12.2943)	5.9612 (6.5411)	12.2793 (12.8821)	6.8756 (8.2873)	11.8751 (12.2943)	5.9612 (6.5411)
10%, 20 år, kurs 54.1764	11.8046 (12.0968)	5.8909 (6.2917)	12.0774 (12.5168)	6.5102 (7.5771)	11.8046 (12.0968)	5.8909 (6.2917)
12%, 20 år, kurs 64.4719	11.7558 (11.9533)	5.8425 (6.1119)	11.9360 (12.2431)	6.2528 (7.0213)	11.7558 (11.9533)	5.8425 (6.1119)

Anm.: Tallene i parentes er de effektive disponible renter i indfrielsessituationen, jfr. tabel 1, 2a, og 3.

a) Modningskursen defineret umiddelbart efter terminen er anvendt.

Appendiks til bilag 7.3

Ydelse, rente, afdrag og restgæld på forskellige lån

TABEL 1.1 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 8% 20ÅRIGT ANNUITETSLÅN.
100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	7.690	2.023	9.713	6.249	190.225
2	7.609	2.104	9.713	6.266	188.121
3	7.525	2.188	9.713	6.283	185.932
4	7.437	2.276	9.713	6.301	183.657
5	7.346	2.367	9.713	6.320	181.290
6	7.252	2.461	9.713	6.340	178.829
7	7.153	2.560	9.713	6.360	176.269
8	7.051	2.662	9.713	6.382	173.606
9	6.944	2.769	9.713	6.404	170.838
10	6.834	2.880	9.713	6.427	167.958
11	6.718	2.995	9.713	6.451	164.963
12	6.599	3.114	9.713	6.476	161.849
13	6.474	3.239	9.713	6.502	158.610
14	6.344	3.369	9.713	6.529	155.241
15	6.210	3.503	9.713	6.557	151.738
16	6.070	3.644	9.713	6.586	148.094
17	5.924	3.789	9.713	6.616	144.305
18	5.772	3.941	9.713	6.648	140.364
19	5.615	4.098	9.713	6.681	136.266
20	5.451	4.262	9.713	6.715	132.003
21	5.280	4.433	9.713	6.750	127.570
22	5.103	4.610	9.713	6.787	122.960
23	4.918	4.795	9.713	6.825	118.165
24	4.727	4.986	9.713	6.865	113.179
25	4.527	5.186	9.713	6.907	107.993
26	4.320	5.393	9.713	6.950	102.600
27	4.104	5.609	9.713	6.995	96.991
28	3.880	5.833	9.713	7.042	91.157
29	3.646	6.067	9.713	7.090	85.091
30	3.404	6.309	9.713	7.141	78.781
31	3.151	6.562	9.713	7.193	72.220
32	2.889	6.824	9.713	7.248	65.395
33	2.616	7.097	9.713	7.304	58.298
34	2.332	7.381	9.713	7.364	50.917
35	2.037	7.676	9.713	7.425	43.241
36	1.730	7.983	9.713	7.489	35.257
37	1.410	8.303	9.713	7.555	26.955
38	1.078	8.635	9.713	7.624	18.320
39	0.733	8.980	9.713	7.696	9.339
40	0.374	9.339	9.713	7.771	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 8.00 PCT. P.A. KURS: 52.02
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 1.2 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 10% 20 ÅRIGT ANNUITETSLÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	8.333	1.380	9.713	6.159	165.287
2	8.264	1.449	9.713	6.175	163.838
3	8.192	1.521	9.713	6.193	162.317
4	8.116	1.597	9.713	6.211	160.720
5	8.036	1.677	9.713	6.230	159.043
6	7.952	1.761	9.713	6.250	157.282
7	7.864	1.849	9.713	6.272	155.433
8	7.772	1.941	9.713	6.294	153.492
9	7.675	2.038	9.713	6.317	151.453
10	7.573	2.140	9.713	6.342	149.313
11	7.466	2.247	9.713	6.367	147.066
12	7.353	2.360	9.713	6.394	144.706
13	7.235	2.478	9.713	6.422	142.228
14	7.111	2.602	9.713	6.452	139.627
15	6.981	2.732	9.713	6.483	136.895
16	6.845	2.868	9.713	6.516	134.027
17	6.701	3.012	9.713	6.551	131.015
18	6.551	3.162	9.713	6.587	127.853
19	6.393	3.320	9.713	6.625	124.532
20	6.227	3.486	9.713	6.665	121.046
21	6.052	3.661	9.713	6.706	117.385
22	5.869	3.844	9.713	6.750	113.541
23	5.677	4.036	9.713	6.796	109.505
24	5.475	4.238	9.713	6.845	105.268
25	5.263	4.450	9.713	6.896	100.818
26	5.041	4.672	9.713	6.949	96.146
27	4.807	4.906	9.713	7.005	91.240
28	4.562	5.151	9.713	7.064	86.089
29	4.304	5.409	9.713	7.126	80.680
30	4.034	5.679	9.713	7.191	75.001
31	3.750	5.963	9.713	7.259	69.038
32	3.452	6.261	9.713	7.330	62.777
33	3.139	6.574	9.713	7.406	56.203
34	2.810	6.903	9.713	7.485	49.300
35	2.465	7.248	9.713	7.567	42.052
36	2.103	7.610	9.713	7.654	34.442
37	1.722	7.991	9.713	7.746	26.451
38	1.323	8.390	9.713	7.842	18.061
39	0.903	8.810	9.713	7.942	9.251
40	0.463	9.251	9.713	8.048	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 10.00 PCT. P.A. KURS: 60.00
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 1.3 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 12% 20 ÅRIGT ANNUITETSLÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	8.769	0.944	9.713	6.086	145.201
2	8.712	1.001	9.713	6.102	144.200
3	8.652	1.061	9.713	6.118	143.139
4	8.588	1.125	9.713	6.136	142.014
5	8.521	1.192	9.713	6.154	140.822
6	8.449	1.264	9.713	6.174	139.558
7	8.373	1.340	9.713	6.194	138.219
8	8.293	1.420	9.713	6.216	136.799
9	8.208	1.505	9.713	6.240	135.294
10	8.118	1.595	9.713	6.264	133.698
11	8.022	1.691	9.713	6.291	132.007
12	7.920	1.793	9.713	6.318	130.215
13	7.813	1.900	9.713	6.348	128.314
14	7.699	2.014	9.713	6.379	126.300
15	7.578	2.135	9.713	6.412	124.165
16	7.450	2.263	9.713	6.447	121.902
17	7.314	2.399	9.713	6.484	119.503
18	7.170	2.543	9.713	6.524	116.960
19	7.018	2.695	9.713	6.566	114.265
20	6.856	2.857	9.713	6.610	111.408
21	6.684	3.029	9.713	6.657	108.379
22	6.503	3.210	9.713	6.706	105.169
23	6.310	3.403	9.713	6.759	101.766
24	6.106	3.607	9.713	6.815	98.159
25	5.890	3.824	9.713	6.874	94.335
26	5.660	4.053	9.713	6.937	90.282
27	5.417	4.296	9.713	7.004	85.986
28	5.159	4.554	9.713	7.074	81.433
29	4.886	4.827	9.713	7.149	76.605
30	4.596	5.117	9.713	7.228	71.489
31	4.289	5.424	9.713	7.312	66.065
32	3.964	5.749	9.713	7.401	60.316
33	3.619	6.094	9.713	7.496	54.222
34	3.253	6.460	9.713	7.596	47.762
35	2.866	6.847	9.713	7.702	40.915
36	2.455	7.258	9.713	7.814	33.657
37	2.019	7.694	9.713	7.934	25.963
38	1.558	8.155	9.713	8.060	17.808
39	1.068	8.645	9.713	8.194	9.163
40	0.550	9.163	9.713	8.336	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 12.00 PCT. P.A. KURS: 68.43
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 1.4 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 20 ÅRIGT KONTANT-ANNUITETSLÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	9.451	0.262	9.713	5.933	99.738
2	9.426	0.287	9.713	5.943	99.451
3	9.399	0.314	9.713	5.953	99.137
4	9.369	0.344	9.713	5.965	98.793
5	9.337	0.376	9.713	5.978	98.417
6	9.301	0.412	9.713	5.993	98.005
7	9.262	0.451	9.713	6.008	97.554
8	9.220	0.493	9.713	6.025	97.061
9	9.173	0.540	9.713	6.044	96.521
10	9.122	0.591	9.713	6.064	95.930
11	9.066	0.647	9.713	6.087	95.283
12	9.005	0.708	9.713	6.111	94.575
13	8.938	0.775	9.713	6.138	93.800
14	8.865	0.848	9.713	6.167	92.952
15	8.785	0.928	9.713	6.199	92.024
16	8.697	1.016	9.713	6.234	91.008
17	8.601	1.112	9.713	6.273	89.896
18	8.496	1.217	9.713	6.315	88.679
19	8.381	1.332	9.713	6.361	87.347
20	8.255	1.458	9.713	6.411	85.889
21	8.117	1.596	9.713	6.466	84.293
22	7.966	1.747	9.713	6.526	82.547
23	7.801	1.912	9.713	6.592	80.635
24	7.621	2.092	9.713	6.665	78.543
25	7.423	2.290	9.713	6.744	76.253
26	7.207	2.506	9.713	6.830	73.746
27	6.970	2.743	9.713	6.925	71.003
28	6.710	3.003	9.713	7.029	68.000
29	6.427	3.286	9.713	7.142	64.714
30	6.116	3.597	9.713	7.267	61.117
31	5.776	3.937	9.713	7.403	57.180
32	5.404	4.309	9.713	7.551	52.871
33	4.997	4.716	9.713	7.714	48.154
34	4.551	5.162	9.713	7.893	42.992
35	4.063	5.650	9.713	8.088	37.342
36	3.529	6.184	9.713	8.301	31.159
37	2.945	6.768	9.713	8.535	24.390
38	2.305	7.408	9.713	8.791	16.982
39	1.605	8.108	9.713	9.071	8.874
40	0.839	8.874	9.713	9.378	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 18.90 PCT. P.A. KURS: 100.00
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 2.1 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 8% 20 ÅRIGTSERIELÅN.
100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	6.997	4.373	11.370	7.822	170.546
2	6.822	4.373	11.195	7.717	166.173
3	6.647	4.373	11.020	7.612	161.800
4	6.472	4.373	10.845	7.507	157.427
5	6.297	4.373	10.670	7.402	153.054
6	6.122	4.373	10.495	7.297	148.681
7	5.947	4.373	10.320	7.192	144.308
8	5.772	4.373	10.145	7.087	139.935
9	5.597	4.373	9.970	6.982	135.563
10	5.423	4.373	9.795	6.877	131.190
11	5.248	4.373	9.621	6.772	126.817
12	5.073	4.373	9.446	6.667	122.444
13	4.898	4.373	9.271	6.562	118.071
14	4.723	4.373	9.096	6.457	113.698
15	4.548	4.373	8.921	6.353	109.325
16	4.373	4.373	8.746	6.248	104.952
17	4.198	4.373	8.571	6.143	100.579
18	4.023	4.373	8.396	6.038	96.206
19	3.848	4.373	8.221	5.933	91.833
20	3.673	4.373	8.046	5.828	87.460
21	3.498	4.373	7.871	5.723	83.087
22	3.323	4.373	7.696	5.618	78.714
23	3.149	4.373	7.522	5.513	74.341
24	2.974	4.373	7.347	5.408	69.968
25	2.799	4.373	7.172	5.303	65.595
26	2.624	4.373	6.997	5.198	61.222
27	2.449	4.373	6.822	5.093	56.849
28	2.274	4.373	6.647	4.988	52.476
29	2.099	4.373	6.472	4.883	48.103
30	1.924	4.373	6.297	4.778	43.730
31	1.749	4.373	6.122	4.673	39.357
32	1.574	4.373	5.947	4.568	34.984
33	1.399	4.373	5.772	4.463	30.611
34	1.224	4.373	5.597	4.358	26.238
35	1.050	4.373	5.423	4.254	21.865
36	0.875	4.373	5.248	4.149	17.492
37	0.700	4.373	5.073	4.044	13.119
38	0.525	4.373	4.898	3.939	8.746
39	0.350	4.373	4.723	3.834	4.373
40	0.175	4.373	4.548	3.729	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 8.00 PCT. P.A. KURS: 57.17
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 2.2 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 10% 20 ÅRIGT SERIELÅN.
100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	7.689	3.845	11.534	7.920	149.938
2	7.497	3.845	11.341	7.805	146.094
3	7.305	3.845	11.149	7.690	142.249
4	7.112	3.845	10.957	7.574	138.404
5	6.920	3.845	10.765	7.459	134.560
6	6.728	3.845	10.573	7.344	130.715
7	6.536	3.845	10.380	7.228	126.871
8	6.344	3.845	10.188	7.113	123.026
9	6.151	3.845	9.996	6.998	119.182
10	5.959	3.845	9.804	6.882	115.337
11	5.767	3.845	9.611	6.767	111.492
12	5.575	3.845	9.419	6.652	107.648
13	5.382	3.845	9.227	6.536	103.803
14	5.190	3.845	9.035	6.421	99.959
15	4.998	3.845	8.843	6.306	96.114
16	4.806	3.845	8.650	6.190	92.270
17	4.613	3.845	8.458	6.075	88.425
18	4.421	3.845	8.266	5.959	84.581
19	4.229	3.845	8.074	5.844	80.736
20	4.037	3.845	7.881	5.729	76.891
21	3.845	3.845	7.689	5.613	73.047
22	3.652	3.845	7.497	5.498	69.202
23	3.460	3.845	7.305	5.383	65.358
24	3.268	3.845	7.112	5.267	61.513
25	3.076	3.845	6.920	5.152	57.669
26	2.883	3.845	6.728	5.037	53.824
27	2.691	3.845	6.536	4.921	49.979
28	2.499	3.845	6.344	4.806	46.135
29	2.307	3.845	6.151	4.691	42.290
30	2.115	3.845	5.959	4.575	38.446
31	1.922	3.845	5.767	4.460	34.601
32	1.730	3.845	5.575	4.345	30.757
33	1.538	3.845	5.382	4.229	26.912
34	1.346	3.845	5.190	4.114	23.067
35	1.153	3.845	4.998	3.999	19.223
36	0.961	3.845	4.806	3.883	15.378
37	0.769	3.845	4.613	3.768	11.534
38	0.577	3.845	4.421	3.653	7.689
39	0.384	3.845	4.229	3.537	3.845
40	0.192	3.845	4.037	3.422	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 10.00 PCT. P.A. KURS: 65.03
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 2.3 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 12% 20 ÅRIGT SERIELÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	8.232	3.430	11.662	7.997	133.773
2	8.026	3.430	11.456	7.874	130.343
3	7.821	3.430	11.251	7.750	126.913
4	7.615	3.430	11.045	7.627	123.483
5	7.409	3.430	10.839	7.503	120.053
6	7.203	3.430	10.633	7.380	116.623
7	6.997	3.430	10.427	7.256	113.193
8	6.792	3.430	10.222	7.133	109.763
9	6.586	3.430	10.016	7.010	106.333
10	6.380	3.430	9.810	6.886	102.903
11	6.174	3.430	9.604	6.763	99.473
12	5.968	3.430	9.398	6.639	96.043
13	5.763	3.430	9.193	6.516	92.612
14	5.557	3.430	8.987	6.392	89.182
15	5.351	3.430	8.781	6.269	85.752
16	5.145	3.430	8.575	6.145	82.322
17	4.939	3.430	8.369	6.022	78.892
18	4.734	3.430	8.164	5.898	75.462
19	4.528	3.430	7.958	5.775	72.032
20	4.322	3.430	7.752	5.651	68.602
21	4.116	3.430	7.546	5.528	65.172
22	3.910	3.430	7.340	5.404	61.742
23	3.704	3.430	7.135	5.281	58.312
24	3.499	3.430	6.929	5.157	54.881
25	3.293	3.430	6.723	5.034	51.451
26	3.087	3.430	6.517	4.910	48.021
27	2.881	3.430	6.311	4.787	44.591
28	2.675	3.430	6.106	4.663	41.161
29	2.470	3.430	5.900	4.540	37.731
30	2.264	3.430	5.694	4.416	34.301
31	2.058	3.430	5.488	4.293	30.871
32	1.852	3.430	5.282	4.169	27.441
33	1.646	3.430	5.077	4.046	24.011
34	1.441	3.430	4.871	3.922	20.581
35	1.235	3.430	4.665	3.799	17.150
36	1.029	3.430	4.459	3.675	13.720
37	0.823	3.430	4.253	3.552	10.290
38	0.617	3.430	4.048	3.429	6.860
39	0.412	3.430	3.842	3.305	3.430
40	0.206	3.430	3.636	3.182	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 12.00 PCT. P.A. KURS: 72.88
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 2.4 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 20 ÅRIGT KONTANT-SERIELÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	9.451	2.500	11.951	8.171	97.500
2	9.215	2.500	11.715	8.029	95.000
3	8.978	2.500	11.478	7.887	92.500
4	8.742	2.500	11.242	7.745	90.000
5	8.506	2.500	11.006	7.603	87.500
6	8.269	2.500	10.769	7.462	85.000
7	8.033	2.500	10.533	7.320	82.500
8	7.797	2.500	10.297	7.178	80.000
9	7.561	2.500	10.061	7.036	77.500
10	7.324	2.500	9.824	6.895	75.000
11	7.088	2.500	9.588	6.753	72.500
12	6.852	2.500	9.352	6.611	70.000
13	6.616	2.500	9.116	6.469	67.500
14	6.379	2.500	8.879	6.328	65.000
15	6.143	2.500	8.643	6.186	62.500
16	5.907	2.500	8.407	6.044	60.000
17	5.671	2.500	8.171	5.902	57.500
18	5.434	2.500	7.934	5.761	55.000
19	5.198	2.500	7.698	5.619	52.500
20	4.962	2.500	7.462	5.477	50.000
21	4.725	2.500	7.225	5.335	47.500
22	4.489	2.500	6.989	5.193	45.000
23	4.253	2.500	6.753	5.052	42.500
24	4.017	2.500	6.517	4.910	40.000
25	3.780	2.500	6.280	4.768	37.500
26	3.544	2.500	6.044	4.626	35.000
27	3.308	2.500	5.808	4.485	32.500
28	3.072	2.500	5.572	4.343	30.000
29	2.835	2.500	5.335	4.201	27.500
30	2.599	2.500	5.099	4.059	25.000
31	2.363	2.500	4.863	3.918	22.500
32	2.126	2.500	4.626	3.776	20.000
33	1.890	2.500	4.390	3.634	17.500
34	1.654	2.500	4.154	3.492	15.000
35	1.418	2.500	3.918	3.351	12.500
36	1.181	2.500	3.681	3.209	10.000
37	0.945	2.500	3.445	3.067	7.500
38	0.709	2.500	3.209	2.925	5.000
39	0.473	2.500	2.973	2.784	2.500
40	0.236	2.500	2.736	2.642	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 18.90 PCT. P.A. KURS: 100.00
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 3.1 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 8% 20ÅRIGT STÅENDE LÅN.
100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
2	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
3	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
4	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
5	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
6	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
7	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
8	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
9	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
10	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
11	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
12	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
13	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
14	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
15	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
16	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
17	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
18	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
19	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
20	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
21	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
22	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
23	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
24	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
25	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
26	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
27	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
28	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
29	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
30	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
31	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
32	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
33	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
34	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
35	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
36	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
37	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
38	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
39	9.116	0.000	9.116	5.469	227.889
40	9.116	227.889	237.005	182.203	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 8.00 PCT. P.A. KURS: 43.88
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 3.2 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 10% 20 ÅRIGT STÅENDE LÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
2	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
3	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
4	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
5	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
6	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
7	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
8	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
9	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
10	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
11	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
12	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
13	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
14	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
15	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
16	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
17	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
18	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
19	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
20	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
21	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
22	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
23	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
24	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
25	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
26	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
27	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
28	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
29	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
30	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
31	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
32	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
33	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
34	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
35	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
36	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
37	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
38	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
39	9.229	0.000	9.229	5.537	184.582
40	9.229	184.582	193.811	156.287	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 10.00 PCT. P.A. KURS: 54.18
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 3.3 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 12% 20 ÅRIGT STÅENDE LÅN.
100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
2	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
3	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
4	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
5	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
6	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
7	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
8	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
9	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
10	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
11	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
12	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
13	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
14	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
15	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
16	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
17	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
18	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
19	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
20	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
21	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
22	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
23	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
24	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
25	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
26	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
27	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
28	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
29	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
30	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
31	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
32	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
33	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
34	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
35	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
36	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
37	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
38	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
39	9.306	0.000	9.306	5.584	155.106
40	9.306	155.106	164.413	138.648	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 12.00 PCT. P.A. KURS: 64.47
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.

TABEL 3.4 YDELSE, RENTE, AFDRAG OG RESTGÆLD PAA ET NOMINELT 20 ÅRIGT KONTANT STÅENDE LÅN. 100.000 KR. I KONTANTPROVENU.

TERMIN	RENTE-AFKAST	AFDRAG	YDELSE	DISPONIBEL YDELSE	RESTGÆLD EFTER TERMIN
1	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
2	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
3	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
4	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
5	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
6	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
7	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
8	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
9	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
10	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
11	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
12	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
13	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
14	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
15	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
16	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
17	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
18	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
19	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
20	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
21	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
22	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
23	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
24	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
25	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
26	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
27	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
28	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
29	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
30	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
31	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
32	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
33	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
34	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
35	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
36	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
37	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
38	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
39	9.451	0.000	9.451	5.671	100.000
40	9.451	100.000	109.451	105.671	0.000

LØBETID: 20 AAR PÅLYDENDE RENTE: 18.90 PCT. P.A. KURS: 100.00
RENTEBESKATNING: 40.0 PCT. KURSGEVINSTBESKATNING: 40.0 PCT.